MINISTERIO DE CULTURA
BIBLIOTECA NACIONAL

Pº de Recoletos, 20
28071 Madrid
Teléf. 580 78 00

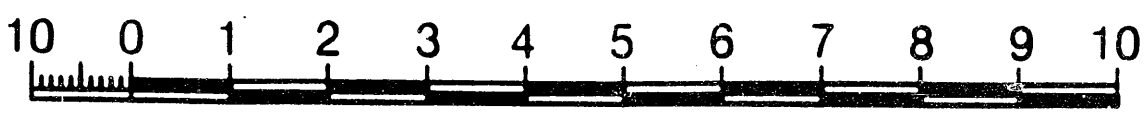
SERVICIO DE MICROFILM

MSS

SIGNATURA: 1512

REDUCCION: 12

ESCALA GRAFICA

52 +

Lo que contiene este Libro es lo siguiente 1512

Chronicon Iriense — — — — — — — — — Fol.. 1

Historia Compostelana — — — — — — — — Fol.. 12.

Annales de España desde el Rey D. Alonso de las Navas, hasta el S.to Rey D. Fernd.o — — Fol. 210.

Tiene 230 Folios.

F. 123.

Nota: Este codice procede de la primitiva Biblioteca de Felipe V.

Incipit ordo temporum quo ingressi sunt in Yspa
nias Sueui Vandali Alani et Gothi, editus a domino Ysi
doro Episcopo breuiterq; collectus / Era cccc. xl. viii. — Annus cccc vi.

Gentes alanorum Sueuorumet. uuandalorum et gallias izzuunt deinde
post tres annos ingressi sunt Yspanias postq; occisi sunt duces Tempus.
musc uuianus. Romani nobilissimi ac potentissimi fratres qui Didymus et Verinianus
primato presidio pirenei clausa tuebantur / ob suspicionem tyranni Romani.
dis. Yi insontes et nulla culpa obnoxii a Constantino Cesa
re interfecti sunt. Post hec prouincias Yspaniarum izrumpunt
neces uastatio nesp̃ceuentis discursibus faciunt urbes incendunt subs
tantiam exurunt ita ut humane carnes ut fames deuorarentur a
populis ederebant filios suos matres / era cccc L. — Annus cū xcy.

Post plagas diu perniciis quibus Yspania cessa est tandem bar
bari pacem ineuntes deo miserante conuersi. Sorte impõssessione
sibi eligunt prouincias diuidunt Galleciam cum Vandalis silingis
ui occupant. Alani Lusitaniam et carthaginensem prouincias
Vuandali autem cognomine Silingi. Baeticam sortiuntur. Yspa
ni per ciuitates et castella residui plagis afflicti barbarorum do
minantium se seruituti subiciunt. Primus autem in Yspania Gun
derico Rex uuandalorum successit: regnans in Gallecie partibus
annis x. et vm. Quidam uspio federe pacis Sueuorum Galeciae
cas traconensis prouincie insulas depredatur, deinde carta
gine Spartaria cursa cum omnibus uuandalis ad baeticam transit,
Yspalim diruit Atq; ecclesiae in diuisionem mittit. Qui cum autho
rite regie potestatis irreuerenter manus in basilicam sancti in
centij suis extendisset uis dei iudicio in foribus templi a demo
nio correptus interiit / Era cccc lx. —

Genserius frater Gunderici successit in regno qui ex catholico
effectus apostata in Arrianam fertur transisse perfidiam. Sic
ne Baeticae prouincie littore cum Vuandalis omnibus eorum q̃ fa
miliis ad mauritaniam et Africam relictis Yspanijs transfre

F 123.

tenuit Arriana pestilenha pertotam Africam inhomissit Sacerdotes ab Ecclesia expulit martires pluimos effecit. Ytem Sic

Tranmetido enrenglon Estuniese titulo, como qui va.

Historia Sueuorum. Sueui principe Ermerico cum Alanis et vuandalis simul Hyspaniae ingressi sunt atq omnem Galleciam cum Vuandalis occuparunt, Vuandalis autem ad Africam transeuntibus Galleciam soli Sueui sortiti sunt quibus pfuit Ermericus in Hyspanijs. annis xxx duobus. Era cccc lxvi.

Ricila filius Ermerici regnauit annis viii^to. quibus post obitum patris sui Hyspali obtenta Betticam et Carthaginensem prouinciam in suam potestatem redigit: atq inde in Ermerita subcultu ut fuerat gentilitatis vitam finiuit Era. cccc lxxx vi.

Ricarius Ricile filius regnauit annis viii. Catholicus effectus Sic accepta in coniugio Teodorici Regis gothorum filia finito regni auspicatus uastonias depredatur. Mox ad Teodoricum socium suum profectus Cesaraugustana remeans gothis auxiliantibus uastat Terraconensem prouinciam q romano imperio deseruiebat. inuadit. Carthaginenses regiones quas Ricila pater eius romanis reddiderat in predam mittit. ad vltimum dum Teodoricus Rex gothorum Hyspaniam ingreditur inito prelio aduersus eum primo fugatur deinde captus occiditur. Era. cccc lxxxx v.

Exhinc Ricario Sueui qui remanserunt in extrema parte Gallecie: Maldra regem constituunt filium Masile. Mox bifarie diuisi: pars frata. pars Maldra regem appellat frata mortuo Sueui qui cum eo erant riccemundi secum. et cum Maldra pace inita pariter partes Lusitanie depredantur. Maldra autem tercio regni sui anno a suis occiditur.

Hacterus ex Isidoro Hispalensi

In nomine domini Incipit cronica. Vuisigothorum

Tempore Bambe Regis vsq ad tempus Gazzei Regis filij adesorsi collecta.

Decessuindus gothorum Rex ab urbe tholeto egrediens in Vasconiam

propriam uenit cui nomen erat genicus que nunc a uulgo appellatur Bamba, et in monte Cauro esse dignoscitur. ibiq; proprio morbo discessit. Cumq; rex vitam finisset et in eodem loco sepultus fuisset ab omnibus in cõmuni electus est bamba in regno Era. d. cc. x. Verum ille renuens set adipisci nollens tamen accepit inuitus quod postcebat exercitus. Statimq; toleto aduectus in Ecclesia sancte Marie est in regno perunctus. Ea hora presentibus cunctis uisa est apis ex capite eius exilire et ad celos uolitare. Sic signum fuit nomen est. a domino ut futuras victorias nunciaret: quod postea probauit euentus. Athanee et uasconee crebro rebellantes plures uices edomuit et suo imperio subiugauit. Paulum quendam prouincie ducem a Gallia dictum Statim rebellauit: et omnem patriam illam conturbauit, agminibus francorum adiuuantibus contra Bambam Regem ad prelium est preparatus quod predictorum regi uasconum per nuncium est delatum. et statim illis impatibus promouit exercitum Paulum uero de ciuitate in ciuitate fugientem persequitur quousq; se mausi ciuitatem ingreditur. Ibiq; cum obsidione uallauit, terciõ quoq; die eos omnes cepit. cuncos iudialiter intendere ei oculos euellere precepit, multaq; quoq; agmina francorum ibi interemit prouinciam quoq; illam ordini suo correxit. et ad urbem tolletanam cum triumpho reuersus est. in illius namq; temporibus ducente septuaginta sarracenorum naues yspanie litus sunt aggresse ibiq; omnes pariter sunt delete et ignibus consumate. Sic Rex synoda Toleto regit ordinauit sicut in canonica sententia plenissime declaratur. tempore namq; scindasuidi regis ex Grecia uir aduenit nomine arrabasses. qui cum ab imperatore a patria sua esset expulsus, maxeq; trans rectus: yspaniem est aduectus. Quem iam sepe fatus Scindas uindus rex magnifice susceptit, et ei in coniugio consobrinam suam dedit cui qua nata est filius nomine erigius. Cumq; prefatus erigius in palatio esset mutuis et sonore comitis sublimatus superbia elatus calide

Arrabasses.

Scindasuindus

aduersus Regem cogitatus Erbam cui nomen est Spenti illi dedit gotandum Statimq; ei memoria est ablata. Cumq; Episcopus ciuitatis seu optimates palatij qui regis fideles erant quod genitus pohonis causa latebat vidissent Regem iacentem et memoriam nullam habentem. causa pietatis cõmotione Rex sine sordine migraret Statim ei confessionis sordinem scupenitentie dederunt. Cumq; Rex a pohone surrexit et factum persensit ad monasterium fugit ibiq; quamdiu vixit in religione permansit fuit in regno annis nouem mense uno, etin monasterio annis vij mensibus tribus tribus morte propria discessit Era dcc. xvm.

Inter hunc annum et sequentem era 725. sex tamen annis interfluxisse nonpossunt.

Post Bambam Erugius regnum obtinuit: quod strannide sumpsit multa Synoda egit Legesq; a predecessore suo editas ex parte correxit et alias ex nomine suo adnotare precepit: et ut fratri pius et mitis erga subditos fuit. filiam quoq; suam nomine Cisilonem magno ducis egice consobrino Regis Bambe in coniugium dedit. fine propio defunctus et tolleto regnauit annis vij mensibus vij Era. dcc. xxv.

Huic in regno gener illius egica successit. iste quidem sapiens et patiens fuit. Synoda generalia egit gentes multas in fra regnum humiles perdomuit. cum fracis ter prelium gessit: sed triumphum nullum accepit. Cumq; regnum conscendit, auunculus eius Bamba Rex ei precepit ut coniugem dimitteret eo quod patruelis Erugius Calidee eum a regno expulisset: quod iussu complesset et aliquandam occasionem eam dimisit, sed antequam vxoris dimissionem faceret habebat ex ea filium adolescentem nomine urhsane quem rex inuita sua participem fecit, et cum in tudensem ciuitatem habitare precepit: ut pat teneret regnum Gothorum et filius suenorum qui ante filij ellechanem regnauit annis x. et eius filius annis v. fine proprio Toleto discessit. Era dcc. xxxvm. Post egice discessum urhsa ad regni solium reuertitur tolleto.

et cum filio

Iste quidem probrosus et moribus flagitiosus fuit: concilia di
ssoluit. Canones sigillauit uxores et concubinas plurimas accepit
et ne aduersus eum conalium fieret Episcopi presbiteris diaconi
bus uxores habere precepit. istud namq; yspanie causa perendi
fuit sicut dicit scripura quia abundauit iniquitas refrigescit ca
ritas et alio scripura dicit. si peccat populus erat sacerdos: si peccat
sacerdos plaga in populo et quia recesserunt a domino ut non am
bularent in uia preceptorum eius et non observantes custodirent
qualiter dominus prohibet sacerdotibus iniqua agere dum dicat
ad Moysen in exodo. Sacerdotes qui accedunt ad dominum deum
sanctificentur ne forte dezelinquat illos dominus, et iterum cum
accedunt ministrare ad altare sanctum non adducant in se deli
ctum ne forte moriantur. Et quia Reges et sacerdotes domino de
liquerunt, in cuncta agmina yspanie peruenerunt. Interea uuttiza pt
regni annis x. morte propria Toleto migrauit Era. dcc xl. vmi.
Quo uuttiza defuncto Rodericus a gothis eligitur in regno. Nos
uero antea pro sapientia generis eius nunciabimus quam regni eius
exordia disponamus. Qui iam fatus Rudericus a parte teode
fredo extitit genitus. teodefredus uero filius ormdas uincti Regis fuit
quem pater in etate puerili reliquit. Cumq; tempus transisset et
ad etatem perfectam uenisset uidens eum egica Rex elegantem
recogitans in corde ne cum gothis coniuratione faceret ceum a
paterno regno expellerent, teodefredo socculos euellere precepit
qui a regia urbe expulsus: cordobam adiit habitaturus ibiq;
sorthus est ex magno genere uxorem nomine uiciloneam, et ex
ea natus est ei filius iamdictus rudericus. Qui rudericus iam
suffatus creuit et ad etatem perfectam uenit. uirq; bellator fuit
antequam regnum adipisceretur in Cordobâ palatium est fa
bricatus quod nunc a Caldeis palatium ruderici est uocatum.

Iam nunc reuertamur ad sordinem Regni M.

Postquam uicti a fuit defunctus Rudericus in regno est fun
ctus: cuius in tempore adhuc inpcioni requiha creui Yspaniā
anno regni illius tercio / ob causam fraudis filiorum uitizani
sarraceni ingressi sunt Yspaniam. Cum rex ingressum eorum cogn
iisset. statim cum exercitu egressus est eis ad bellum / sed suorum pe
ccatorum classe / oppressi, et filiorum / uitizani fraude detecti, go
ti in fugam sunt uersi. Quo exercitus fugatus usq ad interi
cionem pene est deletus, Et quia derelinquierant dominum ne ser
uirentei in iusticia et ueritate derelicti sunt. a domino ne habitarent
terram desiderabilem. de Rudericō uero Rege cuius iam men
tionem fecimus non certam cognouimus causam interitus eius Nu
dibus namq nostris temporibus cum ciuitas uisegot Suburbium
eius iussu nostro esset populatum in quadam ibi basilica monume
tum inuentum est ubi desuper epitaphium huiusmodi est cons
criptum. Sic Requieuit Rudericus ultimus rex gothorum / Sed
redeamus ad illud tempus quo sarraceni Yspaniam sunt aggre
si. Arabes regione simul et regno / oppsso. plurees gladio interfece
runt reliquos uero pacis federe blandiendo sibi subiugarunt
ubi quoq toletana cunctarum gentium urbs. Ysmaelitis suum
ibi uictu subcubuit. etcis subiugata desciuit personne pro
uincias Yspanie: prefectos posuerunt, et pluribus annis babilo
nico regi tributa persoluerunt, et in Cordoba urbe patria regnum
sibi firmauerunt. peridem fere tempus in hac regione astu
uiensium perfectus erat in ciuitate regione nomine Numisa cōpa
de tacesc. ipso quoq pfectura agente Pelagius quidam spatari
us uitizani et Ruderici regum dilone Ysmaelitarum oppre
ssus cum propria sorore Adosinda est ingressus qui supra no
minatus memisa pfatum Pelagium / ob occasionem sororis
legationis causam cordobam misit, sed anteaq ueniret pquo
dam ingenium sororem illius sibi in coniugio sociauit. Quod

ille dum reuertitur minime consentit: Sed quod iam cogitauerat de saluatione Ecclesie cum somni animositate agere festinauit hinc nefandus Oppas ad prefatum munuza milites direxit: q Pelagium comprehenderet et cordobam usq; secum uinctum perducerent. qui dum asturias peruenissent. volentes eum fraudulenter comprehendere inuico cui nomen est brece: per quendam amicum Pelagio manifestatum est consilium Caldeorum. Sed quia sarraceni plures erant uidensse non posse eis resistere de inter illis paulatim exiens cursum arripuit, et ad ripam fluuij p̄ anonie peruenit: quem sub littus plenum inuenit & natandi adminiculo superegum q se debat ad aliam ripam se transtulit, et montem ascendit quem sarraceni persequi cessauunt. Ille quidem montana petens quantos cunq; ad conalium preparantes inuenit. secum adiunxit atq; ad montem magnum cui nomen est asseua ascendit, etm latere montis in antrum quod sciebat tutissimum se contulit ex qua spelunca magnus fluuius egreditur nomine Enna qui per omnes asturee mandati brigens in unum concilium collecti sunt et sibi Pelagium p̄ncipem pemellegerunt, quo audito milites qui eum comprahendere uenerant cordobam reuersi regi suo somnia retulerunt et Pelagium de quo Munuza subgestio fecerat. manifestum esse rebellem. Quod ut Rex audiuit uesanie inira cōmotus. Sostem innumerabilem ex somnio pania exire precepit. et alcamanem K sibi socium super exercitum posuit. et oppanem quendam toletane sedis Epm filium uitiz a nis regis ob cuius fraudem gothi periuriant eū alcamane inexer citum Asturias adire precepit. Qui alcamā sic a consorte suo consilium acceperat ut si Episcopo Pelagius consentire nolluisset forthitudinem p̄ caput cordubam usq; fuisset adductus Veniensq; cum omni exercitu. c. lxxta vij fere millia armatorum Asturias sunt ingressi. Pelagius uero in monte erat asseua: cum socijs suis exercitus autem ad eum peruenit: et ante Sostem cone. innumera fuere

exemptoria. predictus uero Oppa Epc̃ in sumulum ascendens ante
coram dominicam Pelagium sic alloquitur dicens. Pelagi Pe
lagi ubi es? qui ex femina responsans aut. adsum. Cum Epc̃ putasse
n Latere confratrem et filii qualiter omnis yspania dudum in uno for
dine sub regimine gothorum esset ordinata. et p̃cepta domini
et scientia ruisset. et cum ut supra dixi omnis exercitus gothorum.
esset congregatus ysmaelitarum. n ualuit subsistere impetum. Quan
to magis tu in isto montis cacumine defendere te potes: Quod
mihi difficile videtur. immo audi consilium meum: et ab hac uolu
tate animum reuoca. ut multis bonis utaris. et consortio caldeorũ
fruaris. Ad hec Pelagius respondit. non legisti in scripturis diui
nis quia ecclesia domini ad granum sinapis deuenitur et inde
rursus per domini misericordiam in magnis colligitur. Epc̃ respondit
uere scriptum sic est. Pelagius dixit spes nostra Xpc̃s est. quod p
istum modicum monticulum quem conspicis. sit yspanie sa
lus et gothorum gentis exercitus reparatus confido enim quod
promissio domini impleatur in nobis in qua dictum est per Da
uid uisitabo in uirga iniquitates eorum: et in flagellis peccata
eorum, misericordiam autem meam. n auferam abeis Et nunc ego
fidens m mia Jesu Christi hanc multitudinem despicio et minime
pertimesco. Preliare ergo quantum minaris nobis. Habemus
ergo aduocatum apud patrem dominum Jesum Christum qui ab
istis Paganis potens est liberare nos, et Conuersus Epc̃ ad exer
citum suum dixit. Properate et pugnate. uos enim audistis qua
liter m. Respondit. Si placitum uoluntati meiue prouidero per gladij uin
dictam n habebitis cum eo pacis fedus. Jam nec uero prefatus
alcama iubet comitti plui. arma assumunt. cinguntur fundabuali
astantur funde. micant enses. exparmuhaste: ad que incessanter. emi
tuntur sagitte sed in hac non defuere domini magnalia. Nam cum
lapides egressi essent a fundabalis. et ad domum sancte Marie

peruenissent q̃ intus est in cauas superemittentes reuertebantur, et cal
deos vehementer trucidabant, et quia dominus non dimeruerat sac
te sed cui uult prestat palmam egressi eis de coua ad pugnam cal
dei conuersi sunt in fugam et in duas diuisi sunt turmas ibiq̃ sta
tim oppa episcopus est comprehensus et alcama interfectus ineodem
namq̃ loco c̃ m. xx. m. milia ex caldeis sunt interfecti. sexaginta
uero et tria millia q̃ remanserunt in uerticem montis ascensa
ascendere atq̃ per loca tumosa ad libanum descendere. sed neq̃
ipsi dni euasere ultionem. Cumq̃ per uerticem montis pergerent.
qui est supra ripam fluminis cui nomen est deua. supra villa
que dicitur causa gadi. sic iudicio dni actum est. mons ipse a fun
damentis se reuoluens sexaginta uiginti tria millia uirorum in
flumen proiecit: cui bi cos somnio mons ipse oppressit. ubi ne ipse
fluuius dum limites suos requirit: ex eis multa signa uidentibus
ostendit. non istud inane aut fabulosum putetis sed q̃ recordami
ni quia qui ubi maris fluenta ad instar montium filiorum israel aspe
xerunt. ipse sos arabes persequentes ecclesiam domini immensi mon
tis mole oppressit. Prefatus uero munuza dum fluuium compleret
ex ciuitate legione maxima exiliuit. et fugam arripuit in uico
quodam elaliese comprehensus cum suis omnibus est interfectus.
tunc populatur patria restaurant ecclesie. et omnes in comune gra
tias referunt deo dicentes. sit nomen domini benedictum qui con
fortat in se credentes et destruit in pbas gentes. infra uero pauci
temporis spacium ad fonsius filius pet cantabrorum ducis ex regni
prosapia asturias aduenit filiam pelagij nomine ermisinda in
coniugio accepit. cui cum socero et postea uictorias multas peregit
iam denique hunc reditum est per tempus et quantum crescebat x no
minis. dignitas: tantum habebatur caldeorum iudicium sa. cala
mitas. uixit quoq̃ in regno pelagius annos x.m et viiij.m m. morte
propriam uitam finiuit era. dcc. lxx. v.

Lieuanum, seu Leua
num, vt hunc tempus
nominabant intelligo.

Legione est legendū
Non legio nisi tunc
non erat, et Munuza
Legionem vt supra
incolebat.

Postquem fafila filius eius inuicem patris successit basilicam in honore sancte crucis miro opere construxit paruo tempore uixit qui occasione leuitatis ab urso interfectus esse dignoscitur. anno regni secundo Era dcc. lxx vij.

Quo mortuo ab uniuerso populo adefonsus eligitur in regno qui cum gratia diuina regni susceperit met ihu nicorum ab eo semper fuit audatia compressa qui cum fratre suo Fafila sepius exercitum mouens multas ciuitates bellando cepit. Idest Lucum Tudem portugalem. Angiam, Bracharam. Metropolitanam. viseo, Portuas, Letesmam, Salmanticam Numanciam que nunc vocitatur Zamora Auilam, Astoricam, Legionem, Septemancas, Saldaniam, Amaiam Secobiam. Oxomam. Septempublicam, Arganzas, Cluniam. Mauc, Aucam Mirandam, Reuendecam, Carbonaricam, Abiga. Ciuitatia Galesicum seu castra cum uillis et viculis suis omnes quoq; Arabes gladio interficiens Xpianos autem secum ad patria ducens, eo tempore populatus Asturias primoias, Liberia trimera sub porta. carrancia, bardulie que nunc vocitatur castella: et paro maritime gallecia Alauanamq; bizkei. aiaone vidunio. absq; reperiuntur semper esse potuisse sicut pampilona de gij. et atq; berrosa. Sic uir magnus fuit fide et bonis moribus amabilis extitit: basilicas multas fecit uixit in regno annis xxxvij. morte propria discessit, neq; hoc miraculum silebo quod ueraue facturnesse cognosco cum spiritum emisisset in tempeste noctis silentio et curiales officijs palatinis corpus custodissent subito in aera audiri a cunctis uox Angelorum psallentium et dicentium Dc. ecce quomodo tollitur Iustus et nemo considerat et uir Iustus tolliturnet nemo percipit corde a facie iniquitatis sublatus est Iustus qui in pace sepultura eius. Proui.

(forse) Amagiam V. fol. 8. lin. 5.

III

III

Es mucho de notar como el tomar el Catholico todos los lugares arriba nombrados, era no mas que desembuyrlos, y no retenerlos. Porque esso forentones era imposible lo hiziesse, siendo tan grande la pujança delos Moros. Y passamos claramente de aqui adelante, prosigue, a quien no los Christianos quanto halla consigo. que solos de quales Moros los montanas enuenganado los passo el catholico rato. Y con estos Christianos que el hizo passar, pobla a Asturias, como luego cuenta. Estas mismas pala [illegible] Christiano. Y essentuitos y Campy

debam dnm. Hoc uerum esse cognoscite: nec fabulosum esse putens
alioquin tacere magis quam talia promere maluissent. Era. dcc.
lxxxx. v.

Post adefonsi decessum froyla filius eius successit in regno sicut
mente
iste accepimus fuit uictoriae multas. Erat cum hoste cordobense
in loco pernuio prouinciae Galleciae p'lium gessit, ibi q̄ L m̄. mi
lia caldeorum interfecit ducem quoq̄ eorum aumar nomine vi
uum apprehendit et in eodem loco capite truncauit. Vascones rebella
tes superauit uxoremq̄ sibi munima uine exin de adduxit. Vnde et nomine
filium Adefonsum genuit. Galleciae populos contra se rebellantes
superauit omnemq̄ prouinciam fortiter depredauit. Iste scelerum de
tempore uitiosanis quo sacerdotes uxores habere consueuerant
finem imposuit. Et ideo multis in scelere permanentibus flagellum
ferens monasteriis fligauit. Sicq̄ ex tunc uetitum est. sacerdotibus
coniugia sortiri unde canonicam obseruantes sententiam, magna iam
creuit ecclesia. Istius namq̄ tempore usq̄ fluvium mineum populata
est Galleciа. Hic uir asper moribus fuit: fratrem suum nine uuima
ranem propriis manibus interfecit. Quinon post multum temporis in
ce fraterna ei dominus rediens a suis interfectus est. Regnauit an
nis xi. cum mensibus tribus Era dccc. vi.

Post cuius interitum confrater eius Aurelius successit in regno cuius
tempore seruilis origo contra proprios dominos tyrannide sumpsit.
Sed Regis industria superati in seruitutem pristinam omnes sunt
redacti. Prelia nulla gessit. cum caldeis pacem habuit sex annos
regnauit septimo namq̄ proprio morbo vitam finiuit Era dccc xi. Necessario xvij aut
saltem xv ut est lege
dum.
xvj in v. c. sovicnsi

Post cuius obitum silo adefonsi filiam nomine adosindam in con
iugio accepit pro qua re etiam adepta est regnum. Cum hismae
litis pacem habuit. Galleciam sibi rebellantem inito certamine in
monte cupio superauit, et suo imperio subiugauit. Dum iste regna
uit adefonsus froyle filius nepos adefonsi maioris palatium in
hoviedo regnauit quia silo ex coniuge adosinda filium non habuit. Sic

post regni annos nouem propria morte migrauit e seculo Era dccc.xxi.
Silce defuncto omnes magnates palatij cum regina adefonsum
lio patrino adefonsum constituere in regno Sed auunculus eius mau
ricatus ex principe adefonso maiore de serua tri natue superbiacla
tus intumuit: et Regem adefonsum de regno expulit. que fu
giens adefonsus Alauam pcijt ppinquiosq matus Siue se contulit
Mauricatus regnum quod tyrannide inuassit: sex annis uendicauit
morte propria discessit Era dccc. xx vi.

Duc ee vj
eee vuj°
Du leee° vuj°

Mauricato mortuo uemudus froyli filius cuius pius in cronica ade
fonsi maioris mentionem facimus quia frater eius fuit in regno
eligitur. Sic uemudus uir magnanimus fuit tres annos reg
nauit Spontc regnum dimisit, ob causam quod diaconus fuit So
brinum suum adefonsum quem Mauricatus regno expulserat sibi
in regno successorem instituit: et cum eo plurimis annis charissime
uixit morte propria e seculo migrauit. Era. dccc. xx viij.

Duc ee px
eee vuj°
Du ee j

Unctus est in regno predictus rex. magnus adefonsus xviij ka
lendas octobris era gd supra anno regni eius tertio. Hic primus exerci
tus ingressus est Asturias cum duce quodam nomine nugaz
in loco Lutos a bascitibus preuenti cum eo de duce suo lxx
millia sunt interfecti. Iste solium suum oueto firmauit basili
cam quoq in honore domini et Saluatoris dni nri Jesu Christi cui
bisseno numero Apostolorum altaria adiugens sibi ecclesiam ob ho
norem Sancte Marie semper virginis cum singulis sine atq inde
finitis miro opere atq forti instructione fabricauit cham aliam
ecclesiam beatissimi tiissi mus prope domum Sancti Saluatoris fun
dauit. nec non satis procul a palacio edificauit ecclesiam in
honorem sanctorum Juliani et basilisse cum bonis altaribus mag
no opere et mirabili compositione decauit. nam et regia palatia
balnea promptuaria atq uniuersa stipendia formauit et instruc

Ad S. Nam hec cum ipsa quedam annis mensibus et diebus huius regis habet initio Compostella ne histe, solidum sequa que computationis hesperiarum.

Hec structura commendatio inter cetera fuit ut credam hoc esse templum Sancti Iuliani non longe ab urbe, quod nunc patria corrupte la San Tullan appellant.

re prccepit. anno regni eius xxx. duo exercitus caldeorum calle
riam sunt ingressi, et superecos suos fratres alcorascis cognomine
ala Sabat et melic erant pfecti. Sed vnus in loco qui dr Haron. ali
us m flumine nascco uno tempore ad internicionem sunt delet
In illius namq temporibus uir quidam nomine masamuc s.
ciues emeritensis natione mollites regi suo abdezasama rebella
uit. ei qui prelia multa intulit et exercitus fugauit. Cumq iam
patriam illam habitare non ualeret ad adefonsum regem accendit
et Rexeum honorifice suscepit. ille uero per septem annos cum som
ni collegio suo in prouincia Gallecie habitator extitit. Ibiq fastu
superbie elatus contra regem ut pdixi est inaniter meditatus socios
agglomerauit. hostem aduocauit patriam depredauit. Quod Rex ut
factum comperit exercitum congregauit et Galleciam properauit.
quo predicto masamuc dum aduentum Regis audiuit in quo
dam castello fortissimo cum sociis suis se contulit quem Rex per
sequitur etin casso ab exercitu circundatur. Quid multa? eo die
prelium committunt et prefatum masamuc occidunt. caput eius pre
cisum in Regis presentia afferunt. Qui statim acies diruumpunt
castrum ingrediuntur plusq L milia sarracenorum qui adeum
ex prouincijs hyspanie aduenerant interficiunt. Rex uero cu
magno triumpho reuersus est. oueto Qui prefatus adefonsus
rex multis spatijs temporum gloriosam, castam, pudicam sobri
am atq immaculatam duxit vitam atq in senectute bona pt l.v.
annos regni sui: sanctissimum spiritum emisit ad celum Et
qui in hoc seculo sanctissimam vitam egit. oueto ipse in tumulo.
in pace quieuit era dccc. lxxx.i. ~.

Post adefonsi decessum tanimhus filius eius mundi principis eli
gitur in regno, eo tempore absens erat a propria sede etm bardu
liensem prouinciam fuerat aduectus ad accipiendam uxorem.
dum idem prefatus princeps adefonsus migrauit a seculo: nepo

hanus palacij comes regnum tyrannide est adeptus. Ranimirus princeps ut factum audiuit Gallecie in partibus se contulit et in ciuitatem Lucensem coadunauit. Post paucum uero temporis spatium in Asturee irruptionem fecit. quo nepotianus ut eius aduentum audiuit ad pontem fluuij cui nomen est Marcia cum exercitu obuius fuit. Inito uero certamine a suis omnibus est destitutus: et sine mora fugatus in prouincia uero premoriense aduobus comitibus sepe oneet sonane est compressus et oculis excecatus. quem ranimirus rex in monasterio religare precepit et in monastico habitu uitam finiuit, per idem tempus nordomandorum gens antea nobis incognita gens pagana et nimis crudelissima nauali exercitu nostras ad partes peruenerunt. Ranimirus iam factus rex aduersum aduentum magnum congregauit exercitum et in loco cui nomen est faro bregacium eis intulit bellum ibique multa agmina eorum interfecit et naues igne consumpsit. Alia uero pars que exeis remanserat in mare se recepit et prouinciam Gal' cam peruenit ciuitatem Yspalim' sunt ingressi ibique magna agmina Caldeorum partim gladio partim igne sunt delecta. Postanti uero circulum et ciuitatis Yspalensis' ruptionem reuersi sunt in propriam regionem, Sed redeamus ad causam Ranimirus princeps iam sepe nominatus bellis ciuilibus sepissime est impulsea tus, duo magnates unus procer alius comes palacij aduersus Regem in superbia surrexerat' sed cum eorum rex consilia cognouit unicorum cui nomen ardoytus erat oculos euellere precepit alium nomine pinyolum cum septem filijs gladio interfecit postea bellis ciuilibus quieuit multa edificia ex muricemento more sine lignis ope fornicea in lacte montis nauracij duo tantum miliaria ab oueto edificauit. cum sarracenis bis prelium gessit et copiosante deo semper victor exhibit. Post.

septimum regni annum propriò morbo discessit. et ouetohitanu
lo quiescit Era. d ccc. lxxx v.m.

Ranimiro defuncto ordonius filius eius successit in regno Sic
uti modestus et patiens fuit ciuitates ab antiquis desertas. idest
legionem Astoricam iudem et amagiâ Patriâ muri circundedit Amaya Patricia.
portas in altitudine posuit: populo partim ex suis partim ex yspania
aduenientibus implenit. Cum caldeis sepissime pliauit et semper
triumphator extitit. in exordio regni sui provincia basconé ei
rebellauit. ubi ille cum exercitu irruptionem fecit, statim ex alia
parte exercitus sarracenorum aduersus eum supervenit sed deo
fauente caldeos in fugam uti: et uascones in proprio iure recepit.
Sed nec illud silebo quod uerum factum esse cognosco, Muza qui
dam nomine natione gothus. sed ritu mahumetano cum omni gen
te sua deceptus quos caldei uocitant bonitrazi contra Cordoben
sem Regem rebellauit eiq multas ciuitates partim gladio partim
fraude inuasit. Prius quidem Cesaraugustam deinde tutellam.
et oscâ posthemum uero tolletum ubi filium suum lupum posuit
pfectum. postea in francos et gallos arma conuerti: multas ibi stra
ges et predas fecit. duos uero francorum magnos duces unum
nomine sancionem, alium epulonem partim plio, partim frau de
cepit. et eos uinctos in carcerem missit. ex caldeis duos quidem
magnos tyrannos unum genere alcoreis cum nomine ibenhaza
alium mollite nomine alpoez cum filio suo azez partim pat.
muza partim filius eius lupus preliando ceperunt. unde obta
te uictorie causam tantum in superbia intumuit ut se a suis fecti
um Regem in yspania appellare perpetet. aduersus quem ordoni
us rex exercitum mouit. et ad ciuitatem quam ille nouiter muro op
re instruxit et albaylda. nomen imposuit. Rex cum exercitu ad Albailda.
eum uenit: et munitionem circundedit. Ipse uero muza cum innu
mera multitudine aduenit et in monte cui nomen est Laturzo

rtentoria fixit. Rex uero Ordonius exercitum in duo capita diuisit: unum qui ciuitatem obsideret alium qui contra eam muzzā dimicaret. Statimq; prelium cōmittitur et muzza cum exercitu suo fugatur tanta incisa cede baccatā sunt. ut plus quam decem milia magnatorum pariter cum genero suo nomine garsea nem exceptis plebibus interempta sint. Ipse uero gladio effosus seminimus euasit. Multumq; ibi bellice apparatum siue munera que ei Carolus Rex francorum direxit. perdidit et nunq; post hec effectum victorie habuit. Rex uero Ordonius omnem exercitum ad ciuitatem applicuit. in ea quoq; septimo die ruptionem fecit omnes uiros bellatores gladio interfecit. Ipsam ciuitatem usq; ad fundamenta destruxit et cum magna victoria ad propria repedauit. Lupus uero filius eiusdem muzza q toleto consul erat. dum de patre q superatus erat audiuit Ordonio regi cum omnibus suis se subiecit et dum in hac uita uixit ei subditus fuit. Postea uero cum eo aduersus caldeos plia multa gessit, multas et alias ciuitates. Sepe dictus Ordonius rex preliando cepit ciuitatem camensem cum rege suo nomine Zeth, aliam uero consimilem cuius ciuitatem talamancam cum Rege suo nomine moseor. cū uxore sua bellatores omnes interfecit. reliqui uero uulgus cum uxoribus et filiis sub corona uenditis. Item num nordomani piratę his temporibus nostris littoribus q euenerunt, deinde in hyspaniam omnem maximam gladio igneq; predando dissipauerunt. Exinde mare transacto nacbor ciuitatem mauritanie inuaserunt ibiq; multitudinem caldeorum gladio interfecerunt. deinde maioricam et minoricam insulas aggressi gladio depopulauerunt. Postea greciam adierunt. post triennium in patriam suam reuersi. Ordonius sepe factus Rex xvj anno regni expleto morbo podagrico correptus obiit. et defunctus est in basilica sancte Marie cū

priorib⁹ Regibus est tumulatus felicia tempora duxit. et in
regno felicis stat in celo. et q⁹ sic nimium dilectus fuit a popu
lis nunc letatur cum sanctis angelis in celestibus regnis. d cccc.
iiii. Mun⁹ de cronica ab hoc ordonio vsq; ad tempus Garsie Regis
filij adde fonsi.

Vetus liber unde hunc nostrum transcripsimus, hæc habuit ante principium.

Anno dñi Mccccxvij mense Iulij pie sanctissimum patrem dominum Martinum papam V. electus et confirmatus exitit in archiepm compostellanum. Reuerendus in xpo pr dominus frat Berengarius delandora ordinis ffm predicatorum de regno francie. Ruthunen diocesis. castro vocato solo medio oriundus, cui ipsum genere nobilis per rectam lineam a progenie comitum. Ruthunen. ducens originem sed moribus et religione nobilior. hic namq in iuuenili constitutus grate cum cunctis equalibus fastum inter suos coaetaneos omnia sibi prospere succederent, et mundus sibi undiq arrideret tanq quem bonis indolis ut pote quibus nature gratuitus animam bonam clare nosset, et mundi fallacias comis et diaboli deceptoria blandimenta, et periculis comitans gressus et prophanitatis pompas remansura ad ffm porq dicatos sanctissimum ordinem se transtulit nullis parentibus, spis mundanis omnib ac sponte derelictis, in quo quidem ordine solido cepit robur ut ulum sufficiens in religione et moribus sic profecit, sicq sacre scientie studio insudauit qp in sui breue tempus decursis paucis. seqs philosophicis gradum doctorum in pagina sacra in conuentu tholosano ubi sui ordinis habilium susceperat ubi uiget studium generale meruit obtinere. quem gradum in alijs diuersis conuentib suq prouintie fuat antea assequutus de quo gradu cum sui et honore sui ordinis et gloria exaltat ad bachalariatum in theologia in pisi ensi studio. post modum ad magisterium modico intuenti tempore suis exigentib pdictis meritis meruit promoui, et qi eius honesta conuersatio ac munda et immaculata religio alijs uiuendi ac proficiendi prestabat exemplum nam erat deuotione gratus, obedientia placidus, bonitatis alumpnus, conuersac conspicuus fama spectabilis, opinione mirabilis, et in cunctis morum maturitate compositus, ideo pactis cursib bachalariatus et magisterij prout est in suo ordine consuetum ad gradum regnis est promotus, mox expleto cursu bachalariatus sui fuit sibe prouintie sibi ipsum in priorem prouintialem prefecerunt; post modum uo aduenient tempore quo debuit fm cursum suum magisterij ad tempus a prouintialatus officio absolutus ad magisterium rediuit, cuius cursu completo ad dem prouincialatus officium iterum unanimiter et concorditer pfuit dce prouintie et duxus et qi eius bonitas et appbata discretio suscipiebant de bono in melius continue incrementa, factus est uicarius totius sinodis generalis ac magistri dci ordinis uices gesat in consilio uiam per dnm clemensem ppm v. celebrato. postq in festo pentheostes in capto generali pfati ordinis in conuentu carcassi suq prouintie celebrato nolens deus lucernam hanc diu modio occultari a prouintialib dissentionib et electionis fuc ibidem pro electione mag dci ordinis congregatis in magnum et caput sepedi ordinis unanimiter et concorditer est electus. sub cuius regimine mirabili dca sancta religio sic profecit qp ea quq per suorum predecessorum negligentiam fuerant

Frater Berengarius de Landorra Compostellanus Archiepus.

arrideret
comitans
mundis parentib spretis
caterua
in sra /
exercuerat
interuenientib
regiminis
sue
sui cursum magisterij
implere
iterum
fratres
sui ordinis
gesserat in concilio Vianen.
Papam
supradicti

firmiori

dependita et obmissa reparata sunt ac conseruata et firmiori munimine roborata. post modum do in ꝓfato existens officio, ꝑ dcm summum pontificem una cum archiepo bituren. post modum ostien epo ad regem francie sup pace inter ipsum et flamin gos tuenda nuncius est destinatus. existens qꝫ millis predcis christens sibi in peitone gocio indie sancti iacobi a summo pontifice dno iohe ꝓfato recepit literas de eius electione in archiepm compostellanum, cui inuitus et coactus consentiens ex peditis quę habebant in illis partibus expediri, ad romanam curiam ante festum

imposito

// 1318. nativitatis dni est reuersus // confirmatus qꝫ ac consecratus in octauis resurrectionis dominicę de mandato dci summi pontificis infra octauas apłoꝝ petri et pauli

diuino

loum anię regrediens uersus sponsam suam multiplici desiderata et quasi oi dio et humano auxilio destituta iter suum arripuit et per Aragoniam et nauar

25 Aug Luxouium

ram mensem augusti cum suo et suoꝝ labore multiplici transitum faciens indie sancti bartholomei in loco nominato luciriuũ regis castelli dominium

autę sue

est ingressus, anus regis et reginę domine marię antigsi in loco uocato scs do

puerulus

minicus decalciata recepit nuncios et ductores qui eum usqꝫ ad uillam uallis oleti ú luc rex sancius puerilis existebat cum regina prędca deduxerunt, fuit qꝫ in eo uigdeo per regem et reginam uigdeis graciose receptus et multipli honoratus. inde

Cruta.

post modum exiens molina pmú locum suę prouincię ubi adhu tutores regis alphon si, uidelicet infantes domini iohnes et petrus suus curias conuocauerant aplicu it recepit qꝫ et ab eisdem cum honore et reuerentia. exhibit qꝫ ibi infirmus ga uiter in loco frm minorum ubi fuerat hospitatus, de qua infirmitate longo tempore

Ista statu granate. forte legendu

lanouit i tato cauto. et hamora ubi per unum mensem et ultra indi continuę insistens, infirmitate non obstante, expeditioni quorundam sibi per sedem aplicam su per eo ordinate comissorum quę cum dcis tutoribus tractare habebant, et expedire quib expeditis et dcis infantibus et tutoribus honoratus multipli et encęniatus et spe cialiter a ꝓfato dno iohne cum quo et domina maria consorte sua nec non et cum dno iohne filio eorundem, et domina elisabet consorte sua super matrimonijs inter ipsos contractis illicite ante aplica dispensauerat impetratis qꝫ literis apocis tutoribus quas petijt sup hijs quę suam tangebant ecclesiam et specialiter sup dnio

ciuitatis

Regis predecesso rus

cuncha compostellanę quod rex pren ꝓgę decessoris sui tempore dcie eccie et archi epo per diffinitiuam sententiam adiudicauit simpli ꝓtinere, de samora licet ad hucde

pertinuit nondum cui consorte

finis exiens uersus ualleciam et compostellam ciuitatem suam directe recto tramite ones sus suos, positqꝫ militiam loum suę ecclesię indie scī martini aduinam dictam circa compostellam nudum plene uastitudini proximę restitutus. ubi per dies aliquos moram traxit // quo in loco superuenit philippus infans cum sorte sua margarita // multa uerbo nomittente sed pauca opere adimplente, sicut post modum rei comprobauit euentu

dicti

sub quorum aliu et auxilio et alphonsi suggerij infidelis uasalli eccie dci phil tuę tempo ris maiordomi ciuę compostellani maligno imbuti spu contra ecclesiam et archi epm cornua sua erexerant, quę post modum uirtute dei et apostoli iacobi contrita

fuere eidem archiepo et ecclesię, dnium ville s. jacobi penitus abnegantes qui alphonsus
moditor eccłam sci jacobi cum suo alcarce et castris de rupe forti de rupe de paiono
dast et de iabbas tenebat homagio ut ea restitueret archiepo aduenienti confirmato
in quo loco depnelita dca castra reddidit, sed ecclesiam cum alcarce reddere noluit pro
ut erat per omagium obligatus inde pius pat recedens uersus compostellam direxit
iter suum prgnittens ad eius antecessorem solempnes nuntios suos ut ipsum tanquam patrem et
suum dnum
suum aianum et corporum reciperent cum honore et reuerentia ut decebat tantum
prgsulem et eum suam sponsam et sanctissimi apli sedis permitterent uisitare et
licet multis uijs et persuasionib ad hoc inducti fuerint nullatenus hoc facere uoluere
rebellionis et malignitatis spu indurati ac seducti illius alphon consilio prodictoris,
quin immo portas claudentes ciuitatis ad mota eius ascenderunt armis muniti ut
eum reciperent non ut patrem et dominum sed ut hostem. ppt quod pat reuertendo
sin sine cordis angustia ē ciuitatem per deuia transitum faciens coactus est, et ad castrum
de rupe forti declinare est compulsus. quod castrum forte fortis et constans intrauit
in die sancte ecclesię uigilie anno domini o cc x vm in quo loco ubi per multos di
es moram contraxit sperans si dei cuius ad suum carnedeuntes ipsum uellent tanquam pa
trem et dominum recipere ut debebant licet multos habuit et compositione utiles
officium patris eis compatiens ac prguidens spu prophetico futura dapna et dispendia
que sibi imminere ex rebellione huiusmodi de propinquo uidebat sic post modum
dei probauit euentus, per se et alios eisdem prgsentauit licet cum aliquo suę ecclesię
detrimento, ipsi tm tanquam aspides aures suas obturantes famonitis parentis et
salutaris suum auertentes auditum remanserc in sua malitia indurati nec flecti
ad compositionę huiusmodi per uiam aliquam potuere, sed ipsum per uerba
mendosa et dolosa, quibus compostellani sunt edocti usq manifestia nalitatis
domini detinuerunt. quod uidens uir dei ipsa die .s. i. contriuit, diem futurę
nalitatis et solempnitatis celebraturus uersus uillam pontis ueteris accesit, ubi
fuit summa cum reuerentia et honore receptus inde autem nuptios suos solem
pnes ad prgfatos alphon. et eius misit, uias et compositionem eiusdem prg
sentans et dfrontatos faciens ut suam ecclesiam sibi restituerent, et ipm tanq
dnum et patrem reciperent infra uillam quod minime facere uoluerunt. rediens
autem pronum et epiphanie festum ibidem sollempnizans post dies paucos phs
infans qui rebellionis huius erat caput cum alphonso predicto satanino ministro
ad ipsum in loco memorato uenerunt cum eodem sup restitu uillę et fortalla
cio. ecce colloquium multiplicatum et simulatum habentes, ac promittentes eidem
p in seq die dnico pfatum fortalicium sibi restituerent, et ipsa die te tipe mu
nitus existeret et paratus et luę temporum intentionem comptam uir dei
intelligeret, ne tm prgfatus alphon. posset uelare malitiam suam et de prodi
tione quam incurrerat excusare ad locum de rupe forti rediit, ubi uium habuit

1619 1319.

Philippus
satane

sequenti / recipere
licet ipsorum

scilicet in ante vigilia
Pontevedra
nuncios

in ante

mœnia

intrauit

cecilię

cor

et licet

effectu

imminere

licet

in uia dcm alfhōsum, qui sub homagio, cuius transgressor postea exhibit, omnia q̄ promiserat se facturum. conuocalisq̄ aliquib⁹ de uasallis ecclesię dco die dnico ad ecclesiam sanctę susannę cum apparatu melualium et armor⁹ accessit, uir dei q̄ paratus fortalicium et ecclesiam recipere, si eam alfhōnsus uellet restituere, ut permiserat quod nequaq̄ pereum exhibit adimpletum. quinimmo paratę fuere insidię pereundem, ut si uillam pro recipiendis fortaliciis et ecclesia uir dei intraret, ipse unà cum suis omnib⁹ necarelur. Ciuesq̄ armorum q̄nis diuersi immixti cum uexillo regis castellę extenso, quod de mandato maligni alfhon. nouiter sibi assumpserant uexillo sci Jacobi, quo ubi consueuerant, abiecto, in muris et propugnaculis ciui talis existebant parati ad pręlium eius q̄ ingressui uolentę resistere, tanq̄ in fidelę ac proditorę nichiloi et rebellę. ppt quod uacuus a non assequutus quod uolebat ad rupem fortem dictus dnus redire habuit die illa. deinde post dies pauca uersus pontem ueterem rediens in die purificationis missam suam nouam summa cum deuotione in pontificalib⁹ celebrauit p regem portug̃ potentę de tra terra suffraganeos suos epos et alios multos non suffraganeos ac uasallos suos in oblationib⁹ et donarijs multipli honoratus. sed indeuoti et infidelę filij ciuesdem postellani uolentę contra stimulum calcitrare ac malitiam suam concepta[m] di ulius ostendere. p effem ipsa die purificationis cum deberent domino suo hono rem debitum impendere eidem uilupia et dapnia grauia irrogauerunt, accedentes q̄ nanq̄ furibundi ad palatia archipiscopalia apud rupem fortem cum iam in Berengarius Compostelę Archiepus grauib⁹ affi citur contumelijs ab eiusdē ciuitatis ciuibus; eiusq̄ palatia cū claustris igne succenduntur, ac penitus diruuntur apud Rupē for tem. pisc̃opalę cameras penitus combusserunt claustris et multis alijs domib⁹ pe nitus dissipatis, quę omnia uiro dei dum in mensa existeret ipsa die fuerunt in ponte ueteri nunciata. nec tn ppt hoc a suo uirtuoso conceptu et proposi to in aliquo effractus extit aut mutatus, quinpotius in dei mia, et uirtute, et beati apli Jacobi auxilio confidens, audatior atq̄ constantior pro defensione diuinium suę ecclesię est effectus. accedens denicq̄ ad rupem de pacione ibidem i die quadragessimę philippum infantem pticarium maiorem instituit pstito p milus in ramo pereundem. q̄ rebelles compostellanos in aliquo non iuuaret sed eis per corporum et bonorum suor⁹ captionem persequeretur quotidie quo adusq̄ debitum ecclesię et archiepo dnium recognoscerent quod negabant patus contra eos p querram facerlier uillam compostellanam cum suis uasal lis et militib⁹ obsidere quamq̄ esset per pfatum archiepm requisitus, cuius iuramenti et fidelitatis promissę in crastinum pjuricator extitit et hos gressor, tanq̄ perditionis filius et proditionis alumnus pfata uilla et ci uib⁹ contra ecclesiam et pfatum antistitem sub sua comēda, custodia et pro fectione receptus, nec tn propter hoc uir dei extitit a suo salubri proposi to elongatus, decursis itaq̄ ibidem usq̄ ad dominicam in passione quadra gessimalib⁹ diebus cum suis uasallis et gente sua se transtulit inde uillam

ꝟgsalam ꝺsidens ac ꝟgsalis ciuiꝫ inferens inꝑabilia dampna. Sc̃s. sic eos ad
iugum ꝓosset ꝺbedientiꝫ inclinare cum iam ciuam misericordis ꝓacificam ersibi
ꝯmodum utilem ꝛepius eisdem ꝓ pium ꝓatrem ꝺblatam tanꝫ mꝺstrat. er
salui recusassem, qui in sua rebellione et malitia ꝺstinat. seducti consilio et
adiutorio ꝓditor. Alphõ et philippi memoraloy nequaꝫ ad ꝺbedientiꝫ uiam re
dire uoluerunt. videns aũt uir dei ꝙ ꝓcr modum hunc modicum, aut nichil
ꝓficeret licet omnia quꝫ dñi ciuiꝫ ꝓssidebant, ex tuis, essent, quasi penitꝰ
ꝓcr suos milites dissipata. nec non et licet sumemus ꝓntifex cõtra dõs ciuiꝫ
et eorum ualitoꝫ et sequaciꝫ ꝓcessus grauissimos ꝓcessisset ipsos ꝑuans seu
dis ecc̃asticis si qua ab ecclesijs quibuis ꝺbtinebant ecclesiasticis ꝙ beneficijs ꝑ
uans eorundem filios et eos reddens inhabiles insuturum ad similia ꝺbtinenda aꝫ
in 3am et 4am generationem ipsos sententijs et ꝯgnis alijs grauib ꝫ dando ac excer
fa sc̃a sententia omneꝫ ꝓcessus dñi ꝓcr sẽm ciuem contra dõs ciuiꝫ et eorum
ualitoꝫ et sequaciꝫ confirmando quꝫ omnia filij belial contempserunt ꝓcionare
ionib cumulanteꝫ consilio inito cum suis canonicis militib et uasallis infra
octauas apl̃oy ꝓtri et pauli anno reuoluto quo romanam curiam exiũat ne
dñi rebelles mꝺsꝫ infra ciuitatem ꝓssent recolligere, accesit ꝑpius ciuitatem ur se
qꝫ dissiparet et superbiam eorundem demoliret. fixere aꝫ tẽpronia militꝫ in mon
te uocato Almasequa iuxta monasteriũ ꝯneualis ordinis sui ipse uõ inha
uit cum sua familia ad manendum in dõ monasterio donec suatempronia in
ꝟgsali monlis supplicio essent disposita et constructa sed non ꝑmisc filij infideles — supercilio / ꝑmisere
nam cum nocte quadam in suo stratu ꝓst laborem quiescerent, machinam quam
ꝓparauerant in intempestꝫ noctis silentio distenderunt, cuius lapis sup domus me
dium aclocum in quo lectus sibi ꝓparatus fuerat transijt ꝓcr cuius lapidis iactum
tum crudelitatꝫ filij eum uoluerunt interficere, sed eum diuina ꝓtectio elimia
ꝓsequauit ꝙ eum ꝓ futurum sciebat ad maiora, non solum aũt istum contra eum — profuturum
ꝓduxerunt lapidem sed in multos alios suam uexamam cumulanteꝫ ꝑ quodcom — uexaniam
ꝓtulsus est uir dei exire dõm monasteriũ et in dei monlis supcilio in uilissimis
suoꝝ ijs habitare. de quo quidem loco et monte sic ciuitatem oppssis, sicqin — oppressit
gressus inchoatum ꝓhibuit montes et damꝑna grauissima dñis ciuiꝫ inferendo
qꝫ iam quasi cogebantur ciuitatem reddere, nisi ꝟgsatus infans et eius consors — quod
qui ei, quasi alta ꝟgabel in cunctis inimicabatur in eorum adiutorium ad uenis — Iezabel
sent, quib ullus locum de dubꝫ casꝰ occurrit uir uirtuosissimus uallatus suoꝝ
militum multitudine numerosa, cuius aduentum audictis fellitus infans timu — audiens Philippus
it ad eum accedere nec eum uidere uoluit nisi cum certo nũ ꝑsonaꝝ in
qua quidem uisione se promisit ꝑpacem inter ipsum et ꝟgsatos ciuiꝫ hac
tenus ꝓtractam cum consule sua compostellanam uxꝰ ꝓpriam mittere promittens sub — ingredi promitteret
homagio sex uel octo milites suos uasallos ꝟgstibo uz nullam aliam aliam arma — iuramento ne ꝯtualia

infra dcam ciuitatem introduce aut eos in aliquo adiuuare, cuius promissionis et pacti in crastinum uiolator exhibit et effractor ciuitatem p̃fatam subsequenter hactenus pacis immo iter reuerendum patrem et ciues rebelles, ingredientes sub eorum pretio dei ciues resuptis armis in sua malitia confirmati propter quod dcus pat de suorum militum consilio nobis dcuastatis et sub orbis dapnis dissipatis et innumerabilibus dapnis eisdem illatis ciuib ad dcm castrum de rupe familia et militia est reuersus quo intempore p̃dcus proditor alphonsus per regem personaliter citatus exhibit ac per suos consiliarios sententialiter adiudicatus ut dco uirodei ecclesiam cum suo fortalicio infra certum dierum numerum restitueret, l. alias prodicionis penam incurreret quod dcus proditor facere infra dcm terminum re cusauit, fuit lm dcus proditor per dcm dei antistitem sup plis requisitus; tandem transacto dco termino p̃ditor sub juram promissit corporaliter p̃stito per eundem dcam ecclesiam et fortalicium ita die restituendo dei quo aduenient cum reuerendus pat er dns mutualia congregasset et gentem suam et milites ut dcam ecclesiam posset recipere adunassz, ac accessisset ad locum qui uocat sancta Clara la uaglia et opposito in monte uocato sancta susanna pregrecus infans ph̃us prodictor alfonso qui in dca uilla cum margarita infante consorte quasi continue morabantur cum dcq ciuitatis concilio et uasallor suor arma tor copiosa multitudine contra dnm antistitem et gentem suam exierunt uolentes eidem ecclesiam restituere, sed cum et gentem suam impugnare potius et interficere si ualerent. sed iuuante eum dei mutute et mia et ajuto Jacobi auxilio nonconcepte ipsum non audentes inuadere sicut eos usq ad crepusculu noctis expectauit cõstat et intrepidus et demum ad montem scę susannę ubi ipsi erant hanciuit infra ciuitatem sunt reuersi. ipse uo ad castrum de rupe cum sua gente et militia remanut. deinde hactenus uarijs et dolosis concurrentibus adhomagijs et infra uallatis et ecctiam cum suo fortalitio Alphonsus sibi restituerat et portam uocatam dela pena uni uasallo sio dcis cuios hadherent. per quam ingredi et egredi mutualia arma possent, sicut uellent inhoducere gentes suę in camilo, eorum intentionem uir dei non plene aduertens dnica x vij die septembris uallatis ut promissum est hactenus prędcis submullis alijs conditionibus hic non conceptis ciuitatem et ecclesiam cum sua familia et militia est ingressus. deductus per p̃fatum infantem et alphonsum ac receptus per ciues p̃fatos cum apparenti reuerentia et honore. post ingressum uolentes mala malis amplius cumulare, nec dcam portam uoluit uasallo tradere, sed omnia uada promissa infringentes claudentes et portas ciuitatis ac sibi et suis mutualia penitus denegantes de suis extra l. intra ecclesiam ingredi l. egredi permittebant intra dnicam ecclesiam pium patrem cu gente sua sbidentes nocte et die armorum diuersis generibus impugnantes eundem inique quide impugna multi uulnerati sunt, et multi etiam interfecti ad tantum etiam def

pluries certa

adunasset

nolentes

+ iniquam

conditionibus hic non conceptis

defferm victualium sunt aduenti qp multi ex suis carnes equinas et alia inusita
sa cibaria comedere sunt compulsi. nec xpc confractus fuit in dei in aliquo nec confractus
a suo constanti proposito immutabilis, et licet ut posset euadere compro sibi utilique
rabili aut dapnosa suę ecclesię uoluit consentire eligens potius no deffensionis
rium ecię morbi se et suos exponere quam omissam sibi eccliam ecię in ali
quo cum sit detrimento honoris. demum do, deo uolente, et eius apostolo uicto sui
ose operante, et ministro suo uolente peruigę manum suam adiutricem hacte
nus satis inhabilis cum pdcis infante alfonso et cuius infra xx vij die sept. intolerabili
x m suggestionis cum magna intemperie aeris post solis occasum exiuit eccle
siam lętabus nimium et afflictus et ad castrum de rupe fonti applicuit choa
randa. inde ad rupem pontis accedens et ibi mora per dies aliquos contrahens Rupem de / moram
inde ad uillam suam de noua se has fulsit recreaturus ibidem ac celebraturus
primum quod tenuit concilium dicoy, in quo quidem concilio omnes clicos clericorum / clericos
infus et extra ciuitatem nec non et alfonsum et alios milites qui a beata eu
da et benefitia detinebant dcis alfonso et ciuibus adhęrentes publice. si
cute dcis feudis et benefitijs priuauit et priuatos in dca synodo publicauit
quos etiam antea in monasterio sm. pdicatoy bonę uallis priuauerat dum
existeret in obsidione ciuitatis pdcę, quo in tempore recepit litas a domi
na maria regina castellę illustri ut ad eam quę sola fulcit post obitum
infantum dnorum johnis et pedri qui deo permittente infirmaria iuxta grana
tam ubi in expugna aquarum infidoy existebant, anno eodem mortui
fuerant in castrum sancti johnis baptistę accederet promittens qp de
illatis sibi et suę ecclesię iniurijs pdcm pbm filium suum alfonsum et cuius
pcessos emendam condignam sibi iuxta posse procuraret sicut si suo in hac
pdicta consilio uellet assentire et suis uotibus et monitis obedire. illatas sibi
iniurias suę irrogatas personę asserens et eas se uendicare promittens fanę su
ę. quibus receptis licet ad uiam castellę cum apparatu nimio se disposuit post
posita omni mora accedens qp ad uillam pontis ueteris ibidem de uia pdcta 1320.
pernoctauit in die conuersationis sancti pauli exiuit uallam pfatam et pontem conuersionis
sum uersus castellam dirigens gressus suos. intrauit qp i sabbato quadra
sime ciuitatem salamanticam cum epo eiusdem suffraganeo suo qui eidem in
ciuitate egitani infra portugaliam occurrerat, et ex hinc eius comes fuit in
diuersis q diu hac uice moram traxit in castella in fidutiam participes et in remo
in quo quidem loco usq ad sabbatum ante dnicam i carnis ibidem assistentibus letare
sibi epis salamantino et eiusdem pdicto dm gondisalum auriem epm conse
craciit ac recepit dce domine regine solempnes nuncios semel s. epm bur
gen. ac uice alia portionem hospitalis ut ad eum accederet emendam de illatis
sibi iniurijs receperunt uerum qp emende modus qui p dcos nuncios sibi
oblatus extitit exple dce dne regine sibi condignus non uidebat. ideo adeam

accedere recusauit. Et de salamanca sabbato porro exiens in abbatia monachorum alborum de ualle padisi dominicam de ramis sollepniçans in castrum ciuitatem samorensem ingressus, ibi ad eum uenit dominus johnes de biscaya cum consorte sua domina ẓabellis ibiq; inter se fecerunt fedus conuentiones et promissas uicissim sibi et suę ecclesię sicut postea apparuit p̃ effectum quas domina maria dei gracia matris postea approbauit. Iterum autem ibidem existens p̃fatę dnę reginę dcos cum burgensibus et prioribus receptis nunciis ut ad eam uenire non tardaret promittens mirabilia si ueniret, quod uir dei audiens uolens probare si id quod sibi uerbo promittebatur opere impleretur p̃ponens talis ac tantę domine et istacias tolitę ifelicis sine offensa dei et domine effugere non ualebat. In octaua resurrectionis dominicę samora exiens cum p̃fato priore hospitalis ad castrum nunes castrum dei ordinis puerit et ibi per dies multos mansit multos q; nunciis dei et domine recepit qui uias uarias et hadalias multiplices sup emendis fiendis deo uiro dei obtulerunt nec eum flectere potuerunt ut ad dcam reginam ad locum uallis oleti ubi erat accederet nisi prius esset de emenda quam promittebat certificatus. Quod uidens regina pensansq; eius constantiam et prudentiam admirandam, et q; eum ad se habi non poterat per hunc modum ad eum accessit ex hac locum uallis oleti p̃ sex lenças ad quendam castrum uocatum aulen de sellis quod nunq; alias uisum fuit nec auditum quod pro receptione cuiusq; persone, i. quod ad tractandum quicunq; negotia cum persona quacunq; ppium exiret domicilium in modo, de quo loco ibm missis nunciis prioribus solum per qualuor leucas, uidens autem uir prudens reginę humilitatem nimiam et istantiam petitionis iteratam cum p̃fato priore et epis samoren et auricen suis suffraganeis ad locum ubi dca existebat regina se transtulit, fuit q; per gentes domine reginę p epos uiseticen sequutum et salamantinum eius suffraganeum ac per multos alios potentes et sollepnes summa cum reuerentia receptus et multipli honoratus. Tractans q; cum eadem domina regina et sibi astantibus sup emendis sibi fiendis sup illatis sibi injuriis p dnm pbm alphonsum et ciues p̃fatos infideles et rebelles, ibidem fuit per octo dies, ex ultra quorum ciuium procuratore sollepne ibidem adpparant. Sequentes deos pbm et alphon martinum b natoi. s. sancii sancii sarra. Bernardus perseuim et johnes alphon qui contra compostellanam ecclesiam et eius ministrum missi fuerant per compostellanum concilium ad regis curiam quos premiserat deus pbs et concilij p̃fati causam contra dem archiepm defensare, cuius pacti et promissi postmodum extitit uiolator et q; deus uir dei nolebat inter cetera dcam emendam tangentia a dca regina et pbo filio suo deos procuratores sibi reddi, quod regina pro illo tunc concedere noluit sperans q; hoc non obstante p̃fatus uir dei modum alium emende per eam sibi oblatum reciperet quod ille facere noluit licet per terrores et minas ipm aggressi fuerit nouas priori injurias cumulantes nam uolens dcm castrum

inierunt

Tordesillas

Bernardi

volebat.

fuerint

egredi et ad locum alium se transferre clauserunt omnes portas dicti castri ipsas armis
et hominibus munientes nec ipsum aut aliquem ex suis exire permiserunt, sed eum
captum et detentum per magnam unius diei partem tenuerunt, ut sic ad concedendum id quod volebant flecteret. Sz ex hoc uir prudens et constans satisfactus nulla
fenus nisi sibi dei procuratores capti tanq̃ rebelles et infideles redderentur cum qui — reddererentur
hdam aliis adiectis conditionibus concedere noluit quod petebant, audiens aut regi
na eius constantiam mirabilem portas mandauit aperiri asserens ipsas non fuisse clau
sas ex sua scientia aut mandato ad finem illum ut ipse etiam ad horam detineretur — detineretur
sed ex alia certa ca. quod utrum fuerit uerum ego qui scribo hec et omnia hoc — hec
mihi pro spectu oculis non asero ita uerum esse, apertis autem portis dei castri re
diit ad castrum miles cum epis sarracen cauriensi dño rodorico johnis hunc electo et — nunes
confirmato lucen et proinde saepe deo, ubi per multos dies moram traxit abeo proinde — à dicto
sce et uerbo multiplici honoratus, ubi dem electum lucen consecrauit 4a die madium — Madij
anno domini 3m cc xx. ibidem q̃ fuit pulsatus et requisitus pluries ex parte dei
regine p burgen epm et per alios polum nuntios et solempnes ut in emenda recipien
da suis uellet condescendere uoluit et mandatis, quod uir uirtuosissimus eodem modo — eodem
facere tenuit et ea te qua prius. deinsis ibq̃ ibidem diebus aliquibus dem locum exiuit — itaq̃
et ad locum fontis saubili epi sarracen cum deo epo ipsa deducente peruenit sabbato
xxvi die azadij et ibidem in domibus existens epalibus per eundem epm honoratus multi — Madij
pliciter diebus multis moram traxit et deq regina nuntios polum ac phes recepit — pluries
in simili sicut prius, cum epis cauren et lucen nouiter consecrato. qui lucen eps — cauriен
diabolo procurante per incolas dei loci ex ea ca potisse qi à natia castellani qual — natura
tos habent exosos qui galeam ibidem contra uoluntatem deq incolarum ibidem qui Galeei seu Gale
asis uris damnare uolebant, sicut per mortem soy et aliorum gallecorum tam suorum q̃ — fuit — tiani
aliorum uulneratorum multipli utilitatis et nimium dampnificatus. propter quod uir
dei x̃fi fatus dapnum et uilipendium dei epi ppriam reputans ad locum suum uocatum al
dea noua uix tum ad unam leucam situatam se transtulit, ubi moram traxit — iuxta
diebus multis. videns aut regina q̃ nollet ad recipiendam emendam de illatis sibi
iniuriis suis uolitis inclinari, nisi dicti procuratores compostellani capti et uin
culati sibi mancipandi suo carceri mancipentur: dictos procuratores in Ontri de se — tractarentur
Uig capi fecit per philippum philipum suum et cathenis et uinculis mancipari ac deduci — filium
in ualleolibus dei antistis ibidem aduenienti restitueros, missis ad iterum nuntijs ad
dem archiepm a regina ut ad ipsam accederet emendam recepturus pariter ut uo
lebat prouare uoluit. Si ea que promittebantur, et de capite dominum procuratorum
recipiebantur, iuxta essent, misso q̃ ad reginam epo cauren, inuenit eam summe
uoluntariam ad complendum omnia, que per ipsam et philippum filium suum man
data fuerant soluere et promissa, quibus auditis qui dei et de eisdem certificatus hie
nius, ad locum uallis oleti accessit et xxx die julij. sexta feria dem locum intrauit, cui
occurrit per leucam mediam et ultra rex alphonsus puerulus cum camelo suo — auuculo

phō infante missi ꝓcer regnum ꝓfatam ꝑ quos uir dei ut cum decebat fuit cum max
receptꝰ reuerentia et ad dcā regine palatia cum summo deductus honore ac ꝑ eosdem
in palatijs regalibꝫ collocatꝰ ubi ꝓcer unum mensem integrum moram haxit et
licet regina, ꝓout prima facie apparebat, esset uoluntaria complere ꝓmissa, tn phs
lippus filiꝰ suꝰ, qui ꝓmissorum hansgressor esse consueuerat ꝓ ur mandauerat
et ꝓmiserat dcōs ꝓcuratoresꝰ distulit reddere, et alia quę promiserat ad implere
ꝑt quę uir dei sefinxit ne longiꝰ, et locum uallis oleti exire in ꝓpria johnis
baptistę. quod regina audiens alias exta suam constantiam formidas de suorum ces
su i mēte ꝑse noctis silentio uocato phō filio suo qui de concilio dei alphon ꝓditoriꝰ
inclinauit retardabatur et impediebatur in ꝓgdis omnib adimplendis ipsum indinauit ut ipsos
procuratores ꝓa in crastinum sumo manoln die .s. sancti johnis baptistę captos et uinctatos red
deret ꝑfato uiro dei spuali et temporali dño suo. quod et fecit dcus infans ꝓ ut per
malicm suam fuerat reginam ordinatum, nam in die ꝑfato hora prima dcōs ꝓ
encenio curatoresꝰ ꝑ cuccennio infesto tam gaudioso et solepni ante missarum solepnia sibi
missit et hic fuit primusꝰ articulus de emenda sibi fienda. qua die ꝑfatus infans in sig
voluit num reconciliationis noluit comedere et festum solepnizare cum eodem. post modū uo
nūciata compienda suę emenda uciata complcta fuerant, ꝓfato cum uiro dei ꝓgdca domina regina
Caurien assistentib epis burdeu sagontino caumon et lucen et alijs baronib militib et ꝓcerisonis
solepnib multis in poundis omnib dcām i emendam tangentib quantum ad dnm
phm et alphonsum ꝓditorem conuenerunt et firmatis pactionis suę bijs ꝓ homagia
iuramenta uclamta et rafenas, confacta extitit amicitia inter eos, et laudicans ꝑ eam ex parte
dicti alphonsi ꝓditoris ꝓ ut postea patuit ꝑ effem. et licet ꝓcuratoresꝰ ꝓgdi mor
noluit eis fem millesiesꝰ meluissent, ꝓius hi ꝓat et dominus uoluit eos reddere quod metue
rant. sed eos haberi et custodiri fecit absq; cathenis et uinculis sub certa tam efficaci
custodia humilit et benigne, quos ꝓmisit ipsalus antistes cum gente sua uersus locum
cioales de sioalaꝰ quo ipse uerisimiꝰ erat qui locus est domini johnis de biscaya a ualle
oleto ꝓcul duaꝰ leucaꝰ distans ignorantib tenaliter ꝓgdis alphon et phō. qui conaban
tur dcōs ꝓcuratores ꝓcer ꝓmissa uana et uerba ꝓditoria et dolosa, ultra ꝓpo ui
a multis sermocabatur, ꝓcer uolentiam de manu sua liberare. expeditis aut quęcum
dca regina et phō filio suo habebat expedire feliciter ut uolebat, ac ꝓcer dominā
encenitatus reginam entomataꝰ magnifice ꝓout decebat celsitudinem regiam, et talis ac
tanti uiri ꝓcersonam sextaferia xvm de mense julij de licentia et bnplacito dcī
dominę reginę et phī filij sui exiuit locum uallecleti et ad ꝓfatum locum de
Sigalas bigalaꝰ accessit die ipsa. inde ꝑ tram domini johnis et dominę marię matris suę
peruenit aulasso dci domini johnis locum ubi tunc domina maria morabatur
xx die mensis eiusdem, ibi q; usq; ad secundam diem aguisti permansit cum dca
dna habens. et ordinans dię ꝓto sua ecia et statu regni utilia et salubria iudi
propinquo cauit q; regnum guenis et ꝓgdis exponebat de ybrico qd post modum rei ꝑ
fauit euentuꝰ. secunda aut die mensis eiusdem cum dca domina uersus.

uallentiam locum dei domini Johnis direxit gressus suos et ibidem per totum diem et
ustra cum dicta domina pernam haxit. ibiq; dum in uiralo fuit per dictam dominam
honoratus multipli et cum nimia reuerentia ad expensas dce domine cum domi
no lucen epo socio suo indumento perhabatus, indeq; uersus gallaciam uiam suam
dirigens ac dcis procuratores captos secum ducens exiuit x die mensis eiusdem
et peruenit cum familia sua dimisso lucen epo in primo in ponte mini militanso Nuni
cum suum xx die mensis eiusdem. quo in loco accesserunt uasalli sui et ecclesie et
cum usq; pationum locum suum p dictam hanseuntem deduxerunt, prouenitq; peruenitq
nonum penultima die eiusdem mensis qua die dictus alphonsus proditor eidem
occurrit in uia, plurima promittens se facturum et ea que antea in ualleolispo
miserat ac per homagia et rosanas firmauit complesurum, que omnia neglexit facere dcis proditor nequissimo spu agitatus. dum at dcis pal et dominus
existeret in pdicto accesit ad eum dcis alphon. proditor quarta feria 3a die sep
tembr. asserens uerbo doloso se uelle laborare q rebelles compostellani ullam er
eius dominum quod malitiose redde dissuerant sibi restituerent, et sibi dominia
recognoscerent quod rebelles pernitiose negauerant usq; mo, et q ista irrupes
si melius ordinari poterant et hactari ideo ipsum induxit sub spe ista ut ad
dcm locum de rupe cum suo capito se transferet. quod captum per duos annos. s.
a ab ecclesia sanctissimi apli jacobi fuerat exulatum, et ne beatissimus apls
solaliter debito officio fraudaretur ordinauerat pdcatus uir dei ut captum quod
per compostellanum concilium de sancto jacobo deiectum fuerat in ecclesia sanc
ti jacobi de pdicatione dcio et dcio aplo dependerent debitum officium ut eius uir
tute et auxilio reducerentur ad sanctissimam pdcati apli sedem, sequenti iou
sexta feria ad rupem fontem se transtulit procuratoribus compostellanis captis
dimissis in rupe de pdicatione tractaturus cum concilio compostellano et alphon.
proditore in cuius manu dcm concilij uelle pit et nolle totaliter consistebat sup prout
pace et compositione inter ipm et dcm concilium inienda. sup tractatu aut hu
iusmodi x diebus decursis ac multis chinc inde diuersis uijs et tractatibus in unum finaliter
conueniunt q uilla sancti jacobi pdcato archiepo et ecclesie cum suo dominio redderet
cum certis conditionibus grauibus p dicto uiro et eius ecclesia ac dapnosis, que cum
omnia ex utraq; parte promissa fuissent et quasi firmata x v die septembr hora
tarda nec non et tractatus huius conuentionis ex parte concilij de manu dci ar
chiepi uexillum sancti jacobi receperunt cum quo in crastinum dco archiepo uiro
dei debebant occurrere tanq; dno suo, uillam q dictam restituere et eius dnium
recognoscere. inhauit diabolus in cor pdcati proditoris uirtute beatissimi apli
jacobi n dubitio procurante ne eius ecclesia et monasterio sic dampnosam compositio
nem recipet sic tractata fuerat et promissa, nocte igitur illa postq; discessit de
rupe sancti, scepe dcis proditor. hora tarda uillam sancti jacobi inhauit et con
uocatis aliquibus de concilio omnia que ordinata sup dcia compositione fuerant per

parte turbauit allegans et pretendens q̄ p̄fata compositio absolute ex p̄te dicti archiep̄i procedebat
enim / ~~Philippi~~ ex hoc ei seduli quidam ex ciuib⁹ ubis fellitis prodit⁹is et alij pro maiori parte coac
plurimi ti habuerunt nocte discedere ab hijs q̄ promiserant et uoluntarij plemonr reuocare
in crastinum uo qua die ullam reddere debuerant hegua q̄ erat inter archiep̄m et
transiuit ciuit̄ hanciclat nisi ullam restitueret. deus prodit⁹is uersus nouas disposuerat uiam
suam, sed ut posset suam malitiam palliare anteq̄ uiam arripet ad piam patriam
ad supem sortem accesit, cumq̄ in capella sancte eufemie dca missa sua quam die quoti
bet solitus erat dicere cum deuote nimia et copia lachrimar. uir p̄fatus cum suo capto
et quib⁹dam de uasallis suis resideret supuenit deus prodit⁹ cum multis deconsi
auiculos / pientis sio sugaddens nouos multos artos sup hijs q̄ die pia ordinata fuerant et promissa
ta sicut facere consueuerat in omnib⁹ hactalib⁹ et posturis q̄ mox fuerant int̄ ipsos.
quod uir dei audiens admiratus et stupefcus nimium, dixit; nunq̄ ut uideo finem ha
et vos bere uoluerunt hactatus huiusmodi, cum continue ea q̄ p̄ nos alios promisa et dicta
sunt innouentur, nam sero hora tarda omnia q̄ petebatis p̄ nos concessa fuerunt
sub tali promisso alq̄ pacto, et nisi illa q̄ promiseratis hodie per nos complerent
tranabat hegua q̄ inter nos et nos posita fuerat̄, et cum nil horum compleue
ritis nec complere uideor prima facie intendatis sine hegua omni huc uenistis. uerū
exha capellam secedatis et nos cum capto et uasallis nostris deliberabimus super hijs
q̄ nunc nouiter postulastis. hijs auditis miles quidam maiordomus sui capellani
audiensq̄ exiuit cum eodem audiens et nihilominus certificatus q̄ iam posita hegua hanciorat
Sed per
sciens ipse q̄ p̄fatus pater et dns nihil in hactalib⁹ huiusmodi profitebat, sed
portis / clausis q̄ per prodit⁹em diaboli cum deducebatur per promissa uana et fictitia, et uerbacē
rentia omni fructu portas castri ignorante penitus uiro dei clauso ussit firmiter et
cum dilō custodiri. uocatis q̄ omnib⁹ scutiferis et alijs hostilij hominib⁹ qui usum
armor̄ nouant cum illis de campo qui exha uillam sancti jacobi exulabant qui
detrant sedulq̄ omnes tam clerici q̄ laici in facto querre et alijs fidelit̄ adherant p̄fatum uiro
dei quos exulare et eorum pentes et amicos occidi procurauerat uir p̄fatus eos ar
mari iussit protinusq̄ et munitri, ut in quod p̄fatus pater et dns uerbis et hactalib⁹
dulcib⁹ et pro dictis ciuib⁹ et prodit⁹e utilib⁹ optinere non poterat ense gladio eluci
di opere obtineret. ut quid amplius moror, non permisit nec uoluit deus amplius
tolerare prodit⁹is et malitias uiri nefandi et nequissimi prodit⁹is, uoluit q̄ iuste
defensione iurium dei pro defensione urium et libertatum ecclesie multipli tribulato et afflicto cuius orat
fuit feruentes, gemitus assiduos, internaq̄ suspiria pat̄nus uinctuosissimus apt⁹
jacobus ad altare eius aureum pro seruabat pro tare refrigerium post labores mul
tiplices cum patientia tolerat⁹. uoluit etiam beatissimi apli basilicam suo spon
viduatam so longo tempore induatam et priuatam debito seruitio et officio ministror̄ suor̄
impropriij relenare minister sathane procurante de simo huius in propij reuelare, Carnalis itaq̄
pro pacis uiris ature beatissimi apli et cos per omnia diligentes q̄ust̄ diuina et
ultio ille persequit in p̄fatum mistrum sathane alyron prodit⁹em, et eius complices
truentes igitur uiri pro dicti in eum et martinum martini qui dimisso patre sua

et dño dicto proditori continue adeerat et eius consilio et auxilio dicti cives in psfata re
bellione et malitia fuerant vigorati ī mortis ipsos nouem cum alijs huiusmodi, quorum
septem isti fuerunt principales. videlicet johnes garcia ī sanctio magnus aduersarius
ecclesie sanctificabi, et psfati viri dei sine causa grauissimus persecutor, namcum
psfatus pater dñs esset in ecclesia obsessus, prout supius est expressum, emissa sagitta
cum uoluit interficere, sed cum seruauit illesum diuina virtus que ipsum noluit fo
re vtilem ad maiora, nihilominus vñ unum de sibi assistentibus, pro ut hac die, quamor
te nequissima mortuus est assuit in gutture sagittauit, cuius pater pelagius garcia
insidiator psfate ecclesie p predecessorem huius viri dei virtute apli jacobi fuerat in
terfectus. alius fuit johnes garcia demessia magnus loquens diabli vasallus electus
archiepi qui multa et grauia dampna dicte ecclesie et psfato viro dei inulerat
sine causa, alius fuit gondisalus johnis notarius compostellanus patrum abissus qui
in rebellione dicti ciuium fuit principalis. duo uo fuere duo ymam diabolice cogno
minati ministri sathane de pdicti proditoris parentela, quinq uo residui fam de cuiusq
de alijs dei ultoris fuere participes qui persecutionis contra ecclesiam cum deo vlti
one fuerant. soli et consortes. hec ōia in momento me uidente qui hec scribo
fuerunt viro dei ignorante tota liter adimpleta. ⁊ o res nimium admiranda, sum
mopere studio intrinseq pplexe comendenda q homo sic ppotens cum alijs quasi equi
potentibus per hoies alienigenas tante sic inopinata et horribili fuerit fuicida
tus. sed si quaq per eosdem illata viro dei et sue sponse iniuria adultas cum
diligentia que in psmissis sub compendio sunt descripta et signa uaria audite uo
luerit que ante mortem dicti nefandi neq̃issimam personis diuersis ostensa
fuerunt lucide repies eorum finem horrendum fuisse diuinitus operatum et virtu
te beatissimi apli jacobi mirabiliter adimpletum, appuit nanq̃ cuidam dormi
enti nocte quadam ac una cum alijs custodienti procuratores compostellanos qui
capti ut premissum est detinebant visio hec admirabilis: Videbat vltiq̃ beatissimū
aplm in equo albo sup̄ cacumine turris castri de rupe scisi in aere existentem,
sculum in brachio sinistro tenentem et manu dextra lanceam vibrantem terri
biliter contra compostellanam ciuitatem; quendam aut virum in fusa eqli or
natum ī habitu cfm ordinis pdicatorū in una manu crucem, in altera co
lumbam albam tenentem, genibus flexis stantem ante ipsum; quę visio per
omnia similis per eidem appuit nocte illa. quis autem iste fuerit nisi psfatus
vir dei qui ab adolescentia sua crucem qua ad carnis mortificationem colum
bam albissimam quantum ad mentis sanctimoniam in suis manibus i. opibus
sedule deportauit qui in acie sancte contemplationis et oronationis arma arte
archipalis prestantia constitutus eius primum sanctissimum aplm pro libe
cosse occe deum et eius aplm precabatur, cuius preces missis beati apli am
bigit ex audilas fuisse. In monte nequissima imporum. appuit multis per

momento
in fantio
asseruit
laqueus
archiepiscopi
proditionis abyssus
parentela
dicte vltionis
comendanda
aduertas
Nota.
mirac̃ulum
de beato Iacobo
in habitu
prceminentia
meritis beati apli ne

intẽritus

mentibus discurrens per aerem nocte precedente diem mitibus hominum nefandorum ingens globus ignis cadens et fulmina supra ciuitatem psalam, die etiam montis ipsum dum aperiebatur euidarentur cuidam honesto uiro uigilanti apparuit uisio sequens: Videbat namq; beatum jacobum supra cacumen dei castri euaginato discurrentem, et huic inde similiter

Aliud miraculi

psistentem ac cum pallio tegentem ensem cruentatum et refulgentem post modum in

apertu

uaginam, Non minus mirabile cuidam honeste domine apparuit, uidit ei post solis occassum uisione apta dum actu uigilaret ingentem multitudinem hominum armatorum equitum et peditum circa uillam sancti jacobi discurrentium lanceas suas con

probatur

ta ciuitatem uibrantium, et aliis armis diuersi generis comitatam. alia namq; multa

releuare

indicia precesserunt ex quibus procul dubio manifeste potuit montem hominum prodito fuisse infestam diuinitus uirtute beatissimi apli jacobi optante, cui placuit suam basilicam abhominatis opprobrijs releuare, et de profanis manibus liberare. a domino siquidem factum est istud et est mirabile in oculis nostris in monte electi hominum corpora confracta fuerunt cor mea ciuium pecora eo ad tandem prostrata et fama potentia et nobilitas dictarum non prodituris et aliorum qui una cum eo pecti sunt, sic fuit abolita sic q; ab hominum

dimissa

mentibus abrasa, et cum eisdem ad infera demissa q; non fuit qui ad hoc aspiceret sed abierunt omnia sicut fumus, ppt'quod compostellani rebelles uidentes confractum baculum

innisi

arundineum cui innixi fuerant, et eius uirtutem totaliter defecisse, ex cuius defectu

miserie

in lacuscis et missis multiplicis descenderunt, coacti sunt oculos aperire et recognoscere q; pernitiose q; malitiose egerant contra stimulum calcitando ac manus sibi abscindere ad ultimum dei patrem pissimum ut de male actis contra ipsum et ecclesiam indulgentiam obtinere mererentur et sic uillam ecclesie sibi restituerent, homagium q; prestarent quod antea male consulti negabant in maximum suum et totius fere gallecie dedecus. postilis q; habitatoribus sue pace firmanda inter psalum uirum et ecclesiam ex parte una et ciues pedes ex altera, in propositis hinc inde actis, pacis hac salum tangentibus, omnibus q; per dei habitatores dissipatis, in unum omnes pariter conuenerunt, assignata q; fuit dies qua uillam et eius dnium debuerunt restituere psato uiro dei et ecclesie et prestare homagium simplex pro eadem. qua die aduenient videlicet xx vij die septemb. conuocatis uasallis ecclesie et conciliis pontis uicecomitis de pastrana et denoxa dei uiri dei cum reuerendo patre in xpo dno roderico epo lucen et personis omnibus et canonicis sui capli cum uasallis et conciliis pedes ppe uillam, ad montem sancte suzanne accessit, secum ducens quatuor procuratores dei conciliy cum aliis duode

interitus

cim ciuibus qui capti fuerant in die intitus impny. Residens q; iuxta eccam sancte suzanne in loco ad hoc disposito et parato cum psatis lucen epo capto uasallis et conciliis nec non abbatibus sancti martini de fonis, de ante altaria, fratre gundisalui de sas or

Frenado

dinis pdicatorum, qui cum negociis abbatibus et fratribus frenandi de auantijs fuerat uasallo ecclesie huius patrie ordinator fuerat et habitator, ac cum plebis sexus utriusq; undiq; concurrentis copiosa multitudine, sibi obuiam exierunt precedente eo qui extensum uexillum dei jacobi deferebat die uille justiciarij qui tunc erat jobes et sancto petri bugay

justiciarij Sancius

reti cum aliis hominibus dicte uille solempniter et ppli sexus utriusq; multitudine nu

onerosa, qui coram uenerabili ꝑre flexis genib⁹ ꝓuoluti de comissis humilit⁹ ueniam⁹ sulant⁹ claues ciuitatis cum sigillo et alia⁹ q̃ ad recognitionem ſpalis dn̄j noscunt⁹ ꝑtinere de iure sibi tang⁹ dño suo temporali sponte et liberali ꝛ tulerunt et in suis manib⁹ ꝑsali justiciarij nomine totius concilij posuerunt⁹ et dnium ad ipsum et suam eccam simpli et absq; omni contradic⁹ qua cum recognouerunt ꝑtinere ꝓnsl anke⁹ iuramē tum et homagium ī manu gudisalui sogē militis uasalli eccie sup hijs omnib⁹ tang⁹ dicti archiepi et successor⁹ eius et ꝑ sat⁹ eccie homines et uasalli fidele⁹ promitten tes⁹ q⁹ a modo ipsi et eorum filij fidele⁹ essent sibi et eius successorib⁹ et eccie memora q⁹ nec ꝑsumerēt in ꝓsterum in aliq̃ contra ecclesiam rebellare. facta aūt recogni huiusmodi cui⁹q; qui ꝑsentes erant absoluit uenerabilis ꝑ a sententijs et ꝑnis salis ꝑ dñi ꝑ executor⁹ allatis ꝑ eundem quas incurrerant uilq; dnium archiepo et eccie abnegantes⁹ exceptis dum taxat sententijs et ꝑnis quas incurrerant d̄ō dominum suum in ecclesia obsidentes⁹ a quib⁹ post m̄ dum fuerunt absoluti ꝑ eundem uirtute ſpālis comissionis q̃ sibi fecit summus pontifex sup istis, quib⁹ ul⁹ fm̄ium et absolutis claues singulas portarum singulis ciuib⁹ et sigilli eiam singulas ta bulas tradidit recepto homagio sup hijs ꝓmitt⁹ ab eisdem, ista aūt homagia et ꝓmissa in crastinum congregato concilio in monasterio sancti pelagij de ante altaria coram uenerabilib⁹ uiris, laurentio petri cantore bartholomeo iudice de uel hestro in ecclesia compostellana numbe gundisalui canonicis d̄ci patris reueren di uicec⁹ gerentib⁹ superistis in ꝑsentia infrascript⁹ notarior⁹ omnes⁹ et singuli de concilio approbauerunt et et nihilominus omnes⁹ et singuli de concilio per jura mentum et homagium confirmauerunt omnia et singula q̃ue in instrumentis confectis sup̄ ꝑ tenius continentur. acta fuerant hec anno domini o⁹ cc⁰ xx sedente sanctissimo ꝑre dño johne ꝑ xx n. regnante dño alphonso ī pupilla ri etate constituto in ꝑsentia reuerendi ꝑris dni roderici epi lucen et capitul⁹ compostellani et uasallor⁹ fidelium eccie s. p. aluari jo uelassi sarassa huggerij gome cij roderici sogc. jo martini. p. martini fern, fern dauantis gundissalui pelagij, gon dissalui sogē, et alior⁹ plurium uasallor⁹ et uenerabilium et religiosor⁹ uiror⁹ abbatū de antealtaria et sancti martini de fons ꝓnis monasterij de sar prior⁹ fratr⁹ ꝙ caior⁹ conuentus compostellani et fus gundisalui sup dci nec non et alior⁹ plurium religior⁹ et sc̄ laur⁹ et alphon johnis, et anonis petri notarior⁹ compostellanor⁹ qui de his omnib⁹ et singulis conscripserunt publica mstra que sigillis archiepi capituli et concilij ad maiorem rei firmitudinem comuncta fuerunt iuxta ecclesiam sce susanne xx vij die mensis septembr, his ꝓactis ad ripem fortem redijt dns illa et ibi ꝑ dies ꝑ aucos moram traxit, inde ad ripem de ꝑatone se transferens conuocatis uasallis suis et militib⁹ de eorum consilio uersus tram deciꝑ nefandę memorię pdilor alphon a compostellana ecca tenebat in tram xv die mensis octobr uiam suam dirigens cum ꝑfatis uasallis et concilio uilq; sancti jacobi ad

exceptis

Nunione

Superij 1320 17 septembr

Supradicti et seculariū, et clericor⁹ et laicorum cōmunita

monasterium sancti johnis de souea applicuit die illa uolebat ei uir dei discretione profundissimus de fia ꝯdca falsitate ordinare quod et fecit q̃ non possent qui eam tenerent in posterum contra eccam et eius antistitem insurgere sicut fecerat prodito ꝯ sepe dcs, uolebat et fortalitia dci prodicionis in sua manu recipere et de eis de ordinare put iudicaret pro ecca expedire nec non et fortalitia uasallor suor qui dci prodicionis fautores in pdca rebellione fuerant sequaces et insuꝑ ualitores ac fouebant si dci uasalli et nepotes prodicionis pfati ad cor suum redeuntes uellent male acta recognoscere, et de illatis iniurijs uiro dei et suę ecce emendam aliqualem facere ut eos pater misericors in sinu suę clementię recipere dignaret. quod male consulti facere in sui dispendium contempserunt, quod cernens deus pater sexta decima die mensis eiusdem de pfato monasterio egrediens
16 Octobris
Roderici
suis uasallis et militibꝫ et concilio uillę sancti jacobi ad fortalitium garciæ rodici de lodema uasalli ecclesię qui pfato prodicioni in dicta rebellione continuę adhęserat accessit
Garcias
qui quas audito eius aduentu dimisit dcm fortalitium nemine eodem existente, quod mandauit deus pater et dns denui totaliter et euelli, cuius mandatum fuit continuo adimpletum. quo facto ipsa die ad monasterium sancti laurentij de carbonierâ accessit et ibidem dieb aliquib moram fecit, expectauit q̃ si dci prodicionis nepotes et alij sui se
ad finum
quaces uellent quę male egerant recognoscere, et ad finum mię pfati patris et ecclę reuocari quod facere neglexerunt in sua malitia obstinati; licet per totum patrem pluries fuerunt moniti et indulti. ppẽ quod xx ix mensis eiusdem, cum pfato comitatu suo apud galegos fortalitium didaci gomecij de dacia ecce vassi qui fautor et adiutor dci prodicionis fuerat accessit, inuenit q̃ dcm fortalitium, hominibꝫ, armis, et uictualibꝫ pręmunitum ac muro fortissimo fabricatum et ad resistendum dieb mullis dispositum et paratum sed cum machina prodicionis dicto fortalitio pareb. uidens dcs didacus q̃ murum sibi erat contra humulum calcitrare dictus consilio spũs sancti se fortalitium et sua omnia posuit in manu pfati patris et domini mala acta contra eum et eccam recognoscens, ac supplicans humiliter de cõmissis omnibꝫ sibi misericorditer indulgeri, quam multam mixtam cum justa pater misericors nõ negauit, nam contra eum et eccam cõmissa per eundem eidem indulgit tam ecce ad quam pro fassionem pfati prodicionis pertinatus fuerat sibi restituit. verum q̃ de dco fortalitio tra et ecclesię dapna non pauca inferebantur pfatum fortalitium mandauit diruj et solotenus dissipari. quo facto ad domum fortem de thapia se transtulit xxi die dci mensis quam prodicionis nepotes tunc tenebant. inuenit q̃ eam ad resistendum dispositam et paratam homines q̃ in ea existentes ad resistendum uoluntarios et paratos, sed cum pro destruc
valentes
dcę domus machina perfecta esset homines ipsam custodientes non ualemus resistere dcam domum dco patri et dno reddiderunt xxv ix die mensis eiusdem. cernens autem deus pater et dominus q̃ pro custodia tę decię et pro tuitione iuuium eccę compositellanę dca domus esset admodum utilis et necessaria cum suis diligenter delibe, dcam domum illesam uoluit remanere. posito q̃ alcalde eadem xxvm die eiusdem mensis accessit ad obsidendum domum fortem de seruida quam similiter sicut prima

ecnebant dei procidens neporq; et custodes eius dem inuenit uoluntarios ut eam redderent sed potius ad existendum uoluntarios et pratos. sed cum prima die nouemb disposita esset machina uidentq; homines dei sortilegij q̄ mig resistere poterant uocato uno de dcis neporib ipsum requisuerunt ut cum pfato uiro dei conueniret, domum suam recipet qua mig ipsi poterant defensare, quib; audibis compulsus est adpiu rem accedere mala acta q̄ ecclesiam et eam recognaceret domum dcam se et suadia in nomine suo et q̄maxi sui ponere in manu pfati uiri dei ut ab eo ueniam consequi mererentur. quib; pius pater indulsit commissa contra eum et ecclesia et licet non meruissent plem tq̄ quam deus prodior eorum annuculi meruit post modum dedit eisdem adistantiam suorum militum et baronum. uerum q̄ de dco sortilegio infinita mala committebantur, et innumerabilia dapna tq̄ eccle inferebat dem sortilegium mandauit dirui et solotenus dissipari. his patis ij die nouemb diruta domo pfata de seuida ubi per septemdies fuerat cum suis militib et uasallis habitans in campis in tuguriis utilib; costructis nouiter cum ycmli in temperie satis dura, quq omnia uiro dei dulcia uidebantur. dum tn iura ecclesiastica hactenus pdicta posset in melius restaurare, recessit: et ipsa die peruenit ad monasterium sancti iohnis desouea, pn crastinum uo uersus rupem sortem uoluit dirigere uiam suam sed ne de tantis collatis beneficijs uirtute dirigente diuina, ac apli sancti patrocinio adiuuante primitus sanctissimi apli limiam uoluit uisitare quod nondum fecerat ex quo ciuitatis dnium sibi fuerat restitutum, ut deo altissimo et ipsi apło supplices grasq; redderet, q̄ sic gesta in cunctis fuerat iuxta uotum fœliciter prosperatq; inhauit q̄ uillam sancti jacobi die ista quam nondum ex quo sibi restituta fuerat inhauerat, et sanctissimi apli basilicam summa cum deuo et reuerentia uisitauit deo et sibi de collatis miraculosis beneficijs et euidentib impensis celitus adiutorijs gras et laudq; referens corde tato. fuitq̄ per ciuitatis pplm et clerum uniuersum receptus cum maxa reuerentia et honore cum letitia et tripudio concrepantib; et exultantib; dei laudib; uniuersis; uisitatis q̄ sanctissimi apli liminib; per cuncq; locos mutatos nimirum alterum qui sibi fidelissime in uia qua impecia fecerat seruierant cum reuerentia nimia ad rupem sortem redutus est ipsa die. fuit q̄ ibidem usq; ad xi. diem nouembi. qua die in ecclesia sancti jacobi celicoq; synodum celebrauit. et postmodo ad rupem sortem rediit recepturus aliqualem requiem post labores diutinos et multiplices tolerabos, interim aut fecit perfici turrim de lima uocatam quam pdecessor suus dimiserat imperfectam; fecit q̄ aliam mirq magnitudinis ac immensq fortitudinis ex oppositio huius castri sumptuosam nimium pro tuitione ecclesiq et ad seruandum uillq dnium multo sudore et labore per eum uirtute apli acquisitum. quod nunq; ecca sic polenc et simplr sicut m quq turris uocatur berengua ria nomen a suo noie berengario derivatum, in cuius cacumine machinam situari precepit ad maiorem pmissor tuitionem. hijs diebus missus est legatus per sanctissimum pnem dnm johnem pregrem. reuerendus in xpo pater et dns dns fiat. b. sabinen epis ordinis fm mgdicator ad regnum et hia regis castellq et legion illustris ut duor regnorum statum in melius reformaret, et ad paci

non ut eam redderet

resistendum.

dilti / minime

quam minime

dictus / tenuerat

patrocinio

limina

pretictum

ficandum inclitus illustrisq; et potentes uiros .s. dños ffhm infantem Johnem de biscaya filium Johnis infantis quam et Johnem filium Emanuelis quam infantis inter quos ratione tutorię regis alphon in puerili etate constituti procurantibus satharę ministris discretio non pauca soli hę dapnosa nimium exorta fuerat continue in malum suscipiens incrementa. qui legatus omnes prefatos regnorum prelatos uocauit ac ciuitatibus personaliter ut ad ffhm in ciuitate ualentina accederent ubi tunc pręsens erat consilium et deliberaturi cum eodem qualiter deberet procedere super his quę sibi fuerant imposita et comissa graues sententias et penas contra eosdem fulminans si promissa neglexeret adimplere, et licet ffatus pater et dns recepisset a sanctissimo patre et dno dno Johne prefato summo pontifice plures in mandatis q ad dcam conuocationem non accederet et ipsum per suas litteras exemisset abeodem ppter inimicitias capitales quas uir dei in uia et in ytino ueretur similes formidabat bonum tam publicum ponens proprio ad dcam conuocationem accedere disposuit et pro uia sua studuit itta. // quo in tempore quidam miles alcarus sanctij de ulloa nomine in dominio regis existens quosdam uasallos eccię interfecit alios uulnerauit, alios q in suo fortalitio uocato felpoes carceri mancipauit, a quibus post modum extorsit magnam pecunię quantitatem cum tormentis et afflictionibus grauibus primitus illatis eisdem. quod audiens uir dei molestę portauit nimium et illatis eisdem iniuriam propriam repulauit, missis q nuntijs suis ad ffatum militem cum suis littoris ipsum pręcię requisiuit et monuit ut illata sibi et suis uasallis per eundem injuria studeret q totiq emendare alias ipse emendam et correctionem condignam non obstante q excret eẽ dominium tria ecclesię expeteret ab eodem. q omnia dcus miles M. Pedrir in sua malitia indurans mala et iniuriosa uerba malis opibus cumulauit promittens nichilominus uerba injuriosa et ffatua q dem pacem et omnia malitiosa ffacta opibus adimplere, quod audiens uir dei uirtute apli sanctissimi jacobi roborans quod uerbo dixit uoluit opere adimplere et ne ceteri milites excommunicati tirent eccię similia facere attemptarent conuocatis militibus et uasallis suis cum consilio illę sancti jacobi xx vmo die mensis julij ad dcm fortalitium de felpoes eẽ dnium ecclesię situatum accessit, in crastinum aut igne apposito dcm fortalitium quod custodes eiusdem compulsi fuerant uiro dei restituere fuit diutius et fortalitium quod audientes excommunicati milites qui eẽ dnium eccię habebant fortalitia dco dominio circumuicina ex his quę facta fuerant nimio terrore pertransiti ad dcm uirum dei eidem accesserunt pro dcis fortalitijs homagium facientes ac sub eodem homagio promittentes q de dcis fortalitijs nullum inferetur fq ecclesię nocumentum et si quod inferetur ffati erant uix suum mandatum et uolitum emendare. et q uexatio intellectum illuminat; et elatos interdum ad sui agnitionem inducit, loco cnens dictus miles indiscretus et ffatus quę erga eum facta fuerant inductus concilio spus sanctus ad dcm patrem et omnia accessit pro comissis ueniam postulans se et sua supponens ime uiri dei et q ab infantia creuerit q tam pro misatio ad instantia suorum

misericordię

miserato

dissensio

citauit

premissa

in itinere

circumvicini

dominio

28 julio

dissipatum

inferretur

uasallorum er militum subiucantium xpo eodem ipsius miseriu est comissa eidem indul
gens dipsum recipiens in suum et eccie uasallum cui etiam sup bona mensq suq sti
pendia annualia asignauit. His peractis ad castrum de rupe forti rodijt deuia suaue
sus castellam ordinatum. ubi fuit gr inter cetera ordinare q iustitia, quequitate
dei er auxilio blissimi apli tanta incebat in tia subiecta dnio ecclesiq xpi iu dei in
iustiam er misterium quanta tanq uiquit i suo xpo seueraret ugore er continue ministerium
recipet incrementum tanta ei erat just q unusquisq quod suum erat possi debat
sine impedim quocunq. quod in galitia res insolita ac etiam maledicta silogr sup hijs cum habitogr
suo caplo gbali uicarios suos instituit ad spualia gubernanda conuocatis etiam
aliquibj de uasallis periticarijs qui justiciam tuc temporis execution debitq deman
dabant in psentia illorum qui debebant uicarij remanere et concilij urbis sancti jaco
bi ordinauit qualiter pdci periticarij quibj prefecit rodericum soga fidelem uasallum
suum et ecclij debeient manutione justiciam et eam in omnibj uriliter exercere manutenere
quibj ordinatis et pactis ac procuratis quq pro uia sua erant necessa cum uasallis
suis principalionibj et melionibj qui sibi in dca uia et tnuo adherunt continue qui itinere actu secut
bj larga stipendia ac sumptuosa nimium est largitus, prefatam uiam est agres
sus xx die mensis octobr, peruenitgr pallentiam cum epo aurien et pdictis 20 Octobris uenit Palentiam
uasallis suis hanciens per tiam dni jobis de uiscaya, ubi fuit per ipm er ma cum Auxiensi Epo.
trem suam dnam mariam multipli honoratus xv die mensis nouembr, fuitgr
per cardinalem ac eius familiarq ac prelatos alios qui tunc temporis palen Nouembr. Palentiq.
tiq cum dco legato aderant receptus cum reuerentia er honore. ubi fuit cum aderant
dco legato et prelatis alijs inter quos sicut sol inter planeta alios lucet cla
rior effulget moribj religion discretione, maturitate, sanctitate, et scientia pre
cellebat usq ad xv diem mensis decembr. qua die dcus legatus cum ipso er prelatis 15 Decembris Vallisoletum
alijs exiuit pallentiam diligens uersus locum uallis oleti ubi debebat concilium
suum tenere super dcor regnor statu reformtoe. in quo loco post modum pfati
dominus phs ioh. dns de uiscaya et ioh filius emanuel infantis per plates et con Comitiva Vallisoleti ubi omnes electi
cilia catholq et legion indicti regis tutorq in discordia tn fuerunt nominati seu
electi. existente aut dco legato tempore concilij inualesti dcus pat er dns 1322
in albesta qq moneta nuncupatum cum suis uasallis er epis aurien er cau
rien eius suffraganeo moram traxit usq ad octam resurrexionis dominicq quo
in tempore libera sanctissimi patris er dni psati dni jobnis ppe xx nre
capit sup pace et regem portugalie et eius filium primo genitum reformanda inter
inter quos diabolo instigante er ministro satbane plurimum adeo grauis disse
sio orta fuat q toti regno portugalie de ppinto graue periculum er dispendium imi propinquo
nebat. quibj receptis locum dca alogr pretermisso dei legati concilio sicut a sanc
tissimo patre in mandatis habuat, licet nondum essent tutorq psati electi seu
nominati exijt z feria post dcam dominicam resurrexionis octauam uersus por
tugaliam accelerans recto tramite gressus suos pro reformanda pace inte
rgetos patrem et filium, audiens gr prefatus eius aduentum curauit q toti

dissensionem

Laboris removere

et applicuit

ut inter ipm et eius filium sub oriam dilectionem abhibito patris remedio terminare volensq; deus psali uiri dei parcere sabbati anteq; ad psalum regem et filium adueniret inter dem regem et eius filium pax fuit colonius reformata. his tñ non obstantibus psalus soat et dnis ad regem accessit applicuum ad locum de santa arena hunc ibi rex residebat x vm die mensis madij, cui rex pdcs cum suis uasallis et militibus longe ultra dem locum obuiam exiuit gsumq; recepit cum summa reuerentia et honore. ibiq; diebus octo et ultra commorantibus pacem initam inter patrem et filium studuit modis quibus potuit pptuo roborari. post tractatusq; pfatum regem et familiares eiusdem humiliter nimium ac uerbo et opere multipli honorabat locum psalum exiit xx vj die mensis eiusdem et die m mensis julij ad portum portugalis applicuit, ubi tunc infans dei regis primogenitus residebat, ibi gmoratus aliquibus diebus confidens pacem initam inter ipm et patrem suum modis ut supra dem est quibus potuit solidauit. receptusq; fuit per pfatum infantem et eius milites et barones cum honore nimio ac summa reuerentia per tractatus. indeq; septima die mensis eiusdem exiens uersus compostellam ciuitatem suam direxit uia recta gressus suos. intrauit q; ciuitatem pfatam sexta decima die mensis eiusdem, fuit autem per ciues dci loci et uasallos summo cum gaudio fugudio et honore receptus postq; pfatos ciues aute aplice sibi in hac parte concessa absoluit a sententijs et penis quas incurrerat se contra ipm et ecclesiam diuersis et prefatis ciuitatis unum absq; ullis nec non et eum in sua inueterata malitia sua saluti immones obedientes quibus absolutis in festo sancti jacobi sequenti primam solepnem missam in altare sanctissimi apli deuote nimia celebrauit. in qua quidem missa pfati ciues necnon et plures alij de tota suas oblationes largissimas pfato uiro dei summa cum reuerentia obtulerunt. sane caput sanctissimi jacobi apli ab antiquis temporibus ad sanctissimi jacobi zebedei basilicam deportatum iacens despecto loculo curauit ad locum maioris reuerentie transferri, fecitq; fieri caput argenteum mire pulchritudinis et ualoris maxi fabricari. in quo sacrosas reliquias caput scilicet jacobi alphei pfati. presentibus uiris uenerabilibus martino bernar. p. fran cardinalibus sedis compostellane et religiosis uiris dno geselmo ordinis sancti benedicti et prore compostellano fre ordinis predicatorum pfatis prioribus et dnis sotijs et multis alijs existentibus in dco capite argenteo propijs manibus summa cum deuo et reuerentia collocauit. quas reliquias pdcm modum in processu natiuitatis dni sequentis propijs deportans manibus adorandas exhibuit uniuersis. demum in capite palatij archiepalis tumen sollissimam pro tutione dei palatij et ecclesie ac inhabitandum ualde utilem et necessariam construi fecit et fabricari mire pulchritudinis sollitudinis et ualoris. multa quidem et alia mira et inaudita prore forma statuq; totius tię gallecię ac pro conseruanda justa quę suo tempore tanta erat quale antea non fuerat. pfatus uir dei optatus est quatenus possent explicari linguarum euiusq; genus omnia et singula quę hic scripsit propijs prospexit oculis intribulate et regno pfati filij et dni existens solus individuus de pfatis oib; plenissime ueritatis

inhabitandū

perhibens

benedicamus domino deo gras amen

Hic sine dubitatu, cum pagina una
vacasset, initium sequentium erat
Aurea littera insignitum.

In era ccc ceperunt goti regnare usq in eram dcc xl vj. et sunt ccc 2 l v anni et menses quatuor et dies quinq hispaniam obtinuerunt, donec ingressus fuit in smarinus dux sarracenorum nomine tariq, qui rodenico ultimo rege gothorum, die v feria hora vj era dcc xl vij interfecto, fere totam hispaniam armis cepit, et tunc saltem in asturijs annos v regnauerunt. Fafila v post eum annos duos menses vj regnauit. Adefonsus annos xx menses quinq et dies xxij regnauit et nouem menses unum et diem unum regnauit. Froila annos xj, menses quinq et dies xxij regnauit. Aurelius annos sex et menses sex regnauit. Silo annos nouem et unum mensem et unum diem regnauit. Mauregatus annos quinq et menses vj regnauit. Veremudus annos tres et menses sex regnauit. Adefonsus annos l. duos et menses quinq et dies xiij regnauit. Raymirus annos quinq et menses vij regnauit. Ordonius annos decem et septem regnauit. Adefonsus annos xl regnauit. Garsea filius eius annos tres et mensem unum regnauit. Ordonius fr eius annos nouem et menses vj regnauit. froila annos vj et menses vj regnauit. Adefonsus annos decem et nouem et mense unum regnauit. Ordonius annos quinq et menses septem regnauit. Santius annos xij regnauit. Raymirus filius eius annos xv regnauit. Veremudus ordonij filius eius annos decem et septem regnauit. Adefonsus filius eius annos xx et nouem regnauit. Veremudus filius eius annos nouem regnauit. Fredenandus annos xxv regnauit, qui in uita sua cum uxore sua nomine sancia regis adefonsi filia adquam regnum pertinebat, ipsum regnum inter tres filios eius, santium, s. adefonsum, garseam diuisit. et sancio primogenito totam castellam cum asturijs sancte iuliane, et cum cesaraugusta ciuitate, et cum omnibus suis appendentijs que tunc sarraceni obtinebant, unde tum temporis ipsi mauri tributum annuatim illi seruando reddebant, in proprium redigit. Adefonso v legionem cum asturijs et regno toletano quod tunc similiter sarraceni obtinebant, sed tributum illi annuatim inde reddebant, tribuit. garsea aut natu minori galleciam cum portugalia, et ispalensem regionem cum ciuitate badalioth in propriam hereditatem concessit, licet tunc temporis a sarracenis potestatiue tenerentur, qui sup dicto regi s. fedenando, sic cesaraugustani et toletani tributum annualim persoluebant, omnia v totius regni monasteria suis dudu filiabus, unalha s. et geloire hereditario iure tenenda et possidenda concessit. regno ita diuiso et unoquoq sim suam partem tenente. santius igenitus fr cum duobus fris singulis uicibus pugnauit et bello captos, alterum s. adefonsum toletum, alterum v. s. garseam ispalinsum omnibus suis militibus in exilium dire remisit. regno ita acquisito et suo iuri subiugato unalha sua germana magni consilij femina cum quodam comite nomine petro ansuarij cum alijs suis proceribus in zamurensi ciuitate ei rebellauit. Hoc audito santius rex totius regni sui posse congregato scemuram in auspicato obsedit. dum n. ille in castris suis moraretur, quidam miles scemurensium ciuium consilio et machinatione urbe exiuit, et eum in era oj. c. a x die sabbati p dolos proditorie interfecit. regnauit aut menses vm et xx v dies. eo mortuo adefonsus eius fr qui

et insuper transmarinus dies plene fuit dominice Era Dcc I-II.

Ex Vasco et codice Compostellano dicitur, quem Salmanticæ vidit reuerendissimus regnasse Fafilam. Constat annos duo menses sex.

Fernandus primus.

Attº Sarracenos fuisse sub tributo.

Petrus Ansurij comes.

Sancius occ. postea Attº Annus 1072 diem. Anno MLXXII

illo in exilium toletum impulsus erat inde rediit, et fere totum regnum patris sui sua strenuitate acquisiuit. quo audito si eius garsea qui in exilium ispalim abierat ad fin suum adefonsum, qui, ut dictum est, regnum acquisierat, cum magna festinatione infortunate remeauit ipse. n. adefonsus suę sororis uxathę consilio, cum captum fuia iiii idus februarij era i c xi in carcere retrusit, et usq; ad mortem eum ibi tenuit. est aut mortuus ille garsia die vj fia. xi° kl' april' era i c xx vm, ad cuius se pulturam fere omnes hispanię epi, et abbates legionem conuenerunt, et eum honorifice regio more sepelierunt ~~

Aiij dies.

Legionense concilium.

Cardinalis sanctę romanę ecclesię mueric, qui postea in papatum promotus fuit, concilium ibidem celebrauerat, cui rex adefonsus cum comitibus et principibus hispanię et ut supradictum est cum principibus et abbatibus interfuerat. Fuit aut adefonsus rex vir illustris et magnę potentię et quasi magni consilij anglis, et catholicus, qui per sapientiam et strenuitatem suam, totum hispanianum regnum suo iuri subiugauit, et tiram sarracenorum citra marinam tandiu in quietauit, donec partem eius. s. toletum cum alijs multis ciuitatibus et castris suo regno adiunxit, aliam v° partem tributariam sibi reddidit. regnauit aut annos xxx et in festiuitate beatorum apłorum petri et pauli i era ō. c. xxx vj° debita natura i toletana ciuitate persoluit, in cuius obitu omnes hispanianum comites, principes, et potestates, quos ipse in expeditione super sarracenos conuocauerat, milites quoq; et pedites totius regni eius pariter interfuerunt ~~. illo aut mortuo filia eius uracha legitima ab eo genita totum regnum hispanię obtinuit, qi ipse masculam prolem quę sibi in regnum succederet non habebat. regnauit aut hispanice et multebiter. x m et septem annos, et apud castrum saldanum vj idus martij i era i c xx m in partu adulterini filij uitam infelicem finiuit. filius aut eius A. nomine ~~rex Alfi~~ mundo burgunię comite palatino, quem rex. A. a burgandia in hispaniam uenire fecerat, et cui totum suum regnum iure jurando pollicitus fuerat, legitime generatus, p eā ipa i uita regnauit. erat aut parus etatis qū regnum aperitus est qi xx et unum annum solum m habebat.

M C xx v ij
ere v m°
M lee lx°

Alfonsus septimus toleti moritur.

Veruca regina' mors.

postea ipsa viuente

Alfonsus Veruca filius.

Episcopos precedentes non memorat, abarchiepis e porrus.

2 primus archiepis didacus.
2 secundus berlenganius.
2 tertius petrus elie.
2 quartus bernardus.
2 quintus pelagius camundus.
2 sextus martinus.
2 septimus petrus pudestey.
2 et inter hos duos fuit fernandus dictus, cortes electus et nunq confirmatus.
2 octauus petrus suerij.
2 nonus petrus munis q.e. alius petrus.
2 decimus bernardus secundus.
2 undecimus ihs pmus.
2 duodecimus epc primus qui rediens a romana curia ii de ipso prouisu fuerat, an plenam pna ecia attingeret apud montem pesulanū diem clausit extremum ~~~~~.

decimus quintus quinissalius primus.
quartus decimus rodericus primus de ordine predicatorum.
quintus decimus roderius secundus
sextus decimus berengarius secundus ordinis frm predicatorum sacre
dogme professe diocesis tutensi oriundus, cuius uitam inditam et actus mi
rabiles sub compendio descriptam in 1° folio l.b huius reperies, et principali
quantum ad illa, que per eius industriam primacie compostellane et
utilitatem totius galitie fecit diuinitus operata qui annis quatuor decim fuerit
sanctam sedem compostellanam eccia admirabiliter rexit.

decimus septimus johnes.
decimus octauus martinus secundus et fuit de genere nobilium de gres et Nobiles de Gres.
fuit delectus in concordia per uiam spus sancti ergo eccia erat reserua
ta fuit sibi prouisum per dnm papam benedm
dns johnes, qui fecit castellum ripe fortis. Dn Dupesoris
dns rodricus ordinis predicatorum et est sepultus in monastrio sanc
te marie bonquallis.
dns rodricus patronus qui multa bona acquisuit eccie compostellane,
dns johnes et limia,
dns martinus de gres.
dns petrus.
dns quindisalius secundus.
dns gomesius martinus. qui se et eccam bene rexit et populum si
bi commissum.
dns sugerius oriundus de partibus toletanis.
dns alfonsus de moscoso doctor in decretis. Moscoso.
dns rodricus bonememorie fr istius supradci alfonsi qui eciam com
postellanam rexit quatuordecim annis cum dimidio qui obijt octogesima
sexta die mensis aprilis era dni mcc lxxx
dns. johnes garcies martinus.
dns lupus remendoza qui fuit alias eps mindoniensis.
dns aluarus de hisona, qui fuit eps 1° mindoniensis. 2° legionensis. 3°
conquensis et deinde archieps compostellanus
dns rodericus de luna.
dns alfonsus defonseca 1° hispalensis, deinde compostellanus
item dns alfonsus defonseca eius consobrinus de eccia hispalensi ad
compostellanam translatus, in 1° anno captus fuit per bernardi ioanis
in villadoncia anno dni mcc lv

Hic cum pagina una vacasset. Totus operis erat
initium, littera aurea, medio cxpi insigne.

Didacus p[ri]s Archiepis hui librum jussit confici.

Didacus dei gra compostellane sedis archiepis iussit hunc librum fieri et in thesauro beati iacobi reponi. et si aliquis post eum legere voluerit legat et cognoscat quantos honores, et quantas hereditates et ornamenta et dignitates ipse archiepis suis eccis acquisiuit, et quantas persecutiones et scrupula a tiranicis potestatibus pro suis eccis defensione pertulerit, et postea legerit et omnia cognouerit in suo loco eum reponat et semp ibi permaneat et nemo eum indecrapiat aut aliqua fraude. l. inuidia auferat, quod si fecerit aut ex ignorantia rapuerit, seu aliquo dolo eum destruxerit authoritate omnipotentis dei et beate marie uirginis, et beatorum apl̃oꝝ petri et pauli, et beatissimi jacobi, et omnium sanctorum dei, et nostra authoritate sit maledictus, et excomunicatus, et cum Judda traditore, et cum dathan. et abiron, quos uiuos terra absorbuit in infernum perpetuali sit dampnatus. amē amē. et qui eum seruauerit et bene custodierit a deo patre omnipotente, et a b̃to jacobo apl̃o, eius discipulo sit benedictus et sanctificatus in secula seculorum amen. ~~

Hic fuit depictus angelus effigies Thuribulo in manu gra sepulchrum effundentis. Ardebat etiam ipse admirandi similis.

in nomine scē, et individuae trinitatis, incipit primus liber regist uenerabl̃ compostel lanae eccē pontificis, didaci secundi, incipit prologus.

Patres antiqui de institutione, et eruditione posterorum sollicite regum atq; ducum gesta nec non uirorum illustrium nobilitate et industria sapiēcia commendare consueuere, ne diuturna tempestate et uetustate aut longis temporum intervallis abolita, in foueam oblionis labescerent, id circo aut carmeq; obliuioni tradenda esse sed potius per scripturę notationem inuiolati et diuturnę memoriae commendanda arbitrati. s. ut posti eadem sapius legentes sapientium et bene uiuentium mores et laudes in ipsis historijs notarent, et per gestarum rerum memoriam ad uirtutem incensi probos et industrios uiros imitate et industria imitari et eorum uestigia sequi sollicite studerent, et econtrario stultorum et peruersam uitam ducentium uitia et prauas consuetudines omnino deuitarent. in scripturis et enim auditorum mentes, et uitae doctrina et morum disciplina instruit, et ad bonarum operationum studia excitant, q̃ scripturae ad prauorum morum extirpationem et ad bonorum ædificationem a discretis et sapientibus doctrinis composite s̃ egregio predicatore in epla ad romanos attestante sic. quęcunq; q̃ scripta sunt scriptura s̃ ad nram. d. l. s. et cetera. reuerendus itaq; compostellanę sedis archiepis didacus secundus antiquorum patrum consuetudinem in regestri compositione imitatus predecessorum suorum gesta, quorum partem ipse coꝝ oculis uiderat, partem a personalis et authoritatis uiri frequenti auditione ueraciter didicerat. ab exordio huius apl̃icę sedis, et ad memoriam reuocari comendauit, ut quid in eis laudabile et imitabile diligens lector inueniret laudare et studiose imitari contenderet. et econtrario si quid in eisdem uituperabile et reprehensibile inueniret, aduituperare et reprehendere ad aliorum correctionem et emendationem

Didacus Archiepis hunc librum fieri jussit.

authoratis

contrario

id

non cessarent. Nam sicut ille qui exercitis malos in hoc qd mal. f. minister dei est, ita sunt,
ille qi mia intentione increpandos increpat, minister dei est. unde apls ad discipm su
m scribens eum ad increpandarum increpationem exhortatur his uerbis, argue, increpa, obsecra, sua quaq gesta suorum pdecessorum gestis in hoc registro scribendi cu
rauit, ut sui successores eam legendo comperirent, quantum ipse pro exaltatione et
utilitate, et honore sue ecclesie laborauit, et quanta pro sequutione atq periculis
tyrannica potestatibz pro eius defensione pertulerit, ut illis compertis, descripsiq exem
pla grauiores ad utilitatem et honorem atq defensionem sue ecce uiriliter elabora
rent, et se pro domo isti murum opponant, ne mercenarij potius qz boni pastores isaiæ
esse conuincantur, et ut a pastore pastorum bonis pastoq mercedem pastorali
cura promereantur, superadca q deca, hoc registrum fieri iussit duobz uoluminibz de causa
comprehensum, quorum unum de epatu, alterum v de archiepatu intitulatur, et Primus liber.
in libro quidem de epatu successus, et aduersitates ipsius et quos honores auctho
ritates suq ecce acquisierit, et multa alia continent, quorum singula dili
gens lector hunc librum legendo ad plenum pernotabit, multa etiam acquisi
uit et in potestatem atq dnium sue ecce redegit, honores sz uillas, hare
ditates, possessiones, palatia, domos, ecclesiastica ornamenta, pontificaliaues
stimenta, quq neqz qz in serie huius lib. scripta sunt, ut pote ab eo oblitioni
tradita, aut maiorum negotiorum emersione relicta, in lib. alt. de archiepatu con Liber secundus.
tinetur, qm ipse metropolitanam emeritaq sedis dignitatem, in compostellana
ecclam summo labore, et multimodis impensis, diuina pmouente gra et beato
Iacobo operante transtulerit. in eodem et libro continentur multa alia, quor Libri tertij nulla hic
singula percurrere in hoc prologo minime nec duximus tediosam prolixi fit mentio: quia ab alio
tatem euitanteq. qz si quis aut animum suum ad legendum hunc lib. nullo fere fuit author, vtrib. pa
urbanitatis colore coloratum applauerit, eum obnoxium deprecamur, ut quq in obnixius
o aprobanda et tenenda notauerit, aprobet, et teneat. et quq corrigenda et
emendanda corrigat, et emendet, neue uenenosis inuidie morsibz scripturam
eum authore corrodat, sed potius illud philosophicum ante oculos mentis po
nens, nihil perfectum in humanis actibz posse inueniri, ueniam concedat
humanq impossibilitati, tu autem dne. et

In nomine dni nostri ihu xpi domini, incipit translatio libi
Iacobi fratris iohannis apostoli et euangelistæ.

Sicut q ex ueritate euangelica discimus, dns ac redemptor nr quadragesima
sue resurrectionis die in coelum ascensurus, discipulis suis euangelium per u
niuersum orbem terrarum predicare, et gentes ad ueram fidem conuersas in
nomine sancte et indiuidue trinitatis baptizare precepit dicens, ite in uni euntes
uersum mundum predicate euangelium. o. c. et cætera. aliis itaq apostolis
ex precepto domini ad diuersas prouincias et ad diuersas ciuitates euange
lice predicationis studio comigrantibz, beatus Iacobus sancti iohnis apsti

manus ut affligeret quosdam

Leonis Papæ tertij epistola ad Hispanos.

cum q

Deo gratias vnanimiter et ꝯsentientes

Liberii donum

Attꝫ nihil hic eorum reperi, quæ postmodum in breuiariis de Lupo commemorantur.

III

Innuere plane videtur Apostoli corpus irruentibus in Galletiam Sueuis, aut ante etiam fuisse, nemine locum sciente, occultatum.

Myro rex.

Horum omnium amplior habetur mentio in Chronico Sebastiani Salmanticensis. fo. 105.

eb euangelista ꝙ ibero-slauis remansit, uerbum dei predicaturus, ibiq; ab herode do expi confessionem et catholicæ fidei assertionem declaratus. primus omnium apostolorum subijt martyrium, un̄ brig lucas euangelista in actib; apostolorum ait; misit herodes rex manus: ut. a. c. de ecca, occidit ab Iacobum fratrem iohannis gladio; cuius equidem beati ossa corpus uenerandum, iudei maliuolentia et inuidia ducti, nec sepelire uoluerunt, nec a xpianis qui tunc temporis iberosclauis conuersabant sepelliri permissum sed sicut leo papa in epla sua de eius passione: et ipsius corporis in hispaniam translatione ad hispanos destinauit, affirmat, integrum corpus cum capite exhibuerunt ciuitatem mox ingressi, canib; auib; atq; feris deuorandum, consumendumq; exposuerunt, ꝙ illius discipuli ab illo uiuente præmoniti, quatinus corpus suum in hispaniam regionem transferrent tumulandum, totum corpus cum capite, teste leone papa nec tunc tempore accipentes, litus adusq; maris citato calle pueneruit unumq; ibi denauigio quo in hispaniam transmearent solliciti essent, nauim sibi diuinitus apparatam in litore maris inuenerunt, quam deo gnis et unanimiter referentes sacratissimo corpore impositio ouanter concedebant. et scilla cum caribdi; atq; periculosis scopulis manu domini gubernante deuitatis. primum ad ostiensem portum felici nauigio peruenerunt deinde uenerabile corpus, ad locum qui tunc liberum dominum uocabat, nunc autem compostellam ꝺ deferentes ipsum corpus sub marmoreis arcubus ecclesiastico more iuxta eandem sepelierunt, floruerat autem antiquitus in illo loco inter catholicos fideles cultores xpiana religio, ꝙ tempore persequutionis inuente et superba paganorum superbia iamde xpiani nominis dignitate conculcante, totus fere xpiane religionis cultus longo iam tempore ibidem euanuerat, in illo. q. tempore sanctorum, et longo tempore post restitutionem fidelium uenerandus apostoli limba nullius accessu frequentata, fructu, siluarum q; spissitudine mansit diutissime coopertus, nullique usq; ad tempus teodomiri ostiensis epi fuit reuelata aut cognita, sed quando omnipotenti deo placuit ecclesiam suam laborantem uisitare, et eius aduersitatem in prosperitatis tranquilitatem misericorditer conuertere, ips statum suo potenti imperio mutauit. regnum hispanie transtulit, et gentili superstitione per regionem hispaniam conculcata exprorsus anullata, ꝺ sui nom. atq; fidem ibi suscitauit, an aut illius pestis expulsionem, Myro bonæ memoriæ rex. diuinadispensatione regni sceptra suscipiens, primus pontificales sedes per hispaniæ prouintias in ꝛa romanæ ecclesiæ normam, diuina ꝙ inspirante constituit et tandem in epm eligens, ostiensi cathedra primitus sublimauit, huic equidem hos infra scriptos subrogatos ordine successisse legimus, quorum nullam profecto memoriæ nomina habemus notitiam. dominicum, samuelem, gotomarum, uincibilem, ilduifsum, scluam. teodesindum, bemilam, Romanum. Augustinum, Ildo-

ratum, quendulfum, quendulfum

de reuellatione corporis beati Iacobi fratris iohannis apostoli et euangelistæ.

Theodemirus Epſ.

pmotatus aut epis ſertus ſucceſſiſſe theodomiꝰ eadem cathedra diuina diſpone
ſe gia ſublimatuꝰ. in cuiꝰ tempore diuinꝫ maieſtatiꝰ omnipotentia occidentalem
eccam ſepulchro tanti apli reuelato uiſitare, et illuminare dignata eſt. qualiter
autem dei reuelatum fuit ſequens pagina pateſacit; quidam gradiꝫ perſonati et
magnæ authoritatiꝫ uiri prefato epo retulerunt, se luminaria in nemore, qd ſuper
beati iacobi tumbam, diuturna uetuſtate exreuerat, nocturno tempore ardentia
multocies uidiſſe, ibi qꝫ angelos ſibi frequentiꝰ apparuiſſe. quo audito ipſemet
ad eum locum, unde illi ſe talia uidiſſe aſſerebant, accesit, et luminaria iñ prꝫ
dicto loco ardentia propꝫis oculis nouldubio aſpexit, diuina igitur inſpiratuꝰ
gna, præfatum nemus ocius feſtinat adijt, et diligentiꝰ ꝯſpiciens qdam domuꝯ
clam, marmoream tumbam intra ſe continentem inter ſilua et ſtructiꝫ inuenit.
qua inuenta deo gias referens, caſti regis aſſenſis, qui tunc in hiſpania regnabat
præſentiam ſcunctanter adiuit, ei qꝫ rem ut audierat et propꝫis oculis uiderat,
ueraciter notificauit, ipſe uotantiꝫ audentiꝫ gaudio diffuſuꝰ, citato calle ha
rantiꝫ intrauit, et ad honorem tanti apoſtoli eccleſiam reſtaurans, epiꝰ ſiſſienſiꝫ ſe
dꝫ in hunc locum, qui compoſtella dr, multorum eporum, ac dei ſeruorum, nobili
umqꝫ uirorum authoritate, atqꝫ regali priuilegio cõmunauit, hoc at sub tempore ha
bitu magni factum fuiſſe multiꝫ referentibꝫ audiuimuꝫ. Theodomirus uero epis tan
to fidentiꝫ oculos mentiꝫ ad ſcleſtiꝫ patriꝫ conſiderationem erigebat, quanto
frequentiꝰ circa iacobum pr basilicam ſ ſcam miraculis et uirtutibꝫ comunicare
conſpiciebat. ſpe o ſcleſtium poditꝰ aliquanto interiecto tempore uitam ſecu
ꝫ effudit, ſinali ſorte interueniente. cui Adaulfus ſuccedens diuini uerbi
abulo gregem ſ cõmiſſum, prout ualuit uigilanti cura cibauit, ſedꝫ quoꝫ Adaul
fus pontificalis ordinis regimen ſuſcipiens, tanto interꝫ uiſionis deſiderio ſuc
cenſuꝫ extitit, qꝫ maiuidia, aquibꝫ hoſtium ſuorum deſodomitio uitio inꝫ
tentia regis qui tunc temporiꝫ hiſpaniꝫ preerat, accuſatuꝫ fuit, rex ꝫ audito tan
ti facinoris comiſo, uehementi ira commotuꝫ iuſſit eum indomito acſero
ciſſimo tauro. ſedm ſuum impiſſimum iudiciuꝫ coram omni concilio exponi,
ra uidelicet lege ut qui tanti criminis reuꝫ eſſe dicebatur impetu impatientiꝫ
tauri penitꝰ diriperet, ſꝫ ille qui occulto iuditio ſtatum juſtitiꝫ equali lanꝫ
ponderat, non permittens radium ueritatiꝫ mendacij umbra obſcurari, ſic
ferocitatem furentis tauri mitigauit, qꝫ quiꝫ a canibꝫ inſtaretur, eidem reli
oſo uiro nihil impedimenti inferre ualeret, hoc aut ideo euenisſe putamuꝫ qꝫ
ille quiꝫ ad humanos uiſuꝫ iam dampnatuꝫ eſſet, diuina ira pierate conſi
dens anteqꝫ ad iuditium tantæ crudelitatiꝫ ueniret officium ſacriꝫ miſſæ celebra
uit et pontificali ſtola indutuꝫ quaſi inexpugnabiliꝫ armata ad martyri
um ubi ſpectaculum erat diuina miſeratione proſtrependuꝫ, peruenit, tauruꝫ
ſiquidem tubiꝫ canibꝫ uenatorum uehementiſſime irritatuꝫ ut eum uidit de
indomito domituꝫ factuꝫ ultioneꝫ cornua eiuꝫ manibꝫ tradidit, et ſic ſeruꝫ dei
illeſuꝫ euaſit. cum qꝫ rex et omneꝫ qui cum eo erant tantiꝫ uirtutiꝫ mira

Vnde liquido appa
ret corpus ſcti iacobi
aliquot delituiſſe.

circuſpiciens

Hic nimirum tumulus
marmoreus parce illæ
ſunt memoriæ totiꝫ
es in regum priuilegijs
hoc ipſo nomine repe
titæ. Et ſæpe equidem
corruptiſſime legunt.

Carolus Magnus xxxjanuarii
tea anno obierat anno 835.
cum ſanctum corpus fuit
repertum.

Athaulphus Epſ.

à quibuſdam

Nota.

Athaulfus de nefando crimine
accuſatus tauro indomito ac
ferociſſimo exponit iuſſu Regis
Tantus verò diuina virtute mã
ſuetus effectus cornua manibus
eius tradidit.

-cula conspicerent, ante ipsum pedes procidentes, et testimonij falsi quo eum dam-
pnasse prauè uoluerant, se reos extitisse manifesto clamore confessi sunt, ipse aut il-
la aplum pro malis bona reddens, eis misericordit indulsit, et eadem hora, sui pon-
tificatus dignitatem dimittens, astutiensq; patriq; huius fugitiuus uitæ transitoria
postposuit, solique deo seruiturus, intrauit. ubi exemplum sanctæ conuersationis
aliis relinquens. in era. dcc. lxxv. ·iiii· naturæ debita persoluit, cuius eadem insula cu-
pus ipse in die sancti examinis missam celebrauit, tanta uirtutibus diuinitus exhi-
bit, ut si quis alicui sacramentum daturus illam induceret et forte pfuturus existe-
ret, ea profecto exui nullatenus ualeret. Sisnandus itaq; huius eccæ epc̃s q̃ diuinæ
prouidentiæ sanctæ recordationis Adaulfo successit, adeo in labore sanctæ uocationi
obijs desudauit q̃ despectis secularium rerum negotijs supnæ contemplationi toto
mentis affectu intrauit. is etiam predecessoris sui eiusdem Adaulfi scam uitam
recolens, summa ac fabrica dilectionis desiderio astutiensq; patriq; intrauit, eu-
pq; mortuum compostellam asportauit, et cum summa reuerentia sepelliuit, pa-
terea consilio et obedientia domini adefonsi sanctissimi imperatoris, xemenoq;
reginæ huius reuerendissimi aplī eccam amplificans et amplificatam cum mu-
ris epis consecrauit. Cfundauit et monasterium q̃ de ante altaria nõcupatur, erp̃
nianum ubi monasterium sci martini ad honorem dei constructum est. Cfundauit et
clouiũ, ubi reliquiæ sanctæ fœliciæ recondũtur, insuper et ubi iob. sciam qua in
oes fuit claudo, et oculis cæco ante suæ mentis oculos reducens, iuxta fluuium
principalis introitum huius eccæ tam claudis q̃m cæcis omnibus q̃ debilibus sedes fecit
constitui, hac uidelicet intentione ut eius elemosinis et oblationibus fidelium copiæ su-
tentarẽt. prædicta q̃ monasteria, scilicet de ante altaria et pinianum idem uene-
rabilis epc̃s tali equidem intentione de propijs beati iacobi facultatibus construxit,
ut si quis huius eccæ seniorum, sub quidem regula beati benedicti, suorum ẽminum
sordes diuinæ compunctionis fletibus pluere inardesceret, in quibus eorum tanq; in
familiaribus, ac priuatis mansionibus monacharetur, eadem q̃ intentione clouiũ ab
eodem epo constructum fuit, ut si aliquis de familia eius dem eccæ debilitaretur, il-
luc se ad quietem quasi emeritus conferret. cuius nimirum familiæ exordium sic
in rei ueritate cognoscimus, uerissima descriptione deferemus. supranarq; memo-
ratus sisnandus epc̃s nefandissimæ traditionis, atq; accusationis auunculi sui re-
uerendissimi epi dñi Adaulfi recordans, q̃ q̃ reperire potuit, ex cognatione et propagine
eorum, qui cum tradiderant, faciendis officijs huius eccæ, sub titulo seruitutis con-
ditionis authoritate regis, et decreto mansuro tradidit, ea uidelicet lege ut alij
quoq; nati, et alij deinceps omnium faciendorum seruitiorum ex eis eorum q̃ stirpe
in perpetuum fierent. postmodum aliquanto delapso spatio, in era dccc et xvm
idem catholicus epc̃s in pace uitam finiuit. cui quidem filius comitis aloitiqu
huius q̃ succedens, feruentiori studio secularibus quam cælestibus inhiauit, qui ni
mirum dñi finem suæ uitæ ut inceperat etiam mundi religiose uiuens, ex habita

Anno dñi dcc lxxv.

Sisnandus epc̃s.

Adefonsus Rex.
Xemena regina.

Alfs.

Anno. dccc. xc.

Gudesindus epc̃s.

aulo carnis ſortun acius eualsus fuisse, cuius equidem mater inde nimio confecta mero
re, nocte, ac die supne clementiam pietatis pro eo instantius exorans, ad remedium e
ius animę, quicquid habuit pauperib⁹ erogauit, et multo tempore in uigilijs et ora
tionib⁹ ante aram beatissimi iacobi pernansit ut ꝑ diuersorum generum formen
la subijsse crederet, per immensam omnipotentis dei miam sanctissimo interueni
ente iacobo ad superiorum ciuium consortia perueniret, inter hęc ad contemplationem
celestis patrię subtumida mente diffusa, solicitissima intentione tanuā mię diuinę
ad hoc tandem peruasit. ꝙ si hęc eius preces fuisse in conspectu supne maiestatis e
rant susceptę, per aliquam sctam reuelationem colligeret, qualiter filius suus se ha
beret, cum ꝙ charitatis uisceribus calefacta quadam nocte in ecctā huius sacratissimi
apli pernoctaret, ecctā medium noctis i oclos assiduitate uigiliarum iam ꝯfe ra
uatos momentaneo submisit sapori, dormienti itaq⁹ uisum est uolumina quę ad
sām ecctam in libario reponi consueuerant a quodam sanctissimo uiro succensa fuis
se, et ad eorum incendium se expgefactū sumexisse, cum ꝙ inde stupefactā rem cum
haberet, audiuit uocem dicentem sibi, sciaq⁹ filium tuum ad electorum societatem ad
missum fuisse. post hunc ermegildus in epm electus, ac post electionem prauis
desideriis huius psentis exilij deditus. dum uixit iniquitatis dominio mentis
colla subsmisit, cum autem paulo ante diem sui exitus uehementi ita commo
ueretur, cuidam uiduę unam uaccam, cuius lacte se, filios q⁹ pascebat suos,
sustenti praecepit, altera ꝙ die et cum militib⁹ suis inter epulas sedenti dapifer
suus unum ex intestinis illius uaccę, q⁹ galleco uocabulo duplicia nuncupatur
in scutela argentea inter alia fercula apposuit. ipse v⁹ dapium diuersitate distentus
atq⁹ nectaris liore ingurgitatus cum primi morsu apposita duplicia quam come
dere uoluit, medio uentris, eis qui intererant uidentib⁹ erepuit, postq⁹ aut sepultus
fuit, monumentum eius combustum fuisse, aqm plurimis audiuimus, et etiam ip
sius combustionis signa propijs oculis ipsi aspeximus. huic equidem sisnan
dum filium comitis uenidi, ac nepotem ꝓfali gundesindi epi quadam sorte po
testatis succedentem. rex sanctius in tenebrosis carceribus obtrudi pcepit, et Reo
desindum cęlę nouę religiosum monachum in honorem subrogauit. defuncto q⁹
rege sanctio idem sisnandus auinculis mox eruptus, armata manu i die natalis
dni compostellam intrauit, et arrepto ense, reodosindum minatus est decapitare
epm. reodosindus itaq⁹ uir sanctissimus amore diuinę soletudinis pmanens in
trepidus, huius maledictionis uerba sisnando intulit epo. ꝙ mihi mortifero gladio
sisnando minaris, mortifero gladio uiolenter confodiaris, sisnando deniq⁹ in pon
tificali cathedrę tyrannidis sede pmanente reodosindus psentis exilij tumul
tus fugiens, ad monasterium cellę nouę, quasi ad portum tranquillitatis dno mi
serante peruenit. hic obijt. in era ⁱ xv, cum q⁹ normani ex ponto qui iuntarie dr
uenientes, et Sibiliam tenentes partes istas deprędarent, idem sisnandus ad
uersitatem exist, et sui exercitus robore cumulatos in die mediantis quadra
gessimę, usq⁹ ad pręlium qđ dr sornellos eos est insequutus, ubi pugna aggre

Mateis preces filio post mortem plurimū cō tulerunt.

sitibunda

fusse

sopori

. Nota.
Exmenegildus Epſ.

Dapifer

erepuit

Sisnandus Archiepſ.

Reodesindus Epſ. +

Sisnandus iterum episcopatum inuadit.

Era. M. C. V.

Normanni Gallecianum de predantes circumvallant

Anno domini DCCC LXX VIII

Pelagius Velasquez Epp.

Petrus de Alfonso Epp.

aggressionis accessione cum eis incipiens sanctissimi ecclesiarii maledictionis sag
gitta percussus, casu intercurrente occisus est: nu. kl' aprilis era ⁿ.xᵛⁱ. pelagius autē q
ejus comitis ruderici ulasqui, et post sibi mandatum dignitatem huius pontificatus secula
ris potentia suscipiens nec suscepti honoris curam gessit, ne in huius peregrinationis tu
lle p desiderandorum celestium lamenta suo se creatori, ut deberet humiliauit, unde di
uina dispensatione ecclā iniuste adeo diutius nolente occupari, a dño rege ueremudo
expulsus est. in cuius equidem honorem petrus demosontio uidelicet abbas p de ante
altaria diuinę prouidentię qui subrogatus ac distincti examinis fauore pertentu
cepit maculas suarum sordium pœnitentię lamentis amantissime punire, et in a
ta se dei contemplatione eleuare, huius q sanctitate et religione dominus rex
ueremudus superni timoris amore interueniente computatus, quicquid ecclesi
beati jacobi temporibus omnium eorum amiserat, huic reuerendissimo uiro omni
no coercepit restitui. interea rudericus uelasqui et pater pfati epi cum cæteris
consulibus terræ huius, sarracenos cum duce eorum almezor in partes istas duxi
qui compostellam uenientes maiorem partem parietis beati jacobi ecclesię pe
sanctissimum altare penitus destruxerunt q beatissimus iacobus uolens ne abec
sua quam ipsi tantæ superbię calce opprimebant, impune euaderent, tanto dissen
teria morbo eos percutit, qo mortuus eorum quam plurimi ppauci ad ppria redierun
cum qz dux eorum almezor interna consideratione tantę ultionis periculo, suos
acrio conculi conspiceret, quis nam esset ille cuius auda eorum impetu iam fere de
fluctus esset sui ritus ductor q fertur consuluisse. quorum nominum responsion
iacobum silicet unum ex discipulis filij mariæ uirginis cuius nm apud eos, ecce
maria nuncupatur ibidem certissime tumulari comperiens, ac tantę auditis fa
mam multitudinem gerens, fugam obstinante iniit, et infugiendo repentino langore p
sus apud metina celme ubi sepultus est, et animam suam sinui mahometh
infeliciter comendauit. rex q supni amoris stimulo excitatus in hanc urbem cu
osa intentione uenit, et huius apli eccliam quoniam diutam inuenit, cum eod
epo dño petro deo adiuuante restaurauit, post restaurationem consecrat
equidem ecclā petrus idem epus obdormiuit in domino, unde pelagius didaci
poralī potestate subnixus, pastoralis curæ dignitatem post eum usurpa
et qi subcaute platonis obtentu ditio elationis inualuit, diuino interuen
iudicio a principibus terræ ignominiose abiectus fuit, cui fr suus uimara
daci succedens, qi sub pretextu religionis deo non sed suę gloriæ deseruit
studuit, siue casu, siue prodigii in fluminum minei demersus est, hu
itaq instruarius pontificales suscipiens uices a deo doctrinam uitę
pravis moribus conculcauit, qo suis exigentibus meritis, adh rege ueremu
in uinculis mancipatus sub era debita naturæ mancipauit.

gressionius igitur nobilissimo genere ortus, tantæ nobilitatis lampade resplen
qi suæ militiæ circumspecta strenuitate normanos qui hanc iam inuaserā

fur

Almanzor Compostellam uastat.

Pelagius Diaz Epp.

Vimaranus Diaz Epp.

Insteuarius Epp.

Cresconius Epp.

præcepit

+ post eius

+ audacię. nomen

festinanter

Almanzor moritur

mortuus est

Suscepte

fundibus exinsit, et edificia murorum, turriumq, ad muniendam urbem compos
uit. cum q̄ post consumationem huius ecclesie sancte marie, quam ip
se deo opitulante fecit. iam instante eius uite termino, ad castellum honesti q̄d
defensionē ciuitatis construxerat, peruenisset, ī era ī ē vii. metuendę mortis in
cursu impulsus est. gudesteus q̄ propos eius post eum ad pontificatus apicem pue
nit, q̄ iuxta rigorem p̄decessoris sui dignitatem, et honores huius aplice ecce
ad statum rectitudinis p̄mouere uoluit. inter eum, et auunculum suum comitem fro
ilā multa dissensionum conflicta sunt suborta, cum aut mō concordes, mō discordes
adinuicem esse consuescerent, quadam dierum pace inter eos fidei iuram̄ firma
ta. idem comes froila illiam ubi dns ep̄s quadragenarij numeri sacros dies obser
uabat, suos nuntios cum adloquuturos sub dole deleguit. qui ab eo benigne sus
cepti, in eius mensa ad sumendos cibos consederunt, et q̄ familiares sui in ea
dem camera cum eo ad dormiendum recubuerunt. qui ep̄o dormiente noctu
surgentes, ac facilis gressibus p̄ fores exeuntes. ad nemus, in quo impijssimus il
le supamentionatus froila cum exercitu suo latitabat, uenerunt, et inde subdo
li gradatim cum eo egredientes, per hostium camere, in qua ipse dormiens
iacebat inuentes, eum impia crudelitate sub era ī.c. vij frustatim dilaniauerunt.

Annus M L xxvij°.
Gudesteus Epſ.
Comes froyla.
fo 17 n° 178
Annus. M L X VIIII.

Porro in eadem cathedra didacus pelaiz a dño rege sancio sublimatus est. in
hoc tempore. apud hispanos lex toletana obliterata est, et lex romana recepta
et positus quidem didacus multo tempore nobilitate, ac generositate in hac p̄senti
uita floruit. sed adeo curis exterioribus implicitus extitit, q̄ ecclesiastici habitus
normę internam intentionem, ut debuit n̄ sib̄ misit, unde a dño rege adefonso
suis exigentibus meritis captus spatio x v annorum permansit in uinculis.

Didacus pelaez Epſ.
v Anno M Lxix. lex Toletana, hoc est, el fuero iuzgo derelicta, ac lex Romana recepta.
Alfonsus sextus.

promotio petri cardinensis monasterij mo nachi in compostellanum episcopum.

Inter hec siquidem dñs rex adefonsus uir catholicus intima consideratione
cōpiens, q̄ beatissimi ap̄li ecclesia in periculo uidualitatis posita, nisi inpastorali
muniret. prouidentia sine dampno ullo mō constare possit; alium inpontifica
lem ecce beati jacobi sublimare cathedram satagebat; celebrante itaq; ri car
dō scē romanę ecclesię cardinali, atq; legato, ap̄o sanctam mariam defusel
los concilium idem rex adefonsus affuit, et p̄dem ep̄m quem diutius uinclis
mancipari fecerat, quasi solutum, sed ēt sub custodia ad concilium uenire ius
sit, uidelicet ut eum a pontificali dignitate deiceret, tunc p̄ deus ep̄s metue
ns, et spe liberationis p̄ q̄ iudicium romani cardinalis passus est, et coram
omni concilio se indignum ep̄atu proclamans, anulum et uirgam pastoralem
cardinali rediit. cardinalis aut alium uidelicet petrum nomine. cardinien
sem abbatem inpontificalem ecce beati jacobi cathedram intronizandi licencia

Concilium apud Sanctam Mariam de Fusillos.
Petrus Card mensis Abbas Epſ Compostellanus.

concessit, post hac idem eps quanqz pniudicio grauatus, captonq tam regis iterum mancipatus est, ca ppz his demum romq ecclesiae cardinalis, atqz legatus confussionis atqz ignominiae iaculo confossus est. Hinuiu papa urbanus, atqz scá romana ecca admodum obiurgauit, atqz confudit, ut pote q eidem compostellanensem epm captioni mancipatum piudicio grauauerat, et iniuste deposuerat, pro inde ipse quoqz legatione qua talia potq sumpserat, grauatus est. rex aut adefonsus communi consilio sapientum uirorum hesperie, quendam abbatem cardiniensis monasterij nomine petr, huic apticq pertulit eccae, qui post commissi q gis regimini biennio in epatu permanens, qi sine consensu matris nostrq sanctq romanq eccae ad tanti honoris arcem prouectus fuit, in quodam concilio legione a dno cardinali regnerio celebrato, qui post ea in urbe roma factus papa sortitus est nomen pascalis iuste et canonice depositus est.

+ Vrbanus papa.

88. irrepsit

91. Concilium Legionense.

Paschalis pp secundus.

eo absentante, segi ullicatio.

Ibi nanqz quidam parrochianorum ecce beati jacobi nomine petrus uimaranlai cus et regius uillicus, totum honorem, quem eps obtinuerat, sanctissimi regis dni in adefonsi manu suscipiens, ad ppria redijt, ubi tantum crudelitatis pauperq ac diuitq depredando instanter exercuit, qo uniuersa hostili more dissipando destruxit, et qi ipse omnia sine intermissione conflaturum ac rapturum se se psenserat, quorundam beniuolentiam iniquissime captando, tam illam quq montanos nro uocabulo uocitatur, et quodam castellum scí iurgij, siue quandam partem illius parrochiq, quq cordarium dr, huic patrono nostro beato jacobo funditus auferri consentiendo permisit, eo quoqz deposito etue

Raymundus Comes Alfonsi regis genex.

nerabilissimo comite dño raimudo, augustissimam filiam catholici dni regis. A, in coniugium suscipiente atras didaci maiorinuq huiuq tiq effectus est. iste quippe crudelis ardentissima cupiditate existens quqcunqz extorquere et rapere potuit, sitibunda mente uehementius rapuit, et destruxit. unde tam potens qz impotens tantq afflictionis intolerabilitori pondere oppressi, usqz ad illius obitum in afflictione acerrima pmanserunt, canonici ilaqz huius ecce, qui dispensatoq ecclesiasticq dignitatis esse deberent ad tantum inopie tum temporis deuenerunt, qo paupertatis uinculis obligati cibis corporeq sustentationis in ipsa et canonica modis omnibq indiguerunt qo aut ualde indignum est, ac flebiliter condolendum, uilissimis etiam et uariis uestimentis induti, quasi totius doctrinae ecclesiasticae consuetudinis expteq in coro laudes deo inordinate cantabant.

finitur superiorum epq coporum historia.

uerba auctoris.

Preceptis domini didaci secundi compostellanq sedis epi libenti et deuoto animo obtemperans ipsius pdecessorum gesta qm ueracissime potui hucusqz

poaoinæ comendaui, Nunc uõ ipsius reuerendi ep̃i successus, quos in hoc hono re habuit, et aduersa, quę in eodem uiriliter pertulit, atq; ea, quę ipse ad dei honorem et suę eccæ utilitatem dño cooperante discrete, et sapienter peregit, des cribere, et ad posterorum memoriam reuocare diuina preueniente gra ꝑ ꝓueniente
dia, Adiutorium nim in nomine dñi qui fecit cœlum et terrã Amen.

de plato̅e didaci gelmiride.

Comes itaq; dominus raimũdus, uir idoneus, atq; discretus condoleus compostellanæ ecclesiæ, non iuxta canonum instituta, ut supra exposuimus ordinate, nõ inconsultis quibusdam epis, uidelicet pectio lucensi, gunsalio minduensi, Auderico tudensi. petro auriensi, quosdam seniorum, et ꝑplum huius ecclesię ex affectu interne prelatis sic adloq̃ dicens, ite et uobismet ipsis consulentes, quencunq; a me reposcere uolueritis pectorem, et defensorem, dno miserante in p̃senciarum habere poteritis. hęc q̃ audientes seorsum sumpto consilio in conspectu dom̃i raimundi, totius ꝓuinciæ galleciæ ꝓpariter aduenerunt, et coram eo astantes summis precib̃ abeo quendam clericum ~~tironem~~ nom̃e didacum gelmiridem, honestum, et maoę discretionis uirum, uno ore petierunt, cuius ꝓfectionibus, et ei utilitatib̃ ꝓducentibus, uidelicet inter duos fluuios, uliam et tamarem, mira aũt discretionis, et summo rigore moderamina et multis annis gubernasse recolebant. quorum petitioni uenerabilis comes uisere nenus condescendens, dõnum didacum eccæ sancti jacobi canonicum q̃m per manum et licentiam omnium canonicorum ꝓo cancellario et secretario suo secum in curia honorifice tenebat, õim tũ et honori reuerendissimi ap̃li iacobi ꝓpouit, qui luce inexpugnabilis intentionis suffultus, nobilium uirorum ꝓuidenti consilio adiutus cepit destructa restaurare, et restaurata conseruare, et conseruata quasi ad statum rectitudinis multis labore ꝓducere.

nomine
Petrus Lucensis Epus.
Gundisalmus Mindonien sis
Audericus Tudensis.
Petrus Auriensis.
Didacus Gelmirides presbiter postea Compostellanus Archiepp.
secretarij vocabulum.
Didacus ecclesię Compostellanę prefectus.

de dalmatio clamiacẽ monacho in epm̃ compostellæ promoto.

Præterea delapso unius anni spatio uenerandus rex ildefonsus, et eius gener dominus R. et uxor sua nobilissima domina .v. consilio, et cleri et ꝑpli beati iacobi, auctoritate sicæ romanę ecclesiæ quendam monachum cluniacensis religionis, d. gaudicum et religiosum uirum, et abbis benedictione et licentia, compostellanæ eccæ, dño auxiliante, fecerunt epm̃ hic sedem quasi incultam reperiens uineam, sicut formam sicæ doctrinæ nouerat utilitati sicæ ecclesię ardentissimo amore instituit. Nam cum dns urbanus sicæ romanæ ecclesię prouidentissimus epis apud clarum montem concilium cælebraret religiosus idem dalmatius cum quibusdam compouincialium ep̃orum, qui germana iuncti charitate eius sanctitati inhæserant in eodem concilio dño ꝑpe se

Dalmatius Epus.
Vrbanus Papa Clarae montense concilium celebrat.

presentauit, ubi ab oīb ualde honoratus hoc priuilegium in seq̄ serie conscriptum quod nemo p̄desorum suorum impetrare potuerat, cum istis subsequentib⁹ literis de confraternitate huius ecclesiæ scriptis apd. quam dni ppe summis precib⁹ impetrauit.

Libertas compostellanæ eccæ

Vrbanus epūs seruus seruorum dei dilecto fīi dalmatio compostellano epo eiusq̄ successorib⁹ canonice promouendis i perpetuum. Sinodaliū et gestorum pontificalium series confitetur semper sedi aplicæ licuisse, ut ex loco temporis ione coniuncta disiungeret, et disiuncta coniungeret, et sedes sedib⁹ commutaret. hac q̄ præcedentium patrum auctoritate fīmati tibi fīi in xō hīne dalmati tuisq̄ successorib⁹ decreti præsentis auctoritate concedimus. p̄ beati apli iacobi reuerentia, ut sicut epalus cathedram p̄decessores tui in urbe quæ ilia di, habuerunt, ita p̄ heim deinceps tempore in ea quæ compostella di, et eccam continet in qua beati iacobi corpus requiescere creditur, habere debeatq̄, uniuersa ō ad pfatę ilię ciuitatę diœcesim pertinentia, tibi, tuisq̄ successorib⁹ integra semp et illibata permanere decreuimus. ad hæc pro singulari beati iacobi deuotione concedimus, ut tam tu quam tui deinceps successores nulli præterq̄ romanum romani pontificis tamq̄ speciales romanę sedis suffraganei consecrentur. præterea mansuro imperiū decreto sancimus, ut quicquid hactenus iuste beati jacobi eccæ testamentis regalib⁹ oblatum est, quidquid cataloḡis legitimis continetur, quicquid parrochiarum filiensis cathedra iuste habuisse cognoscitur, tibi, tuisq̄ legitimis succes̄oribus compostellæ permanentib⁹ firmum semp integrumq̄ seruetur, unam de cætero concedet sūtatem, sīa romanę eccæ in omnib⁹ obseruare, et ita uirtutum luce interius, exterius q̄ fulgere, ut uideant omnes uestra bona ōpa, et glorificent pem uīm qui in cælis est.

Sane si quis in crastinum archiep̄s, aut epūs imperator, aut rex, princeps, aut dux, marchio, comes, uice comes, iudex, aut ecclesiastica quælib⁹ secularisue persona huius decreti paginam sciens contra eam temere uenire tentauerit, sēd tertio ue commonitus, si non satisfactione congrua emendauerit, potestatis, honorisq̄ sui dignitate careat, reumq̄ se diuino iudicio existere de perpetua iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine dei, et domini uīi ihu xp̄i alienus fiat, atq̄ in extremo examine districtæ ultioni subiaceat, cunctis aūt hæc obseruantib⁹, et pfatam bti jacobi eccam uenerantib⁹, sit pax dni nostri ihu xp̄i, qualenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum iudicem præmia eternæ pacis inueniant, amen amen.

Datum apud priuatam opidum p̄ manū iohannis sanctæ romanæ eccæ diaconi cardinalis nonis decembris, in dictione tīa, anno dominicę incarnat oīs. c.xvj

Annus. MC xvj. Aūp nam hic pontifex p̄ anteā pontificatus autem dōni urbani sēdi pasc vīm v.

legendum. prorsus MxCvj.

dissolutõ damalcũ epi et plato scta didaci gelmiiide.

Inde tanto dono redieus decoratus compostellanam eccam libertatis robore decorauit, sed qi non durat quem mors prosternere curat, octo dies durat, quod nos doloreius adurat. Eleuici q̃ qui se de tot procuratis ac tribulationib; ad portum quietis peruenisse putabant, quasi nauis in medio maris, inquiete tempestate, de sitone solz exculi. sic inter procellas huiusmodi huc illuc q̃ se equati conspicientes, 3 omnipotentis dei clementia, que sm suq prouidentiq dispositionem dissolutanauc naufragantib; manum perfectq consolationis porrigit. gubernatorem nrm catholicum regem, dominum ilefonsum, genitorumq eius piissimum comitem dominum raimundum cum uxore sua domina unaca diuinitus animauit, ut eos de huiusmodi assiduis incursib; ad portum tranquillitatis misericorditer retraheret quod sic factum fuisse recto ordine describitur. Eorumq et ppls ecce beati jacobi omnium beneficiorum, quq dominus didacuq gelmiides eis primitus fecerat, non immemorq existentes, tam importuna petitione januam misericordiq pq dorum principum suppliciter pulsare studuerunt, qo apo eorum gram, eundc dompnũ didacum pro gubernatore et dno impetrarunt.

prouidentię

Semotio ~~seruici~~ didaci primi ab epatu.

dompnus itaq didacus pelaiz porgdcus eps a captione regis iam liberatuq audiens sanctissimum almacium epm naturq debita persoluisse, et hunc alium totum honorem non pontificali dignitate, sed uicaria potestate pro tempore obtinere, romam pcita festinatione petijt, ibiq pontificalem dignitatem se iniuste amisisse, et uim passum fuisse importunis clamoribq conquestus est, unde sic factum est, qd post mortem domini dalmacij ecclesia inter diuersaq anoustias posita, hoc negotium qualuor annorum spatio permansit indefinitum, per illos aũt qualuor annos continuos, dns didacus gilmiides uicarius totum huius ecce honorem communi bonorum consilio et assensu gubernauit, diuina tandem pietate inspirante, et ad eem utilitatem proudentiam persuadente excellentissimus idem rex adsensuq uolens diffinire pfati negotij causaq iam diuina prelatõe agitataq, misit romam nuntios suos, cum cleuicis huiusec clesiq suas rones contra eundem didacum pelaiz calumpnias adhuc in eum iniuste deuoluentem ppaturos, et pertractaturos, qui romam pia intentione peruenientes bone memorie papam urbanum, ad quem mittebantur defunctum, et paschalem ei in honorem iam subrogatum inuenerunt, hic pascal ante papatus adeptiõem ranerius dictus in hispania fuerat iam legatus, et totam hanc dissensionem, et beati Iacobi ecce ecclesiastice cautissime nouerat. Reuerendissimus igitur sancte romane ecce epc, p. eorum raes et

ecclesiastica.

prelatione

Ms. B. 178

obiectionẽ vanula condis aure perspicatius audiens, actanta ingeludinis summam sub tili consideratione discriens, didacũ pelagidem tanta dignitatis prælatione indigna esse dicante justitia censuit, unde hæc ecca que spatio x v annorum in supradictis mi seriis quasi languida permanserat, domino miserante liberata, idem papa ue nerabili regi nostro, Clero et pplo beati jacobi subsequentes remisit literas.

ad regem de liberatione compostellanæ ecce.

Pcps seruus seruorum dei Illmo filio ildefonso hispaniarum regi salutem et aplicã benedictionem.

Petitionem tuam pro beati jacobi ecca benigne suscepimus, tum qr et nos ecce ipsius grauiter debilitatem condolemus, tum qr eo te filium ecce ducimus loco, ut in his qua iusta sunt, quaq; mortalium ciuilib; annuenda, te potissimum admittere de beamus. recensitis igitur domini pdecessoris nri urbani scę memorię literis fratribus etiam qui in legali ratiocinatione, eidem dno nostro urbano assuerunt re quisitis, valenter construit confratrem nrm didacum quondam hiensis ecce epm, iuste et canonicè ab epatu semotum, cui eius dominus noster urbanus officium epale permisit, si quando auocanti eum caretur ecca, placuit itaq; uniuersis q nobis cum conuenerant filiis certum tantis uanitatibus finem imponere, ne ulte rius occasione eius beati jacobi destituatur ecca. omi qua propter ambiguitate se posita, personam et religioni, et regimini epali conuua sapiente dño apud compostellam bti iacobi eccam eligi, et ad nos consecrandam reduci recipimus. porro p suo nominato ex epo didaco benignitatem tuam rogamus ut in regni tui collo ca la latitudine tantum ei honoris conferas quantum eius sustentationi possit hones te sufficere. statum nrm poleniũ ex legatorum relatione percipies, et q̃m q̃ habitu aplica sedes apitetur agnosces, tu aut cum ecclesię mbra diligos illam, ut cassut di ligere, adiuuare, et honorare non cesses, omnipotens dns suo te amore accendat, hos tium suorum uictorem faciat, ab omnib; peccatis absoluat, datum literam iiii k ianu.

confratrem

personam

et collata membris Laterani

ad clerum et poplm compostellanæ ecce de eodẽ.

P. cps seruus seruorum dei Clero, et pplo compostellano, et eiusdem puintię epis salu tem et aplicam benedictionem.

quantis iam diu calamitatibus p pastoris absentia bti iacobi fatigetur ecca hispaniarum angulus iam nullus ignorat, unde catholicorum omnium mater romana ecca tanti membri qd in corpore suo pretiosius gestat dolores diutius tolerare non patitur, igit aplicę sedis præceptis et synodalis collegij quod in uestra puintia p eius uicariũ pro eodem negotio celebratum est, gestis diligentius requisitis expleniori fru mentorum smia. sco ut credimus spu dictante decreuimus, sci iacobi eccam tanti calamitatibus absoluendam, omi igitur ambiguitate seposita, omi spe seu ambitio ne quam post dispositionis suę synodale iudicium fr nr didacus ex aplicę se dis miseratione gestabat oblata, personam, ac religioni ac regimini conguam

cēs compostellana ecc̄a festinantius eligere, et consecrandam ad nos dirigere festinare, datum latāni, iii k ianu~~.

dilatio electionis~

Cum nō equidem his peiquentiō literis electionem diu desideratam facere licēt ppē absentiā ꝓpositi nr̄i, dñi didaci gelmirēz, qui oationis gr̄ā limina beati ꝑchi adierat, ubi ad ordinem subdiaconatus ꝓmotus est, usq; ad aduentum eiusd electionem efficere modis omnib; distulimus, et ei uitam et mores ipsius cognouerāmus, uisis dñi papę istis subsequentib; literis, eum uolentem, atq; renitentem rum nobilionib; totius gallecię, et assensureris adefonsi, et comitis raimundi sui nr̄i cum te deum laudantes aderant, in epm̄ elegimus~

ꝑ. eps seruus seruorum dei, uniuerso conuentui ecc̄e sancti jacobi, salutem, et apl̄icam benedictionem~~

ordinatō ꝑdcī v. roma in subdiaconum.

didacum ecclesię nr̄ę canonicum, et uice dñm uenientem ad nos paterna benignitate suscepimus, quem in apl̄ice sedis gremio subdiaconum ordinatū una charitati remittimus, nulla si quidem aenij querela eum inhibere censemus non ex pcedentib; ante id temporis causis sollicitati uolumus, quin deinceps largiente domino suis temporib; ad sacros ordines debeat promoueri, datum rom̄ ꝑ manum iohnis didaci, cardin̄ bibliotecarij x v. k apil~

electio eiusdem, et consecrō~~

Et in uenturis kal iulij annuente dño ꝑdcus didacus in epm̄ electus est. sub era m̄. xxx vm, et aduentus pascha eps consecratus est. xi k maij, unde magna lętitia in ecc̄a nr̄a orta est. ꝓost electionem v° cum multis huius ecc̄e ꝓbsonis toletum, ubi dñs rex adefonsus erat, petens, a toletano archiepo cū summa processione ibidem susceptus est, inde regali gr̄ā ualde honoratus rediens, cum eiusdem regis uicario quandam partem honorum, quam ecc̄a beati jacobi ꝓdecessorum suorum temporib; iniuste amiserat, dño auxiliante recuperauit, et da eundem electum rom̄ consecrandum, iuxta uoluntatem ꝓdecessoris sui domini dalmatij cognouerāmus, ne suorum hostium dolosis insidijs in eundo et in redeundo forte caperetur, interrumpentib; suspirijs ualde doluimus. didacus ąppe patris epi et eius ꝓpinqui, cum dño ꝓncipe aragoniensium rege ꝑ cuius regnum ipse electo in secundum erat, morabantur, et ideo gloriosus rex adefonsus, et beati jacobi ecc̄a negotium eum roman ire consecrandum ꝑ milleb̄ant, captiōnis periculum a supra dcīs hostib; illi metuentes, quam obrem ab eodem dño nostro rege adefonso deprecationis literas expostulantes duos ex canonicis nr̄is cum eis apud dñm papam, ut eum apud nos consecrari ꝑ mitteret, misimus, qui has literas suscipientes dnō hugone agnato eiusmodi

geminide

nolentem

nobiscum te Deum laudamus cantantes

Didaci

sollicitari

transeundum erat

alius scilicet uincentius uiam uniuersæ carnis subiit.

D. epis seruus seruorum dei. p. lucensi, al. et g epis et uniuersis eccis sci iacobi salutem, et aplicam benedictionem.

de eodem.

destructioni eccæ compostellanæ iam diutius condoluimus, nunc aut cum canonum
idcirco captiuitas per literas uras nobis nunciata est, maior nos dolor affecit. ideo politioni
citra uræ cę difficultatem agebemus assensum, ut eiusdem eccæ electo ne ad nos tunc
temporis uenire parcamus, unde et fri nri magalonensi epo literarum nrarum
authoritate recipimus ut ad eum consecrandum accedat, qd si forte negerit,
burgensis eps, qui nri iuris est, aduocetur, ipsi quoq electo p scriptum literarum
authoritate mandamus, ut honus quod ei communi eccæ consensu imponitur, de
misericordia domini confidens accipiat. porro sicut multis ita etiam eccis uarum
partium interdicimus ne occasione hierosolimitanæ uisionis eccam et cumulam suam
deserere presumant, qm moabitarum feritas tam frequenter impugnat. dat
messie, v idus octob.

p. eps. seruus.. caf. seruorum dei uenerabili fri g. magalonensi epo salutem et aplicam benedictionem.

item de eodem.

nosse finitalem tuam credimus, qd compostellana eccia decessoris nri priuilegium
meruit, dum nulli metropoli subiaceret, ut epis eius a romano debeat epo consecrari, electus aut eius impedimentis plurimis impeditus nonnullis utiq ad sedem aplicam
peruenire, unde in autumpno proxcrito finitati tuæ literas misimus, quas ad te
non peruenisse miramur, iterum q mandamus ut illuc accedas, et electum ipm uice
nra in epm benedicas. dat literarum. mp kl' aprilis,

idem de eodem.

p. eps seruus seruorum dei karo filio suo A. hispanorum regi salutem et aplicam
benedictionem.

Sicut de tua ut nri prosperitate gaudemus, sic profecto tua de aduersitate afficimur,
unde regni tui, et proximorum tuorum finib prouidentes, milites tuos, quos uidimus
ire ierlm prohibuimus, literas, insup hoc ipm prohibentes, et peccatorum ueniam
pugnantib in regna ura, comitatusq mandauimus. porro cum de captiuitate
canonum significasti, uehementius affecti sumus, et quod idem sup electo compostellano petisti non negare decreuimus. Magalonensem. n. epm ad eum in epm consecrandum literis ire recipimus. qui si forte defecerit, burgensis epus, qui nostri iuris
est, aduocetur, omnipotens dominus eccam, et tibi de inimicis suis uictoriam largiatur. datum messie v idus octob.

item de eodem.

Et qr legatorum alio iam defuncto, alio v summo languoris pondere oppresso

ras precedentes literas, quarum authoritate nr consecrandus erat electus, nullatenus habe
re voluimus, ego ipse munio adefensiandes. et aliter munio gelm. fr eiusdem ponlifi Gelmérides
cis, accanonicis huius eccie cum repetitis a sanctissimo imperatore nro fillis missi roma
solliciti iuimus, et diuina interueniente clementia has literas ampliori collectione des
criptas summo labore delulimus~~~.

item de eodem~~

h. epis seruus seruorum dei dilectis filijs clericis sancti jacobi salutem et apticam be
nedictionem~~

Restitutioni eccie uie compostellane iam diutius condoluimus, feruco in autumpno
proxterito, petitioni uie assensum prebuimus, ut eiusdem eccie electo ne ad nos ueni
ret tum temporis parceremus, quas literas sic nuntijs uris deferentibs accepimus,
ad uos non peruenisse miramur, unde uenerabili fri nro magalonensi epo, tanta
literarum nrarum authoritate precipimus, ut ad eum consecrandum accedat, quod
si forte ipse negerit, cburgensis, aut alius catholicus epis aduocetur, ipsi quoq electo
assentium literarum authoritate mandamus, ut sonus, quod ei a communi consen
su eccie imponitur, de mia domini confidens accipiat. porro sicut militibs, ita et
iam clericis uiarum portium interdicimus, ne occasione hosplimitanq uisionis
eccam et prouinciam suam deserere presumat, quam moabitarum feritas tam
frequenter impugnat. datum litan vm k apil~~~

p. epis seruus seruorum dei dilecto filio Al, salutem et aplicam benedictionem~~.

item de eodem~~

Nauptuno proxterito de compostellani epi consecratione petitioni tuae consensimus,
unde terepetito rogare, mirati sumus, quas literas qi intercepta audiuimus, ite
uenerabili fri nro magalonensi epo literarum authoritate precipimus, ut adeum
consecrandum accedat. qo si ipse forte negerit, burgensis, aut alius catholicus
epis aduocetur, datum litan vm k apil.~~

de confirmatione libertatis.

post consecrationem suam idem epis iuxta ezechielem pphm, quod a rege sibi com grege
misso reiectum fuisse cognouit, reduxit, et quod fractum inuenit, sicut melius polu
it alligauit, et ut eccia ad anchē dignissima libertatis prouheretur, prouidenti di arcem
ligentia laborauit, in primo etenim anno sui ponlificatus, me nondum thesaurum
cum quodam gaufrino archidcono romam sollicitus delegauit, ut priuilegia quod
pdecessor eius dalmatius, a domino urbano sancte memoria romano epo de
libertate eccie impetrauerat sanctissimus dns papa, p. qui ei successerat, authori
tatis robore confirmauit, et confirmando alig eccie nrq utilia subministraret

Solicitudi ne — solertia robustius

Vbi tranquillitatis tempore cum essemus cardinalium opitulationibus adiuti. et priuilegium libertatis tante similitudine rescribi fecimus, et cum robustius confirmato. has subsequentes literas asportauimus ~~

confirmã compostell diocesis. et libatis. et uotorum ~~

Vasthal eps seruus seruorum dei. uenerabili fri didaco compostellano epo sedo eius q successoribus canonice promouendis in perpetuum. justitie ac rationis ordo suadet, ut qui sua a successoribus desiderat mandata prebari predecessoris sui procul dubio uoluntatem et statuta custodiat. Inde nos predecessoris nri scē memorie urbani sedi statuta custodientes. pro beati jacobi reuerentia legitimum sempiternum authoritate sanximus ut sic ecclesiatus cathedram, predecessor tuus bone memorie dalmatius eps in compostellana urbe p apostolice concessionem sedis obtinuit, in qua beati jacobi corpus requiescere creditur, ita p henni deinceps tempore. tam tu. quam successoris tui habere epi tulante deo debeatis, uniuersa ff iuris et diocesim iure ueteri pertinentia tibi, tuis q legitimis successoribus compostelle permanentibus integra semper illibata permanere decernimus. ad hec pro singulari beati jacobi deuotione concedimus ut tam tu quam tui deinceps successores nulli preter romanum metropolitanum subiecti sint. et eos qui tibi in eadem sede successerint, per romanum romani pontifices tanq speciales romane sedis suffraganei consecrentur, preterea mansuro in perpetuum decreto sancximus, ut quicquid hactenus juste ecclie jacobi ecclie a regibus seu quibus q aliis quod fidelibus oblatum est. quodquid catthalogis legitimis continetur, quid. quid patrocinium clerus cathedra iuste habuisse cognoscitur, tibi, tuis q legitimis successoribus compostelle permanentibus firmum semp integrum q seruetur, illud omodis interdicimus, ut nulli umq persone facultas sit beati jacobi ecclie censum illum qualibet occasione subtrahere, quem hispanorum reges quidam nobilis memorie. Al. pro senis predecessores mo salute totius patrie statuerunt, a flumine uidelt pisorgo usq ad littus occani annuatim ex singulis bouum paribus persoluendum, sic in scriptis eiusdem ecclie continetur, quam de cetero condecet sedis scē romane ecclie decreta in omnibus obseruare, et ipsa uirtutum luce interius, exterius q fulgere. ut uideant omnes tua bona opera, et glorificent patrem tuum. qui in celis est ~~.

Vbi Ramirij regis confirmatur.

Sane si quis in crastinum archiepus, aut eps, imperator, aut rex, marchio comes, iudex aut ecclesiastica qualibet, secularis ue persona, huius decreti paginam sciens contra eam temere uenire temptauerit. sedo, 3° ue comonitus, si non satisfactione congrua emendauerit, potestatis, honoris q sui dignitate careat. reum q se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat. et a sacratissimo corpore ac sanguine dei et domini nri ihu x alienus fiat. atq in extremo examine districte ultioni subiaceat. cunctis aut hec obseruantibus et sepefatam beati jacobi

ecclesiam uenerantibus sit pax domini nostri ihu xpi. quatenus et hic fructum bonorum operis recipiant, et apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniat amen.

Scriptum per manum petri notarij regionarij ascrini sacri palatij. ego paschalis sancte catholice ecclie eps, datum laterani per manum iohannis sancte romane ecclie diaconi cardinalis. v. kl ianu. in dictione x, anno incarnatione dominice oj, c. ij. pontificatus autem dni paschalis pape iiij. eps.

de cardinalibus.

Paschalis episcopus seruus seruorum dei uenerabili fratri. compostellano epo salutem, et apostolicam benedictionem.

Ecclesiam quam regendam disponente deo suscepisti iam diu et cum pastorem haberet desertus pastoris solatij caret, idcirco strenuitati tue uigilantius insistendum est, ut in ea rite omnia iuxta normam sedis apostolice disponantur. cardinales in ecclesia tua, presbiteros, seu diaconos tales constitue, qui digne ualeant comissa sibi ecclesiastici regiminis onera sustinere. porro quia presbiterorum interest presbiteris, quia diaconorum diaconibus comitantur. ut in aliena stipendia nullus obrepat, si quis sane ante romanam susceptionem scam communem patrie consuetudinem contemnere contempserunt. natos ex eis filios, nec a secularibus, nec ab ecclesiastica dignitate repellimus, illud omnino incongruum est, quod per regionem tuam monachos cum scimonialibus habitare audimus ad quod resecandum experientia tua immineat, ut ergo in presentiarum simul sunt, diuisis longe habitaculis separentur, prout arbitrio, et religiosorum uirorum consilio melius uisum fuerit, nec imposterum consuetudo huius inualescat.

Alis: Vt innuere clerici mea prouintia ea ingressi paulo ante fuisse

Ad Adipiscendam libertatem pacis Thronum compostellanae sedis.

Ilicium amore beati jacobi succensus, et huius precedentis impetrationis odore excitatus, duos ex canonicis suis, uidelicet hugonem, et didacum pro honore et reuerentia sue ecclie romam misit, et has suscriptas literas ab eisdem redeuntibus suscipiens successoribus suis reliquit.

libertas compostellane ecclie.

Eps seruus seruorum dei uenerabili fratri. compostellano epo salutem et apostolicam benedictionem.

Sicut iniusta postulantibus nullus est tribuendus effectus, sic legitima desiderantium non est differenda petitio, huius quo fit in hac petitionis pagina postulantis assertione statuimus, ut sicut compostellana ecclia pro singulari beati jacobi deuotione sedis apostolice se gratiam protectione munitam, sic et ceteras sui iuris ecclesias et diuersas parochias constitutas, que fidelium donationibus ad ipsam ut dicitur ecclesiam pertinere eadem mereantur tuitione foueri, ipsas nanque ecclesias in romane ecclie tutelam

Suscipientes apica authoritate sanctimus. ut quecunq; bona, quecunq; possesiones eisdem cognoscuntur ecclesijs iuste et canonice pertinere, tibi, et tuq; eccie firma, et illibata seruentur. decernimusq; ut nulli hominum liceat, easdem eccas temere inuadere aut bona illarum auferre, l. ablata retinere. sed omnia integ̃ seruentur, tam tuis q; clericorum et pauperum usibꝫ futura. adicimus et ut nec epis nec eorum ministrij facultas sit in eisdem ecclesijs quaslibꝫ nouas imponere consuetudines, nec ipsarum clericos. l. ipsas eccas excomunicare, aut interdicere, absq; tua examinatione et certionis culpe cognitione. sed in tuo, et ecclesiq; compostellanq; dominio integre et quiete permaneant. si qua sane ecclesiastica, secularis ue persona hanc nrã constitutionis paginam sciens contra eam uenire temptauerit secdo tertio ue comonita, nisi reatum suum congrua emendauerit, potestatis, honoris q; sui dignitate careat, reumq; se diuino iudicio existere de perpetua iniquitate. cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine dei, et domini redemptoris nri ihu xi aliena fiat, atq; in extremo examine districte ultioni subiaceat, cunctis aũt ista seruantibꝫ sit pax domini nostri jhu xi, quatenus et hic fructum bone actionis capiant, et apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniant. amen amen amen

datum lateranj. k. maij, indictione xi incarn dnice anno mc lxx. pontificatus aũt domni paschalis secdi pp iiii.

quando adijt portugaliam.

Vt ergo quantum ad humanam capacitatem nullatenus discreparet a sentã qua dicitur quecunq; pot manus tua facere instanter operare, in quibscunq; potuit uigilanter laborauit, ne ꝓsentis uite subrepente studio, sub terrene cogitationis aggere ipsius animus sepeliretur. cum itaq; diuina inflamatus gra portugalenses intrauit partes, quecdcunq; in his subsequentibꝫ legitur dño auxiliante pegit.

translatõ sti fructuosi siluesti cucufati
susanne uirg̃ et mr ī compostell.

Anno ꝙ incarnatõis dnice mc xl. uenerabilis pater. d. scts eccã beati jacobi compostellanq; sedis diuina pietate cps scdo epatus sui anno eccas, cellas, et hereditates quq in portugalensi pago compostellanq; eccie uirg̃ esse cognoscuntur, ut justum est uisitare decreuit. ad bonum nanq; pertinet pastorem, ut tam exteriorib; suq; ecclesiq; bonis, q; interioribꝫ prouideat, et si quid detrimenti, l. aliquid inordinatum in eis inuenerit. prouidentia sua restauret, et disponat. assumpsit itaq; de maioribꝫ suq ecclesiq personis, et ad portugalensem, ubi disposuerat, iter suum direxit. cumq; appropinquaret ciuitati, quq bracara dr, nuntium suum eiusdem ciuitatis archiepo pmisit, qui aduentum suum ei nuntiaret, ipse v archiepi nomine giraldus, uir prudens, atq; religiosus, audito q cps sci jacobi ad suam ueniret ciuitatem magno repletus est gaudio, et congregans omnes clericos suos cum cruciꝫ et cateris ecclesiq sue

nnamentis obuiam procedens epm compostellanum cum magna reuerentione in processione
suscepit, et clero cantante ipse eum manu dextera tenendo in eccam suam introduxit,
n ut in ea eadem die missam celebrare dignaretur, summis precibus ap ipsum impe
rauit. post misse v celebrationem ad mensam refectionis. post refectionem quoq ad suam
cameram ppriam archiepm honorifice comitando perduxit. ei qs suum ppriumhos
pitium prebens in aliam mansionem iuxta mansuruq illa itaq die eps sancti ja
cobi ap archiepm bracharensem comoratus est. sequenti v die salutatis eiusdem eccle
sie, atq benedictione sumatis, patus eps ad eccam sa uictoris, cuius muris medietas bra
charensis ciuitatis esse phibetur; archiepo comitante peruenit, et in suaregia palaciaur
bonimus susceptus est. interea in ecclesias suas circuendo, uisitando, et eis missarum
sollempnia celebrando; multorum corpora scorum, que per eas semisepulta debito ca
rebant honore inuens, pio gemebat affectu, et pietatis studio pio ardebat pectore, quod
postea diuina opitulatione implenit, seruenti nanq studio excogitabat, qualiter preciosas de inconuenientibus locis margaritas exhibere posset, et ad compostellanam ur
bem asportaret. conuocatis itaq suis familiaribus clericis et consilio habitis, quid inde
f. quo m facere uellet aperuit dicens. eps hmi satis qd ad has partes ideo uenimus,
ut si quid in ecclesijs istis seu haeredilatibus destructum, seu inordinatum esset, seq
sentia nra restauraret, et ordinaret, et male posita in melionem statum mutaret;
nunc aut unam non latet diligentia quq in eis inconuenia reperiantur, plurima
etenim scorum corpora nullo cultu uenerata, sed nuda et publico usui patent publico
lia passim per eas iacere inspiciatis, quq debita uenerationc carere non igno
ratis. si q nra ub consulucrit prudentia, hoc emendare curabimus, et quzdam
conciuium corpora sanctorum, quibus nullus hic exhibetur cultus ad compostellana
sedem transferre curabimus, occulte tn hoc fieri oportebit, ne forte gens huius tra in
disciplinata, tantoq thesauro exspoliata in nos subitam seditionem comoueat, sicq
qd tentare audemuq, cfustra nos temptasse doleamus. hoc aut consilium cum
cius clerici approbassent, ut poste consilium diuina inspiratione ortum, nec esse
postponendum crederent. uenerabilis eps maxima mentis iocunditate repletus res
pondit, et ait, dns ihs xpg. de cuius misericordia confidimus, ipse sua pietate
quod desideramus adimpleat, et propositi nri deuotionem ad bonum finem per
ducere dignetur. deinde eccam sancti uictoris ingrediens, ibiq missam celebrans
ad dextram partem maioris altaris fodi precepit, ibi arcta marmorea mire, ac
subtiliter fabricata mox sub tra reperta est. quam cum presente dno epo aperuisset
duas capsulas argenteas intus inuenerunt, eas itaq predcus eps cum maore
timore accipiens glorificato nomine domini cum psalmis et hymnis reseruauit,
in una quarum domini nri saluatoris reliquias, in alia v plurimorum sanc
torum esse demonstrauit, clausaq et firmiter sigillatas suis fidelibus clericis
custodiendis tradidit, alia dt die ad eccam beate susanne uirginis et mis, quq non

longe ab ecca sancti uictoris remota est, prexit, et in ea summa cum deuotione missam celebrauit, celebrata aũt missa ut sacris uestibꝫ erat ornatꝫ a pmissolea scũ cucufati et siluestri martirum, in eadem ecca requiescentium hec precante aio accessit, et eorum gloriosa corpora munda sindone inuoluta de inconuenientibꝫ sarcophagis lenter assumpsit, et cum magna reuerentia p̃ idoneos ministros atꝫ fideles, ceteris ignorantibꝫ ad cameram suam deferri fecit, et fideliter custodiri. ad sepulchrum quoꝫ sancta susanna uirginis cum peruenisset, eius uenerabile corpus cum fletu, et lachrimis suspirando accepit, et occulte cum alijs custodiendum tradidit, preterea uir dei cognoscens diuina pietate ei esse concessum, q sanctorum corpora p eum honorificanda essent, apposuit, ut beati fructuosi confessoris atꝫ pontificis gloriosam corporis glebam simili mõ transferret, atꝫ conuenientius collocaret. post duos vº dies uenerunt ad eccam beati fructuosi, ibiꝫ missam solempniter celebrauit. finita vº missa ad eius sepulchrum sacris indutus uestibꝫ accessit. sz q̃m scũs fructuosus regionis illius defensor et patronus erat cum maiori timore et silentio de ecca sua quam ipse adhuc uiuens in carne fecerat. cum pio latrocinio sustulit, et sublatum fidelibꝫ suis custodiendum seruandum comisit. et quanuis hoc fere omnes lateret preter huius consilij conscios consequentibꝫ nocte haud q̃q̃m eps secure dormire potuit, timebat n. perdere quod secum gaudebat habere. at ubi mane facto quod egerat non esse propalatum agnouit, cum gaudio et letitia suum occultum thesaurum comportans ad quandam scĩ iacobi uillam, que cornuliana nuncupatur, tanq̃m inuens magnam predam celerando regressus est. in cornuliana q rumor ppli auriꝫ pontificales percussit, referens ab epõ sancti iacobi indignum fieri facinuꝫ, qui scos de portugalensi hã sublatos patria scilicet defensores, atꝫ patronos ad suam conabatur transferre ciuitatem. quo audito uir summa prudentiꝫ et uenerabilis eximiꝫ ueritus negua occasione, seu uiolentiam p̃iosam sarcinam amitteret, cuidam fideli archidiacono suo scorum corpora comisit, et quo mõ ea per occultos tramites ad tudensem deferret ciuitatem sapientibꝫ uerbis cum instruxit. pontifice q ad cornilianam remanente, archidiaconus sedõ eius preceptionem ilico faciens uiaꝫ ad flumen minci quod secus tudam defluit prospere peruenit. flumen equidem ante tam asperimis p̃ hos dies inundauerat p̃ceps q nulli nauigio transiri posset, at postꝫ scorum corpora supra ripam fluminis imposita fuerunt, eorum reuerentiam fluuius sensisse uisus est, nam grauis aura aspirante sumota, aeriꝫ intemperie euanescente, transferendis sanctis tantam transferendi facultatem flumen exhibuisse prebetur quantam ipsius planicies aquae subministrare potuit, quę sedatis fluctibꝫ tam magna ferebatur tranquillitate, ut nec modica fluctuationis unda quateretur, translatos itaqꝫ per fluuij tranquillitatẽ scos in cenobio sancti bartholomei, quod in suburbio tudensis ciuitatis situm est posuerunt, Archidiaconus igitur fideli custodiæ administratione quendam chaconũ scĩ jacobi ap̃ canonicum eorum relinquens ad epm in cornilianam reuersus est, eiq quicquid

in itinere accidisset, et ubi scōr dei dimississet referendo patefecit. deinde diacon
quem custodem deputatum esse ꝓdiximus, excepto pontifice supra dcōs sanctos ad ec
clesiam sancti petri de cela, quam beus fructuosus fabricauerat, religiose delulit. ibi
ꝑ per decem dies cpm prestolando debitam uenerationem eis exhibuit. audiens aũ
epc aũ iam minei fluuium scī transisset, et in tuta loco positi essent. fluuius.n. iste
portugalensem tam̃ disterminat a gallicia. pparatis omnib; que pparanda
erant, ad monasterium ubi sancti erant positi festinando puenit, et assumptis
inde scis iam manifeste per uillas sancti iacobi cum magna uenerationē et letitia
ad compostellanam ciuitatem redire cepit. cum aũt peruenisset ad uillam, que
aldū appellatur nuntios suos clero et pplo compostellano ꝓmisit, ut eis scorum ad
uentum nuntiarent, et quali deberent suscipi ꝓcessione epc admonerent, clerus igitur
compostellanus et pplus, audientes qd diuina miseratione ꝓmissum esset qd scorum
corpora beata in compostellanam transferent ciuitatem ualde gauisi sunt.
intelligebant si quidquid tam eorum meritis et intercessionib; qm̃ pissime beati
si iacobi apli patrocinio, cuius sanctissimi corporis psentia, compostellana ci
uitas illustrabatur, ab omni peste, seu languorum debilitate liberandi essent. exe
untib; q̃ obuiam nudis pedib; clerici subsequenti populo totius ciuitatis usq; ad
locum qui humiliatorium dr religiose processerunt. quo cum peruenisset epc et se
et qui secum uenerant discalciare precepisset. clerici sedm̃ eius dispositōem sacris
uestib; ornati, nudis pedib; existentes. post eos uenientib; turbis gloriosa scorum
corpora susceperunt, et epo precunte, et clero in ciuitatem suam, cum hymnis et can
tic; et pia deuotione detulerunt, et in ecclesia sancti iacobi apli compostella
ne sedis collocata fuerunt. corpus.n. sancti fructuosi confessoris. atq; pontificis
ad altare sancti saluatoris in maiori eius dem ecc̃a cripta positum est. ueruntin
expletis quatuor annis iterum pfato pontifici suisq; clericis melius uisum
est ut beatus fructuosus quem de propria mansione susceperant ppium facerent habi
taculum. in eius itaq; honore fabricatum et dedicatum est altare, et ab eodem epo con
secratum in sinistro membro eius dem ecclesie. in cripta que est interportam que mit
tit in claustrum et altare sancti iacobi. ibi q̃ positum est corpus bī fructuosi et
conditum et tanq̃ in ppria sede regescit usq; in sempiternum diem miraculis glorio
sum. sanctum v̄ cucufatum martyrem altare sancti iohannis apli et euangeliste
suscepit. et sancti siluestri martyris corpus ad altare beatorum apl̄orum petri et pau
li in eusdem ecclesia corpore conditum est. beata v̄ susanna uirgo et mr ecc̃a
que in honore sancti sepulchri et omnium scorum fundata cognoscitur, in loco quem
antea ulterium pulchrum appellare solebant. honorifice collocata requiescit. Vnde
eiusdem compostellane sedis canonicus, et archidiaconus qui presentis secti dns Secreti.
eius fuit fui, qui ea in tanti, tam̃q; pciosi thesauri inuentione, et inuenti adminis
tratione fidelissimus consultor et diligens cooperator corpore pscns et animo deuotus
existi, rerum gestarum euentus prosperitatem ne oblionis caligine sopiretur diligenter scripsi,

et posteris memoriæ

et posteris memoriam fideliter hadidi. Translata igitur scorum corpora ut supradem est collocata fuere .x. iii k. ian. regnante dño nro jhu x cui est honor et gloria in secula seculorum.

quando romam adijt pro pallio.

Preterea non post multum temporis idem uenerabilis eps. cc ministerium et dignitate sancte ecce infinitam sollicitudinem gerens. cum nobilissimis huius ecce personis psentiam catholici imperatoris nri dñi regis Adefonsi humillima dilectõne uisitauit et quicquid utilitatis suę ecclesie competentis i armariolo sui pectoris pfixum servatisse recoluit, in eius discretis auribus exposuit. qui de diuersis negotijs colloquentes. tacita assertõne disposuerunt, ut ipse diuinę pietatis confidentia roboratus cum quibusdam canonicorum suorum qũa impetrandæ alicuius dignitatis romã peteret, et ne ab inimicis regis illata sibi aliqua paterentur aduersa clanculũ diuertendo incederet. tantæ itaq; prudentię in huius modi peragendis negotijs pfatus eps fuit, q nec abillis omnib; qua cum regeñro sanctissimo ibi disposuit declinauit, nec suę dignitatis excellentiam nisi intercedente scæ humilitatis uirtute aliquo m inclinari permisit. mius erenim q; de campanię partibus egrederetur, burgensis ecclesię. G. eps cum summa pcessione eum honestius suscepit. et in quibus cunq; potuit p parochiam sui pontificatus puelle ei magno pe obsequi non cessauit. postq; aũt multis et idoneis psonis tam clericorum qm laicorum circumdatus transpirenauit. et in partes uasconię ad honores salutatũ nrę ecce peruenit, tanto affectu a maioribus tũc temporis et a cæteris honoratus exhibit. q licet imperitię mee descriptio tanta hebetudine ut cernitis nequaq; pigesceret nullatenus insinuare ualeret ~~

de honorificentijs et pcessionib; ~~

Cumq; hæc per partes illas fama uolans circumq; ulularet, auxensis ecce nobilissimus archieps ei obuiam occurrens in festiuitate natiuitatis beatę marię quę p cæteris apud indigenas partium illarum specialiori deuotione annuatim celebratur. eũ cum summa pcessione honorabiliter suscepit. ibi etiam eadem die licet ex itinere defessus, multis tn precibus archiepi et omnium canonicorum compulsus, maiorem missam celebrauit. et put ei qũa sã spũs uires infudit, multitudinem gentiũ quę ex diuersis locis ad festiuitatem confluxerat, uerbulo scæ predicationis edocuit, ea ppe archiepõ et fere omnib; proceribus uiris qui affuerant indissolubili uinculo dilectõis coniunctus. post 3 m diem cum amplioi ueneratione a ciuitate egressus est. ~~

item de eodem ~~

inde per salutates et honores beati iacobi aliquantis per memorando summo cum honore hospitium inhauit. cumq; ibidem divina administratione quosdam inimicorum suorum memorati imperatoris dñi A. sibi insidias apposuisse cognosceret, me ipsum munionem et archidiaconum huius ecclesię nomine gaufridum

omam ꝓmissit. et ipse cum ceteris clericis uidelicet archidiacono, oduario, hugone cam
ali capellano, petro anaiade, petro pelagiade, et alijs quam pluribꝫ et militibꝫ suis pre
cia incedens, ad monasterium sancti petri de mosiaco quasi ad tranquillitatis portum do
mino auxiliante puenit. ubi cum officio sacre processionis digne et laudabiliter susce
tus cum quibdam processionibꝫ eiusdem monasterij catuniacensem urbem adire est agressus
cuius equidem epc̃s ex eius iam sibi notificato aduentu sollicitus, quę quanq̃ uiro tante
capacitatis paranda erat, sagaci industria parare festinauit et hunc uenientem congrua
ꝺ ueneratione gaudens suscepit.~

item de eodem

Dic nempe cum egrederetur ad monasterium sancti petri usurgecensis uenions apc̃
ligiosos monachos et abbatem, qui ibi erant, non minus honorificentius susceptus est
sicq̃ ut supra exposuimus, ab omnibꝫ ubiq̃ honoratus, cleniacũ ubi corpus sancti
martialis reuerecasse cognoscitur, feliciter uenit, et tanta ibi reuerentia honoratus
extitit, ꝙ si in humano corde plene conciperetur adhuc tam minus plene ꝙ fertur
si ꝙ iuxta rei euentum singula sequentium obsequiorum, quę apud sanctum leo
nardum, et sanctam ualeriam, ac saluniũ, compostellano epo postmodum sub
ministrata fuerunt, subtili consideratione pensemus, ea quę superius memo
rauimus minora procul dubio fuisse conspicimus.~~

item de eodem.~

monastice

Cum aũt ad cluniacum uidelicet ad caput totius religionis pfatus epc̃s tot et tan
tis sacris uenerationibꝫ insignitus accederet, apud beatitudinem illius sanctissi
me congregationi q̃m ibi diuinitus pfecto esse credimus, uarijs ordinibꝫ processi
onum interuenientibꝫ familiarius ac specialius est susceptus. sicut ei qualitate
sanctę religionis, ac quantitate caritate ue dignitatis cluniacum ab omnibꝫ
monasterijs fere distare cognoscimus, ita caritatem ipsius omnibꝫ interue
nientibꝫ largissimam ac paratissimam constare sentimus. quam obrem idem
uenerabilis epc̃s sanctissimo abbati et eius sancte congregationi quasi quo
dam priuilegio amoris adeo inex existebat, quod a domino abbate consilium pe
tens, obquam causam tantum iter arripuisset, eius auribꝫ instillauit. cuius ꝺo
lanti negotij auditione pulsatus cepit ipse intra sinum suę mentis quasi mira
que audierat repetita cogitatione reuoluere, et reuoluendo hec sequentia quę
compostellanum latebant epm̃ ei aperire. cum dnus urbanus in x̃po pr̃e, qui pri
us culmiacensis monachus, ac postea scę romanę ecclę extitit apicus apud cla
rum montem concilium celebraret, filius nr dominus dsamalthus, ut tua caritas
nouit obeati jacobi eccle religiosus epc̃s ab urbe compostellana ueniens eidem con
cilio interfuit. ubi cum multis religiosis epc̃s dominum papam pro dignitate pale
ti iam expressum nominem sumis precibꝫ exoraret, ꝙ ius ulcisq̃ nostrę congrega-

honis consortij fuissent nihil tñ apud eius qñam impetrans repulsam passus fuit, aliud quoq; obstaculum iminet, qd dudum tuę ecclę fi reuerendissimę valde obfuisse cognou quodam nanq; tempore cum quidam cardinalium romanę ecclesię legationis officia qui leciam inhiaret, nuntios suos compostellano ponitissit epō. ut ei subiectæ obedientię de bita subministraret, eumq; cumofficio sacię processionis uenerantes susciperet. qu rum equidem susciptenda eloquia, surda aure audiens, atq; moleste ferens non reli giosa urbanitate sic eis fertur respondisse. ite inquit ad huius ecclesię cardinalę et tantum obedientię honorisq; romanę ecclę cardinalibꝫ exhibeant, quantum eis pcs romani cardinalę uersa uice romæ exhibituri sunt, unde romana ecclę quę caput et forma omnium ecclesiarum esse audiuit, communi decreto constituit, ne suo assensu compostellana ulterius sublimaretur ecclę. hæc pfecto superiꝰ dicta fili hmę tuę petitioni repugnata valde pertimesco. hæc indesinenter pulsant animum meum. hæc et meritis et intercessionibꝫ pt principijs apl̄orum et beati jacobi atenaci memoria cardinalium romanę ecclę penitus remouerí optarę. tu aũt umbraculo patrocinij beati jacobi suffultus, matrem tuam scam romanam ecclam sicut iam incepisti uisitare nereniaq;, et ne forte dñs papa petitioni tuę condescen dere refugiat. ipse. sp clicos tuos supra dcam dignitatem impetrare ptempta cuius equidem uerbis memoratus epūs fidem cōmodans in festiuitate sancti michaelis eorum precibꝫ moris maiorem missam ī conuentu eorum celebra uit. idem et reuerendissimuꝫ compostellanæ ecclesię ministr uelate timoris ru dibus, sub forma scę humilitatiꝫ inter negocia ecclesiastica degens, quidquid car nale inse ipso corrigendum pensit, spuali mentis dominatione restrinxit, ac since ra rationis discretione æterne pacis regem sollicite requisiuit. ad quam requiren dam requiem ap dñi abbatis diuinitus pmeruit. ut post eius decessum, ibi in recordatione sui ipsius anniuersarium et licenarium in ppetuum fiat.

repugnatura

non

eruditus

Item de eodem.

deinde scę congregationis benedictionibꝫ munitus ꝙcellas et possōnes cluniacensi um obedientiarum usq; ad ualles mauricenses dño auxiliante puenit. ibi et uenerabilis comes umbertus eum honorifice suscipiens usq; ad urbem sensiam summa cum ueneratione pduxit. ubi mę timore teutonici imperatoris, qꝺ tunc temporis cunctis ad dñm papam insidias intenderat militari habitu indutus uarijs laboribꝫ romam pfectus est, cum aũt sacrum inhiaret palatium, qi nul lus eorum huius ecclę rome sponte fuerat, tanto affectu præcordialissima di lectōnis dōnus papa hunc suscepit, quod si subtilius consideremus pauciss mos ita suscepisse arbitramur, et ne singula numerando duditus fatigemur ad ea quæ decem dierum spatio ibi assiduis et summis precibꝫ impetrauimuꝫ omni circumlatione seposita properamuꝫ. idem igitur uenerandus epūs omiū qꝺ dō nus cluniacensis abbas ei insinuauerat, non immemor existens interuentu

omnium cardinalium a dño papa p̃clericos suos dignitatem pallei petijt. et ut petitioni sue condescenderet, non infructuose laborauit. tandem signa cooperante gr̃a pallium, quod ualde desideraui in ecclesia sc̃i laurentij ab altari iuxta romanam consuetudinem de dei mĩa confidens religiose accepi, et per hoc subsequens priuilegium sc̃i jacobi ecc̃e in ppetuũ hadidi.

concessio pallij

P. epis seruus seruorum dei dilecto fĩ didaco compostellano epõ sc̃i jacobi ecc̃e salutem et aplicam benedictionem. jacobi apli corpus in partes hispaniarum allatũ occidentalis credit et uenerat ecc̃a. cuius minimum honor iuxta uaticinium dauid dicentis. mihi aũt nimis h. s. a. t. d. n. c. ẽ. p. e. succedentibus temporibus etiã apud homines deo disponente successit, nempe locus ipse ubi sacro sc̃a ipsa pia hora requiescit, prius illa burgensis deinceps municipium fuit, qd compostel le nomine nuncupatum est. mox p aplice sedis dispositionem etiam epal cathedra que in proximo illi municipio fuerat compostellã translata est. ipsa etiam cum bracarensi metropoli subiaceret, ea mox libertate donata est ut specialis sedis aplicæ membrum fieret. nos quoq; tantam predecessor nr̃orum gr̃am intuentes filiorum nr̃orum alfonsi spectabilis regis, cuius opera eiusdem apli locus nr̃is temporibus admodum magnificatus est, et dr̃orum compostellanor precibus indulgendum duximus ut pro tanti apli gloria ecc̃am ipm honore pallei decoraremus. tibi igitur frater fr in x didace compostellanæ ciuitatis epe pallei dignitatem ex aplicæ sedis liberalitate concedimus, ut te, et ecc̃am tuam eidem aplicæ sedi apl̃icus semper debere cognoscas. cuius profecto usum infra ecc̃am tm̃ ad missarum sollemnia peragenda tibi licere cognouimus, diebus inferius designatis. id est, Natiuitatem dñi, epiphia. Anñuntiatione domini. cena dñi, dominica palmarum. pascha, Ascensione. pentecoste, tribus festis bt̃æ dei genitricis, semper q uirginis marie, festo sc̃i michaelis. sc̃i ioannis baptistæ natiuitate. sollemnitate bt̃i jacobi. seu cæterorum aplor̃um commemoratione omnium sc̃orum. dedicationibus ecclesiarum, festis etiam sc̃orum laurentij et uincentij martirum, confessorum quoq; martini, etiam sidoni, cuius indumenti honor, qu̇o nisi modestia actuum tuorum tuitate seruandus est, horr tamen, ut ei. morum tuorum ornamenta conueniant, qualinus auctore deo recte uiuendo possis esse conspicuus. quamobrem hme fr quem pastoralis cura constringit officium. dilige fr̃s. ipsi quoq; aduersarij ppr̃ mandatum dominicum tuo curæ te copulentur affectu, pacem sequere cum omnibus; scimoniam sine qua nemo uidebit deum. uijs uacæ oibus, uirtutibus polleas, fulgeat in pectore tuo rationale iuditij, cum sup humerali actione coniunctum, ita procedas in conspectu dei et totius ir̃l. huius modi negi commisso præbeas exempla, ut uideant operatua bona et glorificent pr̃em ur̃m qui in cœlis est, sit in lingua uerus sermo sit zeli

Attf quemadmodum de hac re summus pontifex loquatur.

Alfonsus Rex.

Attf sancti Isidori festum solenne admodũ erat.

Annus. MCIIIJ.

ffectuor in animo. creditum tibi agrum dominicum exercẽ; dum licet, semina in tempore. dum tempus est bonum faciendo non deficiaq. tempore n. suo metes non deficiendo. uigilanter itaq; terrena negocia relinquendo celestibꝫ anhela. quę retro sum obliuiscens, in ea quę ante sunt, metipsum enixius extende. mens tua in seculi uanitate non defluat. sz tota in unum curtat, atq; confluat, finem respice, quem mira suauitate dauid respexerat, cum dicebat, unam petij a domino hanc. z. ut. i. ha. ĩ. d. v. o. diebꝫ uitę meę. scã humilitaq; fraternitatem tuam gloria suę protectionis circundet. et ad finem, qui non finitur, puenire concedat. datum latani p manu iohñis scę romanę ecclę diac cardinal & k. novembꝫ indone x. m. natꝫ dñici anno oꝝ c. iiii ~~

obidientia p. papę promissa

Huiusmodi obedientiam idem supra dãs epꝰ p. papę promisit. ab hac hora in ante fidelis ero scõ pcho, sanctę aplicę romanę ecclesię, et dño ppe p. eiusq; successoribꝫ canonice intrantibꝫ. non ero in consilio, nec infacto, ut uitam pdant aut membra. l. capiantur mala captõne. consilium quod m̃ p se aut per litteras aut per nunciũ crediturꝫ sunt ad eorum dapnum me sciente nulli pandam, papatum ꝓ, et regalia scę p. adiutor ero ad retinendum et defendendum saluo meo honore ordine contra oms homines. uocatus ad synodum ueniã ꝛ synodum. nisi prepeditus necitate. legatum aplicę sedis quem certo legatum eius esse cognouero, honorifice habebo, aplorum limina singulis quibꝫ annis aut p me aut per meum nunciũ uisitabo, ꝛ eorum absoluar licentia, sic deus me adiuuet, et scã euangelia ~~

de restauratõe altaris beati jacobi et cęterorum ~

Inter cęteras, quibꝫ pfatus epꝰ dignitates ecclam suam decorare non piger sollicitudine festinauit, quęcunq; in eius dem ecclę altari sua manus restauratoria gesserit. ne imposterum ignorantię nebula obfuscentur, ab obliuionis interitu defendere curauimus. sed ne singula proferendo p dęuia longius euagemur intentionem nr̃am ad rectum tramitem dirigamus, quatinus ea quę propriis oculis aspeximus prout possibilitas nr̃a ualuerit, succedenti memorię comendemus, altare etenim sancti jacobi, quantulecũq; parui tatis extiterit, ne minus v̊ dicã in dicemur. ex ipsius aule quantitate ueritas colligi poterit crescente denicq; infidei cognitõne xpianę possessionis religione, aliam aulã aliquantisp maiorata à cultoribꝫ scę fidei superimpositam. antiqua antiquorum patrum memoria, tam. fidelium uerborum enuntiatione q̃m certa litterarũ subministratione nobis euidenter insinuauit. cęterum pfatus epꝰ in augmentando suę ecclesię decore sollicitus uehementer, q̃m aula iam sedo augmentata tantum aplm minime decebat, aplicum altare maiorari debere pia consideratione desiderauit, quarum habitaculum illud ab eiusdem apli calumpniis

ꝛ vero dicere

ꝛ colupnis

ad instar inferioris mausolei conditum, quo scã sũ apli pignora. sine ullo scrupu
laudi cognescimus, religiosey uiroy prudenti consilio roboratus, se destructum ca — destructurum
pitolium conuentui sibi sup hacre solite relucrantis, prænuntiauit, multipli
ci etenim assertõe asserebant opus manibꝫ tantorum uirorum licet rudeet deforme
ædificatum, destrui nullatenus debere, neipi aut eorum dominis celestis fulminis
ictũne percussi, tantæ audaciꝫ ciuitata periculo sustinerent. ipse vo uelut phenix
mileꝫ renouat suiꝫ bonꝫ considerationiꝫ remedio clypeo munitus, qi eos exteriorib; mag — impenetrabili
ꝫ interioribꝫ oculo suiꝫ discretionis intendere prospexit, calcata eorum formidine
cede bonæ intentionis, supradẽm habitaculum solotenus destruxit, et altare qd — solotenus
modicæ quantitatiꝫ primitus exhibebat. iam tẽpore uiri de sup imposito lapide un
diqꝫ pro ut decuit, augmentauit, cura cuius egregiam et optimam quantitatem — circa
argenteam tabulam non interiecto temporis spatio, et mirabili incepit, et mirabilio
consumauit. pauimentum quoꝫ cum gradibꝫ quibꝫ ad altare condescendit pla
no opere et omni decore decorato reædificare curauit. ciborium et ad honorem
aplici altariꝫ, qd congruenti artificis uarietate, auro, argento ue fieri præcepit
humanæ inuestigationi suus monstrabit intuitꝫ. altari etenim sicut superius
præmisimus tali extructo, qm humanis uisibꝫ ex oĩ parte patebat, nul
lum archanum in quo peccatiꝫ orationiꝫ a fidelibꝫ uota soluerentur relinque
batur, opportunum nanqꝫ et sanctæ meditationi nec eminebat, quatinus mẽ
tes internæ contemplationis splendore coruscantes, et maculas suiꝫ conscientiꝫ
fuso lachrymarum flumine in secreto loco mundarent, et p scã orationis iuuami
na, quasi cælestis alimoniꝫ dapibꝫ refecti, a pestifera mole uitiorum exonerati
redirent, quare cæpit eps intra suiꝫ mentis hospitium cogitationi insistere, et ad fa
ciendam in altari confessionem ĩ defessa sollicitudine fundilus anhelare. q̃ equi — quam
dem confessionem infra duos altaris columnaꝫ, quꝫ ciborium sustinent quanta
v. qualem construxerit apparet, do q̃ facilem aditum præbet intrantibꝫ.

Consecratio altarium et de oblõibꝫ hospitali concessis et de ecclia scã sepulc,

Incodem vo opere omnia altaria circumquaqꝫ conuenienti magisterio conueni
enter disposita; uidelꝫ scæ mariꝫ magdalenæ. sancti saluatoris, scã petri, scã
andreæ. scã fructuosi, scã joannis baptistæ, et in sinistro cornu altare scã jo
annis apostoli, et scæ crucis, postꝫ sacra crismatis unctõne perunxit, disci
pe nobilitatis insignius splendescere fecit ornamento, qui qm in supnæ patriꝫ
contemplatione indissolubiliter animum fixerat, et qm mutua semp charitate
feruebat. rogatus precibꝫ petri pamplonensis epi condescendit, cui altare scã fidis
ad consecrandum cum ingenti ueneratione concessit, facta aũt omnium altariũ
consecratione, dedicatoꝫ in sublimi scã michaelis altari, qd extra urbem ten

dere ustumus, quedam quę monasterium sanctissimus licet non in subloco huic tractatui inserere inserere debemus, de altari uidelicet sancte marie magdalene, et sce crucis, unde superius mentionem fecimus, medias omnium elimosinarum largitiones a fidelibus suppositas, peregrinorum et debilium hospitalium domui concessit, quam sane ante epâlem consecrationis adeptionem suo ponctio acquisiuit, et propijs facultatibus ppensius dilatauit predecessoris his q superius denotatis, qm monasterium de piniario sicut scribatum est, a quodecessore sui bone recordationis sisnandi epi solertia constructum cognouerat, eccam sci martini ad usum monasticę religionis iam fere destructam, cum leouegildo eius dem eccę ministro diligenter maiorauit, et maioratam diligentius consecrauit, in subu bio aut eiusdem ciuitatis eccam sci sepulchri uenerabilis sce susanne corpore splendidius illustratam, qm debacarensi ciuitate sua transtulit industria construxit, et expleta paschalis gaudij sollempnitate, in seq dic ad eam annualim pcessionem fieri firma stabilitate stabiliuit, quatinus inibi a clero et ab omni compostellano pplo missarum sollempnijs sollempnit celebratę quisq ad sua alacrit remearet.

De ecca in monte gaudij fabricata et consecrata. de pontificalibus palatijs. de ordine et numero canonicorum.

Deniq pradicti presulis summa solertia, cuius propositum ab ipsis fere cunabulis semp extiterat, et destructa construere, et constructa neiterum labe fierent sub ipso suę constructionis statu conseruare, ex alto latę ciuitatis, in monte gaudij eccam sanctę et reuerendę crucis per eius iussionem plano opere fabricatam ec clesiastico more consecrauit, ad quam completa anni reuolutione tam clerum qm etiam pplm in letania maiore, in festiuitate uidelicet sancti marci euangelis ta, cuius sacras reliquias in eodem loco ueneramur, et colimus ad instar ro manę curię cum pompa hę constituit, et inita missarum sollempnia a pręsule sedis aplicę sollempniter celebrata, oms pabuli eterne uitę refecti, sicuti ex ordine primitus iuerant, sic ordinati ad sua recta sedularent. materea postq epalis conscendit fastigia qm ecca, qm diuina disponente gra regendam sus ceperat, diuino temporis spatio propij pastoris fuerat destituta presidio, non solu ullam ibi domum pontificię honestam et congruam, sed nec clericos prater rudes esse et fere nec nulli disciplinę ecclesiasticę subditos in ea ualuit reperire, qua pre inba pię cordia suę considerationi uehementer affectus, salubri consilio salubriter assumpto inter muros eiusdem ciuitatis, et beati jacobi opus nouiter inceptum, mirabili suo ingenio, tricameratum solium cum turribus conuenienter incepit, et conueniente ad pfectionem non remota festinatione perduxit, deniq domos circumq mira dispositione disposuit, ubi et eccam mirabiliter fabricatam et mirabilius mirabilibus depictam pontificali insula decoratus cum summa ueneratione consecrando consecrauit, qui qm et exteriora congruo moderamine subtiliter regebat, et interiora subtilioni mentis acumine subtilius prauidebat, maiora mi

nibꝫ anteponens eius largiflua bonitaꝫ, refectorium canonicis mirabile feçit, et cõgruum uiꝝ
a cuius similitudinem sic̃ ab oreipsius frequenter audiuimus · in platea palatij claustrũ
huiusmodi domibꝫ cum appendentijs exornatum, si eum corporali molestia non subripe
rit sepfecturum spopondit. de cętero non solum clicos, qui ꝓꝫ inopiam uictus, quem de
ecclijs ecc̃ usqꝫ ad medium anni habere poterant ꝓpriam ecc̃am dimiserant, uerũ
etiam alios ediuersis partibꝫ colligens locato de doctrina eloquentię maꝝ, et de ea quę
discernendi facultatem plenius domin̄istrat, ut nos ab infantię subtraheret rudimentis
suo nos comendauit imperio. deniqꝫ claritate sui ingenij sic res ecclesiasticas renouiden
do disposuit, quod et iuxta numeralem discipulorum domini collectionem septuaginta
duos canonicos elegit. quibꝫ per totius anni reuolutionem sufficientia uictualia minime
deessent, eis ẽt exhaustis concordia nimię dilectionis, sicut bonum decet pastorem
totis uiribꝫ erat innexus. sꝫ qꝫ antiqui hostis uersutia, eos quos ita uidet astrictos sel
le suę inuidię maculare non cęssat, inueteri testamento facta duorum fr̃m, quorum
alter cayn scil̃ fratricidium perpetrauit, ad memoriam reduxit eis. reduxit quoqꝫ in nouę
legis exordio de xij discipulis, qꝫ unus eorum proditor extiterit, et qꝫ hęc omnia uel
de pontificis animum pręsumebant, qualiter rabiꝫ illa pdictionis q̃ antiquitus pullulare
rat extirparetur, ne posteri ueneno pestiferę suasionis interficeret, amatoribꝫ suęc
ãe personis consilium petijt, quorum consilio ne supradicta fieri possent, ab unoquoqꝫ
canonicorum subiectionis obedientiam consequenti iure jurando suscepit··

de iuramento canonicorum.

Anno. ī. c. x. x. ij maij epatus sui anno scdo hoc iuramentum fecerunt canoni
ci ecc̃ie beati jacobi ap̃li suo epo dño didaco ii. quorum nomina inferius scripta
et singulatim notata uidentur.

iuramentum.

Ego il' uito ub' dño didaco presenti epo per deum patrem omnipotentem, q̃ ab hoc pre iuro
senti die et deinceps ub' obediens, et fidelis semꝫ in omnib' ero, et uitam uã̄ et membra
et honorem totum quem habetis nunc, l. habituri estis defendam et exaltabo absqꝫ
aliqua fraude et malo ingenio scdm posse et ingenium meum, omnib' diebꝫ uitę meę
sic deus me adiuuet et hæc sc̃a euangelia··

nomina eorum.

gundesinus abbaꝫ. oyuino gelm̃. pelagius gunsalu̇. gaufridus arc̃. hugo capell'o
duarius arc̃. pelagius did'. johñs arc̃. petrus astuariꝫ. oyunio abc. pelagius munioꝫ. di
dacus did'. oyarinus pel'. oyunio mi. Adefonsus atinꝫ. Arias muniꝫ. petrus pel'. cipria
nus pel'. petrus didaci. Adefonsus did'. petrus gundesindiꝫ. bernardus. gutierre sp̃-mi
chael gunsalu̇. petrus did'. joannes rud'. item petrus did', pelagius mun̄. oyunio sisnan
dici. Arias arc̃. didacus boo'. petrus iudex. didacus rud'. pelagius anaiaꝫ. uimaraab
joannes guimiriz. michael janardiz. didacus pel'. aloitus bned'. jagildus sp̃. pelagius

Ianaoiz. oduarius ſñ. gundesindus ſñ. Adrianus ruð. didacus iuð. petrus aſt. Ruderuus ſñ. Aloitus iohnes. martinus beraldus. pelagius manso. petrus cresc, pelagius gelmi. petrus anaide. petrus nñz, martinus çidiz. Romanus romãz. vimara astraiz. Rasa di. Adefonsus pet. petrus abbas. Arias guntadiz, martinus pet. petrus cresc. ezus. petrus elie. Adulfus. giraldus archiepus bracharensis. pelagius ihos iohns, Arias gunsalu. petrus fulco. Arias did' epus Auriensis. d. a. tudensis epus.

de ordine eorundem.

quibus ita gradatim dispositis nñ omnibz ueluti bruta animalia. nulla adhuc iugali aspiratę depressa reluctantibz, sic nec eorum ingredi, sic a gradibz altaris ad altare condescendere nisi superpellicijs decoratos minime permisit, qđ plura. sic uomere disciplinę aspera elicorum corda demulcendo mollificauit. qđ etiam illi qui ad quelibet faciẽda præcipites quasi nõ sapientes nullo ungñ moderationis freno fuerant obligati, et sic qđ dictu nefas est in mutuam cedem furorem pebant, non solum charitatis concordia unitis erant uerum etiam iam omni morum honestate redundabant.

de edificatione eccię de canobio.

His q̃ et alijs consimilibz laboribz semp intentus, eccłam scę et intemeratę uirginis mariæ de canogio, cum domibz circumcirca dispositis, quę non longe ab urbe seiũ gitur, quanta. l. quali animi intentione fundauerit. ñ in examine uenturæ felicitatis perfecte dici a mortalibz minime potest, quippe cum eius discretionis intuitus totius gallecię scãmonales sine regulari distinctione uacoare intuerętur, nullum etenim scãmonalium monasterium intra tanti regni latitudinem habebatur. cuius animus germanę charitatis calore succensus ad id opus agendum tam idoneum loci situm ueluti illum repire non potuit, tum qz a presule sedis aplicę de uilla suę continentiæ colloquio continue usionis frequentius imbuerẽtur, tum qz propter contiguam loci affinitatem eis uberius et commodius necessaria suppeditarent. diuino igitur compunctus amore tota mentis intentione cupiens locum illum edificare non solum pomerium et cerasetum, unde nec pars arboris ibi habebatur sed et omnia fere genera arborum quę ad gignentes fructus in partibz istis regiuntur habilia conuenienti loco circumq̃q plantari fecit, et in eodem flumine, qđ per terminos eccię discurrit sic frequenter audiuimus uaria piscium fieri iussit, qualinus qñ pisces reperiri non possent scãmonalę queundem locũ incolerent eorum possent subsidio subleuari.

de restauratione eccãrum ĩ patrono ĩ ĩ uia ĩ scã cruce, ĩ scã colalia ĩ scã leocadia ĩ neuaro et de cultura uillæ nõe godegildi

Hoc quoq silentio preterire neq̃q dignum existimo qm̃ in eo inpastorabeuus

celsitudine permanente, cum honorę ecclas uelut bonus pastor in sua diocesi
sancta uisitatione peruisitaret, in toto sui episcopio ubi suus frequens erat accessus
ad peragenda diuina officia p nimia uetustatis obumbratione congrua loca inueni
re nequiuit. ea ppr ecclesiam scī jacobi deuotione ab uno templi sabulo usq
ad summam recti fastigia, cum quodam bonę memorię pelagio pbro gdificando cons texti
truxit; et sicut altare scę eulalię inilea, sic inpristomarcis eccas quas inferius de in ilia.
tenebris ignorantię ad communem lucis notitiam deducimus, uidelicet scę crucis, scę deduxit
eolalię, scæ leocadię, scæ mariæ uenarensis, quas etiam solotenius destructas. i. solotenus
quasi tuguria reperit cum domibus ubiq conquenti edificatione, edificatis eum uigi
li exercitio condidisse cognouimus, quas os canonicorum suorum collegio stipatus omnes
honorifice consecrauit [illegible] iuxta paratellam v, scī jacobi uillam, eccam scī michaelis
de boione de quorundam militum potestate, qui eam quasi pro sua tenebant, ius
ra liberatione liberauit, quo in loco qmā iuxta ipsam uillam ad recipiendum pon
tificem sessio non erat idonea, palacia et domos circumq con uenientes edificando
construxit. in saliniensi quoq pago regiam uillam uocabulo godegildum adhuc
inopia desolatam, et destitutam, quam immensa fructicum densitas uehemen
ter occupauerat, claicali possone penitus abstulit, et ad eam excolendam ppnios
cultores celeriter intromisit. iuxta cuius uillæ affinitatem, eccam scæ mariæ
delua asilubunda militum cupiditate, ante presentiam pijssimi comitis ray
mundi per legum censuram usta liberatione liberans, postqm pro suo iu
re consecrauit, iuri suę restituit eccæ~~

de liberatione ciuium compostell'

Supradicto nanq consule raimudo, qui tam ingenij claritate. qm generis nobili
tate inter occidentales emicuit, gallecia regim optinente, inter compostellanos
ciues contra nobiles tirarum principes magnam dissensionem ortam esse cognosci
mus, nobiles etenim sine aliqua justitię repetitione, et sine aliqua justa roe
ciuibus cum p honorę suos extra urbem comercia requirebant, censum, et uecti comercia
cula et omnia quę asportabant sua ui auferebant. quorum negotio exuhaq
parte rationabiliter uentilato, idem uir summæ prudentię et sapientię consul
R. finem imponere cupiens, astante ñ modica turba militum et uirorum nobilium
tale edictum fecit, qđ nunqm aliquis ciuium pignoraretur nisi pro sua tantū
m causa, justitia primitus postulata et a pontificæ sedis aplicæ denegata. q
si quis superbia tumidus fastu elatonis impinguatus, huiusmodi edictum eius
robore roboratum, in aliquo uiolare temptaret ea quę pignoraret duplici
compositione componeret, et pro ipsa sui ausu temeritate .lx. solidos persoluere solidos .lx. sexaginta
idem consul certa scripturę cognitione affirmando confirmauit, dato itaq iudi
tio cum uir illustrissimus socer eius rex ildefonsus causa orationis beati jaco
bi limina ferventi animo uisitasset, et a ciuibus ut hoc rudilium confirmaret

uehementius pulsaretur, ipse eorum justissimæ postulationi assensum præbendo suarum cognitionem literarum suę successioni reliquit, et eum qui non obseruaret perpetuo anathemate constringendo constrinxit~~.

de tributo sĉi pelagij deluto~~

Cumq; apud ciuitatem zamoram pfatus consul tam dissenteriq morbo quam acutę febris ęquinonia pertulisset debebito sĉi pelagij deluto, q; uulgali appellatione portaticum ó pfatus eps eum uehementi inuectione uehementer increpauit, quisquis etenim ea loci parte siue fecerat, siue transitum faciebat, non solũ pp suę pecuniq amissionem, uerum etiam pp magnum sui corporis dedecus, nudato exuuiis sæpius corpore, instantius lachrimabatur. quorum labores eps animi compassione recordans, q; consulem tunc temporis census inopiam pati cognouerat, multaer enim idem consul militię suę spoponderat, sed unde persolueret non habebat, ex propijs suę ecĉæ stipendijs censum, qui ei mos solito de castro illo dabatur quatrutina hutinatum ei conferre uoluit, sed q; consul pro remedio animę suę cognouit eps constantius insistentem inter reliquas suarum elimosinarum largitiones debitum ei pfinã iscripturę cognitionem cum consilio suę coniugis penitus abstulit et suę ppagini si id repeteret modis omnibus interdixit~~.

vulgari portaticum exuuijs

largitiones id per firmã

de acquisitis domibus compostell' et de pilonio et de brandeũtio~

Præterea sanctissimi regis ildefonsi sororem sĉissimam uocabulo geloyram finali sorte depssam totam turrem anaemaris numularij ecĉæ beati jacobi contulisse cognouimus. quam equidem geloyram, medietatem monasterij pilonij, et brandeũtij cũ pertinentijs eorum non dissimiliter dedisse præsensimus. cuius digna uestigia eius soror urraca regis fredenandi discreta et nobilis filia profunda mentis prouisione pertractans, anteq̃ suus eps de ergastulo carnis fuisset elapsus, in urbana compostelle ciuitate solium quodam iuxta forum documenta lucul literarum attestatione non dissimiliter impendit, in acquirenda aũt supradĉor monasteriop pilonũ uidelz, et brandeũtij. alia medietate cum omnibus suę dominationi iure ueteri pertinentibus tantum nĩa desudauit ecĉa, quoadusq; uir summæ prudentiæ et religionis rex ildefonsus cum ea quę sibi pxima consanguinitatis linea iuncta constabat urracha uidelz eodem utero pgenita p certam scripturæ cognitionem firmo stabilitatis robore eam roboratam clericis jacobensis tribuit ecclesię~~

de idagũa tĩminorum pilonij

His igitur impetratis et a pontifice diligenter receptis, q; quidam corbulo anfonsus sulicet ramirij cognouit eps ad suam uenire ecĉam sĉam eclaliam, de losonque pilonij eterat et esse dicebatur felle suę malę opinionis infectus

ad uillicum fere cuiusmariam se transtulit, et per eum consuli et eius uxori
se presentauit, quatinus eccam illam et ea sui iuris non erant eorum domini
o manciparet, qo eps comperiens tam diu cum insania nēblandis sermonibus nunc
nunc duris inuectionib; scepefactum negotium protraxit, donec uir eius sup.
huiuscemodi reb; in quistione positis, et uera sua indagine determinatis, tam
ipm alfonsum qm eius hereditatem, qi ad eccam sci jacobi pertinere cognou
rat, consulis dominio mancipauit. receptoq itaq pilonio cum eius honorem di
ligenti inuestigatione inuestigasset totum dominium auiniola usq in carrium
et a carrio usq ad portum mouri, unde solo nomine se possidere medietatem
dixerit, iuri suq ecce uera assertione attinere tum temporis didicit, quo cogni
to presentiam consulis celeriter adijt. et eius conspectui sup huiuscemodi termi
nis querelam opposuit, cuius inditio et certa diffinitione deuiniola usq in
carrium aliam medietatem se impetrasse gauisus est, et qi ab carrio usq ad
portum mouri, alia medietas sub iudicum determinatione determinanda
remansit, opportuno eam tempore determinari, ratio postulat.

de diffinitione osōnsis et burgensis dio ceseos et de egimonia comitis raimūdi.

Oxomensis

Porro aliquando habenti temporis ant dominus papa dilectōni eius quasi pq curriculo
cordiali et speciali filio suo preceptorias literas delegauit, quatinus cum quin
tialium sediuum eps, petro uidelicet legionensi, et pelagio asturiçensi, et alijs
quos uilande longitudinis causa sub silentio tegimus, eam quq inter olomen Oxomensis
sis et burgensis ecce clericos ambiguitatem de finib; communis parochiq ha
bebatur certissima indagine determinaret, et facta determinatione sup hu
iuscemodi omnib; audet dni pape literis suis informaret, cuius pfecto uisioni
iussioni uelut uir magnq aut honoratis et humilitatis sn mora obtempans ad
indagandos tios piter suum cum omni celeritate arripuit, cum aut in partib;
Campaniq eius notus fuisset aduentus qm uir illustrissimus consul R. quem
natura et morum dignitas inter occidentales non parum exornauerat ap
uillam gralialium secus scm facundum positam graui egrimoniq langore det Raymundi comitis egri
nebatur, idem consul, nota pq dicti pq sulis clementiq quasi ad desiderabile sa ludo.
lutis animq suq refugium ut ad sese uenire dignaretur, nuntios suos destina
uit, ante cuius presentiam cum pcita festinatione peruenissz tanta ueneratōne
uenerandus eps est susceptus quantam silentio pretereimus, ne in eius descip
dutius et morosius immoremur. nam postqm consul dignis pqnitentiq fletib;
suorum criminum macula detersit, et se et omnia suq potestati consisten
tia arbitrio psulis cōmisit. in ripa fluminis minei monasterium deplanta
ta cum suis appendentijs ecce sci jacobi fidelissima literarum attestatione ps
dare uoluit.

de testamento sū manuis et de obitu eiusdem comitis.

Scd'qm̃ ecc̃a nostra non solum in capite uerum etiam in suis membris, sic intrinse
c'q'm̃ foris ecus a uillicis eius frequenti impugnatione impugnabatur ex interi
ne q̃ rietatis affectu colloquium dulcedine p̃fati principis aures p̃ulsans instanti
us et tandem persuasit, q̃d sic̃ infantæ dominæ v. uxoris suę consultu dese
uili conditione exnogenitis tam ad regalia imperia, q̃m etiam ad comitatum p
tinentib̃, et in ciuitate sc̃i jacobi c̃morantib̃ in concussa stabilitate p testa
debilę mentum iugũ debilitæ seruitutis abstraexerat, sic me rerum nondum capel
lanum scriptum de sancto mamete cum suis omnib̃ pertinentijs facere co
Raymundus comes mo aretauit, quadante p̃sentiam soceri sui catholici regis domini adefonsi qui
ritur. ad uidendam eius egrimoniam q̃m specialis dilectionis priuilegio dilige
bat, aduenerat, adhuc suo roborauit, quib̃ ita per actis alig̃ suæ uxoni sul
furcã tempestatis tonem denuntians alig̃ uentuę felicitatis gaudia reponit
tens. postq̃ et persuadendo persuasit, quatinus omnes ecc̃as et hæreditatę inter
hæreditatem superati et curtem unam in ciuitate, inter fluuios uliam scilicet
et tamarim, aplic̃æ ecc̃æ per testamenti deliberationem, sicut et contulit contu
lisset, eius sc̃a anima debita naturæ munera persoluendo de habitaculo carnię
est euulsa, quocirca communi clericorum consilio, cum petro legionensi epo et
consorijs consortijs ad faciendam terminorum supradc̃ę indaginem, duos clericos suos
direxit, ipse v. ad propria reuertendo sc̃i uiri exequias et ꝯciosam sepulturam
in ecc̃a beati jacobi debita humanitatis officia soluens officiosa pietate pegit.

tabulato de burgo tubulato et de monera sc̃i jacobi a rege
datis et d' attiatõe p̃ joane longebardo et frate ei'.

deniq̃ p̃rafatus imperator dñus ildefonsus interna mentis considerac̃ con side
rans tanti pastoris sollertiam c̃a opus ecc̃æ eiusdem fore sempiternam, ex
affluenti suarum rerum fertilitate operis inopiam subleuare desiderans, et in cõ
finio uall' carcelis burgum tabulatum et moneram sc̃i jacobi modis omnib̃
liberatam, ea legis conditione concessit, quatinus eiusdem operis machina
pomitus consecrata ulterius tam ad clericorum inibi deseruientium impensas
q̃ etiam ad usus suę ñcietatis nec̃os ecclesię perpetuò sine ulla suę ppaginis re
ceptione permaneat. recepta q' sicli patula cordis aure superius audistis o
Siculi mino libere moneta eiusdem p̃sulis summa solertia omnib̃ suis numula
riis tandulfũ maiori ingenio p̃ditum cum magna cautela ꝯposuit, cui
custodię omnę moneta dominium ne falsificaretur, attribuit, qui Tandulfus
per secretam sępefati pontificis iussionem. in discretis auribus p̃ssimi regis
ildefonsi de duob̃ ciuib̃ suis, iohanne uidely longobardo et eius fr̃e gaufri
do querelam opposuit, quorum alterum iohannem scilicet regis filię reposita
rium, eadem regina per iussionem et summam p̃sulis rogationem collega
rat, alterum v. petrus consul ab eodem pontifice non dissimili rõe sus
ceperat, quorum potestate uallatos tunc temporis eps iustificare non poterat

audita igitur huius modi querela rex ẽpr̃ cum ingenti ueneratione adse accersiri
præcepit, et dehis ciuib⁹ iustitiam ab eo sine dilatione expostulauit, et qm̃ hæc
legione acta fuerant, ubi consul p. et regina tam temporis aderant, eps eos adhuc
cauit ut causas filiorum suorum hominum ante regem cum suo mũmulario de huiusmodi, scr
terminarent, missas itaq; fuit consul uocatus, ut uno se et regina causas diligẽ taſſe legendum
ter discuteret, et querimonia utriusq; partis iam diutius tractata in conspec
tu nobilium qui eo tempore presentialiter aderant, rex omnium ciuium dominatio
nem tam suæ filiæ qm̃ etiam consuli in perpetuum abstulit dicendo ab auis hominium
et patris suis ea legis concessione dominium ecclæ beati iacobi fuisse conces
sum q nullum hominim, nec aliquod ius inciuilitate habere deberent, et tradidit
eos pontifici iudicandos ut suos. insup etiam omni suę futuræ ppagini mis ois
maledicendo interdixit, nequis ex sua stirpe descendens, siue descensurus ali
quo ausu temerario hoc iudicium contaminare uellet. qo si facere ꝓsumeret
maledictionis eius sententiam festinanter incurreret, et a patrimo cespite exul
fieret, et dignæ dumq; dispensationis ultioni subiaceret.

de cyrographo monete

Subidem ẽ tempus idem quoq; eps p cyrographo monete quod erat faciendum du
os clericos suos dictaꝫ butanam uidelicet, et munionem sũm suum burgis cum re
ge reliquit quod equidem factum cum nullatenus impetrare uoluissent, qi rex suę
altrare apli scilli oblatum cẽps assensit cum omni celeritate inpropia sunt re
uersi. Sancij

de morte scī regis filij et de impetra to cyrographo monete

transacto ab hinc ferme triennio in capite quos estus solis faꝫ ethiopib⁹ similes in ea parte
castra et oppida toleto subiacentia actius solito inuaserunt et interfectis homi
nib⁹; qui eorum obstabant fortitudini, qi robore militum suorum uallati nullahos
tium spicula formidabant, ibi quasi in summa ꝓsili tranquillitate sua tento
ria fixerunt, quod cum filio regis sancio scilicet fuisset audilum, cuius custo
dię scdm̃ patris imperium toleti dominium erat cõmissum, assumpta nobilita
te consulum, et stipatus nobilitate et militia uiroꝝ nobilium ad fugandos hos destructores
tes suę patriæ destructos celeriter est pfectus, qo cum assiduis uigilijs et diuis in
cursionib⁹ fatigaret, qo est lachrimabile dictu. uoluntatis suę contrarium incur
rit. qi ipse cum oñi nobilitate sua maurorum spiculis infeliciter succubuit. cu
ius et audita pricie, et uiroꝝ nobilium clade perceptia, prudentia ꝓsul suoꝝ
multitudinem collẽg, et cum filia regis utraca ad loca quę mauri
inuaserant, desideratus aduenit. unde fugata hostium multitudine ualida
cum equimonia protinus est insequuta. sed cum omnipotens deus eccam sci ja
cobi tanti ꝓtectoris presentia priuari minime uellet, quatinus qui corrigen
di erant, pastoral cura sollicitudine corrigerentur eum pristinę in columi

tati restituit, et seq̃ obiã ciuitatem qua regis presentia lætabatur, qm̃ citius potuit intrauit. Vbi cum surgente lucis aurora tam decañs ecclesiasticis qm̃ etiam de secularib⁹ negotijs, sicuti bonum decet ecclesie rectorem, regem alloqueretur, inter cetã scripturam, qua de moneta concessionem fieri p̃ceperat, ab eo summo opere petijt cumq̃ hoc persistendo nihil responsionis acciperet, et in sequenti die eadem eps repeteret, tale fertur suscepisse responsum, primitus inquit toleti menia uisurus adibo, et tunc sub habitu peregrinationis quatanti aio pera accipiam, et recto tramite eundo, beati jacobi Zatoni, et tutonis mei limina diu mihi desiderata uisitare curabo. ad quę equidem loca cum deo auxiliante puenero dõ tua charitas uale deposcit. me offerente cyrographum impetrabit forte inq̃ eps subrepentę mortis ari⁹ solenum uiq̃ deuotionis effectum consequi non possitis, dum uite discretioni possibile conceditur, q̃ dõ supstes fecerilis a ppagine mea quę amplius cupit acquirere. quam si dominus eccãs imperitie minima destruetur, uni muneris largitõem impendere deberis, omnipotens etenim dñs cuius cordium et cogitationum nrarum est inspector non ad loca, l. ad munera respicit offerentium, sz quę munera et q̃ aio dentur, ex alto pspectat. quibꝫ æterne beatitudinis præmia sine fine conseruat. cum aũt et his et huiuscemodi sermonib⁹ regis animus ĩcalesceret, ite inquit et omnia ubi nõcca hac die suppeditabimus, et in crastinum dõ de his omnib⁹ nobis deus donauerit respondebimus, mane itaq̃ fcõ cum rex et regina in secretarij sui mansione sederent. eps ab eis honorifice susceptus, quanta regis animus tota nocte reuoluerat, co referente cognouit. accersito etenim repositario, sua scrinia fecit aperiri, unde sibi dõ factum scriptum iussit asportari, quo accepto flexis in tram populis, genisq̃ riuo lachrimay madefactis, pedes pontificis osculando. illud ei cum ingenti ueneratione concessit.

dõ edificauit burgum cacauellos et calcea.

Idem q̃ eps quanta infrancigeno itinere utili exercitio condiderit ad uiã cognitionis memoriam reducimus, ne ignorantię tenebris obfuscata futurorum scientiam latere ualeant. construx̃ nanq̃ burgum cacauellos dõ solotenus destructum reppijt. et domib⁹ inibi factis cum magno honore eccam consecrauit. deniq̃ cum pres campanię pro adipiscendis suę eccæ honorib⁹ sæpius uisitaret, et cum pastoricam et legionem sæpissime transitum faceret, et in ppijs beati jacobi mansionib⁹ locum requiescendi minime repisset. destructe etenim et omnino inculte humanis uisib⁹ apparebant, ipse intra suę menis habitaculũ quasi quodam uelamen tristitia retinens et exterius, tñ nulla eius uestigia ostendens, qualiter ad perfectionis culmen perduceret, mis omnib⁹ cogitabat. transacto itaq̃ non multo temporis intervallo, de propijs suis facultatib⁹ censum et neccia omnia cuidam uillico suo attribuit. qui q̃ artificio eas spatiosas condiderit, neminus v̊ di

circ uideamur ex ipsarum perfectione qui scire uoluerit plenius cognosce
re poterit ~

de donis consulum.

Qui igitur hactenus et de regib et de filiorum regum muneribz, quę diximus
sub breuitate descripsimus, tempus exoptat, ut ad comitum dona omi post
posita morula redeamus. comes nanqz sanctius debita consulis iura summo
regens moderamine, sicut in auiancos uillam maurim prestamentum at
tribuit, sic cum in eodem loco eccam dedisse non surda nunc audiuimus, quę
consul pernus tota animi deuotione sequi cupiens, cum animus suę uxoris a
suo uelle non discreparet, sic solitu in ciuitate sua monetam, ita post corpo circa
ralem sui resolutionem, inanemitos ecclesiam sancti tirsi, penes auecundum
sci jacobi uillam cum hominib debita seruituti obnoxijs, et uillam pausatą
perpetuo habendas nię ecclesię reliquit. cuius sinceram deuotionem sonor
eius munima ante oculos suę mentis sępius reuoluens, qm sobrinum suu
froilam pfati comitis filium inemitos cum seruis uillam euedinum iam dedis
se beato jacobo perceperat ipsa non inferioris posse se esse existimans, inte
ritonio salinensi, uillas uidelz romaniżium et ostarium sopnum imitata cle
ricus eccę perpetuo concessit. inlemos quoqz comitissam geloiam, partem mo
nasterij sancti uetissimi cum omnib suis benefitijs et debitis dedisse, qm sci
mus sine ambiguitate pferimus ~~

de donis militum ~

Expeditis itaqz comitum donis et p nostro modulo diligenti ptractatione p
tractans, qi ad inferiores militum lineas gradatim descendendo descendim?
eorum dona licet inferiora minime pterm̃ittere debemus. p hąc enim et mi
nus ualentes ad exercitium bene operandi decenter assurgunt, et potentes
ad sublimiora pagenda penitius inardescunt ~~

donum luzi aue,

luzus q Ariades cum uehementi febris molestia uehementer esset astrictus, qm
uxorem suam maioram in supmo finis antelo positam mediam partem decą
uilla quę est secus pontem ulię et insalnes medietatem de uilla qntalna, et
intabenolos uillam ruuinu contulisse cognouerat, ipse eam toto mentis ardo
re imitari desiderans, itid in deza uillam sautum longum et incusanca uillą
dadi, et in deza uillam nouam, et aliam penes pontem ullia non dissimili roc
concessit.

donum militis ~

Salinensis uero confinio oduanus didacides uillam ouar etouecus cresconidez
uillam portal, et nutus pelagides alium sautum, sic cum magna suarum coniugu
deuotione dederunt, sic eos eas summo animi affectu suscepimus ~~

item.

Sed qz idem pastor in acquirendis suæ ecclesiæ rebz semp erat sollicitus, quar tam partem ecclesiæ scī uerissimi de arculz, et medietatem eccæ de ecca scī geor gij illæ nouæ et in ripa ulia eccam scī johnis decoua abania, aloitide simul cum seruis suis sollicite conquisiuit, et conquisitam uigilanti cura, uigilantiu conseruauit, sicut enim aliena iuste conquirere summa uirtus esse cognosci sic acquisita caute custodire non inferior uirtus a sapientibz creditur~~

item de eodem~

dedit qz in monte Zebuario burgo paturnelo dboucco sancio impetrato in ripa tamanis de monasterio nouall di dacum uiliulfi dem tertiam partem contulis se ppriis obtutibz ipsi pspeximuz~

item de eodem~

præterea in farensi pago crescon̄ petridem sicut uillam dedisse cognouimus sic sandinū adefonsū in dubria portiōem suam de uilla benuuer conc̄ssisse simi litersimus~~

item~~

porro eps subtili mentis industria quasi futurorum certissimus, eminus futura ma la pspiciens, ne pauperes intolerabili pondere cuiusdam nīi zamorhani petri uidelz consulis, qui omnia more hostium deuastare consuuerat, oppimerentur et uillam abonega eiaz per testamenti seriem acquisitam po alia inaona cum eius fiē garsiea transmutauit, et ibi inaonam uidelz uillam petri petridis conue nienti pretio conquisiuit. quas præfatus comes cupiditatis sibi in modum eli bani ardens amere concupierat. tunc epe ipsam uillam nomine ouam pe cio uidelz sexcentos solidos a petro petriz cuius iuris erat, emit, et sic ab iniu ria comitis euasit~~.

item.

tempus

Cc idem fere epe in montanos uilla jacobi de martino pelagide iam diutius impetrata tuanicnsi affinitate, qunza eiz euidenti indicio ariam gundesi didem euidenter aspiciens, qui quartam partem monasterij scī pelagij de ci cicello contulerat eiusdem monasterij suam portionem et octauam sq eulali æ debandō cuom̄ stabilitate nq contulit eccæ~

item~

Ulterea ildoncia froilaz, ea qz nullo unqz fine determinantur ætate confecta scā meditatione præmeditans post hdius uitæ naufragia se ulteriūs opem zi minime posse, geloyram martinidi, et adefonsi munionis scō exemplo fo titer excitata, quorum alter in confinio scæ eulalię decouorio uillam. alt in pistomarcis uillas oluairam, s. ciues et neonmam eccæ habendas ppetuali concessit, ipsa non dissimilem gerens animum in connato de monasterio ar

ingentario quod suus animus experebat, ab bonę deuotionis effectum sine ulla di
rõne producere festinauit, qũ suam particulam p certam scripturam presentib cle
icis nũq submissit eccl'ię~

Item~

Acquisitis itaq; in tabernolos a baraguntia usq; andiz uillacouas et de uilla plana
rexta, de la garõne v supiori sexta et de inferiori decima portione, in dnio salie~
si de uillabella duas partes precij collatione comparauit~~

Item de restauratõ eccl'arum~

Interea pfati presulis puida paternitas sic clara sui ingenij solertia de mulere
nia sauariq; quina oduariz duas uillas, pausaram .s. et fusim, alteram eay in
la garõnes, alteram v in ripa fluminis uliq in dnio sacri montis sollicite conqsi
uit, sic in scã xpina de noya, aliam uillam de pelagio gundesindiz cum ab hac psen
tiluce migraret, non minus sollicite ipetrauit. impetrauit, postremo eccl'as quas in p
priis beati jacobi hereditarib cum quodam honesto uiro, iohne .s. nostrę eccl'ie ar
chidiano innemitos parentelaris eius discrẽ sollicite restaurauit, et restauratas psẽ
tia nria neq; postposita sollicitius consecrauit, ueluti barbarios, pauella, auegun
do, roiobre, degio aumenariaz, moralia, de hoc hactenus excludimus~~

De edificatõ castelli honesti~

Hec aũt inserendo insertimus, qñ cum assidua incursione ismaheliterum seuitia ĩ
deuastationem nũq patrię uehementius deseuiisset. ipse epc̃s cum ppria pro domo isil.
se fortẽ muru opposuit. et cũ homines diuersis partib ad honesti castrum reficiendum
animia reuolutõne ex assuetudine conuenirent, quanuis quę destructa et aptã
da erant aduenientium frequentia restauraret. cumpta cum rege consilio rex
ad iniunxit ei, ut qm male aptarum erat castrum illud penitus destrueret, ne forte
hismaelitarum sub dola uersutia qualiber machinatione seu ingenij callidate il
lud caperet, et inde totam affinitatem eius, et circunq; uicinam solotenus de
uastaret. consilio eius audito epc̃s intra suę mentis hospitium digna uoluens suspi
ria. qm eius prudentię magis placuit semp ad utilium edificationem tendere, quam
ad destructionem funditus anhelare ex tunc quoq; domo totius sui episcopij
ad illud subleuandum regiq; monetę solidum reddi precepit. quib receptis homines huic
seruituti obnoxios p certam scripturę institutionem ab hoc seruili more ingenuauit. de
quorum minima pecunia qm monetaram pondere qm lege tum tpis erat attenuata et
debilis. n unum integram ad summitatem producere potuit, sz de ppriis facultatibus
sic castrum honesti muronum edificio, ppugnaculis, et turrium altitudine muniuit.
quod si forte tam moabitę qm hismaelitę se alicunde q q m ad id castrum applica
rent, aut lapidib et acutis sudib de supiacentis obruentur, aut a militib qui ibi
sub tranquillitatis custodia p manerent, captionis, aut mortis periculo procul dubio
urgerentur~~ De archiepiscopatib bisaucos vesacos et salagia~

Ante v qz hec omnia agerent pfatus epc̃s recolens minduniensẽ ecclesiam duos archiepis
copatus, et dimidium ab antecessoribus suis, scil, compostellanis epc̃is p nomine pres
taminis obtinuisse, ne forte eos in posterum compostellana sub aliqua occa
sione amitteret eccl'a, ab eo pacifice requisiuit, et qm ei redere contempsit in cambio

Vlia fluuius.

Pelagius Gundesindes.

Sarraceni Galletiam infestabant.

Solidus.

Attf.

Mindoniensis Episcopus. Cum sequenti ex postea Vallibrien sem etiam nominat.

Carrionense concilium.

in carionensi concilio, qđ .f. toleranus archiepʒ, et scę romanę ecclę legatus celebrauit, ꝓclamationem fecit, et supᵗhac renuntios suos domino papa multociens destinauit. cuius literas licet diuerso tempore asportaras qꝫ ad unũ negotiũ ꝓtinebant in unum non incongrue constringendo constituximus. archiepʒ igit donnus Bernardus a complurib⁹ compuintialium epoꝝ comperiens sup decos archipbiatus, uidelz bisacos, tra sancos et salagiã ad ius compostellanę ecclę ꝓtinere has menduniensi epõ misit literas.

Didacus Compostellanus hoc tempore ac sequentibus Bernardum tolerantum reuerebatur, postea meum insurget.

de eodem.

Carrionense concilium.

Bernardus dei gra compostellanę sedis archiepʒ dilecto tolerano, et scę romanę ecclę legato suo domino. f. menduniensi epõ salutem. qꝫ ad carionensem concilium cum has tua se ꝓsentare nequiuerit. ꝓ nuntios tuos egumonię tuę necessitatẽ cognouimus, in quo quidem concilio inter ceteras quę aduersus te ore sunt querimonias ecclę sci jacobi in auribus nostris quã sup te querelam pegit, qđ duos scil archipbiteranus erdimidium quos tuis ꝓfati apli qndam fuisse constat, uiolenter usurpat, qđ cũ libenter pro dientiam pcipimus, ut quicquid ꝓfata ecclę legitimis scriptis habuisse ꝓbetur sicut in priuilegio romano continetur. omi ablã ambage ꝓposita reddere non recuses, ne forte romani priuilegij transgressor a nathemaris gladio feriaris. postremo his ꝓfatę ecclę restitutis uenerabilem fratrem ercoẽm. d. interpellabimus. quatinus. l. ea. l. a. tę ecclę restituis uenerabilem fratrem ercoẽm. d. interpellabimus. quatinus. l. ea. l. a. dalum legione v nonas februarij era oc xᵃ. ꝓ in descendo. pro in descendo

Annus M. C. xcij.
Era M. C. xᶜ. j.
Annᵒ M. C. uj.

item de eodem.

quibꝫ litis menduniensi epõ non obediente compostellanus epʒ ad donũ papam duos nuntios delegauit, et ꝓ eo huius m negotium in carionensi concilio agitatum et notificauit. dns papa tanqꝫ auctoritatis literas conspiciens, ac totius concilij mssionem intenta cordis aure ꝓspiciens subsequentes literas menduniensi direxit epõ.

item de eodem.

ꝓ. seruus seruorum dei uenerabili fri. f. mundiniensi epõ salutem et aplicã benedicõem. Venerabilis fris nostri didaci compostellani epi et clerici eius querelam accepimus, qđ ecclã sci jacobi archipabriarib⁹, quos iniuste retinere dicis audiuimus, et qꝫ iudicium delegati nostri tolerani archiepi qđ ap carionem nup in concilio edixerat contemptui mandamus qđ ut aut iuxta juditiũ datum facias, aut si te ꝓ grauari existimas, cõsentiam tuam ad ipsius delegati audientiam ꝓsentes, cam tuam dilaturus, si vo nec mo acquiescere uoluerit, sententiam qm ipse dictauit, auctoritate nra confirmamus. dalum laterani k maij. ꝓ Wo3

item de eodem.

noluit

Cũ litteris susceptis nõ responderi uoluit, sz ad ꝓsentiam dñi papę clericos suos, s. gundisaluum munionem destinauit, et ꝓ eos has literas compostellano epõ d. asportauit.

item de eodem.

ꝓ. epʒ seruus seruorum dei uenerabili fri. d. compostellano epõ salutẽ et aplicã benedictõem, perenitis tuę ecclę clericus qui dudum ad nos uenerant scripsisse nos reminiscim menduniensi epõ ut duos archipbiatus et dimidiũ quos in eius parochia ad bti jacobi ecclã tenuisse dicebatur. tuę potestati restitueret. uenientes vo ad nos supminuenses ecclę clici dixerunt ꝓ annos x, postqꝫ tra illa de manib⁹ sarracenoꝝ erepta est

nuper

ſtaram eccām quiete archipresbiteratus illos possedisse. si q̃ueritas sic se habet, pcipi
mus dilectõi tuę, ut eosdem archipresbiteratus, et dimidium in eisdem eccīs posses
ionem dimittas quiete, pterea consuetudines q̃s pau posone in quibusdam sedi possessione
unt habuisse, quas tua fīnitas abstulisse dr, uolumus te iam dictę eccē
estituere, sane si in his omnib; beati jacobi eccā ius aliquod hr, ad pximas k
octob. nuntiis dilectõi tuis iensis epi legaris, qui in eodem tõ ad nos uenturi sunt, des 1103
inabit. datum laterani iii octobr. ~

item de eodem~

ntum quidem pcessione tam nos q̃m ipsi a pr. octob. romã magna festinatione iuimus
t hoc iuditium a dño papa p. scdo susceperimus, uidelz ut quinq; psonę ex uenerabilibus men
uniensis eccē ituri astoricam, ubiq; burgensi epo dono. c. nręceptoriis literis dñi papę
aduenienti iuuarent pręndas dioceses x. annorum spatio iccse possedisse, ea, scil, . G. incõcusse
atione qd ulterius non inquietarentur, minduensis epus supadcm iuditiũ audiens
suis senectutis suę debilitate impaciens laboris esse, cum eligus compostellanę
eccē astoricam iuditium subiturus intrauit, ubi cum esset, et burgensem epm
nterueniente equimonia non inuenisset, tam pter absentiam eius, qm indigentiã
psonarum iuditium complere nequit. ea pter uenit disposuerunt, ut ubicunq; ipe
esset, eius conspectui se repręsentantes, tantum negotium diffinirent~ cum inde e
nederentur omi festinatione ad castrum soritum, ubi dñus rex. Aragr. tunc erant Castro xerix.
ut in eius curia burgensem epm inuenerunt. ibi et sic prius astoricę, ita cotã ipsius
ręsentia ac multoꝝ nobilium uiroꝝ iuditiũ dñi papa complere oino renuit, bur
gensis itaq; epus uidens eos defectum incurrisse dño papę literis suis patefecit,
ipse v. cardinalium sumpto consilio has literas minouiensi epo remisit~

item de eodem~

p. epus seruus seruorum dei uenerab. fri g. minduniensi epo salutem et aplicã benedictõem,
sic ex conplis nri burgensis epi. cui negotium commisserimus suggestione cognouimus
et sic uenerabilium epoꝝ, petri lucensis, alfonsi tudensis, significa pcepimus q̃ in eodem Petrus Lucensis, Alfo
negotio, cum alio epali officij in uiro cuius literas non accepimus memoriã suę tes dus Tudensis epi.
timonium phibuerunt, archipbiatus illos de quib; coram nb; q̃ acta fuerat, bisã
cos. trasancos salagia in communi thalamo constituit ad ius compostellanę eccē
pertinere, quippe quę ab iliensi seu compostellano epo ad pręsidium fuerant min
duniensi epi distributi. ea ppter dilectõi tuę pręcipimus, ut eosdem archipbiatus
qui equidem ad compostellanę eccē ius ita pertinere noscuntur, quietos et inte
gros in eiusdem eccē iure deinceps permanere permittas, alioquin justitię obsis
tentes justitię famem efficatius senciaris~

item de eodem~

his nimirum supra scriptis literis uisis ipsi tanqm ignorantię uinculo obligari obe
dire contempserunt, cum q̃ toletanus archiepus et scē romanę eccē legatus legi
one concilium celebraret, idem compostellanus epus interfuit, et in pręsentia re
gis totiusq; concilij ppria ore querimoniam ex inobedientię culpa late uentilauit.
querimonia siquidem audita, et ex utraq; parte diuino spatio pertractata, scę romanę
eccē legatus huiusmodi diffiniendum negotium quibusdam comisit epis, qui se
orsum uenientes erutiusq; partis rones inuicem pertractantes communi consilio sta
tuerunt, ut dioceses illę a minduniensi epo ablatę sub regimine auiensis epi re Auriensis episcopus.
tinerentur donec cum literis totius concilij romam perirent, et huic negotio tam

presentibus, quam et p sotijs suis absentib, atq; p uniuerso populo. nunus ueremudi conf. ouecus gundisaluiz conf. gundisaluus petri conf. suario teliz conf. veremudus geldiz rageliz conf. menindus gundisaluiz conf. froila ueremudiz conf. ouecus muniz conf. petrus muñiz conf. petrus gundisaluiz conf. veremudus hiscaz conf. egica stephaniz conf. veremudus petri conf. petrus suariz conf. ~

nomina prasbiterorum ibidem morantium~

Hec sunt nomina Elicoy ibidem habitantium, qui hanc subôem firma stabilitate, ut supra exaratum est denouerunt, et confirmauerunt tam pse quam p uniuerso populo. iohñs pr prelatus monasterij sci juliani denaraon conf. maninus pr ecclesiq scæ mariq de sichario conf. eninous pr prelatus monasterij sci stephni deserts conf. Suarius pr eccæ sanctq mariq de castro conf. petrus pr eccæ sanctq eulaliq de auinio conf. erus pr eccæ sci jacobi delaco conf. garsia pr eccæ sancti juliani delamas conf. ordonius pr ecclesiq sancti saturnini conf. rudericus pr ecclesiq sanctq mariq maior conf. froila pr eccæ sancti petri de lexa conf. tun° pr eccæ sanctq mariq delauacencos conf. vimara pr ecclesiq sancti saluatoris de sanantes et petrus clus conf. gunsalus pr prelatus monasterij sancti mathei conf. petrus pr ecclesiq sci columbiq conf. pelagius pr ecclesiq sci georgij de marinas conf. petrus pr eccæ sci romani de dônius conf.

nomen scriptoris.

Ego pelagius pelagij filius, et pr illius patriq indigena confirmante supradctorum assensu scripsi in concilio, et confirmo~

ad confirmandam hanc obedientiam~

Accepta q̃ tam Elicorum, quam ppli obedientia prefatus epc̃s duos de Elicis suis, gaudidum eiusdem eccæ archidiaconum, et petrum capellanum suphuius cemodi omnib; cito calle romam direxit, qui a domino papa subsequentes literas huic negotio finem imponentes asportarunt~

testamentum q̃d̃ pertinet adeccam sci jacobi~

P. epc̃s seruus seruor dei, venerabili fr̃i didaco compostellanq ecclesiq epo, eiusq; successoribj canonicè promouendis in pretuum~

Sic iniusta postulantib; nullus est tribuendus effectus, sic legitima desiderantium nõ est differenda petitio, tuus q̃ frater in x̃o charissime petitionib; annuentes, quas p fideles eccæ vræ filios, gaudidum ecclesiq vræ archidiaconum, et petrum pbrum capellanum suggessistis, ad pretuam sciq compostellanq eccæ pacem ac stabilitatem p bti jacobi apli reuerentia presentis decreti stabilitate sancimus, ut uniuersa quæ ad eiusdem bti jacobi ecclesiã in q̃ nimirum eius corpus requiescere credit tuis propriis peratio iure int̃ uram parochiam ptinent, sic ex supradctorum fr̃m relatione didicimus, quieta, et integra nobis uris ejno. q; successoribj in pretuum conseruetur videlicet terra desuperato. dormiana. Cauegium, coronatum, mercia. Archip̃ chiatus sancti pelagij de circitello. mons sacer, tabezislus, terra montium usq ad auium. monasterium. salinense. terq trianum. terra de arcubus. iliense, pistomacus. Amahez et alij montes. plucios, basancos, lauacencas. Anos, demitos, chisancos terra defaro. coporos, celticos, brecantinus. in montanis duo archipbiatus, subria Carcala. salagia, gentines, et cetera usq ad oceanum sic in scriptis eiusdem eccæ

continentur. confirmamus ẽt uobis quę a rege memorię nobilis ildefonso et a sororibꝫ
eius geloyra uidelz, atqꝫ urraca, et a supradicti regis genero comite raymũdo, et eius
coniuge urraca, eius regis filia, et bñ iacobo, et eius eccl̃ie cirographis seu testamen-
tis legitimis oblata sunt. videlz moneram compostellanę ciuitatis, monasteria
uilonium, et branderiũm, eccl̃ia sancti mametis cum omnibꝫ pertinentijs eoꝝ do
mos in ciuitate compostellana. confirmamus ẽt ub' oppida seu prędia, quę a su
perioribꝫ hispanioꝝ regibꝫ data sunt, uidelz honestum, farum, castellam sęq
mariq delanciara, cum pertinentijs eorum, sanctorum uidonis et fructuosi, et uil
lam corneliañ in portugalensi pago cum pertinentijs suis. decernimus itaqꝫ ut
nulli omnino hominũ liceat eandem eccl̃iam temere perturbare, aut eius possões au
ferre, minuere, l. temerarijs uexationibꝫ fatigare, sed omnia integra conseruent̃
eorum, pro quoꝝ gubernac̃ione et sustentatione concessa sunt usibꝫ omnimodis profutu
ra, si qua igitur infulum̃ ecclesiastica sęcularis ue persona hanc nr̃ę constitutio
nis paginam sciens contra eam temere temptauerit, sc̃do, tertio ve commonita, sinꝰ — temerare — venize
satisfactione congrua emendauerit, potestatis honoris qꝫ sui dignitate careat
reamqꝫ se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sa
cratissimo corpore ac sanguine dei, et dñi redemptoris nr̃i ihu x̃i aliena fiat
atqꝫ in extremo examine districte ultioni subiaceat. cunctis aũt eidem loco ius
ta seruantibꝫ, sit pax domini nr̃i ihu x̃i, quatinus et hic fructum bonę actionis — Laterani
percipiant, et ap̃ districtum iudicem premia eterne pacis inueniant. ~ Datum lata
ni per manum Iohnis sc̃e romanę eccl̃ie diaconi, cardinal' ac bibliothecarij xii, kl'mai
indict' iii. incarnationis dominicę anno oꝝ c̃ x̃, pontificatus aũt dñi paschal' sc̃ti
pp̃. anno xi°. ~

de oppressione sc̃e eccl̃ie. et de inuas̃e eccl̃ie sc̃i michaelis in compostella ~ ~

P. epꝰ seruus seruorum dei uenerabili fr̃i. d. compostellano epo salutẽ et ap̃licam
benedictionem. oppressiones et angustię, quas in partibꝰ ur̃is eccl̃ia patitur graui
ter nim̃ merito. affligunt, unde et omnipotentem dñm, ub' ut subuenire dig
netur oramus, et eos ipsos monemus, ut strenuos uiros ad defensionem eccl̃ie
suscitare curetis. petitionem quam nb', tam uir̃a qm̃ ex cleri et pp̃li p̃te eccl̃ie
ur̃ę filij. g. archidiaconus, et petrus capellanus, qui ad nos missi sunt, sugge
serunt, ad plenum implere non possumus, sic̃ idem nuntij ub' poterunt unus — uiuis
uocibꝫ intimare. caterum uos in dubium scire uolumus, qꝫ nos exultationi
ur̃ę eccl̃ię congaudemus. cupimus n. eam competenter preberi iacobimeri
tis honorare. idem qq̃z p. ur̃ę eccl̃ię capellanus sup qdam spurio noĩe sua
rio, qui amplius sęculari potestate fulgebat, quam subdiaconatus officio uti
cabat, in presentia domini papę querimoniam latine uentilauit, suariumq
n. suarum hubarum robore uallatus, sine aliqua iustitię repetitione, tertiã
eccl̃ię sc̃i michaelis portionem, mense januario nondum finito ei cum sum
ma uiolentia abstulit, cuius tempestatis impetum fere non ualens ad dñi
papę celsitudinem confugium fecit, cernendo suarium inusitatę nebulaee. ob
ductum. de cuius eccl̃ie restitutione subsequentes literas romanę authorita
tis sigillo munitas suscępimus. ~ ~

de redintegrõe ẽdem eccĩe.

P. epũs seruus seruoꝝ dei venerabili fri d. compostellano epõ salutẽ et aplicam benedictionem. filius nr̃ p. eccĩa vr̃a capellanus aduersus suarium conqueritur, qõd sq̃cularibus potestatibꝫ usus eccãm sci̇̃ michaelis, quę in ciuitate vr̃a sita est, ei iuo lenter abstulit, undequid in canonibꝫ cautum sit, non ignorare fraternitas tua. mandamus itaqꝫ dilectionibꝫ ut eum conuenias, quatinus ei p̃dcam eccãm restituat, et q̃ ere tenere p̃mittat. alioqn canonica snĩa feriatur, et eccĩa ipsa interdicatur.

confirmõ cardinalium, et cæterorum.

Literas deniqꝫ quas de confirmõe vr̃orum cardinalium, quos deo iuuante ad decꝰ vr̃ę eccĩe in eccĩa statuimus, et deinuestitura ciniensis monasterij, de illis et q̃ incesto coniugio filias suas astringunt, et de alijs diuersis negotijs in unum colligere non incongruum duximus. q̃ ante mortem regis nos eas suscepisse meminimus, sz antequm ad alia transeamus, de militibus qui cã iherosolimitanq uisionis loca vr̃a manuorum in cursionibꝫ deuastando relinquebant, sicẽ literas earũ susceꝑimus, sic eas non immerito in serie libri p̃ponimus.

de occassione iherosolimitani itineris occidẽ talis depopulatur ecclesia.

Ne

Alfonse

P. epũs seruus seruorum dei illicis, et laicis, al. regnũ habitantibꝫ salutẽ et aplicã benedictionem.

Magnum vr̃q salutis dispendium facitis, qõ aplicæ sedis p̃ceptis obedire contempnitis. Scripsimus n. ub' p̃tento tempore, ne iherosolimitanq expeditionis occasione ptes vr̃as deserentes, quę mauranum, et mohabitaꝝ quotidianis incursionibꝫ impugnantur. non parum n. in discessu vr̃o illorum tyrannidem occidentalibꝫ partibus formidamus. quare nos partium vr̃arum tam clicos q̃ laicos, quos uidere potuimus a dicti iherosolimitana p̃fectione desistere, et ad patriam suam redire p̃cipimus. latores q̃q; p̃sentium munionem, et didacum, et nunonem cum sequacibꝫ suis anb' coactos redire scatis. unde etiam vr̃q dilectoni p̃cipimus, ne quis eos p̃textu hoc infamare aut calumpnijs aliquibꝫ p̃sumat impetere, ub' q̃ omnibꝫ ita rata p̃ceptione p̃cipimus, ut in vr̃is partibꝫ persistentes mohatas et mauros totis uiribꝫ impugnetis, ibi largiente deo vr̃as penitentias pagatis, ibi scoꝝ apl̃orum p. et p. et aplica eorum eccĩa remissionem, et grãm percipiatis. datum laterani viij kl apil.

monabitas

uocatio ad concilium.

P. epũs seruus seruoꝝ dei uenerabilibꝫ fribꝫ et coepũs d. toletano, g. bracarensi et eoꝝ suffraganeis, et d. compostellano salutem et aplicam benedictionem.

quantum ueritatis hostibꝫ terrorem, quantam eccĩe fortitudinem synodalis concilij p̃cinctus comparet, dilect' vr̃a cognoscet, qua p̃ et nb', et ub' uiuacit' puidendum est, ut auctore deo in plenariam debeamus sinodum conuenire. quam eodem deo nõ p̃mente scorum apl̃orum iuuamibꝫ meritis in exordio p̃xim̃ quadragesim̃ celebrare decreuimus, hortamur q̃ strenuitatem vr̃am, ut omni occasione seposita conuocatis dioceseos vr̃arum abbatibꝫ in p̃dcõ tempore ad urbem conuenire curetis, sci facundi abbatẽ nõ dissimilẽ inuitamus.

de causa pelagij.

p. epc̃s seruus seruorum dei venerabilib⁹ fil⁹, et coep̃is. g. bracharensi. dño⁹ compostellano. a. tudensi salutem, et aplicam benedicc̃oem.

causam pelagij maltis ꝓsentib⁹ fil⁹ nr̃is diligenti inq̃a discussimus, in qua nimirum discussa, iuxta literarum vr̃arum tenorem, ex ipsius p. confessa patuit uiduam illam ob timorem raptus religionis sumpsisse uelam̃, quod multi et qui ꝓsentes aderant, ore ꝓprio protestabantur, ceterum iuxta carthaginensis concilij ꝓscriptum, nec se deo denouit, nec laicali uestē abiecta, sub testimonio epi, l. ecc̃a in religioso habitu apparuit. q̃a igit eidem temporali uelationi sacramenta huius remedij defuerunt, matrimonij sacram, q̃dem p. cum ea contraxit, nullatenus ir̃ esse soluendum. uerū enim uero si iuxta tbi innocentij sanctōem religiosum ꝓpositum simulauit, et agenda aliquando tēpe ꝓnia iniungatur non. n. iuxta aplm̃ pollicita fidei inita constringatur. haciꝰ inita nra collocata eundem p. in coniugio ꝓmanentem a limine ex communicā absoluimus. datum latā in ibidem.

de illicita copulatione.

p. epc̃s seruus seruorum dei, ꝓncipib⁹, militib⁹ ac cæteris laicis ꝓ hyspania et aquilania salutem et aplicam benedictōem.

quam ualde erhorrendum de uris quib⁹ flagitiū nunciatur, non solū n. iuxta ꝓphām sanguis sanguinem tangit, sz sub spe ꝓnię ꝓcipiendę, quidam exhonerei huius reatū ferupter audent, quasi in flagitio ꝓmanentib⁹ locus ꝓnię careat, et quidem ꝓ retinentib⁹ pcta plerumq; contingunt. cæterum sub spe ꝓnię din offendere. hoc est ꝓnię sibi aditum denegare. quicunq; igitur filius. l. filias suas in cestis nuptijs copulāt, eodem se reatu astrictos nouerint, quo eorū q̃ copulantur astricti sunt, nisi eos iuxta facultatem suam diuimere se positis dotis mera uolunta curauerint, hac igitur ne de cætero fiant modis oib⁹ interdicimus et fratrib⁹ nr̃is epc̃is penitus cohercenda ꝓcipimus. datum latā. u. k. nob.

de abbate cinicensi.

p. epc̃s seruus seruorum dei, venerabilib⁹ fr̃ib⁹, et coep̃is. d. aplicę sedis legato. d. compostellano. d mindunensi. p. lucensi salutem et aplicam benedictōem. abbatē cinicensi cenobio ex conuentu epalis sente restitutum, p. comes froilaz loco suo uiolenter exussit, uos aūt tanto officij uīo feruore flagrans, ut tantam ecc̃a iniuriā facilis clamorib⁹ tolleretis, nec illud ꝓphæ oracium, ꝓmescilis, quo ex diuina indignatōe nr̃a nocte tacere feci mēm tuam, et ꝓpiscimini igit, et clamare, et eundem comitem nr̃is conquentib⁹ conuenire, ut abbatem ipsum nunonem in locū suū redire, et res monasterij scdm̃ epōum sn̄iam, quiete tenere ꝓmittat, q̃d si usq; ad ꝓximū quadragessimū medium contempserit facere, uos eum tam nr̃a q̃m ua thoritate cohercere curate.

de monasterio cinicensi.

p. epc̃s seruus seruorum dei, uenerabilibus fr̃ib⁹ et coep̃is. B. tolerano aplicę sedis uicario, et d compostellano salutem et aplicam benedictōem, postq; de monasterio cinicensi cāia eam quam nostris sn̄iam scripseramus, ueniente ad nos filio nro. p. comite ꝓna eiusdem monasterij monimenta ꝓlata sunt, in quib⁹ patenter agnouimus locum ipsum ad conuersationem scīmonialium institutum, ꝓgsterea significatū

p̃ cest locum ipsum, non tantarum existere facultat̃, ut quarum ex eis ualeant congregationum stipendia ministr̃i, unde magis congruum uisum est, ut si fieri p̃t in eo sc̃imonalium status reformet̃, siv̊ eo omnino fieri non p̃t, nec monastica illic religio penitus pereat, monachorum congregac̃ admittat̃. datum lat̃ ut idus apil.

de codem.

p. epc̃s seruus seruorum dei dilectis fil̃ d. compostellano epo̊ salut̃ et aplicam benedicc̃oem qualem, quantamq; tua fidelitas erga nos dilectionem gerat fidelib; obsequis, et opib; apte demonstrat, quę q longis sit a nobis tractuum spatijs separata p̃sentem se tam ubi reddit, et animi charitate, et frequentium obsequiorum exhibitione. quapp̃ et nos te ut fidelem, nim dilectionis mutuę munere recompensantes, monemus, et rogamus ut acceptę bonitatis tramite, acceptę dilectionis exhibitione, nulla aliqua uel occassione animum auertere. de suscepta aũt officij dispensa curam, et sollicitudinem, ut miles strenuus habere satage, et ita rerum terrenarum abundantia fluere, ut celestium p̃miorum n̄ debeat dilectione carere, exteriora tibi et transitoria nō adeo animum implicent, ut eternis et p̃mansuris bonis p̃ũis terrenis semp̃ p̃ponas celestia, q̃ temporalia eterna. talem te p̃cipue in omnib; exhibe, ut boni pastoris mercedem a pastore pastor merearis recipere. oblones quas p̃nuncios tuos nob̃ direxisti, gratanter accepimus, et peis quam retulimus, quod aũt quibusdam tuis postulatiõib; assensum ad p̃sens cõcedere nequiuimus, certa rõne fit. de abbatecinensi sup quo nos consuluisti, mandamus ut eum monasterio restituas, ut ibi regularem ordinem, et uitam monasticam cum fratrib; ducat sc̃imonalib; in aliquo loco conuenienti ponatis, uictus et omnia necc̃a ab eodem abbate dari decernimus. datum latani. k. maij. de mitris habendis.

p. epc̃s seruus seruorum dei uenerabili fr̃i d. compostellano epo̊ dilectis filijs compostellanę eccl̃e canonicis salutem et aplicam benedicc̃oem. petitionem uram quam ub̃ per filium nim. g. ur̃ę eccl̃e archidiaconum suggessistis, paternitate benigna suscepimus. id. n. tanq̃ mat̃ p̃prium romana eccl̃a habuit, ut dignitatum suar̃ gr̃as alijs eccl̃is tanq̃ mater filijs impertiret. p̃sentium igitur literarum ub̃ assertione concedimus, ut in solemnib; diebus maiorem eccl̃e ur̃ę p̃sonę infra eccl̃am mitras cemalis capita conlegantes. in sp̃em uidelic̃ p̃sbiterorum seu diaconorum, sedis aplicę cardinalium, ura igitur interpretatione sc̃am sedem aplicam graues semp̃ existere, ut sive in capite sive in membris compostellanę eccl̃e gr̃am semp̃ quam contulisse, merito semp̃ tanq̃ in bonis filijs mat̃ ecclesia romana congaudeat. datum latani nono. k. nouemb.

de confirmac̃oe inter compostellae clericos, et mindunienses.

p. epc̃s uenerabili fr̃i B. toletano archiepo̊ salutem, literas dilectorum tuorum nouiter recepimus, in quib; preter eam quę inter eccl̃am sc̃i jacobi, et mindunensis agitur, nichil aliud de testamentis nob̃ hispaniarum dicere uoluisti, cum q te in eisdem concilium celebrare duxeris, nichil de reb; in eodem concilio gestis postmodum p̃faram eam intimare curasti. de quib; satis nos mirari nouerit, q̃ et te uidere, et statum tuum libenter uellemus cognoscere. eam aũt illam quam inter munienses clericos et sc̃i jacobi clericos agi proximus. si mundinienses, sic mandasti abbatione possessionis defecerunt, fraternitas tua partib; utriusq; competenti loco et tempore conuocatis

à cœpte

priuetis

ratione fit.

Cardinales constituunt in ecclesia Compostellana.

super

quillē et legaliter sine dilat diffinire pōuret. in eos aūt, qui constituto ātē loco et tempore defuerint, canonicam sniām dare non differas.

qō fr altare cbī jacobi nemo celebra
ret missam nisi epī .l. septē cardinales. super.

paschalis epūs seruus seruoy dei dilecto fi. d. compostellanę sedis epō salutē et ap̄licam benedictionem. ꝓię uoluntatis effectus psequente debet studio confoueri ut ecclesiastica utilitas aplicę sedis fauore uires accipiat, et accrescat, significauit nobis tenitas tua, qō sedm̄ romanę eccē consuetudinem septem cardinales pbros in eccā tua ordinaueris, qui ad altare cbī jacobi missarum officia succedentib sibi uicib adminis trent. qō nr̄arum expostulas literarum, munitione firmari, nos itaq dilectois tuę petitionib ānuentes, ordinatiōē tuā psentib literis, et aplica authoritate firmamq, statuentes, ut nec p te nec p tuorum quemlibet successoy constitutus, ille sacerdotū numerus imminui debeat, aut immutari, nec p aliam quamlibz psonam, nisi p ipsa fatos sacerdotes aut epōs, aut romanę eccē legatos missarum sup altare cbī jacobi statuimus sollempnia celebrari. dat beneuenti iii k nouemb.

de pbitate et sciā regis ildefonsi et de pace in regno ei, et de iuramō a gallecis ap̄legionem facto adefonso filio comitis zaimūdi adhuc puero.

Magna igit̄ ꝓuisus prudentia, hereditates eccārum et uillas, quas supius ordine minime obseruato p̄notauimus p̄ frigili sollicitudine, et immenso labore acquisiuit, et acquisitas eccē suę iuri in ꝑpetuum mancipauit, multas et alias his adiecit, ambi ongetermissas ut pote ignoratas, quas qui scire uoluerit, eum ad scripturas cogni in thesauro cbī jacobi eccē repositas, et seruatas inuenire ꝑcipimus. hec aūt supa dicta omnia, ante mortem regis m̄i catholici bonę memorię ildefonsi a p̄sule sunt juste acquisita. qui nimirum rex miręq sc̄itatis uirtute conspicuus, atq fecundis ingenij capacitate mirandus, quam multis iteratis et assiduis incursionib tergasum hostium ceciderit non cuidubio nouimus. qn̄ ea loca quę a potestate ismahelitarū gladio suo tuitę liberauit, corporali intuitu ꝑspexim. regnum, et enim toleti, castella, ciuitates, et oppida, quę ultra dorsum dorij fluminis esse noscuntur. in quib xianę pfessionis religio tenetur, et obseruat̄ a cultura gentiū minima uana colentiū numina penitus euacuauit. quo nimirum loco eccās faciendo defudauit, et consecratas diuino cultui mancipauit. in regendis aūt subditis, licz prepotentissimus esset, tantę discretionis et sapientię, et humilitatis exhibit, quantam si describere uellet humanum ingeniū neqm̄ posset. non n. singularitate culminis elatabatur, sz et qualitate aequalitate liberem conditionis in seipso contemplabat̄. sciebat n. q si equales nat̄ sibi subditos despiceret, siue eos uti deceret non regeret, totius creat̄ rectorem, sub quoōs nat̄ equales sunt, m̄s omnib offenderet, unde a subditis, qm̄ iusto, et temperato moderamine debita potestatis exegerit, seu qm̄ pacificus t̄ca eos exhibuerit, post eius obitum nobilium uirorum ꝓnities, et sbsequentia bella crebrius exorta apte monstrauerunt. hic rex cum eius generum consulem. R. aulsione p̄sentis lucis fere fundibus subduxissent, et eius filius q ad huc tienij tempus neqm̄ expleuerat, ꝓissimi regis p̄sentia p̄sentaretur, ex interno pietatis affectu

Sæ cum mñq uiscera comouens, oñs gallecię nobiles consules, et pincipes q̃ eius p̃cq
tione c̃ puero iuerant ap̃ legionem tali alloquio affatus est. oñe equidem gallecię
regiñ, et ius ꝓueri patrĩ obtinuit, et ideo uos oñs, qui eius iura, et honorem eo uiuo
tenuistis, et eo mortuo adhuc tenetis, filio eius, nepoti meo p̃culdubio famulaturos ex
hibeo, et totam ei galleciam concedo. si eius mi v. uirum ducere uoluerit, nec ab eo
et mihi ipsi ulla ulterius obsequia deposco, et ut omnib̃ his quę in armis iuñ p̃sen
Vienensi tię pfero sine ullo scrupulo dubietatis fidem adhibeam ꝓsente uiense archiepo
ꝓfati ꝓueri patruo. in manib̃ domini diuaci scti eccę dñi iacobi diuina dispensa
epi discreti, uidelz uiri, huiusmodi iusiurandum uos dare p̃cipio, quatenus p̃sen
tem puerum in dñm suscipiatis, et susceptum cautius, et uigilantius custodiatis,
honorem et. quem ub̃ ꝓsentib̃ ei attribuo, etiam contra me ipsum, si iniuriosus
ipsi extitero, totis uiribus defendatis. facto igitur inita mentalegionis, sic audi
tum iuram, et a pontifice compostellanq eccę solleti cura receptо, cum auc
Cadefonsi toritate tanti ꝓncipis ad sua quisq reuersus est ~~~

de morte regis .il. et de discordia
et ceteris malis inquientib̃ ~ ~

Cum aũt fere biennio ꝓtransisset, is rex Anfonsus moritur grauitate doloris, qui lux et
ornis chr̃o hispanis exitii horis. sub era o̅ c. x̃. vij. 2q̃ iii. k̃ iul. quo nimiru̅ mortuo
Era M.C. XLVIJ. et fides ac si nunq̃ eet ꝓponitur, et pax quę ꝓncipatu̅ diu possederat cum rectore suo
Anno M.C. IX. amittitur. inde et ꝑ totam regni eius latitudinẽ, bellum, seditio, et fames exoritur
inde et tellus non solum debita cultura ꝓuentus, sz omi rectitudine uidua desolat
quam ob rem inter consules patrum, et quosdam gallecię nobiles iusiurandum, qd dño
suo fecerant non attendentes ꝓposita pacis connexione magna discordia ꝓullulauit
Q̃ idem consul cuius custodię ꝓuerum. uiuens ei attribuit cupiens euitare. nunc
blandis sermonib̃, nunc minarum illationib̃ eorum contumaciam compescere tem
tatum praui, quatinus eos de tenebris ignoran semouerer, et ad stratum rectitudinis quem
in cauere reliquerat, solleter pduceret, sed qi eo quod iniquitate grauat, si supna
gia desit, nz uerborum copia, nec sermonum abundantia illustratur, nebula erroris
obducti, atq nimio furore succensi ub̃ consulis credere recusarunt. tali et enim ad in
conexi uentę germanitatis pactõne connecti erant, ut se se contra hostium fortitudinẽ mutu
o et indefesso robore adiuuarent, et omia aduersa unanimit tolerarent. qua secuni
tate uallati, a concordię unionem animum semouebant. a quib̃ compostellan epi
Summo opere inuitat, et multa p̃ce efflagitatus solatium tantę germanitatis hac intentio
Susceꝑt, quatinus pacem et stabilitatem eccę conseruaret, et saluti totius regni galle
cię indefessa solicitudine inuigilaret, et eis dissuadendo, et uiolatę fidei periclm os
tendendo modis omib̃ quib̃ ꝓossz consuli concordaret. receꝑto itaq supradcã ami
citię conuiuio, et intercidente non multo temporis interuallo pfati nobilestę qm
compostellanum epm ingenio clarum, consilio pudum, rae discretum, ueracem
et rectitudinis zelo feruentem in omnib̃, et p omnia cognouerunt. ecacastrum
chiti sollertiam tanti p̃sulis inuitantes, iuram, et fidelitatem ei fecerunt, sz multi
de melioribus gallecię antehoc nouę germanitatis inuentum o̅ fato epo hominum
focerant, ꝑz solidaras et pramina, quę uberius ab eius largitate susceperant.

uelut Arias petri. petrus gudesteis. iohis didacides. et pelagius guzesteis. et alii quã-
plures egregij milites, quos sibi hominij auxilio uehemẽter assumxerat~~
p. eps seruus seruoꝝ dei venerabili fri d. compostellẽ epõ salutẽ et aplicã benedictõ-
em. ad hoc omipotens deus, te pplo suo fec constituit, ut eorum occa cognoscas, et
domini adnunties uoluntẽ. stude igitur sm datam tibi diuinitus facultatẽ tantũ
incestũ facinus, qđ a regis filia ppetratum est, debita ultione coniugere, ut. l. arã-
ta regis sumpt desistat. l. eccã consortio. l. seculari potestate priuetur~~

de illicito conubio regis Aragon et regine et de guerra inde orta inter gallecos~

illerea sumpto rege Aragonensi cui incesta coniugij copula una ca regina iunctꝰ
erat. eadem regina p filio suo in partes gallecie nuntios suos celerit destinauit, et qm eundem filium in regni fastigia sublimari pisis irlandebat, ne
tanto gaudio priuarentur, ad eius sublimationem oms gallecie nobiles inuita-
uit. cuius iussa sine ulla dilatione complẽtes, it suum cum omi festinatã ar- cõplentes
ripuerunt. cum aũt in columes clegionem transissent. regi Aragonensi ui
ro uidelz suo, si cum eẽt et pxima consanguinitatis clinea iunctus uir eius est
nominandus, eandem reginam reconciliatam, et alligatam, ueissima relatõne
dixerunt. Vnde uehementi merore affecti consulem emi cum ẽsari poeniaud
culum celeret arcessientes. quid ex hoc ꝙ rei euentu acturi essent, diligenti ana- accersentes
consulerunt. cuius prudenti consilio fortit excitatus consul petrus quasdã ex
illis, qui iusurandum filio comitis mentiebamur iuxta castrum sonciis in itine
re cepit, et cum eis in galleciam celeri cursu regreditur, oro quorum postea sol-
castrum minei suscepit, ubi eam, quã uxor sua esse cognoscitur, cum filio et ono
suo quemipsi in premio suo alueram, quasi sub tuta defensione celerit mitto
missit. cuius intromissionis dampna indigenꝰ tolerare nolentes, et consulem de
finib illis cum ingenti dedecore pepulerunt, et sine intermissione debita iura
pmissꝙ fidei uiolantes, cum illis ꝙ eorum nephia participabant oñm suum quod
dictu nefas est, et eius nubicem in castro minei impudentius obsederunt, cuius
obsidionis laborem qm obsessi ppꝫ annone et panis paucitatem, obsidentes
vo ppꝫ diuturnam stationem iam ultra famꝙ affecti tolerare nequibam, alteru
tra conuentione iusurandum ex utraqꝫ parte octaua manu firmatũ suscipientes unanimiter decreuerunt, quatinus obsessi castrum, et quendam, quem
iustum tenebant, ostiarium uidelz ordonidem obsidentib absqꝫ ulla redemp-
solueret, et ipsis ductoribꝫ comisa cum omnib, quꝫ intro erant ad ppria sine
aliquo detrimenti incursu remearet~~

de obsidione castelli minei~

sed qi illustres uiri, qui cum comitissa famulatu regali quoto diligentius ex famulatum
hibebant, decorum fide quasi futurorum ps agi aliquantulum titubabam se egre
suros a castro omnino denegauerunt. si compostellani principis p sentiade
esset, in quo solo fidei ubertas tum temporis plenarie redun[illegible] ppꝫ

ad cum legã sup his omnib destinata, ex utraq parte bis et ter cum cum amĩ solli
ex templo citudine inuitauerunt. qñ nimirum legã susceptã p nuntios suos quos adeos extẽplo
o rgmisit, se iturum celeri cursu spopondit, nitebatur n. ueram ineffabili labonis an
gustia, et oñm suum eruere, et eos dissidentes concordiq ligamentis deuinçire, et pacẽ
tenq funditus reformare. directo itaq calle cum ẽfatus eps ad rnegum fluuiã
cum q aucis de suis militib q ueniss, nuncios suos quos iam p̃misserat, repperit
quo in loco ꝫ se fraudulentam legationem susc episse quorundam legã comperi
ret, tam ab incepto calle q eadem bonq intentionis rẽ here recusauit. ipse nanq
iam de inceptο pię deuotionis studio, quam de illis quos p rgmulegis hominij sibi all
gauerat, nimium confidens, duos nuntios, oꝫ, videlicet cõitinũ suum, et p. gutier
ridem diuersa de causa ad eos sẽdo direx. munionem, qui ab inimicis pontificis
et a comissa, quod de hoc negotio actum essent disceret, uerum vꝰ qui tum temporis
hostis comitis, habebatur, ut ab inimicis ꝑsari consulis si forte fortuitu laqueos p
ditionis. tetendissẽt, qq̃m ꝛumarentur, qui celeri cursu redeuntes non solum s enul
las insidias repisse dixerunt, uerum ẽt aliam oduarirem ad eẽm, qui securius e
um p rgcederet, et ei dubietatem portis auferret, obuiam uenire fecerunt, cuius
conluberniο ẽpus usq adripam minor cum eloquendo peruenit. quo in loco celebrata
missarum sollẽpnitate, postq sui mites sua tentoria fixerunt, auditu nefando q.
portis pulsi, ne fluuium transmearet, ẽpo multiplices causas ostendendo interdixe
runt. quod ẽt militib. a. patribus, et alijs nobis p̃cantib cedere contempsit, in eisquip
pe nimium confidebat, tũ ipq germanitatem inuicem habitam, et hominium, qd sibi
postea ipsi ultronei fecerant. tum p̃terea qñ fere oñs de eius parochia erant, et sol
datas et uãmina ab eius largitate susceperant, hac igit securitate ꝑsuasus
cum duos alios nuntios ex parte comitisse, sanctum uidelz ramiridem, ex alia vꝰ
parte rudericum sanctiidem sese cum oñi festinantia inuitantes cominus susce
pisset, nec ullo dubio sibi inhiare non formidauit, ad cuius ingressum dum suimi
lites iuxta morem patriq uana auguria diligenter inuestigarent, et maiorem aqui
lam contrario transeuntem diligentius inspexissent, insup quidem oñs uno o
ñe perculsi. tertio, et 4o ne illo iret, uehementius increpauerunt. quorum dicta qñ
inani non tm extensus abundantia, qum ex mane errorum, uidelz ignorantia p̃cesserant
et ẽfatus eps benigna cordis aure suscipiens taleferum eis dedisse responsũ~~

cohortã epi~~

nolite inquam fr̃i filij his nugis, et uanis temptationib p̃positum bonq intẽ
tionis disturbare, omnipotentem nanq oñm totius creat queq rnatorem secreta
sui consilij huius modi auib et brutis animalib nullatenus comisisse, noueritis
Hac ua quando ẽpus castellum minci adijt, ua inexpugnabili rõe deuicti, oñs militꝫ
ora sua signo compescentes conticuerunt. deinde cum filij sociis se comitantib.
p. anaide clico et canonico suo i oꝫ qñm et p. gutierride, qui eiusdem patrionis
intimator ẽt, et esse non dubitatur, ad aliam partem fluminis incolumis ptã
sissz cum portionib suis p. uidelz aria, et alijs secretum colloquij habuit. quo

in loco eis imminentia tũq̃ ꝑicula sapienter ostendit, atq̃ eos uigilanti animo et oratione interroganit, quatinus de fraude, quã sepius suas aures attigerat, eis referentibus ueritas sibi q̃q̃m manifesta clarescerit, sz q̃ a mente quam sua iniquitas depressit supna se ueritas absconsit, cum multus ꝑditionis in pectore seruaret, ut iniquitatem iniquitates celerose accumularent, eius celsitudini cum iureiurando se ꝑditionem minime facturos modis omnibus denegauerunt, nos etenim tuq̃ paternitati inquunt, ꝑ certam hominij subiectionem colla nra submissimus, et post hec omnia felle malignitatis nonin felli, aliquod dedecus tibi inferre excogitabimus, ipsmo et si forte fortuitu ab aliq̃ aliquod dedecus t' inferri uidemus, nos usq̃ ad necem corpora nra tui amore periturus obicturos ecm discrete tua confidenter agnoscat~~

q̃ sco iuramẽto ꝑditores inuitauerunt eum ad cenã~~

His igitur dictis et ꝑmissis falsis eps illectus ad sublimitatem turris in qua comitissa cum dño suo sedebat pedetentim ire aggressus est. cuius aduentum cum superius stantes iam uicinius aspexissent, tanta cordis hilaritate, tanto et mentis iocunditate eum susceperunt, quanta illi lętitia gauisi sunt, quos barathri demersos, supna claritatis sua ꝺ̃o sentia uisitauit. quo in loco cum de multis alterutra alloquia acta est. extracas tri munitiones exaltaq̃ parte sacramenta duodecima manu firmata ea conditione ꝺ̃o sente pontifice firmauerunt. quatinus in subsequenti die castrum illud ei sine ditus redderetur. et ipsam eandem comitissam cum nobili puero, dño uidelz suo et cum oĩ sua militia, et supplecili usq̃ ad uirum suum sine detrimento ipsi conducerent. firmata igitur huiusmodi pactõe qm recedente die nox iam uicinius incumbebat ultra flumen, ubi totam suq̃ militię cohortem reliquerat. ubi et sibi et illis sumptuosa parari ꝑceperat, se iturum circumstantibus dixit. illi aũt qui intra sinum suq̃ mentis ꝑditionis horrendq̃ sibi pila prefixerant, qui iam ad ꝑficiendum suum dedecus unanimiter conspirauerant, paternitatem eius obnoxius depecari sunt, hortantes eum ne in tam profundq̃ noctis conticinio fluuium transmearet. quoꝝ blandis sermonibus acquiescens eps effectum suq̃ petitionis eis sine mora attribuit. porro fredenandus sanctus, cuius dominio clemensis puintia tunc temporis opprimebatur, eadem nocte eum ꝑcurandum his fraudulentis uerbis suscepit. oportet inquit te scissime pater et dñe qualem nunq̃ sumpsisti, hodie mecum cenam sumere~~

clarita-s

obnixius

Machinamentum ꝑditionis

quantus aũt l. qualis cenq̃ fuerit apparatus subsequentis diei ꝑditio manifestauit et q̃ multocies animus solet ee futurorum presagus, totam fere noctem illam insompnem duxit eps. mane itaq̃ facto cum quorundam eiusdem puintię indigenarũ ad se ueluti ad fontem mię confugientium confessionem, patula aure ꝑcepisset, eis q̃ mię uiscera aperiendo, modum pœnitentię ꝑ ut decebat iniunxisset, supradcus fredinandus face ꝑditionis pagendq̃ pegrenis astuans, cum quibusdam complicibus suis eps ut inceptę deditionis negotium citius ꝑageret, dolosa circumuentę increpare non horruit, et q̃ dies in studio bonę operationis ad effectum tendebat, prauq̃ usum effectum se non posse consequi formidabat, pius q̃ ps a dextris, et a sinistris hostis arma

eius insolentiam thaurinis arbore affixus sustinuit, primitus inquit fili iuxta ueritatis uocem oportet me regnum dei euangelizare, deinde his quę mundi sunt curã impendere

de comitissipha.

Consulto itaq; primum iuxta pastoralis curę sollicitudinem ouium deposito cum magna circumstantiũ letitia deditionem facturus castrum intrauit, ad quem ut pote ad portum salutis intra aditum castri residentem, ab ipsa turris summitate, qua uelut immanis fundibule comitissa cum regali puero dennebatur cum alia non modica nobilium turma summa cum iocunditate descendit. quo in loco donec sui omnia suppellectilia apporta uerunt, datus pontificijs flauendo. cum regio puero pmansit.

de captione regis pueri, et comitissa.

Dum q; ibi tanti patris psentia se. ec. excogitaret munitam poitou turba gladijs, clipeis, instructa, arq; omi genere armorum horrenda p castri hostium impudentius irruit et unanimit ad tollendum puerum, quem ipsa in gremio suo iamiam pq; inopinũ assultum et armorum sucpitum fere exanimem tenebat, festinantius accurrerunt

more

quem quidem, q; ipsa de eorum manibus nitebatur eripere in ore leonum in eam ferites ei terribiliter cominari sunt, q̃ nisi eum festinanter dimitteret, eam pculdubio quod g̃ue est dictu, fecetenus dehonestarent, quorum dca acerimé plata. qm̃ pontificijs aures uehementer pculerant, eiusdem psulis summa puerum sollertia fere me exanimem suaui tactu de comitisse manibus auferens, ordonio nutritori suo custodiendum cum diligenti cura attribuit. de cętero ipsam comitissam genas suas uehementi impetu dilaniantem, arq; ad instar undantis fluminis lachrimis effluentem ad altitudinem turris, qua sua sponte descenderat, cum dño suo, et quibusdã alijs, graui cum dedecore captam deduxerunt.

de rapina rerum pontificalium.

His igitur ita gestis qm̃ nobiles et egregios milites qui cum comitissa regali puero obsequebantur q̃uiter percuti, dehonestari, arq; pnijs facultatibus expoliari pfatus aspexit eps, duobus tantum mõ elias comitatus, pusillanimia cordis angustia q̃si aliquantisper sui oblitus, tristis humi resedit. munitionem nanq; cõtinuum eius, quę q̃dã legatis ad aliam petitã extra castrum direxerat, in ipsa legatę consimili dolo, et petitõe ceperunt. cętetum iuxta iobanis sniam, ut qui nocet noceat adhuc, et qui sordidus est sordescat adhuc, ut sup iniquitatem scelus ppensius augmentarent, pelagium martinũ, et leouegildũ hũs suę malignitatis complices, cum maxĩa parte suę militię, et totaillius terę germanitate adinuadenda psulis tentoria, arq; ad rapienda eius militum spolia, sitibunda cupiditate ultra flumen destinarunt qui subdolosis figmento euntes, et cum eis infraudulento colloquio pmanentes eorum mansionem et castra armata manu terribiliter inuaserunt. unde potionis fellę

Suę ecitatis

inebriati, arq; suę cautas calligine obfuscati non solum omnia psulis suppellectilia abstulerunt, uerum et quod humanis auribus terribile insonat in eius capellam suas manus sacrilegas iniecerunt. eius nanq; insulam iuxta insaciatam luporum rapacitatem, inter se frustratim diripientes suis nauis usibus pfuturam conseruari non horruerunt. et q̃ nimirum insula suarum uestium horas et limbos

insulam et

quasi decorando sine ulla mea turpis decorarunt. Anxeum quoq; uaccinum quo turpissime
ofricum corpus nra scā hostia salutaris immolatur, ymēbu diu pastientes, ille
inferiorem partem, iste superiorem, hic aūr reliquam partem sibi execrabilius uē
dicare, paulubio non formidauit. aream deniq; argenteam, et crucifixum mirifica
artificis manu consculptum, nulla dissimili rōe partili sunt. quid plura. non solum
os fere equitaturas, et totius militiq; pcinctum, uerum ēt non quales cunq; sarci nu
das stili tedio sum laborem cuitando pterimus. his itaq; solleīe pcognitis, tā solertius
tus timor, et tam inopinas horror toram compostella ecclām militiā pulcrā, pcelido pexculerat
uiq; compendio pnemorosa montium cacumina eundo ad pprias non sine magno la
bore pcuit. ~~

quando pditores transierunt mineum cum pontifice.

Falla aūr supeno auxilia pditione cum quibdam alijs nobilibs et pontifice, petrus
Arias et filius eius ipsa eadem die a castro exeuntes iuxta monasterium sci stephni
ripe silis descendentes pnoctauerunt, et tota nocte uigili cura et armata militum manu
eos captos custodiri fecerunt, qua transacta cum phebus abundis oceani solitomore ab undis
emersisset, ad portum minei qui uulgari appella ambas mixtas nuncupatur, eleri
celeri cursu pcedentes, sine alicq detrimenti obstaculo transmearunt. q in loco p
fatus epūs Ariam pelliß seorsum uocauit, et cum eo psentib duob electis suis huius
modi colloquium habuit. mitor inquit te antehac nobilem et egregium uirum, quem
loco germani fiij, et qi primidio mei cordis habebam, huiusmodi pditionem exco
gitasse, et excogitatam fecisse, te etenim progatiuq dilectōnis priuilegio ab ipsaet
pueritia connexum habebam, nec non et inte ueluti pcordiali amico, ampliori confi
dentia confidebam, tum qi pamina, et uberrimas solidatas, a mei largitate susce mea
peras, tuq; sidem et tuoy consocioy inscitq, et fraudulentq iuuenturi uehementius
q̄ meo dedecori condoleo, qd tuq nefandissimq pditionis nomen toto terrarū orbē me
lius t quiuis uulgabitur, et blasphemabitur.

Responsio Ariæ aduersa pontificis.

Cuius dicta tam sapiēt plana Arias huiuscemodi affamine subsecū. hec inquam
scissime pr quq in summo charitatis ardore a tua patrulare referuntur uera ee. et
deteriora paulubio qm tuipse asseris oculo meq discreti considerando intueor, uerum
parli nrq tamuehementi fortitudine formidabā, si celsitudinem tuam quq tan
ta consiliū copiā, tantiq exercitij abundan, et amicoy ubertate redundat ad pa propria
reuerti incolumem pmissemus pmississemus eo cq toroy capitione, quam coram tua
ueneranda psentia pegimus, tam ppijs honorib q̄ propijs et facultatib nos ipsos
priuari sine mora, qd equidem factum sz humanq rōi detestabile, et remorsibile
uidearur; qm tam non pōt fieri, quo pacto id queat dissolui, it nrarum mentiū con
sideationem reperire neq; pm possemo. ~~

Verba p. Anaide.

quem equidem p. Anaides pfati oraculo eius quasi ex indigna silentiū prumpens
sic est alloquutus. cum tua dia assidua animi reuolu speculando pmeditor exunia
indigna uehemti cordis dolore afficior, qd in huiuscemodi actib otio ub consilium de

quanto ta egregiu tam q̄s

deseciss̄e p̄enoz uos etenim, quib⁹ nux in sinistro latere ingenij uena saline pul-
charum, q̄ dotam egregiam, tanq̄m potentem uirum totius uidel⁹ gallecię gubernatorē
malo ingenio et fraude uñ honendi criminis cin uenieniendo cpistis quali pactōne id
factum dissolueret, n̄ prius indefessa sollicitudine excogitastis ad ultimum si uiq̄ utilita-
ti puidendo desudaris. pro eius solut̄ ytium sui muneris largitione uos dites efficiat
aut uenerandis ꝑsonis subiectarem uāq̄ formidinis auferat insentiarum sine ullad-
la conferre debetis, si v° eum timoris occasione ut asseritis cpistis, l. iusiurandum
a munione confino fie eius l. castum honesti, et sc̄q̄ maniq̄ delanctara neis quos for-
midatis ubi eueniat, ad tempo suscipiatis, hoc enim de castris ex industria, et sui
circa ingenij sagacitate ptulerat, q̄m si hac pactōne solueretur anim suum c̄ tridium cas-
tra sua recuperaturum inanctanter cognouerat. intuēn et uos ipsos, ubiq̄ succeden-
tem posteritatem tam honendi criminis piculum nullatenus euasuros, h⁹q̄ nefandis
Simę pditionis opbium sempiternas incursuros, n̄ eum q̄ totius liberare festinatis
Ternarum cuius uerba nec dumfinita q̄m m̄ inuectōnis ꝓferebantur, p. abbas timarum, qui eius-
dem cāpionis dominis sui socius esse cognoscit tali affamine intercipiendo subsequit̄.

Verba p abbatis ternarū.

lxx Nosti inquam. hime fi q̄o huiq̄ nū patris prouidentia compostellanā eccām tam honorib⁹
q̄s facultatib⁹ uberius dilataueit, et numero cxx duorum canonicoz, quos eiq̄ pari-
tas intra gremium suę dilectionis bene morigeratos reddiderat, plenius exornaue
rit, et sicut⁹ corroborauerit. quę uidel⁹ eccā tanq̄ grauis afflictione multata oīno
desolabilis, et re existente causarumq̄ destructa adnichilabilis~

de pacto deliberationis ei~

has itaq̄ et supradcas rationes. Arias petriz benigno cordis affectu suscipiens p cas
torum inquam receptione dominū uīm sine intermissi liberare festinabo. eaq̄ilur
die ad quodam rus uidel⁹ amoarium citato calle puenientes, nefarium pactum ne-
dabefactari seu infirmare possz fide ex eorum parte recepta firmauimus, et suphis
omnib⁹ munionem eiz⁹, et froylam meninoz compostellan direximus. cum aūr
scatę lucis ꝑsentia afacie mundi tenebras effugaret, castrum sc̄q̄ iohnis de pena co-
ueria intrauim⁹. z⁹ itaq̄ die ibidem relicto p. Aria cum regali puero et quib⁹dam alijs
iunctis, p deuia et fructicosa montium cacumina euntes non sine magno labore
ad castrum luppariq̄ puenim⁹. q̄ in loco supa nominatos nuntios, quos iam compo-
tellanę eccę ꝑmissimo cum duob⁹ eiusdem eccę canonicis, et quibusdam alijs con-
uiib⁹ cum summa cordis iocunditate suscepim⁹, quib⁹ referentib⁹ didicimus oīs com-
postellanos clicos sacro se iuram alligasse, q̄o pizdi pgsub solutioni unanimiter
et eo vitalem auram insisterent. et eo uitaliem aurem suscipiente in dominum nullum alium susciperent.
insup etiam non solum conciues, uerum et totius tiq̄ milites sacq̄ sibi fidei uinclo
diligenti re astrinxerat. quatinus sub oīi celeritate euntes, detam nefandę capt⁹
ergastulo dominū suum liberarent, in conducenda etenim militia totus eccę thesau-
rus, totaq̄ respublica expendi unanimi omnium sent⁹ exponebatur. isitaq̄ ru
grauius et morq̄ nos uehementi lętitia celotenus extulit, Ariam petriz grauiorem uehem-
tius fecit. q̄ eccum quibusdam de suis consilium sumpsit, ut a supradcę pactōis

promissione discederet. et pfatum pontificem ad aliud castrum, quo firmius et secura teneri posset, sine ulla temporis dilatione deduceret, quorum consilium qm̃ pontificem minime latuit. ipse solerter p̃senti sua militia. A. petriz ad rõnem posuit, qi a pacto, quod iam supius p̃dixerat, semet ipsum inrenonabiliter subtrahere uellet, qd illius tirannes non sine cordis maestitia percipientes, eum qz sub impio increpantes ne aliquid aliud pr̃ter id quod inter illos stabilitum erat, facere, auderet, ei mis omnibz̃ interdixerunt. horum q̃ in expugnabili ra. A. petriz coactus illorum custodiq, cum eo tenore comisit, ut si eadie pfata castra sibi dederentur, ex templo eum ipsi exsoluerent, quem ipsi in sui tutelam granter suscipientes eum a castro p̃ spatium unius leuge semouerit. ex quo nimirum loco. ad fr̃em suum, et p. Anriadem ad castrum honesti denodum diex. et deditum Ciroila menidz, qui illud ex parte Anrig susciper subomi impio reddi p̃cepit. de liberatõ ep̃i.

Dum haec ageretur A. petriz intr̃ animum sui cordis p̃meditans, pfata castra se nul latenus posse retinere, sumpto melioni et utiliori consilio barones suos sic alloq̃tur, utile m̃ ualde et necem̃ ee. existimo q̃ dimissis castris ep̃m liberum iter p̃mittam, et de illato ei dedecore qualem à me exegerit justa libenti animo faciam. verum et enimuero quod uerebar in cueniat hac tempestate, tres de cr̃ibz̃ suis, munionem uidelz̃ eccle beati jacobi thesaurarium, et petrum gelm̃, et fr̃m eius iohm̃ ad tempus mihi in obsides quam citius iuent, m̃ mittere non remoretur. interea. o. archidz, et p. Anraides, et p. timanades, donec ipsi ueniant, mecum remaneat. cuius nimirum sanu et regia consilium qm̃ omnes sui milites equanimiter laudauerunt, cum max̃ omñ coante pfatus eps eadem die castrum suum honestum cum ingenti pompa dedicaturus intrauit. q̃ eodem intrante cum nimia cordis iubila ingens eorum suorum militu̇m multitudo cum suscepit. quiq̃ videlz̃ multitudo lanceis et gladijs et clipeis exornata diuersim p̃ erendo, in quibz̃dam abditis se sapienter occultauerat, ut si forte fortuitu castrum milites Anrig suscipent ipsi cum omni celeritate uenientes ne castrum necas implerent circumq̃z expugnarent obsiderent, et excessum obsessum unanimiter expugnarent. facta igitur eiusdem noctis lartitia suorum militum robore uallatus seqnti die ap̃iliam non minus honorifice susceptus est. ex quo nimirum loco tres fres suos ad eundem Anriam iuxta pfatae sponsionis conuentionem celeriter destinauit, quatinus alios tres q̃ horum uice cum eo remanserant, ipse sine mora exsoluerit, quos quasi a uinculis absolutos ueneranda p̃sulis p̃sentia cu omni alacritate suscepit.

gaudiu compostellę in aduentu ep̃i.

Rubescente itaq̃z tẽq̃ lucis aurora cum iter suum compostellam disponerent ingens utriusq̃z sexus multitudo. e diuersis partibz̃ quasi ad totius pacifici patronu̇m roraliter confluens, ad miliarium usq̃ desiderabilis scae circularis situs prospicitur eius optatam p̃sentia comitata est. ad quę nimirum loca cum auxiliatrice dei gra uti paulo supius plubauimo puenissz, omnis compostellanorum turba cum tympanis et citharis, et diuersis musicoy instrumentis cantantes, atq̃z de recepti pastoris incolumitate supnę pietatis laudis p̃conia p̃soluentes, ei obuiam exiuit, innumera

summoperę

diuersiculum

nanq; iuuenum catua tanto exultationis jubilo concinebat, qđ si exprimere uellem in describendo uix eloqüra tanto laboi subcumberet. cætera denicq; adolescentium multitudo cum himnis atq; dulcisluis armonicq; melodijs eius obtatæ psentiq; congaudentes usq; ad compostellanam eccam cum eo cantando ꝓueniunt. in qua eadem eccia si antea subditorum curq; minꝰ qm debuit inuigilauit, diuꝰ fultus oratorio ꝓ ea quid quid in subditis emendandum ee. ꝓsensit, baculo pastoralis curq; correxit, diuina dextra laxante, q uiuit et ꝛ. ī. s. s. am~~

de pacis reformaᵉ post liberaᶜᵒᵉ eius~~

Era. M. c. xl viijj

postqm qⁱ ī era. 1. c quadragesima viij. uenerabl d. aplice sedis urbanus sepe dcm epꝰ. astipulatoꝛe captiuaᵉ ꝓuincie dño liberante eductus est. uir scib immensa bonitate conspicuus, prudenᵃ discretus, temperantia ꝓbatus, et fortitudine constans. iustᵃ q religiosus, et uniuersa morum honestate ꝓclarus, tanto cum de ꝓfecta capcione ueniente clerus et populus compostellę ciuitatis, mulieres, et paruuli receperunt gaudio, quãto sonores lacrimarum suarum fcem quatriduanum resuscitante dño saluatore susceperent me ruerunt. dum n. ꝓsolos quinq; dies a suis traditoribꝫ hon facinus in custodia tenetur, ubicunq; eius audiebatur tradiᵗᵒꝛ ꝓtinus oriebãtur preces, furoris impetꝰ anceps q tubaᵉ. in ciuitate siqdem compostellana illi quibꝫ maxᵉ probitatis studium odio semp esse solet, ad tantam subito insolentiam conscenderant, q in religiosaᵉ eccię ꝓsonas nefanda conspiratione insurgere audebant, tassultus q in clericos facere, nulla reuerentia. l, formidine dubitabant. Vnde factum est, ut quendam sci jacobi archidiaconum catholicũ s. et nobilẽ uirum a prauis qlitatibꝫ ciuitatis in domo sua circumdatum, falsa suspicaᵉ intficie uoluerunt, at tam ueritas, quę sepe solebat illum comitari, archidiaconum in tanto discrimine amatorem suũ deserere noluit, quem ab impijs sacrilegorum manibꝫ misericorditer liberauit. eos tam q tanta debriati insania debacabantur, assiduo clericorum seruꝰ subdendos. et regię potestatis decreto sancitum est et aplicę authoritatis priuilegio confirmatum, ut in legitimo bti apli cathalogo scriptum inueniri pot. ueruntn pontifice in suę sedis cathedra diuina reuocante qđ collocato mox ꝓsperitatis aliquantisp subsequuta est. et bellicosi fluctuᵃ gallecię, frequentes q tumultus ciuitatis parumꝑ quieuerunt. hæc nempe idcirco euenisse putam, qm facinorosi realem ꝓsulis ultionem animaduertere. boni ꝰ uiri eius dilectionem amittere metuebant quin et comitũ cæterorum q gallecię primatum negocia ad epm referebantur eius consilio et raᵗᵒ diffiniendã, et unanimiᵗᵉ laudabatur ab omnibꝫ, quicquid prudenter disponebat epꝰ. q piminum pręsul iugi lamentaᵗᵒ et suspirijs ꝓ regę gemebat puero, nepote scil gloriosi regis ildefonsi, imperij scitate sollempniter me morandi. q cum pontifice traditꝰ in eadem adhuc captᵒ detinebatur, eumq; quę ꝑ dubio regnaturum sperabat, eo ꝓpensius uenenosa eorum calliditate interire formidabat. hoc metu et formidine ꝓtenitus ꝓsul ueneranꝺus totam mentis intentionem et nisum ad hoc dirigere intendit, ut ꝓcus regię filius, q indigne captus erat digna liberaᵗᵒ solueretur, existimans pcium solis posse reuocari gallitiam in pacis et concordiæ unionem. conuocatis itaq; maioribꝫ suę eccię ꝓsonis

uoluntatem, quam in animo suo uoluebat patefecit, et accepto cum eis uberi consilio, misit legatum suum p comite peto, cuius uxor et filij p regali infantulo cap tiui tenebantur, ut cum eo acciperet consilium, quali infans sublimaret in regnū.

de solutione pueri filij regine

conuenerunt igitur comes .p. et pontifex supradictus secus flumen quod dr tamar, ibiq; multi modis rationibus, uarijsq; apertionibus multiplicatis, ad hoc tandem peruentum est, qd sine consilio partium pariter, et auxilio reginę, quę mar eius tantum negotiū minime fieri deberet, eunteś q legati ab epō et comite ipsi archiepiscopum patenter significarunt reginę, qd epś diuturno tempore latenter ruminauerat in mente, quibus regina attentius auditis, et diligenti scrutinio inquisitis sollempni quodam et ut ita quam credi pōt exultauit gaudio, tum qm p ppriij audiebat filij in regnum sublimationem, tum qm p eius exaltationem confidenter credere poterat, posse euenire facilij ruinam Aragonensi tyranno, l. cilicis de regno expulsionem. consestimq; uocat ad se comitem fredenandum, strenuū .s. et prudentem uirum, quem regina dna .v. talibus suppliciter allocq; uerbis.

partium

Verba reginæ ad comitem .f. de filio suo in regē sublimaturo.

nobilis et sapiens comes f. quem non solum consanguinitatis linea, uerum et larga qm semp tibi exhibui honorificentię prerogatiua indissolubili cathena mi uehementer astringit, salubre a liberalitate tua deposco consilium, quid de mo statuendū sit filio quidem uenerando beati jacobi epō in regem erigere, et studio conatur tibi etenim notū est et omnibus hispanię regnum incolentibus qm pater meus imperator Adefonsus, ap propinquante sui transitus hora mi aptoletum regnum totum tradidit, et filio meo Adefonso nepoti suo gallitiam, si maritum susciperent, et post obitum meum totius ei dominium regni iure hereditario testatus est, oms q fere consules, alios qs in hispania principatum tenentes, q tunc temporis in expeditionem contra moabitas p fecti toletum conuenerant, quorum quidem alios a pueritia educauerant, alios exp augenta se abundanter ditauerat, alios ex humili gne sublimando nobiles fecerat, ante se uenire iussit, eorum qs famulatum meo benigne subdidit impio, meam qs psonam et regnum eorundem fideli custodię diligenter commendauit, ūminans, et admonens, ne quid grane l. arduum p ter eorum uoluntatem et cōe consilium ullo mō disponere psumerent. sic qs factum est qd defuncto genitore meo sm eorum dispositōem, et arbitrium in uita nupserim cruento pyratico Aragonensi tyranno, infoelicit ei iuncta nefando et execrabili matrimonio, quę l. quanta dedecora, dolores, et tormenta, quandiu cum eo fui possa sim, nemo melius qs tua prudentia nouit, non solum n. me inquilinus dehonorabat uerbis, uerum et faciem meam suis manibus sordidis, multocies turbatam. ee. pede suo me percussisse oīm dolendum est nobilitati, ipse nimirum mente sacrilegio pollutus, nulla discretionis ratione formatus, augurijs confidens, et diuinationibus, coruos, et cornices posse nocere, irrationabili arbitratus, sapientes uiros et nobiles quasi erubescendo subterfugit. factus uilium collega nebulonum ad oēm leuitatis strepitum sollicitatur. exsecrata apostatarum consortia studiose ueneratur, oēm qs diuinum ecclę cultum psonas qs religiosas p nihilo ducens aspernatur, hinc est q ecclę dei

absq; pietate uiolat, et dirumpit, eaꝝ ministros expoliat, possõesq; eripit. hinc est q burgensem epm, et legionensem a suis sedib; suq uiolantia tyrannidis expulit. ī pale tinum ẽt manus iecit, quem sub ꝯ tenore fidei tenore ad se uenire ꝑceperat, et sic ꝑ fraudem eum, et dolositatem cepit, archiepm quoq toletanum, religiosam scib eccĩe dei columpnam, et romanq sãctatis legatum, a diocesi sua ꝑ biennium absentauit, nec non et abbatem sũc sacundi a ꝓprio fugauit cenobio. in cuius locum sacrilegum ꝼiem suum omi remota legione et justitia intronizauit. insup ẽt tanto furore et odio insidiolum meũ adeo insensum exarserat, ut ad eum exstinguendum totis uiribꝫ anhelaret, existimans regno secure poliri, si puer q̃q̃ m̃ traderetur neci. q̃ã bellicosum comitem petum fidi similitate fortissimum dira machinatõe perditum ire moliebatur, eoq; fidus infanti nutritius nulla tribulatione l. molestia ab eius fidelitate separari poterat, cui dõnium patre meo ꝓficiente in legione ciuitate iuraueratꝫ

Seuus igitur celtiberus gallitiam furibundus intrauit, et q̃, et quanta facinora in regione illa patrauerit, nobilium cedes militum aꝑ montem rosum truncor occisoꝝ, castrũq; diutum et terra depopulata, bonis q; omnib; expoliata, ecclarum uiolatõnes, earumq; de honorati sacerdotes, bonq; mulieres denuditatq, uirgines impudenter uiolatq, destructq comitis petri hæreditates, mansiones et palacia combusta, greges equarum, et armentabo um, a gallitia passim abstracta, passim dilaniata afflictorum gemitus et lachrime pauperũ manifeste ostendunt. ad hꝰ formidandum domini papæ anathema, et archiepi toletani et religiossimi eccĩe aplicq pontificis execra° niam coniugij turpitudinem incessanter dam pnabant. qm̃ q̃me nalde contaminatam ee. sacrilegi contagio cognoscebam, et acutissi mã justitiq ꝓpeam sustinere non poteram, studioso affectu a ꝓphantastico ido latra me dissoliare curaui, facto aũt discidio, rupto q; pudendo m̃ matrimonio, statim incendia cedes, et rapinas, homicidia, pditiones, bella, ꝑ campos, et castellam passim exorta sunt. dum n. meo indigne ferrentur consortio, quasdam ciuitates fraudulenter occupa uerat, quasi suis apparitoribꝫ custodiendas tradidit. de quib; m̃ egredientes sui ꝓdones scelerati, totam depopulant puinciam, meas regales uillas et palacia comburunt, burgos inuta publica, et hospitia, ubi sũ jacobi hospitari solebant pegrini, dilapidat immise ricorditer et obruunt, denigꝫ ager est incultus, tellus in aratra, fames et inopia inqui it. aquicolæ olim copiosis abundantes diuitijs, quib; nihil omnino relictum est ꝑter ferus paleas q̃s ad tegenda fragilitatis suq pudenda nudato corpori opponunt, ꝑ plateas undiq; et agios algore et media rapiuntur morbi, pudor uirginum sine pudore uiolatus, dedecus matrum, et lamenta uiduarum, pupillorumq; desolatio deserta et uastata quq inhabitari solebant loca, niam lachrimabilem miseriã patentib; in ditijs manifestant. postremo nullus latet hyberiq angulus, qui tantis turbinis strepitu, l. ꝑ turbatione non moueatur. nunc igitur clarissime consul, enodatis rõib; uniuersis meis q; interioribꝫ patefactis, tuam decet nobilitatem, meo dubitanti animo, quod me ius tibi ũ adhibere consilium.

denudatq

discidio

Responsio comitis t.

Comes aũt t. tale fertur dedisse responsum. regina potens et gliosa nationem

tuam ueracione placatam diligentissē ꝑpendi, et firmq memoriq totalī cōmendauī, in qua regem Aragonensem totius mali cam ee. et hispanie detrimentum, nullam qꝫ salutis spem in eo nos spectare insinuasti, unde t summo opere uigilandum est, ne qd uir apticus monitu diuino in Thoare egrediat, et ꝑ suos t mandauit legatos ple aliqualeno disse ri uideatur. sꝫ oī remota dilatione solerti cura consūmare studeas, teqꝫ tuumqꝫ filium eiusqcam, et negotium supradcī esp arbitrio, et dispositioni committas, nihil qd ꝑter eius consilium deinceps facere ꝑsumas, ipsmo et si bene uisum fuerit tuq uoluntati hanc eidem epo ꝑferam legationem, ei qꝫ ex pcepto tuo, ei in omnib⁹ quecunqꝫ mandauerit fidēr obsecundabor, et auxm quibuscunqꝫ modis potero, libenter adminis thauero, cū aūt regina summo fauore acpīet consilium, statim comes f. iter aggrediens ad ꝑfatum epm festinanter ꝑuenit. eumqꝫ ap scm jacobum in curia sua circumstantiꝫ ctus, et militib⁹ uenit residentem inuenit. cum manum ex parte reginq osculando, ei multiplices et benignas salutationes impertiit. causas quoqꝫ ꝯqꝫ uenerat, et quicquid ei regina mandauerat, totum pontifici seorsum et singulariter recitauit. deinde comes f. ductus adhs pitium post laborem itineris grato sapori membra reddit. epis nocte illa nihil aut parum domine potuit. sollicita nangꝫ considera thalabat, qd uix aut nunqꝫ fieri poterat ut uidelꝫ suum, et ecīa suq decus inultum nō remaneret, et infantem a captione libe rare ualeret, eorum siqdem qui puerum tenebant ꝓpositum erat, infantem suarum inimicitiarꝫ constituere precium, qꝫ ab eodem pontifice et a pdicto comite, ob suarū cul pas iniuriarum sibi confixerant, assumpto itaqꝫ epis sano, et utili consilio malūt suam iniuriam nonulciscī qꝫ infantem turpi capitulitate delineri, misit itaqꝫ nuntios ad suos pditores, et inimicos qualinus infantem soluerent, et undecam criminis, qꝫ in epm commisserant, sup se uenire non timerent, qꝺ audito pditores cupienti ratō se facturos spoponderunt, si simili pacto comes petius suarum odia iniuriarꝫ relaxaret. statuto qꝺ die et loco pdictus sape pontifex ad ulq fluminis portum qꝺ decessuris appellatum, pditores et comitem pariter conuocauit, quos prius fidei iuramento firmiter astrinxerat, nequid mali sibi inuicem in conuentu illo machinari tentarent. multiplices igitur causarum diffinitiones, uarias qꝫ relationes patenter eroculse i pfatis in presentiarum explicare non ualemus, sꝫ qd nobis intuentib⁹ factum est silentio pterire non debemus. ibi

Solū pueri et ordinā eius in regem.

qui qꝺ epis secaptionem psonq ppriq, et dececus condonare, ad communem totius terq salutem, et ad publicam utilitatem subtilꝫ puidebat ptinere, p. Anē et Anne petriꝫ et fernando sanciade, et oduario ordonide, cęteris qꝫ tiadib⁹ impijs iniuriā suq pditionis, et opprobrium non solum ex animo relaxatū, et multam esse concessit, uerum et comiti p. suas ilidem tiuias, tiuiarumqꝫ inimicitias postponere blandoser mone psuassit. finitis itaqꝫ omnib⁹ culparum calumpnijs, et uniuersis, inimicitiarum odijs comes, et uiri supa nominati iuramentis firmatum, amicitiq fedus salua fa licitate et fidelitate reginq et infantis inierunt, et ad solidq pacis concordiā reuocati sunt. effecti vº firmata pace fideles amici, epis immensa bonitate plenus, et oīs inultam

alij unanimiter statuerunt diem, qñ infantem erigerent in regem, dominicaq̃ sequenti, qua cantatur ad introitum missa iustus es domine. infantem qui regnaturus erat, ad scm jacobum cum magna et nobili pompa cunctis exultantibꝫ adduxerunt. epꝰ vº pontificalibꝫ ornamẽtis indutus, cæteriqꝫ clerici uestimẽtis ecclesiasticis decẽter ornati gloriosa pcessione eum susceperũt, quem accipiens consul ante altare bti jacobi apli, ubi corpus eius requiescere phibetur, gratulanti aĩo pduxit, ibiqꝫ iuxta canonum instituta religiosé cum in regem unxit, ensem quoqꝫ et scptr̃ ei tradidit, et aureo diademate coronatum in sede pontificali regem constitutum residere fecit. deinde missa ex more sollempniter celebrata regem nouũ deducens ad palacium suum, epꝰ oñs gallecię pceres ad regale inuitauit conuiuium, in quo clarissimus comes petius regius dapifer exhibit, eiusqꝫ filius rudericus clipeum, et framea ad regis scapulas Alfericcus tenuit. munio pelagides regalis offertorij, ue remudus petides, uinum et siceram omnibꝫ mensis ministrari pręcepit, sic qꝫ diuersis cibis ferculis accumulate saciatis, dies illa in hymnis jubilationis, et canticoꝝ ranticis pacta phansit~~

de subtuga lucensis ciuitatis impio regis pacti~~

Altera aũt die qua prima post eius sublimatiõem illuxit conuenerunt oñs ante pontificem consilium ineuntes ut legionem suum ducerent regem. ibiqꝫ eo cum mate collocato totum eius ditioni regnum submittere, una cum omnibꝫ castellanis primatibꝫ niterẽtur, sed qm adhuc quidam de diuersis partibꝫ in lucensi ciuitate congregati tirannj Aragonensis tyranni stolida psumptione sustentabant. qui uidelicꝫ sceleratis factionibꝫ, homicidijs, transgressionibꝫ, adulteri, fornicationes, miserorum sbe cuentiũ rapinas cruciatusqꝫ ecclarum uiolationes, et nefandis facinoribꝫ penas suis corporibꝫ truciatusqꝫ metuebant iuisum est congruum epõ et comiti, cæteris qꝫ principibꝫ, ut prius ciuitas ab oĩbꝫ criminosis expurgata, regi subderetur impio qꝫ aliud inciperent tractare negotium, euntes igitur ad ciuitatem lucensibꝫ legatos pmiserunt, quatinus aut ciuitatem regi redderẽt aut si se defendere possent defendere pararent. q cum terribilem audissent legationem, et exercitum regis sup se uenientem, maluerunt se regi et ciuitatẽ reddere, qm contra suum ñalem dñm aliqd qd eius turbaret uoluntẽ comittẽ~

de bello facto ĩ angos~

pacificata igitur ciuitate, et regio iuri restituta, epꝰ et comes cum paucis exnobilioribꝫ iter suum ad cẽ compostellę constituerant, legionem recto tramite direxerunt cũ aũt peruenissẽt ad locum qui dicitur de angos nuncupatur, papiliones, et tentoria sua circũ qꝫ tetenderunt, et ignorantes, qd pfidus aragonensis exploratores in itinere, l. insidias occultasset, illa nocte omi remoto timore quiescentes ibi securam mansionẽ et sompniũ habuerunt. oñs thn. cũ xl vj, et non amplius erant, qd cum pfidus Aragonensis a suis exploratoribꝫ cognouisset congregauit exercitum sex centorũ lx militum, ferro uestitorũ, et duo milia peditũ tam dacu, et glacio, et fustibꝫ, et armis munitorum, et psiliens ex occultis ueniebat in occursum eis, gallitiani vº mane

terrore

facto surgentes, hostemq; improbum sue se uenire audientes ad arma continuo prosiliunt, et festinanter arma mali, acies suas constituerunt. bellumq; cum paucis expugnaturis spectantes, contra decem unus, contra mille C pugnaturi campū audaci occupauerunt, at ubi hostes ad se paulo uenientes totius multitudinis aspexerunt, aduersus tantū exercitum gradatim tendere cœperunt, et cum iam ppe essent, ualidis lanceas uibrantes hastilibus, uelocesq; equos calcaribus urgentes terribili conflictu primam aciem inuaserunt, eamq; totam fere uulnerantes ad fugam postauerunt, et mortua est illico Aragonensium nō minima multitudo, sed cum pliendo, hostesq; uiriliter pternendo ad immensam militum cohortem, et innumerabilem pedestrium turbam peruenissent, bello fatigati, pulue et hostili undiq; circumueniuntur, et a tergo et lateribus sauciati impetum fortunę sustinere non ualuerunt, quidam igitur sanguinolento interiere bello, quidam u̅ non sine magna sanguinis effusione capti sunt. animosus comes petrus, qui in media hostium prouerat acie p̄ accerrimam et diuturnā in hostes ultionem, maluit bellando captus esse, q̄ campum inhoneste dimittere. comes quoq; fredenandus in bello interijt, et alij multi corruerunt. cum aūt cognouisset ps̄ fortunam belli i contrariam cedere q̄ maiori timore et cura sue regem quem nouerat uxerat, quam sue ppe sui corporis psona sollicitabatur, non solum n. mortem eius. s. captę uerum et totius hispanię destructes euenire metuebat. solerti q̄ studio et prouidenti industria imperatorē paruulum a tanto belli periculo subducere curauit. et genitricem sue regine dñe. v. sanum et incolumem, in fonti castello orbilione quod castrū est in castella restituit, se q̄ in astoricam ciuitatem recepit, ubi p triduum uulneratos in prelio dispersosq; collegit, factus cōis omnium salutis portus, et singulare solatium post triduum u̅ cum omnibus quoscunq; de prelio colligere potuit, ad compostellanā scī iacobi ciuitatem p magna rursus est itinera q̄ non solum infortunato belli euentu audito grauiter perturbatam inuenit, uerum et tota fere gallitia, tantis iā cladibus, bellicosisq; fluctuationibus agitabatur, quod pene labefacta de salute desperaret, oēs q̄ gallitię pceres eps conuocauit, eosq; firmis iurisiurandi securitatibus compulit ut regine et filio eius fidelitatē exhiberent et seruitium, et ita gallitię tranquillitatem reformauit et pacem.

De infantatio inter tamaram et uliam a regina bro iacobo dato.

Regina aūt suscepto filio Adefonso rege paruulo uenienti ut dē est de infantię prelio, quantam mentis lętitiam habuerit, regalium matres filiorum patenti us q̄ scriptum notificare possunt, primum n. lętabatur, q̄a filium receperat sanū deinde q̄ se p eum Aragonensem tyrannum de regno eliminari posse non immerito sperabat. In orbilione igitur forti et inexpugnabili munitione suum regina filium custodiendum habuit. relictis q̄ cum eo fidelibus custodijs de primatibus tē illius ad gallitiam pficisci disposuit, ad asperos itaq; astures, montesq; lapidosos iter aggrediens p uictum transitū fec̄, cumq; ad lucensem peruenisset ciuitatē diuina compunctę eius uiscera sunt commota, ad hoc ut cā pœnitentię bti iacobi limina uisitare satageret, uenit itaq; compostellam, et aplicā ingrediens eccl̄am int̄

forcas ipsius uestibuli januas et altare sctissimū se pstrauit in pauimento, et expā dens manus huius modi ad dñm pio actu fudit orōem, domine ihu xe qui dispensā patris cooperante spū sco passum p pcuracionem primi parentis mundum ppio sanguine tuo restaurare dignatus es. te suppln exoro et deprecor, ut hispanię regnū a paganeo A. facti obtentum, sed m ipsius morte grauiter desolatum, et tyrannidis scismate Aragonensis undiq plurbatum, dulcissima apli tui intercessione, cuius gloriosissimi corporis gleba in hoc presenti loco uenerabli requiescit, tu pijssime saluator mr et domine cui iure pertinet concedere et pacificare digneris, qualinus fideles tui in eo tranquille manere ualeant, et efficiantur idonei ad seruiendum tibi, deo uiuo et uero p infinita sacula saculoy. cumq signo crucis facto ab orōe surrexisset, uenerandus eiusdem loci pontifex, suorumq uenerabiles clericorum psona, ut eam decebat, suscepserunt, et ad pontificalia palatia deduxerunt, ubi conuenienter hospitata est. sequenti v die diuina afflata spiritu, cū habens cū domino consilium; et supplici deuotione humiliationem p sua totius q regni salute, et p suq remedio animę atq salute regales ineadem ciuitate curtes, alias q mansiones quę sui iuris erant, et totum infantatium quod int tamarum et uliam, et quidquid ad regale ius pertinere uidebatur bō iacobo, eius q ministris charitatiuo affectu obtulit, et oblatum ad decus illius scripturę priuilegio confirmauit.

domorum et hereditatum nomina q dedit regina bō jacobo.

quas nimirum hereditates curtes, siue mansiones nominatim describendo describimus, s. illam curtem quę fuit domini f. regis, illa in qrtana quę fuit gundisalui adefonsidis, qualuor domos. s. duo solia, et duas casas terenas, et in alio loco unam domum, quę fuit mauonis didacidis iuxta illam iohnis stuardis, et duo solia quę habuit ex parte froylę didacidis et unam terenam domum, quę e. in ualle miluorum, et aliam domum quę est iuxta domum Ate didacides et illam uillam desiccranes, et unam uillam de eiman, et uillam quę uocatur figueirola et unum molendinum, quod fuit denoualos, simul in ria de uilloman de rega lengo scm uincentium de sispalona, terronbu, ferrarius cum suis aduncliis scindere bum, monumenta uillam nouam remansiti, ramam hereditate de odorio, monumenta sarca, castrum de mallada, coronium pratos, de dño pepi uinearias, uallefedii, listas, canales inoqia uenimes de susano, iterū uillam francam, loūm medium in auhonio suam rōem. in aluariza unam tabulā de ria p suos marcos in pationibz suam rōem, quartam de aquarios de susano in cinales ½ de suptus casa anie extremenidis tertiam, uillam de palacios, uillā quę uocatur darā cum suis hominib. in ualuestro figueirola.

de facultatib thesauri datis regine

Omis has hereditates supius pnotatas, quę sunt int tamarum et uliam cū hominib ad regalengum, et ad infantatium pertinentib, eidem ecce non dissimili ratione contulit, q factum uniuersorum animos clericorum ad utilitatē regine mirabili incenderat, et ad omnem eius uolūtē iuste exequendam ualde anima

ueiat. xono regina, totum fere patris sui thesaurum in exercendo contra Aragonensem bello consumpserat, et ideo ad diuturnam expeditionem fraillates ei sufficientes non erant, q̃ ecclõi canonicoy consultu. totius q̃ senatus decreto uisum est quaerica non deberi negari aux[m] regine siue consilium, quod ab eorum eccia expostulassi. ad debellandum itaq̃ pessimum hispanie [illegible]ia saluatorem, ereptugandum totius regni turbatorem de thesauro scĩ jacobi centum uncias auri et [illegible]tas marchas argentine regine postulanti spontanea uoluntate ꝓceperunt dari

de obsidione lupariae et captõne Arie petris et eius cõplicũ.

Interea quindecim dierum compostella regina moram faciens pceres galliciq̃, suamq̃ uxiam uniuersam conuocauit ad pximum pascha quod futurum erat, ꝓtinus conuenerunt undiq̃ optimates galliciq̃, s. Stronius et fidelis comes .p. et muninus pelagides, et ueremundus petides et rudericus ueleades, et oy qlm̃, et ceteri q̃ aliquos principatus .l. dnium in galliciia obtinere uidebantur. inter quos et affuit Arias petrides, qui pfecto exiterat pncipes nefande pditionis quã ap̃ castellum minei ĩ donum pontificem. d. et in regine filium infantem. A. sicut supradicm̃ est dolose facta fuerat, et eodem tempore castrũ lupariq̃ fraudulenter usurpabat. Verum enim uero q̃ Arias infamis pditoressel, et tanta contumaciq̃ et dolositatis q̃ eum quispiam aut uix aut nunq̃ tolerare ꝓoterat. regina tam̃ prudens et modesta cum benigne suscipiens honorifice tractabat, sz qm̃ solito feritatis furbine ferebatur, et de ꝓpe malis facinoribq̃ meritas suq̃ pœnas superbiq̃, cruciatusq̃ non mice formidabat, et eius infamia manifeste notabatur, timore ꝓcul dubio perculsus et desperans sequenti nocte post parasceuen cõ postellam furtim egressus est, et in lupariam se recepit, regine suoq̃ filio rebellaturus et aliam si possz pditionem facturus, quod ptinus sub eadem nocte in matutinis ĩ eccia nũ tialum est regine. ipsa confestim accepto cum pontifice, ceteris q̃ nobilibus. consilio, recte quidem statuit, ut post pascha domini gliose celebratum supbiam Arie, et fraudem pterna ne unanimiter ꝑederentur. altera q̃ die pasche regina ꝑ cum pontifice, suoq̃ exercitu egressa est. et Ariam pditorem et supbum in lupaiia obsedit. contumax itaq̃ obsessus Arias nimio tore pcussus furoris sui tumultu instabilis, et hesitans de salute ꝓsus desperabat et discretiõe non habens, et ratione carens quid ageret ignorabat. tandem tecta sua malignitatis calliginꝫ obcecatus, sui q̃ oblitus, nullum p se fœderis pactum, de sceleribq̃ quq̃ commisserat accipiens, se et castellum suq̃ regine fraditit, et cum ea egrabat, at v eius complices pfate pditionis participes, ut Ariam tum regina .ce. audierunt, existimantes eum q. quasi cap̃ eorum coniurationibene exibebat, aliquod saluationis suq̃ fœdus accepisse, cõ uenerunt ad eum in curia et loquuti sunt, cum aũt nihil sibi utile inuenissent, obstuarũ in famiam et confussiõe cl̃ parum abesse a curia summouere exoptabant, sz recedere nõ potuerunt, iussit n. eos õs regina capi, et tandũ ferreis uinctos teneri compedibq̃ donec uniuersa quq̃ tenebant ca stella dimitterent. — —

de obsidione astoriae —

Susceptis q̃ regina castellis a pditoribq̃ pfatis in era. ĩ c xl ix congregauit exercitũ galliciq̃ et ad regem expugnandũ Aragonensẽ pfecta est, p grauia quidem itinera et laboriosos montes, frigidosq̃ niuibq̃, et glacie pgretia hõmes, quq̃ anno illo asperrime inhorruerat, usq̃ ad astoricã ciuitatem pcenit um est. dumq̃ in eadem ciuitate pditer

Era M. C. XLIX
Anno M. C. XJ.

et mancipia reficerent, ea quę in itinere debilitata fuerant et uialia necessa pparaverunt communi consilio heroum suos regine nuntios p castellanis et asturiis, egressos q p campaniam fidelibus suis direxit. q profecto audito regine pconio valde velociter conuenerunt, et precedentes de castellis, sua in campis tentoria, et pauilliones posuerunt, non tn statim ad statutam reginam deuenerunt, et letenderunt. inter hec hostis impius Aragonensis innumerabilem exercitum latenter congregauerat. conuenerunt namq
los de nasara nauarri et burgenses, vallentini carrionenses, cemorani, legionenses, et o deo tão facto unanimiter exierant, quorum equidem corda diabolica psuassio ita stimulauerat ut eum qui sine lege fidei xpiane atq; iustitia etatem suam agere decreuerat p nauilitate sequerentur, eiusq; iussionib; libenter obedirent. fas ina oms, aliamq copiosam reprobum turbam secum habebant, qui ob graues facinorum infamias, homicidę, maleficij, fornicationes, adulteri, latrones scelerosi, raptores, sacrilegi, incantatores, ariolj, fures odiosi, apostatę execrati, pprijs turpiter locis miserant, et ei tanq; omnium principi reorum inhęserant. talium vero tm erat exercitu stipatus erat Aragonensis malignus, et ecce cohia astoricam pficiscens ex improuiso apparere viderunt, inter fluuieta montiu cum ingenti turba militum, quę it flumen bericum ab astorica pspicuntur et accedens ppe ciuitatem castra metatus est, et mansionem fecit, et quoniam fortes bello gallicianos esse ad fontem angos cum pauci essent expertus erat, non audebat eos ad ciuitate tuadere. pserim tum eorum gentem esse maiorem, q; tunc fuerat certe cognouisset. missis q in Aragonia legatis ac milites loricatos ex Aragonensib; martinus muniades eius iussu adducebat, et eorum aux aut ciuitate capere aut frequentes assultus in eam facere expectabat. veruntn castellani, quos in plano tentoria sua posuisse paulo supius memorauimus audientes, q Aragonenses ad hostilem exercitum adiuuandum festinarent, confestim ad arma cucurrerunt. et velocęs ascendentes equos, uiam qua uenturi erant, ferociter occuparunt, cumq eos uenire paul atrocib; oculis conspicerent, animia pugnandi cupiditate, non modicum in semet ipsis fermentes, totam simul aciem in eos conuerterunt, et acutis leues equos urgentes calcanib;, et validis tenentes hastas lacertis terribiter eos aggressi sunt, et duris ictib; pulsantes, subt clipeos et loricas hostium uiscera effundebant. vulnerati prosternuntur, et spolia impiorum deripiuntur. Aragonenses siquidem conuersi sunt, et captus est illico martinus muniades, et alij q; plures. ceteri vo oms pter captos et eos qui bello interierunt i fugã conuersi sunt, aut inter fruticęs occulti latuerunt. q audito Aragonensis effectus, uana quę expectabat spe frustratus, tanq; Herodes amagis illustris, anxio mestus repidus, ci fidetia et insompni cura fatigatus uenienti nocte clam ab obsidione furtim cum exercitu suo discessit et in carrionem aufugit. mane aut facto regina cum fidis gallicianorum procibus foras in planum egressa est, suos q dirigens legatos iussit ad se uenire legatos et asturies, et castellanos, et quoscunq; fideles sibi p campos et extrema habere uidebatur, et iam non in castellis seu ciuitatib; morabatur sz in tabernaculis habitabat, et congregauit exercitum magnũ valde et fortt

ꝛ prosequuta est crudelem regulum Aragonensē. castra sua et tentoria, summoq; ex-
citum cinam ponens. cum cautione obsedit. obsessumq; diuturno tempore tenuit.

de pacis deformatione in gallecia nō epo.

Interea ecclesiq; bti jacobi uenerabilis eps ad ppria remeauit ille siquidem a supra
dicta expeditione tria castellę consilio reginę omniumq; gallitię primatū discesserat terza
ut pacem et concordiam gallitię reformaret. dum regina ad pellandum Aragonen-
sem tyrannum pperaret. eodem tempore pelagius gudesteides, et rabinatis mu
nides. postq; reginam alpes hanscendisse, et ad gallitię partes non facile reditum
fatuuram esse audierant. non modica itineris parte pfligata. ad castella sua reuer
si sunt. et quasi reginę v. et filio suo parulo regi Adefonso, quem supradcūs eps in
ecclesia bti jacobi in regem unxerat. rebellare possent, machinati sunt. deinde Ari
am pechidem, et v. Audem, et oduarium ordonidem, et complices suos adeunt. illi
siquidem ob supradcam in pontificem dōnum. d. et in reginę filium. parulum regē. r.
proditionem, a regina capti et cathenati fuerant, et in reginę manu obsidibus
positis, et omnibus municipijs suis datis, exules ad portas et exhemas gallitię
fines confugerant. cum quibus p. gudesteides. et R. munides consilium ineuntq;
de regni pturbatione habtant, heu miseri ius iurandum, quod reginę et filio
eius regi. A. fecerant. flocipendunt. coadunato igitur ultimoq; exercitu deciam-
beriolos, et omnes alias has inuaserunt, et circum circa depopulando, totam ham
aq; inter minium et uliam iacet; preter castellum lupariq; impetu tyrannidis suę
sibi uendicarunt, et nobiles atq; prestes dño suo idesse Aragonensi tyranno, quem agrestes
nefanda manu sibi dominum elegerat, fore fideles iuram° astrinxerunt, supradcūs
v° eps postq; pditorum efferam rabiem pullulasse cognouit, nimio dolore compunc
tus, tam prudenti fretus consilio. magnum exercitum conglomerat, et illos q; qm
innumera acie bellatorum stipatos, ire pditum pperat, nouerat n. q; qui patit
malos in eo q; mali sunt, minister dei est. uerū enim uero pdictissimi pditores sui
reatus consci, audito pontificis aduentu disjunguntur, pars illorum. ff. p. gudesti de
et R. munides cum militibus suis admunita castella confugiunt. pars quibus
A pehides, et p. Arides, tam pfatę pditionis participibus erant, castellorū muni
pmuniti pupla montium conscendunt, ibiq; ualuerunt, pęsulitaq; ut potuerunt summę
prudentię, quicquid illi acquisierē ad reginę fauorem conuertit, et deleto prioni iuram
homies pdictę coniurationis iurare fecerunt, ut fideles forent v. reginę et filio eius
parulo regi A. eiusdem epi filiolo, et ab eodem postq; illum abstraxit. a cautione A.
pehide, et pehianide, et oduarij ordonide in regē consecrato. expulsis, fugatis q; hos
tibus, isdem eps pacem restituit, et ne illi redire assumerent, maximam partem
suorum militum ad plegendas has illas dimisit.

preces reginę ad epm p obsidione castellorū rebelli.

post hęc aliquanto tempore transacto regina v. supra dcō tuloni literas in hęc
uerba misit. Reuerendissimo, et sūssimo domino. d. eccę bti jacobi epo, sab regi
na v. qualiter equidem uię uirtutis gra, uia prudentia gallitię regnū de
fendentis, et quasi p. gudestidem, et rabinadum munidem, et. A. pehidem

vsurpauerat

et alios ꝓditores a regno meo, et a regno filij mei regis A. quod sibi usurpant ex puleritis, et quali ꝯacem, et tranquillitatem expulsis ꝓditoribus, gallitie restituerilis, quot et quanta mala ꝓ regni mei tuitione ex quo ambis discessi sustinuerilis, mihi in ꝓpatulo clamit, unde omipotenti deo et bto jacobo, et ubi summas grates refero, et referendo ꝓ tam reuerendo tutore gaudeo. de cetero aũ Elemosinam uiam suppli exoro, et ꝯsuudentiam uiam summopere efflagito, ut castellum sũ pelagij de luto, et aiauum et cetera que sunt pelagij godestide, et rabinali nunide, et aliorum nefariorum refugium obsessum statis, quod si deo annuente, et bto jacobo intercedente hostes ab illis castellis expelere, et ea debellando capere ualueritis ꝓ ut melius ꝯsudentia uia uisum fuerit, l. ea ubi retineatis, l. qui ad opus mi et filij mei ꝯmuli regis A. fideli custodiant, ea quibusdam ꝯmatum meorum detis. Valete et quantotius ꝯsecutis supra dicta ad effectum ꝓducite.~~

eatis

de obsidione~~

Igitur hec audiens, supradicus ꝯatis clipeus, i. ecca bti jacobi uenerabilis eps ꝓtinus edictum dedit, ne quisquam integre estatis aut uirilis animi in suo ꝯcipatu ab expedicione se haberet. dedit et fili suo g gelmiride quosdam castellum, ut aux sibi ꝯgeret, deinde in munera acie eqtum atq; peditum coadunata ad exstirpanda flagitiosorum rabiem, et d supradicta castella debelanda quantotius ꝓperat, ꝯmus in edicies atq; ꝓcipiens, ut irienses, et quicunq; in honore bti jacobi occani maris litora incolebant, aptata classe aptata classe ad eandem obsidionem tenderent, ut castellum sũ pelagij de luto. quod in litore maris positum, huic situi, illinc impetu maris minutum habebatur, undiq; obsidione clauderetur. igitur irienses audito domini sui edicto atq; ꝓcepto, haud mora classem ex more aptant armis et quibusq; necessariis naues suas ꝯscendant et ꝓpter castellum honesti remiganteq; homines de cta maria de lanthala adeunt, hij enim eiusdem antis pitis, in litore maris sedebant, et in nauali exercitio studere soliti erant. itaq; irienses densata manu iuuenum inceptum iter aggredientes se alto comitunt, flatu q; sedo ad inuncta eam obsidionem tendunt.~ de piratis anglia~~

inumera

munitum

Eodem tempore p. godestides, et R. nunides piratas precio conductos sibi in aux assumpserant, qui ab anglie partibus uenientes. causa adeundi ihs ierlsmam, hes periam affigerant. et hac de causa eos sibi assumpserant, ut illorum aux muniti, ipsi aditientes partes depredando et depopulando inquietarent, et anglici finaliq; ut pote gens nullius pietatis, melle condita et remola, et maxime finitima ꝯsundarent, et affocitatis sue rabiem exercerent, quod haud aliter accidit, equidem anglici ex improuiso cursu, uelifero maris confinia inuadentes hostu cidabant, illos denudantes, omnibus bonis suis puabant, alios ac si essent noabi te captos, et cathenatos ad redemptionem cogebant, quin et nimia pecunie cupiditate obcecati, phnefas ecclas uiolabant, tanti q; sacrilegij rei, quicq; nec ibi inuenta, et et homines inde abstrahebant. sz bti jacobi intercessio a nefanda gente puintiam suam ꝯsundari et de populari haud impune ꝓmisit, tantumq; ne fas non inultum remanere uoluit.~~

Ierosolymam

male

intella dum inienses nautæ, uiriq qui desca maria de lanthata uenerant ad supradcam obsidionem tenderent, forte prædæ pdones solito more ad oram quandam uenerant, et destructa quandam ecca spolia ad classem comportabant, quos ubi inienses, cæteriq in quada se remota parte litoris uiderunt pauldubio anglicos piratas fore arbitrati sunt, posthæc arma capiebant, loricis se induebant, scutaq gladios tela apparabant, et ad bella acriter pperabant, nec tam a remigis officio cessabant. anglici quoq eadem faciebant sz impediente realu aut ad armandum, aut ad remigandum. uix illis tempus sufficiebat, quid plura? bellum ut utrinq exoritur tela ad instar grandinis mittuntur, et max e lapidibus quos ad hoc in carinis ferebant, bellum geritur, deniq inienses et homines de scta maria de lanthata, auxiliante bto jacobo acrius in hostes insurgunt. et celeri saltu hostium naues conscendunt. igitur hos telis transuerant, hos lapidibus obruunt. illos uentis manibus postea uiuere permittunt, et ingredientes anglicorum prætorum bienie et alias duas naues, quas pelagius godestides, et rabinalus nuncius anglicis in aux m dederant, inceptum iter pagunt, tantoq triumpho lætantes, cæptos secum ducunt, et ad supradcam obsidionem tendunt, quæ postq m ad aures dñi sui scili ecclesiæ bti jacobi uenerabli epi, ubi gesta fuerant puenerunt. magno quidem gaudio omipotenti deo summas grates tradidit, q tam opportunam auxilio sui jacobi a malignis pdonibus defendere, et protegere dignatus est. cum aut prædæ uictores sedilioni appliquissent, eps uidens anglicos captos flentes, et eiulantes materna pietate compunctus misericordia motus est, habebat. n. in thesauro memoriæ scriptum. estote misericordes, sicut et pr n ihs misericors est et cætera. tunc alloquutus est nautas suos, ita dicens. fratres scitis quidem omnium quæ in hac uictoria deo iuuante adepti estis, ad me iure pertinere; quæ quamq pluria et pretiosa sint, nihil tam a uob accipere uolo, sz tm m captiuos impositione meam m date, hoc aut dicebat, uolens illos uinculis soluere, et a captiuitatis iugo eruere, acceptis itaq impositionem captiuis, ipse eps eos iuram astrinxit, ne amplius canoy injectatores eent, aut talequid quod supius dictum est in canos facere præsumerent, sic q soluens eos a uinculis liberos abire pmisit ~

de obsessione scī pelagij de luto et de deditione et de darauo ~

interea castellum scī pelagij de luto obsidetur, et hinc ingenti tumultu belloy, illinc nauali prælio circumdatur, tunc supradcus eps quasdam cohortes tam pedestrium q equitum elegit, eis q præcepit, ut pperaret eunter darauū obsiderent. in q R. nuncius cum turba paganorum laborabat. ipse v cum innumero exercitu prædcæ obsidioni interfuit. obsesso igitur utroq castello tormenta componuntur, balista, cæteraq machinamenta ad debellanda castella eriguntur. sz turba rebellantium, quæ in castello scī pelagij de luto residebat, postq m uiderat pontificis constantiam a bincepto minime desistere, et ppositum ad effectum uelle producere, et se ei posse resistere desperat omnia sua in precipitio posita considerat, iam terretur, iam deditionem pollicetur, quid multis moror. tanto tumultu bellorum stupefacti, nimioq hore concussi castellū pontifici reddiderunt, eadem die qua castellum scī pe

terretur

pelagij de luto dono d. ecclesię bti jacobi uenerabili epo datum est. R. nunides audiens suorum compliam deditionē timuit, ne foliis belli tumultus inse, et in sua uerteretur, quapp castrum daraui, scilz spem et fiduciam suam epi militibus, qui ut supius dixim illud obsederant, reddidit. facta itaq uius castelli deditione, eps ea q bus dam ymalibus cōmendauit, qui ad opus reginę n. et filij sui pauuli regis A. eiusdem epi filioli et fidei tenerent, et tenendo plegerent, quę postq prędi deditores, scilz A. pelitides, et p. Arides, et cęteri audierunt, et enim in montibus latitantes, et illoy debel latorum aux confidentes ex integro galliciam ingetare disposuerant, audito tali rumore, frustrata spe confusi et penitenti ad portus gallicię confugerunt, tandem fugatis extirpatisq supradcis pditoribus, acquisitis, munitis q castellis, uenerabilis eps cum gaudio et lętitia ad ppria reuersus est, auxiliante dno nro ihu x cui est honor et imperium in secula sęculorum aīn.

de prudentia episcopi

postq supradcus eps supradcorum pditorum rabiem sedauit, et eorum municipia ob sidione cepit ad eccīam patroni sui bti jacobi apli rediens, circa eam indefessam sollicitudinem exhibuit, q n. tot et tantis negotijs ut supius dictum est prępediretur et p pace reformanda multiplici curarum tumultu detineretur, nichilominus tn in eccīa cultu usq quaq desudabat, et ad ecclesiasticarum rerum exaltationē tota mentis affectione anhelabat.

de destructione ueteris eccīę et de choro nouę eccīę

Reuersus itaq a supradcā expeditione, uetustissimam ecclesiolam obui pcepit, quę intra immensam nouę ecclesię capacitatem imminentem ruinę lapsū minabatur. hęc in longitudinem ad altare bti jacobi ptendebatur ab illo pilari qui iuxta principalem eccīe parietem, et seus unum de qualuor principalibus pilaribus existit, in sinistra parte supiorem partem chori ingredientibus post relinquitur, et iuxta fores pontificales palacij eccām intrantibus, recta fte opponitur, et in alia parte, i. in dextera a pilari opposito supradicto pilari usq ad idem altare, latitudo v illius eadem quę m et chori est. destructa illa ecclesiola in era, ī c. l, quę quasi obumbraculum totius ecclesię ee. uidebatur. chorum satis competentem ibidem composuit, qui usq in hodiernum diem dei gīa et bti jacobi p industriam eiusdem epi optimi cleri excellentia egregie decoratur. ipse q eps ut pote sapiens architectus in eiusdem chori dextro capite fecit supeminens pulpitum, in quo cantores atq subdiacones officij sui ordinem faciunt. in sinistro v alio, ubi lectiones, et euglia leguntur, est aut bti jacobi stalę, et ptes a nouę eccīe incepta, era ī c x vj. v. idus jul. Cuniacensis

de aduentu cluisensis abbatis ī hispania

Interea prędcus eps uidens discordię tumultum magis magisq multiplicari et Aragonensem tyrannum ferialis suę impetu fere totam hispanīa depopulari, p totius patrię pace sollicitus, scę romanę ecclesię pontifici illarum, iteramq literas miserat, admonens, et deprecans eum, ut ipse q

ul ipse qui totius orbis dominium tenebat, totiusq; xanctitatis pastor et rector erat, occidentalibus partibus nimiq discordiq tumultu plurimumq consilium suum conjungeret, scil quempiam de cardinalibus suis, seu aliam ecclesiasticq gradus uenerabilem personam illuc mitteret, qui utrobiq examinata norma justitiq, aut belligerum Aragonensem ad pacis federa inuitaret, aut renuentem anathematis gladio feriret. preterhec ostendens ei, quq et qualia predictus Aragonensis in eisdem partibus ambitionq regni ambitione
fecisset, quot et quanta mala tyrannidis rabie successus hispanis intulisset, uidelq
diuina et humana. adeo audaciter temerata hispaniarum ecclq grauiter conturba
rat. ecclarum thesauros uidenter direptos, et earum hereditatesq et predia distracta
duces, omnesq hiberiq heroas, alios ab eodem uinculis, ferreisq catenis astrictos, ali
os gladio peremptos. paupereq ferro. fame, fugone, morti deditos, ipsosq sacerdotes domi
ni, ipsos ecclarum magistros epos, tanq feroq et latrones captos, et a sedibus suis ex
pulsos, diuersisq contumelijs affectos. Venerabilem quoq uirum toletanum archiepm
et Romanq ecclesiq legatum ab eodem grauiter inquietatum, et a diocesi sua p biennium
expulsum, epm palentinum pditione, atq hos mensem captos, burgensem et legionen atq osmensem
sem expulsos, abbatem sci faundi a cenobio suo abstractum. preterea santam ecclesiq
psequens, tantam in hispaniq afflictionem, quantam nec sarraceni si sui iuris esset afflictionem
ei inflixerint. his igitur atq aliis romanus pontifex a compostellanq sedis epo multociq
supplic ammonitus, uenerabilem psonam, scilq clusonensem abbatem ad hispanos misit. qui cluniacensem
ab eodem legis magistro literas secum attulit, quatinus oms hispaniarum pontifices usq
ad proximum beatq marie festiuitatem ad presentiarum ipsius papq conuenirent, et Aragonensis
regis et nobilis reginq V. nuntios secum ducerent, ut uthiusq ca plenius indagata tanti
tatibus deo auxiliante finis imponeretur, et hispanie finibus pax et hanq illas re
formaretur. ecca V obti jacobi supradem epm, idem uenerabilis pr ad hec conuentu cessa
re precepit. nouerat n. illum totius patrie esse strenuissimum clypeum, et infinita cura po
patrie tuitione et pacis reformatione se se contra hostes inexpugnabilem opponere
murum, et ob hoc Aragonensem tyrannum ei p nimium inimicari, et si posset tota
mentis intentione illi mortem uelle machinari. heu miser Aragonensis in
mentis pmptuario non habebat, q qui foueam fodit proximo suo in illam decidet, et qui alibi
it. lapidem proximo offendit se ipse. et alibi nolite tangere xpos meos et cetera, supra
dictus abbas cluniacensis occidentales partes ingrediens, et multo cluniacensis
ra q quod audierat uidet. totamq hispaniam discordiq stimulo plurimum in
uenit. tunc impium Aragonensem adijt, atq illi ex authoritate beatissimi pri, et
scq romanq ecclesiq et eiusdem apliq sedis pontificis, uti sibi iniunctum fuerat interdi
xit, ne deinceps ad consanguineq suq illicitam copulationem rediret, et ne hispaniq suq
regnum felicibus diuine dapliq ingetare presumeret, quod nobilissimus rex A. pro uens
iura nature filiq suq V. reginq, et nepoti suo parulo regi A. dederat, q si aliquid
horum facere renuerent, anathematis gladio succumberet. Quid igitur ille. nempe quod scriq Quid igitur ille?
tum est, in malignam animam non introibit sapientia. deinde idem abbas V. regina
adijt, atq illi eadem retulit. illa vt aut eam deuote congrue respondit. post obitum patris

sui regis A. Aragonensem tyranum ad regnum suũ conuolasse, et ne hispanię remũ
Iberos quocirca
facto rege nup desolatum aliquo discordię tumultu fluctuaret, hibꝰ pceꝝ se ad illius co
nubij unionem inuitam coegisse. q̃ cũ quem fas et legeꝝ talia ꝓhibebant, romanę auctoritati
satisfacere non repugnabat, nouerat n. q sub spe pnitentię deum offendere est pnitẽ
ad ritum negare. pterea tlusensis abbas literas ad romanum pontificẽ directaꝝ hispani
arum epꝰ tradidit, et eos ad supradcam synodum tempore determinato inuitauit, ut de
regis et regine negotio, et de pacis alijs concordię negotio, et pręsertim sensia ipsius papę pfec
tius tractarent. qđ idem abbas gallleciam adijt, et a ꝑdco epo consilium accepit
his ita dispositis abbas ad gallecię partes pficiscitur p angustaꝝ et asperaꝝ fauceꝝ
montium gallleciam ingreditur. tandem ad aplicam ciuitatẽ compostellam pueniꝝ et
ab eiusdem loci pontifice honorifice susceptus est. q̃ qñ tlusensis abbaꝝ uenerabilem
eccãe bti jacobi epm prudentię ꝓfluum fontem habere nouerat, et eum q firmissi
mum patrię clipeum, insup justitię cultorem atq pacis amatorem esse sciebat, et pa
cis federa si q̃ q̃m possꝝ fieri maxime p ipsum restitui non immerito existimabat
ab eis enucleari summo opere expostulauit, totiusꝝ rei seriem, et inter impium A
ragonensem, et reginã v. nobilis regis A. filiam totius discordię causaꝝ, quę et
qualia idẽ Aragonensis in occidentali plaga feciꝰ, et q̃m pax et concordia ex
tirpata discordię lepra hispanię reformari possꝝ. ad hęc uenerabiliꝝ epꝰ tale fertur de
disse responsum. et quidem uenerabilissimũ fratrem in temporibꝰ nobilissimi regis A. his
panię regnum diuitiarum gloria, et non modica fertilitate nimium et plusq̃
nimium floruit, et illo regnante pax, fides, legeꝝ, iura uiguerunt. q̃ defuncto post
q̃ A. rex Aragonensiꝝ in illicitum ruens consanguineam suã v. reginam prędi regis
a. filiam in matrimonium sumpsit, omnia supradcã in contraria conuersa sunt. quid
n. referam hispanorũ pceꝝ, gloriam in laborem, et erumpnam conuersam, et
pauperiꝝ fame, nuditate, oñ q̃ calamitate oppꝰ. quid referam hispaniarum ec
cãeꝝ ab illo Aragonensi uiolataꝝ et destructaꝝ diuina et humana ab eodem teme
rata. quid referam toletanum metropolitanum, uenerabilissimũ uirũ, et roma
nę ecclesię legatum, et expultum, et captum ꝓh nefaꝝ. insup hos mensem palen
tinum, auriensem, me h caplos, legionensem, burgensem, et eccam scti facundi
abbatem expulsos, et diuersis contumelijs dehonestatos, quid plura? illius uiolentia
leges iustitia discesserunt, fraus, furia, et cętera huiusmodi subierunt, unde oĩ
potentem deum suppli depręcemur, et bto jacobo tota mentis deuotione suppli
cemur, ut finem tot et tantis malis dignetur imponere, et hispaniam de ore cru
entuli leonis eruere, et q̃n quidem inter supradcm Aragonię regem, et reginã
v. consanguineam suam discidium et discordia habetur, et ab inuicem ut ferri ius
tum est separantur totis uiribus animi, et corporis nili et resistere debem, ne am
plius inter eas illicitę copulę concordia fiat. uligꝝ nim est ad hoc plurimꝝ de causis
elaborare. si n. illud illicitum conubium Aragonensis lupi et vñ reginę v. qđ absit
consolidatum fuerit. pculdubio illicitę copulationis horrendum facinus a modo
occidentis partibꝰ auctores illos sequendo imolebit, et scã mr ecca fundatum uestre

Osmensem ecclesię
dissidiũ
nostre

cuellebat, et destruebat. p h dolor ministri domini pluribus et intolerabilibus consu
metis oppimebantur. principes duces. ōs. omnesq hispaniarum pceres in confusionem
redigebantur. denicq Aragonensi tyranno in hispania regnante pax et concordia pe
sus effugabuntur. qda in re uenerabilissime frater. quem mr nra scā romana eccle
sia ad hoc dissipiendum, et disuliendum misit, regem illum Aragonensem hortare
et hortando compelle, ut consanguineitatis reatu se amplius pollui ptimescat, et his
panie regnum, quod nobilissimusq rex A. dum adhuc uiueret. filiq sug reginq v.
et nepoti suo parulo regi A, eiusdem reginq filio hadidit, ingetare desistat,
sua habeat, aliena relinquat. quod si renuerit, a liminibus scē ecclesie, et a consor
tio omnium xpianum segregetur. his auditis Elusensis abbas pontificis prudēa
nimium collaudauit. acceptoq abeo consilio ab aplica urbe discessit.

de reconciliatione reg Arag, et reginq, et de discidio — dissidio

Eodem tempore Aragonensis tyrannus, et regina v. simulato iterum nomine pacis
fœdera concordie inter se composuerunt, ut alter ab altō castella et munitionq qua
dam argumentosa machinatione abstraherent. uerumtn illi sub dole concorda
tionis interfuerant, duces, principes, burgenses, nabarei, carrionenses, palentini
legionenses, et alij complures. quorum max pars firma iusurandi cathena sibi
alligata est hac conditione, ut si rex Aragonensis v. reginam, ut solitus fuerat
iniuriaret, et rumpendo fœdera pacis pactum inter se et ipsam reginam stabilitum
hanspedi uiderentur, supradicti pceres atq omēs alij parti reginq fauerent, et illius
iniurias unanimiter ulcisci non different, insuq castella oppida, atq omēs sua
munitionq in manu reginq traderent, et mendacem, atq p uirum Aragonensem
regem a regno expellerent. quod si regina illuc iniuriosa foret, et conuerso rex in con — in illum
tra uenerentur. uerum enimuero ferox Aragonensis fraudis sug laqueos diu ce
lare non ualuit, et quanq potuit castella, municipia fraude sua munitiq reginq abs
tulit. tandem rupto fœdere eam de regno expellere uoluit. igitur burgenses, naba
rei. carrionenses, legionenses, atq alij hispanie pceres apud scm facundum ad
supradem Aragonensem conueniunt, et ei quod prius diffinitum pactum transge
derentur, et reginam omnino iniuriaret ostendunt. ille aut multiplices roes pretex
dens, et de crastino in crastinum argumentosis uerbis rem differens, p suis fraudis
effectum fœdera rupisse ab omnibus comprobatum est, et resipiscere nolens, a sancto
Jacobo furtim, quasi fugiens discessit. hunc omēs quitsanctum facundum ad discutien — facundo
das supradictas iniurias uenerant, castella oppida, et omēs munitionq suas re
ginq illico tradiderunt, et domine sug domini sui nobilissimi regis A. filiq congra
tulati sunt. Verumtn ggs discordie tumultus supradicti tyranni absentia animis sussu
catur, hispania tamē in magna pte sui ingelabat. discedens etenim supradictus Ara
gonensis in castellis et munitionib sug prius habuerat. postea a regina abstra
xerat. militeq suos reliquerat, q parteq sibi adiacentes igelateq deuastabant, et de
populabantur, et circum et hostiliter deprecabantur. — circa / depredabātur

de electione o mindunensis epi, et h portugaliensis

in temporibus domini d. eccē tti jacobi admodum meminendi epi. de quo superius

hactauimus, eiusdem apti ecca canonicorum senatu fo[rtissi]me floruit, et clericorum uenerabili conuentu ꝓfecit. illam nimirum eccam sup omnes hispanianum eccas in excellentia. cleri, ꝑsonaꝝ uenustate dignum erat concurrere. quę totius occidentis partis tibi apli ꝓsentia inradiabat. Verumtamen si fas. ē. deueris uera ꝓdicare. idem supradcus eps patroni sui aplicam eccaꝝ canonicorum dispositione, optimorum clericum lampade decorauit. postq̃ n. ad pontificalem honorem ānuente deo in ecca supradcti apti sublimatus est. clericos ibi degentes tanq̃ bruta animalia uome disciplinę excoluit, honestate morum ornauit, iugali asperitate depressos, studio lectionum studio desudare compulit. ꝓgressa non solum illos ab ignorantię tenebris extraxit. Verumet unumquemq̃ ꝑ ut merebatur ad honoris fastigium sublimando, ecclesiasticis facultatibus uberim ditauit. quid plura. supradcus ꝓ familiam uineam sibi traditam prudenter excoluit. et de comissis talentis domino suo lucrum reportare curauit. et qm̃ tibi jacobo ecca sua filios exaltari placuit, duo de canonicis quos supradcus eps educauerat ad pontificatus culmen conscenderunt. alter quorum hugo scī jacobi archidiaconus in portugalensi sede..altera v̊ munio scilz adefonsia decanus eiusdem ecce thesaurarius in mundunensi sublimatus est. facta utriusq electione domnus manricius bracharensis archiepus eorum consecrationis studio fieri disposuit. post hęc ecclesię tibi jacobi epm ad eandem consecrandos uenire rogauit. fuerunt enim quos consecraturus eius precordiales filij erant, et ipsum nimio charitatis affectu, nimio dilectionis uinculo inuicem amplectebantur. quippe archiepus scī jacobi canonicus erat, et ab eodem epo commoda atq ꝓstamina recipiebat, uidelz medium bracharę, et medium connexiane cum appendentijs suis, quod est de regali jure, et ad scī jacobi epm ꝓtinet. qđ v̊ canonicorum scī jacobi ē. archiepo minime comisum est. ea ubiq ecclesię tibi jacobi uenerabilis eps summę dilectionis gratia compunctus, bracharensi archiepo, scilz ipsius uenerabili personę, non tam ecclesię eius ad tempus ꝑ feodo comiserat, quę quando uellet recaperet, et sua ad se redire faceret.

de bracharensi archiepo

hoc scriptum fecit manricius bracharensis archiepus prędco sci jacobi epo in fidensi ciuitate qđo accepit ab eo patrimonium quod inferius scriptum est era ī ē. xl vi et qt xv kl octob. actum quod fecit idem archiepus epo scī jacobi.

Ego manricius bracharensis ecclesię archiepus de manu amici, et confratris domini nri diaci secundi uenerabilis compostellanę ecclesię epi suscipio in patrimonium, siue feodum medietatem possessionum et hereditatum quas ht ecca scī jacobi in portugalensi terra a flumine limię usq in donium, scilz medietatem ecclesię scī uictorię, et scī fructuosi cum omnibus appendentijs suis, et medietatem uillę quę uocatur conneliana, cum omnibus ad eam pertinentibus, et cęterarum uillarum, quę ad ꝑfatam tibi jacobi eccam pertinere dignoscuntur, ut teneam ab eo et possideam, et qđo ipse recipere uoluerit ei. l. ecclesię scī jacobi quiete dimittam. l. restituam.

confirmatores.

Ego manricius archiepus ꝑfatus manu mea conf. Qui presentes fuerunt.
Hugo archidiaconus scī jacobi conf.

Munio Adefonsi eiusdem loci Thesaurarius conf.
Petrus Didaci canonicus scī Jacobi conf.
Dimara Bracharensis ecclesiæ pōr et archidiāns conf.
Bernardus eiusdem ecclesiæ magr conf.
Ego Didacus secundus tz indignus ecclesiæ bti Jacobi epūs confirmo manu mea ~
Munio gomes archidiaconus conf.

De ordinatōe et electōe electorū.

Omnia aūt hæc aplicæ sedis epūs absq; consensu et consilio canonicor suorum ar
chiepō dederat. qua ppter p initio haberi poterat. Venum enim uero pgredī epūs ad
determinandum locum nullatenus ne pgsumpsit, tn qr hiems asperior solito in
horruerat, tn qr totam gallitiam discordiæ tumultu turbatam considerabat, et me
uebat, ne in itinere aut se aut suos, rebelles, alqs pditores gallitiæ dedecorare aut
inquietare pgsumerent. misit itaq; illuc cum supadictis electis quosdam de cano
nicis suis scitz egregiæ alqs uenerabiles psonas, et qui et electos honorifice susci
perentur, et archiepō cām suæ absentiæ poenitus intimarent. archieps v audita
pontificis absentia supradictis de causis ppius accedens ad lerconsem ecclesiā
quæ est diocesis bti Jacobi uenire non renuit, et ad pontificem legatos misit,
ne benignitas sua futuræ consecrationi inferesse recusaret. pgserim cum et
ipse diuturna infirmitatis dolore, quam passus erat, confractus et debilitatus
per ardua montium, p concaua uallium a bracharensi sede ad larcensem
eccām accessisset, et eum toto mentis affectu uidere desideraret, ut cum illo
de discordiæ remotione, de pacis reformatione, de eccārum tranquillitate ple
nius pertractaret. inquientem siquidem discordia non modico tempore iam
transacto pontificem nec ad celebranda concilia conuenire, nec etiam suas
propias dioceses securè uisitare audebant. si.n. hoc satagerent, pditores, fla
gitiosi, piuri, alqs alij Aragonensis tyranni sectam edocti, quod nequaquam
dignum est relatu, in minishos x. si possent, manus inicerent. attamē aplicæ
sedis uenerabilis epūs fūs sui bracharensis archiepī, audito ppius accessu, a cano
nicis suis sup hoc negotio consilium accepit, et iter aggreditur, tandē ad lar
censem eccām pruenit, cuius aduentui archieps maxime congratulatus est.
In eadem die, id est in sabbato ante dominicam de passione domini, qua scī
Jacobi epūs lectium ingressus est, archieps missam celebrauit, et dōnum hugonem
archidiaconum ad presbiterij gradum sublimauit. sequenti die scilz dominica
de passione domini. postq; in lectensem eccām sancti jacobi canonici conuene
runt, uidelz supadictus epūs canonicorum pr et canonicas, bracharensis archieps
Auriensis epūs, alqs tudensis, minduniensis electus, alqs portugalliensis. hi
oēs ecclesiæ bti jacobi apli canonici erant, necnon alij uenerabiles canonici papæ
quanta et quam reuerenda lampade scī Jacobi canonicor, lectensis eccā res
plenduit, quæ in illa die tantum memoriale adepta est. post hæc archieps missam
solempniter celebrauit, et supradictis epūs astantibus pdictos electos his quæ ad

adꝛemplinebant sufficienter indagatis consecrauit. ꝯlebrata missa apl̃ice sedis
epꝰ quodam ruꝰ suum sciꝫ geogꝛidum in uuisdam uallis amenitate situm ꝑpe
lerʒiũ repeꝛiuit. et Auriensem ꝓnꝫsilem secum adduxit. in lerʒensi ṽ ecĉa archiepm
cum uhoꝫ epõ m̃ adepãtuꝫ dignitatem puecto, et alijs quos cunꝫ uellet accura
tissime ꝑurari ꝓnꝫcepit. ipse etenim bene nouerat, hylarem datorem diligitde
in ipsa die archiepꝰ, et ecĉe sĉi jacobi epꝰ consilium ineunteꝫ de ꝑacis fꝫdere, de ec
clesiarum utilitate, de his õt quiꝫ ad Auriensem, l. ad tudensim dioceſim ꝑti
nebant. ꝑquibus inter utriusꝫ sedis epm̃ dissentio erat, diu ꝑtractauerunt. tãdi
a ṽ die bti jacobi epꝰ compostellam redire nondisiuit, et cum eo Auriensis, mi
niensis, atꝫ portugalensis epi. cumꝫ ad milicium ex quo compostellanꝫ
ciuitatis situs ꝑspicuus pueniret. uenerabilis ꝑ quosdam preire iubet, qui
apl̃icæ sedis clero ꝓntificum aduentum notificarent. ingrediente igitur su
pradcõ ꝓtione aplicã urbem, uniuersa ciuitaꝫ occurrit, ꝓcerui siquidem
ꝓueri, iuuenes, uiri ~~pueri~~ senes, uirgines, coniugate, matroneꝫ ad spectaculũ
conueniebant, ut canonicos sĉi jacobi ab infantiꝫ rudimentis secum educa
tos, et iam ad ꝓntificatuꝫ culmen puectos uiderent. ipsum q̃qꝫ pastorem suum
deo et gr̃aꝫ et bto jacobo referenteꝫ magnificabant, qui erga filios suos tam
studiosi, atꝫ tam sbnixi ꝓternam dilectionem exhibebat, ut eos ad honoris cul
men sublimaret. ꝓstq̃ ad eccĉaꝫ bti jacobi apli ꝓuenerunt, canonici superpel
liſ et cericis capis semp induti, uniuersꝫ ciuitatis clerus cum ꝓcessione eos
susceperunt, et usqꝫ ad seneaꝫ ianuaꝫ alsanti responsorium cantando cum sum
ma ueneratione deduxerunt. nempe sui ꝓatris reuerenda ꝓudentia ita fieri, et
disposuerat et ꝓceperat. ꝓsthꝫc q̃ erat festiuitaꝫ annunciationis sĉe mariꝫ
dominuꝫ hugo portugalensis epꝰ, et ecclesiꝫ sĉi jacobi archidiaconuꝫ super eiuꝫ
dem apli altare misam uenerabiliter ꝯlebrauit. ipse equidem nuper ut superiuꝫ
diximuꝫ ad ꝓsbiterij gradum, et ad ꝓntificij culmẽ ascenderat, et dignitatiꝫ su
mmitaꝫ cum summa gratiarum actione benignissimo ꝓtri suo bto jacobo nõ
immerito offerebat, qui eum ad tantam honoris celsitudinẽ pueri dignatuꝫ
fuerat. o quanta et quam magnifica bti apli clementia, qui filios suos tam
gloriose tamꝫ fꝫliciter beatificando sublimat. o quantum eccĉaꝫ suam apostoluꝫ
decorauit, quantum et quam memorabile decuꝫ ecclesiꝫ suꝫ contulit, cum duos de
canonicis suis in eadem die ad ꝓntificatuꝫ ꝓnorem sublimauit, nos q̃ dilmi fi
omnipotenti deo supplicemꝰ, et bti jacobi apli clementiam offlagitemuꝫ, ut sediꝫ suꝫ
idoneum ꝓstorem, et supradictos epos tota regere et custodire dignetur, et de in
fusa in uirtutem ascendere faciat, et qui illos sublimari, et sibi summos minis
tros fieri uoluit, alios atꝫ alios de eadem ecclesia apli sui eligere, et exaltare
dignetur dominuꝫ nr̃ ihs x̃us in sĉula sĉulorum Am̃.

de guerra regis Aragonensis in castella-

dum regina v. sup ciuitateꝫ oppida, et quam plurima castella sui regni regna
ret. et expulso Aragonensi ab his q̃ per jusꝫ realum incurrere uoluerant. ut

sericeis capis superindu ti

supadiximus, non modicam partē hispanię suo principatui subiugasse, Aragonensis tyranus armata manu militum, nunc castella, nunc campos, nunc exhemitatęs inuadebat. ferro, flama, omnia deuastabat. agricolas hos gladio confodiebat, illos uinctis manibus post terga captos ducebat, quid plura? ecclesias et armata rabie uiolabat, et quęcunq; insuęta his sinum ad scandalis confugium plebs formidolosa asportauerat, nefanda tyranni altari et templi parietibus hominum cruore madefactis abstrahebat. ꝓhęc dicta dira cupiditatis habendi, quę nunq; saciari nouit et siti pecuniarum uiri in interitus puteum, dein de sacrilegus ille ad castella sua redibat, et ea non modica stipendiorum uberitate replebat, homines suos ad bellorum strepitus docile; incitabat, et mꝰ hastibus suis insidias parabat, mꝰ in illos impetum faciendo animositate militię succinctus quosdaz capiebat quosdaz dare terga fugę cogebat. ad castellam audito nomine Aragonensium ꝓcerni nec se nec sua defendere poterant, et ad bellicos tumultus sudare oīno recusabat et qm̄ de illꝭ mentionē agere cepi formidolosaz militiam eorum non pigebit.

siti

se dare

de castellanis.

sempone siquidez nobilissimi regis A. regis fredenandi, militez castellani bellorum studio maximē desudabant, et periculi atq; laboris patientes erant, et quando frequentius militaria negocia exercebant, tanto animosiores, ad arma promptiores in bella ruebant, hostes prosternendo, hostium spolia rapiendo, triumphum, laudes, militię famā sibi acquirebant. illos utiq; hispania sibi ꝓtectiones elegerat, et ad bella fortiores mittere non formidabat, tunc nimirum temporis rex A. illorum dux atq; princeps erat et uirtutis. suę, atq; ꝓbitatis formam, in eos quasi in speciales et ꝓcordiales heredes transfere studebat. ipse prior in hostes ruebat, por hostium cuneos prosternebat, et milites suos ad eadem animabat, illos etiam ne aganenię, et militari exercitio uiriliter desudare ad sui exemplar instruebat. Verumenim v̄ mortuo regę A. quę ꝓbitatis castellanorum lampas et clypeus existebat, illis omnia in deterius conuersa sunt, castellani desidię, et ignauię dediti sunt, luxus et cupiditas eorum audatias debilitat, et proustina animositas inquiete formidolositate caluit, et quanto magis rei necessitas eos ad belli strepitum inuitabat, tanto magis bello abesse et remotius latere cupiebant, nec sua defendere, nec aliena militanter acquirere studebant, etenim ꝗꝗ maior turba militum in castella haberetur, et Aragonēses a castella n̄ eis deesset animus facile expellere ualerent, nequaq; tam antiqua animositas in eis pullulabat, qua propter Aragonenses et quidam transpirenorum militum qui auxilio regis intererant, castellanis in pperia atq; iudibria insorentes, eos femineos milites uocabant, et eos amplius nec castra fueri, nec bellorum tumultu incitari censebant, cum mille quingentis essent, et centum sup ducentis triumpharent.

quingentis

Vt gallęci in pinctum ꝓperent.

Igitur regina v. uidens suum, suiq; filij parruli A. regnū fundotenus deuastari et ab hostibus suis ferro, flama depopulari, nimio cordis dolore compuncta indoluit, nempe sola mulier sine uiro pauconum suffulta suffragio in tanto rerum tumultu quid ageret ignorabat, filium suum regem A. adhuc puerilis nudimētis obnoxiū uidebat: castellanos, quos prius bello strenuos et uirtute pollentes

nouerat, modo desides, et fere nullius p̄batis laude succensos considerabat, et eis infinitum thesaurum p̄ patris sui distribuerat, ut iam sibi metipsi familiares res et ad necess̄ defficerent, et q̄ municipibus suis daret, largissima manu munera non habe ret. pono hostes ante fores urbis crebros assultus quotidie facere conspiciebat, bo ues, oues, jumenta, et cętera huiusmodi rapi, segetes, uineas destrui, domos incendi, homines interfici, nimium, et plus q̄ nimium dolebat, ad castellanos aut sibi aux̄m asserent, sine intermissione legatos mittebat, quorum alios abesse, alios Aragonensium faciem plimescere uidebat, et p̄ nimia mentis indigna̅ multocies hos in risum p̄trahebat. tandem regina prudenti accepto consilio legatos ad gal lianos mittit, orans, et supplicans illis, ut se a faucibus tantum, a manibus Aragonensium quantocius ueniant ereptum, in his .n. multum confidebat qui filium eius educauerant, et eum tota mentis affectione diligebant, hos et bello strenuos, et sibi filioq̄ suo fideles neutiq̄ ambigebat, inter quos ue nerabilem ep̄m sancti jacobi, qui filium eius parumlum regem. A. baptizaue rat, et in ecclesia b̄ti jacobi in regem unxerat specialiter sic alloquutam est is etenim totius gallieq̄ lampas omnibus pastoricium impendebat, et huius consilium gallicianis fore placitum regina paululum dubio nouerat, et quicquid ip se gallieq̄ pceris consuleret, aut uix aut nunq̄ aliter fieret. venerabilissime p̄ placeat sanctitati uestę collecta manu militum in expedition̄e uenire et om̄s gallieq̄ pceres hortari, et admonere, quatinus mihi filioq̄ meo q̄ regi A. citius pperent succurrere, Aragonensis siq̄dez tyrannus regnum meum grauiter dissipat, nec est qui tyrannidi illius resistere ualeat, quam obrem paternitas ua gallicanos pperanter ad bella uenire compellat, nec solum consules primates, alios q̄ gallieq̄ milites in expedition̄e uenire compella tis, uerum et̄ quoadunato uiorum militum agmine cum illis uenire minime re cusetis, si n. impius ille castella stipendijs armis, et quibus q̄ necess̄ prius q̄ gallicia ad me mittat milites suos munire uoluerit, postea nec aduentus eorum p̄derit, annoq̄ sequenti castella obsidione ad deditionem cogi non po terunt. his auditis uenerabilis ep̄s gallieq̄ pceres in curiam b̄ti jacobi con uocat, uidelz comitem. p. R. uelaz. comit̄e gutierri, o. pelagidez, o. gelmiri dez, et p. pelagidez, et alios q̄ plures, et cum illis de expeditionis negotio ple nius tractabat. hortatur et admonet eos quatenus se nota om̄i occasione in aux̄m domini sui regis coacerualo undiq̄ exercitu festinent, ostendit et eis reginam in tanto regni culmine pene omnium auxilio uiduatam, filium eius adhuc pueriliq̄ cunabulis subditum, Aragonenses tyrannum ei infestos castellanos trepidos, et ad omne belli studium imbecilles hostes adesse, et un diq̄ regnum eius deuastare. porro terea reginā in gallicianis spei et fiducię sue cumulum posuisse, et illos ab infantia sua ei fuisse charos insinuat. q̄p in tanto rerum piculo eorum auxilium implorat, nullatenus debere differi af firmat. quid plura? his alq̄ alijs gallicani admoniti parent patrono, et ip̄m ipsum sibi fore p̄ducem intelligebant, et in auxilium regin̄ et filij eius

Rendere uel pacem regno reformaret, et secum lonicas iustitias se deferens
ueraf, quibus diras inimicis stimulis succensi ad belli studium properare ulteriusque
quaq; differunt, se se p regni tuitione opponere, et Aragonensis tyrannidis rabiem
compimere summo opere cupiunt.

de gallecoy expeditione et de reginę machinę.

Igitur 3° calendas junij uenerabilis epūs bti jacobi, necnon comes petrus, tolaq; milicia gallicę in expedes eggressa est, et ad campos pficiscitur, ueruntamē non modica
itineris parte pfligata, nunciij ad epm bti jacobi, et ad uniuersos gallicę primates ue
nerunt, dicentes reginam gallicianis esse infestam, et qn̄ citius ad bellandum non pcedere
rant, graues inimicicias in eos exercere, et si eam adirent quosdaq; honoribus
proiuuari, quosdam compedibus detineri, item alij atq; alij uenientes eadem aie
bant, unde accidit plures gallicianorum uehementer pturbari, et abinceptoe
bore pedes uelle retrahere, tunc epūs admiranda prudentia hanc scismatis ne
bulam illis subtexit, ostensoq; recti consilij tramite illos ad propositum reuocauit dicens
hęc omnia a delatoribus fuisse inuenta, et nil uani in se habitura, deinde transactis
aliquot diebus cum iam fauces gallicię eggressi essent, omes unanimiter reuerti uoluere
et reginę maledicentes nec auxilium impendere, nec ulterius ad eas uenire sta tu
ere. sepius enim nunciij ad eos uenientes, et eadem referentes remissa se habere
asserebant. sz pręditus epūs turbatos pceres eloquentia sua conspersens legatos
ad reginas misit, et ubum nunciij uera relulissent inquirit. cum aut astu cazue
rissent, et supradicta pueris habuissent mira prędicti prudentia optimates exerci
tus conuocat, et cum illis quid prędicta significent tractat. post hęc plurib; arg tis
ostendit reginam nunq; talia machinari, presertim cum ipsa gallicianos nimiū
diligeret, et eorum auxo in hoc tempore maxe egeret. sed cum prędicti pres prę suli
non acquieuissent, duos de uenerabilibus clicis suis, scilz cardinales p. et p. pelagides
et supradicto negotio ad reginas legat et quid illi referant, qualiter eas increpent, ubiq;
prędicte rei seriem inquirant iniungit. qui descendentes carrione reginas inueniunt
et paternis monitis instructi, sic eam alloqui sunt, ossa gratias l. retributio
nis plenitudines cuiusq; merito putatum est non compensat, necessitasq; te
pore auxilium sibi negari expostulat, quis enim tam clemens qui p beneficio clemens
quemq; ineulpet. l. pro obsequij retributione odiū retribuat. nempe. o. regina. post
q; rex Aragonensis hispanię regnum cepit infestare, quod nobilissimus rex. A. pri
mus tibi ac filio tuo parulo regi. A. reliquerat, gallicani parti uię alijs fideli
res pmansere, nullo q discordię impetu compulsi contra hostium rabiem constantes
fuere. cum. n. castellani, legionenses nec non campoy atq; extrematurę gens
in numera cossissent, et fortunę fauorem sequentes Aragonenses tyrannum
reges sibi preposuissent, gallicani tibi atq; intellitę pli tui fidele obsequium indesinen
ter suppeditauerunt, et multo maiora, multoq; grauiora sustinuerunt, quidenim
referamus quanta ad fontes dangos passi fuerint. quanta mira audacia Ara
gonensis hostis innumeras acies inuaserint. pręterea idem Aragonensis gal
licianos in astonica obsedit. sz destructa illius obsidione, quod tandem Arago
nensem carrione obsederint, et obsessum diuturno tempore tenuerint, omnibus notū

est. ecce iterum quoniam Aragonię p̄dones, castellaz, campos, et sibi finitima deuastare, et castella sua armis stipendijs munire audierant; sępius tuis depręcatoriis nuntijs aduocati, coadunato exercitu in auxilium tui, tui q̄z filij uenie bant, et pro regni tuitione sanguinez suum effundere gaudebant. Verum enimuero postq̄z te nugis gerulis atq̄z delatoribus acquiescere eis nunciatum est, eorum q̄z milicia sic pensa & hactenuz totius regni tui tutorez fuere, obsequium et laudez in culpaz conuersa, et qui p̄ beneficiis quia, p̄ meritorū retributione eos ab honoribus priuari, et compedes illis minarier, ob hoc pedem ab incepto labore retrahunt, et pbono malū recipere uolunt, in galleciaz reuerti, se regnumq̄z suum tueri uolunt, tibi, filioq̄z tuo fideles erunt. Ceterum postq̄z reuersi fuerint, ut hinc in expeditionez ueniant, gallicię aspez non transcendent. hęc nos omnibus illis sibi dixisse, et nisi retinuis ista ad effectuz p̄ducere ne dubites. nempe nobilissimuz rex. A. pater tuus cū gallicianos. Astures. castellanos, et q̄scunq̄z sui regni milites ad bellorum exercitia conuocaret. alios honoribus ditabat. aliorum benuolentia captabat. nunquid n. his molestuz esset, qui sibi in nullo molesti erant, eius q̄z mandata p̄ omnia complebant. absit.

de regina

His auditis regina obstupefacta sanctimonialis cepit detestari, et iurare se nunq̄z talia unq̄z meditata fuisse, neq̄z in thenuos gallicię milites huiuscemodi fraudem uel dolum machinari. post hęc regina legatos orat, ut dominū suum scilz ecclesię tholi jacobi epm̄ suppliciter deprecemur. qualinuz ipse gallicię pceres horteatur et admoneat, ne audita fumosa p̄ ueris habeant, neue aduentum suum dubius retardent.

de gallego pacificati burgos adierunt.

Eo tempore Arias pelitez, et fredenandus sanchiz, et quidaz de complurib⁹ eorū in curia regine erant, et q̄ comiti p. et ꝯ busdaz gallicię pceruz inimicabantur, auribus regine quicquid mali poterant de gallicianis instillabant. hij siquidez ut supra diximus ap̄ castellum minei seditiones in epm̄ sancti jacobi, et in filium regine paruulum regē A. nec non in comitissā uxorez comitis. p. atq̄z in plures gallicię optimates fecerunt. eosq̄z captos tenuerunt, igitur supradicti legati discedentes gallicianoz sentencia adeunt, et quęcunq̄z eis regina retulerat, domino suo epō referunt; tunc epi pceres conuocat, eosq̄z patrijs monitis hortatur, ne sibi ignauię fibulum assumant, neue ab incepto negocio desistere uelint omnia nanq̄z quę de regine odio ferebantur pene dubio falsa erant, tandem gallicianis paternis monitis acquiescunt, et iter ad reginā arripiunt, postq̄z carrionez ubi regina morabatur uentum est, tentoria sua secus fluuium, qui carrion dr̄ in pratis uirentibus posuerunt. sz q̄ quę iterum et iterum audierant ambigui timebant, et inter comitē p. et inter plures gallicię pceruz, et reginā non erat summa amicitia ad curiam plinz ne ueniunt, qua propter p̄q̄ mittuntur legati qui fidez, scilz securitatis pignus a regina peterent, timebant n. ne regina solus accedens his quę delatores aurib⁹ eius insusurauerant, aut in psonis suis aut in honoribus se dedecoraret, dum hęc p̄olenia tractarentur et sol ad occasum dimergeretur, ecce adē nuntius referens regine regem

Aragonensē in pxima die cum multo milite burgos uenienū, et castellum quod
adhuc syracenis illa retinebat, uiris, armis, stipendijs munitum. qđ si fieret
et gallis exercitus ad obsidionē illius frustra ppararet, et Aragonensis pro
No p longa tempora solitum, confugium non amitteret. nempe burgis ciuitas in
latere montis posita, regina fauebat. in eodem qđ monte natura duo capita
composuerat. in ferius plebs judeorum incolebat, quę et nīs parti opitulabatur. in
supiori v castellum situm est, quod hinc nat voci, illinc muro alto fossis
salis munitū constiterat. in hoc rebelles Aragonenses cum sarracenis, quos
rex ibi miserat, et urbem sibi subditam depopulabantur, et adiacentes par-
tes depecabantur. quę postq regina cognita sunt, dato securitatis pignore depredabantur
supplicat gallis partes. ut sui qā ppere burgos tendant, et hucusq hos
tis aduentum pertimescant. subsilentio itaq intempestiuę noctis phenui mi
lites iter aggrediuntur, et celeri cursu burgos ueniunt, montes occupant et
secus castellum tentoria figunt. interea bti jacobi eps inter reginas et comi
tes. p. soluęsq gallis pmaxę amicitię fędus restituit, ac firmę dilectionis uin
culo, scilę iuramento eos astrinxit.

qđ eps missas celebrauit in ecclia sči johnis uxta bgos.

Quadaq die idem eps ecclesia bti johnis quę eoburgos est adjst, et qđ erat festiuitas
bti johnis baptistę missas celebrare disposuit, tunc conueniunt eiusdez ciuitatis
ciuez, castellani, omisq exercitus gallis, nec non regina cum omnibus suis
proceribus interfuit. inter missarum itaq sollempnia uenerabilis eps bti jacobi as
santem plebez diuini eloqij pabulo refocillabatur, et quę ad tantę sollempnitatis
gaudia pertinebant, sufficienter enucleauit, deinde caducam hispanię sortem
considerans, de statu sčę ecclesię de hispanorū imbecillitate plenius ęq
rit tractare, et ait. Sermo epi de statu regni hispanię.

Nostis fis kmi, qm nobilissimus rex A. cultor justitię fuerit, et quandiu hispanię reg
num rexit status sčę ecclesię in sui uigore feliciter floruerit, tunc temporis legis
iura pax, iustitia precipue uigebant, et uirtutum cultores ubiq inueniebantur, eius
dez quoq regis tempore maiori mobilitę, igneriq finitimi hostes nobis cessere, finitimi
et eorum municipia nīs dnationi subiugauimus. postq aut rex A. psoluens iura
naturę filię suę reginę v. alto nepoti suo paruulo regi A. regnum suum tradidit,
et ad eos imperij sceptrum iure pertransijt, ilico discordia cępit pullulare, statim ec
clesię iura penitus uiolata, duces primipedes, omisq hispanię proceres confractis, et
ad ignauię titulus redacti sunt. pristina uirtus eorum omnino caluit. sciunt
cęteri qm regina v. filiusq eius regis A. regnum sibi debitus iure habere debent,
hisq uiuentibus, huius principatus ad alios transferri iure non pōt, attamen qđq ius
ta causa patrocinio suffulti simus, qđq hostes a patrię finibus quod iustum est
expellere uelimus, qui prius triumphatores fueramus, mō a paucis qđq plures sup
eramur, quare aut tanta uirtus, tanta militię gloria in nīs hebetata uires
suas amiserit, indagare et pscrutari libet. idcirco fis kmi in tantum pcco
uondere pregrimur, ut tantum colla nra iugo sathanę submittamus, quod licet

qualia justitiq arma mouēamus, uiribus in nobis mole peccatoꝝ oppressa uires suas exerceq̄ non ualeb, nos innumera turba uallati impetum hostium nr̄oꝝ ferre non ualemus. qd̄ in melius ꝓpendatis, quid in ueſt̄ lege acciderit, audite.

de ultione i tribū benia. ꝑ mulieris atrupo oppressa.

Forte quidam uir de ꝓpulo izl̄ cum uxore sua uenit in ciuitatē quā tribus benā incolebat. cumq̄ in foro resideret, et qui sibi hospitium ꝓgeret, neminē inueniret ecce quidam homo pauper suburbanus uidens illum a lienigenam, et hospitio egentē cum uxore, et cum sarcinulis suis duxit in domum suā, ille q̄dē aduenas alis pulcher, et decorus aspectu erat, uxor quoq̄ illius elegantissimā formā habebat. facto aūt crepusculo iuni illius ciuitatis ad domum illā uenerunt, et aduenam cum uxore sua sibi dari exposcebant, nempe in uiro sodomę uitium imitari, mulierem adulterio polluere uolebant. quod audiens dominus domus conciues suos exorare, et admonere cepit, ne tam horrendū, famq̄ insolitum nefas ꝓsumerent. cumq̄ illi non acquiescerent, et impetum facere uellent, hā dilecta mulierem uix precibus impetrans, ut saltē unum dimitterent hanc flagitiosi uiri mulierē assumentes, et eam tota nocte coitu opprimentes interfecerūt, mortuāq̄ ante suburbā hostium piscerunt. facto mane cum uir ille abire uellet, mulierem suam ante hostium mortuam inuenit, quam frustatim diuisit, et ad unamquāq̄ tribum izl̄ singula frusta misit. audientes aūt undecim tribus izl̄ frusta mulieris sibi fuisse missa, nefandissimum ꝓdigium admirantes, quid hoc portenderet, sollicite considerare cepерunt. deniq̄ oēs tribus israēl. x. uiros elegerunt, qui illius rei seriē, famq̄ horrendi ꝓdigij significarēt plenius inuestigarent. postq̄ quidem tribu beniamin accidisse ꝓpalatum est, protinus oēs unanimiter tantum nefas ulcisci cōsurgunt. millenā q̄. x. millia militū, qui animosiores et ad bella fortiores tribum benxamī a minimo usq̄ ad decrepitum ꝓdant, eorumq̄ ciuitatem fundotenus destruant. uiri aūt benxamī cognito hostium aduentu xxv. milia equitum, et septies centum sagittarios ante sagittandi peritissimos ad bella congregant, et contra innumeros hostes bellum ineunt, at ille qui justitiq causa arma induxerant, ꝓdictū q̄ nefas ulcisci uolebant, q̄q̄q̄ ut supra diximus multo plures essent, prima die bellū cesserunt, et de his xxv. milia ceciderunt. postea iterum atq̄ iterum ad bella ꝓcedunt, et oēs exceptis vi milibus a tribu benjamī interempti sunt. stupent atq̄ miranter, se justitiq cām tueri, et a nefando hoste superari. tandem istis coadunatis, surrexit inter eos quidam senex, et quare tot infortunia eis accidissent, insinuauit. ostendit eos uitijs deditos et peccatorum mole oppressos, enerues et imbecilles hostes non posse resistere. Verum enim vi si colla sua peccatorum iugo subtrahe rent, et accepta pœnitentia resipiscerent, succincti uirtute qua prius uitijs suffocata latebat, procul dubio hostes prosternerent, hostiumq̄ iniurias plenarie ulciscerentur. his auditis israelitę accepta pœnitentia colla eruunt, et deposita mole peccatorū hostes inuadunt. quid plura? bonum vi milia, qui remanserant xxv milia equitū, et septies centū sagittarios de tribu benxamī prosternunt, et oēs exceptis quadringentis, qui in petrę rupes saluarunt interfecerunt, eorumq̄ ciuitatē fundotenus destruxerunt. ꝓterea oēs pepigerē int̄ xi tribus izl̄, et tribū benxamin, amplius nulla conubia fieri, et tribum benxamī a cęteris tribubus omnino alienari. Vos

sue vibis

Vos quoq; fis simili facto expgefacti, resipiscite et prauę dominationis iugo colla ire subducite, tantaq; illecebras nebulas exhipate, uirtutis clypeum assumite, loricą iustitię induite, ut regnum ūm defendere, ūroq; hostiū rabiem comprimere, et ad ea radisi gaudia puenire possitis. ipso pante qui uiuit, et regnat in sęcula sęculoy Am. ut

de burgensis castelli deditio

Postq; peracta pri sacri eloquij dogmata uberius enodauit, animosq; omniū in audi tis amizantiuz aduiuendi spem reduxit. celebrataq; sollempniter missa ad tentoria rediit. obsesso, ut supradictum est, ad gallicianos castello, rex Aragonensis exercituz congregat, stipendia prepparat, et ad castellum p medios hostes uenire nulla tenus formidat. si n. huius castelli confugio careret, totius castelli expars fieret, quod ubi regi nuntiatum est, statim legatos ad castellanos mittit qui eis referant, regem Aragonensē, cum multo exercitu adesse, eosq; in uitent ad tanti belli laborare ppetare, castellani ū milites Aragonē sis aduentum audientes se in crastinum ad bellum uenire sponde runt; quippe quanto audatię impetu Aragonenses ad bella ruerent, o lim experimento didicerant; atq; ideo se tanto labori subducere curabāt pape. thenui milites castelli, hostes fines suos inuadere uidentes, et ppe alionum munimine fulti, eis ire obuiaz formidabant, at ubi gallicianiz relatum est, subito arma capiunt, et prędcō hosti ire obuiam stimulant audatia ruunt. Athapoz cā puenium, et facto crepusculo membra quieti dederunt, in crastinum ad bellum egressuri, et in aduentum hostis im petum facturi. o. quam dispar cā hos, et illos ad bella ciebat! gallicianos leges, iura. pax, iustitia ad arma uocabat, Aragonenses horum contraria in omne nefas precipitabant, postq; Aragonenses ad mensā in ulla franca residenti gallicianos adesse et amore martis in occursum eius ruere nuntia tum est, timuit, quippe gallici milites militia exercitatos, et belli studio thenu os essent ille ad fontem draconis ppe pauci fuissent expertus fuerat, et quanta audatia hostium sanguinem sibirent experimento didicerat. cessit itaq; bellicosus bellicosis, et marte ferox ferociores timuit, q audito galli cani cum triumpho summa laudis ad tentoria redeunt, illi at qui in cas tello rebelles erant postq; dominum suum cesisse, et sibi auxiliuz non posse impendere ~~viderent~~ uident, reginam adeunt, et datis obsidib; huiusmodi pactuz cum ea statuerunt. scilz si rex Aragonensis usq; ad x v. diez auxiliuz et stipendia illis non porrexerit, castellum regine se redituros pollicentur, et determinant ut ipsi incolumes cum omnib; suis facta deditione discedant. Aragonem

de celebrando concilio in palentia

Eodez tempore b. ~~t~~ toletanus archiep, et sē romanę ecclesię legatus burgos uenit quem bti jacobi eps adijt, et eius reuerendaz paternitatez obsecrauit, ut de statu ecclesię, quę fundituus euertebatur, et de pacis reformatione tracta ret. tunc uenerabilissimus pater illi acquiescens aduocauit epos q interesse

scti Auiensē. Ouetensē, minduiensē, cum quibus archiepūs, atq; sči jacobi epūs adyt, et eius ~~reuerendaz paternitatez~~ diutius colloquentes eccē iura uiolata penitus, hispaniaz Aragonensi tyrannidq; undiq; deuastatz atq; desolatz una doluerunt. Sed qm inquieta discordiq; tumultu hęc plenius stabilire in pręsentiarum tempus non exigebat, tum qi complures hispaniarum pontifices deerant, tū qi regina multiplici querarum negotio irretita erat, placuit eis sanctę rei diffinitiones pducere, et in futuro generabiliter concilium celebrare, ad quod oēs hispaniarum pontifices, abbates, duces, principes, comites, cęteriq; primates octo diebus ante euē turas festiuitatez omnium sčōrū in palentinaz urbez possent conuenire et causam regis et regine subtilius indagare, dioceses, ullas, mansionq; agros, uineas, quę in hoc discordię tempore amiserant, sedibus, et monasterijs reddere. quę rex regina, omnibus q; hispanię principibus supra modum placuit.

nuncijs

de nuptijs regis Aragonensis ad regina p̄ reconciliā.

Interea rex Aragonensis uidens rabiez suaz nihil pficere, et municipia quę aut in castella, aut in campania, aut in extremitate habebat, quędaz ab hostibus suis capi, quędam diuturna obsidione elaudi, legatos ad reginaz mittit, et pacis federa requirit, simulat se ad illiatum conubiuz regine uelle redire et pactionis iusiurandum, quod inter se et illam fuerat adimplere. proh sub dola calliditas, ut saltez sic regni principatum posset acquirere, quadaz i taq; die postq; burgis discesserunt, toletanus archiepūs, epūs Auiensis, minduiensis, atq; oletensis forte fortuito uenerabilis epī bti jacobi reginam adijt, ut ei solito more de loto, tanti q; negotijs consuleret, et Aragonensis legatos in medio palatij inuenit. hi reginaz ad nefandum conubiū regis compellebant, et ~~busen~~ burgenses eaq; sub simulatę pacis nomine ad illud idem inuitabant. quorum sacrilegis colloquijs complures, ac pręcipue francigenę condescenderant. quippe gallitiani, Astures, legionenses, campani, castellani, eiusdez ciuitatis incolę, alijq; complures conuenerant, quod ubi uenerabilissimo patri compertum est, et oēs impudenti animo ad precipitium ruere cernit sicut pcesserq; contumaciq; eorū aliquid obicere difficilimū uideretur, uir strenuus clypeo munitus surrexit. cumq; oms in claustrū sčę marię conuenissent, et regina astante Aragonensis regis nuntiorum uerba, benigna aure susce pissent, epūs silentiuz fieri iussit, et factum est. equidem bmūs illuz, ut pote bti jacobi epm pręcipue uenerabantur, et sup huius rei summa illius dictis audire uolebant, putabat n. q Aragonensis regis nuntijs condescendere et quod tanti conuentus irrationabile murm uniuersaliter determinauerat eius quoq; prudentia approbaret. Verum prędatus pr insensatę plebi non acquiescens, immo illos a puersi fauoris exhibitione reducere uolens, sic illis prędicare cepit intrepidus. Verba compostellani epī.

Hactenus Aragonensis regis nuntijs assensum pębuistis, eorum q; rela tota mentis affectione auscultastis, nunc aūt omnipotentis regis nuntiuz audite, eius q; mandata in armariolo mentis recondite. iste nimiriū pp

ppetuę salutis doctrinam ubbis annunciabit, et quod robum et justum est in conspectu domini nri prędicabit. prędicti nunciį ualde noxia ad et ad interitum puteum descendentia uobis duxerunt, et quod hic etiam gtemum uię salutis sit contrariuę, quod ꝙ etiam fas alię leges phibent, annunciauerunt. ego fis ꝺipotentis dei minister, et nuncius, et ad sęd ecclesię iura tuenda ꝓmunitus ustitia interpres ub salutifera quandam, quęꝙ uobis tenenda, l. quę sint re- fulanda in hoc negocio ostendam. nostis fis xpi qm dominus ac redemptor nr in ueteri lege pontifices fieri fecit, ut populo suo presentes et dominicis preceptis populum sibi subditum instituerent. sub nouę quoꝙ legis exordio ipse dominus apostolos sibi elegit et eos ministeriorum suorum dispensatores ordinauit. sacramenta illis ecclesię comisit, et ligandi alię soluendi potestatem in ęlo et in terra tradidit eis dicens. quodcunꝙ ligaueritis super terra erit ligatu et in cęlis: et quod cunꝙ solueritis solutu erit. erit solutum et in ęlis. horum uicem quanꝙ nos indigni obtinemus et eadem potestate nobis tradita pastoralis curę officem conscendimus, nos ministeriorum dei summi dispensatores, pontifices uocamur, nos specialiores et precordiales filį dei sumus, unde ueritas, qui uos, inquit, tangit pupillam oculi mei tangit. nobis xps sponsam suam scię ecclam comisit, eius ꝙ filios nobis erudiendos dedit. quid plura. quod regi regnum immundoꝙ cordialiuę, et precosius. ē. nb pręmanduę tradidit, uidelę curę animarum gerere, et oues comisas a truculenti luppi rabie tueri: quod si forte deripuerint, et in amplioris uię pręcipicium ruerint, nostrum est utiꝙ aduertere, uiam reuocare, et disciplinę pascuis gregem comisum pascere. nobis reges terrarum, duces, principes, omisꝙ populus in x̄o renatus subiugatus est, omnęꝙ curaꝙ geimus. qua in re uos fis xpi deprecor, et deprecando admoneo ne regē Aragonensē et reginaꝙ v. contubules, et consanguinitatis linea ad fines ad illicitus conubiuę aliquatenus rędire uelitis, nefas est n. et satis horrendus flagitium talia fieri. si v̄ pclamantis uos in regis et reginę pactōne iusiurandus feciśe, et piurij reatum nostra incurrere, et ob hoc quasi iuramō coactos ultroꝙ ad priorem fęderis unionem uelle reducere, sciatis, utiꝙ huiusmodi juramenta cōtra constringendas. ait n. scriptura, non est conservanda dum juramentum qm malum incaute promittitur, uelut si quispiam homicidium se facere iuramentum faciat. l. adulterę ppetuaę cum ea pmanendi fidem pollicetur. tolerabilius est n. sacramentum non implere, qm homicidium ppetrare, l. in stupri flagitio pmanere. admoniti itaꝙ resipiscite, et tantū nefas hispanię finibus inolere phibite. quicquid aūt huiusmodi conubiuę l. fęcerit, l. fieri consenserit, illum ex auctoritate dei patris omnipotentis excommunicamus, et anathematizamus, et a liminibus sanctę ecclesię sequestramus. quisquis

q̄ eps̄ literas papę sup eodē presentibus ostendit.

Quarenea ut non solum eos a supradicti criminis participatione reuocaret, uerum etiam ab ecclesiarum subuersione, a cędibus, rapinis, incendijs cessare compelleret, literas inferius scriptas a domino papa omnibus hispaniarum pontificibus missas illis ostendit.

Hę sunt literę.

B.

P. epš seruus seruorum dei Venerabilib⁹ fr̃ibus. B: primati. et ꝯteris epis, et pncipibus hispanie salutẽ et aplicã benedictionẽ. regionum uãrum calamitates, ecclesiarum subũsiones, cedes, rapinas, incẽdia dolemus apud vos ꝯtra fieri, ꝙ a nobis ualeant enarrari. quam ob rem pruidentiam uãm literis pntibus commonemus, ut tantorum malorum remedia communicatis consilijs sollicitius requiratis, nos quidẽ optantes deo quanto maturius potuerimus aplice sedis legatum aduos mittere deliberauimus. interim quida uõ diuinitus facultate pruidere curetis, illos sane pcès, siue milites qui honores, obedientias, uillas, et ꝯtera bona ecclesiastica inuasẽ et occupant. nisi ab eadẽ inuasione desistant, ab ecclesie consortio remouemus, diuersarum etiã partium incẽsores p quos bella apud uos et flagitia ꝯtera ppetrant, nisi ab hac malignitate desistant excommunicationi subijcimus. uox nra, et salus uã dominus, pacem uãq, et salutem uãm misericorditer operetur. datum Latarani x vñ. 12. maij.

Lateriani

Solicitius

Qᵖ epš fugiens tumultũ euasit.

Postqm supradict⁹ epš uerbis finem imposuit, subito omis populus contremuit et dissonum murmur inter eos ortum est. quidam. n. quibus cura erat, efficacius ꝙm, et justum examinare reuerendi patris uerba laudabant. alij aũt quos causa neqꝯ non rationabilis justitie norma impediens compellebat quorum agmẽ densius erat, lapides iacere, aut impetum uolebant in eũ facere. sꝫ pꝫsulis milites tanto tumultu excitati aduenium⁹, et dnm suum armata manu undiq, muniunt. tunc pꝫsul militum suorum turba circũuallatus incolumis discessit, et tentoria cito repetiuit.

de burgensis castelli deditione et de gallecoy reditu.

Transactis x v. pꝫfinitis diebus Aragonenses regiq castelli deditionẽ faciunt. O. quantam, quamq pꝫclaraq militie laudẽ gallitianis dies illa contulit in qua belliger Aragonensis ille cessit, sed multo pꝫclarius, multoq iocundius fuit, cum thenua gallitie uirtus castellam, eius q milites ab impetu hostiu⁹ plexit, et Aragonensis castelli deditionẽ facere coegit. pheq pudor, castellani aliorum uiribus egenti, et gallitianorum audacia pfequentiu⁹, formidolosis militibus quid fieꝫ, cum gallitie exercitus, clypeus et munus eorum discessisset. iam gallitiani diem repatriandi statuunt, iam discedere, et ad ppria redire gaudent, quod ubi regiq compertum est ad castra uenit, et eos obnixus a pposito recessus reducere tentabat. uolebat. n. illos ad castellũ barlancã mittere, quod moabitꝫ obsederant. omis aũt unanimiter domiq suq pricibus uolentes acqescere ppensius discedere pperabant. tunc uenerabilis eps reginam alloquens ei consuluit, ne amplius gallitianorum reditu⁹ differet, ne uelle eorum pfecto quod bene egerant, in dubiu⁹ remaneret. igitur regina reuerendi patris consilio pmonita gallitianos ad ppria redire iussit, et cum illis ipsum epm ad bti jacobi eccaz reuerti pmisit. unus tñ summas grates ei referens, et secum firmq dilectionis uinculu⁹ connectens. sꝫ n. regina illum ut pote tantum rationum prius et dilexerat et uenerabatur multo magis, tamẽ postqm tantꝫ prudentiꝫ eloquentiaꝫ

nolentes

VIIJ. Idus Julij.
Era M.C.LJ.
Anno M.C.XLJ.

sibi p̄desse nouerat. postq̄m illum iustitię hamitem sectando sui auxilio no dubitus desudare uiderat, ampliori ueneratione et firmiori dilectione amplec sebatur, et ꝓfectus illius sagaciter obseruabat. qua propter huiusmodi pactum cum illo fecit, et subscriptum placitum ei fec. era ī c. L I vm̄ ido jul.

ꝓactū regina cū epō.

Ego regina domina v. ubi dnō. d. ecclesię sc̄i jacobi epō hoc ꝓactum fidei p̄mi sionē hoc facio, q̄ deinceps sint una fidelis amica, et exaltem honorē unu et ꝓdelem̄ malum, dum uixero, et non defficiam ub̄ ꝑposse ad perfectum et ingenio meo, et si aliquod malum honori l. psonę uę contrarium sense ro, non teneam ub̄ cooptum. sz in conuenienti tempore ub̄ reuelabo, et p̄ posse meo destruā. si aut̄ aliquod malum de me ub̄ dictum, l. abortum fu erit, horum iudicio qui inter me et uos sunt, si amici mei fuerint, deter minetur, et si defuerint, fiat iudicio aliorum utriusq̄ amicorum, psonę aut̄ uę ne ulterius in expeditionem ueniat, nisi uoluerit, condono, militē q̄ uos tantum in auxm̄ mihi more solito mittatis. testes, qui huic ꝓactioni in terfuerunt. Minduniensis epūs. et p. cardinalis sū jacobi.

de reditu epī, et gallecor.

tandē discedunt gallitiani, et ad ꝓatriam itē aggredientes supradictum epm̄ du cem et ꝓationū ꝑbi socium congratulantur. comes aut̄ petrus cū quadā parte suorum militū, comesq̄ R. et d. pelagides nec non d. gelmirides epī bl̄i jaco bi fr̄i, cum quadā ꝓantesuorum, frib̄q̄ sui militum, et alij qm̄ plures gallitię p̄ceres barsanchā ad obsidionē mohabitarum sed̄ederunt, et non inuenie tes eos ibi reuersi sunt. ꝓostq̄m gallitiani carrionē uenerē. Carrionenses au dito supradicto anathemate, ꝓtificem tenere quęrebam, sz diuina grā ꝑte gente, quodaq̄ rubeo pallio cooptus et pileo pilleo more longobardorum, cum sit. p hęc nefas, qm̄ justitię formā, ecclesię iura ꝓtegdicauāt, nefando p̄plo odio habetur. seq̄tie idem epūs ut securius incederent, quasdaq̄ cohortes militum p̄ire, quasdaq̄ p̄cedentibus omnibus seq̄ et sarcinas interu huntq̄ disposuit, et ut cautē irent, omnib̄ inluxit. ꝓterea quam affabi lis q̄ q̄ beneuolus in itinere illo omnibus fuit, omnesq̄ dochtinę fabulore focillauerit, et quali insidias hostiuq̄ hinc atq̄ inde insidantiuq̄ euitare p̄mōstrauerit, quod et quanta suffragia uniuerso exercitui contulerit in genioli mei handitate impediente sufficienter enodare non potero, ete nim q̄uis interfuerim, ꝓpriisq̄ oculis uiderim, quędaq̄ tam̄ memoriq̄ stilo parco, nonnulla plixitatis causa p̄terreo. nec tamen ēt qui dem, qui ob iniurias sibi illatas milites comitis p. atq̄ d. pelagide capere et dehonestare uolebat ꝓacificum reddidit, et eum nimiq̄ dilectionis uinculo eis con iunxit. sane ille castellum sū̄q̄ maniq̄ de obtanis tenebat, et omnibus gallitię mon tana ingredientibus, p fauces montium, et concaua uallium aditum ꝓhibere po terat. sz p̄ductus fr̄i gallitianorum dux et tutor fuit, et eos incolumes ad ꝓpa conduxit. ipse quoq̄ a sę maniq̄ sue ecclesię clero, et ab oī populo cum gaudio et lętitia cū pcessi ois ueneratione susceptus est, et eius aduentui omnis conuentus congratulatus est.

de monte. ℣. cardinal' et de p. gundesindi ī locū eius ꝓmoto.

Eodem tempore quidaz cardinalium ecclesię bti jacobi nomine gundesindus montis debitum psoluit. et matris suę, scilz predę ecclesię hęreditatez, quę hactenus patuit. distribuit. domorum quoq; suarum, quas prę se domos scalariį habuit, medietatez hospitali sči jacobi, aliud v̄ medium adopt eiusdem ap̄li. construendū dedit quas postea ecclesię prior in conuentu petius, atq; consensu omnium canonicorum emil. defuncto itaq; supradicto cardinali p. gundesindi qui ꝑscripsi eṗ capellanus fuerat, ad eius uicem complendam canonica ꝓmotione sublimatus ē. et cardinalis nomen adeptus est ~

petens

de cōcābio hęreditatū Ariæ exemenię ꝑ medietate denę

Exemenis

Supradicę expeditionis tempore cum prędictum castellum burgos gallitię pceres ob sedissent, Arias exemeniz, eiusq; contribules, reginam v. adeuntes summo opere deprecati sunt. qualinus hęreditates, quę inter fluuium ulię, et tamaris, maioris didacide fuerant, quasq; ipsa regina bto jacobo sub cirographo dederat. a dño P. eiusdez apostolicę sedis prędicto epo, q̄ q̄ m̄ abstrahere moliretur eorum itaq; precibus regina accęscens, sane strenuę inuenisti gallecię, quicquam molestię infere erubescens, ut pote inquiete mentis tumultu, ponti ficem sup his allocū, orat, et deprecatur eum ut ꝑdominatas hęreditates A. et exemeniz, eiusq; contribulis reddat, et illis medietatez denę in concambium recipiat. accepto cum quibusdaz canonicorum suorum qui interesse sol consilio, concambium fieri non renuit. quibusq; regine condescendere nudenser uoluit. tū ea ps hęreditatis illius uillę denę quę in concambium dabantur, intra honoris bti jacobi confinia continebatur. tum qm̄ intra de scā maria delanthasa, quasdaz hęreditates ad denam pinentes, quę regalis iuris erant, a regali iure eripere nitebatur, easq; ad eccam bti jacobi pertinere summo desiderio desiderabat. pręterea regine pręces ēa hoc cassas fieri, haud opportunū ei uidebatur. factum est q̄ concambium inter prędictum epm̄, reginaz v. datis hęreditatibus, q̄ fuerant maioris didacide inter Vsiam, et fathanim. A. exemeniz, recepta denę medietate, quod factum satis utile, atq; commodum ecclesię bti jacobi fore paulo dubio creditur ~

maris

prenominatas

de concilio pallētia cælebrato et de reditu compostellę epi

Anno ꝙ C. X mō. dnicę incarnationis. B. toletanus archiepus scę romanę eccę legatus, sinodale collegium v̄m 8 nouemb. palētię celebrauit, et de hispaniarum oppressionibus, atq; angustijs. et de ecclesiarū subuersionibus, atq; calamitatibus plenius tractauit. gallitię quidez pontifices interfuer, et ecclesię autē bti jacobi epus, cuius consilio, atq; suggestione prędictus archiepus concilium celebrari disposuerat, urgente discordię tumultu prędicto concilio interesse. non potuit. difficillima cā obsistente detentus. ipse nanq; pręterite estatis tempore, coadunato undiq; exercitu ad debellandum Aragonensem campania adierat. q si iterum ꝓfectus illas adire ꝑsumeret, oportebat, aut militum cohortes ad se pręgenduz, et muniendum illuc secum ducere, q temporis dilatas assiduiq; laboris exercitium fieri prohibebat. aut ꝓlixorum flagitiosa rabies, qđ relatu abusiuū est, in xp̄m domini mittē manū, nihilominus uereretur. potio

uenenosa manus bellorum temporibus prede, dubiarum q̃ cupiditate inc̃ata in omne nefas ruere non phones cit. pgdcus sñ eps ad generalem synodum iter aggrediens, hia castellã puenit. Venum enimu comes R., necnon comes o, comites gallicie optimates illum adeuntes, qualibus ab inceptо labore desisteret hortantur, et deprecantur, dicentes. sciuo equidem uenerabilissime p̃ si campanis partes, absq armate manus clypeo a bine psumpseris, et te a truculenta hostium uiolentia quauis ingetani, aut ut uerius p̃fiteamur, cuius prdonis captо ne dehonorari, et gallitiam multiplicia discordie impugnatione oppressi, nos quoq te absente in salutis nre dispendia ruere, hauã ambiguũ est. tua uirtus est cunctã et sollicitudines nram, nrm totius q̃ gallicie genere, ea ppter hortamur et consulimus, ut ab inceptо resipiscas, et quod potissimum est tibi, nbq omnibus prideas, quod si nobis obsistere ualueris, antequ ab alijs q̃ infortissimis de est, deceneris, s. capianis, ne tantum quid temerarie aggrediaris, anb captus fenebris. melius est. n. tibi discessus, licentiam anb inhiberi, q̃ impudice sauore, ad tantum p̃cipicium tibi assensum adhibi. igitur eps his alq alijs adgescens suos de electis suis ad eõdem concilium direxit, qui illius absentie necessitatem romano legato pretendentes, has inferius scriptas literas attulerunt.

volueris

Littere scæ romanæ eccæ legati ad compostellanũ epm.

B. toletane sedis archieps, et dei gra scæ romanæ ecclesie legatus, d. compostellanensis ecclesie pontifici salutem, et aplicã benedictionem. legatos, quos nb misistis, uidimus dicentes, q̃d concilio q̃d palentie uro p̃cipue consilio celebrauimus, interesse nequiuisse inenitabili necessitate detentus, uerum q̃ solacium et auxilium, et consilium uim nb subtraxisse, ut uerum ub fateamur, mo leste tulimus. sz pp̃ pristinam amiciciam q̃ inter me et uos diu. exitit, et interuentu uronum electorum p̃ximus, ac ub indulgemus.

de uilla piauela data M. III. soilaz.

Post hec supadũs eps ad multiplicandũ ecclesie suę bona uigilantius attendens omnium canonicorum consilio uillam nomine piauelam cum ecca sua cuidã scimoniali, scitz o soilaz, sororis comitis p. contulit, ut eam dum uixerit, habeat, inolat, edificet, put melius potuerit. expleto dũ illius uitę curriculo, pscripta uilla ad ecclesie bti jacobi ius cum omnib facultatibus suis redeat. ipsa quoq tanti beneficij non immemor, ecclesie bti jacobi has subscriptas hę reditates tradidit, uidelz uillam cum ecclesiola sua nomine rus ne memitos portiones quas ht infrigariola, uillam manin mediam de heremo, inferio rio q̃q saliniensi uillam manares, medietatem et illius hereditatis, que fuit socrus suę godę. hec omnia cum omnib sibi ptinentibus, bto jacobo contulit. huius rei testacitum atq pactum utrobiq, ut magis ratum, magis q̃ firmum habeatur, neue surrepentium temporum cursu deleatur, cyrographi pagina, quod in cathalogo bti jacobi repies sanctum est, factum est autem hera o c l i. vm idus nouemb.

habet

Era M.C.LJ.
Anno M.C.XLJ.

de alia medietate denę et de alijs hæreditatibus, l. eccis

Aliam q̃q uillã denę de qua supa meminimus medietatem comes p.

quem pig deus eps ulterior spualem filium suum spiritualis doctrine pabulo instruebat, eum gz ut ecclesijs, ecclesiarum gz ministris decimas omniu quę possidebat ceteraqz centa gz beneficia plenius impenderet admonebat, ecclesię bti jacobi contulit. de portionem dit et has subscriptas hereditates uidelz inpuciis portionem suam, ecclesię scę salualonis depus. scm julianum de caranlonia, scm petrum de grandal in fegum. scam mariam de castro in biscucos. scm iacobum de franria, scm stephanu de erens. scam eugeniam de tiasancos, scm saturninum illam ecclesiam in abbali; illam eccam in nendos, scaz mariam de flandrios in salto illaz eccaz, scm tyrsum in selaya. in nemancos scm stephanum delires. scam mariam de mauri. scam qqz mariam de bbia in nemancos, scę mariz demour medietate adquirens. post mortem vi eius hereditatem quę ibi est. postea amauanti et nimiam, et quicquid bt inter vliam et tamarim, l. quantum ibidez deiceps adeptus fuit in hiis hereditatibz, et curtem in naiono iuxta casas in compostella bto jacobo contulit.

ad remouendas oppresiones pplor.

Circa eciam fere temporis quę deus gallicę patronus, pietatis oculo oppresiones alqz angustias pauperum, plebem calumpnijs et iniurijs afflictam, puritiam bti jacobi grauius, assidue rapacitatis infestatione pessundatam, misculter respiciens paterne pietatis sollicitudinem adhibuit, in iustas qz populor oppressiones reuel reuellere lare summo ope studuit. quippe post obitum nobilissimi imperatoris Alinquente tantarum guerrarum tumultu milites maioribus sollidatis, amplioribz possessionibz ditari oportuit, quod oppressionis et inopię ca populis erat. pecunia n. imbecillioribus, minusqz potentibz qq m substracta, nobilibz, et fortis qz bello prout zum exercitijs insudantibz larga manu erogatur. porro res exigit, bellorum tempore milites qui hostium ingressioni resistant, et sua fortiter defendat munerum largitate a patrię tutoribus plenius remunerari. Verum pdcus eps oppressionis tribulationem, inopię calamitate; in subditis misericordię punctione intuens, illis qz paterna pietate compatiens, tantor malorum causas remouere sollicite curauit. ad rebellandum nanqz et rebellandum totius honoris bti jacobi pplm, pupillis penuarisqz calumpnijs atqz rapinis usqz quaqz afflictum, cum omnium canonicorum aplicę ecclesię consilio decreta quę in honore bti jacobi firmissime obseruarentur, constituit, et in his ut equum et justum remota ambage custodirentur, stabilivit, quę ut firmiora forent neue aliq impulsu labefierent, oms optimates principatu in honore bti jacobi possidentes, siue illius dnio subiacebant, quatinus ea sollicitius obseruarent iuram ashinxit, ceteros qqz eius dez iuram non immunes fore misit. deinde ne interlabente temporum curriculo delerentur, scripta breuiter nobis legenda et obseruanda contradidit.

incipiunt decreta. d. eccę bti jacobi vj epi ad plegendos pauperes

Diuina disponente clementia ego. d. scdus ecclesię bti aplj jacobi eps cum eiusdez sedis canonicorum iudicio ceterorum qz nobilium uirorum, predecessorum statuta relegendo ad plegendum pplum ad exhibendam iustitię normam in toto

honore bti jacobi excepta compostellana urbe, amb; q burgis, quo aduenq; alii q complures confluentes statuta nullatenus obseruare valerent; huiusçemodi decreta constituo, et constituendo confirmo.

de eccis.

Capite q exordium sumentes papimo ne quis eccie terminos irrumpat: autui xerit ingrediatur. si quis vo infra ecclesiq fros quidpiam capere, aut sibi psigilla re existente iustitia et exigente uoluerit pontificis uicarium aut licentiã sibi fieri omus expostulet.

de domibus nobiliũ et ignobiliũ, de pignerib; et de ppetratis calumpnijs.

In domibus nobilium seu ubicunq; eorum uxores aut filij infermes fuerint, uicarijs et quibusq; alijs pignerandi licentiã resecamus. in cęteronum q̃q domib; idip sum obseruari pcipimus, excepto si furti, aut homicidij, aut uiolentę mulieru uiolationis, quod uulgo rapsum dr, aut quadragesimalis tributi cã existe rit. q si extra domos iusticianas armenta, cętera ue huiusmodi, quę ppe trata calumpnia capiantur, inuenta minime fuerint, uicarius admonitis uici nis. et legitimis testibus domũ psigillet, l. inde pignus abstrahat. quicquidut q̃ dcm est pigneratum fuit, quousq; vm dies compleantur, integrum conseruen tur, et uicinis reseruandum comendetur, et usq; ad pfinitum terminũ illesũ et ab omi usu liberũ maneat, si fuerint omę animalia exerçendi opus stu dio adhibenda, totius laboris expetia seruetur. tandem si calumpniq ppetrato q̃ finito tempore ad examinandam iustitiam uenire neglexerit, nisi necia detentus cã fuit, iustitię examinatores, pcalumpniq quantitate, pignoris q̃ fę delineant. cętera dominis suis referantur. si q̃s iuste l. absq; domini sui petita licentia q uempiam pignerare psumpserit, duplum restituat, et sexa ginta solidos pontifici psoluat. Verum q̃ q̃s pius requisita iustitia coram idone is testibus cum uicario pignerauit, duplũ minime restituat.

de iudicijs.

Hereditatum, et ecclesiarq causq non nisi ab optimatibus, et aplicę sedis iudici bus diffinientur. calumpniq, fideiussuriq iudicia, more antecessoq nostrorum, post habitis in honore bti jacobi alijs iudicijs, aplicę sedis iudicijs referantur.

de calumpnijs paupũ.

Quia pauperes et imbecilles miscditer calumpnias compleant, ut benefitijs suis pos nitus non noceantur.

de ꝓditorib; et latronib;

Proditores, et latrones nemo ptegere, nemo defendere psumat. sane eor pfecto res dampna, l. calumpnias quę illis sustinere meruerant, sustineant.

de furib;

Fur postq̃m fertio furti reus conuictus, comprehensus fuerit, principijs hę atq; iustitię examinationibus habitis. q dictante iustitia p meritis ultione in eum exerçeant, sibiq; dati gladij cam animaduertant; nouerint n. qi qui punit malos in eo q̃ mali sunt, minister dei est, et alibi punire malos, non e. effusio sanguinis.

de caracterib;

Caracteres coram totius ecclesię conuentu siue publico concilio fieri iubemus

aliter factos ualere inhibemus. de fossataria et lucruosa~

His qui seruilis conditionis iugum sustinent, l. qui quadragesimalia tributa persoluunt, redditus solitos, qui fossataria, et lucruosa nuncupantur, relaxamus si patrum, parentumue suorum hereditates incolunt~

de die dominica.

In dominica die uinicolas adciuilatē negociarum inhibemus.

de placitis et ceteris scriptis~

Placita et cętera huiuscemodi scripta ab auctenticis libris sui archidiaconi, siue abipsius loci archipresbiteri fiat. sin aūt cassa habeatur. de causis pauperū.

Si quis potentum iudicij cam̄ habere aduersus pauperē l. diffinire habuerit, similem personam introducat, quę perse cam̄ suam diffiniat, ne forte cuius etiam maiestate, pauperis iustitia suffocetur~ de quadragesima.

Diebus quadragesimę caracteres fieri, calumpniarum causas diffiniri, inducias exerciti, fossatariam dari, nisi magna expeditionis necessitas inquerit, nūs quidem non extraneis, qui p dōnum suorum uelle habitabunt, excepta furti, rausi, homicidij quadragesimalis tribusi cā, remouemus~

ut calumpniarū causa in klēdis discutiantē

De klendarū archipbī plbī milites rustici, in klendarum antecessorū more conueniāt hunc si quid querele iniurię ēt orta fuit. ab archipbiō, cęteris q discretis uiris ueraciter ęquentur, et emendetur, quod si diffinire nequeunt, seq die supillius ne golij cā uera indaginē facta pontifici, atq apūq sedis primatibus referatur et determinetur. de cās agēdis i vjgilia.

Omnis cuiusq ebdomadę sexta feria pontificalis palatij ianuis reseratis, quicqd querele q, quicquid iniurię fuit, in presentia pontificis iudicū. et canonicorū infirmetur et diffiniatur~ de lupis exagitādis~

In unoq sabbato excepto pascbę et pentecostes precibus milites rustici, cuiusq negotij immunes, lupos exagitantes psequantur, et eis principia, quod uulgo fogos uocatur comparent. quisq ēt ecca unā ferreas canās psoluat. adhoc negotiū qsqs ire distulerit, si sit sacerdos, p infirmorum uisitatione declineatur, l. milites v solidos, rustici v ouem. l. solidū psoluat~ de uicarijs

Milites, et quicunq principatu preminent, uillicationibus suis tales uicarios statuant, quid si quid contra decretorum iustitiā egerint, calumpniarū causas unde compleant, habeant. sin aūt eorum domini ppetrati dampni et iustitię calumpniā sustineant. de lationibus

Quicunq lationem comprehenderit, eū uillico hūs tradat, et quicunq uillicus ab eo abstraxerit, horū az pfectus habeat, sic et de petitionibus~

ne quis res mortuorū eripiat aut ingerat

Quoties quis naturę iura psoluerit, illius hereditates, cętera q beneficia usq ad x dies, integra, nullaq ingerentia labefacta, qualiter ille dimiserit, consistant finitis autem x diebus, possessionibus, cęteris q beneficijs sub eodem iure, sub quo qui

mortis sp̃iculo ꝯcidẽrit, quale ue dimiserit existẽtib⁹, si qua iurgia si qua ca
lumpniarum scismata sup̃ his fuerint, ab aplic̃ sedis iudicibus, cęteris q̃
dissentiis uinis diffiniantur. cęterum nequis hęredipeta, ne quis sicophanta u
surpatiue accędat iustitię atq; solẽnius indagetur.

ne in dñica saiones licentiã habeãt pignerãdi.

Ab hora nona sabbati usq; in fiã sẽda hora p̃xima nullus saio habeat licenciã
pignerandi, nisi homicidas, latrones, scilꝫ uiolatores uirginum puim, rau
tores, et p̃ditores, et si aliquis de extranea ꝯ patria justitiã postulauerit
ipsa supradicti tẽporis justitiam sumat.

ne cõuẽtus alienãtiũ fiat i ecclã.

Saionum concilium, l. militum conuentus in ecclesia siue his eius fieri phibem

ne clici fiant laicoꝝ uillici, l. pedagogi.

Clici neq; laicorum uillici efficiantur, neq; filiorum dñorum nutritores, neq; Ala
ica p̃sona dehonestentur. l. eorum bona capiantur, qui aliter egerit, cano
nicam institutionẽ componat, et excommunicatus a conuentu fidelium sequa
tur.

de rebꝫ captiuatoꝝ

Bona eorũ, q̃ capiunt a mauris, usq; ad annum p̃lenum inemerata, et inre
ata cõsequentur, ut si forte fortuitu captum potuerint redimere, redimant,
sin aũt completo anno iuxta arbitriũ p̃pinquum, eorum bona distribuantur.

de mercatoribꝫ et peregrinis

Mercatores romarij et pegrini non pignorentur, et q̃ aliter egerit, duplet quę
talerit, et sit excommunicatus et a x p̃soluat dño illius honoris.

de clicis

Clici fossatariam non dent, abbates, et clicos uenientes ad synodũ, l. uocũ, aut
tentias afferentes, pignerari uetam. de mẽsuris.

Oms alias lis nisi ad mẽsuram illius pctie, quę stat in campo compostellę tam
in hac ciuitate, qm extra uendere l. emere p̃hibemus, et q̃ aliter egerit ex cõ
catus a x et. soluat, donec resipiscat.

de cõcilio palletiæ et de capellano reginæ in lucẽsẽ epm̃ electo.

In prędcõ p̃allentiq; concilio, d. toletanus archiep̃s, et sẽq; romanę ecclesię legatꝰ
unam cum coeteris q; hispaniarum epis, abbatibus, p̃mo et tempore iustitię examina
es saluberius edisserendo, rapinas, incendia, cędes, cęteras q; hispanię calamitates
de die in diem crebrius inquere doluit. communicatis aũt omniũ consilijs, missali
lem dei miam oms humillima deuotione, qualenus tot tantisq; malꝰ remedia
maturius impendere dignaretur, expostulauere. demum ecclesiarum subuersio
nes, diuina et et humana audacius temerata ingemiscentes. consulere, relata
re, tantis q; calamitatiꝫ deo opitulante finẽ imponere, sollicite curarunt, lucen
si q̃q; ecclesię de cuius inpetratione sermo in publicũ uentilatus est, paterną cõ
solationis aurã non distulere. illa nanq; iam diu tutore priuata, et pene oms
tore uiduata maximis p̃cellis, ut nota bellorum tempore impellebatur, p. oppe eius dez
ecclesię eps, totus supra humanę fragilitatis indigna, et ab huius mundi cura immunis, tanti
culminis sollicitudinẽ fere recusabat, licentię ecclesię honorẽ p̃tegere, animarum

curam gerere, multis, diuersisq negotijs insudare, sic necciuq erat, negbat. nec
rea illum equimonia uexabat, nec amplius actui satis officij. eo. poterat. ea propter
xpiđca ecclesia patrocinio uiduata pcellarum impulsu ualde ingemebatur, et maxi
me comitis R. dnio subiugata opprimebatur. quapp generali collegio sanctum est
qn qđ pdos lucensis ecclesiq eps regiminis curam ferre penitus renuebat. uno pō
tificis ministerium implere nullatenus poterat, ne ecclesia fundo tenus exstirpa
retur, alium q ui et eccias a morsibq hiantiuq protegeret, et curam animarum gereret
canonice in epm promoueri. igitur a lucensis ecclesiq clicis archiepm adeuntes, qua
tenus malis suq desolationi consulens, eorum petitioni condescendat, misericor
exposcunt. ipse qq pfatus summq religionis uir. utiam tanto labori desisteret,
aliq q ipse nullo m implere poterat, et ad ecclesiam protegeret. et pastoris officiuq
teneret in epm eligeretur, summo ope precibq impetrare laborauit. a supradcis itaq lu
censis ecclesiq, optenis q uenerabilibq psonis p. regiq, v. capellanus designat pnsul
et summo affectu exposcitur. deinde ad lucensē urbē canonici ad epatuq promouendu
mittitur. ipse equidem archiepūs supillius electione, atq consecratione, dnio compos
tellano archiepō A. tudensi, d. Auriensi q minduniensi hasitas direxit.

de scrutinio et cōsecrā lucēsis electi

B. dei gra toletanq sedis archieps, et scq romanq ecclesiq legatus dilectis in xpo filijs
atq epis. dono d. compostellano, dono q minduniensi, dono A. tudensi. dono. d.
Auriensi, salutem in regni adiutum, uiq paternitati notum fieri uolumus, lucēsis
ecclesiq clerum et pplm dnm pehum capellanum regiq, sic accepimus sibi in pas
torem elegisse. sq utrum electio canonica fuit, q ignoramq, ub thanitatiue exquirimus,
atq scripendo rogamus, quatinus rem diligentius inquiratis. q si electio
nem canonicam inueneritis. qa b thalensis, quandiu scē romanq ecclesiq inobe
diens, sic nostis, atq rebellis extiterit, ab epali suspensus officio, nemine con
secrare, nōl aūl cum dono compostellano uice mā fungente benedicere studeat,
aut nobiscum uris literis ipsum pauldubio consecrandum dirigere. mandatō
aūl dum in hac malitia perseuerauerit, nullus eps, nullus bracharensis primatis ab
bas, sq nec clicus aut laicus, ut dignū est obedientiaq exhibeat, ualete.

de cōsecrā lucēsis electi.

Visis aūl his litis de eius electo pmplissima indagine consulitur, et quem canonice
fuerat facta, consecrā non differtur, fungente igitur d. bti jacobi epo, uice ar
chiepi lucensis ecclesiq, electus in ecca bti jacobi vj h maij. pnq sentiis. d. Auriensi
et minduniensi epis in epm consecratur, et lucensi ecclesiq pastor destinatur.

Ad insinuandā amicitiā inter toletanū archiepm et epm compostellanū de excōica q bracharensis archiepi.

ilē supradcus archieps d. ecclesiq bti jacobi epā has litas direxit.

B. dei gra. toletanq sedis archieps, ac scq romanq ecclesiq legatus, dilecto in x
pō fri, et coepo. dono d. compostellano, sup ius ciuilq felicitē copulari, magno mentiq
affectu, multo animi desyderio, quam si fieri possq optarem uidere amicitiā, de
cōi utilitate huius regni maxime plurbali ub cum loquutus sq qm tanta e
perturbā, quod mutuo uisu pq sentiat fraudamur ungat thanitas, et epla, quos
separat corporis absentia. nouerit q dilecto mā. q bracharense, qm de inua

inuasione legionensis ecclesię satisfacere noluit, et exinde a nobis ab uniuersi officio
suspensus, epale, et sacerdotale officium immunde[n]ter celebrare presumpsit, subiectus
a dño papa accepisse literas. inter querelas aliquas que de eo ad sedem aplicam delate
fuerunt, legionensis ecclesię inuasio, et contritio nos grauius contristauit. super qua
ex nris literis monitus, et auctorio nro B. tolet[a]no ad concilium euocatus, et uenire et satisfacere contempsisti. ad hęc p huius modi nequitia et inobedientia, penam tam
a sacerdotali, quam epali officio interdictus, eadem officia celebrare pertinaciter presumpsisti. nos itaq; auctore deo sanctum neq; sic et sup[er]bię facinus ulciscentes, et eadem t
officia, et bracharensis ecclesię obedientiam interdicimus, donec resipiscens obediat
et potenius satisfaciat. datum latarani x iij k[a]l maij indict[ione] vij.

Rogamus itaq; amicitiam uram, qualinus omnibus suffraganeis bracharensis ecc[lesi]e epis,
has ostendatis literas, et ne quicquid ex sm iussione dñi pape obedientiam exhibeant
admoneatis. has quoq; alias portugalensium infantisse uim quam p nro amore destinaste. valete. de clicis et hereditatibus ab eodem ecc[lesi]e bti jacobi epo acquisitis

Eodem quoq; tempore quidam aplicę ecclesię epus ec dignitatem, augmentationemq; sue ecc[lesi]e
usq; quaq; indefessa sollicitudine anhelans, eccas fabricauit, hereditates, et possiones
lucrifecit, edifitia, et municipia construxit, has scilt hereditates ecclesię sue acquisiuit. monasterium sci pelagij de cincitello cum familia sua et cultis suis, uidelt uilla
maiore, Maurenfani. castro facto. salamiri, cesari, Anseriçe, quintanas, villar. Ruiu. salimes cum ecca seę marthę, et in castella molnes, Angio, indesa, uillas,
hauca, occa, ordiale. insiaonia, alias uillas, cum omnibus testationibus et aquisitionibus eorundem monasterij ubicunq; inueniri poterunt. it[em] filia comitis petri
foilaz, nomine enxemena, ecclesię bti jacobi octauam partem seę marię de[tu]s
monte contulit cum familia sua, omnibusq; adiunctionibus suis. octauam quoq; partem
de scō pelagio delenes cum familia sua, omnibusq; adiunctionibus suis, eiusdem quoq;
comitis, p. fi nomine rudericus foilaz, quodam ius quod est secus Auegundi,
uillam. s. bti jacobi, eiusdem apli ecclesię tribuit. insuper idem epus quasdam ecclesias edificauit, eccam sci jacobi de pallonio, eccam de palomo, eccam sci saluatoris
de therua in portomanicis. castrum quoq; honesti turribus munitum, muro circumdedit, ponte ceterisq; decorauit, et quam plura edifitia in honore bti jacobi construxit. item rabinatus omnibus dedit ecclesię bti jacobi uillam aglon. vilarial cum familia et adiunctionibus suis. comes quoq; petrus cum comitissa uxore sua domina o ibidem
contulit inuentosa medietate unius ecclesię, scilt sci xpō fori, et in terra de faro
partem asterius ecclesię scę marię de aabo, item in coronato dedit suarius foilaz
uillam nomine bausendi, et alias duas uillas ibidem.

de eodem.

Eodemfere tempore regina domina v. uenerabilis memorię regis Adefonsi filia,
quosdam bti jacobi ecclesię clericos, diuitum scilt ludanensem et eius fratres pelagium
et petrum, et totam eorum progeniem cum tota sua hereditate, esse capite censos asserebat, et eos sibi seruili conditione debere seruire, multis assertionibus
comprobare uolebat, et qui illi bti jacobi canonici erant, epus d. de eorum decore
et detrimento non modicum contristatus dnam reginam summis, et indefessis

precibus interpellauit, ut illius mi calumpniam diuino et bti jacobi amore omnino p
moneret, et supradctos Ethicos, et eorum pgeniem, quietos esse et libertatis iure uti, in
dei obsequium et suorum peccatorum remissionem pmitteret, cuius petitioni, domi
na regina condescendens, non solum illos de suo genio ingetare dñi epi intercessi
one cessauit, uerum omne eos inter suos familiares, et spuales amicos ex illo tempo
re habere disposuit. duobz aut supradctorum fim, pelagio, et petro mortuis. 3us aut ui
uente. s. didaco, 3z insano, qui suum patrum dblo, stimulante dum esset insanu
interfecit, nuno budanensi cum suo fre fioila, et auunculo suo. d. didaco dulcijtij
et alijs parentibus, budanense, in monasterium in tia de coronato sta Cilitii, gd
sua pmia hereditas erat, bti jacobi ecclesig incartauerunt. et testamentum in osten
sionem, et confirmationem sug incarnationis a serpsis factum ppijs manibz robora
uer, et robouatum dño epo in thesauro bti jacobi tenendum, et habendum, lgta
manu et iocundo aio tradiderunt, hanc aut incarnationem eo tenore, et eo pacto
fecerunt, ut quandiu illi uiuerent, supradcm monasteriuz ad usum uitg haberent
et bti jacobi ecclesig subi, et obedientes eent. hoc qqz actum est ut si qui ex eorũ
pgenie Etici esse, et secularitez continere uellent, pqdem monasteriuz eodem tenore
possiderent. hoc testamto facto, et a billo accepto, omnia fere ttalia, gilli de supra
dcto monasterio habebant, dñs eps nulla malarte, et nullo malo ingenio acqsiuit
et in bti jacobi thesauro ad testimoniu supradcg conditionis reposuit.

de eodẽ.

Petrus qqz Vimaraz cum uxore sua dedit inter ambos pontes sextã p ecclesig de
tabladella, bti jacobi ecclesig. dedit et uillam de tabladella cum suo seruitiali. pqter
hoc idem supradctus eps ecclesiam s. tho. apli de ioames restauranit, renouauit, et
consecrauit. item ouetus gallitig comes, et uxor sua eila dedere bto jacobo in ripa
pisongi portionem sua de ulla boua della, et de uilla pisata, et omnes seruos suos
a seruitutis iugo absolutos, tuitioni bti jacobi comendarunt. comes qqz petrus cum
Vxore sua comitissa oi medietatem filiorum ecclesig sci tyrsi de aucgundo cum ca
ractere suo ddcõ dedere apli, quam eccam iandudum ibidẽ contulerant. item oi gel
mirides fr pqdcm pontificis, suas portiones qnqz ecclesiarum, scilz sci petri de ouiego. s.
michaelis de castanella, s jacobi de ripa desar. s antonini de casho, bto jacobo cõ
tulit hac conditione. ut annualim in aniuersario suo, scilz in festiuitate scg maris
magdalenz de illis canonica splendide pcurentur. item Arias petrides dedit uillam ui
rides. item uiscauara fioilaz soror comitis petri dedit bto jacobo medietatẽ sci petri
de crendes innemitos.

de eodẽ

Comes munio et uxor sua comitissa lupa contulere bto jacobo portionẽ suam
ecclesig .s. eulalig de aria. in salcota unum seruitialẽ cum sua hereditate. in
amunio alium seruitialez cum sua hereditate. in decia uillam de uillegio cum
sua creatione. in auiancos scm martinũ de olarios, sic Vregina dederat eis
item ranemirus muniniz, dedit ddcõ apli solam quam portionem sci martini
de seuerana cum adiunctionibz suis scilz sco iohne deboion, cum uillis, et hg
reditatibz, idest uilla de forno, uilla de cengtu cum omnibz alijs hereditatibz
item p parte sci martini de seuerana, medietatẽ sug marig de colensi, medie

salem scī petri de sena, medietatem scī eulalię in ripa umię, medietatē scī leo
nis de sicana, medietatem scī martini de merx, portionem suam monas
terij de calogo cum suis adiunctionibꝫ id est uilla callario, et ibem castrejj, et
et callarius. item portionem suam de deiru, et de uilla usu usa, et de uilla de
cuuellion, et de uilla de unio et de uilla de portas, et de uilla de loix, et de
scā maria de uesomanio. item maria fredenandiz dedit bto jacobo portionem
suam de uilla noua. item gundesindus sidiz dedit bto jacobo in tabenolos, 4az
partem ecclesię scī iohānis Xpō santellas cum adiunctionibus et creatione sua. mu
nio qꝫ dida3 contulit bto jacobo partem suam scę marię de canedeçello cum
adiunctionibus, et cum quodam rure. item regina v. dedit bto jacobo medietatē
monasterij de sedasma cum adiunctionibꝫ et creatione sua, et medietatē monas
terij scī stephānī de caneda simili cum adiunctionibꝫ et creatione sua, item re
gina dedit bto jacobo scripturą testamō caldas deuntes, et quandaz hęredi
tatem in sautu de lide et aliam tueia.

Amicitia tē archiepm et comitē p.

Ego comes dnūs p. froilaz cum his inferius denotatis iuro ub' dnō d. sedo epō per
deum patrem omipotentē, et per oēs scōs eius, et uirtutez çeli, ut salua fidelitate
infantis domini A, l. alterius dni. q. quem cōi consilio susçeperuṁ, sim ūr fi
delis amicus absqꝫ fraude et malo ingenio, et custodiam, et defendam uitaz
ūam et membra, et honorem quem nunc habetis, l. habituri estis, modis oib
depimendo dedecus ūrum, in omnib et per omnia, et similit honorem exal
tando, contra oēs homines secdm meum posse et ingenium et arbitriuṁ, et si
militer iuro ut parentes ūros, quos mihi comendauerit. et ipsi sem con
iunxerint, adiuuem, et amparem, sic aliquos de meis bonis hominib. homineꝫ
v' et honores tūi jacobi, qui sunt in mea terra defendam, et amparem, ad ūtaz
utilitatez, ita qd per me nullum impedimētū, aut dampnū habeatis in eis, et si
ego aliqꝫ iniuriam fecero ibi, aut mei homines, corrigam p me, aut p iudicium
et laudamentum de mis amicis, et hominib, ex toto uelle meo et posse, et si
forte fortuitu perdideritis honorem ūrum, medietatē mi honoris tibuam ub', et
defendam, et amparem uos, et canonicos ūros, q' ūi amici fuerint et mei sic
met ipsum. de sublimando aūt infante dōno A, et de suis honoribꝫ dandiz, et au
ferendis secdm iussū, et ūrum consiliuṁ faciamuz, dum n. in potestate ūra habueri
mus, et si de hoc iuramō mentitus fuero, sim ego periurus, et isti qui meam erant in
fantes, si se perjurare uoluerint, stent cum suis pstaminib, et honoris exceptiz
castris uobiscum, et adiuuent uos sine arte et malo ingenio, et de istis qui sunt
in hoc pacto, sic discusserint et iudicauerint, de omnibus negotijs inter nos factiz
ita faciam, et hoc iuramentum sit solutuz, si nos solueriṁ.

iuratores comitis.

Hiurant cum dnō p. comite ad illum epm hi sunt. uxor eius comitissa dnā maior.
peremudus petriz filius eius. fernandus petriz filius eiuz. Arias nuniz. Arias exe
menez, froila petriz. Arias sesmondiz, sarracenus munīz froila Afonso. iohs guti
erez.

de cōcilio aplegionē celebrādo.

Non post multum temporis B. tolet. sedis archiepus, et sce romane ecclesie legatus
pdcō pontifici has subsequentes litas direxit, et ut ad concilium quod legione xv k
nouemb. celebraturus erat, ueniret, ei mandauit.

B. dei gra tolet. sedis archiepus, et sce romane ecclesie legatus dilecto fio, et coepo
dono d. compostellano sempiternam beatitudinē, nouerit dilectio ura, me cū
rege et regina de coī pace locutum fuisse. sz qm inter eos nllaz concordiā rege
nente facere potuimuz, concilium legione k xv nouemb. celebrare decre
uimuz, cui dilectionem uram interesse uolumus, atq; precipimus. ualde n. in eo
nb' nec'cus eritis, nec ulla occassione optamus, ut pgressam uram pdicte si
nodo subtrahatis. vle, abbates v atq; pepositos, ura dioceseos uobiscum adducere
mandamus.

De statu scē ecclē et de rigore iustē quæ prædecessores ecclē
bti iacobi epi cū inferius noiatis epis stabiliuit.

Nos diuina dispensatione ecclesie dei ministri, d. compostellane sedis A. tudensis q
uallisbuēsis, p. lucēsis, d. auriensis, hu portugalensis, nutu domni. B. tolet
ne sedis archiepi, et sce romane ecclesie legati xv k decemb. compostelle con
uenimuz, et cum abbatibus monasteriorum gallecie, cēteris q religiosis poriun
tis concilium celebrauimuz dño annuente. in q' eōdez concilio, comites, et cēte
ros fie optimates, qui ad concilium legionense ire non potuerunt, cōmonefeci
muz ut decreta que in eodez concilio sancita fuerant, inuiolabili observatione
custodirent. primo ut in ecclesijs dei, et earum rebz et ministris, nullus laicus
uiolentiam facere psumat, et hereditates, et testamenta eisdez ecclesijs integre
restituantur, que iniuste ab eis ablata sunt. scdo ut nullus laicus aliquā hab
at potestatē, in ra sacraria ecclesie, quod uulgariter passales, l. dextros
appellamus. 3°. q nullus laicus decimas ecclesiarum, l. primitias, seu oblatio
nes uiuor. l. mortuor. nec accipere, negz tangere audeat, et q nullus ordina
tus a manu laica eccām suscipiat. quarto, ut negociatores et peregrini, et la
boratores in pace sint, et securi per terras eant, ut nemo in eos, l. eorum
res manus mittat. qnto ut legitimum coniugium nullo m' uioletur, et q' in con
sanguinitate l. parentela coniuncti sunt, cito separentur, aut cōtione primi
fur. sexto, ut publicones, et manifesti perjuri, et eorum testimonia a nullo susci
piantur. quia infames sunt. septimo ut nulla psona eccām uendat, l. comparet
seu alicui laico in cantet, quia simoniacum est. octauo, ut nullus clicus mu
lierem in domo sua habeat, nisi eas quas canones consentiunt. nono, ut
monachi, l. clici qui reliquerunt habitum, communione priuentur, donec re
sipiscant. decimo, ut monachi sub manu abbatis uiuant, et ppietates non habe
ant, et publica officia, ut pcaro christiani plūs non faciant. q' v hec decreta secm dis
positionē eporum suor. obseruare, et complere studuerunt, qām dei omnipotē
tis habere mereantur, illi aut qui neglexerint, tam in campis, et in castella
quam in portugali, et in gallecia, nec non in extrematuris et Aragonia, ana
themati subiacebunt, et in eorum fa l. dnatione eorum officium diuinū nullate
nus celebrabitur, nisi per priam, et baptisterium. confraternitatē at' eliaz inter
nos fecimus, ut alius alium diligat, et alius alij si necesse fuit p posse suo,

subueniat, et mutuam charitatē inuicem habeamus, et quando aliquis nām obibit
eius aiam alij unanimiter succurant, elimosinis, orōibus, sacrificijs, quatinus
ad eternam beatitudinē peruenire possit. ad hanc aūt confraternitatē confir
mandam statuimus, ut unoq̄ anno, mediante quadragesima compostellq
conueniamus, et corrigamus malefacta, que ad audientiā nām uenerint. ilem
hec a romano pontifice eidem compostellō epō ad ecclesiā suā exaltationem
solliciti desudanti directa sunt.

Responsio ad peti[es] epī.

P. epūs seruus seruorum dei uenerabili fri. d. compostellano epō, salutē et aplicā
benedic[es]. et si quid aub possibi uīas tūm tribulationes agnouimus, et quas uos
expimini corpore, nos sētimus in conde. si quid ēt facultatis in nb est, fraternitati uīe libenter auxiliū imptimur. tu v̄o fr charissime sic egisti, uiriliter age, et ad pacem instituendā modis omnib labora. uīarum nempe partiū bellum ecclesiā periculosius ē. tūm pp gentium ferocitatē, tūm pp infidelium uicinitatē. q̄b vana fides propt huius modi facinora ludibrio est, ppter quas regnī uīi, et ecīe pturbationes, postulationi tue iuxta uoluntē tuam ad presens respondere non possumus. qi ecclesiarum nouā dispositiones in huius m tumultibus minus competenter fieri possunt, cum magis pturbatē ecīe uideantur assene q̄ pacem, cēterum si pacem finib uīis mīa diuina fauente, sup hoc negotio quod opportunum fuerit, libentius tractare curabimus. datum latāni vm. 12 julij.

Hec q̄q̄ a iōhne gaietano, et cardinali, et cancellario ei directa sunt.

de eodē.

Charissimo fri et amico dulcissimo .d. compostellano epō, fr iōhnes dei gīa diaconus salutem in dnō, benignitati uīe q̄s agimus, qi quod ab alijs nuntijs uīis minus factum fuerat, p alios adimplestis. de negotio quod significastis m diutius cum dnō papa tractare nonpotui, qi me in urbe commorante ipse longe discesserat. q̄die tām ante iōhnis bti uigilias recessit. p tempore tamē eqi, quod potui sz hoc tempore in dissensione tanta, nec ipsi nec nb uidetur idoneus huius m mutationes deliberare. illud n. pariū quod Xani tenente de provincia emerite, toletanq epūs possidet, quem hoc tempore in tanta compressione pturbare peccatum est. cetera si quid uīe infuscq est, nostis negotijs uīis paratus semp fuisse, uos q̄ uīi memoria memores sitis, custodiat uos qui custodit israel. Am.

Ex machinā regine in epm et de reconciliā eor.

Interea regina v. in galliciam repedauit, et compostellā puenit. porro nq dūs sci jacobi epūs, qm eam suspitionib atq detractorib facile acquiescere, et qm eius aiam ad regendū in pace, et justitia hispanie regnū, femineum, et enervem nouerat, et qm filij eius regis il dnō gallicie regnum debere subijci, si justitia put decebat polleret sciebat, animū suum ab eius dē regine fauore, aliquatenus remouerat. regina aūt inimicos epi consilio, si locus aut tempus exigeret, illum capere satagebat. interim alterutrū uerbaptendebantur, regina mustipulam machināte et epō sagaciū sibi cauente. cum regina cassata intentione prius i salinis si quo

et circunquaq; moraretur, q̃ loco, l. q̃ m̃, l. q̃b; coadiutoribꝫ epm̃ capere nossz, p̃ tractauit. optabat nanq; sed nõ p̃sumat, ꝑtractabat, sz uerebatur. denicz stabiliuit, ut epꝰ qui tũc aderat, sibi apparatiꝰ illis reuertenti occurreret, et sic ex inspirato capetum, non n. compostellã aut ubi a suis uallaretur in eũ manus inicere auderet. comes nanq; p. fidelis & concordiae amicus supradictꝰ epꝰ, audita p̃ditione ab ipsa equidem regina, et a consiliarijs suis uehementer expauit, p̃ nuntium suum etam, et sub magna fide dicens, orauq; pontificẽ et q̃ m̃ facere deberet, fideꝫ, et ut sibi melius caueret, et fideꝫ ꝓtegeret, postulauit. audita nefãdq; ꝓditionis fraude, epꝰ compostellam remeat. minus tñ ullicis suis iniungens, ut reginam apud nationum honorifice parent. post hẽ ꝓceres suos, canonicos, ciuesq; in unum conuocat, quidq; relatum fuit sibi; quatñ ue in se machinetur, agere regina, qualem ediderit. omẽs minantur, famq; parui consilij causas unanimit execrant, inito demq; consilio epꝰ armata manu equitum atq; peditum circumuallatur, ne quid in eum temerarie hostes audeant, ne ue quod machinati fuerãt ad effectum perducant. regina ut comperit consilij sui fraudem cassatam, nec ulterius posse ꝑficere, consilium abdicat, negq; se unquam talia excogitasse obnixius astruit. culpam latrinis usqq; obumbrat, et epm̃ ut pote patronũ suũ tanq; se ipsum diligere, honorare, et ꝓtegere uelle, iure iurando affirmat. scriptum est n. cor stultoꝝ dissimile erit. nihilominus famẽ epi reginam accurate suscepit, eiq; obsequium regij honoris impendit, nimirum armis circumseptꝰ hostibus suis formidandus erat. conuenere aũt compostellam gallitiq; comites, cẽteriq; optimatum inter reginam et epm̃ discidium molestẽ ferentes, et omnis huius m̃ consilij complices, nefandos ꝑditores uocant, et pacem inter eos restitui summopere elaborant. tandem regina epm̃, et ꝓceres suos ad fœderis unionẽ reuocat eiq; cum xx optimatis uadonum, gallitiq; castellq; et campanię huiusmodi pactum et iramentum facit. iuramẽtũ regine.

Ego regina dña. v. iuro ub' dono d. epõ deum patrem omnipotentem, et p̃ omnes sos eius ut de isto die in antea sim uera fidelis amica de uero corpore et uno honore, q̃m habetis. l. habituri estis sine mala arte et malo ingenio ad meum posse et non ꝑdatis honorem uitam p̃me, l. per meum consilium l. ingenium, et consilia q̃ m̃ dixeritiq; et celare mandaueritiq; in discopia in loco unde ub' male contingat, et ut adiuuẽ uos defendere, et amparare honorẽ uitam ad directum, contra omnes homines, et si aliquis homo dixit m̃ male de ub' non habeam inde curam, l. affrontem ub', et si aliquod malum fuerit affrontatum de me ad uos corrigam me per iuditium o uallibriensi epm̃, et domi. A. et p. munitz, et M, et p. Anaiaz, et si isti minus fuerint ꝑnamus alios, qui nb' complaceant, et si hoc iramentum piurauero sitis uos absoluti et uri iuratores, et ego piura, si me emendare uoluero usqq ad x dies si fuerimus in gallitia, et si in tte sonis fuerimus usqq ad tres menses post quam aduocata fuero in regno meo, adicimus aũt in hoc iramẽ, ut si ego piurasuro omnes iuratores mei sint ex pte ura ~

iuratores.

Nos iuratores de parte regine dñe v. iuramus ub' dño d. epõ ut sic supius scriꝑ

sum est, sic regina domina.v. exsequatur. si at regina renuerit, iussione pscriptoꝝ faciemus iudiciuꝫ. nos hoc in concilio testemur semel, l. bis, competenti loco et tempore, in regno eius, sin aũt simus pium iuxta concessionem eiuꝫ. Comes doñus oy. Adefonsus rudericquiß. fredenãduꝫ iohñs. iohꝫ didaci, et quos absolueri eps sint absoluti ab hoc iuꝝ

de nauib⁹ epi. et de ꝓda ꝑ eas ī sarracenos facta.

His diꝫ temporibus hispalenses, saltenses, castellenseꝫ. saluienses, lisbocnseꝫ, ofenseꝫ sarracenι ab hispali usqꝫ ad colibriaꝫ, confinia maris incolentes, naues construere consueuerant, et nauigio armata manu uenientes, maritima a colimbria usqꝫ ad pirineos, uideꝫ portugalliam, ma monacios, saliniensiuꝫ sineꝫ, pistomarichos, gentines, nemancos, sonariaꝫ, salagiam, bregantinos, nemitos, muꝯcios, bisaucos, hasancos, uiuariam, ourios, nauiam, ꝯferosqꝫ maritimos, asturum fines, terramqꝫ scꝫ julianꝫ depplando uastabant. ꝯcipuꝫ littona maris, quꝫ ꝓprius puinciꝫ bti jacobi adiacenti, circunquaqꝫ pessundabant. ad insulas nanqꝫ quꝫ ꝓpe sunt scilꝫ flaniam, aonios, saluaram, Aroucaꝫ, creuiã, monstemqꝫ lauros cursi des finantes ibi sedem suam figebant, ibiqꝫ seipsos, nauesqꝫ suas abilineris labore reficiebant. hinc crebros assultus inxpianos modo clanculo, modo aperta fronte faciebant. quid multis moror. eccas fundituꝫ destruebant. altaria suffodiebant, qđ dici nefas est. ꝯalacia qđqꝫ nobiliuꝫ uiroꝝ, uillas, fuguria incendebant, arbores succidebant. aiiãta etiam interficiebant, et quantum deeiꝫ necesse habebant, in mari reponebant, uiros, mulieres, iuuenes, ꝯueros. alios captiuabant. alios monstruosa debant. quid referam fredenandum Ariam, menenduꝫ didacidem, nobilissimos uiros, et ualde ꝯotentes abillis captiuatos, et ꝯno se redimendi lx captiuos xanos fam ex seruili conditione captiuati eorum dedisse. ꝯgferea complures nobiliuꝫ, alios captiuauere, alios neci dedere. quippe in littore maris ipsi sarracenι tentoria sua figebant. igitur oceani littoris agricolꝫ a medio ueris usqꝫ ad medium autumpni littona deserebant, aut in spelunquis cum oĩ domo sua latitebant. tot, tantisqꝫ gentilium psequtionibꝫ ꝯtra dei ecclesiꝫ bti jacobi epi cum optimatibꝫ gallicis medicinꝫ manum sepius conigere cunauerant. Verum enimuero gallitiani, nec naues construere exceptis sarcinariis, nec uelifera bientibꝫ pelagi alta secare in consuetudine habebant. quam ob rem epi tot, tantisqꝫ malis se nullatenuꝫ finem imponere posserebatur. porro ut ꝯtra dei est decreta, qbꝫ plebs a ꝯotentibus inconcussa maneret. quibusqꝫ dictante iustitia unusquisqꝫ sua haberet, dederat. pacem qđqꝫ quantuꝫ sua intererat, obnixius patiꝫ adminis habat, quid aũt consiliꝫ, quid ꝯsilioꝝ ptenderet, ubi nec consiliuꝫ nec ꝯsilioꝝ ꝓdesse ualebat. sola dei ineffabiliꝫ mia, sola ipsius inestimabilis sapientia operi suo consulere poterat. ꝯgdeuꝫ itaqꝫ epi in circunscripta dei puidentia fultus, et canonum captiuitate compunctuꝫ nuntios suos misam, atqꝫ genuam direxit. ibi nanqꝫ optimi nauium artifices, nautaqꝫ piritissimi, qui galimuro eneꝫ non cederent habebantur, quos ꝯgscripti nuntii oblu timorum munerum pollicitiꝫ pauere, et ut nautes constructuꝫ in gallitia ꝓficiscant commouere, nec mora artificꝫ nauiũ agenua ciuitate compostellam ad epm ueniunt, et ut duas biremaꝫ biremes ei constituant cum eo determinato ꝓtius preciopa

ꝓaciscuntur. quantum aũt gaudiũ, quantum ue ſupplicium manſimoy. in cor
immo oñs gallicani habuerint ex rei utilitate ꝑpendi ualeꝫ, quippe ꝓlibe
ratione, atq; ꝓtectione patriq; gaudebant. q̃m n. ſaracẽni in nauium multi
tudine uenientes a ꝓxĩo da et a captiuitate gallicq; inhiberi ꝓſſent, niſi uerſus
ç nauali exerciſio, magno itaq; admodũ ſumpto, factis duabus miremis, bi
remibus, quas uulgus galleas uocat. inienſes alcito ſibi altero ꝓalmuro, earũ
dez. s. nauiũ artificiç, nomine eugerio, ꝓcepto, et admonitione eſm ſaracẽ
nis uices reddituri ſunt. quid plura. ducenti uiri mari, belloq; ꝓmpti, cum ſu
uciſſero hiſmaelitarum fines inuadunt. ꝓceptiſ itaq; olim dampniq; atq; con
fuſionis, et ꝓpolentia, et amplius hiſmaelitis rependunt, incendunt domos, et
ſegetes maneis, erat n. tempus meſſionis, arbores, uineas ſuccidunt, nec
parcit gladius eorum a maiori uſq; ad minorem, gemẽ, et quietẽ. tem pla
q̃q; eorum combuſere ac diruere, et in eis fœda relatu facere non erubeſcunt
naues eorum honoriferas, aut uegilleras, captiuos, anos deſſere aſſuetas, ca
piunt, deſtruunt, comburunt. tandem ſaciato gladio, nauibq; ſuis auro, ar
gento, ſpoliis honeratis, conantes laudem deo et bto iacobo ad propria cũ gau
dio reuerſuri. papa quanta xanq; fidei cultoribꝫ eccleſia, uidere ſaracenos iuncti
manibꝫ. poſterga ſuis ꝓprijs nauibus adduci, horum omnium inienſes epõ quantas
dederẽ ꝓtiones, additis alijs, quę ex nauium ſuarũ ꝓpriet̃ate, ei debebantur. de
derẽ et bto jacobo captiuos, qui ad edificandas eccas lapides et cętera compo
farent. Vtinam hiſmaelitarũ infidelitas taliter ſepius refundatur. Vtinã bona fideli
bus, mala infidelibus ſepius eueniant.

iuramẽtũ comitis o. et R. prędcõ epõ.

Cc id fere temporis comes o. et comes R. prędcõ bti jacobi epõ huiçemodi iuſiurãdum
fecẽ. ego comes o. pelagides de monteroſo, et comes R. uelas deſahania, iuramus
ub dño d. ũ ſci jacobi epõ ꝑ deum ꝓ patrem omnipotentẽ, et ꝑ oñs ſcos eius
ut ſimus uri fideles homines et amici uri abſq; mala arte et malo ingenio, et cõ
ſa os homines adiuuemus uos ad deffendendum corpus, et honorẽ urm, quẽ nũc
habetis. l. habituri eſtis, tam uidelz quę de montanos, et caſtellum s georgij,
iſta quę nominamus, et omia quę nunc habetis, et omia quę habituri eſtis
iuuemus uos acquirere et deffendere ſcis poſſe et ingenium nrm modis omnibus
dum uixerimus. inſup dabimus ub reginam dõnam v. ut iuret ub, et nos ſi
rum cum ea, et cum alijs quos uoluerit, ut ſit una fidelis amica, et nunq;
ipſam ꝓdalis honorẽ urm. ſed iuuet uos contra oñs homines ad ſaluandum
ub corpus et honorẽ uram du uixerit, et ſi ipſa uellit in uos reſurgere, l. aliter q̃
inuenerit in ub facere, q̃cunq; m ꝓſſemus adquirendum amorẽ eius ſiue recu
ãdum ſaluo ſolo honore uro. uos iuuabimus. q ſi hoc cum honoribꝫ uris facere ub nõ
ꝓſſemus, ipſos honores uros ꝓ ub relinquamus, et ubis cum nos teneamus, do
nec amorẽ regine et honorẽ urm ub recuperemus.

iuramẽtũ regine v. ei dẽ epõ

Ego regina domina v. iuro ub eccleſię ſci jacobi epõ, ꝑ deum ꝓ patrem omni

omnipotentem, et oēs sanctos eius, q ab hac die sim ub fidelis, amica, et
dñā sine arte, et malo ingenio, et defendam, et asiuuem uos, et honorem
uīm contra oēs homines, et dedecus uīm disturbem omnibus modis, et ī
diebus meis perdatis honorem minimē, nec per me nec per meum consi
lium, l. ingenium, et si aliquod malum sciero de uobis, l. de honore uīo monē
hem ub in tempore conueniēti ad effectum uīm. et hoc iuramentum semp
sit firmum quandiu uos attenderitis iuramentum, quod mihi fecerunt cū
homines p uobis, et si in uos erauero corrigam me per iudicium istorum
qui in hoc pacto sunt~

iuratores~

Hec sunt nomina iuratorū. Comes froila didacides. comes R. uelas. comesmu
nio pelagides. ūmes nunis filius comitis munionis~

de pcedētib iuramtis~

Hec iuramenta pcedentia, et subsequentia temporibus quenq supradcī
epī molimine cum consilio canonicorum suorum, ne bti iacobi ecca q q m
labefierent, l. ne suis priuarentur, et ut ēt honores, quos eiusdem eccle
sie pdecessores iniuste amiserant, recuperare possz. post obitum regis bo
ne memorie dñi A. in octauo anno eius mortis facta fuere. ī era c l uii.

iuram ō uallibuēsiū epī.

Postea hoc idem ecca bti iacobi epūs A ō uallibuensi epō, q prius bti iacobi
thesaurarius fuāt, hoc iuramentum suscepit. ego ō uallibuensis epūs iuro
ub, dño d ū bti iacobi epō, q ab hac die deīnceps sim ub fidelis amicus
sine arte et malo ingenio, et exaltem honorem uīm, et defendam malum
uīm, et honorem altaris. quem mihi datis iuste et canonice in uita mea,
nullo m quocam ab alio, ub uiuente, et seruiā ub fideliter, in quibus ad
uocatus fuero ī uita uā, sic deus me adiuuet, et hec scā euangelia~

Vallibuensis epūs
mo. Idem Alundus
ensis.

qđ portugalēsis epūs cū legatione romā missus est.

Q prędictus epūs cum canonicorum suorum consilio tot, et tantis arthelaret
ad sublimationem ecclesie non pretermisit, tam quin nuntios, romam dele
garet, uidelz hu. portugalensem epm, q prius ecclesie bti iacobi archidia
conus fuāt, et l. clericus suus qui huiusmodi literas a dño papa attulere~

de libertate adepta dū guerra fuit.

P. epūs seruus seruorum dei uenerabili fri. d. compostellano epō salutez et ap
cam benedictionez. pastoralem regni uī non parum in personam tu
am declinare compimur. maxim pecce bti iacobi, cui de auctore psides mag
nitudine. pariter p animi tui sollertia, que non nulli metuenda conspicit
unde non pauci te odio insequi diuntur, q status regni turbare nituntur,
quorum profecto insidias sollicitius cauere te conuenit, ne aut psone fugaut
ecclesie detrimentum, quod deus auertat, eueniat. ppt qm cam confrī hu
portugalensi epūs, et laurentium ecce uie cliam, fiz ad nos similiter legatio
nem asserentes, et fideliter exequentes eni exius postulauerunt, ut psonam
tuam a concilio q tue prouincie tunc conuentibus solueremur. nos itaq salu
ti uē tanq nre per dei gram prospicere, et psonam tuam periculis omnibus exui-

et abesse optamus. iccirco nos petitioni tue benignitate debita impertimur assensum, et quandiu quieta, et regni perturbatio permanet, personam tuam a conciliorum conuentibus liberam manere concedimus. ad decorem uero tue fraternitatis tue addicimus, ut in quotidiana conuersatione tunica, et stola indutus incedas. q uidelicet habitus sacerdotalis est, indicium dignitatis, optamus.n. ut et salute temporales obtineas. et omnipotentem domino in omnibus complacere contendas. date beneuenti .x. uii. kl septe. in dei nomine ~

de concilio roma celebrando.

Episcopus seruus seruorum dei dilectis filiis, archiepiscopis, episcopis, abbatibus siue electis per hispaniam salutem et apostolicam benedictionem. ab ecclesiarum patribus, quos terre sal, et mundi lucem dominus, ac magister noster ihesus christus instituit, exemplaria. precepta suscepimus, ut quoties in ecclesia grauiones emisserint questiones frequentior fiat numerus conuocetur. sane per inuestituras episcopatuum, et abbatiarum, quas sibi iam dudum assumpserunt. laici tam in ecclesia sancta dalum est exordium, ut ad scisma processerit. unde opportunum, et ualde necessarium duximus, tam per inuestituras ipsas, quam per ecclesiarum occupationibus, firmitatem uiam ad agendum generale concilium excitare. rogamus, et precipimus, ut de puritate singuli, qui sapientiores, et religiosiores cognoscuntur esse, et de patriarchis abbatesque siue electis scripturarum scientia, et institutis ecclesiasticis eruditi. iiii. nonas proximi martii nobiscum in urbe roma studeant, omnimodis conuenire. sic largiente deo in huiusmodi questionibus premunitis, ut concordantes nostre unitati uniuersitatis ecclesie unitatis afferat firmamentum. datum beneuenti .x. viii kl septembris.

de discordia et reconciliatione epi et regine ~

inter regem episcopum et reginam v. discordie fomes crebrius nutritur. nam gallicani regis pueri per manibus susurrus, et principum auribus instillare mendacia falsa. quam crebris instillationibus capit alienari, et eps a regina, et regina ab epo. regina itaque ut sibi reconciliaret episcopum, maturat ire gallicias, per quem.n. nouerat se habere, et amittere regnum gallitie. quippe cum, et speculum gallitie est eps, et ecclia sti iacobi, et huius regni spes in eo sita est. postquam regina per duces suos, per comites, per uice comites, per marchiones reconciliauit sibi predictum episcopum, gaudens bona fortuna sui aduentus, epo anhelante ad augmentandum honorem sti jacobi contulit ei termas decreto, quas tunc erat regii iuris, et dona sua roborauit scripto priuilegio, quod in catalogo ecclesie sti jacobi scriptus reseruatur usque in hodiernum diem. postea regina uenit limiam, ut obtunderet superbiam manendi nunciis, qui rebellis ei limiam depopulabatur. q pacto uersa est lupariam ~

de machinatione regine in episcopum et de reconciliatione eorum.

Interea loci quidam mali complices, emuli, atque maledicti, amatores discordie potius quam pacis non cessant instillare regine ut capiat episcopum, et auferat ei honorem et honores. animus mulieris infirmus est, et instabilis, et cito exorbitat, ut scriptus est, melior est iniquitas uiri, quam benefaciens mulier. regine animus iam

uacillat, iam ꝑparatur ad nefas ꝑpetrandum. capionem multis modis ꝑ
parat epō, et eum capiat, disponit laqueos, sꝫ qm̃ manum mittere in sā
cta uirum negꝫ audebat, nec uolerat, nisi adhibito sibi auxilio uolen
tionum gallicꝫ, mittit legatos suos ad comitem p. ffoilaz, et conscatum, ut
conigat auxilij manum tanto facinori. pollicetur ei quarteꝫ honoris bti
jacobi, sciꝫ preciꝫ criminiꝫ. ipse q̃dꝫ tanti facinoris ausum facere non ꝑsu
mit. Verum enimuero comes ille uir timens deum, et tantū nefas abhor
rens, se in xpm̃ dñi manum mittere omnino abdicat, et nefandę ꝑditi
oniꝫ se fieri complicem admodum formidat. ille siq̃dem comes erat,
magnꝫ uolentiꝫ, et erat nutibus filij ad̃ regiꝫ v. et compater quę
dicti epi, et erat ei uinctus sq̃dere summę dilectioniꝫ, eiqꝫ suoꝝ pecca
torum confessionem faciebat. quapp ꝑ hoc uisitantis ciuem bti jacobi re
uelat epō omnia machinamenta nefandę ꝑditionis, et ut sibi caueat
a laqueo iniquitatis ei consulit. parabatur nanqꝫ captio epi futura inter
s. compostellę. exhorruit eps ad uocem tantę neqtię, et nix poterit fides
adhibere auditui. abitia reuertitur compostellam, ut nefandi ꝓpositi laque
os detegat, canonicisq; atqꝫ ciuibus conuocat, unumqꝫ ꝑceres suos ꝑsentit in
publicum nefandum mulieris consilium, uallatur eps manibꝫ equitum
atqꝫ peditum, ut laquei mulieris decidant in uacuum. regina iniam uenit
et ꝫ hoc solum malum machinamentum ipse epō sciret, ipse inuigilans
et sapiens ei seruire ꝓcipiebat, minus n. feriunt iacula q̃ ꝓuidentur
si n. eps dolos non ꝑci ꝑsciret, facile in laqueum decidisset. regina ut compit
machinamenta sua fraudis epō ualuisse, nec ad effectum quod uolue
rat iam posse perducere, pęnitet eam incepti, mallet non acceuisse
sussurronibus, detestatur complicem tantę neqtię, quam maxime tuc potuit ex
stirpat famam tanti facinoris. asenit malas iure iurando se talia nec mo
litam fuisse, nec uoluisse, nullum adhiberi sibi fidem lachrimis, et tantū ne
fas detestatur, et odit, tandem compostellam reuertitur. eps autē hilli
us colloquium euitaret, tñ ei honorifice seruire ꝓcipiebat, et armis uallatis
ꝑ biduum, atqꝫ ꝑ triduum euitat colloquium illius. demum summis precibus
mollitus ad colloquium regina uenit in thorum ecclę bti jacobi ꝓturibus aslan
tibus. maior tñ pars armatorum erat epi ꝑtimore, qr eam ualde formida
bat. regina ꝝ commemorans beneficia, quę ei suus rex dñs A, et ipsa fe
cerat ecclesię bti jacobi et ipsi epō. deprecatur obnixius epm̃ diligens. reueren
de pater cuius patrocinio uertitur gallicę regnum, quem solum post obitum
patris mei regis A. habeo patronum, supplicando precor ꝛcitatem tuam ne
inducas animum credere uerbis nugigerulorum, neue sussurronibus prębeas
assensum. ego. n. mallem animam regis meo, qm̃ inte dñm patronum meum manum
mittere. qs erat tam sceleratus, tamqꝫ ꝑditus, qui epm̃ scī jacobi, l. inimini
mo dedecore, absit ifamiam nefandę ꝑditionis incurrere, et exemplum tantę neq

tiq̃ posteris relinquere, nempe si me falsa molitaq̃ fuisse, l. voluisse opinariq̃ cantum pceres, quos eligeris in regno meo, l. amplius sibi imanere faciam hgc falso in me ficta inuenta fuisse. reuertamur obsecro ītme fi: reuertamur ad pristinum fgdus, et nē inter nos possit seminari causa discordiq̃ sint peul a nobis anḡ falsatum suspitionuq̃, et detta eorum offitiuq̃, cum suo filiore ap̄ nos pereat. quem n. pationum teneam in gallitia, quem consultorem, si epūs bti jacobi in me exerceat inimicitiaq̃. hunc n. oportet pme ꝑesse gallitiq̃, et justitiq̃ iura tueri, si quid discordiq̃ inter ducꝫ aut pn̄cipes gallitiq̃ ortus fuit, hic reuocabit eos ad pacem, hunc amplector, huic ueneror p omnib epīs regni mei. ad hgc epūs. nobilissimus inquit pr̄ius rex A. eccāq̃ bti jacobi, et eius epm̄ summo amore amplexus est, et quos, et quanta beneficia ei contulerit ī ppatulo satis habetur. tu aut si de tractibuq̃ adhibeas animum, et pborum consilio non acqescas, regnum meum dissipabitur. qsqꝫ sibi consulet, et stultorum uia pibit. ego impetū inimicorum meorum timendo, armata manu incḡdo incedo, non tibi rebellando, sed dentes inimicorum meorum contremēdo. post hgc epūs reuertitur ad palacia sua. non modica armatorum manu stipatusq̃, deinde missis ultimoq̃ legatis bis, et ter agitur de pace, et ut epūs reginę non sit infestus, laboratur. regina facit epō pactuq̃ non modici fgderiq̃, uidelꝫ ut remoto scrupulo tortuis suspitionis habeat epm̄ pationuq̃, et quasi dnm̄, ut potentium tantq̃ reuerentiq̃ et tantq̃ prudentiq̃. polliceatur etiam ei primatum gallitiq̃. additur huic pacto reginaq̃ non adhibituram fore assensū detractoribus, maledictis, cḡterisq̃ epi inimicis. hoc pacto se non uiolaturam et ꝑ posse adimpleturam, regina iurauit epō. sic resonat in subseq̃ pgtēm ut pactum illud firmius et indissolubilius haberetur, pepegit regina pdcō epō xx de potentioribus gallitiq̃, legionis, et campaniq̃, et castellq̃, quos eligerit epūs eadem iuraturos, et hac conditione solleret ab epō interposita si regina priusqm̄ egrederetur a gallitia x pgelectos gallitiq̃ non daret ad ius iurandū, et totidē pgelectos legioniq̃, campaniq̃, et castellq̃ usqꝫ ad pfinitum terminuq̃ dictum pactū dissolueretur, et regina periurij rea haberetur. pacto juram̄ pactiq̃ et fgdere stabilito inter epm̄, et reginā regina reuertitur tucum, ubi qdam de canonicis mis ob hoc illuc euntes receperā juramenta quorundam principuq̃, qa ipsa ut pmiserat, non adimpleuerat. postea regina transpirenante xpdeus epūs non immemor pacti sui misit canonicos, et milites suos ad reginam qui reciperent iuramentuq̃ electorum principum legionis campaniq̃, atqꝫ castellq̃. sz male dicta terra ubi mulier principatuq̃ tenet. regnū non precibus ablandicijs, sed legibus, et impio regendus est. quem n. ultra montanorum principum regina non optauit, et nec quando non aduocauit ut pactuq̃ illud iuram̄ firmaret. cḡterum mollia mollibuq̃, aspera asperis cō ueniunt. postqꝫ epūs bis, et ter missis legatis ad reginam ptaxatos juratores usqꝫ ad determinatū tempus nec post habuit, fgdera pfati pacti dissolui

nec ulterius ab eo observari, per nuncios valefecit regine, si quot quantasq; blanditias quot, quantasq; pollicita regina reddiderit epō, nullatenus valet quispiam edisserere nisi cui patent mulierum figmenta, pollicetur ei multa, p multos, et diuersos homines.

de discordia regine et regis filij sui.

Eodē tempore et statu inter reginam et filiū suum regem A magna discordia pullulabat. quem puerum commorantes inexpertitates comes p. stoilas, et non modica pars pceruz hispanie sequebatur. quod regine valde molestum erat. timebat n. ne sic ascendendo totius regni sceptrum adipisceretur, ea nolente. nulla sigdē fides regni socijs.

de pacis facere ītē epm et regē

qui puer postq; nouit pactum, quod regina fecerat cum prelatō epō esse solutū, mittit ad epm in hec uerba nuncios. reuerendissime pr et dne mihi carissime credo latere scitatem tuam, ad mei patris mortem comites, scilz raimundi, nobilissimum regem A. auum meum olim, cum adhuc infans eem, pceres totius gallitie, legionem conuocasse, et iussisse eos facere in hominium, et sacramentum, et accepto iuramento ab unoq; illorum, dedisse in dnium totius gallitie. q; ferū hanc conditionem rex dominus A. auus meus interposuit, si regina mr mea thoroui ductalis contencta maneret, totius gallitie regnum in manibus uiz, et patrui mei uianensis archiepi eius dnō subiugaretur. si mutuale fedus iniret, redieret ad me regnum gallitie, hoc ipsa mr mea, et oēs gallitie pceres sanxerūt iure jurando. gaudeo, et te scissime pr interfuisse. pr lippis et tonsoribus matrem meam matrimonii thoro gauisam fuisse. nunc igitur merito regno iura regni mei, si quis forte gallitie pceruz galliciam in nullitum auferre pium reatuz culpe dubio icunit, et iudex deus justus et fortis inter me et eam iudicet. tu aē quem ego pre omnibus huiusmodi hominibus amplector et ueneror, ut pote dnm meum, patronum meum, qui me fonte baptismatis regenerasti, et post longo tempore in ecta sā jacobi ī regem unxisti, in quo fiducie mee anchora sita est, ad regnum meum adipiscendum, impendere dignetur auxilium. his auditis epus hinc mita compunctus, illinc iustitia coegente posuerat partem affectat eligere. conspexerat nanq; instabilem mulieris fidem, molle ingenium, et regnum iam fere perditum, ueritatem, et iustitiam penitus abisse. hinc ptinaciter teneri pueri animos, puerum paucorum auxilio fultum, sua non sana regere, homines gallitie ū sibelles: et fortunq; comites, si aut ille cuius erat hostis fuerit, justis; auferet puero uiolenter aggredientur, satis iusta et digna querimonia super eo orietur. consulit ilaq; senioribus suis, puero pollicetur auxilium, ne regnum, quod suum iure erat, amittat. clamat clerus et ppls epm iuste et misericorditer agere, et adpuerum debere reddere regnum suum. differtur in publicum. hic mos est populis semper uentura amare. quanto desyderio desyderatur pueri aduentus, fauet ei clerus et populus, et benedicitur ab omnibus. detestantur reginam depopulatricem regni, pacis et justē inimicam, sed quid referam mores quam plurimorum gallitie. sunt hi fortune comites. exsultantur in pspis, frangunter in aduersis, leuis aura quo uis eos impellit. sunt p summa liberalitate alternare dnos, et dnz suz. ee. rebelles

pecuniam, non iustitiaz sequuntur, et unumquenqz sua tm̃ habere nefas est. ca
ribus potentiorum aliquid noui instillare, detrahere, et corrodere dnos, et ami
cos suos eis est in promptu, ars adulandi satis nota est eiz. piurimz, et pditio
diligunt ab eiz. sz hzc uelim dixisse pace pborum gallicz. cgterum si huiꝰcemo
di mores deserere insistam, prius me diez q̃ copia deseret.

de discordia epi et uginæ et de reconciliac eoz.

Interea pgdam puer cum comite p. froilaz pedagogo suo ab extremitate reuertitur
in galliciam, et a pgdo epo apd hiriam honorifice suscipitur, deinde cum sum
mo tripudio, cum summa iocunditate uentum est ab eo compostellaz. regi pue
ro ingredienti ciuitatem occurrit uniuersus populus ciuitatis cum summa lcitia
et eum salutantes ex consuetudine gallicis ipsius aduentui gratulantur, ut po
te dñi sui, omes eqdz uiri causa exhibendi honorem regi, equestri sunt obuiã ar
mati, tunc cursus altipedum equorum, phalanges diuersorum peditum, con
as psallentiuz mulierum uidere satis iocundum erat. interim epi pcessit ad ec
cas cum canonicis, q secum aderant, et uenienti regi ppasat pcessionem. qd
soluta. rex uenerabiliter cum pcessione suscipitur, et ab omnibus honoratur
regina ut nouit filium suum uenisse in galliciam, et ab epo sci iacobi, cgteris
q̃ compuincialibz uaronibus in regem honorifice compostellz susceptus, admo
dum molestatur, et sibi ipsi diffidens gallicis regnum omnino amisisse sibi
post hzc pperanter pficiscitur in galliciaz ascitis secum optimatibz, quos habere
potuit, inuenit consules R. dñi, penetram in arcu positos, se et sua iam pditum
iri a rege sperantes. coadunato itaqz exercitu cis flia castellam, et regina uenit
mellicliuz cum pgdis consulibz, et cum pceribz suis, et q̃busdaz, qz iam parum
lum regem dimisserant, et adhzserant regine, quz est consuetudo gallicis. de
inde mittit nuntios suos non impios ad pgdem epm̃ bti iacobi in hzc uerba. re
uerende pr q̃z negtia, et impietas mea exigat, me priuari regno gallicis, et
illud ad alium transferri; parcendum est tn̄ sexui. reminiscatur paternitaz tua
nobilissimi regis Adefonsi patris mei, qui te ab ipsa educauit adolescentia, et t
tot tantaqz beneficia contulit eqrum si bene memores postqz regno diuinitus q̃
pollui, honori bti iacobi, et non ingrata extiti, placeat scitatibz non auferre
te in regnum meum, si pactum quod fuit inter me et te, me non adimpleuisse er
me tibi inimicam fuisse causam, ipse iusseris, satisfaciam, ne p te caream
regno meo, ad hoc tribuam ecclesie bti iacobi, et t honores luparie cũ ipso castello,
honorem ferrarie cum ipso castello et mõtana, ut habeam tem reconciliatũ. hiz pceꝑ
etiam cum lachrimis addidit. cgteriũ eps nec precibz nec pmiis labefactus, p posse
suo se nullatenus a iust exhonbitare affirmat. uocat gallicis pceres suos, quicum
q̃ regi uero gallicis regnum inuaserint, si non adiuuent eum ad acqrendum et reti
nendum idz regnum. uerum enim ut supra dixi gallitiani comites fortune, noctu ueni
unt ad reginam, et qm̃ fuerant regis pueri pollicentur regine auxm suam. quez etiaz
compostellz, quos pgdus eps. qui nouerat eos huiuscemodi esse sibi inam̃ allexe
rat, furtim adeunt reginam; salutant eam, ex cõi conuentu cleri et populi, uocant
eam dñaz suaz, pollicentur auxm se ei daturos, et urbem compostellz, negz tn̄, ut ue

rum fatear, hoc consilio omnium compostellanorum fiebat q̃dam de ciuib⁹, q̃bus
pditionis lepra nãliter insita erat, machinabantur talia. interea ciues com-
postellę adeunt epm̃ complures fraudulento consilio, q̃dam fonsitam bono
animo, supplicantur ei, deprecantur eum obnixius, ut regem puerum et co
mitissam ꝙ uxorem comitis petri pedagogi regij compellat, exire cũ eĝta
tu suo compostellam. si hoc fecerit ure iurando asserunt unanimiter
adiuturos se epm̃ aduersus omnes, ut uoto dnm̃ suum. ponro rex puer cum
matre dcã comitissa, munierat turres et palacia epi, et opus bti jacobi nõ
modica turba militum, et alijs q̃ necess erant. quod compostella-
ni nimium formidabant, et ideo quidam clam machinabantur. Co
mes q̃q̃ petrus erat extra ciuitatẽ cum exercitu magno ut bellum in
ret cum regina. aut ubi compit cleesse sibi aux̃m compostellę, et uidet
non paucos milites conuolasse ad reginam, cessit. matre dcũs ꝰ epi canoni
corum, et compostellanorum precibus acquiescens, iux apud regem
puerum uoluit obtinere, ut cum equitatu suo egrederetur ciuitatẽ.
egressa itaq̃ rege a ciuitate cum comitissa, et equitibus suis, et epo i
dem remanente cum quibusdam militibus, et cum familia sua, cõ
postellani citius mittunt ad reginam inscio epõ, ut maturet in cõ
postellam. ueniunt tñ ad epm̃ quidam de compostellanis, et hortãt
eum, ut cum regina ineat fœdera pacis. alij moliuntur, ut regina
ingressa ciuitatem, epi tanq̃ infestus ei et rebellis expellatur, degradet
et exuatur honore bti jacobi. hij molimentis intererant q̃dam de ci
uibus, quos et epi habebat sibi familiares. sz ut ait bozius, nulla pes
tis efficatior ad nocendum, q̃ familiaris inimicus. interea regina cum
magno exercitu eĝtus atq̃ pedibus, ignorante epõ, uenit compostellam
et q̃dam compostellani exeunt ei obuiam, orantes, et deprecantes, ut absq̃
q̃ mora ingrediatur ciuitatẽ, quod si palefactum est epõ exercitus e
ĝtus atq̃ pedibus regina circumquaq̃ apparuit. compit fides pditorũ, ui
det neq̃ adesse sibi aux̃m, neq̃ pdesse consilium. q̃d faciat. uidet ciues.
exceptis paucis esse sibi infestos, et quos credebat sui adiutores, et secum
unanimes animaduertit summopere esse adtisos, portis tñ in aduersis iubet
muniri turres, et opus bti jacobi, ut saltem illic possint resistere hostib⁹.
tandem regina ingressa compostellam, omã quacunq̃ fuãt epi, ubicunq̃
tuenti obtuerunt, extra turres et extra eccãs i pdam abeunt. epi habetur
rebellis, omnes q̃ ei auxiliantur, minatur ei regina atq̃ ciues, minatur ei e
xercitus, dicuntur de crastino in crastinum se ire expugnatus, et pditũ eo eũ
et omnes q̃ cum eo erant, et timui, et mallem esse bellua, eo tam nõ absẽte.
quid diu, amicos, et inimicos familiares, infestissimos, gallis popularis ad
ũsum uidebant, interea tam comes ꝙ, ferdenandus iohis, et q̃dam pcerum

regine rogatu ibant ad epm, ut saltem mn ē regina pacem haberet, et cum ea non modica pacis federa inirent, illinc nunc bella, et captionem minat epō, nunc preces et comitiva referunt. infestini v inimici summopere nitū sun, ne regina ineat pacem cum epō, et ut epūs honore suo pueret. O quam pniciosores simulata amicitia, quam letale malum infestina inimicitia melius cauentur iacula de longinquo qz de ppinquo, tandem epūs coactus ui acgescens consilio pceru, et amicorum suorum, ut uidet remediam in arco positaz, et complures amicorum, ctterorumqz recho abyisse, referent nū tyis regine ea quz pacis sunt, et amplius non differt federa pacis. ctterū qdam non modicus scrupulus distrubabat omnia. fredenandus nanqz pe bides filius comitis p. fioilaz pedagogi regis auxilio prdcī epī obsederat castrum luppariz, quod erat pprium regine. erat ille fredenandus muni ceps prdicti epī, dederatqz ei epūs ī pstimoniuz dubiam, uentosam, et ui niones, et medium insulz delaonia. postqm itaqz pullulauerat discordia inter epm et reginam, fredenandus pehides fultus epi potentia inuaserat et circunquaqz depopulatus suāt sa liniensem hāz. prterea fere p tres mensez obsederat castrum luppariz, et sepius expugnauerat. denicz nisi regina maturasset uenire in gallitiam, castrum illud iam coactuz erat ad deditionem. qd regina molestus ferebat, nullo itaqz mō uolebat sibi reconciliari epm, n epūs reintegraret ei quz fredenandus ī salmiensi hā destruxerat, et rapuerat. da ppt differebatur placitum tē eos.

de pet̄ priore nepote epī et de 6 fr̄ eius electis et de cōspirā cōp'tell'

tandem consilio consultz et principum federa pacis tē eos sancita sunt. restituta est forma prterite pacis. iterum qdam ciuium ctteris potentiores, qbus ut supius dixi erat sinistra mens in epm, nec tn quod prius mollibi fuāt potuerant pduxisse ad effectum, postqm uident molimenta sua collapsa esse ad aliud animos īducunt. commonentes n. populum, et conspirantes aduersus epm, quosdam contubules epi, uidelz p. nepotem eius, canonicum, et ponem ecclesiz nāz, et .6. frem eius ejiciunt ab urbe, consentiente regina dicebant nanqz consilio et instillatione eorum, epm recessisse a regina, et sic in gallitia discordiam exortam fuisse. ad hgc p. 6. qui fuāt illius urbis multa mala accidisse ciuitati. qbus electis ad diminuendam potenz epi, instinctu illorum quos dixi infestinos epi inimicos, faciunt quandaz conspirationez, quam uocant germanitatē. ad hgc conspirationē confirmandam et corroborandaz iungunt se oms iuramento, uidelz ut sibi īuicem auxilientur aduersus hostiliz oms, et sibi unanimiter caueant et se tueantur, et siquis ab aliquo potente, l. ab alio q sit extra conspirationem illam dampnū, l. iniuriam sustinuerit, alij compliceż opitulentur ei pro posse suo. adiciunt qqz multa alia quz n longum est referre. emadt molientes ad dampnū epi, et ad confingēdum potentiam eius, illius conspirationis reginam dnaz .. et abbatissā fecere. verum illa p ea p meritis illos fraudauit, et dignaz retributionē suis complicibus cōtulit, sic in seq referetur.

qđ regina ĩ suberoso obsessa fuit

Eo tempore regina recessit compostella et adijt tronoiam. ibi n. erat quidam ebi
nus, qui fauebat regi puero, et rebellabat regine potens situ, et munimi
ne castellorum et multitudine eqtus atq; peditum, ubi cum regina uel
sel obsidere sibi rebelles, obsessa est abeiq. comes p. pedagogus regis et
infantisia tarasia soror regine, et dña tolosa portugalie cum exercitu mag
no obsedere reginam in castro suberoso. Sz regina ascito exercitu suo in
uasit, et reuersa est compostellam, redeunti, occurrunt ei quidam de ciui
bus compostelle, dicentes pquidem epm inimicum, et infestum regine et
pactum quod fuat inter eos fecisse, et cetera quq obessent epo. hec at
oma ficta et inuenta erant ad infestiq epi inimicij, ut quod prius esse
ipse non poterant saltem nunc efficerent. at regina ubi rediit compos
tellam et uidit quq sibi relata fuant falsa et inuentitia, et illos habuit
nugigerulos, et amplius illis quasi petitionibus acquiescere noluit, tandem apud co
postellam parum commorans legionem reuersa est.

de cõspirationibus cõpostell.

Interea quidam cõspiratores adiuncto sibi clero et populo, quasi pluitione
justitiq alios opprimunt, alios exaltant, renouant leges, et plebiscita as
sumunt sibi dñum totius urbis, palacia destruunt, quibusdam et mor
minantur. epus v° contentus sola umbra nominis, et p tempore cedens qđ
qđ non laudet opera, et consilia eorum, non tñ utrupat, sufficit ei ido
cari dñs. et de quibusdam se consuli, ab his conspiratoribus, extra manq
ciuitatem tm, dñum solitum habebat. quorum in ciuitate neq res neq
tempus exhigebat, exoriri dñum, in tantum conualuerat quidam cõspi
ratio quorum opera et consilia si explicare uelim prius me tempus qđ co
pia deseret. de bello facto ĩ portu de macenaria.

Eodem tempore comes p. pedagogus regis cum filijs suis, uermudo et fede
nando et coadiutoribus suis, insequebantur compostellam, et crebros assul
sus in homines, et in pecora faciebat, nunc pspere ei accedebat, nunc
dabat terga sagittis sic sunt uices bellorum, qualiter autem acciderit ei
ĩ portu de machanaria, et quantum equorum armorum amiserit longũ
e. referri, ongdeus. n. epus, qui in tempore pacis ecclesiasticis negotijs ope
ram dabat, ut uidit ciuitatem suam et quq cura sunt inquietari, et
depredari dix duxit opere precium, honorem beati jacobi armis tueri o quam
difficile est ab intimis et ab exteris hostibus sibi cauere, oportebat epm
assidue refrenare extorum hostium, et puidere a foueis, familiarium, hos
at nullo silentio transire, manibus quorum consilia, et negotia epi, pha
bantur, et a quibus epus pdebatur. quippe epus coelegerat sibi quosdam de
ciuitate, quos ipse ab ipsq cunabulis enutrierat, reliquos qz comunes pro
diales suisq consilijs intimos. at hi quidquid ab eo haurire poterant, omnino effu
debat. erant n. pleni rumarum, et dño suo pedicam pparabant. ueris qđ fal
sa adiciebant, et ut clerum et populum in odium epi commouerent, epm
infinito odio habere clerum et populum aiebat. et hĩ nefas, quos epus ab ipsq cu

rabulis educauerat, quos beneficijs et honoribus ditauerat, quos patrono amouerat, lexat, quos pcordialissimos sibi fecerat. hij cum ire pditum summopere desyderaret epūs tam, qui nouerat mores quorundam gallicianorum tunc iurando illos sibi astringat. Sz scriptum est. qui nocebi, noceat adhuc, qui sordescit sordescat, et scūs sanctificetur. quid aūt his moror. exilus a cra pbat. itemq pfatus pditores crebo legationes mittunt regi, dicentes epm subdolum, regi ng infestum, inimicq regi adhgere, et eius amicos opprimere. cgterū epūs cū non modicam horū partē pgsciret, cura oīs benevolus, oībus affabilis lapsorum consolator. pauper pposse aditor in ha se dicebat, sustinebo iram dei, quam merui, donec justificet cām meam.

De fuga comitis p. et de gestis cōspiratorū.

Cc id temporis prgdictus comes p. adibat cum eq fatu suo quidam castellum suum uidelicet scm iohnem de pena cornana, transiens p confinia figbli jacobi, qd ut comptum est epo, conuocato exercitu suo, comitem insequi, et eum in fuga p montes decij coegit. epūs nimirum exteros hostes pauebat dupplici, gladio spūali scilicet, et mali, et ad tuitionē patrie sue totus anhelabat, fortis eidem in aduersis. ut n. de cgtero sileā, aduersarij et depredatores cuiuscq et puinsq sū jacobi, quotidie in eccla eiusdem apli spāli gladio pauiebāt quod eorum animos admodum enervabat. sic et sic epūs sup hostibus tuis phans, et suos protegere, et aduersarios expugnare. uerūtm pditoribus compostellq suspectus habebatur. cum n. epūs tanto affectu diligeret regē puerum, et inter epm et comitem pacem fuissent tante amicitie uix credebatur archiepm ex aio aduersari regi et comiti. ob hoc epūs non excendo odium in eos, sz sua protegendo, et partem regine tuendo, acrius hostes oppugnabat. nec in hoc ei in laudem surgebat a pditoribus. quippe qd prudentius in eo erat. qdlibet boni ab eo siebat, ab eis tam more pprio depranabatur. eo tempore nimirum pars epi in compostellana urbe a pditionis complicibus, ita tum infestabatur q neq principere neq dispensare suum erat. quidam ex familiaribus et pditoribus epi quasi die clerus et pplm in conuentu absente epo, uocabant, leges, et iuditia phanctabant, et dobitabant p posse parte epi dicentes se plibertate arbitrare, hos alliciebant sibi juramt alios muneribus, alios minis. mysteria ius epi ipsi l. minuebatur, l. sibi retinebant, heu miseri, iuram quod bis l. for epo p fidelitate, et homino fecerant, pnitus immemores erant. sed si quis parti epi forte fauebat, aut latere, aut orsuo silentium imponere, cum oportebat, quippe pditorum arg, eorundem pollicitis eti, et pplī multitudo fere tota ab epo diuisa erat. epūs at in palacio suo qī latebris statutis eorum nec contradicere, nec petitioni eorum si quid a se peterent, obuiare audebat. panes sui cum silentio comedebat. qd mensis eius apponebatur, prius emebatur in foro a famulis suis. vix aliquis ei obsequi. uix aliquis eum comitari expto credendum est, uidi, et testimonium phibeo uasa epi, uestes p cibis opinari sapias, nihil unq nihil famuli cum fenerarent ei in ciuitate. oīa possidebant, omnib imperabant complices pditionis.

De Arita cōspiratore. scō archidiacono.

quadam die Clero et populo uocato ĩ conuentum q̃dam ex pdilonibus suis habuit ser
monem more suo ad populũ, et ita oñs commouit ĩ epm, q epi palacia pene ob
ruta sunt fundilus, quorum palaciorum pars iam destructa fuat. argumentiq
illorum complicũ, prdictus ipse pessimus exigebat honorem, atq ecclesiq dig
nitatez abep̃o manu populi. quod eps omnino abdicabat. iniustuz n. erat, ut qui
uolentia populi, nolente ep̃o fieret, decoraretur in ecc̃a dei. uerum en̄ ut comp
it eps supe non saceret honoratuz, i. palacia sua comolitenus destrui, l. inseip
sum forsitan grauiora committi. hunc eps applo ciuitatis minis coactus, uocat
mudentiones et excellentiores ecclesiq psonas, et acceptο abeis consilio, cessit
p tempore, dedit itaq ecclesiq dignitatem, non ei sed illis mediatoribus, hac
conditione ut ab eis q̃n uellet, reciperi, sit ipse non honoratus, sed inhonoratuz
funis eidem modica facile labitur, quq sup arenam fundata est. p hgeneta
da gallitiq ydiõ. quos eps prcordialissimos habebat, qui una cibum cum eo
capiebant. hi in eius eradicañtuz conde tõto anhelabant.

qñ regina dedit caput bti iacobi epo.

Eo tẽpore eps uidens gallitiam hinc pdilonum morbida peste maculari, illinc dis
cordiq tempestate destrui, statuit reginam adire. tunc temporis op erat in
uulgo epm non ausuz adire reginam, nec etiam compostella ausuz discedere
igitur eps arrepto itinere reginam adiit ap̃ campanias. a qua contra q̃ndaz opinionem diligentez et honorifice susceptus est. sermo erat in pplo gallitiq eundem epm capi, et incarcerari a regina, si regina eum capere poßz, quod tunc longe aliter accidit. ab eadem n. regina et honorifice susceptus est. et deinceps p uenerissimo patrono ap̃ eam habitus est. q̃ppe in eo totius regni gallitiq anchora sita erat. quod reginam minime latebat. regina u dicit ab epo sta tum totius gallitiq, et filij sui assiduos bellorum tumultus, accepto a prin cipibus suis consilio, compit omne regnum in se ipsum diuisum desolatuz. pe tius prion ecclesiq bti jacobi, neposq prdicti epi a compostellana urbe apli coribus expulsus, a regina causa ep̃i diligentissime collectus est. postquam legionem uentum est, regina prdicti epi precio sissimo munere decoraui tq capite bti jacobi apli. de quo rei seriem altius ordiamur.

Campanium semper uo cat la herra de Campos.

de inuẽtione capitis bti jacobi.

Mauritius itaq collibiensiq eps. qui postea bacharensiq eps, nunc aũt papa quil berius, dudum adiit iherlimaz, ibiq diuitis commoratus est, fabricans eidem quandam eccaz ppe iestimaz. in qua dum moraretur senex quidam hoc loco assiduq cepit prsentiaz eius frequentare, quem Mauritius q̃ de diuersis puncta batur, erat n. indigena illius loci, tandem scitatus est ab eo cur eccles ola in qua senex morabatur tanta reuerentia ap̃ indigenaz haberetur. res ponsum est a serie sacerdotum, sic acceperat ab antecessoribus suiz, in illa ecc̃a esse caput bti jacobi apli. quod ut audiuit eps. cepit senem sepius ad se uocare, uerbis allicere, muneribus amicuz et familiarez sibi reddere, et idem attentius pscrutari, sic est calliditaz hominuz. cepit et idem eps eccle siolaz illam frequentare, et uenerari, et sepius uigilijs interesse. uerum ubi ui

Hic ille est nequam Bur dinus ecclesiq hostis nefa rius.

del machinamenta sua non pficere, erant n. ibi assidue custodes, ad aliud animū intendit. conuocat clicos suos quos nouerat effidelliones, et ad huiusçemodi ppositores, et quid intendat, aperit eis, acceptq; ab eis consilio, duo ex illis ex industria ceperunt languere et febricitare, et cum lucernis et cereis sępius frequentare eccām illam, et ibidem pnoctare. quadam denigz nocte tempestiua ostiis abstibus clauso ecclesiq hostia aggrediuntur altare ligonibus, quos secū furtim attulerant, et fodientes in altum sub altari sicut audierant, inueniunt uas quodam eburneum, et intus aliud argenteum plenum reliqjs. quod accipientes discedunt cum epō noctu, et adeunt ciuitatem scām, iherusalem fugientes. qs cum uidisz summo diluculo in uia pterentes, quidam here mita uocauit eos ad se, et ait illis. scio eqdem fis hmi quid feratis, et qm preciosum thesaurū furati fueritis. ite gratia dei commitetur uos, oportet n. ut ubi est huius apli corpus, ibi sit et caput eius, quod o epūs audiens intellexit, famulo dei fuisse reuelatum a spū scō hoc quod fecerat. timuit tn ne huius rei rumor circunquaq; citius spargeretur, et quam citius potuit tns fretauit, tandem ueniens in hyspaniam collocauit uenerabiliter reliquias illas carrione[a] apud scm Zoilū. uidit n. hyspaniaz assiduo discordiq tumultu pturbatas, et timuit, ne q casu thesauro spoliarentur. postea pacto non modico tempore carriaulo regina carrione susceptā est, et rex Aragonensiz expulsus est. quq ut nouit cap̄ bti jacobi, quod o epūs jertimiz attulerat, in eccā scī Zoili esse ipsam illud cum cęteris reliquijs ab hinc abstraxit, et asportauit legionē, collocans i. eccā scī ysidoni, tantum igitur thesaurum scitz capud bti jacobi, et pustulum dnici sepulchri, et quoddam os scī stephani, cęteras q reliquias cum uase argenteo contulit prędicto bti jacobi epō.

[a] Sancti Zoyli monasterium carrione oppido insigne

q epūs cap̄ bti iacobi datuz sibi a regina attulit cōpostell.

Interea tera et negocia summis precibus efflagitauit prudentiaz epūs ut filiū suum parmulum regem sibi reconciliare elaboraret. quod epō haud displicuit. sciebat n. in hispania pacem non haberi, qdiu discordia foret inter reginā, et filiū suum. misit q regina legatos compostellanos, tam clero q populo et pcepit eis, ut epm suum uenerarentur, et diligerent, nec auferrent ei iura et potestatem suq ciuitatis. pcepit et huiusmodi ut epi eiusdem ne potem. priorem ecclesiq bti jacobi, in honorem pustulum recipent. tandē epūs repatriat in gallias asserens secum preciosum thesaurum. postq uenit ad burgū q dicitur, premisit nuntios suos compostellam, q et aduentum suum ei notificarent, et pciosa reginq munera quq secum epūs asferebat indicarent. quod petitionij pdictę complacuit. summo opere displicuit. existimauerant n. epm a regina nec colligi, nec diligi, nec tam pecioso munere decorari, immo detentionis suspicabantur, quod postea spem eorum accidit. postq epūs uenit ad montem gaudij, scitz ad humiliationiz cleri et populus totius ciuitatis occurrunt ei obuiam, cum summa iocunditate ueneranteq preciosum thesaurum. ipse et epūs nudis pedibus psallendo cū canonicis ingreditur compostellaz. o quantum ripudiuz cleri et populi. ego ipse

Mons gaudij.

redies cum epō pr̃nimio gaudio pr̃upi in lachrimaꝫ. quidam tam̃ qi ad laudem et honorem epi erat, molestē ferebant. prior ecclesiq una cum epō, et turbis gaudē tibus ingreditur ciuitatem, apm montium monsis gaudij, usq in eccam bti jacobi pcessio, et pcedit, et seqr. tandem epūs ingrediens aplicam eccam, accipiens illum pretiosum thesaurum in manibus, optulit sup altare bti jacobi, et cgle brata missa p more, pactisq sollempniter gaudijs et laudibus dei, erat n. dies dñica, redijt ad palacia sua, alia v° die conuocato clero et popu lo, relatum est in publicum, quod regina mandabat eis, et cętera quęad rem ptinebant, altam̃ pr̃dcī complices non minus in epī extirpationem anhelabant. ~ Author desse ipso loqu hic.

de cōcordia reginę et filij eius

Non post multus temporis pr̃dcūs epūs uocauit regem puerum filium reginę, et comitem p. pedagogum eius ad colloqui, et cum eis practauit de reconcilia tione matris et filij sui, determinans qualiter inter matrem et filium uera reconciliatione fieret, et quantum regni quisq sibi haberet, et quę rec̄o ciliationis uerę pignora inter eos forent. q̄b pactis et diffinitis epūs cōpos tellam rediens iter aggreditur ad reginam cum nunciis regis pueri, sciq hedenardo petride, comite guilterij, et cęteris qui partem regis tuebant et quid cum filio eius de uera reconciliatione, et uera paçe, inter eos hac fauente reginę enucleat. q̄b auditis regina p nimium gauisa est, et epō sumas grates reddidit. quippe p alios inter reginam et filium suum non pot̃ rat fieri reconciliatio, et n̄ fieret, hispanię et gallię regnum pderetur. o. quam infinito odio boni malis sunt. o quanta pietas uir, qui tantam, ta lem q̄ paçem poterat reformare. epūs multis odio habetur, q̄a ad paçem nit titur. quia hispanię regno iam fere pdito, paçem reddere elaborat. igitur re gina conuocat apūs scm facundum assines epōs sup hoc negotio, uidelicet legio nensem, astoricenses. ouetenses. mindunienses, granatassem, q̄adenant comites q̄q̄ p. gundisaluus, munionem pelagidem, comites suarum, et se rosq principes, quos longum est referre. aquibus accepto consilio reconci liationis fędus inter puerum et matrem eius determinatur. mittitur cōsul castellę p. gundisaluides cum epō bti jacobi, et cum cęteris legatis ad re gem puerum, qui determinati pacti sint testes, et tanti fędenis fide iusso res. ut puentum est in gallitiam pr̃dcūs epūs sci jacobi adijt regem puerum cum pr̃dcō legatis ad ripam tamaris, et refert ei uerba sue matris, refert q̄q̄ ei quanto affectu diligat eum mater sua, et q̄ totum regnū suum ei at tribuat, et quę reconciliationis fędera cum eo uelit inire, ut pote mat̃ cū filio, et quot testes et iurationes huic fędeni uelit adhibere. creditur ei ut pote tanto patrono qui ad paçem semp nititur, cęterisq legatis. fi unt reconciliationis fędera, et huius concordię pactum iure iurando san çitur, hinc et illinc dantur iurationes, triginta ex hac p. fe et xxx ex a

alia, q̃ meliores inuenti sunt in gallicia, l. in campania. hȳ iuram int̃
reginam et filium suum usq̃ ad hos annos fidelitatis, et amicitię et al
terni auxilij fędus firmissimum determinatur ei, quantum regni regi
na sibi, et puer sibi ꝑprie habebat, et ut inuicem ꝑ posse p ut cuiq̃ necesse
fuit, opitulentur. stabilito denię pacis fędere, et iure iurando sancito
legati reginam adeunt, et quid cum filio eius egerint, ei referunt. gaudet
Hispania reconciliatione matris et filij, et pacis futurę confirmantur
spe pacis epi, prędules, consules, principes, milites, ciues, rustici exultant
et quod ab obitu regis A. amiserunt, se m̃ recuperare credunt. desy derat
om̃s regem A. ẖ̃ pueruꝫ, et in loco aui, et patris sui eum regnare ꝑoptant
ut uestigia pacis et iustitię nobilissimi regis A. et comitis raimũdi imitet̃
exsecrant regem Aragonensẽ, et se fore ei infestos, si hunc A. regẽ ẖeant
pollicentur. transacta itaq̃ non modica parte ueriꝫ, regina causa filij
sui in gallitiam uenit. nisi n. ipsa interfuißꝫ nullatenus prędcã recõciliationis fędera consummarentur, nec gallitianos i expeditionem n̄ cum
filio suo ducere poßꝫ. ingressa q̃ regina cõpostellaꝫ, pditionibus terrę in
cultitur. q̃ppe ꝑ totuꝫ annuꝫ epi clampnũ, qui ad pacem nitebatur, moli
ri fuam̃t iura, et potestatẽ ciuitatis ei abstulerant. nec reginę preceptiꝫ
ꝑ posse obedierant. principes ei, et militibus gallitię non minimas iuriaꝫ
itulerant, et quasi reges exitebant. extirpauerant, destruxerant, reno
uauerant. exaltauerant. ut est consuetudo seruorum et rusticorum,
postq̃ datur eis potestas regnandi, quę omnia q̃ impune et sine licen
tia feceranꝫ, ne impune ferent, metuebant. postq̃ aũt uidẽ reginaꝫ et
filium suum reconciliatos, et prędcm epm̃ summo honori et amori ap eos
habeti, molestius ferunt, et sibi ipsis diffidũt. ineunt consiliuꝫ qd acturi. l.
quid machinaturi sint, si regina, l. epi uelint eis obesse, si ab eis male
factorum iuriaꝫ, et tot tantorumq̃ calumpnias uelint reqrere, non
est eis spes l. fiducia n̄ in pditione sua. discurrunt, consulunt, reno
uant parietes, et muros reginę et filio suo, q̃ iam cum ea erat, generant
suspitionem rebellandi. heu miseri, maiora uiribus molimtur, et ab
alto cadent. epi tunc et regina nec non filius eius cum totius gallitię pri
cipibus sustinent eos, et quasi ignorauerint molimenta tanta ꝓtextũ dissimulat.

de cõgressu cõspiratoꝝ i epm̃ et reginã et de ĩcẽsa ecclã et de cateruis.

Ilerea regina adijt lupariam, et inde redens suscepta est ab epo ap̃ iniaꝫ
postea hẽuerfitur compostellaꝫ adunctis i magno exũtu militumꝫ. cũ epo
nanꝫ et cum filio sua, et cum optimatibus gallitię accepat regina consiliuꝫ
qualiter poßꝫ ulcisci iniurias pditorum compostellę. quatenꝫ et possꝫ superbiaꝫ
eorum ebdomare. ea dere coadunauerat non modicas armatorũ phalan
ges, pars quarum cum ea et cum epo sic dispositum erat, compostellam ĩgre

dcrentur, pars extra ciuitatem cum filio eius remanerent, quod compostellani animaduertentes timuerunt uastare. erat n. culpę conscij, et regnũ suum iam lapsefactum uidebant. se et sua in arcto positos frustra conspicientes, et quod talia egerint pęnitet eos sero. ꝺ plura. pditissimi iudę socij, alij cõ fugiunt in eccã sĉi jacobi, alij in alias eccas, alij latent in latebris suis quidam erat unus de principibus pditionis accepit monachalem habitũ ficte, ut a piculo mortis in eccã sĉi martini, ab abbate cęterisq; monachis, et sic euasit monachus, a ꝺ ira regine. cęteris ṽ remanentibus in eccã sĉi jacobi, regina uocauit ad se epm et ait illi. reuerende pr placeat ut scitis hęc inhonestissimos pditores ab eccã abstrahi, et digna eorum meritis eis recompensari. tantus fetor pditionis remouebatur. ab eccã, et immundum stercoriniũ ab ea pręciatur. ad hęc eps. regina inquit ñ ꝺ aliquem postq̃ ad eccã confugerit, ꝺ fur, ꝺ pmus, ꝺ pditor, ꝺ flagitiosus ab eccã abstrahi. cęterum omis substantiarum quę extra eccã est, inf lam abeat, et a meis capiatur. si q̃ ait regina hñt eccã auxiliũ, et securi sunt in ea, cum arma sibi retinent ĩ eccã, cum p eccã tuti, et muniti habeantur, quare cęteris armis armantur, et muniũt. non decet ut q̃ sacq̃ tuti in eccã habentur, aliam ꝺ tutionem in eccã hãnt. iubeo talia in hiberi, et aut arma sua deponant, et securi p ut decet in eccã habeãt aut illis armatis totidem nũ armati, l. plures in eccã cum illis remanent, ne quid insane facere audeant. placuit regine consiliũ, epo, cęteris q̃ astantibus, et ne arma ĩ eccã capiantur, intendicitur. quod ut compertum est pditoribus illis infremuere, et insequentes nuntios epi, et regine p eccã q̃ eis dixerant, ut arma ĩ eccã deponerent. mouent bella. fugiunt legati ad altiora ecclesię. uociferantur flagitiosi pditores, uoces bellorum, clamor ad aures uniuersoꝝ, reuelatibi animus pditorum, et qd diu emoliti fuant. apiunt. strepit tota ciuitas, cuncti ad arma, et ad bella pperatur. fama, qua nullum malũ est uelocius, refert milites epi et regine inuasisse compostellanos, interfuere aliquot fam canonici q̃ ciues extra hãc nefandam insaniam, q̃ ppinquorum ues anorum ſã fam audaciam uoluere sedare. sꝫ quid pauci contra tot millia. aiunt complices pditionis ad pręlia, et ascitis sibi notis et amicis uolunt epm et reginam ire pditum, q̃ se pdere uoluerint. epũs, et regina in palacio se pi, postq̃ audiere ciuitatis clamores et strepitus, et qualiter socijs scanio this incitauerint, ciuitatem in se timuere, quippe uident pditorum audatiam pullulare, et bella audatius moueri, ecclesiam q̃ bti jacobi, et palacia epi armatorum manibus obsideri, et acrius expugnari. quid consilij capiant contra tam nephandos ausus, ignorabant. expugnatur aplica eccã crebris assultibus, uolant saxa, sagittę, tela super altare et nefanda filia apditoribus aguntur, quid non audeant flagitiosi manus. pditissimi expugnatores imponunt ignem ecclesię bti jacobi, et cam u-

simq incendunt. non modica n. pars ecclesiq erat coopta minucis, et tabulis. p
h. nefas tam ueneranda tamq digna apli eccā combuzidi, tamq precioso pa
rono nullus honor impenditur. p h. dolor apliq ecclesiq fama sungit talium
et circunquaq pgbet horendum spectaculum. oms qui astant, tam uiri, q
mulieres timentes deum flent, et eiulantur. et tanti facinoris actores execrāt
O. quantus erat luctus peginorum q de diuersis regionibus ad apli corpus puenerant. postq epis et regina uidere ecclesiq incendia, et pdictos
complices cum tanta multitudine pnnos ad omne nefas, non ausi confide
re in palaciis epi confugiunt ad turrim signorum una cum comitatu suo.
compostellani ū accedentes ad altaria apliq ecclesiq, et ingredientes pala
cia epi cucurrunt, rapuntq cipitant, uestes, uasa aurea, et argentea, q
teraq quq fuant tam epi, q regiq capuntur, diripiuntur, et nefan
dis hostibus pdq tradunt. ascendunt compostellani eccā bti jacobi, ascen
dunt turrim palatij epi, et ad expugnandum turrim signorum, i qua erat
epus cum contubuliq et cum militibus suis se pparant. pars eorum sup
eccāq. pars in turribus, pars humi circundensata, turrim illam inua
dunt pjiciunt saxa, et sagittas epo et regiq, eorumq sociis, mortem
minantur. sq hi q in turri erant cum epo et regina non segnius ploco
et multitudiniq imparitate se pregebant, et bellorum cies referebant
sic bellum diutius moratum est. deniq compostellani uidentes tantq
multitudini tam paucos resistere, et bellorum uices alternare i simul cō
currunt ad ignem, et connexis clipeis sup capita, ignem submittunt p
fenestram, quq erat in inferiori pte turriq. adhibito igne, adhibent et iq
ni fomenta. quid longius moror. ignis intra turrim incenditur, et eos
q in ea erant aggreditur. postq uidet epus nec s nec regiq parci, et
in suam necem tantam multitudinem anhelare, alloq. et reginā et
eos q intus erant. ps scti circumuallamur iam impia manu flagitiosa
rum, iam in arco positi nullum hms refugium. solus deus q est refugi
um oppressorum, solacium mestorum ipse est refugium et solacium nram
ponamus in deo spem nāq, et fiduciam nām, q pōt nos eripere de ma
nibus impiorū, et de tanto piculo liberare nos, ipse n. liberauit danie
lem de lacu leonum. ipse liberauit hos pueros, sidrach. misac et Abdena
go de camino ignis ardentis. conuertamur ad deum toto corde et ipse
conuertetur ad nos. ait n. conuertimini ad me, et ego conuertar ad uos.
pniteat nos iniquitatum, et peccorum nroy. confiteamur alterutrum pe
cata nra, et oremus pinuicem ut saluemur, inuocemusq nām dei, ut
peccata nra nb dimittat, et nam suam nare nb dignetur, qui uiuit et
regnat deus seculorum. adhec regina et oms q aderant. et prumpunt i lachrimas
et epo faciunt confessionem, tunc regina conuersa ad epm inquit. egredere
pi egredere ad hoc incendiū, ut ego tecum aggredi audeam. parcent n. tut
pri patrono suo, epo suo, dno suo. tunc epus, non est hoc inquit sanū cōsiliq

me etenim et contubules meos infestos hñt, et ad neçem nãm pçcipue anhelant. Cla
mabant aũt foris, regina si mult eggrediatur, illi soli eggredienti licentiaz eluiuen
di facultatem concedimus, cgteris armis et incendio peant. quo audito incendio intꝫ
iam conualescente, et regina coacta ab epõ, acceptã fidẽ securitatis ab eis, eg̃ emis
sa est a turre. quam ut uidit cgtera turba eggredientez, concursum in eam faciunt, ca
piunt eam, et psternunt humi in uolutabrum, rapiunt eam more suporum, et uestes
eius dilaniant, a papilli sigdem nudato corpore deorsum, et coram omnibus diu hu
miliauit inhoneste. multi qꝫ lapidibus eam uoluerunt obruere, inter quos ar q̃dam
compostellana pcussit eam grauiter in maxillam lapide. interea epõ intus orante et
igne altius insurgente uenit ad eum abbas scĩ martini asserens secum quendam cru
cifixum quem dederat ei. q̃ accepto epõs fecit confessionem suam, et quasi admarty
rum pditurus, a turre eggreditur abiecto pallio suo, et accepta a q̃dam capa uilissi
ma. mirares. posito ante faciem suam crucifixo, p acies pugnantiũ, p cuneos ini
micissimorum, p arma flagitiosissimorum pditorum ter mille et amplius abuno so
lo agnitus pgressit. tunc ad locum ubi iacebat regina in uolutabro turbis inpe
tentiũ p calcata puenit, et respiciens eam tam turpiter denudatam et puolutaz,
nimio dolore compunctus pgressus, et transiens p ecclesiam bti jacobi, puenit ad
eccãm scẽ marie, cum q̃dam canonico, scilꝫ michaele, qui decisa uide, q̃ in aduer
sus ei postea societatem adhibuit, deinde accepit corpus et sanguinem domini
et idem secutus regressus est. interim aduenerunt illuc q̃dam canonici eggressus eius
edocti, et quasi exploraturi, et ultimum a priuato ignis et armatorum epõs eua
sisse, an in turre periisset remansisse, impunt. uerum epõs aliorum pditionem
exptus, ut ab hinc remouearitur. pdictum michaelem, et alios q̃ se iuxta astare
quasi fuebantur exorat, q̃ cum non potuisset inde euelli, in prius patefacta eius
salute, et euasione epi, iuramẽ assumunt, se nemini quidpiam de salute epi
ppalaturos. et sic et quid l. quatꝫ epõ accideret ppalatum est eis, et abiere, tã
dem regina dilaniata crines, nudata corpus, puolula luto euasit, et puenit ad
eandem eccãm in qua epõs latebat, nesciens tamen quicqm de epõ, hi at q̃ in turre
remanserant, postqꝫ uiderunt ignis, celsitudinem fumiq; exuperasse, quidam
ex alto se precipitant, et sic euasere. alii pmunpunt in medias acies armatoꝝ
petrus ecclesie bti jacobi prior de quo mentionem supius fecimus, nepos epi psili
ens in medios armatos agilitate sua euasit. sic et complures. quadesindus
gelmirides fi epi psiliens in medium, lanceis atqꝫ gladijs pfossus est. Rudericꝫ
oduarides maiordomus epi. Rademirus eius capellan. diacus stabo uillaus in
bis ibidem interempti sunt, alii uulnerati. exspoliati, semineces euasere. re
ginaq; in eccã scẽ marie residenti clam inussione epi p quendam legatum nun
tiatum est regine, epm ab incendio euasisse, et in eadem eccã latere, quod
ut nouit hꝫ suum dedecus et penam reflereꝫ ppi euasionem epi non modicum
lgtata est. sz timuit ne pateret psequentibus, et sic lgtitiaq; cam dissimulauit
post hec conueniunt compostellanigo reginam in eccã bteꝫ marie, et quasi sa

ludi eius congaudentes eam comitantur, et ad eius tuitionem repleti armis eccam quorum manipulos regina hinc ꝑse ꝑtimescens, hinc nequit de ꝑsentia epi eius pacifice rer, sic allogi, ite inquit nequissimi, ite flagitiosissimi, ite pdissimi ad furum, in qua epi ũ armis, et signe pit. absit a hinc eum quam citius potestis a piculo, ne exemplum tanti negtij et infamij posteris habeamini, ite inquam rebelles, et incauti, et tantum nefas ꝓhibite nefiati, hoc aũt aiebat ut eos remoueret, ne quid de epo ꝑsentirent. ad hanc uocem discedunt turbi qui conuenerant, ad sum ꝑ ꝑueniunt, repellunt armitenentes, adhuc hi expugnantes, et ignem immensa ministrantes, aquam uno ore poscunt. et intus pijciunt ignem quantum possunt extinguunt. et epm liberare nituntur. flent sup epo pars canonicorum, uiduq, pu pilli, pauperes, et non modica pars ciuium, ignis aũt in tantũ excreuerat in tunc, q si epus adhuc ibi fuisset in fauillam uertertur, turres nimirũ, habet et tabulata combusta sunt, et conuerunt. postq regina pdicta ratione remouit populi inundus ab ecca sic mans discessit, et ipsa fugiens. ad ecclesiam scimar tini uti ut secunior est. epus aũt furtim alq latenter egrediens ab ecca sic mans ꝓꝑ frequentiaz et incursus populi, comitatus a pncto michaele et duo bꝰ francigenis transcendens ꝓ paries, et ꝑ tegulata ingressus est i domum cuius dam nomine maurini ꝑ fenestram, et illi cum eo. in huius domus angulo latuit epus cum pncto socijs coactus pauno, et huiusmodi alys rebus. eo ibi latente, ecce iiii armati a parte pditorum regentes eum, aiunt, qsnam latet hic qd hic agitur, uidistis illum quem quirimus. scitz epm. hoc audito latuit epus et michael inter pannorum, uestiumq multitudinem, nisi enim latuissent ilico a illis armis ꝓsoderetur epus. assurgunt aũt illi uenientibus duo sanguine ridentes se a tumultibus bellorum redijsse, et tanto laborefos sos ibi rejescere. adest qdq materna eiusdem domus, quq nouerat ibi latere epm, et uociferando increpans eos quasi inuasores et exploratores sue dom, coegit abire. cum quibus et iam abire duo pndi francigeni, ut citius eos remouerent, et suum epm regerent. quanta omnipotentis dei ineffabilis pietas q epm a pncto piculo liberauit, et eundem ab ipsis manibus harum nequissimorum eripuit illis remotis. adest gundisalmus gener pncte matrone ingens, ab hinc ꝑ et dne quam citius fuge fabita. ecce ni nefanda manus pditorum, ceterorum sanguine imbuta. tuum adhuc sitiens, ubiq fere quit. uidi eos huc cum gladijs et fustibus ꝓperare. abi cito, nec ulterius more fabulacas, potens est deus liberare te a manibus impiorum, a faucibus hian tium. his dictis surgit epus, et diruto fabulato ꝓxime domus, ab eodem gundisalmo, item alio, deinde ꝫ ꝓuenit in domum forte rodestindis, q erat in media ciuitate, egit aũt dna domus uociferari ab inuasoribus domũ suã destrui. responsum est a michaele quidam notum et amicam uiri eius nomine foilam meminisse, regine uillicum, infestinam. seditiones, tumultus q bellorum euasisse, et hanc ad domum confugere. nõ post multũ temporis adue

nit dominus domus, scilz sponsa ecclesiarū: qui ut nouū i eam cpm, cunct ad
eum dicens cum sacharimis, deo grās pro hac, qui a tanto te periculo libera
uit, et in columen huc uenire fecit. ueruntū incursus hostiū simonius est
ne huc illuc q discurrentes, se inuentum putant. q iuuit p me in domū sa
ueni q mecum. et duxit eum cum michaele in quodam penu obscurissi
mum inferius ibiq clausus pumpat in sacharimas. interea felicis franci
gene ppatant quatuor equos uelocissimos equo ego, ut inclinato sole
hansiens in alteram partem uici, et inde p agros scī martini sup eos
ipse et michael, ceteriq ascendant, et sic affugiant. ceterum longe aliꝫ
accidit. his n. apparatis adest p. abbas scī pelagij cum quodam mona
cho suo pelagio diaconide, item q prior canonicorum, eiusdem epī nepos
dicentes, nos missi a clero et populo totius ciuitatis uenimus ad te. pq
nitet eos male egisse in te, et te ut pote dnm suum, epm suum diligūt
et equidem satisfacturi, prestolantur te tam clerici q laici mille aut
quingenti in claustro scī pelagij p omnibus alijs iuramentum dilecti
onis atq fidelitatis tibi facturi, et psentiaꝫ tuam exposcunt. equidem
q ab his latebris et ueni te reconciliatum eis. nunq eos magis et sub
ditos habuisti q hodie si nō acquiescas, hoc aūt solum adinuenerant
fictores, ut hos nuntios fallendo salte sic possent epm inuenire, et inue
ntum prodere. cumq eps ab his nuntijs equidem cogeretur, satisq ab eis de
iurgaretur, pcognita fraude et argumento fictorum, aiūt nuntijs, ite
ad mille l. ad quingentos illos, quos dicitis, et renuntiate eis me sa
num et incolumē esse, locum in quo ego sum nemini dicatis. scitis est
ut fontis conteum ex illis tm, p omnibus alijs faciant ubi iuramentum
quod dicitis. ego aūt in crastinum ueniam ad eos. o quanta uiri pruden
tia, quiq quid l. qualiter illi nequam disposuissent, de qua fuidit, tunc ab
euntes pdicti nuntij neminem quicque promissa fuant, sanciret, inueni
unt. hic denigs patuit eis fraudis atq fictionis figmentuꝫ, si eps ei acq
uiss, ex impulsu eorum consilio in manibus inimicorum incidiss, et
ab eis forsitam interfectus esset. pdictus prior agnita fraude atq fictione
eorum miratus expauit, remansit ibi tutus in ecclesia. abbas aūt cū pre
dicto monacho reuertitur ad epm referens ei fraudem et mendacium pdi
ctorum, et q eps prudenter eorum molimenta pressensiss, tunc facto cam
crepusculo abbas et predictus monachus adducunt epm cum michaele late
ter ad ecclesiaꝫ suaꝫ scilz ad ecclam scī pelagij, et ducunt eum in thesaurum
eiusdez eccle ceteris monachis nescientibus excepto thesaurario. post hec
alloqit abbas epm dicens confortare pr et esto robustus, accipe cibum ut
refocillerisq. erat n. eps adhuc ieiunus, ad hec eps, non decet inquit solui ie
iunium cum in crastino moriturus de gladiet manibus inimicorum. solus
dei pietas et mia, quq me hodie de tantis totiens periculis liberauit, in cras

tinum quoq; faciet, si uoluerit, summis tñ precibus abbatis condescendens
sibauit parum panis et uini et sic regecit. luce clarius constat, ea nocte
ep̃m non dedisse membra nimio corpori, sz psalmis atq; oõibꝫ adhibuisse
solaciuz. monachis aũt surgentibus ad matutinas surrexit, et ipse p fenes
tram quã erat in eodem thesauro audiuit matutinale officium mona
chorum. tandem clarescente die quã erat dies dñica, omis pditionis compli
ces conueniunt in canonicam, ascito clero et populo partim minis, parti
muneribꝫ. estimabant suã neq; conspiratione habere effectuz, et quasi
reges impium exercebant in oms. post illis q̃dam uir ipsius, et uocãte neq;
simus. q̃ soto sompne pditionis compostellã monatus fuat, et princeps
pditorum complicium q̃ pluzes ad conspiratione icitauerat. spe dnũz ec
clesiz scĩ jacobi amplexabatur, et ad hac toto conde anhelebat. iam n. inde
ministri totum honorem bti jacobi inter se partiti fuãt, et quid, l. quã
tum q̃q; sibi haberet, dispo.uerant. postq; igitur conuenere in cano
nicam pdeus iniquus multis hortatus e. eos uerbis, ut germanitas
it eos habeatur, ut sint unanimes, ut ciuitatẽ suaz mano, uallo q̃ mu
niant, et hostes si q̃ adhuc inter eos remanserẽ expellant, accipiunt
et consiliuz ut reconcilient s reginam, et satisfacientes ei de hesĩno obꝫ
po, et incommodo illato simtssimq; pacis cum ea ineant fœdera. mittũt
ad reginam in eccam scĩ martini eorum metu latentes, q̃ hec cum ea dif
finiant. prius tñ facta mentione epi, ubi um euasisz, aut ubi lateret, l.
quid de eo clero et populo placeret. surrexerat in medio q̃dam dilectus
et nutritus ab epõ, in q̃ ipse epi multũ cõfidebat, et ad uniuersos uerba
huius m ostendit et declarat. usq; nõ ps hmus sup nos dnũ et ep̃m. quem
a nõ nec ubi dñari nec episcopari dignum est. ille enim et ecclesiz uiz di
nitatem diminuit, et uos dnũ sui iugo grauiter oppressit. porro neq; uñ
cum dnũ s. ep̃m poscat. fateor coram deo et bto jacobo et coram ubi illum
aũ amodo nec dominuz meum nec ep̃m fore, animꝫ pbare presto sum
iuste ei talia accidisse, et toto honore quem habuit debere carere. hunc
q̃dam pessimũ pdeus epi a puero educauerat i palacio suo, et fece
rat eum honoratum in eccã sancti jacobi. tandem adultum miserat in
franciam ad discendum grammaticam, data ei non modica pecunia
postea reuertentem fecerat eum familiarissimũ, et secretarissimuz, et quasi
dominum suq domus, amplectens euz paterno amore dederat q̃q; ei nõ mo
dicas pecuniaz. cumq; ab eo nullus fere obsequz recepisz dederat ei bonum tes
timoniuz, scilz asnotos, medium desarantes, ceiam, medium sic dñe de noia et
multa alia. proth. pdissima fides gallicis, epi pdictum pessimũ paterno a
more educauerat, dilexerat, et honoribꝫ, et beneficijs ampliauerat, et ipse tñ
quasi horum omnium oblitus, et malum pro bono reddidaris, ad epi destructionẽ
atq; necem anhelabat, q̃ postq; pdicõis pclamationis finem fecit, pars tñ cleri
et populi eodem imbuta ueneno laudauit uerba eius, et haud aliter fore

cenquit: illi q nonerant participes illius pditionis nec in epm nec in reginā conspirauerant, et quibus huiusmodi consilia odio habebantur, ꝫ tantum nefas displicebat eis ꝫ de epo et de cæteris alie sentirent, non tñ contradicere, l. etiam multie audebant si n. inter los iudq complices, aliud preter eorum uoluntatē, l. dicere l. facere psumerent, confestim obruerentur domus eorum, substantia eorum abiret in pdam, et ipsi fossilem agere lapidum obruerentur. tempus etenim est ut ait solomō loquendi, et tempus tacendi. tunc ipsi nequissimi pditores consilio accepto cum complicibus suis, et omnino male imbuti, pessimos legatos in hac conspiratione et pditione ad reginam dnāq v. callide et ingeniose mittunt, et sic eam alloquuntur. confitemur eq̄dem o regina nos ꝫ dedecus et obprobrium ire impetu feciss̄e, et in ecclesiam bti jacobi et inde non audenda ausos fuisse, huius rei admodum pnitet nos, ioꝫ p nob' et p alijs socijs nr̄is ꝫ satisfactiōi uenimus, parcas ifaq nb̄, et omnia tua reddemus ꝫ uolumus et ut nobiscum pacem habeas, et reconciliationis firmissimq inter nos iuramenta habeantur. q̄ audito regina q more agne inē lupos aduentum eorum expauerat, recte et ingeniose exhiliarata.e. et benignissime eis ficte respondit dicens. pplacet m quod dixtis, et si quid in me peccastis quantuꝫ meaz̄ est ub' condemnetur. placet m inter me et uos fieri fœdera pacis, et preteritorum malorum non meminisse. nunc adiecerunt nuntij dicentes facile de cætero pax, et concordia inē nos fiet, sz unum excipimus, uidelz. d. epm habere nolumus, et illi omnino infesti sumus, q nos hactenus oppressit et dignitates ecclesiq nr̄q et ciuitatis nrq ad nihilum redegit. ideo oms eum odio habemus, et eum sup nos regnare nolumus. tunc regina. quid ad me inquit de epo uro, p uelle uro diudicate eum, quodcunq ub' sup hoc placuerit placebit et m, quemcunq uos pposueritis pponam et ego. in nullo n. a ub' am discrepo, hoc aūt aiebat ut l. sic manus eorum euaderet, quod audientes nuntij reuersi sunt ad complices suos, referentes eis quq audierant a regina, et multa alia, congaudent nefandq conspirationis complices, et gaudijs suq molimenta ab ipsa regina non refelli congratulantur. uerum hoc gaudiuꝫ uertetur in histitiaꝫ.

Qualiter Arias munitz apostatauit.

Q̄dam iniquus q pius acceperat monachalem habituꝫ. ut audiuit complices suos regnare, epm abiici, reginam eis reconciliari, deposito monachali habitu egressus est a monasterio, factus apostata, utque fuerat socius conspirationiq uoluit eē particeps regni, quod preter spē ei accidit, q̄dam cardinaliuꝫ atq canonicorum ecclesiq bti jacobi, postq audierunt reginam reconciliari compostellanij, abeisdem relatum fuisse reginę, q oms sint odio epm, nec eum diu num esse amplius ep̄alu, adeunt reginā. parati nec ppē morte uerū relicere, nec parti pditorum relicto epo fauere, dicunt q ei. ita regina ꝫ huius conspirationiq

quiam nouissi complices refutassent t, malum de epō nō, et ꝙ dixissent eum minime dignū esse
eyatu. nonsin credendum est eis. uolunt regnare, sꝫ p ꝓditionem uolunt inuetare, sꝫ p uiole
tiam. parati sumus omnibus eum accusantibus respondere, et p arsen eius fieri. qd n. egit
quare degradetur. quid fouis fecit quare aō honore priuet. si quis eum accussaꝫ presto su
mus ei ꝙ eo absente respondere. cum omnia in eum mentiantur non est eis temere acqes
cendum, his dictis regina compatulata est, et ai fideles existebant epō suo nomine di
cas grates reddidit eis. re uera nisi causꝫ conspiratores fasebant, quare eum ab honore
priuarent, nisi solam p tempore uolentiaꝫ

qualiter regina euasit a cōpostell.

Tunc ea ꝛs factis i ecca sci pelagii audiens at pacem et reginam et compostellanos fieri. hoc audi
to misit ad reginaꝫ quendam monachum pelagium didacidem, q omnia sciscitetur abea
et qualiter ēt qua condicione fierent. quem monachum etiam regina sciscata de epō, ubi
esset. talibus uerbis alloquuta est, abhinc citius fidelis confessor, et fiet epō ex p te
mea ut quam citius poterit faciat pacem cum compostellanis si potest. et egrediatur ci
uitate. quod si hoc m non potest illum egredi. saltem furtim sub noctis silentio eggre
di, et euadere manus impiorum festinet. ego. n. quam citius potuero eggdiar compostell
et mala p mala reddam ꝓditoribus, p ut ipsi meruerunt. et ut euadere possim, manus
eorum quasi federa pacis et reconciliationis cum eis in eo ꝛfirmam eis iuratores
ad id confirmandum, quos piuris reos faciam, alio m nimirum nequeo euadere, l exire
a ciuitate. his auditis reuertitur monachus ad epm, et refert ei singula. qbus au
ditis gauisus e. epūs. eadem die. s. dominica compostellani adhuc pleni festiuo uesa
nis conueniunt ad reginaꝫ i ecca sci martini post prandium, exigentes abea sancti fe
dus, et pacem inter se et reginam iuramentis, postulant s dari iuratores ex p te
regine, et fedus suum scribi. ipsi eqdem iam statuerant in ciuitate uillicum suum
fin cum consilio regine, ut eis ad tempus faueret. ut ipse nihilominus. sin consili
um ꝓditorum, omnia ordinaret, et disponeret, alium ponem, alium ꝓpositum cano
nice, alium dim altaris, et sic de cgteris designauerant. regina aūt sale sezsu eis
dedisse responsum. quid ulterius moramur in hac discordia. accipite a me iuramē
tum pacis et reconciliationis inter me et uos firmandū et tenendū. iurent ab ex
p te mea fredenandus, ueremudus, filij comitis petri, et fredenandus iohannis de sde
inde dabo ub, quos pegrinue multis interee. huic iuram, filium meum, et comites
petrum q sunt extra ciuitate, non ausi huc ingredi pp hos discordiq tumultus, egte
nos q consules et principes gallitiq filius nanq regine cum pedagogo suo comite pe
tro, cgteris q optimatibus galliq cum magno egtatu erat ppe ciuitatem, prospici
ens si forte regina euaderet, audito aūt inter reginam et compostellanos qua
si pacem fieri attentius ibidem morabantur ostolantes eam, hunc fredenan
dus et ueremudus, alius q fredenandus q abecca cum regina confugerant scitq
ptaxati iuratores, iurauere compostellanis sic fore inter reginam et compostel
lanos de pace et reconciliatione quem admodum determinatum erat. uerum ad hoc
iurant. ut regina euadat. et ipsi nihil sabbantur. sic n. iam in collo gō secreto fore
cum regina statuerant. compostellani alacres, et p sua opimone uoti sui compotes

accipiunt iuramentuz, dantqz regine et suis licentiaz egrediendi ciuitatez, et ad hoc
ut filium suum et comitem p. cęteros qz faciat eis illuxare. et pactuz illud sancire
o stulta audatia pditorum, o egca uesania conspiratorum, tantum tamqz abhor
rendum nefaz putant fore inultuz. et q̄ male fęcerunt se impune lasuros ee. opi
nantur quod e. regem esse. egreditur regina a ciuitate. euadit laqueos pditorum
columba unguibus accipitris, agna de luporum auisugit. comitatur eam usqz ad
saltum q̄dam stultus et insanus, et cum eo q̄dam compostellani complices sui. ue
rũ enimũ remota regina a ciuitate, postqz audierunt, et nouerunt reginã nõ esse
uersuram compostellaz, ñ habituram pacem cum compostellanis, citius reuersi
sunt. regina adijt filiuz suum, suosqz pceres, et iam secura retulit eis, q̄ sibi acci
derant. iubet et renuntiari ex pte sua compostellanis diffidationẽs, ut s̄ cauc ant.
et se muniantur. et ad bella se pparent, ait n. tantum nefas, quod fecerant,
non remansurum impune. q̄ audito compostellani q̄ semanimes fuit, et nimi
o furore anepti se in arco pesitos consumunt, nihil fiducię, nihil consilij hẽnt
ultionem sui facinoris uident pullulare, et s̄ met diffidunt. confugiunt tñ ad
eccãm, et pcciosiora quq hñt illuc asportantes.

quali eps euasit a manib⁹ pditorũ.

Eadez die s. dñica sole inclinato pzdcus eps residens thesauro sũ pelagij, cogitat qd
agat. quali euadat, qua pte egrediatur. ecce aũt turba multa pditorũz cęleri cõcur
su ueniunt ĩ clastrũ sũ pelagij, omis eẽdem armati et regrentes epm. q̄ nõ in
uento i, egrediuntur eccaz ymi ad sacrilegiuz. ingit epm in angulo eccę, post
altaria et et sub uestimintis altarium dem, itemptĩ ipsum, si eum inuenirent. fẽ
chanus thesaurarius q ĩ cpo erat, conuersus ad epm. uidens ĩgit pditores suos
discrętes armata manu. ad hẽps qui ĩgit. respondit monachus ecce regrunte
ĩ ecca, extra eccaz sicientes sanguinem suum. m̄ huc aderunt. consulat, ne te
hic inuentum lucidem, cerne quanta turba ingreditur et qz uelociẽ. tñ eps
conuersus ad michaelem fugiamus ĩgit michael. egrediamur hinc citius, i ducere
te hoc pallio, et ego hac capa uilissima, it hos discurrentes discurramus. it
pperantes ppęremus, it ingredientes, et egredientes egrediamur. solus deus si
uult potens e. liberare nos. egreditur itaqz eps cũ pzdcõ michaele, positis it mor
tem et uitam, et it sequentes regrentes se tmas hausiens puenit ĩ clastrum
eiusdem monasterij. deinde i aliud castrum, et circumseptus uhobiqz hausit
p murum iuxta ecclesiaz sũ iacobi, ubi est altare sũ petri, et sic puenit cũ pzq
dcõ michaele in dormitoriuz mõnum canonicorum p segulata, et regeunt in
panum. postq aplo hostio dormitorij egressus e. i ãntianam palatij, quq est an
te refectoriuz, erat aũt lucidissimus splendor lunq, pbens sufficiens luminare oi
q conantibus ad eccaz bti jacobi, et sua illuc asportantibus. erat n. tota ciuitaz
ptexita, formidans reginq multum assultus, et tanti facinoris conscia nocte et
die ad eccaz confluebat. uenerunt ĩ eps, q̄ unus ex illis hausiens p medium eoz
paenit ad domum petri gundesindi de canonici et cardinal eccę bti jacobi, fot
fantisqz pcelb nec a dep sui fauore, nec a diamite iustitiq recedentis. suscipul

sauit michael hostiũ, pone latente eṗõ ṗr̃ claros lunę radios, et ṗr̃ frequẽtes discursus hominum. ãpto hostio eps ingressus est cameram pncipis cardinalis latens i quo usq; abierint q̃dam canonicorum, quos cardinalis uocauerat ad cęnã q̃sq; eps habebat suspectos. q̃bus remotis eps cum fidio cardinalis et michaele. hã sẽtẽ p domum insius cardinalis i altam p̃te uiri. tunc cardinalis ait eṗõ, ut sanũ est t consilium, ut induamus arma et p medios uigiles, q̃ h̃ et circũ uallum excubant quasi unus exillis transeas. ad h eps. absit inḡ, ut alia induam arma ꝓter arma x̃i quę mecum habeo. armis n. x̃i plectus i hostium incendium ruam si, alia non minus formidanda pricula, eisdem armis munitus, et deo adiuuante et ptegente transibo p medios hostes. uerumtn adhibe m alios duos armatos, cum q̃bus for manus congrediar pgrediam, quasi unus ex illis, age non est longius more indulgendum. pgito sunt. n. hostes nri, q̃ nos insequuntur, et sanguinem nr̃m sitiunt. haud mora cardinalis obediuit consilio eius, et circummunit eum duobus armatis, unius q̃ lancea. michaele armato sic pgrediuntur. quos cum uidissent pgtereuntes inter uicum fagarium et uallem milionum excubę, q̃ hinc, et illinc excubant, exclamantes aiebant, q̃nam estis, q̃ibus, q̃d quęritis. tunc unus ex socijs eius monitus a beṗõ. quid responderet. ait, imus extra ciuitatẽ excubitũ. et puisum, ne hostes furtiue aggrediantur ciuitatem, tempus n. est ubi uigilandi et excubandi. tempus est huc et illuc discurrendi. uos aũt inertes q̃d hic moramini, q̃ hic datis membra q̃ti. surgite. discurrite. excubate attentius. inter hęc uerba pgrediunt, et transiliunt uallum. quot aũ et quanta mala passus fuit i hac nocte eps, et q. p que loca pedes transierit, longus m labor est referre, et ꝓpium opus iquirit. tandem pncipis eps peruenit ad fontem grauis q̃ est in uia patroni, fessus labore itineris, et comitatus michaele, cęteris q̃am plurimis. de q̃bus pmisit duos ad quendam uillicum suum q̃ ppe manebat, ut ad se ueniret, et adduceret secum equitaturaq; cas iguus adductas ascendit eps cum assedis suis, et non modicam filium turba iam munitus uenit iniam, et quasi a captiuitate fugiens, q̃ a mortuis resurgens ab amicis suis receptus est. pncipis aũt cardinalis p cuius domũ transierat eps, et q̃ eum liberauerat, inteñ capitur a patronis, et omnia eius ab eisdem possidentur. alia die ducunt eum in publicum, ut. l. eṗõ reddat. l. ipse montis pgnam patiatur. sed deus omipõs iustus et fortis iudex liberauit eum a manibus impiorum. interea eps ad piniam patefata regina euasione sua. pauit oms compostellę commorantes q̃ gladio anathematis, et eos a liminibus sce ecclesię suspendit, quod compostellanos medullitus sauciauit, et eos omnino enervauit. conuocat et eps omis puincię sti jacobi. tam milites q̃ pedites, et ad obsidionem compostellanorum summis precibus regina condescendens, matura. regina q̃q; misit legatos suos circumquaq; et omẽs tam consules, et principes quam milites, et pedites pręcepit uenire ad obsidionem. et destructionem compostellę. regina filius A obsidet compostellam a parte montis pelosi, n̄ modico exercitu tam militum q̃ peditum, adiuncto sibi pedagogo suo comite petro et filijs eius fredenando, uteremudo, rudenico, leuinisq; huius comitis guidone, et gu-

n. ipsi ñ pepercerunt ecclesiq̃ bti jacobi, nec ꝛ nec m̃ sic nec eis parcẽdu est animaduertatur obsecro in eos pul menuere, et peant delibo uitq̃. fuq̃q̃ pñ ĩ eorum delementum debemus anhelare. tua n. interest tantum nefas abominari, et delere. epūs utuidet regiq̃ animus ad suq̃ iniuriq̃, ultionẽ pnum nullus q̃ precibus flecti, conuocat regem puerum, comitem petrum pedagogum eius, comitem rudericum, comitem munionem, et cẽteros gallitq̃ pnatẽ tiones, rogans eos, ut regiq̃ animum precibus emolliant, quatinus apliq̃ ciui tatis misereatur, et pditiosos delendo, cẽteris parcat: tunc illi adcunt reginaq̃ et summis et ifinitis precibus cam ad miam flectere nituntur. flet regina, quandoq̃dem uidet se conspiratorum nefas puelle suo non posse ulciscꝛi, nec pditores, eorumq̃ ypagines funditus extirpare. tandem regina precibꝫ epi, cẽterorumq̃ uix condescendens, qñ coacta reconciliationis federa cũ compostellanis consentit fieri. paciscuntur itaq̃ iure iurando compostellani immimis se germanitatẽq̃ suam, scilꝫ conspirationem oĩno destruere et eius cyrographum, & destruantur, dant epo, paciscuntur, et dare mille et centuq̃ marchaq̃ argenti, et reddi omnia q̃q̃ epo, l. suis, et regiq̃ et suis abstulerant. pditores at̃ tam canonicos, q̃q̃ ciues pscubi, uidelicet exules fieri, hereditatibus qdilibꝫ, cẽterisq̃ beneficijs priuari. de canonicis itaq̃ tam, q̃q̃ de ciuibꝫ numero ē pscripti. et exules facti sint. quibus expulsis et pscriptis, cẽteri q̃ remanserant tam canonici q̃q̃ ciues ueniunt ad epm̃ et ad reginam ĩ alterum pullonum iam depositis armis, iam compostellanis solutq̃ ab anathemate, iam sancito federe pacis, et militibus epi eccl̃q̃ et turres habentibus iam p argento et p cẽteris datis obsidibus scilꝫ quinquaginta filijs melionum compostellq̃. ueniunt inquam et iurant epo fidelitatẽq̃, et obsequium nec se colligẽ pscriptos, ñ iussu epi et regiq̃. condonatur itaq̃ eis pena pacificij et consensus conspirationiq̃ et facinoris, et asequntur miam ab epo et regina, et ab omnibus gallitq̃ principibus. ingreditur epūs compostelli et magno gaudio suscipitur, ponitur apice sui honoriq̃ et expulso odio conspiratorum sedet in solio suo iubet eccl̃q̃ bti jacobi, quq̃ combusta fuãt, reedificari, signa quq̃ liquefacta fuãt fieri, et palacia sua renouari. datur argentu a compostellanis, et quq̃ ablata fuãt reduntur epo et regiq̃ ~~

qp epūs iuit ĩ expeditionẽ usq̃ sogobiã ut recuperaret honorẽ bti jacobi i portugalia.

q. non post multum temporiq̃ regina dilcẽte in expeditionẽ contra regem Aragonensem pficiscitur cum ea epūs coadunato suo exercitu, et omis consules, et omis primipes gallitq̃. sequutus aũt est eam rex filius suus cum pedagogo suo, hñs ĩ comitatu suo Adefonsum comitem limiensem, comitẽ guinum, fredenandu ueremudum filios comitis petri. quimis munis, et q̃ pleres baronum gallitq̃ cum multo milite. tandem puentum est in campaniam, et coadunatis legionensibus, campestribus, castellanq̃, Asturicensibus, itur in extremitatẽq̃. pgdie

sus aũt eps remansit valentiq; dato exercitu suo regine, qa patiebatur i fibia sua, et qi noluit inter esse pdis et rapinis pauptq. accepto tri consilio cum clericis q secum adenant, iuit segobiam certa de causa. nam idem eps fece rat olim mauritiuq bracharensem epm, canonicum ecclesiq bti iacobi, et de derat eipstimoniu medietatem honoris bti iacobi, q est bracharc, et inconsi nio. q mauritio uiolentia regis teoutonicorum i papam electo. alter i locum eius bracharc electus est. uidelt pelagius mendacis, qdam idiota. qui cũdem honorem bti iacobi uiolent detinebat. archieps aũt toletanus determina uerat diem, i qua pdcus electus bracharensis ueniret segobiam, ubi ab archi ipso epo consecraretur. ad hanc consecrationem uenit pqdcus ecclesiq bti ja cobi eps, ut coram archieps, cteris pontificibus pqdem honorem bti jaco bi recusare posit. sq cum ab archiepo differretur, et ante consecrationem bracharensis electi, iudicium sup honore illo non fieret. orta seditione i pdca ecclesia segobiana contra reginam eiusq exercitum, dilatatum est negotiq. hoc. statutum est ab epo et a cteris epis, q interesset, uidelt salamanticensi, hosmensi, portugalensi, inter epm bti jacobi et bracharc se habeat iudicium sup hoc tude, kalendis uenturi septeb. sunt et statuti iudi ces auriensiq, et lucensis epi. et quis os huius negotij diffinienda cã, statu to die tuda conuenissent, totq tam negotiq remansit i definitiq. reuer tente q epo nro segobia, et compostellaq uenient cum canonicis suis co silium habuit, q m eccã bti jacobi deo iuuante sublimare ualeret. ad ia nanq; ex q fuat eps attentius anhelauerat, uidelt ut aplica eccã archi epatq. l. alueo maius fieret. sq tanta, tamq; ardua res non i p diffici lia, et in tempore et i loco suo acqri ualet. q m q eccã bti jacobi pqdem epm grã dei admirice archiepatq adepta fuit, non supuacaneuq, immo qq maxe utile dictaminis nri stilo modernis atq posteris notificari habeo quod alius liber q seqr, euidentissime declarat.

hec omnia ppriis oculis inspexi, et ad utilitatem eccie nrie ppio stilo dictaui, ex quod ppiis oculis non uidi, ab ipso pontifice, et a multis idoneis uiq sapient et fideliter didici.

finit liber om.

in nomine dñi nri ihu x incipit liber . . .

compostellana eccã per diadcũ pdcm q facta fuit

metropolis sũdi libri series incipit prologus.

humanas laudes obliuionis nube obtegere neutiquã arbitramur, posteris n. quibus est animus uirtuti adhibere quedã sunt incitamenta uirtutis, nem

pe cum posterior dies discipulus sit priorios quanto magis priorum benegesta docti
nam adhibent moderni. qua in re ppī obtrectatorum dentes. q bonorum gloriam
comodere non primescunt, anticessores laudes elucidare non fugio, nec n. longa
temporum intercapedine in gloriam fieri, quod benegestum lucem desyderat. ex
hisum q memoriq experiet. fuq igitur scdalis hortatui obsequentes reuerendissi
me pr didace scī jacobi antistes prgcedentis libri seriem ex p te contexere studui
mus. eiusdem nanq libri prgcedentia munio minduniensiq, et hugo portugalen
sis epī, uiri sciq prudentes ac reuerendi scripserant. stilo quorum ingeniq meiscī
filiam adhibendo, quid qualiter ue in pdicta ecclesia, ut puta bonus agricola
in uinea laborauerit, et q m ante epatuq et meparu eam rexerit, scriben
do patefecimus. deinceps qualiter eadem aplica eccā deo iuuante, et urā sol
lertia laborante facta fuit, metropoliq, et quarī eandez ī cgteris sublimandi
do, contra seuissimas īquientiuq psequtionuq impugnationes ptexeritis, di
cere aggrediemur. uob aut diu et fēliciter uiuere, et eccīq urq diu fēliciter prgesse
mihi qq de uob laudem scribere, omniuq bonorum tributor tribuat.

incipit liber ij^us^ didaci ecclesie bti iacobi epī ij^i^

Iacunq igitur fere usq ad tempus prgdcī epī ī ecclesia bti iacobi cathedrq pontificali p
fuerant, nonnī epī, sz quasi principes fuant, p̄fer dalmachiuq bonq memoriq, cluni
acensem monachum et paucos alios, ex quo nanq corpus bti iacobi ibidem reuela
tum magnis, innumerisq clarnit miraculis. hispanianum regeseccam bti iacobi
pcgteris ob amorem sancti apli honorabilem fecere, et regni uris potestatez prgdco
aplo circunquaq concessere. qppe utq sancti apli presentia, cgteris ap̄ hispanos
pcellebat ecclesijs ecclesia. eadem pdionum. hgreditatium, et cgteronum, quq suant
regij iuris pcelleret et potestate. tanto iq honoris culmine pontifices ī eccā bti jacobi
pdci p cgteris epīs hispania regiam potentiaq a regibus habebant. cum rex hyspani
onum ad exstirpandam pfidiam hysmaelitarum gentez cum exercitu suo iniueret
epūs scī iacobi cum toto sui regni exercitu nullatenus se absentauit. demum ut uenū
plenius enucleemus, pontifices ecclesiq bti iacobi solliti fuant, militaribus armis pfecti
ad bella incedere, et saracenorum audaciam durius refundere. unde apud gallecos,
inoleuit hoc puerbiuq, epūs scī jacobi baculus et balista. nec mirum cum tot temporiq
tota fere hispania rudis et illiterata cet. nullius eqdem hyspanorum epūs, sciq roma
nq ecclesiq matriq seruitij. l. obedientiq quicquam tunc reddebat, hyspania to
letanam non romanam legem recipiebat. sz postq A. rex bonq memoriq romanā
legem, romanasq consuetudines hyspanis tradidit, ex tuc utcunq obliterata qua
dam nebula. insciencq, sciq eccā uiriq in hyspanis pullulare cperunt, quid tm me
morem rudes et impios anteriores ecclesiq bti jacobi fuisse pclatos, tempore sigdem to
letanq regis qdam cardinalis atq legatus sciq romanq ecclesiq uenit ī hyspaniā, ut
uideret quid sciq, quid religionis, quidue consuetudinis ecclesiasticq ibi haberetur
cumq uenisset ī gallitiaq nuntios suos ut decebat ad epm loci illius compostellā
pmisit. eps aut compostellanus accersito uno de thesaurarijs ecclesiq bti jacobi

ecc̃e ing̃t adest cardinal̃is romanę ecclesia, uade et quantum obsęq̃ impendit ẽ romę, tan
fundem impendas ei compostellę. quantum famulata est ẽ romana ecc̃a, tantum famu
letur ei compostellana ecc̃a. quod dictum nullo sale condibis, immo magni supaliꝑ pon
dere suffarcinatus romana ecc̃a usq̃ in hodiernum diem ꝓ ꝓcaliꝑ, et memoratum sę
pius ecclesię b̃ti iacobi obfuit et obest. cęterum eadem ecc̃a iugum de cervice sua cilicq̃
dn̄o iuuante exculiet, q̃q̃ aliqua ꝑ in tempore dom̃i dalmachij compostellani epi exas
perit, q̃ in concilio aluernę apud clarum montę libertatę ecclesię b̃ti iacobi adeptus est
ab urbano papa ꝑsentia et consensu hęcentorum epo̅rum, qui dalmachium adunacen
sis concentu assumptus, duobus t̃m annis ꝑfuit epi ecclesię b̃ti iacobi; et mortuus e.
post hunc successit ī epm̃ eidem ecclesię didacus ij. de quo quędam ad memoriam
reuocare duximus non incongruum.

de gento et moribꝫ didaci ij epi.

igitur gallicia fuit oriundus natus ꝓbis secd̃m sęculum parentibꝫ. pater eius nomine
gelmirius miles, ac ꝑpotens fuit temporibus didaci pelagii compostellani epi, a quo
epo̅ habuit et rexit castellum nomine honestum, et honorem ei circunq̃q̃ adiacentē
iam et ei adiacentia, amaream, pistomarcos, quem epm̃ ꝓdcus rex ildefonsus ex
pulit ab ecc̃a b̃ti iacobi, et diu tenuit captum ī compedibus ꝓposito ei nomine ꝓdicto
rię. qdam n. eius inimici ꝑuidię cęlo dixerunt, quod gallicię regnum ꝓdere regi anglo
et normanum, et aufferre regi hispanorum satageret, quod ꝙcunquaq̃ mulgatum ꝙ
uerum fuit an non, non est m̃ nię materię. huius didaci epi tempore didacus ille, de
q̃ agimus, bonus adolescens fuit, eruditus literię ī ecclesia b̃ti jacobi, et adultus ī curia
huius epi. sz postq̃ ut ꝓlibauimus, epus ille ꝓuatus est honore suo, et almachius suc
cedens ei, in epm̃ ꝓsiluit inanatum. A rex bonę memorię, et comes raimundus,
gener ipsius regis, q̃ tunc galleciam, et portugalensem ꝓuinciam et honores regebat, et pos
sidebat, uidentes hunc adolescentem ꝑspicacem, bonis moribus ornatum, ualoci ingenio
ꝑditum cōconsilio canonicorum ꝑfecerunt eum ecclesię et honori b̃ti jacobi ꝓpositum, et digña
tus est v. annis, sic ut de gradu in gradum, de bono ī melius, de uirtute ī uirtutem
ascenderet. cumq̃ postea clerus et populus ecclesię b̃ti jacobi eligeret sibi epm̃, con
silio eiusdem regis A. et comitis raymundi, atq̃ gallię ꝓcipum uellet ꝓdcus dida
cus, electus est ī epm̃, priusq̃ a laicali manu acceꝑat ecclesiam, et honorem ecclesię
b̃ti iacobi, reddidit R toletano archiepo̅, et romanę ecclesię legato coram epis gallię
q̃ interfuerunt electioni eius, uidel̃t d. auriensi, p. luccensi, A. tudensi. 6 minoru
niensi, et ꝓcip̃ gallię clero atq̃ populo compostellę, quę aut et quanta ī epatu suo
fecerit. q̃ pagine nię series partim refulserit, nihilominus tam̃ quędam nunc memo
rare supuacaneum non putamus.

q̃m idē epus ꝓ aspiraū addipiscēdū archiepatum

fuit et ī secularibus, et ecclesiasticis negotijs uir ꝑspicatissimi ingenij, et q̃m ecclesię b̃ti
iacobi rudis et indisciplina ẽrat temporibus illis, applicuit animum, ut ecclesiarum consue
tudines pariter ibi plantaret, quod nimis laboriosum fuit ei, ut bonus t̃r agricola
spinas et tribulos exstirpandos, filices, atq̃ uncias euellendo, utilia plantarum semina
ria collocat. constituit canonicos ꝓfaxato nu̅ septuaginta v̄os, q̃ non egrederent chorum

bti jacobi ñ in supciliis et campis cum pius non rasis barbis, capis discutis et uariatis rostatis pedibus et huiusmodi aomodum equitus clicos ecclesia bti jacobi haret, conueni entibus q̃q eis ĩ unum sel ĩ refectionem, alij exurrebant, et alij splendide exulabant, et ut q̃q abundabat diuitijs, ampliora, et pciosiora fercula sumebat. sz p̃dcus epus omnib canonicis equalem portionem dari constituit, et sic consuetus scisma abeis remouit, prius vij, aut xij ebdomadarij erant, q̃ perant altari bti jacobi, et ad eos quasi ad dnos oblata omnia ad clicos plinentia cumfluebant, ipse v epus unicuiq canonico suam septima nam in altari distribuit. qd in his minor. factorum eius copia mm exupat stilus. et rerum cum multis alijs diuisis modis sublimat, deo iuuante ecclesiam bti jacobi. ex q̃ fuit epus ad qd principium anhelauerit, qd totis uiribus animi exoptauerit, si scribere mihi me committo. considerauit q̃ ubicunq thanum alicuius apli corpus requiesceret, ibi aut papatus, aut patriarchatus, aut dominus archiepatus erat, excepta ecclesia bti jacobi, quod quasi obprobriosum atq̃ iniuriosum ei uidebatur. presertim, q̃m btus iacobus consanguineus dni nri unus de familiaribus, ac precordialibus discipulis dni fuat, assumpto H. petro et iacobo et iohane, dns nr, ut pote spualibus ac precordialibus amicis suis transfiguratus. e. coram eis in monte thabor, cum q̃ et mater filiorum zebedei petiuisset a dno, ut duo filij sui, scil iacobus, et ioanes unus sederet ad dexteram eius et alius ad sinistram ĩ regno suo orta est contentio inter eos cum discipulos, q̃s eorum uideretur esse maior, precipue aut petrus aut iacobus aut iohanes. Verum enimuero fere q̃ prius fuant epi ĩ ecclesia bti iacobi, excepto fere dalmachio bone memorie. q̃ paruiculum temporis ibi uixit non ad adipiscendum archiepatum, nec ad alteras ecclesie dignitates adipiscendas anhelauerat, sed in armis, et in militia uersabatur. inde hinc p̃dcm epm amplius et attentius laborare oportuit, quatinus ecclesia bti iacobi debito claresceret honore. hac q̃ compunctus intentione olim romam petierat et papam paschalem obnixius precibus compulerat, ut inferret archiepatum ecclesie bti jacobi. sz quoniam tunc id impetrare non potuit, uix et cum magno sudore palium impetrauit, sic supius ĩ hoc registro scriptum est, quod erat iam signum, et sponsio futuri rei, aut denique ei papa paschalis digna q̃dem hme fr intentio tua mona et exaudienda est petitio tua si tempus ad locum nobis deus dederit. dignum namq̃ est, ut eccam bti jacobi archiepatu, aut et maiori dignitate decoretur. uerum tñ ununquid ad hoc impetrandum aomodum impediebat, uidelicet romani resistentes huic petitioni agebant, hactenus compostellana ecclesia superba, et arrogans nimis existit, hactenus romanam eccam non ut dnam, sed quasi sibi comparem respexit. et uix uila famulata est ei. iste tñ epus, quoniam tantam humilitatem, tantumq̃ obsequium nobis exhibet, cum humilitas uincat omnia, humilitate, et obsequio suo si perseuerauerit ĩ posterum, nro consensu uoti sui compos esse poterit, uerebatur siquidem romana ecclesia, ne compostellana ecclesia tanto subnixa apostolo adepta uiribus ecclesiasticis dignitatis assumeret s apicem et priuilegium honoris ĩ occidentalibus ecclesijs, et sic romana perat ecclesia, et dominabatur cæteris ecclesijs propter apostolum, sic et compostellana ecclesia posset et dominaretur occidentalibus eccis ppt aplm suum, quod romana ecca et tunc nimium uerebatur, et usq̃ hodie ueretur, et

ꝑcauel ⁊futurus. sꝫ ꝓdcus epꝰ cum canonicis suis quot q̃busꝙ modis illius odij et iuidię stimulos, quancto rome inter fuit, remouit, quot quibusꝙ modis ꝑ nuntios suos postea romanam curiam uisitauerit, quantaꝙ humilitate, quantumꝙ obsequꝙ domino papę. atꝙ romanę ecclesię cardinalibꝫ impenderit, exitus rei patefac. adeptus est enim cardinalias ⁊ ecclesia bti jacobi, et cęteras ecclesiasticas dignitates. uerum ad archie patus annis eius semp anhelabat. defuncto postea ꝑdcõ paschali papa, et ioane gaietano romanę ecclesię cardinali, et cancellario, ad papatum ꝓmoto, q et ihelasius dictus est ꝓdcus epꝰ ꝓpositę suum nihilominus obtinuit, cumꝙ tunc temporis duo de canonicis ecclesię nr̃ę ierosolimam abierint, s. petrus didacides, et petrus ganaiades, alter cardinalis, et alter thesaurarius inunxit eis epꝰ, ut cum papa ihelasio de adipiscẽdo archiepatu tractarent. ipse namꝙ ihelasius cum fuisꝫ romanę ecclesię cardinalis et cancellarius, multocies cum ꝑdecessore suo id negotij tractauerat, et quid cuiꝙ ecclesię hispanianum conquereret, calebat. ad quem cum ꝑdicti canonici uenissent, et cũ eo sup hoc colloq̃um haberent, arripuit initium sermonis, dicens scio ſis, scio quid quęritis, uidelꝫ bracharensem eccãꝫ archiepatu multis expoliare, et bti jacobi eccãm sublimare. ego q̃dem cum ꝑdecessore meo sępius idem tractaui. si q̃n, ut q̃m iuste fieri posset, nec tempus aduenit, pepit n. bracharensis eccã flagitiosum scandalum in romanam ecclesiam scilꝫ ⁊ auaritiꝫ, qui testauit thorum matris suę sęꝫ romanę eccãe, et sacrilego teutonicorum imperatori consentiens, stabulus est a deo ⁊ eccã idolum ad interitum, et ad confussionem suam, quem omnis catholica abominatur, atꝙ detestatur ecclesia. cęterum nos non causa huius legationis, sed peregrinati ouis uestr̃ę huic uenistis, ite ad sepulchrum domini, q̃ re proposuistis, et q̃dem si nuntios suos ad nos ꝑ uester sup hoc misserit plenarie et ꝑ uestr̃e suo ei respondemus. uerumtamen quidme cum loquuti fuerit is, quid ue animi me cũ id negotiꝫ habere compti estis dnõ renuntiate. ego q̃ꝙ literas meas ei mittere minime recuso, in hęc itaꝙ uerba papa gelasius ꝓdcõ epõ missit literas suas ~

Literas papę ~

gelasius epꝰ seruus seruorum dei. ven̄ fri, r. compostellano epõ salutem, et apl̃icam benedictionem. ⁊ grauioribus negotijs constituti, uelens tn̄ dilectionis, et amicitię non possumus obliuisci, ideo ꝙ fraternitatem tuam litteris ꝑsentibus uisitamus, rogantes ac monentes, ut romanę ecclesię multis aggrauatę, multisꝙ distractionibus fatigatę memoriam habeas, et tam eius, ꝙ nr̃is opportunitatibꝫ debita charitate subuenias, communes filios. p. cardinalem, et p. thesaurarium tuꝙ benevolentię commendamus ut ꝑ amore nr̃o eos de tuis habeas tractatus. dat̃ ferentini x vj. ⁊ iulij.

Q̃ por cardinal' missi ad papã fuer̃ tua.

Visis q̃ huius m papę gelasi literis, ꝑdcus epꝰ, quanto gaudio gauisus fuit, ꝙꝙ ad ꝑ cipiendum suę sibi effectuꝫ amplius ambulauerit, hinc do patebit. gauisus. e. namꝙ q̃ iohñs gaietanus, q̃ et gelasius, pius romanę ecclesię cardinalis et cancellariuꝫ et romanarum consuetudinum plurimus, iuste et canonicę ꝓmotus fuerat ⁊ romanum pontificem, q̃ gelasius fere totius orbis ecclesias, earumꝙ pastores nouit.

et quod cuiq; conueniret bene sciebat. pcipue hyspaniarum eccas. eorumq; rectores i pm
ptuario sui pectoriq; habebat, it quas ecclesiam bti iacobi apli ut pote dignissimam, et ex
cellentissimam aliarum diligebat, et uenerabatur, eamq; amplioi dignitate put dignum
et iussum foret, sublimare uolebat. tum ppt pnsentiam et amorem tanti apli, tum
lys de causiq; eius quoq; pastorem pdcm epm, quodam amoris priuilegio amplectebat
et eius petitioni amplius, et citius uolebat condescendere. demiq; pdcas eps accersitis
maioribus, et pruidentiores ecclesiq; suq canonicis et pdctis papq gelasij literis in pu
blicum relatis sup hoc negocio, ad quod anhelabat, cum eis consilium habuit, et ait. nos
tis fs quanto tempore, et qnto labore desudauerim ad sublimandam ecclesiam bti
iacobi. nostis et ad quid pcipue atq; polissime iamdu anhelauerint, uidelz
ut eccā bti iacobi in archiepalem sublimaretur dignitatem, uerum hoc desyderium
meum tam magnum atq; tam dignum dum deus uoluerit effectu neutiq; carebit. iam hs tempus est petendi, et accipiendi, quirendi et inueniendi
pulsandi et apiendi. ego qdem libentissime psentiam gelasij papq, q et eccq
mq, et nr amicus est, adiem, et credo ecclesiq nrq archiepatum a deo impetra
rem, sq it mihi ultroq; obstitussum est. hinc ei nim mare occeanum hismaeli
tarum nonminus, qq eum uiginti nauibus obsident. illinc ppt querelas et regni
hyspaniq ptubationes, pternam minime pt nobis additus. ad hc. A rex Aragonē
sis ecclesiq nrq et nr ūmicatq et regnum suum hanseundi licentiam tendicit
quappt accipiendum. e. nr consiliū, quos ex canonicis nrq ad gelasiū papam
latentē et sub specie peregrinorum mittere destinemq. accepto itaq; consilio pri eccq
nrq nepos ecclesiq epi, et alter petrus cardinal sancti sixti, legationis officiū
accipiunt, intendicit eis, ne suum qqm alijs patefaciant, se causa et clam ad
uiam se pparent, et opn tanta, tamq; ardua res absq; magna impensa, et
absq; longissimq benedictionis fructu fieri neqbat. consilio epi et canonicorum
suorum confingitur aurea tabula, qq fuerat pris atq; minoriq altarij. id auq
sedulo tunc cauebant, ne resciretur, uerebatur n. eps et canonici, ne illi fa
tam canonici qq ciues, q erant exules a composstellana urbe, ppt supradcā
seditionē et in partibus campaniq, atq; castelliq morabantur, talia prosciret
et ut ecclesiq bti jacobi eiusq epo obsessent, atq; it legatorum impedirent
pdonibus regis Aragonensis rem put genebatur, patefacerent, multum. suū
q gaudent obesse alijs, sq non s pstent, ut alionum suffocent utilitates. quod
scepuie faciunt gallitiani. demiq; pfatis nuntijs paratis quq tanto itinere
cessā erant, datisq; s ad ferendum ab epo, et ab his canonicorum q intfuant cm
et xx unijs de aurea tabula, it suum aggrediuntur. factum ad ora uulgilios
v reginam adire, q eo tempore hyspaniq regnum tenebat, cuius consensu, et
consilio hoc fiebant. ceterum nihil optum quod non reueletur, neq occultū qd
non sciatur. aliquis n. illius consilij pomnia particeps rem ut gesta fuat
et ut genebatur supradcis exulibus pnuntiauit, at illi continuo notū faciunt

IN NOMINE DOMINI NOSTRI IESV XPI INCIPIT LIBER.

Compostellana Ecclesia per Didacum predictum Episcopum secundum facta fuerit metropolis Secundi libri seues Incipit prologus.

Humanas laudes oblivionis nube obtegere opere pretium neutiquam arbitramur. Posteris enim quibus est animus virtuti ad sarcire quedam sunt rudimenta virtutis. Nempe cum posterior dies discipulus sit prioris quanto magis priorum benegesta doctrinam adsibent modernis: quam re propter obtrectatorum dentes qui bonorum gloriam corrodere non pertimescunt antecessorum laudes elucidare non refugio. nolo enim longa temporum intercapedine in gloriosum facti: qd bene gestum lucem desiderat sibi lumq memorie expetit. Tuq igitur sanctitatis Sortitui obsequentes reuerendissime pater didace sancti Iacobi antistes. precedentis libri seriem exparte contexere studuimus. Eiusdem namq libri precedentia munuo. mindunensis. et Hugo portugalensis Episcopi viri siliciet prudentes ac reuerendi scripserant. stilo quorum ingenij mei scintillam adsibendo. quid qualiterue in predicta Ecclesia ut puta bonus agricola in vinea laboraueritis et quomodo ante episcopatum et in episcopatum eam rexeritis: scribendo patefecimus. Deinceps qualiter eadem Apostolica Ecclesia deo iuuante et nostra solertia laborante facta fuerit metropolis. et qualiter eandem in ceteris sublimando. contra sceuissimas inquentium persecutionum impugnationes protexeritis: dicere aggrediemur: Vobis autem diuet feliciter viuere et ecclesie nre diu feliciter prefesse michi quoq de vobis laudem scribere: omnium bonorum tributor tribuat. Vale.

Duo episcopi libri precedentis auctores.

Innuit quoque Giraldum sequendam superiorem scribere.

Incipit Liber secundus Didaci ecclesie beati iacobi episcopi secundi. Cap. pm.

Quicunq igitur fere usq ad tempus predicti episcopi in ecclesia beati Jacobi cathedre pontificali prefuerant: non tantum Episcopi. sed quasi principes fuerant Balmacium bone memorie clericum ~~eccle~~ Cluniacensem monachum et paucos alios. ex quo namq corpus beati Iacobi ibidem reuelatum magnis innumerisq clauit miraculis: Hispaniarum Reges ecclesiam beati Jacobi preceteris ob amorem tanti apostoli honorabilem facere et regij iuris potestatem predicto apostolo circum quaq concessam. Quippe ut quq tanti Apostoli presentia ceteris apud Hispanos precellebat ecclesijs ecclesia eadem priorq. Seredilatum et ceterorum quq fuerant Regij iuris precelleret et potestate. Tanto igitur honoris culmine pontifices in ecclesia beati Jacobi predicti preceteris episcopis Hispania regiam potentiam aregibus Gabebant. Cum rex Hispanorum ad extirpandam perfidorum hys

maelitarum gentem cum exercitu suo inuaret Episcopus ecclesie sancti ia
cobi cum toto sui regni exercitu nullatenus se absentabat. Cetum quorum
plenius enucleemus Pontifices ecclesie beati Jacobi solito fuerant mi litari
bus armis protecti ad bella incedere et sarracenorum audaciam duriùs re
tundere vnde apud gallecos inoleuit hoc prouerbium. Episcopus sancti ia
cobi baculus et balista. nec mirum cum tunc temporis tota fere Hispania
rudis et illiteriata esset. Nullus equidem Hispanorum Episcopus. sancte
Romane ecclesie matri nostre scientie ut obedientie quicquam tunc redolebat. His
pania Toletanam non Romanam legem recipiebat. Si; postquam. a. Rex bo
ne memorie Romanam legem Romanasq; consuetudines Hispanis contra
dixit extunc ut cunq; obliterata quadam nebula insciencie sancte ecclesie
uires in Hispanis pullulare ceperunt. Quid. Hj. memorem rudes et imperitos
anteriores ecclesie beati Jacobi fuisse prelatos: Tempore siquidem toletane
legis quidam Cardinalis atq; Legatus sancte Romane ecclesie uenit in His
paniam ut uideret quid scientie quid religionis quidue consuetudinis eccle
siastice ibi haberetur. Cumq; uenisset in Gallitiam nuntios suos ut decebat
ad Episcopum loci illius compostellam premisit. Episcopus autem compostella
nus accersito uno de thesaurariis ecclesie beati Iacobi Ecce inquit adest cardi
nalis romane ecclesie uade. et quantum obsequii impendit tibi Rome:
tantundem impendas ei compostelle. Quantum famulata est tibi Romana ec
clesia tantum famuletur ei compostellana ecclesia. Quod dictum nullo
sale conditum immo magne superbie pondere suffarcinatum Romana eccle
sia usq; in Sodiernum diem habet proculdubio et rememorabitur sepius ecclesie beati
Iacobi obfuit et obest. Ceterum eadem ecclesia iugum de cervice sua cuius
domino iuuante excutiet. quamq; aliqua parte intempore domini Dalmacij
compostellam Episcopiam excussit qui in concilio aluerniq; apud clarum
montem libertatem ecclesie beati iacobi adeptus est ab urbano papa presen
tia et consensu trecentorum Episcoporum. Cui Dalmacius aclumiacensis
conuentu assumptus: duobus tantum annis presuit Episcopus ecclesie beati
iacobi et mortuus est. Post hunc successit in Episcopum eidem ecclesie Didacus
Secundus de quo quedam ad memoriam reuocare duximus non incongruum

Obispo de Compostela baculo y ballesta.

Dalmachius Cluniacensis monachus Compostellanus episcopus

Didacus Secundus Dalmatij Frumesor.

De ingenio et moribus Didaci Secundi Episcopi.

Igitur gallitia oriundus fuit natus probis secundum seculum parentibus. pa
tre cuius nomine Gelmirius miles ac prepotens fuit. temporibus Didaci Pela
gij compostellam Episcopi. a quo Episcopo habuit et rexit castellum nomine So
nesium et sonorem ei circumquaq; adiacentem et ei adiacentia amena

Didacus pr Compostellanus episcopus.

pistomazbor. Quem Episcopum predictus Rex Alfonsus expulit ab ecclesia
beati iacobi et diu tenuit captum in compedibus impositis ei nomine prodi
tionis. Quidam n. eius inimici inuidie zelo dicebant quod Gallicie regnum
prodere regi anglorum et normanorum et auffere regi hispanorum
satageret. Quod circumquaque vulgatum verum eorum fuerit an non. non
est modo nostre materie. Huius Didaci Episcopi tempore Didacus ille
de quo agimus bonus adolescens fuit eruditus litteris in ecclesia beati
Jacobi, et adultus in cura huius episcopi. Sed postquam ut prelibaui
mus Episcopus ille priuatus fuit honore suo et Dalmatius succedens ei
in Episcopum possedit pura nature. A. rex bone memorie et comes raymu
dus gener ipsius Regis qui tunc galleciam et portugalensem terras ex bo
nores possidebat et regebat videntes hunc adolescentem perspicacem bo
nis moribus adornatum vel acri ingenio prelitum cum consilio canonicorum
prefecerunt cum ecclesie et honori beati iacobi preposithum. cui prefuit et do
minatus est quinq annis sic ut de gradu in gradum de bono in melius
de uirtute in virtutem ascenderet. Eumq postea clerus et populus ecclesie
beati iacobi eligerent sibi Episcopum consilio eiusdem Regis A. et co
mitis raymundi atq gallicie principum uellet predictus didacus electus
fuerit in Episcopum. prius tamen qm a laicali manu acceperat ecclesiam
et honorem ecclesie beati Jacobi. reddidit B. Toletano archiepiscopo et Ro
mane ecclesie legato coram Episcopis Gallicie qui interfuerunt electioni
eius. uidelicet. D. auriensi. S. lucensi. D. tudensi. B. mindoniensi et pleri
cis Gallecie clero atq populo composite. Que autem et quanta in Epis
copatu suo fecerit licet per singula nostre series superius patrum retulerit
nichilominus tamen quedam nunc memorare superuacaneum non putamus.

Alfonsus Rex D. pm compa
tellanū Epm captum detinet

Raymundus comes regis
gener.

Quomodo iste Episcopus se aspirauit ad diuiscendam archiepiscopatum.

Fuit namq in ecclesiasticis et in secularibus negotijs uir perspicacissimi inge
nij et qm ecclesia beati Jacobi rudis et indisciplinata erat temporibus illis:
applicuit animum. ut consuetudines ecclesiarum francie ibi plantaret Quod
minime laboriosum fuit ei ut bonus agricola spinas et tribulos extirpan
dos filices atq uitias euellendo utilia plantarum semina collocaret: Constr
tuit canonicos primum sub numero scilicet septuaginta uiros qui non mgze de
centes chorum beati iacobi nisi insuper pelliceis et incapis. cum grisis non
rasis barbis capis diuersis et vestibus rostatis pedibus et huius modi admo
dum egregium clericos ecclesia beati Iacobi habebat. Conuenientibus qz

eis in vnum silicet in refectorium: alij estuabãt et alij splendide epulabantur et ut quisq; abundabat diuitijs: amplioraet pretiosa fercula sumebat. Sed predictus episcopus omnibus canonicis aqualem portionem dari constituit et sic consuetum scisma abeis removit. Erãt septem aut duo decim hebdomadarij qui preerant altari beati Jacobi et adeos quasi ad dominos summa oblata ad clericos pertinentia: cum fluebant, ipse uero Episcopus vnicuiq; canonico suam septimanam in altari distribuit Quid in hijs moror? factorum eius copia nostrum excugerat silium. Certum cum multis atq; diuersis modis sublimari; deo iuuante Ecclesiam beati Jacobi cuius fuit Episcopus ad quod precipue anhelauit. quibus tis viribus animi exoptauit: silentio minime cõmitto. Considerauerut quod vbicunq; terrarum alicui apostoli corpus requiescret: ibi aut papatus, aut patriarchatus, aut adminus archiepiscopatus erat. excepta Ecclesia beati Jacobi quod quasi obprobrium atq; inuerecundiam videbatur Presertim quoniam beatus iacobus consanguineus domini fuerat vnus de familiaribus ac precordialioribus discipulis domini fuerat. assumpto n. Petro et Jacobo et Johane dominus noster ut pote specialibus ac precordialioribus amicis suis transfiguratus est coram eis in monte thabor. Cumq; illam mater filiorum Zebedei petiisset a domino ut duo filij sui silicet Jacobus et Johanes vnus sederet ad dexteram eius et alius ad sinistram in regno suo sortae est contentio inter eius discipulos Quibus videretur esse maior precipue aut Petrus aut Jacobus, aut Johanes Verum enimuero fere qui prius fuerant Episcopi in Ecclesia beati Jacobi excepto fere dalmatio bone memorie. qui per aliquod tempus ibi vixit non ad dispiscendum archiepiscopatum nec ad cetera Ecclesie dignitates dispiscendas anhelauerat. sed in armis et in militia uersabantur. proinde hunc predictum Episcopum amplius et attentius laborare oportuit. quatenus Ecclesia beati Jacobi debito clarescere posset. Sagaciter compunctus intentione dñi Romam petiit et Papam. Paschalem obtinuit precibus precibusque compulerat: ut inferret archiepiscopatum Ecclesie beati Jacobi Sed quia tunc id inferre non potuit iure et cum magnitudine pallium impetrauit. Sicut superius in Sacregistro scriptum est. Quod erat iam dictum et deo ponsio futuri rei, aut denique ei papa Paschalis Digna quidem Dilectissime fratre intentio tua: magna et commendanda est pietio tua. Si tempus ad locum nobis dominus dederit. Dignum namq; est ut Ecclesia beati Jacobi archiepiscopatu aut

Paschalis papa pallium Compostellano tribuit.

etiam maiori dignitate decoraret. Verumtamen vnum quod ad hoc impetrandum admodum impediebat videlicet Romani resistentes huic petitioni audebant hactenus compostellana ecclesia superba et arrogans nobis extitis hactenus Romanam ecclesiam nouit dominam ac quasi sibi compatrem respexit et inuita famulatus est ei. Ille m. Episcopus qm tantam humilitatem tantumq obsequium nobis exhibet cum humilitate vincat omnia humilitate et obsequio suo si perseueraueris impossibile nobis consensu uestro suo compos esse poterit. Veruntamen Romana ecclesia ne compostellana ecclesia tanto sublimata apicibus adepta urbibus ecclesiasticis dignitatis assumeret sibi apicem et preeminentiam honoris in accidentalibus ecclesiis. Et sicut Romana precerat ecclesia et dominabatur ceteris ecclesiis propter apostolum: sic et compostellana ecclesia praeesset et dominaretur accidentalibus ecclesiis propter apostolum suum. Quod Romana ecclesia et tunc nimium uerebatur et usq hodie uerat et precauet in futurum. Sz predictus Episcopus cum canonicis suis quot quibusq modis illius odii et inuidie stimulos quando Rome interfuit remouerit quot quibusq modis per nuncios suos postea Romanam curiam uisitauerit quantaq humilitate quantumq obsequium dno pape atq Romane ecclesie cardinalibus impenderit exitus rei patefecit. adeptus est. ipe. v. cardinalatus in ecclesia beati Jacobi et ceteras ecclesiasticas dignitates. Verum ad archiepiscopatum animus eius semper anhelabat. Defuncto postea predicto Paschali papa. et Johanne gaetano romane ecclesie cardinali et cancellario ad papatum promoto qui et Gelasius dictus est. predictus Episcopus propositum suum nichilominus obtinuit. Cumq tunc temporis duo decanonici ecclesie sue Jerosolimam adirent. silicet petrus Didacides et Petrus anaiades alter cardinalis et alter thesaurarius. iniunxit eis Episcopus ut cum papa Gelasio de adipiscendo archiepiscopatu tractarent. ipse namq Gelasius cum fuisset Romane ecclesie cardinalis et cancellarius multotiens cum predecessore suo id negotii tractauerat. et quid cuiq ecclesie Yspaniarum congueret callebat. ad quem cum predicti canonici uenissent. et cum eo super hoc colloquium habuissent. arripuit sermonis initium dicens. Scio fratres scio quid queritis. uidelicet Iacobitarum ecclesiam archiepiscopatu uultis spoliare et beati Jacobi ecclesiam sublimare. Ego quidem cum predecessore nostro sepius idem tractaui. si qn uel quo modo iuste sicut posset.

Cardinales sancti Jacobi.

Gelasius Paschalis Successor.

Anaya.

tempus aduenit Petrus H. Iacobitarum ecclesia flagitiosum scandalum in Romanam Ecclesiam silicet maximum qui incessauit bonum ma

III

Mauricius Bracharensis Epus Burdinensis dictus.

tus sue sancte Romane ecclesie et sacri Lego tcutonicorum imperatori con
sentiens: statutus est abco in ecclesia ydoli ad interitum et ad confu
sionem sui. Que omnis catholica abominatur atq detestatur ecclesia.
Ceterum vos non causa huius legationis sed peregrinationis uestre sue
uenistis. Ite ad sepulchrum domini quo ire proposuistis. Et quidem si
nuntios suos ad nos episcopus uester super hoc misisset: plenarie et proveste
suo ei respondebimus. Verumtamen quia mecum loqui fuistis. qui due
animi mee circa id negotij habere compertum estis: domino uero renuntiate
Ego quoq litteras meas ei mittere minime recuso. In hac igitur verba papa
Gelasius predicto Episcopo misit Litteras suas. ℣.

Litteras papa.

Gelasius Episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri D. composte
llano Episcopo salutem et apostolicam benedictionem. Licet grauioribus
negotijs constrictis uestris tam dilectionis et amicitie non possumus obli
uisci. Ideoq fraternitatem tuam litteris presentibus visitamus Rogan
tes ac monentes ut Romane ecclesie multis aggrauate multisq distric
tionibus fatigate memoriam habeas et tamen ius quam nostris opportunita
tibus debita Karitate subuenias communes filios. P. cardinalem et Petrum
thesaurarium tue benevolencie commendamus ut pro amore nro eos de bonis
habeas commodis. Datt ferentini ... calen. Julij, ℣.

Tempus.

Visis igitur huius modi pape Gelasij literis predictus Episcopus quanto
gaudio gauisus fuerit quinq ad percipiendum sue spei effectum amplius
anhelauerit liquido patebit. gauisus est namq quod habenes gaeta
nus qui et gelasius prius Romane ecclesie cardinalis et cancellarius
et Romanarum consuetudinum peritissimus iuste et canonice promotus
fuerat in Romanum Pontificem. qui Gelasius fere totius orbis eccle
sias earumq pastores nouerat et quid cuiq conueniret bene sciebat. preci
pue Hispaniorum ecclesias eorumq rectores in promptuario sui pectoris
habebat. Inter quas ecclesiam beati Jacobi apostoli ut pote dignissimam
et excellentissimam aliarum diligebat et veneratur et eam amplioris dig
nitate prout dignum et iustum foret. sublimare volebat. tum propter
presentiam et amorem tanti apostoli tum alijs de causis. Eiusq
pastorem predictum Episcopum quodam amoris priuilegio amplectebatur
et eius petitioni cuique volebat condescendere. Denig predictus Episcopus
accessit ad maiorem et prudentiorem ecclesie sue canonicos et predictos

papæ gelasij litteris in publicum relatis super hoc negotij ad quod ante
labat. cum eis consilium habuit et aut. Nostri fratres quanto tempore et
quanto labore desudauerim ad sublimandam Ecclesiam beati Jacobi.
Nostis etiam adquam precipue iam dudum anhelauerim uidelicet ut eccle
sia beati Jacobi in archiepiscopalem sublimaretur dignitatem. Verum hoc
desiderium meum tam magnum atq tam dignum cum deus voluerit
effectu nequaq caruit. Jam fratres tempus est petendi et accipiendi que
rendi et inueniendi pulsandi et aperiendi. Ego quidem libentissime
presentiam Gelasij papæ qui et ecclesie nre et mi amicus est. adiem et
credo Ecclesiæ nostre archiepiscopatum abeo impetrarem si ut mihi uisum
obstitisset. Hinc enim nostrum mare occeanum piratæ Sismaelitarum
non minus quam cum uiginti nauibus obsident. Illic propter guerras
et regni hispanie perturbationes per terram minime patet nobis additus
ad sanctum Regem aragonensis Ecclesiæ nostre et nobis imminent et per regnum
suum transeundi licentiam interdicit. Quapropter accipiendum est uo
bis consilium. quos ex canonicis nostris ad Gelasium papam latenter
et sub spe peregrinorum mittere destinemus, accepto itaq consilio Petrus
prior ecclesie nostre nepos episcopi et alter Petrus cardinalis sancti laurentij
cui legationis officium accipiunt. interdicitur eis ne suum quoquo modo alijs
patefaciant, sed caute et clam ad uiam se preparant et qui tanta tamq
ardua res absq magna impensa et absq largissime benedictionis fructu
fieri nequibat. consilio Episcopi et canonicorum suorum confingitur aurea tabula conficta
rea tabula que fuerat prioris atq minoris altaris. Id autem sedulo hunc
cauebant ne resciret uerebat nq Episcopus et canonici ne illi tam canonici
qui cluce qui erant exules a compostellana urbe propter supradictam
seditionem. et in parochijs campanie atq castello morabantur talia presci
rent et ut Ecclesiæ beati Jacobi cluscq Episcopo obsessent atq mi legatorum
impedirent predonibus Regis Aragonensis rem prout gerebatur pate
facerent. Multi enim sunt qui gaudent obesse alijs. Licet non sibi prosint.
ut aliorum suffocent utilitatem. quod precipue faciunt Gallicani. Deniq Gallecorum nequitia.
preparatis parati sq tanto itineri necessaria erant datis sq sibi ad
ferendum ab Episcopo et ab his canonicorum qui interfuerant. centum et
uiginti untijs de aurea tabula iter suum aggrediuntur: feriæ ad oram val
di illos. v. regnum adire que eo tempore Hispanie regnum tenebat. cu
ius consensu atq consilio hec fiebant. Ceterum nihil apertum quod non
uelatur. neq occultum quod non sciatur. aliquis enim illius consilij

per omnia participem ut gesta fuerat et ut gerebatur supradictis exu
libus pronunciauit. at illi continuo notum faciunt Saminibus Regis Sara
gonensis qui tenebant castellum nomine castrum souicis. per quod pre
dicti nuncij transire erant. est enim in medio publice uie. Quid
postq nuncij Sel vterq Petrus alter ecclesie nostre prior, et alter cardi
nalis uenerunt castrum souicis. licet sub spe peregrinorum iter agerent
statim aragonenses predones meos manus miserunt auferuntur eis
centum et viginti untie auri. auferuntur eis equitature, uestes, argen
tum, monete et quecunq necessaria itineri preparauerant Prior qm
potentior et famosior erat ut pote nepos Episcopi sancti Jacobi compedibus
astringitur. Cardinalis autem quoniam sacerdos erat et minus potens
per triduum aut per quadriduum detentus permissus est abire qui veniens
cesaraugustam ad regem Aragonensem priorem suamq captionem ei enu
merauit et quid amisissent. Eo tempore Rex ille aragonensis cesaraugus
tam cum exercitu francorum obsederat. post hec autem cepit eam Sara
cenis coactis fame ad deditionem: Denuq cum nec sua nec aliorum
intercessione ut prior solueretur apud Regem impetrare posset a pre tran
siit et papam Gelasium quem magalone se applicuisse audierat: adiit
suos fratres complicis casus sui referens. Cur autem papa ille Gelasius Ro
mam deseruerit et ad Gallicanum partes nauigio transmeauerit causa
hec est. ~:

cesaraugusta capta.

Quare papa Gelasius Roma aufugit.

Postquam Johannes gaytanus qui et gelasius a clero et a populo Romano
in Romanum pontificem electus et consecratus fuit. Henricus teuto
corum Rex et romanorum imperator. quem papa Paschalis quia in se
manum mittere ausus fuerat et Romane ecclesie multa aduersa inhulerat
excommunicauit ut audiuit paschalem iura nature persoluisse celeri
cursu Romam uenit Regalia namq ei ecclesiastica sibi mancipari
et manu teneri donec pro consilio et uelle suo pontifex ibi fieret. Sa
tagebat ut uero audiuit Johannem cardinalem et cancellarium Roma
ne ecclesie iam papam esse Gelasium nomine moleste tulit. nichilo
minus tamen ad vrbem properat. Quod ut nuncium est. papa Gela
sio et romane ecclesie cardinalibus videlicet teutonicum tyrannum ex
impulsu tamq celeriter romam adiuolare timor iniuit in eos. Porro illi
us tyrannidem atq impiam persecutionem mouentes ne quid mali

in Romanam ecclesiam moliri auderet: uerebant. Predictus tamen teutonicorum tirannus audita electione et consecratione Gelasij Pape: sub spe pacis et amicicie nuncios suos misit ad eum simulans eius canonicam electionem atq; consecrationem sibi placere. Ceterum aliud machinabatur. Parabat namq; ei laqueos ne manus in eum mitteret. quatenus cum uel a papatu expelleret ut captum iniuste pactionis federa secum inire cogeret. Quod postq; compertum est Gelasio pape relicto predicto tiramo rome nauim cum quadam parte cardinalium ceterorumq; Romanorum ingredit. et ibim se alto pelago cõmittit. adimplens quod ait Dominus in Evangelio. Si persecuti vos fuerint in vnam ciuitatem: fugite in aliam. Deinde applicuit ciuitatem magalone. Cumq; applicuisset. inito consilio cum cardinalibus et cum prouincialibus Episcopis se aluernie q apud clarum montem celebraturum concilium Kalendis maij diffinuit. Misit itaq; nuncios suos in equitaniam, in franciam, in Normaniam, in flandriam in angliam et circumquaq; de cardinalibus autem suis vnum nomine deus dedit misit in Hispaniam qui Hispanie Episcopos ad predictum concilium inuitaret. ¶

Deus dedit Car^lis mittitur in Hispiniam legatus.

Quod epe V. auruensi Epm Ugizaldum ad papam .6. mittere uoluit.

Postquam prioris atq; cardinalis supradicta captio predicto Episcopo sancti Jacobi uellata fuit: prope modum indeluit. tum propter nuntiorum infectam legationem. tum propter tante pecunie amissionem. Ipse quidem Episcopus eo tempore rudem adierat Sabinensis Judicij examinationem cum Pelagio bracharensi Episcopo super media parte corneliane et ceteri Sonoris qui est sancti Jacobi in portugallia ciuita bracharami presentibus ibi Judicibus episcopis dicta co auruensi. p. Lucensi. A. tudensi ex iussu .B. Toletani archiepiscopi et Romane ecclesie Legati. Illamnamq; medietatem que sua erat predictus Episcopus sancti Jacobi Mauricio bracharensi archiepiscopo qui eodem tempore a predicto teutonicorum tirranno erectus in idolum incensabat Bonum matris sue sancte Romane ecclesie dederat in patrimonium. Quam medietatem successor eius Pelagius violenta fultus retinebat. Cui causa huius examinationis ueniens nolluit tamen inire Judicium nec eam transmeare mineum sed ueniens usq; ad ripam minei ait, qui tenet nunc teneat. Ego enim neq; tudem transmeabo neq; eorum Episcoporum Judicium inibo. Inde reuersus bracharam: violenta manu inuasit aliam predicti medietatem Sonoris que erat canonicorum sancti Jacobi. Post hec Episcopus noster inde rediens cum Episcopo auruensi atq; tudensi

et cum quibusdam canonicorum ecclesie nostre consilium habuit quatenus
licet prior et Petrus cardinalis tot tantis q annis capti et detenti fuissent
ab incepto minime desisteret. Stabilitur itaq ut v. auruensis epus, et ego
Girardus Ecclesie beati Jacobi canonicus qui prioribus negotijs inter fu-
et Sinius pagine seruem contexu papam Gelasium causa archiepiscopalem
adipiscendi dignitatem adiremus. Nesciebam tamen adhuc quod papa
Gelasius teutonicorum tirannum fugiens cis rodanum videlicet magalone ap
plicuisset. Dantur nobis centum predicti auri untie et cum hac benedictione
iter ad dominum papam aggredimur. Ceterum magna nobis cautela ne hostes
circitur cauendum erat. Equimuero quidem canonicorum nostrorum spectemus pre
cordiales et amici episcopi siquid inde comperirent predictis exulibus effluere.
Vnde Boetius nulla pestis inquit efficacior ad nocendum quam familiaris
inimicus, quicham itinere nostro compertо ut nobis quoq sicut prioribus nun
tijs fecerant predicam prepararent, litteras suas ad castrum Soricis ad villam
francam aiazam grouiu stellam ad pontem regine pampiloniam iacam. mi
serunt in hac uerba. Quicunq aditus regni Regis aragonensis teneris.
quicunq nobilitatem uestri regis queritis ecce didacus auruensis episcopus
Girardus Didascalus epi sancti Jacobi cum infinita pecunia papam Gelasium
adeunt. Cauete ne quoquomodo per regnum Aragonie transeant. Bene
quidem actum est quod priores nuntij in castro Soricis capti sunt et multo
melius et utilius vobis erit si isti capti fuerint quicham ad dominum Regis Ara
gonensis transalpinas emoliuntur. Hijs atq alijs Aragonenses predonee ani
mati q accurate q sedulo viarum aditus excubabant credi difficile est.
Nos autem adhuc modica itineris parte profligata Cum ueniremus ad San
ctum facundium, auditо atq comperto tam obstinate nocte dieq parari no
bis insidias decreuimus potius ab incepto pedem retrahere quam nos atq
nostra in fauces Siancium Sosthum iri. Soliebamur tamen per
deuia sub pauperstino habitu transire et quia papam Gelasium maga
lone applicuisse iam audieramus pro amore beati Jacobi id tam arduum
tamq laboriosum aggredi minime reputabamus. Sed communicato cum regi
na. v. consilio nro ne hoc faceret omnino prohibuit. Nos uero propemodum
moleste ferebamus si tantum negotium nobis comissum ita penitus infectum
remaneret tandem accepto consilio accersitur a regina prior carrionensis
et negotij nostri seriem ei aperimus. Quid plura? precibus regine et nostris ui

Girardus Sancti Iacobi canonicus author huius libri.

Nimirum prope iam captum Soricis erat perueniendum.

impetrauimus ut papam Gelasium predictus prior uicenia adiret et cum ab incepto destitissemus ei grate faceret negotium etiam ecclesie nostre silicet de archiepiscopatu quantum posset ad effectum promoueret. Libere enim per regnum Regis aragonensis quasi cluniacum adeundo transire poterat. Cenobium quoq; sancti Boyli cui preerat, erat in potestate Regis Aragonensis. Prius tamen quam iter illud aggrederetur: oportuit ut Petrum priorem ecclesie sancti Jacobi nri q; episcopi nepotem qui ad huc in castro Soricis captus tenebat. acaptione illa liberare contenderet. Nimium illi atq; monachis suis castrum Sori cis vbi erat spelunca latronum immo tabernaculum demoniorum impune adire et de prioris liberatione agere licebat. Quem cum auiculis illis datis proco sexaginta marcis argenti abstraxisset: literas quas fezebamus et quinquaginta untios auri. et mulam meam predicto priori carrionensi patencie dedimus et sic ad Papam Gelasium iter aggressus est. Nos autem ad propria reuersi sumus. ††.

Sancti Boyli monasterium.

De aduentu romani cardinalis ds rd in galleciam.

Eodem tempore predictus cardinalis silicet deus dedit quem ut predixi mus ad inuitandos hispaniarum episcopos ad concilium aluernie Papa Gelasius miserat. Ecclesie beati Jacobi approp̃inquabat, et cum eo Petrus didacides cardinalis sancti felicis qui de captione castri soricis olim eua serat. et papam Gelasium adierat relatis ei que sue infortunijs. Qui cardinalis deus dedit apredicto episcopo sancti Jacobi honorifice cum processione in ecclesia eiusdem apostoli susceptus est accurate procuratus. Deniq; idem cardinalis litterae quas papa Gelasius singulariter epo sancti Jacobi ei ostendit que sunt huiusmodi ††.

Inuitatio compostellani episcopi ad concilium aluernie

Gelasius episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri n. compostellano episcopo salutem et apostolicam benedictionem veteris caritatis dilectionem nostrum obliuisci. quam qualis erga te iam dudum fuerit. ipse melius in tabula cordis tui vocatus igitur ad concilium quod calend. marti auxiliante deo Alberne celebrare deliberauimus confratres nostros episcopos hispanie te solo, excepto conuisitamus, quia illius regni negotia in manibus tuis pendent. nuncios nostros quos pro hac vocatione direximus: tue benivolentie comendauimus memento villani

amicus et medicus in necessitate probantur Data Magalone xv calen. decem.

De apparatu eiusdem ad concilium de cardinali facto canonico et de morte pape Gelasij.

Visis his litteris et pro earum intellectu accepto consilio Episcopus noster cum Romano Cardinali et cum quibusdam canonicorum suorum ad concilium quod papa Gelasius Aluernie apud clarum montem celebraturum calen. martij disposuerat proficisci proponit, quippe ipse Episcopus ad adipiscendum ecclesie beati Jacobi archiepiscopatum obnixius anhelabat, Et ideo asperum uel laboriosum quid aggredi minime recusabat. estimabat enim, si predicto concilio interesse ualeret Papam Gelasium petitioni suae satisfacturum pro eo nec guerras et discordiam in Hispania tumultus nec Regis aragonensis odium cum ab itinere reuocabat. premisit tamen litteras suas ad Episcopum iaccensem et ad priorem nazarensem ut sibi apud Regem Aragonensem licentiam transeundi per regnum suum impetrarent. Ipse Episcopus interea que tante uie necessaria erant preparat et canonicos suos prudentiores qui secum ituri essent ad laborem itineris inuitat. Interim cardinalem deus dedit ut pote cardinalem romane ecclesie atque nuntium Gelasij pape quem Episcopus causa tanti negotij inpresentiarum adire disponebat: canonicum cum ecclesie beati Jacobi una. cum Episcopo nostro facimus eique ecclesie Romadam suam ad altare cum alij canonico concedimus quod ecclesie nostre atque episcopo nostro admodum fore profuturum animaduertimus. Hoc est enim vulgare prouerbium. Qui me diligit et mons. Syst. canonici qui cum Episcopo ad concilium Aluernie uestibus atque diuitijs pollentes cetusque que tanto itineri tantoque negotio necessaria erant abundantes: uie destinantur videlicet. D. auruensis epi canonicus noster Petrus Gundesindes cardinalis et primicerius. p. cresconides archidiaconus. D. thesaurarius et frater eius. p. Arpsanides M. fr. d. auruensis epi et ego Giraudus nobiscum quoque qui nominati canonici: silicet magister Nauscelinus Robertus Salernitanus medicus et ceteri clerici cum sua turba militum atque clientum. Postque Episcopus noster una nobiscum uenit ad sanctum facundum: deus dedit Romanus Cardinalis qui ibi eum prestolaturus erat. iam preceserat. Audierat namque quod.

Prior Nasarensis canobij. Aliis Abbates non vocari monasteriorum S. Benedicti prefectos.

Aliis Cur hic fit canonicus S. Jacobi.

Author huius operis.

Rex Aragonensis per regnum suum tran secundi licentiam episcopo sancti Iacobi nequaquam concedebat quod ut cardinalis impetrare ualeret. citius maturauerat Verum preter spem ei accidit nam neq; ptaxatam licentiam adeptus est et sibi met ipsi etiam eximit. Exploratores enim Regis aragonensis utrisq cardinalis mihi postea retulit cum supellectilia atq; satellites inuasorum dicentes Innotuit nobis Episcopum sancti Jacobi uelle transalpinare et infinitam pecuniam aliam secum delaturum aliam suo cardinali ad transferendum iam cõmisisse. Quidquid igitur pecunie Episcopi sancti Jacobi vobiscum deferetis. Sic enim sanctitas rex noster ne via amicitie nobis attribuere. Cumq; Cardinalis asseret se nullam nisi suam deferre pecuniam: vix exploratoribus verbis eius acquiescentibus per regnum Aragonensis tyranni calletitate preteriit. Jam tunc fama malum quod aliud uelocius ullum mobilitate iuget: circumquaq; volitabat papam Gelasium iura nature persoluisse Quodet cardinali metum penitus meuisset et Episcopum nostrum ab itinere Alueruensis concilij reuocauit at hinc usq; ad campaniam idem Episcopus iam uenerat: reginam adire v. eidem Epo visum est. congruum Illa quidem tunc temporis burgis erat et a sancto facundo usq; burgis uia satis periculosa et predonum manibus plena habebatur. per aliquantum itaq; temporis cõmoratus apud sanctum facundum assumpta manu comprouincialium militum uenit usq; palentiam ibidem ferme per mensem moratus conductu palentini Epi atq; militum regine burgis peruenit, et a regina honorifice susceptus est, Eodem tempore Guterreus fredenandides comitem Petrum gundissalui dem ceperat et in castello masselle eum captum tenebat Comes iste. p. ut rumor ajebat, ptima amoris catena v. regine obsequi solutus erat et ab ea castellam non modicam partem campanie tenebat. ob hoc eius captio meroren atq; tristitiam regine generauerat. De cetero cum diutius Burgis moraremur. Ecce prior carrionensis quem ut supradixi ad papam Gelasium vice sua missimus adiuent referens dissolutionem pape Gelasij retulit etiam nobis quomodo Iuuo vienensis archiepiscopus frater comitis raimundi electus et consecratus fuisset in romanum Pontificem. II.

Campaniam hic dubie vocat eam regionem quam hoc tempore Campos vocamus.

Guterreus Fernandez Castrum tenet Comitem Petrum Gonçalez. Electo dõ Pº de Treuiño, hijo del conde don Gonçalo. No es sino don Pedro de Lara

III

Calixtus Papa Gelasij successor.

Electio et consecratio calixti pape

Defuncto enim papa Gelasio et eius corpore cluniacum delato comprouincia les Epi ad sibendum obsequium eius exequijs illo conuenerunt. Cumq;

Romane ecclesie cardinales qui aderant vna cum Episcopis Romane curie Sabinensi et portuensi et cum cleris Romani populi quem sibi in romanum pontificem eligerent plenius pertractarent aduenit predictus uienensis ecclesie archiepiscopus scz. aut pontium cluniacensem abbatem filium mergulienses comitisse. in romanum pontificem eligi: papa Gelasius adhuc uiuens iam tamen in consilio multis posthinc clero ac populo romano predixerat, Iste quidem archiepiscopus regio ortus genere. prudencia, humilitate, castitate, ceterorumq morum honestate erat perspicuus. adhuc quoq teutonicum imperatorem consanguineum suum tempore pape Paschalis atq Gelasij ad tuenda sancte ecclesie iura immobilis permanserat pape etiam paschali diudum qm predicto teutonicorum tirranno assentabatur cumq ut pote sacrilegij reum nonexcomunicauerat cum gallicanum Episcopis in faciem restitit et nisi prout iusticia dictabat anathematis gladio imperatorem tandem percussisset ineundem papam Paschalem ipse archiepiscopus et romane ecclesie legatus adhibitis sibi gallicanum Episcopis exerto iusticie gladio imperatorem tandem percussisset. grauius insurgeret, proinde cardinalibus Episcopis atq aliis uisum est. hunc vienensem archiepiscopum idoneum romane ecclesie preesse et eam ator tantisq procellis confluentibus deo auctore tueri atq custodiri iusticie termino illum nec aduersis frangi nec prosperis extolli. Verumenimuero qm in numero equitatu principum burgundie silicet contubulum suorum circumuallatus erat. necesse fuit ut equitatu suo ignorante in romanum pontificem eligeretur. Cardinales itaq Romane ecclesie Episcopi ceteriq romani qui aderant cum acomitatu suo se mouentes pauca q alloquentes licet renitentem licet indignum se uoci fortem vnanimiter in papam eligunt. Quod cum contubulibus atq militibus suis qui cum illo cluniacum uenerant. compertum fuisset: arma manu impetu facto irruunt fractis ianuis ad locum vbi hec semotim agebantur ueniunt et eum inuolentem abstrahunt pluuiale stolam et ceteras romani pontificis uestes quibus indutus erat frustratim dissecant dicentes q pudor ut quia Romam pastorem et dominum nostrum nobis auferre et non solum vienensem ecclesiam uerumetiam totam burgundiam atq franciam tanto patrono priuare moliuntur. Eligant sibi alium quem uelint in Romanum pontificem nos nostrum pontificem eum non damus aliquin sciant. caueant sibi equidem ut uerum fatear

inea die pene cluniaci claustra romano sanguine maduere Tandem transacta turba sedatisq archiepiscopo suo uendicato allobrogibus, cardinales et ceteri qui paulo ante aciem gladij fugientes latitauerant. ad ecclesiam beati Petri conueniunt et quid super his acturi sunt. consulunt. post hec accepto consilio omnis illius nefande violencie auctores nisi satisfaciant aliminibus sancte ecclesie remouent Quod cum audissent allobroges iam deferuescentes ira, iam violencie reos se agnoscentes tamquam mulcti et coacti ad satisfactionem eadem die redeunt. Reddunt quod abstulerant Laudant quod prius omnimodo abdicauerant Romani cum gaudio recipiunt Pontificem suum et eum in papam consecrant vocantes nomen eius calixtum. Postea pontuensis ipse cum quibus dam Romam mittitur ut pape Gelasij obitum nuntiet et catholicos romane ecclesie fratribus calixti pape electionem atq consecrationem notificet, Quod ubi innotuit clero et populo romano admodum perplacuit laudantes atq confirmantes quod fratres sui tam uti liter Romane ecclesie profuerant et tam idoneum pastorem sibi prefe gerant, Postquam hec atq huiusmodi predicture prior cauionensis nobis enucleauit ipse namq et dissolutioni pape Gelasij et electioni pape calixti interfuerat predictum episcopum sancti Jacobi quamquam ut prediximus ad sublimationem ecclesie sue satis anhelaret multo magis audita electione atq consecratione calixti pape ad id aspiauit, qui ipse inter predictum uiene archiepiscopum et se ecclesie sancti Jacobi episcopum magne dilectionis connexio aprecatis fuerat tum quia olim amboo simul romam dierant et inuicem beati Petri apostoli dogma ad implenerant uterq sicut accepit gratiam in alterutrum illam administrantes tum quia frater suus comes raimundus quem nimium dilexerat in ecclesia beati Jacobi sepultus est. tum quia nepotem suum filium comitis raimundi regem. a. in ecclesia beati Jacobi predictus episcopus baptizauerat et in regem unxerat Sibi atq aliis de causis papa Calixtus ecclesiam beati Jacobi apostoli eiusdemq loci episcopum paterno dilectionis affectu amplectebatur, et si locus aut tempus concederet eam sublimare intendebat eodem tempore nobis ad suc burgis morantibus allobrox quidam uir potens nomine Robertus cognomine franciscus leui pape calixti causa sollicitudinis ecclesiam beati Jacobi adibat per quem papa Calixtus predicto compostellane ecclesie

Calixtus Raymundi comitis frater Alfonsi imperatoris primus.

Alfs Regis Hispani uncloe

Non facile hinc intelligas utrum Papa Calixtus, an vero Didacus Compostellanus regem baptizarit et unxerit. Sed aliis ex locis constat Didacum hunc fuisse Calixtum.

sié Episcopo huiusmodi Litteras misit.

Calixtus Episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri Didaco compostellano Episcopo salutem et Apostolicam benedictionem. Sunc virum nobilem et familiarem nrum pro quibusdam negotijs ad te direximus quem rogauimus ut honeste suscipias et cui que tibi exparte nra dixerit fiducialiter acquiescas per ipsum etiam si romane ecclesie consilio uel auxilio indiges ut nobis significare procures quia nos te sicut filium in xpo carissimum et iuuare et fouere in quantum permisserit dominus parati sumus. Dat ap oppidum cristum vi non. marcij.

Quo ad ad papam Calixtum Giraldus missus est.

Visis pape Calixti litteris predictus sancti Jacobi Epc quanto gaudio gauisus fuerit quanto q deinceps ad salutandum papam Calixtum per nuntium suum aiselauerit sequentia indicant, accepto namq consilio cum regina Episcopus quem ex suis clericis qui cum eo erant mitteret tractauit. Verum qm tam difficile tamq periculosum erat per regnum Regis Aragonensis immo per medium Scille atq cazibalis transire; quo illo iterum Episcopus et regina destinauerant; ut illuc ire uellet ut auderet apud eum multis precibus nec impetrare ualuere. Denicq Episcopo nostro reuerso cum regina palentiam et de sinc ad sanctum facundum ut ego Giraldus de quo prius predestinatum fuerat ad papam Calixtum proficiscerer penitus sanctimonialis. Et quidem ego precipue amore beati Jacobi et nostri Episcopi sortamine tam periculosum quid et tam arduum audaciter aggressus sum. Cumissimus autem pecuniam sue negocio necessariam scilicet aream nouem marchas centum mazabitinos cc et xl sol. pictauienses sexaginta sol. medio lanensis monete xx sol. de tolosanis. et cetera Bernardo carnotensi ecclesie sacriste ad hanc alpinandum. Ego autem cum meis predicto uenerio papa calixti qui iam a sancto Jacobo redibat a sancto facundo redienti palentiam et cum regina ad rem pertinentia locutus per deuiam uiam aggredior pauperrimo latens habitu assumptis mecum duobus peregrinis laborisq consilij complicibus. Post ueniens ad sanctum dominicum et abinc per arduia montium per concaua uallium preter priuatas rupes carrale iter agentes et per uallem gulane transeuntes cinagonium publice uie redimur. Deinde die

Iperarius author huius operis Romam mittitur.

latitando et noctes hanc currendo euasimus et serpentes sidereos cum salpinauimus. Quantum uero corporis mei laborem quantam q animi mei anxietatem in hac caribdis euasione passus fuerim cum recordor miit dominus et uilit anima mea intra met ipsum totus contremisco et contremiscens exhorresco absit ut illis percurram ea que mens mea pro labo ris quantitate et anxietate ad memoriam vix audet reuocare tandem ue niens montanum. Bernardum predictum sacristam cum Stephano cluni acensi camerario ibidem diutius prestolatus sum Ipsi enim licet cluniacen ses monachi per regnum aragonense tyranni tanquam hostes metuebant. Tan ta inhumanitas in aragonensibus predonibus uersabatur cum predicti monachi more nimis indulgerent: accepto itinere Calixtum papam cum Ego magalonensi quem apud montem pessulanum inueni. Ideo ille qui dem ab Alcauina ubi cum uilielmo duce equitanie colloquium ha bebat per montana que sunt inter Podium et Nemausum remeabat quem cum ex parte Episcopi sancti Jacobi et regine .V. et nepotis sui Regis Stephani salutassem Vniuscuiusq esse ipsi audire scienti diligenter explicuit. De nepote autem suo quoniam hunc prope modum diligebat qua liter se haberet an adhuc cepisset alcala quod olim obsederat etiam ceperatue propensius prescutanti sufficienter responsum est. Inter cete ra Ecclesie beati Jacobi et eius opi frequentius memoria habita est. Quid plura. quantum potui de sublimatione Ecclesie nostre et episcopi nostri cum papa calixto serius pertractaui Romani etiam cardinales si licet Deo et Deus dedit prout poterant mihi opitulabantur. Diligebant enim Ecclesiam beati Jacobi et eius pastorem cum ouibus suis. Ceterum petitioni nie valde oberat quod papa calixtus erat adhuc qua si nouitius et licet diuersis de causis Ecclesiam beati Jacobi sublimare et decorare cuperet absente tamen propria persona Epi nti absen tibus comprouincialibus episcopis archiepiscopatum de loco ad locum trans ferre non presumebat. protelauit tamen petitioni nostre responsionem usq ad consilium quod Calendis Iulij Tolose celebraturus erat. Ite rum obuiabat petitioni nostre quod inter papam Calixtum et Pontium cluniacensem abbatem in quo negotij Ecclesie nostre summa partim sita erat

Nota. Nam de Alcala dicitur hec loquitur. Idem fuerat ab Arabis verum occupata ab Imperatore hoc Alfonso recuperatur. Vide nostra nalium monumenta.

Alfonsus rex compostellanum epm apud pontificem criminatur.

non nimis firma amicitia habebatur. Ideo papa petitionibus predicti abbatis impluribus neutiq̃ condescendebat. Interea monachus quidam Hispanus natione, Burgundio nomine missus a Bernardo Toletano archiepiscopo et sancte Romane ecclesie legato uenit ad dominum Papam. cui litteras a rege Illefonso nepote domini pape scribebat. Porro toletanus archiepiscopus litteras illas sub persona pueri regis Illefonsi fieri iusserat. cum his multa mi ecclesiam sancti Jacobi. multa mi eius epm conquerebatur dicens se. Simulatanamq̃ ratione rex puer pape patruo suo conquerebatur dicens se puerum patre atq̃ tutore carentem per Episcopum sancti Jacobi Hispanie regnum amittere et cum in quibus cunq̃ poterat sibi aduersari. nisi igitur dominus Papa ut pote patruus suus ut pote patronus et protutor suus ei auxilij manum misericorditer porrigeret ei[c]ius regni culmine per episcopum sancti Jacobi decideret. adiciens etiam cetera que silentio prete rire utilius credo. Visis his litteris quanto merore usq̃ in quantum diem papa secum fecerit quantas lacrimas nepotis sui pietate compunctus effuderit modo referre nonest huius negotij. Hec autem littere nulli nisi precordialissimis pape ostendebantur. Quas cum quadam die abbas cluniacensis ad videndum forte sibi retinuisset ostendit etiam eas et mihi. In quibus quid animi erga ecclesiam beati Jacobi et erga eius epm toletanus archiepiscopus haberet satis comperi et earum quoq̃ intellectum consortijs meis et coadiutoribus suis silicet. p. anaiade. a. didaci de qui Jerosolimis redeuntes apud sanctum egidium in curia domini pape me inuenerat enarraui.

Responsio Calixti pape de archiepiscopatu.

Celebrato demiq̃ Tolose concilio nobisq̃ cum abbate cluniacensi et cum episcopo Lascurrensi insistentibus aut qui namq̃ animi dominus papa circa petitionis nre intentionem haberet nobis enuclearet. ab eo tandem audiuimus. Romana ecclesia filij mi xpo hactenus multis distractionibus fatigata multisq̃ aduersitatibus olim concussa est. Cui autem deo in aduersis me licet indignum preesse et eius oppressionibus subuenire: prope modum stupidio. nemini erit autem prudentia ira epm

Sancti Jacobi dominum vestrum ex parte mea rogare et admonere ut facultatibus suis quibus deo gratias et beato Jacobo satis habundat Romanam ecclesiam adiuuare procuret Rogamus et eumdem nepotem meum regem Yspalensium sicut ab cuius rudimentis inceptis utiliter atq; constanter adiuuet et regnum Galliciae quod auus suus rex adefonsus ab Legionensem ciuitatem me et dño uio presente ei attribuit saltim deinceps ei uendicet. quod si libera fronte cum adiuuerit et nos libera fronte petitionibus eius condescendemus. Sz ut nobis rellatum est quantum potest aduersatur illi quod scitu est et nobis et amicis nostris incommodum generatur. olim siquidem ecclesiam beati Jacobi et predictum eius Epm paterno dilectionis affectu amplexatus sum. Igitur ut pristinus amor inter nos amplius uiget habeat predicto nepotio ut potet patrocinium prestitutor cuius auxilium uice precibat petitioni autem eius silicet ut archiepis copatum Bracharensis ecclesie beati Jacobi conferamus. in presentiarum nullatenus condescendere possumus, absente cum eius persona absentibus comprouincialibus Episcopis tanta res nequaq; fieri potest. Cetrum si tolosano concilio interfuisset huic eius petitioni satisfecissemus. Itaq; si ecclesiam beati Jacobi sublimari desiderat admonete eum ut ad nos uenire festinet proinde ut desiderium eius per festiuis compleatur: concilio quodm festiuitate beati Luce euangeliste remis celebraze deliberauimus interesse matuet. Satq; alia postq; papa Calixtus nobis aput neco m salutato reuertemur viginti unciasq; auri attribuimus arcam uero auream cum predicti monachi et cetera cluniacenses abbati ad reseruandum comendauimus post q reuersi sumus accepti apapa calixto huiusmodi litteris.

Hic primum petitur Brachar. archiepiscopatus metropolis cõpostellam transferenda.

Jnuitatio Episcopi ad remense concilium.

Calixtus Episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri diaco compostellano epo salutem et apostolicam benedictionem ante susceptum apostolice sedis ministerium fraterna te caritate dileximus nunc diuina dispositione in eiusdem regimine constituti tanto amplius te diligere uoluimus. quanto plenius id facere cõmissa nobis administratio persuadet. quamobrem fraternitatem tuam litteris presentibus uisitantes rogamus atq; monemus ut secundum concessam tibi a domino facultatem

matrem ꝯam Romanam ecclesiam studeas adiuuare. Nos enim et te et ecclesiam tuam in quantum permiserit dominus honore debito volumus honorare. Rogamus etiam pro rege nepote nro ut cum pro dilectione nra ita uobis litteret constanter adiuues et substentes quatenus tenor in tuis possimus petitionibus exaudire. Que uobis litteris continentur filijs tuis et fidelibus utriusq; petro Giraldo et a. plenius referenda committimus concilio quod prestante deo ramis in festiuitate beati luce celebrari disponimus statutum ꝯam interesse mandamus in quomodo fieri possit. Quod si impedimento canonica fuerus impeditus prius quam montes ꝯascendamus nro te conspectui representes. Datis tolose iij idus julij.

De apparatu Episcopi ad Vemense concilium.

Postq; Episcopus una cum canonicis ecclesie beati Jacobi Sac papa Calixti litteras uidit: cum quibusdam canonicorum suorum ad eum ire destinauit uiuium ad sublimationem ecclesie sue propensius anhelabat Si quo uidam per medias acies Hispanie pandum per municipia ytalie annorum per aragonensis regis regnum transire non erat opportunum quamq; dominus papa per Lascurrensem Epm et per alios nuntios aragonensi ytalie inpasset predicto sancti Jacobi epo per regnum suum transeundi licentiam dare. naueigio in galliam proficisci uisum ei sibi congruum, Duas itaq; naues quas vulgus galeas uocat uie fecit preparari preparantur naues preparamur et nos ad capescendam uiam tantum aut negotium inconsulta regina fieri non decebat. Mittuntur ergo ad eam duo canonici nri. p. Gundesindus cardinalis et p. iudex qui iter Epi ad papam ei dicent et quibus honorem ecclesie beati iacobi et eius castella epis commendet: eidem consilium suum comunicent. Quidam canonici nri ne eps hoc iter aggrederetur dissuadebant. Regina quoq; postq; itineris audiuit apparatus considerans totam fere galliciam per absentiam Epi sancti Jacobi desolari, et absente tali patris tutore atq; patrono galliciam hucusq; lupi rabiei morsibus dilaniari: predictum epiꝯ predictum iter aggredi penitus dissuasit atq; prohibuit. Quidam etiam instillauerant regine quod predictus eps galliciam partes ideirco adire uolebat quatenus Hispanie regnum regi. a. filio regine adductis secum eius dem regis contribulibus liberum conferre moliretur quod regina propemodum metuebat.

Regina[e] uerecundie suspitio.

Sac dissuasria atq; prohibitio episcopo et compluribus ecclesie nie canonicis ualde molesta fuit Interea xx naues sarracenorum que captiuatum et ducti datum xpianos uexerant. tunc temporis prouinciae beati Jacobi applicauerant. Que a flumine Douio usq; ad Vliam et ab Vlia usq; ad asturias. et ultra usque quaq; occeani maris littora depopulantes suis tyranos Sos interficiebant alios captiuabant maris confinia circumquaq; ut pote domini maris pro suis habebant. Tandem episcopus noster dissuasu regine et quorundam nostrorum canonicorum metuendo ei animae in manus hys maelitarum incideret abstinere quod se factum in galliam predestinauerat pedem retraxit. Verum enimuero uocationem calixti pape ad se remen se concilium et eius promissa spernere aut irrita fieri nullatenus oportebat. Quis prius aut canonicorum ecclesie beati Jacobi quem fama quantocumq; nomini celebrem fecisset per fauces Pyanium per medium Hispanie caribdis transire nullomodo presumebat. Forte tunc temporis Hugo portugalensis episcopus qui ecclesie beati Jacobi olim fuerat archidiaconus compostellam ueneratet cum episcopo nro ecclesie nre negotia assidue tractabat. Sic cum calixti pape predictas litteras uidisset et episcopi nostri intentionem remense concilium adeundi cassatam compertisset quadam animi audacia excitatus et ad sublimationem ecclesie beati Jacobi anhelans per medios casses hominum ad papam se iturum spondet intrepidue. prius tamen quoniam bracharensis ecclesie archiepiscopatus absente persona episcopi nostri qui petebat absentibus comprouincialibus episcopis qui concederent nullatenus acquiri poterat qua tenus emeritane ecclesie metropolim utranam ecclesiasticam dignitatem ad sublimationem ecclesie beati Jacobi adipiscendi anhelaret. cum predicto ecclesie nie episcopo et cum quibusdam canonicorum consultum atq; sanctum est. Quali ter itaq; predictus portugalensis episcopus per regnum aragonensis hyanni pau pertino latens sabini transierit et quid deinceps egerit sequens pagina deo iuuante indicabit.

Piratice sarracenorum naues.

Hic etiam primi libri auc thor fuit, vt in prologo patet.

Emeretensis iam metro polis non Bracarensis pe titur.

Quod portugalensis eps ad papam calixtum missus est.

Predictus itaq; portugalensis epc tantum laborem tantamq; corporis sui ab lectionem minime ueritus pannosis atq; uilissimis indumentis indutus iter ad papam calixtum aggreditur. Sabebat autem socium itineris atq; negotij a. pchidem ecclesie beati Jacobi canonicum quem predictus compostellanus episcopus illi adsibiuerat. Ceterum portugalensis episcopus ut pote uir cauti

et sah' consilij' preiue atq; citius accelerare cum duobus clientibus suis' audacter presumpsit. nunc eques nunc pedee per ciuitates et per muni'ci' pia pretcibat. nunc cecus nunc claudus nunc facie quasi' paralisi' de torsa, nunc alijs modis prout sibi' opere pretium videbatur alternatus inimicorum suorum intuitus fallebat. Videbant cum tam amici' q; inimici' eius' et non agnoscebant reputantes' eum pauperem et mendicum et obprobrium sum. O felicem hominem quem beatus Jacobus apostolus sic protegebat ut ab inimicis suis uideretur et ab eis non agnosceret. per medios hostes et per nefandissimos paganos transibat et nullus ei' quicquam obiciebat. predictus autem. a. cum uenisset burgis captus atq; ibidem retentus est. ablatis que secum ferebat, porro portugalensis Epc iam pridie preteuerat bona fortuna cum ipsi latenter preparauerunt insidie. Etenim ut comperimus est. illum burgis iam pretergressum esse sis qui a ceius capronem anhelabant ualde molestum fuit. post hec idem Eps uenies agronium inter alios latrones peregrinos apud quendam burgensem hospitatus est. Qui attentius intuens cum quisque in archidiacono etm' Episcopo illum nouerat, et ei sepius familiaris fuerat vocauit eum in partem remotiorem. et ait illi' quis enim es latitans sub ueste pannosa? nunquid tues .S. portugalensis Eps. Cumq; se Episcopum esse abdicaret, et alium se esse simularet. ait ille burgensis agnosco te pater Episcope nonenim facies dissimulata nec uestis pauperum mapotest te mihi alium facere. olim quidem nouum atq; dilectum te ut pote tam probum tamq; honestum Episcopum modo quoq; dilectionis tue mancipio. ne timeas. confitere mihi causam tui itineris. Cur enim pauperiino latteas habitu. videlicet ut quasi mendicus pertranseas. michi liquido patet. metuis metuenda et non immerito alium te simulas. Noster enim rex aragonensis interdixit omnibus ecclesie beati Jacobi clericis transitum per regnum suum et interminatus est cunctis suis. ne quis illorum hac transeat. Tu vero beati Jacobi apostoli confessor suffragijs accepto amen consilio prospere deo iuuante pertransibis. Cumq; hec et alia predictus Burgensis portugalensis Eps enarrasset videns Epc se deprehensum: et paupertatis atq; peregrinationis sue illi patuisse figmentum. respondit ego quidem b. portugalensis epc olim si bene meminerit tuus intimus et precordialis fui amicus Verum quoniam probato dilectionis est. ex hibitio operis quod hactenus dilectio mea tibi parcius profuit amodo vita

egronium credo intelligit.

comite Sabundamius supplebit Et qm etc in cõmissis fidelissimum diu dum expertus sum: intimis mei secreta bona fide tibi aperire non desistabo Adeo deo iuuante papam Calixtum missus a compostellano Epo causa ecclesiam beati Jacobi sublimandi uidelicet ut braccarensis uel emeritana metropolis in ecclesiam beati Jacobi transferatur. Itte a papa calixto supplicabo pro sede mea portugalensi ecclesia cui bracarensis et colimbriensis epi propie dioceses patrocinium auferunt ut distantie iusticia de parochijs iniuste sibi abbatis retineatur. Dereliquo uiuit dominus et viuit anima mea qm neq; regina. neq; a filio suo rege. a. neq; ab infantisia portugallie missus proficisca in francum aut burgundiam Hoc enim pertimescit rex uester aragonensis, et hac de causa interdicit clericis beati Jacobi transitum per regnum suum. Verebatur namq; ne exercitus francorum in regnum suum ueniat et vendicet sibi regni principatum. Hac autem atq; huiusmodi ego atq; burgensi inuicem clanculo refferentibus Episcopus magna animi perspicacitate suffragatus marcam argenti quam secum habebat dat amico atq; socio suo accipiens abeo fidem ne cui quidquam de uia sua aut de negotio suo propalet. Deinde accepto abeodem consilio: Lebucetti adhuc pauidus discedit ac ueluti columba manibus accipitris labefacta rapidissimo sed timidissimo uolatu secat aera. Sic Episcopus per regnum aragonensis tirannj immo per medium caribdis gressu fugitivo transcurrit. Postq; autem uenit morlanum. sicut qui naufragium euadit per biduum sese ibi refocillauit. Verum illa refocillatio perie fuit illi disturbatio. Cum enim iam abisset: Ecce incontinenti aragonenses persecutores qui audierant portugalensem Episcopum absq; licentia regis aragonensis per regnum eius transire requirebant eum ut caperent. Sed qui liberauit Danielem de lacu leonum. et tres pueros de camino ignis. ipse eripuit portugalensem Episcopum de manibus aragonensium persecutorum postea portugalensis Episcopus uenit vsq; ad climiacum et inuenit ibi papam calixtum et addidit ei litteras predicti compostellani Epi et que necessaria fuere ut addiderentur palpam ac secreto insuper addidit predicto etiam clumiacensi abbati litteras et interstignia que necessaria erant compulit. Sane necesse erat ut abbas clumiacensis: h. portugalensem episcopum sciret esse nuntium Episcopi sancti Jacobi et peculiam quam sibi reseruandam cõmisserannus

Tertium innuit Alfonsi regis filium Henrico Portugalensi comiti nuptum.

ei attribueret. quod ita factum est.

De scismate et reconciliatione cal pape cluñ. abbatis.

Inter calixtum papam et p. cluniacensem abbatem olim quasi simulata dilectionis gra fuerat. Electa namq; consecrato uienensi archiepiscopo et cluniaci in papam Calixtum cetcris tam Romanis quam allobrogibus quam equitanis clericis ac laicis qui interfuerant. Electionem et consecrationem eius approbantibus. predictus abbas cluniacensis electionem aut consecrationem eius nec laudare nec reprobare uoluit. Sz aut procurans nunq; romam qui fratribus suis in xpo dissolutionem pape Gelasij notificent. Notum quoq; faciant illis qui de confratre nro uienensi archiepiscopo a romanis cardinalibus ab Epis acclesie et tam a laicis cluniaci factum fuerit. Quod si clerus et populus Romanus illius electionem atq; consecrationem laudauerunt. non illos nra interesse laudare et eorum dictum obedire sue cluniacensis abbatis sententia apostolice gallie Epi collaudabant. postq; itaq; clerus et populus Romanus calixti pape electionem atq; consecrationem collaudauerunt et mauritium silicet teutonici tirannidolum excecati sunt, abbas cluniacensis et ceteri Episcopi aut abbates galliarum Calixtum papam ut pote ad apostolici culminis dignitatem iuste promotum uenerati sunt. Eapp; tam papa Calixtus predictum cluniacensem abbatem usq; ad id tempus nec tiq; sibi precordialissimum habuerat neq; eius petitionibus quandoque assensum prebuerat. Quid enim memorem controuersiam super metropolitani senonensis ecclesie sancte Mariae a papa Calixto concessum et preuilegiorum auctoritate inpositum. sanctum. quod antiquitus fuerat sancti aurenty cluniacensis monasterij ut in Lyo et sic in compluribus alijs. Postq; autem Calixtus Papa secundo anno sui papatus uenit cluniacum. honorificentissime ab ipso abbate et a cluniacensi conuentu susceptus est. et natiuitatem domini solemniter usq; ad Epiphaniam domini ibi comorans celebrauit. Die uero Epiphanie domini Calixtus papa uenit in capitulum presente abbate cum tanta tanq; gloriosa

Mauritius Antipapa.

III

morem metropolitane auxensis ecclesie sancte Mariae a papa

caterua monachorum. Tunc magna caritatis gratia compunctus prostratus se sumi cum lachrimis coram abbate et cluniacensi conuentu prosthauerunt namq se abbas et monachi misericordiæ pape supplicantes: ut fingeret. Itaq fecit se papa cecidit se abbas cum monachis tunc papa manu silentium indicens ait fratres atq filij in xpo dilectissimi Ecce quam bonum et quam jocundum habitare in vnum. Bonum est atq saluti fecundum in vna caritatis gratia nos cohabitare, bonum est nos ut gote diuerfa membra vni capiti scilicet xpo subseruire et vnio corde et vna anima vnum corpus esse in xpo sicut enim ait beatus Jacobus apostolus vbi fuerit zelus et contentio: ibi inconstantia et omne opus prauum. Simus autem sicut ait beatus petrus apostolus non vacui nec sine fructu in domini nri Jesu xpi cognitione. Et habeamus pacientiam in patientia uero pietatem in pietate autem amorem fraternitatis in amore uero fraternitatis caritatem. Et beatus Johannes apostolus. Hoc mandatum habemus adeo ut qui diligit dominum diligat fratrem suum. Ea propterea fratres dilectissimi quia ecce uos per aliquantum temporis dilectionis gratia ad plenum non estis nec inquisitis dum prout oportuit vobis satisfeci demum cupiens indefesse caritatis obsequia a vobis sancte romane ecclesie ex suma dilectione plenius impendi. et omnibus christi fidelibus caritatis uiscera a vobis exhiberi. stupidio caritatis uinc me participem feci: defidens me confratrem et conmilitonem nrum habere video cum igna caritatis nostre excellentia. totum fere mundum subiugauit si quid minus diligendo uos vsq modo circa partem viam deliqui penitet ammodo abbatem cluniacensem precordialissimum nrm monachos cluniacenses familiarissimos meos fere prepenodium vobis. maiora negotia romane ecclesie que sibi in partibus destinenda fuerint consilio uro precipue destinantur persona mea arbitrio et consilio nro suppeditet Hec atq alia huiusmodi coram abbate et coram cluniacensi conuentu Calixtus papa reflexerat in manu abbatis totiusq conuentus se posuit et orationum atq beneficiorum cluniacensis conuentus confratrem et participem se fieri expostulauit. recipitur calixtus papa inter consortium et participium orationum et beneficiorum cluniacensis monasterij. fit igitur inter calixtum papam et p. cluniacensem abbatem atq cluniacensem conuentum tanta dilectionis unicio tanta caritatis connexio ut eis fieret cor vnum et anima vna. Enimuero

Burdinus idem qui Maurinus.

Ut verum fatear / omnes gallicanum ecclesiae sanctitate atq; sancti-
tate cluniacense precellit atq; supereminet monasterium. Ea propter
calixto papae operepretium erat cluniacense monasterium esse sibi preco
dialissimum utpote cameram et asserculum suum. nempe ad confun
dendum matris romanae ecclesiae incestatorem silicet burdinum seu
tonici tiranni / y dolum ad refrenandum eiusdem tiranni tirannidem
abbas cluniacensis cum cluniacensi monasterij conventu romanae eccle
siae utilis et necessaria erat. nec non ad confirmandum sanctae ecclesiae sta
tum et ad exhpandum pestiferae sectae simulacrum &c.

De impetratione archiepiscopatus

Hoc dilectionis / sanctitatisq; mutue federe inter calixtum papam et d.
cluniacensem abbatem ut alias portugalensis episcopus magno gaudio ga
visus est. quippe in abbate cluniacensi spes atq; ancora negotij sui sita
erat. cuius dilectionem immo et consilio calixtum papam modo facile sa
tisfactum animadvertebat. uenit ergo ad predictum abbatem et ait illi.
nunc nunc reuerendissime pater tempus est. ecclesiam beati Jacobi
sublimandi dum papa calixtus in manibus vestris est. pulcentur aures
illius precibus dum tempus habemus. Mansuemus beatus namq; Jaco
bus impetrabit pro nobis Nimirum priusquam inter papam et abbatem
fieret tanta dilectionis connexio portugalensis episcopus de archiepis
copatu compostellane ecclesie conferendo mutue vix presumeret quippe
antequam in curiam pape uenisset romani tam cardinales q; ceteri aduen
tum predicti compostellani episcopi nimio prestolabantur desiderio utpote
magna et innumera abeo munera accepturi. Postq; autem uenit portugalen
sis reserens episcopum sancti Jacobi ad calixtum papam impresentiarum nulla
tenus uenire posse. tum quia aragonensis tirannus per regnum suum tan
quam secundi minime ei licentiam concedebat tum quia xx nauium piratarum
Sirma Selinadum mare Oceanum tenebant / ob quam romani prefatae ca
pe cassati molestie fuerunt. aiebant enim compostellanum episcopum
rum atq; honoris culmine pollere romanam floti pendit curiam. Cumenim
tantum quid videlicet archiepiscopatum in ecclesiam suam transferri cupos
tulet a domino papa et immutatae utilitatis questionem satisfaceret. romensi concilio
interesse noluit preterea nec pupe fundae. nec fede ptas ad papam se

posse venire delegauit. Quinimo per portugalensem Episcopum nuntium suum
braccarensem archiepiscopatum absente persona sua absentibus comprouin
cialibus Episcopis absq; regio consensu in compostellanam transferre effla
gitat ecclesiam. Quod uix magna cum limite magnoq; obsequio impetrare
valeret obsequio. Ipse quoq; Calixtus papa aprilini gradu amorisque
vinculo Episcopum sancti iacobi habuerat aliquantisper declinabat. Ve
rum enimuero dilectionis foedus inter eum et cluniacensem abbatem
facte causam nostram secundum deum et ecclesie nie vtilitatis fudum pone
rauit. Etenim abbas cluniacensis audito portugalensis Epi sermone Calix
tum papam adiit, et ait illi precor atq; supplico sanctissime pater mace
tati tue ut ecclesiam beati iacobi apostoli sublimare eiusq; Epi amici
ssimi tui iusto digneris condescendere desiderio. Quod predecessores tui
silicet paschalis atq; Gelasius implere nitti tempore uel loco defui
sset ipse deo autore adimplere. Ipse beatus Jacobus petri tibi metropolim
sue ecclesie. quod sine precibus nec concilio meo acquiescere digneris
saltem beati Jacobi acquirere petitioni ad hec vniuscuiusq; apostoli eccle
sia vbicunq; terrarum ecclesiastica pollet atq; gloriatur dignitate. Sola
beati Jacobi ecclesia in occidentali latine plaga Episcopio tantum decorata est.
Cetteras etiam comprouinciales sedes hereditatis sue filiolas, et obhoc
tantum sibi subditas. hereditario iure non aliqua ecclesiastica precellit
dignitate. Quod si braccarensis ecclesie metropolim in compostellanam trans
ferre ecclesiam uel archiepiscopatum quem dudum tempore deo demitiore
gis gothorum Lucensis habuit ecclesia. predicte beati Jacobi ecclesie confe
rre: non sedet in conspectu tuo. saltem emeritensis ecclesie metropolim que
sarracenorum feritate depopulata xpiane fidei cultum amisit: compostella
ne ecclesie beati iacobi imposterum donare. et apostolicam ecclesiam archie
piscopatus dignitate sublimare digneris. Postq; his atq; aliis abbas animum
pape emolliuit. ad sibilo sibi portugalensis Epi ad cardinales comitesque
hos pollicitis alios deprecans blandis. ut omnis unanimiter pro sublimatio
ne ecclesie beati Jacobi Calixto pape supplicent. Interuenant curie pape qui
dam allobroges uidi potentes atq; nobiles cum tribules pape silicet duabus
gundie guidone de alimone et ceteri quam plures ecclesiam beati Jacobi confra
tres qui beatum Jacobum olim adierant. et seipsos ipsi apostolo subiugaue
rant. propterea ecclesiam beati iacobi vsquequaq; diligebant. et eius Epm
hij postquam de metropoli ad sublimationem ecclesie beati Jacobi adipiscenda
audiere. soni cum abbate cluniacensi, et cum Epo portugalensi ante sedem pape

Cluniacensis Abbas petit Compostellanam ecclesiam archiepiscopatum.

Attf. Lucensem ecclesiam metropolim olim fuisse. Habes in concilio huius Regis in Oueten si veteri fo. 7.

emeretensis metropolis compostellane concadimus.

proni conuunt missericorditer papam interpellantes ut ecclesiam beati Jacobi emeretensem dignetur archiepiscopali decorare. adiciunt quoq; apostolicus ipsius pape se non emulsurum ire donec sue petitioni condescendat. Quis tam ferreus qui abbatis cluniacensis Ep̃i portugalensis tantorumq; virorum gemitibus principi sanctorum prostratorum tam dignis precibus non acquiesceret ipse quoque cardinalis obtemperans domino pape supplicantes orant ut emeritana metropolis in compostellanam transferretur ecclesiam, Tunc papa aperiens os suum dixit surgite filii. Cui ille obtemperantes surgite, magnum quidem est quod petitis sed dignum est. ut impetretis. Compostellana Ecclesia metropolitana emeretensis ecclesie deo autore decorabitur dignitate. Quo audito surgit abbas cluniacensis Simulq; Ep̃s portugalensis surrexere et alij burgundie Epi principes osculato pede gaudentes atq; gras agentes et qui etiam erant in curia ville: audito quod Calixtus papa ecclesiam beati Jacobi in archiepiscopatum sublimaret innumerabilem gaudium gauisi sunt.

De aliis nuntijs et de benedictione missa dño pp.

Interea predictus ecclesie beati Jacobi Episcopus. p. fulconidem et .a. petride eiusdem ecclesie canonicos misit ad Calixtum papam ut vna cum portugalensi Episcopo ecclesie sue tractarent negotia. molestie namq; ferebat portugalensem Ep̃m quasi solum transalpinasse predictus .d. quondam burgis castus fuerat acaphone iam euasserat, cui duo sub specie tentes peregrinorum per aragonensis regis regnum nimia hiemis ingruente intemperie transeuntes ad curiam pape vsq; perueniunt et inueniunt portugalensem episcopum letumet hilarem. et uoti sui fere compotem. Cum enim papa emeritanam metropolim compostellane ecclesie iam concessisset ad hoc portugalensis anhelabat quatenus predictis ecclesie beati Jacobi Ep̃s legatione super emeretense et bracharensem prouincias fungeret. ad supradictam metropolim et ad legationem adipiscendam predicti nuntij cum portugalensi epo pro posse suo laborauerunt. Quibus impetratis duo videlicet p. et a. ad ecclesiam beati Jacobi quam citius remeauerunt. nuntiantes Calixtum papam emeretensem metropolim in compostellanam ecclesiam transtulisse et epo sancti Jacobi legationem uice sua super emeretensem et bracharensem prouincias commisisse. Quod ut compostellano epo compostellaneq; ecclesie canonicis innotuit. quanto gaudio repleti sint meus parare non sufficit. Hoc autem non nisi

maiòribus atq̃ ualentiòribus canonicis notum fiebat. Quibus etiam
ostense sunt littere cluniacensis abbatis et portugalensis. Epi in quibus
Episcopum sancti Jacobi vocabant archiepiscopumet sancte romane ecclesie
legatum, nempe portugalensis Episcopue in curia pape romanserat et bene
dictionem ab ecclesia beati Jacobi papeet cardinalibus mittendam preto
labatur. Et quidem predictam archam auream cum centum morabitinis Nota ingentem moropeti
et. L. solidos pinnuensibus et alios. c. morabitinos. quos secum tulerat norq̃ valorem.
in dahnum iam habebat, ad complementum autem benedictionis. cc. tas
et Lx. marchas argenti addi oportebat. Eapropter inito consilio ab Episco
po sancti Jacobi et a supradictis eius canonicis ussumest. cis ea de thesau
ro sancti Jacobi accipi. Pauci itaq̃ admodum huius consilij compli
cibus. mensa rotunda argentea que vulgo intermissa uocabatur que fue
rat almostahi Regis Sarracenorum continens xl. marchas argentei crux
aurea et casula aurea que rex ordonius dederat beato Jacobo nec non eo Rex ordonius.
rona aurea ad complende predicte benedictionis dahnium confingunter.
ut trans mittantur. Somma qm ad complendas cc tas et Lx. marcas argenti Attq̃ magnum morem ar
non sufficiebant: ipse epe de proprio xl. addidit marcas argenti. quomodo genti estimationem.
autem totet tanta mitterentur subtilissimo egebat ingenio. tunc temporis
manus quedam normanorum insidiose que uento exagitata barbarorum
oceano agarenor obtenuerat. castello honesto applicuerat et in norma
niam repedare properabat per serinsidiose predictis sancti Jacobi Episcopus
supradictam pecuniam se mixturum simulauit videlicet sapienti ingenio
silio Gens namq̃ Galliciana huius modi consiliorum secreta scire insiat Gallecorq̃ prudens.
et eorum perpauci sunt qui commissa sibi fideliter retineant. Idcirco sah
fuit consilij ut aliudeis spetenus ostenderet et aliud fieret. recedenti
bus igitq̃ normanigenis famam Episcopus Alfh significatis assecuit Epm
preter xatam pecuniam nauigio hanc misisse in normaniam. et a normania
cluniacum sicq̃ quorundam cum canonicorum nostrorum delusa est de
cosa interrio qui si rescuissent rem prout gesta fuit utpote plenissima
rum ciclus effluxerat tandem compluribus gallicianis accepta cruce be
rosolimam adeuntibus predictus Episcopus cui perspicacissimi ingenij
predictam pecuniam duobus articulosis atq̃ admodum ushi pellibus si
licet. p. fiahi arcaio et. p. ibanide qui postea factus est noster canonicus
ad deferendum comisit. Illi autem consilio et admonitione ipsius
epi sub spe penitentie illi. x auri unhas alij viij, alij viij. alij v. et

sic de ceteris sub fide distribuerunt. Et cuiq; unius anni ad defectum comendauerunt atot cum penitentie annis soluerunt. pape subtilissimi atq; perspicacissimi ingenij dispositio. Sic per aragonensis tirannj regnum indemnes transierunt et usq; ad montem pesulanum predictam pecuniam detulerunt. Quam ibidem monachi cluniacenses accipientes sicut stabilitum fuerat cluniacum asportarunt. Vbi cum predictus uterq; p. abbatum cluniacensem Epm portugalensem Stm Sanum de bisontio Calixti pape camerarium inuenissent predictam benedictionem eidem Stmo Sano camerario uice pape tribuerunt. Postea cum Episcopus portugalensis reuerti uellet in hispaniam Si per aragonensis tirannj regnum repedare non auderet quippe plurib⁹ in locis ei parate erant insidie Prouilegia emeritane Sce metropoleos in compostellanam Ecclesiam translate atq; Legationis Epo Sancti Jacobi commendate translatam per hos predictos benedictionis fratres ad ecclesiam nram transmissi que sunt huiusmodi. ii.

Priuilegium de archiepiscopatu emeretensis prouincie

Calixtus Episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri didaco compostellano archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem. Omnipotentis dispositione mutantur tempora et transferuntur regna. Sine est. quod magni quondam nominis nationes detritas et depressas ex quas uero quandoq; legimus exaltatas. Sine est qm quibus dam regionibus paganorum tirannidem potentie Christiane dignitas conculcans inquibusdam ihu Xpiani nominis potestatem paganorum feritas occupauit: Sicut et Emeritane ciuitati conetat peccatis exigentibus accidisse Cumenim inter nobilia Sispanarum ciuitates et ipsa nobilis appareret ita diuina dispositione mutatis temporibus moabitarum siue mauroru est tradita potestati. utrn eaet pontificalis gloria et Xpiane fidei dignitas deperiret Ipse quoq; suffraganee ciuitates exceptis dumtaxat tribus colimbria videlicet et salmantica atq; auila inquibus adhuc per dei gratiam Episcopalis cathedra perseuerat eadem tirannj de occupate a sua similiter gloria exciderunt, Ceterum minutatione hac nos ex consueta sedis apostolice dispensatione iuxta statum nostrorum consilium et honori dei et animarum saluti duximus prouidendum ne aut ulli Christianorum reliquijs proprij capitis deesset unitas aut tam nobilis ecclesie pontificalis omnino deperiret auctoritas. Ob maiorem igitur beati iacobi

apostoli reuerentiam cuius glorioso corpore ista ecclesia decoratur. et ob precipuam persone tue dilectionem supplicanti nepoti tuo Illefonso hispaniarum regi et fratribus nostris. S. portugalensi Episcopo ac. s. cru censi abbati nec non et Laurentio Ecclesie tue canonico. prefate metropolis dignitatem ac honorabili ac cleri et populi et multitudine abundanti compostellane sedi autore deo concedimus. cuius suffraganeos qui uel in ipsa sedem propriis obtinent uel in futurum domino inspirante obtinuerint tibi karissime fratres et episcope tuisque successoribus metropolitano iure ordinandos regendos que subiacemus. et in ciuitatibus illis que propriis olim antistites habuerunt si cleri et populi multitudo et uota meruerint Episcopos ordinandi liberam uobis concedimus facultatem. Nos igitur interest ita deinceps ecclesiam Romanam diligere. ita mentis obedientia et fidelitate persistere ut eius benevolentia et liberalitate archiepiscopi constituti sui gratia dignitatis in ueniamini dignioreo. Si qua ergo in futurum ecclesiastica seculariue persona hanc nre constitutionis paginam sciens contra eam temere uenire temptauerit secundo uel tertio commonita nisi reatum congrua emendauerit potestatis honorem iudicio que sue dignitate careat. reamque se diuino existere de perpetrata iniquitate agnoscat et a sacratissimo corpore ac sanguine dei et domini redemptoris nri Jesu Christi aliena fiat atque in extremo examine districte ultioni subiaceat, obedientibus autem atque seruantibus sit pax domini nri Jesu Christi quatenus et hic fructum bone actionis percipiant. et apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniant Amen.

Aliij pontifices nonnumquam asseuerabant, ut retro apparet, Calixtus penultimus affirmat.

✝ Sanctus Petrus Sanctus Paulus. Ego Calixtus catholice ecclesie Eps

Calixtus papa ijs

Firmamentum est dominus timentibus eum

Beate.

Datis Valencie per manum Grisogoni sancte romane ecclesie diaconi cardinalis ac bibliothecarij iij kalen. martij. Indictione xij. incarnationis dominice anno M°. C°. XX°. Pontificatus autem domini Calixti secundi anno ij°.

Annus MCXX.

De suffraganeis Episcopi.

Calixtus Episcopus seruus seruorum dei. Venerabilibus fratribus et coepiscopis. o. colimbriensi. J. salamantinensi salutem et apostolicam benedictionem. commissi nobis officij auctoritas nos compellit ut pro ecclesiarum omnium statu solliciti per dei gratiam existamus. Ideireo fratres karissimi tam vobis

quam vestris Ecclesijs duximus prouidendum ut sed Suffraganeorū Episcoporum consuetudinem caput ad quod debeatis recurrere Sabeatis Petro solicitudinem Sanc Venerabili fratri nro et coepiscopo D. compostellano prouidimus iniungendam. precipimus itaq; fraternitati uestre ut ei super uos et reliquos vestre prouincie Episcopos et parrochias archiepiscopo ex liberalitate sedis apostolice constituto plenam deinceps obedientiam et reuerentiam exhibeatis. et beati Jacobi compostellanam ecclesiam matrem uestram in posterum cognoscatis Dat. apud castrū cuitum VI. nonas Martij.

De legatione bracarensi et emeritane prouincie.

Calixtus Episcopus seruus seruorum dei Dilectis filijs Episcopis abbatibus clericis principibus et ceteris fidelibus per emeritanam et bracarensem prouincias constitutis. Salutem et apostolicam benedictionem, antiqua sedis et apostolice sedis institutio exigit et charitatis debitum nos compellit eos qui et prope et qui longe sunt posse in iustitia et salutis omnium solicite prouidere. Quam obrem filij in christo charissimi necessarium duximus Venerabili fratri nro. D. compostellano archiepiscopo in partibus nris uices nostras committere qui una vobiscum que apud uos fiunt ecclesiastica negotia diligenter audiat, et opportunitatibus uris et ecclesiarum uestrarum sedula sustentatione prouideat, Rogamus itaq; uniuersitatem uram et precipimus ut eum tamq; vicarium nostrum. ne uerentes suscipere. atq; debita ei humilitate obedire sicut beati Petri filij procuretis. preterea cum opportunitas ecclesiastice dignitatis utilitatis exegerit: ad eius uocationem conueniatis et synodalee cum eo conuentus ad honorem domini celebretis quatenus collaborantibus vobis corrigenda corrigere et confirmanda possit per dei gram confirmare. Dat. Valentie iij Kl. Mar.

Speciales littere Calixti pape ad compostell archiepm.

Calixtus Episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri. D. compostellano archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem. Et personam tuā et commissam tibi ecclesiam quanta dilectionis gratia complectamur operum ex ipsius manifestat. Tibi enim super emeritanam et bracarensem prouincias uices nras commisimus et beati Jacobi ecclesiam metropolitane dignitatis gloria decorauimus, Hortamur itaq; fraternitatem tuā et monemus in domino ut romane ecclesie benefitium recognoscas et in unitam tibi obedientiam ita cooperante deo adimplere studeas quatenus et illis quorum tibi cura commissa est. salubriter prouidere.

et beati

et beati Petri semper possis gratiam promereri. Datus valencie iij Calen. Martij.

Quod ab hac die vocatus est archiepiscopus.

Hec preuilegia translata maximo cum gaudio compostelle viij. calen. aug. suscepta ipsa solempnitate passionis beati Jacobi coram omni clero et populo ibidem apli. etc. excelsa uoce lecta sunt. ab hac die predictus ecclesie beati Jacobi Episcopus Sabinus atq vocatus est Compostellane ecclesie archiepiscope et sancte romane ecclesie legatus. Nempe natiuitatis dominice anno M.C.m. exquo apagio Paschali pallium rome adeptus fuerat quot quibusq modis potuit ad adipiscendum ecclesie beati Jacobi archiepiscopatum aspirauerat. Sepius namq Romanam curiam per amicos et per nuntios suos ingistando excellentissimum Romano pontifici atq Cardinalibus omnibusq romane curie archiepiscopatum obsequium sicut superius partim scripsimus est. Quid enim memorem quot et quanta de thesauro beati Jacobi et compluria de suo urbi hac tam sancte tumet tam iustum desiderium suum effectui manciparet expendit. Quidue me memorem totet tam aduersos labores atq timores canonicorum suorum quos ipse frequentius ad romanam mittebat curiam urbe hac naciscerentur. Quorum quidem non modicam partem ego quoq Girardus experti sum. Demq predictus ecclesie beati Jacobi archiepe et sancte romane ecclesie legatus tantam romane ecclesie exhibuit humilitatem quatenus licet pre ceteris Hispaniarum ecclesiis honore et diuitiis sua polleret ecclesia omnes tamen humilitate et obsequio circa romanam ecclesiam transcendit. Qua propter testante scriptura que ait humilitas uincit omnia et in alio loco qui se exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur aptica beati Jacobi ecclesia per humilitatem exaltata est. Numinum omnipotens cuius nutu disponuntur omnia ita disponi uoluit ut qui hanc plantauerat uineam. ipse de fructibus eius comederet et in eius gloria delectaretur. ut puta predictus archiepe olim hanc uineam plantauerat. et sepius magno cum labore excoluerat, et in cuius tempore beati Jacobi ecclesia huius vinee fructu gloriosa in metropolitanam sublimata est dignitatem. Ipse quoq archiepe ad maiorem culmen dignitatis sancte romane ecclesie legatus super emeretensem et bracharensem prouincias. O vtinam diuina pietas tam prompto tamq utili agricole uineam

Ano. mcuij.

girardus.

di spatium longius concedat quatenus deo autore ecclesia beati Jacobi consilio atq labore eiusdem agricole ipius quoq temporibus in maiorem sublimetur dignitatem. Quinam quod adhuc intendit et desiderat uita sibi comite compostellana adipiscat ecclesia Amen.

De reditu portug. et Epi et de datacruce.

Circa id temporis predictus Portugalensis Episcopus repedare nolens in Hispaniam cum cardinali atq legato romane ecclesie a papa Calixto ad Scithicos misso urbe adolorensem ciuitatem reuersus est. ubi coactus febribus aliquamdiu morabatur. Demiq sanitati restitutus. Cum per alpes ad Hispaniam reditum faceret. presensit pluribus in locis preparatam esse sibi peducam. quippe cuneo ibant exploratores. ab Joca rege aragonense et ab Episcopo Jacce missi qui illius aduentum uel Iacce uel Stelle uel alias pronunciarent ut caperet predictus autem cardinalis animabat eum ut secum ueniret in Hispaniam sed Pampilonensis atq lascurrensis Episcopi quibus aragonensis regis tirannis admodum notabat portugalensi Epo dissuadebant ne in manus inimicorum suorum proprius incideret. Innumero nec romani cardinalis presentia ceterorum ue Episcoporum nec pontificalis eius dignitas liberare cum ne caperetur supramodum enim rex aragonensis ecclesie beati Iacobi clericos habebat odio. Sapienti itaq ussus consilio Portugalensis Episcopus confestim iter suum reciprocat rediens ad ciuitatem auxum et ab auxo ad laboadensem ciuitatem, et depositis pontificalibus uestibus cum duobus uernulis adsibito sibi quodam indigena qui et barbaram linguam blascon cruam et planam nouerat. alpes ingreditur inde per ispuciam et per nauarram et per Viscayam et per asturiam preter mare quod cretenis Hispanie rupibus allidi. nunc eques nunc pedes pretrit. In illis montium remotis atq inuiis locis homines truces ignote lingue ad quoslibet nephas promptissimi habitant, nec inmerito locis asperrimis atq inamenis homines efferi atq effrenes habentur. quippe hec semita nulla per rupes. per dumeta per loca deserta uiam ostendebat. Preterea mare ibi quedam bracchia sua ad disterminandum prouincias porrexerat, et iter illac agentibus chaos magnum firmatum est. uerum enimuero portugalensis

Lascurrensis Epis.

Episcopus nec locorum asperitatem nec incolarum atrocitatem. nec gratiosorum oceani circumquaq; horridorq; tumentem seuitiam pertimescens beati quidem apostoli Jacobi confisus suffragijs per decima montium vallium atq; marium curionem usq; pervenit. Sicq; publice ut redditus pre duce dei gratia incolumis compostellanum usq; remeauit ubi a predicto compostellane sedis archiepiscopo et sancte romane Ecclesie legato, et ab eiusdem Ecclesie canonicis honorifice cum processione susceptus est. Deinde super altare beati Jacobi bullata supradicta preuilegia archiepiscopatus et legationis obtulit. Nempe papa Calixtus predicto portugalensi Episcopo vicesses comiserat uidelicet utpote portugalensis Episcopus uicedomini pape emeretensis metropoleos et legationis super emeretensem et bracharensem prouincijs preuilegijs super altare beati Jacobi oblatis compostellane sedis archiepiscopum cum cruce inuestiret. Quod ita factum est. nempe sacrum nos latebat crucem ad recipiendum esset. ante se papa Calixto predicto compostellane sedis archiepiscopo et sancte romane ecclesie legato fuisse concessam. Sed tunc nobis innotuit preterea portugalensis coram archiepiscopo ciusq; canonicis qualiter in adeptione archiepiscopatus atq; legationis per annum se habuerat quotet quanta passus fuerat. enarrauit. Dixit etiam quantum adhuc addi oportebat. utque munus fuerant compleuerant. Silicet predicta archa aurea nouem marchas dum daret. a portugalensi Episcopo et ab abbate cluniacensi pape calixto creditaet recepta est. quam vasa aurea uerumptus interior erat argentea. quo comperto ad complementum auri untias portugalensis dari peregerat preterea quarta pars auri quod receperat scilicet sancti de Bisoncio camerarius pape silicet ducentas untias falsa esse comperta fuerat. propter. c. untias auri dari oportebat. nec non dispensam itineris atq; laboris quam dispenderat portugalensis Episcopus silicet xxx. auri untias. Sic somnia uidelicet. c. auri untias predictum compostellane sedis archiepiscopum et sancte romane ecclesie legatum ad complementum dare oportebat et dedit. preterea idem archiepiscopus portugalensem Episcopum utpote pro tanto labore largius remunerauit. Pinaq; atq; uernulis suis contulit indumenta. Ipsi etiam annullum pontificalem preciosum et cetera retribuit minimum ex quo predictus ar

Archiepiscopus apapa paschali pallium adeptus fuerat. multa aureaet argentea et cetera pretiosa ut compostellana beati Jacobi Ecclesia ar Archiepiscopatum haberet distribuerat. nempe Romano pontifici romanis Cardinalibus ceteris q̄ in romana curia necnon canonicis atq amicis suis ad hec iterum atq iterum laborantibus sepius magna atq innumera distribuendo ad quod dni anhelauerat effectui manciparat pluzima quo q ut adepta possidere et cetera ad hec adipiscenda valeat adipisci predictus archiepiscopus et sancte romane Ecclesie legatus frequenter dis tribuit, Vnam uim diutius comite per dei mia ut pote fidelis dispensa tor in opus simile pluzima dispenset atq distribuat: quatenus eius temporibus compostellana beati Jacobi ecclesia ad maiorem Rubime tur dignitatem. ll.

De nauibus sarracenorum captis abiuentibus.

A temporibus. d. regis bone memorie sarracenis ab Hispali ab almaria. o Lisbona. et a ceteris locis mari finitimis nauigio in galliham uenire consue uerant. ecclesias destruere ac cumburere. et quecunq inde abstrahere. ho mines alios trucidare alios uinctos ducere, mulieres q parvulos captiuare cetera que sibi necessaria erant rapere, uineas arbores succidere domos incendere castella etiam scutum sancta Maria delancata et in sancto Pelagio de luto accidit: crebris assultibus inuadere atq iterum pere: cratis prementibus. hac de causa a medio Aprilis usq ad medi um nouembris littora gallihani maris deserta et depopulata erant tan tum sarracenorum audatia hac frequentabat. Quapropter predictus bea ti Jacobi archiepiscopus et sancte romane Ecclesie legatus dolore pater no compunctus qm in partibus Gallie homines nautice artis peritia non habebant. Anglatum. Genuam et Pisam. nuntios suos miserat. Qui ad se peritissimos nauium artifices illuc uenire facerent. Qui Plura. Ge nuensis nomine Augerius peritissimus nauium artifex duas naues que vulgo galee dicuntur mira composuit. in quarum compositione archiepiscopus multam pecuniam multasq dispensas expendit. Eodē igitur anno quo facte fuerunt idibus iunii admonitione archiepi cum nauito suo predicto augerio armati naues ingrediuntur terram.

Pelagio, vt pagina sequenti.

Sarracenorum adeunt ciuitatem uisse trucidant, capiunt incendunt succidunt
Domos. quibusdam Sarracenorum nauibus captis destructis atq; incensis
aliis secum adducentes aurum argentum. captiuos uectes abundantibus de
scendentes ad propria reuertunt. ex tunc Sismaelite beati Jacobi prouinciam
nubi in multitudine nauium inuadere non audebant. quodam denique tem
pore Sarraceni Sispalenses et Lisbonenses in magnis nauibus prouinciam
beati Jacobi inuadunt et multitudine sua uallati circumquaq; depopulantur.
paucos tamen homines captiuauere alij enim ad montana confugerant tan
dem ceteris ad propria redeuntibus quedam naues remanserant sin in
sulis stetit omes. Soluata festiuia more celebrabant. Quod cum comperis
set predictus compostellane sedis archiepiscopus sancte romane ecclesie
Legatus. propere illam adijt ciuitatem conuocat jubet atq; suadet eos ut in
structis nauibus archiepiscopi atq; suis Sarracenos persequantur. Ut liceat
am Hos Sortatur utrumq; cum ciuibus in Sarracenos uires suas experian
tur, Tunc ciues instructis nauibus alto se committunt et circumquaque
per insulas Sismaelitarum naues requirunt. Quos ut inuenerunt eis cas
tellum sancti Pelagij dicto quippe applicuerant littora et necessaria
sibi in naues comportabant: et crebrescente iam crepusculo ne nostri aufu
gerent additus maris excubantes possederunt. Mane autem facto ciues se
unanimiter accensi et preparati ad bella facto agmine Sarracenorum na
ues inuadunt. Quos cum uidissent omnes Sarraceni ppete cursu ad se ue
nientes: tonsis incumbunt. ad arma concurrunt. nec signum ad bella
parantur. Circum ciues ut pote aggressores audatius irruunt in agere
nos. uasto impete ferrei rostri nauium naues gentilium ferunt, saucias
dissipant. et eodem congressu in eorum naues insiliunt, hos trucidant
alios in altum proijciunt, alijs ut pote capitis miserentur Sismaelite aut
alij bellare, alij remigare, alij natando fugere temptabant. Interea
quedam naus Sarracenorum bellatrix ceteris absq; suis manibus ciuen
sium elabitur et sic aufugit. alie uero tres a xpianis tenente sunt. Interea
ti sunt ibidem xv Sarraceni captiuati centum minus duobus preter arma
et spolia xpiani quia a Sarracenis captiui deferebant. Soluti sunt.
tandem ciues cum tribus captis nauibus, cum captiuis Sismaelitis
et cum spoliorum multitudine ad propria cum gaudio reuersi sunt. Sonum.

Sarraceni cum nauibus Galleciam intrant.

Insulæ Gallecie ad
centes. Nunc, vt credo,
Varonę insulę dicuntur

omnium qui intam partem predicto archiepiscopo et sancte romane Ecclesie legato ut pote domino suo cum his que ex hauium suarum proprietate debebant dederunt. Vniam alij atq alij sarracani sepius tali homine captiuati xpianorum ueniam ut q xpianis facere consueuerant iamo do innagarenos conuertatur. ||

De coutumitulam et tamaram.

1123. aut 24. Eodem tempore regina .v. uenit in gallitiam ut quasdam discordie faccias non modicum accensas extingueret. Quod patrocinio atq consilio predicti compostellane sedis archiepiscopi et sancte romane ecclesie legati partim effectui mancipatur. Interea cum regina compostelle indulgeret more archiepi ad sublimationem et augmentationem Ecclesie beati Jacobi tam in secularibus q in ecclesiasticis propensius ambelana. cum regina consilium habuit ut cautum inter ulia et tamaram predicte Ecclesie conferret. Cuppe compostellana Ecclesia circumq potestatem et imperium habebat sed cautum inter ulia et tamaram nondum habuerat, quod ut fieret magnum et difficile ad impetrandum erat. Igitur ut compostellana beati Jacobi Ecclesia cautum inter ulia et tamaram in posterum habeat predictus compostellane ecclesie archiepiscopus et sancte romane ecclesie Legatus dedit regine .v. de thesauro sancti Jacobi mensam argenteam de xaginta marchaum et .x. marchas argenti de suo. dedit autem regina huiusmodi cautum ecclesie beati Jacobi inter ulia et tamaram scriptis firmis atq indissolubilibus uidelicet, si quis alicunde ueniens inter ulia et tamaram absq saione compostellani archiepiscopi pignoraret ut predam inde abstraheret aut alio modo coutum infringeret. pariet .vi. millia solis compostellanę sedis archiepiscopo eiusq canonicis. Quod si a ligus de his qui inter ulia et tamaram morant absq saione compostellani archiepiscopi inter ulia et tamaram ~~pignoraret~~ uel alio modo predictum coutum infringeret persolueret quingentos sol. predicto archiepiscopo eiusq canonicis. quod in scripto testamenti regina .v. super hoc dati firmius atq plenius scriptum reperies dedit preterea eadem regina Ecclesie beati Jacobi scilicet archiepiscopo eiusq canonicis terram de dormiana per terminos suos cum hominibus et cum caractere suo sicut in scriptis horum resonat. Medietatem quoq insule Laconie quam predecessor bone memorie didacus

Sayo.

Insula Laconia.

…copus amissarat, et aliam medietatem eiusdem insule que ecclesia beati
…obi in hiis guerrarum temporibus cauerat. utramq; medietatem insule
…onie predicta regina ecclesie beati Jacobi scilicet archiepiscopo eiusq; cano
…scripto firme atq; indissolubili contra dictu[m] horum omnium scripta
…ree tenda in vita lega beati Jacobi reseruata. Sabentur ut sic et alia co
…lio atq; prudentia predicti archiepiscopi et sancte romane ecclesie legati
…Jacobi ecclesie emen adificata. —

De edificatione Boneste

…amquam predictus archiepiscopus sancte romane ecclesie legatus ad se
…ficationem et ad sublimationem ecclesie sue totius anhelaret ut supra pra
…eaumus. seculari tamen prout decebat proinde pertractabat uidelicet
…ut ecclesiastica tota animi intentione disponeret, et seculares quanti
…interesset curam adhiberet, abolerit quoq; quantum potuit grauis atq; abo
…das consuetudines, ex precepto namq; regis hispanie ruscho atria castella
…ad occeanum mare conueniebant. ad edificandos muros castelli nomi
…Boneste. cui sine calcis lineamento constructi ex munite lapidibus
…libus interpositis ruinam assidue minabantur uerebantur nimium hispa
…ne anglici uel normannigene siue alie barbare gentes ex hac parte na
…o Galliciam aggredezent. cuique Bonestum quasi quedam claus
…z sigillum est Gallicie, quod si exteri gentes hunc locum sibi preri
…nt. munitione iniquam compossita Galliciam inuadere atq; depopulari:
…manibus haberent quod hispanie rex ueritus. dederat edictum ut age
…aripa fluuij nomini Ist' urq; ad mare bis in anno ex consuetudine
…esh muros facile cassuros atq; ruinosos reedificatum tempore statuto
…enirent. quod reedificationibus his laboriosum atq; difficile nimium et
…q; nimium erat. Cresconius tamen bone memorie ecclesie beati Jacobi
…opus idem castellum turribus excelsis atq; muro firmissimo partim
…erat successor quoq; eius discacus episcopus eiusdem castelli partem
…ficauerat. Nichilominus tamen predicti coloni certis temporibus re
…ficatum muros et turres confluere cogebantur, unde predictus archie
…opus et sancte romane ecclesie legatus admodum compatiens pacis
…onsilio cum adefonso catholico Rege hispanie et cum genero eius co
…e Raimundo totius gallicie domino nec non cum canonicis beati Ja

Comes Raymundus Galli
cie dominus. — —

cobi' et cum suis ciuibus Gallicie predictum castellum firmissimo muro clau
sit' et turribus excelsis munuit sicut nos indicat usq; hodiernum diem
o q̄ misericorditer. o q̄ gloriose egit qui Galliciā colonos tanto labori ob
noxios liberauit atq; regui' dicti' consuetudinarium opus obliterauit

Quod Sarracani' uoluerunt aggredi' Sonesium et de compassione maioris tūr.

Sarracenī clanc aduentant diruunt Castrum Ste Marie de Lancada, et explorant Honestum.

Quodam denīq; tempore Sarracenorum multitudo nauigio Galliciam aggre
dit'. et debellato capto atq; destructo castello Sancte Marie de Lancada
ad debellandum et capiendum Sonesium animos intendunt. Quippe tanta
erat eorum audacia multitudo Quodit innotuit predicto archiepiscopo in festo
Lemnitate passionis beati Jacobi' dum matutinas psallerent cursu preciso uelo
ciss'imum ignem ascendens' tribus tantum comitatus militibus Sonesium adijt
ut prius q̄ Sarraceni castellum inuasissent aut obsedissent castellum ingredi posset cum militū compositis cuneis eum post sequti sunt. Quod Ismaelitā
rum audaciam detestauit. Sequti tamen nocte eorum princeps qui lingua sua
alcaida dicitur, Montanum conscendens cum ccc. peritissimis atq; expedit'
simis uiris uenit explorato situ loci, munitione castelli bellatorum multi
tudinem utriq; que minus firma compererit promptissimo diluculo cum exercitu
suo debellare castellum accelerauit. Sedulo satis circumquaq; exploranit.
et eo archiepiscopum cum bellatorum multitudine aduentasse presentit uenire
sus est. et sic a proposito destitit: non ausus predictum castellum aggredi
ea propter archiepiscopus ab hac die secum excogitare pertractauit ut predic
tum castellum firmius muniret. Verebatur enim ne aut Sarracani aut alie
gentes ex inopinato predictum castellum ingredientur et curam circa beati Jaco
bi prouinciam impedimentum parent. Accepto itaq; consilio cum canonicis suis
et cum Gallicie principibus turrim aliarum excellentissimam atq; firmissi
mam in medio castelli composuit, in cuius compassione maximos equidem
sumptus fecit, nimirum fecit eam superominentem ceteras ut pote caput
et dominam totius castelli. Sicut enim aquila ceteros aues precellit atq;
dominat. Sic turris illa ceteras turres castelli illius precellit eisq; domi
natur. Scitum sane consilium ceteras turres totumq; castellum turris illa
si necesse fuerit tuebitur ne Sarracenorum aliarumue gentium incursus for
midauit. Et si quandoq; sancti Jacobi archiepiscopus uel eius canonici,
ad predictum castellum uenerint siue quod absit inimicorum suorum im
petum ab urbe sua declinauerint in turri illa commorantes ut pote domini

ut pote fundi possessores tot castella possunt. et dominabuntur vastatis cuncta. Est enim rota fortune: nunc blandit: nunc aspera minatur. Ideo quisq; quod sibi restat operam satagat &c.

Quod construxit nova palatia.

Predictus archiepiscopus Ecclesiam beati Jacobi cum Ecclesia struxit in seculis ualde sublimauit: augmentauit atq; dilatauit. Magne equidem prudentie magneq; perspicacitatis uir ad Ecclesiastica pariter et ad seculia satis prouidus sicut usq; in hodiernum diem patet. Preterea quoniam palatia sua in quibus compostelle morabatur minus idonea erant. quippe illo confluebant reges consules cetericq; primates undiquaq; ad compostellanensem uenissent urbem decebatur palatia idonea immo regalia haberet utpote sancti Jacobi archiepiscopus et sancte romane Ecclesie legatus: fecit itaq; palatia seu Ecclesiam beati Jacobi ampla atq; excelsa idonea itaq; atq; regalia qui hactenus principum atq; populorum ut decet capere sufficiant. In eisdem quoq; palatiis pilari fecit fieri puteum magne profunditatis multo artificio ut ree indicat sic namq; consuetudo est ut in regalibus palatiis aquam ad hauriendum presto habeant pluribus usibus profuturam. Et quia ab hijs palatiis procul erat chorus beati Jacobi et laboriosum ualde erat illi assidue descendendo et ascendendo ire ac redire. composuit capellam suam sursum super porticum antequam fit Affl.
moneta in fronte Ecclesie beati Jacobi dextra egredientibus ab ea de apostolica Ecclesia. Denique consecrauit eandem capellam in commemorationem beati Pauli apostoli, beati Gregorij, beati Benedicti, et beati Antonini prius namq; anteaq; fieret presens beati Jacobi Ecclesia, altaria sancti Benedicti et sancti antonini fuerant in turribus quas ad munitionem apostolice Ecclesie fecerat Cresconius Episcopus ante ueterem beati Jacobi Ecclesiolam, hos tunc predictus archiepiscopus destruxerat construendo hanc insignem apostolicam Ecclesiam. ob hoc ipse beato Benedicto et beato Antonino honoris uices recompensauit ut quia eorum altaria destruxerat eorum commemoratio in predicta capella haberetur quod in factum est./

De concilio Compostelle celebrato.

Transacto aliquanto tempore predictus compostellane sedis archiepisco

Concilium Compostellanum.

Petrus Lucensis
Mindoniensis
Astuxiensis
Auxiensis
Tudensis
Braccarensis
Conimbricensis
Elect Salm.
Elect Abulensis

fuset sancte romane ecclesie legatus. v. idus proximi Januarij concilium Compostelle ex precepto domini pape Calixti celebrare stabilivit. Episcopos itaq; et abbates cum principibus super quos sancte romane ecclesie legatione fungebat. Litteris suis ad concilium vocauit. videlicet. p. Lucensem. mindunensem. p. astoricensem. D. auriensem. a. tudensem. p. briatzarensem. c. coslibriensem. c. ellechum salamantinensem. p. ellechum auilensemet eorum abbates. ex quibus quidam cum predicto concilio non interessent nec p se nuntios mitterent. Sententiam in eodem concilio super eos promulgando pontificale atq; sacerdotale officium eis interdixit donec ei satisfacerent.

De litteris domini Pape.

Eodem tempore papa Calixtus ex dilectionis affectu predicto archiepiscopo et sancte romane ecclesie legato has subscriptas misit litteras.

De statu Calixti pape.

Calixtus Episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri. d. compostellano archiepiscopo et sancte romane ecclesie legato salutem et apostolicam benedictionem Spetiali fraternitati tue statum nostrum. et que circa nos sunt pro dilectionis affectu decreuimus Specialiter indicare. Nos siquidem postq; in urbe honorificentissime suscepti sumus in benetenta. nostra parte. et inde in Apuliam usq; Sanum descendimus. Apulie ducem cum principem; et alios comites et barones de in homenagium et fidelitatem suscepimus. ad urbem postea prospere redeuntes beati petri ecclesiam quam fideles nri de inimicorum manibus liberauerant restituimus. Ibi per altare beati Petri missarum solemnia celebrauimus et in eadem ecclesia presbiterorum diaconorum et subdiaconorum ordinationes largiente domino fecimus. Nunc secure atq; pacifice per dei gratiam in lateranensi palatio permanemus. Rogo itaq; frater karissime ut matrem tuam Romanam ecclesiam sicut bonus filius diligas ad honorem et substentes. Sane dilectissimum nepotem nostrum Illephonsum regem dilectioni tue attentius commendamus rogantes ut cum secundum datam tibi a domino sapientiam consiliari studeas et iuuare. per hoc enim fm. tuam nos precipue diligemus. et m. tuis te petitionibus libentius audiemus. Preterea sperau

Calixti Pape de Burdino victoria.

laterum. d. abbatem. amore nostro amplius habeas commendatum. Datum Laterani ij Kalen. Januarij. &c.

De Litteris Patriarche

Has quoq; litteras misit eidem archiepiscopo Veramundus Patriarcha Hierusalem. ii.

De oppressione ciuitatis Jherusalem.

Veramundus dei gratia Patriarcha Jherusalem. et d. sancti sepulchri et conuentus canonicaq; meius dem Loci: d. dei nutu sancti Jacobi archiepiscopo: et sancte romane ecclesie legato et uenerabili eiusdem sedis cardinalium collegio. cum omnibus sibi subiectis abbatibus clero. baronibus et populis: uidere bona domini in terra uiuentium. uel bonitatis et prudentie fama. sepe ad nras aures peruenit. sed nuper aduenientes fratre nro et

eadem nobis referente et his maiora. ardentius uie sanctitatis amor incendit. huius nostris insequit, et quia nunios suscepistis honeste tractastis beneficia exhibuistis in nro loco ob amorem dei et gloriosi sepulchri reuerentiam: uerbo et admisit pius pater apud ceteros profuistis, certi supplicamus et innumeras gras deo et uobis referimus. Et ut eadem faciatis humiliter uris affusi genibus postulamus, sed quia uobis hec recompensare nequimus pro uobis et pro statu ecclesie uestre assidue orare decreuimus et eadem a uobis accipere obsecramus. Orationibus namq; uris et animis temporalibus munitis Eleemosinis uris ceterorumq; fidelium sanctis exhortationibus uris caute entes refici exoramus, neq; hoc sine magno merore scripsimus, nostris enim exigentibus peccatis solito crebius diuersis plagis deo permittente affligimur. Celum namq; quadriennium est. nec modicum non dedit. nec terra nra fructum sui

Fames in Palestina.

si quid terra ei parum produxit Locusta et bruchus cuius non erat numerus spicas cum stipulis consumpsit. quas referamus sobtiles incursus: undiq; sarracenis uallamur ab oriente namq; et babilon. ab occidente ascalon in littore maris assita. Damascus a septentrione quibus fida regna et ceteri innumerabiles non interuenisse. nec impugnantur nare mus. quotidie inuadimus quotidie trucidamur captiuamur. priuatis capitibus fris et auribus tradimur. ut oues undiq; quid multa! pronomine Jesu antiqui ciuitatem sanctam Jherusalem et crucem dominicam et sanctissimum christi sepulchrum deseramus. mori parati sumus. quare quid in tanto discrimine possitis ne cessatis cum pungi mia perpendite. Clarissime archiepiscope uestris

prosthat genibus, effusis Lachrimis seu quantis uos affligamus nobis subuenite. o gloriosissime athleta dei moueant uos preces nre, moueat uos lamentabilis clamor monachorum canonicorum. moueant uos lachrime uiduarum et orphanorum audite gemitus compatientium proximorum aduc in toleribilis planctus pauperum per plateas Jherusalem iacentium descendat ad ihima cordis incomparabilis labor militum. seu paucorum. quid pauca memoremus dicamus pedium inclusos in turribus et in muris Jherusalem atq; ceteris caueris quotidie pro nobis manes et uium auxilium expectantes. quasi columbe ad fenestras suas soli domino uacantes. quibus postea dignis respicite oculis supercunctis sacrosancta loca dominice passionis Re surrectionis et cetera uias excitent mentes Venerabilis pater, cui misericordissimis pro nomine Jesu dubitat mori obi dei filius pro nobis non dubitauit expui crucifigi. ad hoc deus suum negotium credimus uos reseruauit explendum ergo dilectissime frater. cum clero et populo uobis comisso labore uiriliter exercitam expugnatores nobis pro celerime succurrate aut si ipsi uenire non potestis transmittite quos ualetis deo iuste neq; hoc sine magno merore scripsimus. Nec enim amuris Jherusalem aut a ceteris locis audet exire nisi cum armata manu militum. aut predium spatium unius miliarij circo minus. quibus cogimur diuidere: que solebamus comedere. certe usq; ad portas Jherusalem sarraceni uenire uix trepidant. quare si uenire differetis timemus planctus planctu magno supermortuos Jherusalem cotidie. quia non fuit qui adiuuaret, nec immunes nostre mortis eritis. quia aduocati succurrere nostris. nil uero iam nobis restat nisi mortem subire aut si liberet: fugiendo mare transire: quod absit quid agendum sit: attendite si enim clamorem nostrum non audissetis autumnos uel cartas nras nonne audisset. forsitan aliquam excusationem habetis si amodo qualem uenite. uenite. quicunq; in tantum auxilium uenerint omnium peccatorum unde penitentiam acceperint uincula auxilio dei relaxamus et imponimus super humeros agni et qui tollit peccata mundi quanta hoc ne dicimus qui uenientes, aut uenire uolentes adiuuant. aut eis sanum consilium ueniendi dant aut eorum causas in pace custodiunt sunt repleti perpendite quanto uero gladio anathematis disturbatores aut causarum eorum raptores sunt ferendi ut iustus iudex animaduer

tito ualete. l. De discordia et reconciliatione archiepi et regine.

Eo tempore regina .v. uenit in galleciam ut quorundam principum rebellionem obtunderet. et gallitiam ocho discordie accensam sedaret. Cepit itaq; comitem M. et compedibus obstrinxit donec per manum predicti compostellane ecclesie archiepiscopi castellum ei reddidit et pecunias exsoluit immensas. post hec regina compostelle diuus more indulgente discordie semina cepit pullulare inter archiepiscopum et reginam. ferebant enim q regina dolose machinaretur captionem vel necem archiepiscopi si posset. Cuius rumoris causa archiepiscopus armata militum ac ciuium manu circumuallabatur. Cuius doli argumenta quidam de familia regine cum forte aule secretiora ut forte interdum adiret audierat et cuidam precordiali suo de familia archiepiscopi seruo narrauerat. Cum autem fama super hoc crebesceret quesitum est. a quibus tanti mali incendium exortum fuisset tunc prosiliit in medium ille de familia archiepiscopi miles uidelicet et quid uel a quo uel qualiter audisset patefecit. quippe malebat prodere consilium quam mm. At ille quia doli argumenta prius propalauerat, uidens penam merito sibi adhibitam si accusatoris sui assensum preberet et tanti facinoris auctorem se profiteret. attentius detestari et iurare se numq talia protulisse cuiq; pluria non imperante archiepiscopo, sed neq; prohibente duellum inter eos. uidit regina consumpsisse potuit. Quia archiepiscopali milite victoria triumpho et regine militie archiepiscopi precibus iusto cecidato, quod antea ne ordinatione sua quelamine se fecerabat remota successione reuellatum pedam habere. regina tamen quibuscunq; modis potuerat rebellem nec mollitam fuisse nec edmisse asserebat. Tunc ut nebulam que interesse et archiepiscopum sibi fouerat. ancelauit. sciebat enim quod nisi per archiepiscopum Galliciam regnum nullatenus habere poterat. et erat fundibus removeret precibus supplicare cepit archiepiscopo adhibitis sibi adiutoribus Henrico abbati sancti Johannis de angeliaco, et Stephano cluniacensi camerario magne scientie atq; auctoritatis. uiris per hos regina pacis confederationem interseret archiepiscopum reformari ancelauit. Sciebat enim quod nisi per archiepiscopum Gallitie regnum nullatenus habere poterat propterea tamen perse quam per

Comes Menendus aut Martinus? capitur

duellum in curia Archiepiscopi.

dictor coadiutores qm̃ p̃ alios satagebat quatenus archiepiscopi p̃ a
trocinio requaq̃ careret. Horum atq̃ aliorum supplicationibus interpos
tis archiepiscopus regine precibus condescendit. impresentia itaq̃ ac tes
monio abbatis angeliacensis atq̃ camerarij cluniacensis qui hunc tempus
compostelle adeant regina conenit̃ fedus cum archiepiscopo stabilietdo
sanxit; et sic ei fidelimet amicam coram predictis testibus fore spopondit
et addidit quoq̃ predicto archiepiscopo totius gallicie dominum /omnes
principes suos ei hominū faciendū iurare et in facumest. profecto ex precepto
regine suis petitis principes superius. fedenandus Johannis, uezenundus
Suarizi. Johannes didacides. ceteriq̃ principes gallicie fecerunt hominū pre
dicto archiepiscopo et sancte Romane ecclesie legato et sect sua cius do
minio fideliter suppositurum hunc dominum hunc patronum. hunc regem.
hunc principem salua fidelitate regine cuius nutu hec fiebant sibi propo
nentes addiderunt et quod si regina muitamuet euidentiam in archiepisco
pum. p. facere presumeret oms prout eis precipisset archiepo rebelles regine.
adiuersarentur. et fidele hominium archiepiscopo exhibentes fideliter ob se
querentur. Quod ita forte ab eis iure iurando sanctitum est. precibus quoq̃
regine huius federis conditioni additum est. Quod si regina horum rea
quolibet dolo haberet. abbas angeliacensis et camerarius cluniacensis
ut pote tante reuerentie tante q̃ sedis persone domino pape abbatq̃
cluniacens episcopis negotium et principibus tante tanti federis seri
em tante q̃ pactionis abstinendum fore mis proclamarent, et vniuersas
regine ut pote tanti federis violatrici iniustos facerent ipsi. quoq̃ regi
ne compulsi precibus eam sedis sanctitudo fidei osculum dederunt
archiepiscopo parcitentes A regina huius federis rea foret: quibuscunq̃ mo
dis possent tamq̃ p̃ se ipsis tantum negotium sedis clarent, et ar
chiepiscopo auxilium p̃ posse suo prebecerent.

De destructione Castellorum et
alterius in urbe
ssi.

Ex hoc autem federe inter archiepiscopum et reginam fidelitatis atque
amicicie gratia adeo conualuit: quo Gallecie regnum a rebellium
triannorum rabie archiepi eripuit. Castella quoq̃ que Ecclesie beati Jacobi

Petrus Petrides Lupus princeps.

inuitꝰlia et regine infesta erant fundo tenus diruit. intabescolo namq; federa
dus Petri consulis filius castellum nomine Sanctam companeiat. Cumq; bea
ti Jacobi Ecclesie inquibusdam aduersaret. ab archiepiscopo diuum est. pretª
comes qui per manum archiepi regine cuserat uincula regni ambitione III
accensus. quod regine captione coactus dederat pronus ad omne nefas adi
piscendi nitebatur. Castellam itaq; atq; ecclam. montem Nosum Lemadas Bordq;
affinia quere simulꝰ inquietabat. quorum quidem non modicam partem
uiolenter adeptus est. Componit quoq; castellum in ripa issi; quod Sonori bea Ysere fluuius.
ti Jacobi et publice uie iter agentibus quasi latro insilia insidiabat. utpote
predonum atq; latronum comodium. Cum autem inter Reginam et filium
regem. A. pacis atq; dilectionis federa archiepi misericordia restaurarent causa
comitis captiuandi rebellionem mater cum filio Galeciam adijt. deinde de III
precatorias archiepiscopo litteras direxerunt. quatenus ad edomandam preto
xati tirranni seuitiam auxilij manum porrigeret. Archiepiscopo itaq; collecta co
postella ciuium multitudine ascita Gallecie principibus quorum dominio su
berant cum in me militum atq; predictum castellum in ripa Isri obsessum
atq; destructum properat. Quo cognito nequaq; caruit. Eadem namq; die
qua obsessum est. Comp castellani crebro assultu expugnantes. nec ullum
bus amorum lapidum uice cedunt. ne obsessum audacie parcunt, instant.
ruunt et sanguinem obsessorum sitibundi requirunt. tandem sequaciꝰ atq;
peremptis inuadq; pluribus. compostellam uno impetu portas et muros castelli
irumpunt et castellum ingrediuntur. Postes capiunt eorum spolia diripi
unt, et castellum funditus destruunt. Cuius rei euentum archiepiscopus ce
teris Gallecie principibus dedit in exemplum ne castella ppe Sonorem Ecclie
sie beati Jacobi edificare presumant neue cui obsequi debent rebelles existant.

Hoc scriptum Mauricius Bracharensis archiepiscopus predicti sancti Jacobi Mauricius Bracharensis archiepus.
ep fecit in tudanensi ciuitate quando accepit abeo preshimonium quod infe
rius scriptum est. Anno M. C. xl. vij. et gt xvij. cbalen. octobris. Annus M C xl x.

Ego Mauricius bracharensis ecclesie archiepiscopus de manu amici et con
fratris nri domini Diderici Venerabilis compostellane Ecclesie Epi. iij. sus
cipio in preshimonium sicut secundum medietatem, possessionum uel terre di
tatum quas habet Ecclesia sancti Jacobi in portugalensi terra a flu
mine Limie usq; in locum silicet medietatem Ecclesie sancti Vitꝰ Flumen Lima.

uxet sancti Jacobi cum omnibus appendicijs suis, et meditatem uille que
Villa Corneliana. uocat Cornelliana cum omnibus adeamperti nentibus, et ceteris uillanis
que ad prefatam beati Jacobi ecclesiam pertinere dinoscuntur ut teneant
abeo et possideam. et quando ipse recipere uoluerit ei uel ecclesie sancti Jaco
bi quete dimittam et restituam.

Ego Maurinus prefatus archiepiscopus manu mea confirmo.
Cui. p. f. Ugo archidiaconus sancti Iacobi confirmo.
Munio Adefonsi eiusdem loci thesaurarius confirmo.
Petrus Didaci canonicus sancti Jacobi. confirmo.
Vimara Bracharensis ecclesie prioi et archidiaconus. confirmo.
Bernardus eiusdem ecclesie magister. confirmo.
Ego didacus sicet indignus ecclesie sancti Jacobi ipsius manu mea. pf.
Munio Gomez archidiaconus notarius ii.

De posteriozibus iuramentis factis contra priora

Quoniam regina predictum Compostellane sedis archiepiscopum et sancte
romane ecclesie legatum posteriora priorib⁹ contraria tenens sibi facere
cogerat iuramenta: diuit apostolicum papa Calixto huius modi li
teras habere que cuncta priora sancirent, et posteriora uoluit uiolenter
extorta iuramenta nulla haberi facerent ii.

De confirmatione priorum iuramenti et cassatione contrariorum.

24 — Calixtus Episcopus seruus seruorum dei dilectis fratribus et filijs Epis
principibus comitibus militibus et ceteris fidelibus per Hyspaniam salu
tem et apostolicam benedictionem egregie bone memorie Adefonsus rex de
functo genero nobilis recordationis raimundo comite frate nro filiam
Raymundus Comes fa obierat. eius legem instituit et regnum per iuramenta. postmodum statuit ubi pro
utuos ipsi certus cognouit. postea uero ipsius uxor regis matre predicti
regis filia cum eum coronari fecerat alia iuramenta prioribus contra
ria uiolenti extorsit. et ad filij sui destructionem materne pietatis obtu
tus sui molimen interdixit. Quod profecto quam impium sit rerum ra
tioni contrarium, omnis ratione uirens facile potest aduertere. nec pie
enim auus sue neptis diminutionabiliter detrahendum nec mater
aduersus filium tanta debuit requisse animositate per quam quod filio
iuraueat ad aliud eggrediatur. apostolica igitur auctoritate pre cipi

mus ut pro sequentis iuramenti tenore que apredicta regina facta est nul
lus omnino dimittat cum filio eius primum obseruet inuio labiliter juramen
tum. Cum enim pactus ius iurandum legitime factum aliud fieri non debue
rit quod postea contra illud extorsum esti minime obseruandum est. Datt.
Venetijs iij non. Martij.

Consilium B. Romani Cardinalis.

B. Sancte romane Ecclesie cardinalis apostolice sedis Legatus. d.
compostellane. a. Sal. vissis dilectionis tue litteris et auditis pontu galen
sium Epi lib sicut nobis retulit fieri precepimus. Si tumopere tibi cauen
dum est. ne inconsulte incipias quia undiq; tibi parantur insidie Quo circa
pio potissimum utere consilio sicut Venerabilis frater noster portugalens
Epus ex tua parte tibi significabit. Crucem uero quam ut nobis fieri faceres Affs.
tibi per eum mandauimus. te ut diligenter et cito fiat multipliciter roga
mus. ut autem concordiam et pacem cum regina facias consilium damus
saluo tamen ordine tuo atq; honore. Quod uero tibi mandauimus ut le
gatos ad concilium mittere debeas. ideo fecimus ut consilium quod portugalen
sem tibi dirigimus per eos minime remaneat. Valete.

De amicitia D. Romani Cardinalis.

D. Sancti Jacobi dei gratia reuerendissimo archiepiscopo cunctis uicijs inimico. d. Sancti Laurentij in Damasco da. salutem pacem atq; amicitiam quantum tue dignitati dilectissime homini fidelis in omnibus exhiberi cupio ficuo uero diligentissime studuerim quamuis corporali sejungar absentia et deuote studebo dum uidero incognitum nonne uobis existimo ex quo in Sancto contubernio uno me fratrem amministrare dignitati studuisti. nunc autem quia quodam spatio tenarum diuidimur aduinicem et faciei uias dum desideratos videre nequimus de hospitate uia aliquid inti mare litteris remissis non dedigneminj et negotia uia quibus consilia uel auxilia subministrare potero canonico uro mittere non pigritemini qm operam libentissime dabo. preterea quemadmodum sup fis et cano nicus canonicos sicut amicus amicos supplicitet exoro, ut illud quod vobis cõmissi pro solita via benignitate erga me faciatis per huius cartule delato rem uero dilectionis mee sibi faciatis honorem. Petrum Cardinalem et Nobilem Salernitanum Salutt. / Decamicitia. p. clun abbatis.

Reuerendissimo. totis q; uisceribus complectendo patri Dno. D. Sancti Ja

Pontius Abbas Cluniensis

bi archiepiscopo et sancte romane ecclesie legato frē. p. frater cluni, seruus indignus deuotissime uoluntatis obsequium. et fidelis seruitij promptitudinem. Via fidelis deuotio et sincera dilectio qui erga nos habetis multum nos uobis efficit debitores. Referunt namq; nobis fratres nri quos uobis uenientes qm nos semper in corde et in ore uestro sumus. Quapropter rogamus ut omnipotens deus qui cordibus uestris inspirauit voluntatem precibus et meritis. beate dei genitricis Marie et sanctorum apostolorum Petri et Pauli et beati Jacobi ante cuius sacratissimum corpus presidetis. facultatem uos uidendi nobis concedat. et antequam de seculo exeamus nos ore ad os loqui permittat. Itaq; tam nos quam cuncta congregatio nostra orationibus et eleemosinis et in cetcris bene actis uestri memores semper sumus, et uobis omnipotens deus autor pacis et amator pacem et prosperitatem concedat supplicitur rogamus. Scire autem uolumus qm loco karissimi fratris nri domni Dalmacij de cuius desolatione multum dolemus presencium latorem dominum Hugonem quem plurimum diligimus ad uos direximus per quem eham. qm precordialissimus nos erat. omne bonum placite uoluntatis ure nobis mandare poteritis. Xpe Iesu pontifex summus pontificum uerum in pace gubernare et sublimare dignetur. valete.

De amicitia G ducis aquitanie et de ceteris

Guillielmus Aquitanie dux

G. dei gratia dux aquitanorum Jacobitano archiepiscopo gloriam et honorem coronari prudentiam uestram nō lateat quā regina nichil omnium cārā uobis etiā scitis se fidelitatem mihi promisit executa et quare repatriare festinauit in reddita autem aduersitate et uobis legitimo non auffus fui tum ipsius regine tum regis aragonensis metu. quod ego passus sum. Hunc autem peregrinum uir curam quem multum diligo quod reipsa experiri poteritis qui ons quos Silicia continet uir ordine dignitate et potentia precellit rogo ut dei pmumet mei gratia. eiq; iustum et regine filium sustentetis et defendatis et ne exheredet. faciatis. Nullatimet enim mihi quia rex et regina pacificati sunt et eorum fidat confederatis. hunc igitur eternam gloriam uobis inoppanorabili operando adquirere et de hoc ipso cum Petro Galliadensi comite et omnibus predictis fideliter agere loqui mihi et si cōmunicatu nō et eorum consilium cum defendere

Petrus comes. Et ut puto comitem de Tenna intelligit.

nolueritis. Laudo utrumnam via ex cathedra remaneat. Si autem cui dentia ura uiderit cum nec refugium nec auxilium illud habere posse quomodo securus sit cum honore amicham uram supplex deprecor ut cum mihi na ugio mittere satagatis. Ego enim si uisero ut aui sui scelee sit faciam. Quare de duobus istis silicet utrum cum manu tenebitis exprotegen donec ueniam an audito illorum quos dixi consilio iudens non bonum cum aquibus esse mihi mittendum disponetis scripto mihi citissime rescri naze. vigeat dignitas et probitas ura /

Aff quid petat.

If de amicicia. B romani cardinalis.

B. sancte romane ecclesie cardinalis et apostolice sedis legatus venerabi li fratri et amico suo charissimo. D. sancti Jacobi archiepiscopo salutem. familiarissimam nobis amicicium vram romane ecclesie nobis satis uhlem et honestam esse conperimus id circo eam intima charitate et celebi memo via retinemus. De liberalitate ura charitate et reuerentia ausbis beato petro cinobis exhibita per nuncium num fidelia preconia domino papemem laudamus. quod uale gratanter dominus papa suscipiens sicut clericus uester Laurentius qui curam intererat vobis referre poterit coram / omni cuia ura habundat gratias retulit et circanos et circa ecclesiam uestram totius beniuolentie exhibitorem se exhibiturum promisit. de labore nri creaer cius dei processu sedet de concilio quod apud Tolosam in dominica sexagessime deo annuente celebrare disponimus, venerabilis frater nos ter magalonensis Epus has nobis litteras deferens sicut familiaris nos ter vobis familiariter refert. pro quo rog amus ut reuerentia et obsequij gram illi ura charitate exhibere curetis per quem charneum reddierit / om nem voluntatem uram et quicquid dilectie uestre ex nobis placuerit per li teras uestras nobis intimari rogamus. /

Littere quas misit flandrensis comitissa
archiepiscopo pro negotibus st.

Archiepiscopo sancti Jacobi speciali domino suo C. flandrien sium comi tissa salutem cum dilectionis obsequio prosperitate si filium nobis ca gaudeo. a duersitatem uero si quam patimini nob condoleo, aut enim apos tolus gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus. Multimodas

dilecte dñe grates nobilitati uestre confero. in hoc quod ad filios fratris
nostri comitis. D. ut relatum est mihi. admodum ut exigit adolescen
tiacorum etas competit nobilitati uestre benigne et misericorditer adu
catis. Hunc exoro bonitatem vram quatenus quidquid circa puericiam con
ueniat si placet vobis per scriptum nobis notificetis. V.

Ad quam cognationem innuat, quos pueros nominet. Ego Flandria historia patebit.

Consecratio Spirinensis electi in abbatem.

Eodem tempore Martinus sancti Andree spirinensis monasterij electus quod in astoricensi situm est diocesi ad compostellanam uenit eccle
siam ut a predicto archiepiscopo et sancte romane ecclesie legato consecra
retur in abbatem nempe Astoricensis epe in predictum inimicitias exerce
batelectum ob hoc eius electionem cassari et eum ecclesiastica adhuebat
prelatione indignum Hic electus ad compostellanam conuolauit eccle
siam. Tunc archiepiscopus ne quasi iniuriam uideret. inferre astoricen
si epo. misit adeum litteras suas quibus spirinensis electi aduentum
aduentusq causam significauit. Denique addidit si astoricensis epe aut
alius siue clericus siue laicus predictum haberet impetere spirinensem
electum determinato tempore archiepiscopi adiret presentiam ibique iuro
rumq causa iustissime examinaretur. Hic cum ad eleti inpetitionem neq
epi neq alter accessisset: missis tamen ab epo ne consecrarentur litteris
quia nemo per litteras accusat. a predicto archiepiscopo et sancte roma
ne ecclesie legato supradictus electus consecratus est in abbatem II.

De aduentu regine in Galleciam.

Sedicio Gallecorum.

Idem archiepe per eadem tempora reginam tamen litteris quam pluribus sollicitauit ut in Galliciam rediret. Conflauerant enim quidam principes auis
cordie potius quam pacis amatores rebellionem in reginam et in eius fau
tores. Conspiuerant quoq municipia ac prauis uiris ei suppeditabant. con
cordiam utebantur in discordiam: Ceterum archiepe usquaquaq illis oppo
situs effrenem illorum audaciam retudit et pacem quanto magis potuit
reformauit at ubi regina cum filio suo tunc temporis cum pacis fede
re conuenerant, uenit in Galliciam archiepe cum exercitu suo et cum com
postellanis castellum q comes Munio in ripa Isi construxerat obsedit
et destruxit. nec non cetera castella que tirannica eiusdem comitis uel
aliorum tenebat rebellio capta et quedam destructa sunt. Tandem

Regina et Rex uenit in Galleciam.

Comes Munio.

reginaq; uenit compostellam cum filio suo et cum gallicie principibus.

De aduentu B. cardinalis compostellani. et de consecratione aui Lonensis electi.

Quo tempore Boso sancte romane ecclesie cardinalis et legatus beati Jacobi limina uisitauit. et ab archiepiscopo prout decet honorifice susceptus est et cum eo. 6. lascurrensis epe. huc quoq; cetu confluxerunt epi uidelicet. p. bracharensis. n. tudensis. d. auriensis. p. lucensis. m. mindoniensis. s. portugalensis. p. egobiensis. s. auilensis electus ut apredicte compostellane sedis archiepiscopa utpote suffraganeus eius consecraret in episcopum de cuius electione ipa illum sorte fuisse electum audiebant cum diuinis tractaret et coram tot idoneis sancte ecclesie columnis diffiniret ad sibi opportunum. Boso Card Legatus

Sancus Abulensis Epp.

Sancius

Cui cum consecraretur sanctum promisit obedientiam compostellane ecclesie cuiusq; archiepiscopo. Ego sancius auilensis ecclesie ordinandus epe sub debitam honorem et reuerentiam et obedientiam erga dei patres constitutam secundum precepta canonum ecclesie compostellane debitibus que eius impresentiarum dni archiepiscopi ad beneplacitum meum subituram promitto. et supra sanctum altare propria manu firmo. II.

De concilio apud sanctum facundum celebrando.

Concilium S. Facundi.

Post eius consecrationem Romanus Cardinalis et legatus compostellanus archiepe et legatus. cum cetu epi regina et filius eius rex. a. cum gallicie principibus de statu sancte ecclesie et hispanie regni admodum pertractauerunt. ad cuius rei dispositionem saluberrimam confirmandam eundem cardinalem apud sanctum facundum ad huc instan. proximi septembris Tempus. concilium celebrandum statutum est. ad quod concilium omnes epi et abbates a Burgis usq; ad oceanum uocati sunt Si cui sancti Jacobi archiepiscopus et cetui complices ab eo concilio se absentauerit se quenta indicabunt.

De federe archiepi et regine.

Inter predictum compostellane sedis archiepiscopum sanctaq; romane ecclesie legatum et reginam. v. quanta concordie federa sepius iure iurando sancita fuerint paucis plurimis sepius perstringimus. Timore namq; et seditione ne muliebris animus ad solita arma scilicet ad fraudem conuolaret archiepiscopus ethilians interseret reginam federa pacis iterum atq; iterum.

iuramenti renouauerat et renouata confirmauerat, hoc modo simul fere Gallicie campanie et castelle principes illexerat et eos circa iurando sibi obligauerat. Si regina predictum archiepiscopum uel caperet uel ab honore expellere temptaret, omnes qui iure iurando ne hoc fierent sanxerant, milites archiepiscopo postulauerant et regine adhesissent. Verum quia in Gallicia ueri et sancti amator, eius iustitie cateruarumq; uanitatum rigidus rectator. Ibidem fere omnes comites fortune uentum contraria sectantes, pauci admodum qui fideles habebantur, nonnisi qui secleris bonum nouerat usque ad unum. Quorum perfidiam expauescens archiepiscopus et quantum fieri possibilitas erat precauens in futurum cum anglia censem abbatem Ysti us regine contubernem. S. cluniacensem camerarium acceperat simul fe deris testes et fide data confirmatores. Quidam quoq; cluniacensis mo nachus Gizaldus nomine super inter archiepiscopum et reginam sanxerat federum conexiones. Adeo quod archiepiscopum reddiderat de humido fortem, de suspecto constantem. Quid non audet muliebris audacia, quid non presumet serpentis uersutia. Quid non aggrediuntur sceleratissima iuuencula. Quid audeant. quid presumant. quid aggrediantur muliebria figmenta. Que protoparentis nre satis indicant exempla. Nunc inuestitum an lacrima mens mulieris sanctum uiolat fasq; nefasq; confundit.

Quando archiepiscopus precibus regine ibit in portugalliam.

Verna bellum cum Terra fin sorore gessit.

Tude cluniac.

Cumitaq; predicta regina ad confundendas sororis sue regine portugallie. uires itidem ire disposuisset, supradictum archiepiscopum ut pote dominum et patronum suum ut fidelissimum adiutorem et protectorem suum ha clissimis aggrediri precibus ut secum illo ire non recuset. ascito sibi exercitu suo et compostellano. Difficile quidem erat compostellanos contra legis et plebis scita sua itidem usq; in expeditione compellere. Si tamen condescenderunt archiepiscopi precibus ac muneribus et cum eo omnes usq; itidem uenerunt. Hoc autem archiepe attencius laborauit fieri ut regine fidele cutile exhiberet obsequium. et rebellatis eius hostibus pacem reformaret Gallicie. Nempe portugalensis regina itidem circumquaq; olim inuaserat sibiq; mancipauerat. Que ut nouit aduentum compostellani archiepiscopi et regine actusq; exercitus. ex templo coadunato exercitu suo castrametatur est in alteza ripa minei, Sicut exercitus archiepiscopi et regine considebat illinc

Minneus fluuius.

portugalensium. tunc archiepiscope si portugalensium inquit exercitum
inuadendi nobis locus copia victoria est in manibus nris. Ceterum si
meus exercitum disterminat exercitum et sodalibus nostris est tam q̃ murus
quare compostellani et ytienses nauigio templent nauigio superare fluuii
et insulam que portugalensibus habenda proprio, erat enim in medio fluminis
minis insula preoccupare festinent, alijs nauibus alij natando superent
fluuium. hoc consilium profecto placuit regine et principibus eius, nec
mora. compostellani cum et ytienses cum electissimis militum naues cons
cendunt. portugalensium que per mineum flumen obuiabant inuadunt carinas.
et predictam insulam. audaci occupant congressu. quod audientes portugalen
ses, admirati efficiem compostellanorum audaciam. cuncta deserunt et in fu
gam uersi sunt, tunc exercitus archiepi et regine fluuium transeant. Insula in Minio.
et portugalie fines ingrediuntur. seges ad predam accinguntur. quid plura?
incendium rapinam et cruentum hostium sortiliter inuadunt, Tandem archie Vastantur Portugalie fines.
piscopus ut compostellanis ad urbem suam redeunt, reginam compellat. post
quam inquit nostrorum superauimus acies inimicorum ac superatas dis
persimus postq portugalie fines preter spem ingressi sumus. res ipsa exi
git. ut cum compostellanis in propria reuertar. mea namq non interest pre
dijs atq incendijs interesse. Sanctissima quatet ut ecclesiasticis operam ad
sibeam. ad hec regina sanctissime inquit atq reuerendissime pater et do
mine tuum consilium atq auxilium adeamus nos premonet patrimam
victoriam quidem nisi recuperauimus et que inimicorum fuerant possidemus
sola tui presentia profecit enerauit nostrorum potentiam inimicorum, quod
si ad propria reuertens absentauerit profecto nobis timendum est. Hemini
mici nostri uires resumunt et uictoriam nostre finis erit inglorius. compostel
lani non est enim ciuium diutius in castris morari. redeant ad propria tui
consilij et auxilij presens nos dextera protegat et tueat. Sic atq alijs regi
ne precibus condescendit archiepiscopus et reuertis compostellanis remansit
sit in portugalia cum militibus suis adquem. D. sancte romane ecclesie
cardinalis et legatus eo tempore huiusmodi direxit litteras. &c.

Inuitatio ad Concilium.

Concilium quando captus est Buacinus.

D. sancte romane ecclesie cardinalis et legatus venerabili fratri et amico ho
norissimo. D. compostellane ecclesie archiepiscopo salutem. dilectionis uestre
litteris gratanter acceptis. de prospero regis et regine eventu omnipotenti

domino gratias agimus. de industrie uestri quoq; consilio et auxilio
circa eor dem ad honoris uri augmentum nostre accendit animus. preter
ea memoue non ceciliat quod de disponendis negotijs eccles'ie hois
remendandis tot sinpathias sepane enarrantibus ad beati Jacobi et
nium spetialiter ore ad or consilium accedentes concilij locum et diem
statuimus, ad quod sicut presentialiter ore ad os ita nec quicq; presen
tiam uram uestri presentibus auctoritate apl'ica imitantes rogamus erm
fidelitate romane ecclesie exhortamur. ut ab eodem concilio nulla unq;
occasio uos retentet. sciatis quod absq; uos non adesse contigerit, et con
cilium per uri absentiam remanserit. vobis tantum ecclesie detrimentum
procul dubio adscribetur. et infuturum vobis hoc obesse timemus. Burdi
num a domino ppa captum et romam sicut meruit deportatum ab his qui se
uidisse testantur audiuimus.

Burdinus capitur.

De caphone archiepiscopi in ratisbona portugallie.

Post hec non modica parte Portugallie uendicata archiepiscopus et regina
obsederunt ipsam portugallie reginam in castro nomine Lamesio. et castra
usq; ad ouium protenderunt. illis quoq; deditis archiepiscopus secu
rus aut in portugallia sedem beati Jacobi silicet bracharam mediatatem
corneliane et cetera et recuperam distribuit uillis sue. archiepo composte
lano in portugallia morante in castris famosa prefaga futuri murmura
bat reginam. v. machinari caphonem archiepo quodcum plurium insibilatio
ne audisset archiepc utpote tantum tam abominabile nephas credere ab
horruit. ipsa quoq; portugalie regina ad permunitos suos mandauit caphonem
et modum caphonis inquiens, Caueat sibi archiepiscopus. Genum nimica
uerit soror mea procul dubio capiet eum. Cui intimi huius consilio interfue
runt facinoris ipsi mihi eius enucleauerunt modum caphonis. Quapro
ter ad quodlibet meorum ne capiatur confugiat castellorum. Sin autem
nauibus meis ad suam repedet ciuitatem. ab eoq; in quo numerum
transmeabit. manu capietur caphonis hec et his similia cum audisset ar
chiepiscopus noluit animum ad hec credenda inducere nec obsequio regine
se absentare, sed aut regina utrumne sane sue pitonis remoueret nebulam
multis pacis ac dilectionis federibus iure iurando confederata est. prete
rea interesse ipse tot tantos q; huius federis adhibuit testes et compatriotas
q; insanum est animum talia credere. Sane vbi sanxi cum ea federa concordie
et iuncte et fidelitatis famulatus sum. et famulabar. Quare ergo in

tantum protemperet facinus quare opus fuit ut diuersi tales incurre
ret. quare dñi et homines sibi infestos reddiret quod si sacerdos constanti
nie manus iniecere et hinc quam secunda tribus persequi ut ueros terra
rum ecclesie membra: cum melius est membra sine culpa incidere in manus quà
federa quis cum ea stabilita iudicat ut tranquilli possint retinere deus me li
beret de manibus eius. Tandem archiepiscopet regina cum exercitu suo a
portugallia reuertentibus uenerunt. hinc ad ecclesiam nouam ad cas
tellum quod est in ripa minei, Tunc regina ut pote dolo archiepi magistra sce
leris precepit dilecto militi archiepiscopi minetum transmeare ipsaueto
cum rege filio suo et cum archiepiscopo post remansit. Hoc autem machina
bant ne cum manus iniceret in archiepm. milites tanto facinori possent
contraire. Itaq; ut minetum transmeauit exercitus et in altera fluminis ri
pa tentoria posita sunt. Nam predicta reginal in compostellano sedis
archiepiscopum et sancte romane ecclesie legatum manus mittit sacrilegas nil
ueretur nil erubescit mens pectifero illita ueneno, nil abominabile refugit pri
mo archiepiscopus ne tantum aggrederetur nephas nec sic a fide et ueritate ex
orbitaret. cepit eam amonere. Ceterum in malignam animam non intrauit
sapientia et qui nocet noceat adhuc et qui sordescit sordescat adhuc, Audita
archiepiscopi nefandissima captione maxime archiepi Bracharensis et epi aurien
sis qui cum eo erant fratres fugam inire, Suus sceleratissime prodicio
nis habuit regina complices et coadiutores comitem Rodericum qui pascendi
Jerosolimis redierat. federandum Ihoannidem Joannem didacidem Joannem
Namnidem. Oduarium Rodonide. Aliam petridem et ceteros qui eos ab archie
piscopo tenebant pretimonia dato aliramento se fore amicos cuncti fideles
fecerant insuper archiepiscopo dominium hoc modo si regina in eum inicere ma
nus ut expellere et honore presumere, omnes unanimiter cum quibus cunq; possent
archiepiscopum ut pote dominum. et patronum suum adiuuarent in fest regine
quantam in clericos et in milites atq; in familos archiepi. predam ac des
tructionem fecerint proditores culpabilis capitis quilibet potest conijcere certio
rem capti sunt cum archiepiscopo tres fratres eius munio velmiradei Petrus
et item petrus. et alij complures. Capti est etiam cum eo Veremundus Suari
des. deinde ducitur archiepiscopus ad castellum Joannis didaci de ero
mine orzilionem et absinde sub custodia eius dem Joannis remotis iamase clericis
et militibus suis ex ceptis duobus aut tribus transfert ad castellum nomine

rizam. Sed siquidem predictis uere mundus licentia archiepiscopi et beati Jacobi canonicorum in terra eiusdem apostoli conshucerat. Sed nunc captione coactus regine contulerat priusquam summa tanti sceleris compostellam peruolauit. Ibi in festiuitate sancte Marie Magdalene. cum missarum celebrarent solemnia, uniuersorum amicos eius. quantus moror quanta mestitia in ecclesia beati Jacobi fieret nemo utique stilus non sufficiat enarrare. Confestim tota ciuitas conuolat ad ecclesiam flent. eiulant tantum in dominum et in archiepm. eorum fraudem intentam reginam apostaticam pacis et fidei uiolatricem. totius hispanie perturbatricem appellant. Quam nisi absoluat archiepm prope modum minantur coadunati denique clero et populo in unum: consultius et ad reginam ex communi consensu quatuor ex canonicis et totidem ex ciuibus delegantur. Scitaturi quare archiepm ceperit uel super eius licitatem quid animi habeat. Sed cor eius tamquam cor pharaonis induratum est. Sibi proponunt. Abit et anhelat cruenta eius rabies perdere beati Jacobi honorem. Si deus protegit spezzantes in se postea clero et populo compostellano renuntiatum est. quid animi haberet regina circa archiepm. Tum canonici conueniunt in canonicam adsh ingruntque iuramento ad liberationem archiepiscopi omnimodis se laboraturos et tam hereditates quam facultates si necesse sit pro eo daturos. Quod enim laicos ad idem ualde animauit eius lachrimas totius ciuitatis enumerat, qui gemitus et obsecrationes quotidie in ecclesia pro archiepo dicere sufficiat. Quis clerum ac populum in memoriam reuocet quam anxia fuisse nesciat. Omnia plena lachrimis omnia desolata. omia pastore uiduata uidebat. Postea regina nocte compostellam ingressa est. altera die in qua erat solemnitas beati Jacobi omnes canonici deposito uultus habitu sollemni nigris induti sunt capis et fustibus representantes lugubritem se habuerant quod ualde fuit molestum regine eiusque complicibus. Siquidem tantus cleri et populi tumultus in apostolica sepe fiebat ecclesia: quod tanti sceleris autores penam in caput suum reuerberantem reuererentur, Deinde canonici ac ciues ingenti supplicatione et obsecratione adeunt reginam ut quid de archiepiscopo sit responsura respondeat. Ipsaquidem iam adeptaerat castella beati Jacobi scilicet Sonnesium et Sandam Mariam de Lancada amunione galmiride frate archiepiscopi quem cum archiepiscopo ceperat, tunc ibi Babel clero ac populo quasi satisfaciens respondit, Ecce inquit cum archiepiscopo placet federa inire et eius liberationem diffinire uidelicet aut de omnibus de quibus eum in causam uocauero. archiepe mihi affatim respondeat. et satisfaciat. aut sue captionis calli

nia Sua et canonicorum Juramento sepulta mie mee attendat examinationem. Sotium unum eligeret. alioquin in tempa captionis mancipatum se cautum dolose aiebat ut interim ad castellum Sancte Manie de otres cum transferri faceret. et Sonorem beati Jacobi funde Annus perfundaret canonicas chām et alios uinculis mancipandos aliis omnibus expoliandos facultatibus aliis ab Ecclesia expellendos sattagebat. Suus hispanie nationis relatores canonicos cum eiusdem mittuntur ad archiepm. Cuibus uehuit regina ne de ceteris cum archiepiscopo Saberet colloquium neue amplius quam per dictum uimenbre rationem cum eis loquendi eis daret licentia. Insuper missi cum ad speculatorem silicet fedrnandum patridem clericum Suum qui ceorum interesset colloquio et ne amplius minus ue cum archiepiscopo misceruntur colloquia. Iuideret ut autem archiepiscopus impiissimam regine examinationem audiuit. opus inquit in his nobis est consilio. Porro inquiunt nec consilium nec colloquium amplius Sabendi nobis concedit licentia tame archiepus Omnipotens inquit qui contritos et contribulatos respicit consolatur et auxilium nobis adminicabit. Hec autem que mihi retulistis mala sunt nisi me captionis manicipatus Sonore et rebus meis expoliatus, contra leges et contra canonicas cum regina in eam Judicium aut tanti sceleris quodm me reputatum est proclamatione iuramento Sopita regine animadversionem quasi miam indeterminate et sine explicatione sue dpiam que quidem mia impietas immo scelus potius uocanda est. Qualem enim miam circa sanctam Ecclesiam cluscq mentha Sabeat: ne longe petant exempla Suus rei effectus minime pertibet testimonium. Sou mi igitur neutum mihi uile est. non est enim sane mentis aut tanti sceleris in sanctam Ecclesiam ppetrati crimniam iuramento contra canonico sopire aut manifestam iniqbet impietatem. pro mia Sabere dum hec agerentur. B. sancte romane Ecclesie cardinalis et Legatus missit has litteras archiepo &c.

Consolatorie littere ad archiepiscopum in captione.

B. sancte romane Ecclesie cardinalis et Legatus. venerabili fratri et amico in xpo carissimo. D. sancte compostellane ecclesie archiepo apostolice sedis legato, Salutem et Liberationem. captionis uestre fama primum non credita sed postmodum certa relatione audita uehementi merore tristes existimus nec minus de tam subita et inhoneta doli perpetratione miamur. Nos quidem si tanta sancti Petri et romane Ecclesie in persona uestra facta iniuria ecclesiastice ultionis iustitia exercere statuimus audiuimus condigna animadversione uoluimus et quibusdam amicis uestris, et qui de hac infortunio dolent non modica quoq de vestra liberatione spem Sabentes laborant Siladentibus usq ad concilium Sanctum

dictum dictulimus. ineo q' dixit. Confidete. Ego uici mundum. ergo confidenter confidete. Est enim et erit ecclesie et tua oratio ad deum pro vobis. Platonem presentium uelsper quemlibet vnum qui uos agere suspicabat causa uolitis cito scire bite. ℞.

De solutione Archiepiscopi.

Interea regine filius ex a. pdicto archiepi captionis utpote qui eum baptizauerat et in Regem unxerat admodum condolens q' modo absolueret tractabat tanto quidem scelere interfecerat q' nec prohibere potuerat. Ipsi quoq' parabant' insidias. Sed peracta archiepiscopi captione Cum comite Ihag. p. hutitone suo cretō comite. in. cuiusdam alijs Gallicie principibus colloquio Sabato composito Illam egressus est. eumq' casta quem ipsa tamare fixerant. adytquippe interfecerant. Si rea amatie sua rebellionis causa se iungeretur uolente nolente regina prohinus absolueret archiepiscopus quod aut aliter fieri iudicat ut cepit. Postquam enim in Compostellam urbem nunciatum est filium amatie discedere causa discessisse. comitumq' sententia adisse statim materne tyrannidis auffas combibus et confictus est Isabel tanti sceleris rea cum complicibus suis ad beati Jacobi ecclesiam confugit. Sic tota fortuna uitur animati uel examinantur examinat animantur. pars regine confunditur et trepidat regibet archiepi pars extollitur et exultat. Quantus tumultus quantus discursus quantus ue animus persequi homines regine spoliare capere omnibus fuerit: etiam qui uiderit uix enarrare sufficit. Concurrunt omnes in ecclesiam ad reginam contumelie uerba eam iacentes et nisi ab soluat archiepm. maiora minantes; annec vno ore una uoce absolui eius archiepm vhamiter proclamant. Quid plura? Regina prorrumpit in lacrimas. Sine meu. Sine proditionis sue cassatione iurat se coactam tantum nephas perpetrasse: et totius facinoris culpam in complices suos transfert Exclamat archiepm absolui, et scelerasti me captiuis autores uinculis dare manciparui. Dum Sic ita se haberent Ecce Joannes Didacides in cuius capsula archiepiscopus captus tenebatur. Sic adductis secum quibusdam archiepi contubulibus captis uenerat ad urbem ut cum regina haberet colloquium. quomodo in proxima nocte archiepm ad castellum Sancte Marie de Orcos quod est in valle carceris captus duceret. Sed aliter omnipotentis ueritas predestinat fieri. aliter humani impietas generis forte opinatur. S. clerus et populus Johannem circumuallantes et quasi captum ducentes: quam totius regine intonant, ut remota ambage uelit nolit archiepiscopum iubeat absolui alioquin ipsa cum Joanne periculo subcumbat. Tunc

Regina coacta et nolens iussit absolui archiepm. Iohanne. Itaq; populi
multitudine accurrente. et ne confugiat iumento asinino: ihu. precurrentur
illum absolutum: ergo regina cum complicibus suis nolens et coacta ab
solutus est archiepiscopus. Quo ingrediente compostellam licet non diu
tius quam per octo dies captum manserit: quantum tamen
gaudium quanta letitia in vniuersis fuerit ipsorum facundia exprimendo
subcumberet si quis animus sapiens et etatis ueniunt ei obuiam et fu
sis prae gaudio lacrimis patronum archiepm suum uidere et abbas. sci
unt. quem paulo ante deflebant ablatum. iam iam restitutu congau
dent. Gaudet ipsa ciuitas quasi superato caribdis naufragio respirat.
Vniuersus quoq; clerus solempniter processit cum summo prodeuntis ho
nore honorificentissime cum suis secum. Ipse denique completa oratione in
te apostolorum altare cum lacrimabilibus gemitibus reginam intra altaris ambi
tum latibor habitum adiit. et illi. Scio quidem regina quod pessi
morum consilio nec hoc nec aggressa fuisti, hoc me latet quam in
hoc fecisse causam habuisti. Pius autem et misericors dominus apud quem
nichil est impossibile me ab hac liberauit captione cuius exemplum im
mitando aut enim dimittite et dimittet uobis. quidquid mali in me
me egisti: si poenitet tibi dimitto et condono. Tu quoq; mihi clero animo
ut castella beati Jacobi que uolenter et infuste aliis ceteris tibi nobis reddi
as. et nobiscum pacem habeas. Sic itaq; peractis postquam alter alteri di
es processit archiepiscopus cepit reginam frequentius appellare ut pacem
secum iniret: et castella beati Jacobi redderet. Verum regina uehementer
sitiebat pecuniam et beati Jacobi castella retinere ardebat, hinc et causarum
ze interzeos precipue fullulauerit discordia. cum maxima Galletie pars guerra
rum pestifera fuerat acculeis. Tamen archiepus sepius reginam interpella
uit de pace et de concordia. Illa autem est. in dominus mulieris animas. nunc
militie tam clericos quam laicos dari sibi requebat iuramenta, nunc to
tius ciuitatis et suburbii clerum ac populum. nec hoc nec illud qm in mente
non dabatur ei copia pecunie effectum habebat: Postq; archiepiscopus regine
animaduertit animum, nec castella reddere, nec sine immensa pecunia posse
eam sedari intellexit protinus cum rege puero filio eius pacem stabilierunt.
et ad recuperandum beati Jacobi honorem quanto magis potuit aspirauit. pre
terea asciuit sibi plures Gallicie principes silicet Petrum froylat. et
Munionem et Gutierrez. et Guinez consules. Ariam Petridem Luparie Domi
num. qui Iuramentum et hominium pro regina archiepiscopo fecerat. et ob hoc ei

ad Secebal. Veremundum Suarez. et ceteros Infi regnum Portugallie
et comitem Fedez nandum. Sos et alios Sabuit archiepiscopus coadiuto
res ad recuperandum et ad tuendum beati Jacobi honorem. Interea Sancte
romane ecclesie Papa Calixtus eidem archiepo hec alterit Litteras ?.

De Epis Sucyensis quia nominat sicuanc concilio et de bra
charensi archiepo a legatione subtracto.

Calixtus Epus seruus seruorum dei venerabili fratri D. compostellano ar
chiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem dignitatemet honorem
tibi et compostellane ecclesie pro bono et utilitate concessimus. Si fratres illi
tui et compostellane ecclesie prelati mandatis uos grauamur non obedire quidem, tam de epis
copis nostris obedire mandatis uos gratiamur non obedire quidem, tam de epis
Juebbiam cepisse fecisti. Sotamur fraternitatem tuam. ut Colim
bricensem. Lucensem et mindunciensem seu alios Epos eorum diligenter
cómoneas quatenus tibi studeant debitam reuerentiam exhibere. quod nisi infra quadra
ginta dies post commonitionem tuam fecerint uobis ex nostra uice Notam inco ate
sententiam donec satisfaciant auctore domino confirmamus. de bracharensi
autem ecclesie tue talitet respondemus. Sicut mandastis nobis fratria es t.
et sicut uniuersa nos. p. canonicum et capellanum nre ecclesie Litteris
ostendit. Ecclesiam bracharensem opprimere. et tibi eius dignitatem ue
dicare minime concupiscis. Idcirco eiusdem fratris inparte Sac mobedientiam
tollerauimus. donec tu et ipse auxiliante deo aut per uos ipsos ad nostram
presentiam ueniatis aut sufficientes pro uobis in causa Sac nuntios trans
mittatis. terminum autem sententiarum huius ac sequentis omnipotentis
uitatem beati Joannis baptiste deliberauimus predictum nuntium tuum quo
pro te fideliter laborasse cognouimus dilectioni tue comendamus.
rogantes ut cum pro amore nro karo deinceps habeas carorem. Dat' in
Viterbio Tiburtino xi Calen. Julij.

Familiares Litere. D. romani Card. archiepi.

Deo gratia compostellano archiepiscopo et Sancte romane ecclesie legato
Sancte romane ecclesie Cardinalis. Salutem et prosperitatem. Scitis qui
dem uos nuntio admodum gauisi Sumus et pro ecclesia beati Jacobi sicut dece
bat cum Sotijs et amicis nostris multum laborauimus de cetero uobis mando
sicut uester confrater per somnia uobis fidelissimus quatenus amo
do dominum nro. c. et curie ita seruiatis ut et que obtinetis obtineatis.
et que nondum habetis habeatis. Me autem pro ecclesia beati Jacobi
incessanter et fideliter laborare ne dubitetis. Decibus mee ebdoma

de quam inpotestate uia dimissimus: rogo ut per nros romanos qui
ad nos uenant mihi mittatis Petrum autem uestrum canonicum pro uobis
et pro Ecclesia sua multum diligere in curia ne dubitetis. ob quam
causam ut eum amodo cauiorem habeatis Rogamus. valete p. dd. v. vij. cm
aureas ad sedandam curiam quam nimis iratam inuenerat accomodasse
ne dubitetis ⁊⁊

De amicicia. p. cluni. abbatis.

Reuerendissime pater et m̃ xpi caritate nobis coniuncte. Dño. D. sancti Jaco
bi archiepiscopo et sancte Romane Ecclesie legato. fr. p. clun. fratrum
nrorum indignus deuotissime uestrarum obsequium. et fidelis orationee ha
bitas que in corde uro specialiter audet ne quaquam ego hoc et cetera con
gregationem nram nouit despicere, uel negligere. sed quoniam nos semp.
precipue dilectionis priuilegio amatur diligere. Quamuis enim mul
tarum tribulationum angustiis cum uris et fidelissimis fluctuemur gemitibus
et cum innumerabilium curarum anxietatibus gloriosa mens uestra pul
setur et reddatur angustia ita tamen nos bonignissima ac deuotissime pio
more specialiter amplectitur ut pote que rm sobrietatis petra que xps
est firmiter est fundata, ut uos pater karissime precordialiter ac sin
gularem gaudeamus habere patrem atq; fidelem. m gloriosissimam
celsitudinis ure. Similiter hac sincere implorantes excellentiam quate
nus donum dei et beati Petri apostolorum principis cuius ministerium
deo autore suscepimus sicut iam amare capistis. diligentius instantius ame
tis ac pietatis studio amando sustentetis, ut per eius dempationem interce
sionemet meritum. fructum eterne mercedis possitis adipisci perpetuum.
Et hoc quoq; non ambigat ueneranda nobilitas ura nos sommino esse precor
dialem ac singularem amicum urum cum xpi caritate dilectionis ure con
glutinatum atq; complexum, et m orationibus atq; m ceteris bonis filijs nostris
semper uti memores sumus. et licet corpore uobis absentes spiritu tam
en sumus presentes. Desiderantes quam citi deus concesserit omnino rogamus
ut domum cluniacensem quandoq; per uos uisitare dignemini, quia optamus
uos uidere et amplecti obtamus ut pariter nos uideamus qui pariter nos
amamus et tota congregatio nra ura sit cuius nos totum esse benefitijs
et deuotione eximia ostenditis.

Item predictus cardinalis archiepm.

D. Compostellano dei gratia uenerabili archiepiscopo. d. th. Laurentij et Damas
ci sancteq; romane ecclesie cardinalis indissolubile amoris uinculum. quanta

dilectionem quantacp diligentia missi negotij uri karissime laboraui mus. nouitij nuntij salua narrare secuo possunt. Mandamus itacp uobis ut si quan do negotia quelibet instant uobis ut fratribus nris mittere non pigritemini qm uris scripcis impacabilissimus obedire parati: et sollicite curam de negotijs uestris quasi de propijs nostris quotidie gerimus. Vnam igitur benignita tem supplicites exoramus ut quod apud uos est de domada nra p suum nuncium delatorem. Siue per alium fidelem nuntium mittere curetis et ut sum Sommissice tractetis ua lde flagitamus. preterea magnitudini ure ut nostros dilectissimos fratres ex parte nra salutetis oppido supplicamus.

Familiares Littere Calixti pape ad archiepm

Calixtus Epc seruus seruorum dei ven. fratri. D. compostellano archiepo salutem et apostolicam benedictionem. Miles iste fidelis noster Guido uo tum sancti beatissimi Jacobi apostoli ecclesia uisitandi. Rogamus itacp dilectionem tuam ut quamdiu ibi fuerit: cum pro amore nro commenda tum habeas. Si qua uero nobis significare uoluerit ei fideliter committere poteris Dat. Lat. m. nonis Julij.

De capitulis concilij apud sanctum facundum celebrati.

B. sancte Romane ecclesie cardinali et Legato uenerabili fratri et amico karissimo. d. compostellano archiepo apostolice sedis Legato: salutem. Litteris mis portugallensem epm dilectionem uestre directis. latore presentium romano milite adhuc papa ad sanctum Jacobum proficiscitur. Ideoq uestre monitis presentes iterum litteras fraternitati ure transmittimus ut per eum et uestram et pueri Regis uoluntatem et ce domino pape per nos reffrenda scribatis. Concilij nostri apud sanctum facundum capitula que p. portugalis uob transmisimus in peditionis uestre partes teneri et obseruari pre cipite. quemadmodum in Concilio sunt a nobis apostolica sanctione firmata.

De p. bracarensi archiepo. facto canonico in ecclesia beati Jacobi.

Circa id temporis. p. bracarensis archiepus. uen. compostellam. Sunc. a. com postellani archiepi Legationem pro re ad tempus subtractum p notatum est. Missis namq clericis suis ad papam Calixtum rellatis qd quodam dispendium gumento inter compostellanum archiepiscopum et bracarensem inimicia fuit pro re ad tempus ab eius Legatione ut superius patet bracarensis subtractus est precepit quoq papa memorato bracarensi per litteras suas ut honorem beati Ja cobi in portugallia que predecessor eius. M. bracarensis archiepus abeo dem compostellano archiepiscopo habuerat in postmodum et quem iste

violenter

uiolenter retinebat ad integrandas propter Bracarensis archiepiscopum compostellanae archiepiscopi et sanctae romanae ecclesiae legato D. Gelasius subdiaconum et fecisse canonicum ecclesiae beati Jacobi medietatem praedictae sonoris abeodem compostellanae archiepiscopo recepit in prejudicium quae tenus aliam medietatem praefatae sibi teneret. Haec in hoc scripto resonat.

Scriptum P. Bracarensis archiepiscopi.

Ego P. Bracarensis ecclesiae archiepiscopus personam uidelicet meam ecclesiam cum fratribus et canonicis uestris suscepi coram uobis Domino D. compostellanae ecclesiae archiepiscopo et sanctae romanae ecclesiae legato et ad ecclesiam uestram praejudicium medietatem de ecclesia sancti Victoris quae dicitur Bracara, et medietatem sancti Fructuosi cum uilla montelia, et medietatem de uilla de neliana cum omnibus appendiciis earum tali tenore ut in uita mea teneam haec omnia praedicta, et ad obitum meum ecclesiae uestrae suscipiat ea et quiete possideat a successoribus meis, aliam uero medietatem de his omnibus quibus teneris ad praesens adiuuare defendere et amparare ad utilitatem uestrae ecclesiae. Ego dei gratia Bracarensis ecclesiae archiepiscopus propria manu confirmo. / Confirmatores.

Hugo portugalensis Epc confirmo

Petrus pius Bracarensis ecclesiae confirmo.

Humus Bracarensis ecclesiae diaconus et canonicus scripsit et confirmauit aliam scripturam Sabehi consimilem. /

De G. Salmanticensi Episcopo.

G. quoq Salmanticensis ecclesiae electus a papa Calixto romae in Epm consecratus praedicto compostellanae archiepiscopo et sanctae romanae ecclesiae legato hac obedientiae sanxit subiectionem. /

Obedientia G. Salmanticensis Epi.

Ego G. Salmanticensis ecclesiae Eps subiectionem et reuerentiam et obedientiam a sanctis patribus constitutam secundum praecepta canonum ecclesiae compostellanae rectoribus exhibere in praesentia Domini archiepiscopi D. Pelagio me cognoscentium pro multo et supra sanctam altaris propria manu firmo

ad Cardinalem S. de Solutione archiepi.

Calixtus Episcopus seruus seruorum dei venerabili dilecto filio S. presbitero cardinali apostolicae sedis legato salutem et apostolicam benedictionem. Sepe tibi scripsisse meminimus uoluntatem fratrum nostrorum et

adeos quantoh9. remeares. Verumtamen quia emergentia negotia nos cum
pellunt. ad huc Vbi quedam pro temporis opportunitate iniungimus. per
que diuinis oportet te immorari. Significatum siquidem nobis est. qui no
bilis memorie Ildefonsi Regis filia. v. regina karissimum fratrem nos
trum. D. compostellane ecclesie archiepm. et inm chiam in prouincijs quibus
dam legatum dolo et proditione quadam cepit. eumq; castella ecclesie cum
bonoribus in illius dare potestatem coegerit. nec tam sic eum acapitione di
miserit. quod profecto piaculum nullatenus adeo ecclesia tolerandum.
Nosti enim a domino de sacerdotibus dictum. qui vos spernit me spernit et qui
tangit me tangit pupillam oculi mei. presentibus igitur litteris tibi mandamus
quatenus precipimus ut eandem reginam remota dilatione commoneas quate
nus predictum fratrem nostrum liberum omnino dimittat. castella. et bona ec
clesie cum sua integritate restituat. et de tanta presumptione deo eiusq; eccle
sie satisfaciat. Quod nisi infra quadraginta dies post commonitionem
tuam adimpleuerit. sollicitudo tua conuocatis aliis fratribus et Episcopis
in eamet in fautores eius excommunicationis sententiam proferat et in totam eius
terra diuina omnia. officia penitus interdicat. donec qui tam pessime factum est ecclesie iudicio ple
narie congaudeat. Dat' melfie nonis octobris.

De tolentinum archiepm decodem.

Calixtus Epūs seruus seruorum dei venerabili fratri. B. Tolentano archiepiscopo apos
tolice sedis legato salutem et apostolicam benedictionem egregie memorie
ildefonsi regis filiam. v. manus suas ad nouum et pessimum facinus extendi
sse audiuimus et uehementius contristati sumus. Significatum nobis est.
siquidem quod karissimum fratrem nostrum. D. compostellane ecclesie archie
piscopum et nostrum etiam in quibus dam prouincijs legatum dolose et proditione
quadam cepit eumq; castella ecclesie cum bonoribus in illius dare potesta
tem coegerit. nec tam sic eum acapitione dimisserit quod profecto piaculum
nullatenus adeo ecclesia tolerandum. nosti enim dominus de sacerdotibus
dictum qui vos spernit me spernit et qui tangit vos tangit pupillam ocu
li mei. presentibus igitur litteris fraternitati tue precipimus ut eandem reginam
remota dilatione commoneas quatenus predictum fratrem nostrum liberum omi
no dimittat castella et bona ecclesie cum sua integritate restituat. et
de tanta presumptione deo eiusq; ecclesie satisfaciat. Quod nisi infra

quadragintà dies post commonitionem hanc adimpleuerit fraternitas hua conuocatis aliis fratribus et coepiscopis ipsamet in fautores eius excõmunicationis sententiam proferat, et in tota eius terra diuina omnia officia preter infantium baptisma et morientium penitentias interdicat donec quod tam ipse quam ipsi facere debent. Datum melfie nonis octobris.

Ad epos hyspanie de eadem.

Calixtus eps seruus seruorum dei venerabilibus fratribus archiepiscopis et epis per hyspaniam salutem et apostolicam benedictionem. quociens nouaet iuris catholici non fienda per alicuius nequitiam reuiuntur, manu sunt celeri extirpanda ne ulterius in posterum quod abolitum sumant adqui solliciti esse existere nos oportet, qm licet indigni dei et xpi eius locum in ecclesia obtinemus. Significatum siquidem nobis est quod. v. regina karissimum fratrem nostrum. D. compostellanum archiepm et nostrum et am in quibusdam prouintijs legatum dolo et proditione quadam ceperit cumq castella ecclesie cum honoribus datis in illius potestatem coegerit, neq tam sic cum acceptione dimiserit. Quod profecto periculum nullatenus adesse est ecclesiam tollerandum, presentibus uobis itaq litteris uobis precipiendo mandamus, ut quando uel apostolatus noster B. tolletane archiepiscopo uel a filio nostro B. presbitero card. quibus hanc causam committimus vocati fueritis remota dilatione in unum conuenire curetis et eorum consilio in eadem regina et in fautores eius excõmunicationis sententiam proferatis et in totam eius terram diuina omnia preter infantium baptisma et morientium penitentias interdicatis officia. donec predictum fratrem nostrum liberum prorsus dimittat castella et honores ecclesie restituat, et de tanta presumptione deo cuiq ecclesie satisfaciat Datum melfie nonis octobris ut.

ad reginam de eodem.

Calixtus epus seruus seruorum dei illustri regine. v. salutem et apostolicam benedictionem. Nisi grauissimam presumptionem tuam corrigere sima cum festinatione curaueris omnino tibi timendum est nedei iudicio grauissime feriaris etenim manus tuas in deum et xpm eius vicarium venerabilem fratrem nrum D. compostellanum ecclesie archiepm et nostrum in prouintijs quibusdam legatum dicaris extendisse eum etiam amicitiam securitatemq promiseras. Cum scriptum sit de sacerdotibus dei propheta nolite tangere xpos meos et in propheta meis nolite malignari, et

iterum ipse dominus dicit. Qui uos tangit, tangit pupillam oculi mei. Ex nobis ipsis ppendere possumus quantum nequitia Octoronsis tenti domino displicere qui uel leuionem quamlibet in oculorum nostrorum pupillis absq grauj nonpossumus angustia tollerare, ne igitur timenda illa diuini Judicij sent. fruatis. Litterarum tibi presentium authoritate precipimus ut predictum fratrem nullis remota dilatione libertum protinus dimittas castella Ecclesie cum bonoribus quos abstulisti restituas. et de tanto facinore deo cuius Ecclesie suimilitter satisfacias. alioquin pro certo cognoueris qm ps sacerdotem suum oculi sui pupillam constituit super te grauiter ulciscet. et nos zelum ipsius et zelum fratrum nostrorum ipso auxiliante tam de persona tua quam de fautoribus et de tota terra tua eam Justitiam faciemus quod alij exemplo tua imposterum talia non presumant Dat melfie nonis octobris ii.

ad Regem de eodem.

Calixtus Epūs seruus seruorum dei karissimo nepoti suo illustri Stephano et glorioso Hispaniarū regi salutem et apostolicam ben. omnipotenti deo et domino nro Jesu xpo gras agimus. qui nos egritudine grauissima laborantes. secundum miserationum suarum multitudinem pristine restituj sanitati gratias etiam ei referimus. quia in ipso urbem et extra urbem nr. et tota Italiam fideles Ecclesie tibi nobis unite sunt. omnes nre parent simulter uoluntati, uerumtamen est. super quod uehementissime conquerimur. quia sicut audiuimus mater tua v. regina nec dominum timens nec beatissimo apostolo eius Jacobo reuerentiam exhibens in dei et xpi eius uicarium uenerabilem fratrem nostrum. D. compostellanum archiepiscopum et nūm etiam in prouintijs quibusdam legatum te presente manus tuas sacrilega presumptione extendit. Quanto autem dilectionis affectu idem frater noster te amplexus fuerit. et quo te olim amore educauerit. tua non debet nunc nobilitati nobilitas, nouerit etiam dominum in Evangelio dicere, Ego diligentes me diligo, et honorificantes me honorificabo. Si ergo predictus frater apud te personam tuam dilexit. si eam quantum potuit sublimauit et si pro te multa et grauia pertulit. tu eum filij karissime diligas et honores et pro te ac pro fidelibus tuis omnino studeas ut a captione ac liber penitus dimittatur. quatenus exemplo hoc persone alie te amplius diligant uehementius de tua bonitate confidant. et te libentius pro tuo seruitio deseruiant. de cetero dilec

tionem tuam rogamus ut sepe nobis statum et inoluntatem tuam litte
ris et nuntio intimare procures, quia si juuare te sufficienter non possu
mus tuo tam sucessui congaudemus etenim te tamq; charissimum ac spe
tialem ecclesie filium. et tamq; carnem nram uera dilectione diligi
mus et rum tibi consilium et auxilium libentissime ministramus. omnipo
tens dominus beatorum apostolorum suorum Petri et Pauli nec non et Jacobi
precibus ad honorem suum et tuam salutem personam tuam et reginam
conjuget et te ad uitam peruenire faciat sempiternam datis melfie nonis
octobris. Literas alias quas matri tue mittimus ei per tuum facias nunti
um presentari.

De reconciliatione Archiepi et regine et regis pueri.

Has quidem literas miserat papa Calixtus B. romano Cardinali et legato B.
Tolletano archiepiscopo elegato coetuq; per hispaniam Epis nec non regine tam
ti sceleris autori et regi filio suo ad deliberationem et restitutionem predicti com
postellani archiepiscopi et sancte romane ecclesie legati. Item namq; archiepe
dam nephande maiestatis captorem. diuexerat nuntios ad nepotem suum. p. bea
ti Jacobi ecclesie decanum. qui in francia philosophicam disciplinam ad
iscebat. et indicauerat ei captorem modumet causam sue captionis. Qui
assumptis secum quibusdam concanonicis qui secum studium frequenta
bat uenit cluniacum. post hec consilio atq; auxilio abbatis cluniacensis con
uentus q; recti principum francie atq; burgundie. qui suma dilectione
compostellanum amplectebantur archiepiscopum ad hoc papam Calixtum
ostendens ei eius modi iaculum. v. hispanie regina fecisset in compostel
lane sedis archiepiscopum et sancte romane ecclesie legatum, suo itaq;
et consociorum suorum instinctu et qm inter papam Calixtum ante papatum
et in papatu, et inter compostellanum archiepiscopum ante archiepiscopa
tumet in archiepiscopatu indissolubilis fuit societas dilectionis
preterea qm iustitie exigebat gratia. papa predictus per hispaniam dele
gauerat literas. Quibus uissis regina tanti sceleris autor satisfacere ac re
conciliari archiepiscopo suggebat. blandicijs atq; pollicitis. et ut est argumen
tum mulieris cum conuenire elaborabat, sed postq; nec precibus nec pollici
tis potuit eum immutari protinus commouetur ad arma congregat exercitum
uenit ad castellum ciram et abhinc tabaolos quasi salmantinensem inuasura
pagum, deinc secleri tertio procinctu conscendens montem secum consedit
ibi cum exercitu suo. cum ea erat Comes R. in. menendus nunij et com

plures Gallicie principes cum falangibus suis. Quod ut notuit. archiepis
copus confestim coadunato exercitu militum ac peditum et Compo. stellano
rum ad radicem montis consedit. Eiusdem. Rex quoque quer Regine fi
lius. Comes Petrus. Veremundus Petides. Alias Pehides. et plures Ga
llicie principes. cum uniuersa militum atq peditum multitudine in du
plum maiori quam regina. stabat utriq exercitus. illi montis caminа
que occupauerant possidendo. ish ut eos abeisdem montis uertice deice
rent bellando. Quod quidem erat difficillimum atq periculosissimum Le
ctorum Regi et archiepiscopo eorq exercitui bellorum stimulos subministra
bat. quod reginam eiusdem montis crepidine castellum machinabatur edi
ficare. primum itaq armate utriq falanges bellorum inter se habuere con
gressus et nocte intercedente crepusculo utrisq quibusdam prosthatis ab
incepto destiterunt in crastinum tamen bellum indicitur, et utrq ad bella
animatur exercitus, Tunc archiepis utriusq inter matremet filium bellum
futurum. et pluriumq utrumq populum periturum, femina compunctus est pie
tate intendit animum ad pacis federa. et qualiter utrorumq diuinam aciem
pertractat. rogat regem filium pro pace, rogatur matri sue reconciliari. Ad
huc quoq nuntios ad reginam, et nescio suos eat peritum consulit. ostendit
ei maxima pre manibus misi respiscat discrimina, et terrendo eam nimis
ad pacis cenat inclinare reconciliationem. Sed cor eius obduxerat enim
peruicax. Deinde archiepiscopus conuocat potentes atq peritos utriusq
exercitus. ac inito communi consilio / omnimodis eos hortatur. ad pacem quid plu
ra, ex utraq parte ducentos arripuit iuramento qui prepotesse minuere
ad pacis reformationem et bellum quod erat pre manibus extinguere magi
na archiepiscopi prudentia, set tantorumq uirorum utinq stragem di
uertere et discordiam in concordia commutare. Sic ducente consilio et auxilio
archiepiscopi statuunt. x. Judices qui iure iurando inter regemet archiepm
et inter reginam Justitie causas certis examinent, examinatas dirimant
Justitia diuidente. Sanciunt etiam q quisquis siue rex siue regina
Judicium eorum subire nollent ne quod ipsi Judicarent adimplere Justitie
transgressor haberetur. idcirco / omnis subterfugienti Justitiam aduersantem
Justitiam uero sectanti sicuti domino suffragentur. quod sic fore iure
iurando stabilitum est. Inprimis itaq predicti Judices diuidicantes preci
piunt ut regina castella beati Jacobi silicet Honestum et sanctam silicet

maziam de Lancata que uio lenter retinebat archiepiscopo Ano prelatio ne restituet. adduxit in super regina dominum archiepiscopum et honorem beati Jacobi quem propter archiepiscopi captionem amiserat. recuperet. Verum enim uero qm archiepi fidei et ueritatis Justiniam in regina modicam habebat ne aliquod sententia pedem retinebat. iuramentum tum atq; firmitatis scriptum habetur inter archiepm et reginam quam ueritatis anchora. Hoc est autem. scriptum et conuentio inter archiepm et reginam. II.

Juramentum regine.

Ego .i. c. Lvilly. Ego regina domina .v. do fidem meam vobis domino dilecto archiepiscopo et sancte romane ecclesie Legato per deum patrem omnipotentem et per omnes sanctos eius q̄ sim uobis fidelis domina et amica sicut homus rex suo homo archiepiscopo in tota uita mea augmentando uram utilitatem et dehuendo uestrum malum et defendam uitam uestram membra uel honorem quem habetis uel habitaris de uestro proposse meo contra homines et supra omnes homines sine arte, et malo ingenio. et neq; per me consilium sitis captus nec deuio honore expulsus et nullo modo faciam placitum cum aliquo homine ad detrimentum uestrum, et cultos beati Jacobi in tota uita mea si aliquod malum fuerit mihi dictum. de uobis uel non habeam inde curam uel uos ad rationem ponam, et accipiant inde judicium quod debuerit mihi iuste qui sunt in hoc placito uel emi homines et recepta emendatione in tempore et loco commenienti stem in omni uita mea in predicto placito et nunq; veniatis in expeditionem nam neq; in curiam meam nisi quando uolueritis et dum uobis predicto archiepo. Dno D. casta uestra. feria vi in octauis festus natalis dni uel licet honestum mea sanctam Mariam de Lancada et quod in hoc pacto mihi absolueritis sit absolutum. /

Nos sexaginta barones et milites regine .v. domine iuramus uobis archiepo domino .D. per deum patrem omnipotentem et per omnes sanctos eius quod si regina domina .v. uobis quod superius dictum est. non adimpleuerit. nos stemus uobiscum sine mala arte et malo ingenio. ~.

De castellorum redditione.

Sicut regina in hoc scripto prefigerat ex parte adimpleuit. castellum namq; honestum in pretaxata uia feria predicto archiepo et sancte romane ecclesie Legato reddidit. Verum enim uero castellum sancte marie de Lancata in sequenti die reddidit / De miraculis que facta sunt in captione archiepi presentibus sanctis et de quodam eorum sanitate restituta ~.

era 1159 1121 =

Hoc autem quod in predicti compostellani archiepiscopi et sancte roma
ne ecclesie legati predicta caphone accidit ad memoriam reuocare non in
comodum arbitror sarracenorum rex ali nomine qui et cithamaret stagna
re Syberie sceptum habet cum agarenes miserat Ismaelitas nuncios uiros
discretos atq illustres ad reginam .v. cuius filium legationis gratia qui cum
iter carperent ad occidentem. audito quod regina cum filio suo in Gallicie mo
rarentur finibus: uident peregrinos xpicolas q plures ad beatum Jacobum ora
tionis causa euntes et reddeuntes, et admirantes scicitantur centurionem Petrum
nomine quem xpianum predicem et manu fortem inter xpianos habebant.
qui et eorum lingua satis perduxerat. Quis nam inquiunt iste est. q uem tris
tianorum multitudo tanta frequentat deuotione? quis iste tantus et talis quem
innumeri populi tam pisceni et cithi petunt patronum gratia, tanta est
cuntium adeuntium et redeuntium multitudo ut uix pateat nobis lib callis ad occi
dentem, respondetur illis hunc esse beatum Jacobum domini et saluatoris nri
apostolum Johannis apostoli et euangeliste fratrem et uhuing Zebedei filium.
Cuius corpus in Gallicie finibus habetur humanum, quem Gallici. Anglici,
Latini, alemanni. omnesq occidentalium prouincie et precipue Hispaniarum
ratur ut potentem patronum et protectorem suum. Vicit insuper hunc Ismaelitica
quod idem Jacobus Jherosolimis sub Herode passus et Gallitiam usq aduec
tus. Cum autem uentum fuisset compostellam, qui prius superaudita mirabun
tur, apostolicam conspicientes basilicam magno percutiuntur timore. Impore pape
inquiunt quam nobilis quamq gloriosum Jacobi uirtus precellit edificium. infa
ti et cithanum mare non uidimus huic comparandum. q. machumet. magnaei
gloria collata est si tantum posset in superis quam pollet cum habeat interius.
quid igitur paroches quid auxilii coentibus esset uenerantibus impartiri. Ad
hec centurio lingua Ismaelitica Latinum inquit adhuc nro Jesu Christo.
meritis et intercessionibus suis consequi gratiam quod per dei misericordiam
cecis uisum claudis gressum leprosis aliisq diuersorum morborum generi
bus compeditis salutem largitur. subuenit atq opitulatur omnibus se deuo
te deposcentibus, et etiam pisceni et cithi innumeris miraculis pollet. Nos
enim compeditos et carceri mancipatos liberauit. alios diuturno languore de
tentos sanauit. illis in difficillimis ofempresentibus, ubiq terrarum omni
potens deus meritis et intercessionibus beati Jacobi miracula sua ostendit.
ab hoc corpus eius tanta frequentat multitudo. ab hoc innumeri populi

cius indubitanter exposcunt. ad quos stupent atq; miranturs ismaelite. et nichil
sani suam sibi ret. mahumet nil tale posse fateri. Centurio quidem ut pote
iuris eloquentissimus atq; prudentissimus gentilium assidue confundebat in
credulitatem et sarracenorum fidem. Laudibus et ueritatis assertionibus catholice
bat uenustissimis atq; euidentissimis argumentis adhuebat. gentiles ignorantie nube
cecatos. ueroq; deo ydolatras errare. contra sismaelitas nullatenus presumebant
repugnare, cum et prenarratis ueritatis habuerint indicia, et tanta beati Jacobi
obstupescerent gloria. Interea loci predictus archiepiscopus a regina captiua.
beati Jacobi ecclesia sedet in strictis clausus ac populus nimia afficitur mo
lestia; turbant maxime et tanto facinore apostolica meret prouincia, Iudi
cibus commutantur leta, aduersis obnubilantur prospera, hinc sismaelite qui
bus commutantur leta, aduersis obnubilantur prospera, hinc sismaelite qui
dius contrauentis argumenta vix multe audebant audito q apostolice
sedis archiepiscopum et sancte romane ecclesie legatus a regina captiuus sit pro
ditione. insultantes aiunt apli Jacobi archiepe romanus et legatus aposto
lice ecclesie pastor et protector captus tenetur a femina. Magnum atq; ab
horrendum spectaculum, apostolum dei Jacobum qui ut fertur mira
diuidis gressum restituit si potens est a bestiali ritu eum absoluat. omnibus q
si potens est compedibus soluere infirmos sanitati restituere, omnibusq;
deposcentibus prout assuebat opem ferre. subueniat minister suo qui sub
ueniri tam pie nequit, qui subuenit ut merear. subueniat sepius et suo sanc
tifici quem tanto opere colarum frequentat atq; precatu multitudo potentie
sue uires in suo ostendat. Si potens est. libeat eum redire atq; restituat ecclesie
sue ut maxime, protegere, pacificare sicut dei et beati iugua
leat ecclesiam et prouinciam suam. libeat eum ne ecclesia sua maxime
tabescat et fabrefacte in ecclesiam decidat. quod multis immoror, argumen
tosa gentilium eloquentia uersutie nicolaz impugnabat. et nisi apostolus
in presentiarum suffragaretur quasi ipsorum deus pilo seuente xpi fidem
conum debat. Centurio tamen beati Jacobi patrocinia deuote poscentibus
ullatenus deesse fiducialiter affirmabat. Quid inquit dubitas. Quid ne de
dei predestinatione nobis prodest discutere. aliquando diuinarum sapientie
et scientie dei multa fieri permittit ut in his uirtutis sue gloriam meritis et ora
tionibus sanctorum suorum/ostendebat. Impios in sanctos dei seuire, et nequi
tie sue argumenta effectum permittit habere: ut impius in impietate sua pereat et iustus
per dei gratiam iustitie sue fructum percipiat, vnde psalmographus. dixi inquit
impium superexaltatum et elevatum et sublimatum et cedrum libani. et transiui

vidi Jesum decessitum nec semoueus quecens parem, Sirs atq; alijs cum fi
delium ratio protenderetur assidue thansanctis ode diebus archiepiscopus ut
supra ptinxerimus aregine cayssone liberatur: Cui occasione redeuntj occu
rrunt obuiam cleus et populus compositelle et remota nostre nube gaudium
et exultatio caoui. Gaudet Compostellana ecclesia pastore soluto, et tota
quitas magno tripudiat gaudio, ad hec Sysmaelite quid nam hec ct in
quiunt: cur vniuersorum animos tanta percarrit letitia: Cuius tanta proce
ssionis gloria preparatur: audiunt a Centurione beatus Jacobus apostolus
archiepiscopum suum a mulieris liberauit vinculis. Et cum sanum et in colu
men sue restituisset ecclesie, Sirs auditis Sirmaelite obstupefacti supramo
dum admirantur. Vere aiunt Jacobus Apostolus eum liberauit et apprese
quentibus est eum tutauit; uere diuina uirtus diabolica cassauit argumenta
et sorpentis amfisibenam confudit. Sub specie tamen rationis antea expug
nabamus sublue in apostolum Jacobum conuitia Jacebamus: Merito sabel
atq; collaudandus excipiatis patronus et protector quibus suffragari non desinit
utpote pius et misericors auxiliator. Jam spiculatum atq; gentilium licet fi
de dissentiat zelus tamen concordat et a bonis laus beato Jacobo persoluitur
multimoda. Sunt tam gentilice quam xpiani admiratores atq; laudatores ec
tam miraculi et nullus illorum nec beatum Jacobum sanctum esse ambigit
sed hec eis Sirmaelitis compositelle diuinus more indulgentibus cuiusda
eorum cuidam apostema exhumum contumat. Quod insanabile atq; mortiferum pe
nitus diiudicatur, huiusmodi enim solebant sabini preludere, eandem autem
domum in qua et ipsi sorpitabantur, quedam frequentabat vidua. que cere is
et oblationibus apostolica quotidie ministrabat Lumina et ornationibus sistens
sepius ibidem pernotabat, quod Sirmaelite conspicienter suscitantur, quod
et quadam vidua illa tanta sollicitudine deffenet supradicta Responsum est
eis. q beati Jacobi apostoli clementiam pro remedio anime sue et parentum
suorum ceterorumq; fidelium. Strato alijs cessaret fanatica et gentilium superstitio
huiusmodi infructuose ab eis deuidere auderet sordes. nisi euidentissimum
apostolice virtutis miraculum in predicta archiepi et sancte romane ecclesie
legati de ea deratione uidissent. Jam uo nec miraculo derogare nec apostoli glo
riam minuere presumebant, at illem cuius cruce apostema exhumere cebant.
obsecro in quib interecede pro me ad apostolum uestrum, cuius patrocinia pecto
ribus precor esse iudemus precare uicet mihi dignet assepropitius, quando qui
dem potens est per dei misericordiam. fert quoq; accelsi altare promeruisse

cereum. et dedit. et supplica ei ut ab huius apostematis tuberitate me reddat
incolumem. Ad hec uidua pre gaudio subridens ait. Gratias ago deo et beato
Jacobo qui ub. sue uirtutis patefecit mirabilia et ueritatis lumen non tamen ad
huc ad plenum uobis attendit. et accipiens cereum cum eodem cereo. illius age
tema tetigit facto de super signo crucis, deinde abyt ad ecclesiam et more
solito obtulit oblationes. orationem fecit, expleta oratione cereum quem ac
ceperat ab his maelitis obtulit, orationibus orationem addidit supplicans bea
to Jacobo ut gressum hismaelitam incolumitati restituat eumq per dei
misericordiam ab apostematis peste matifera liberum reddat. His peracta
oratione apostematis compluti nario exinanitur. hismaelita incolumitati
restituit. remanet tamen cicatrix signum uidelicet exinanite peste magna
et ineffabilis dei uirtus que per crucis signum quod gentibus secundum apos
tolum est stultitia. salutis remedia ipsis etiam gentibus contulit non tes
tat. Magna quoq beati Jacobi apostoli clementia qui pro quibuscumq
opem sibi deposcentibus dominum suum exorare uirq salutis gratia subtra
here non destitit. Postquam hismaelita peregrinus beati Jacobi patroci
nia et matifera apostematis pestem exinanitam ipse et complices sui prem
mietate gaudij obstupefacti letantur. tantique miraculi uirtutem admiran
tur, ostendunt centurioni ceteris q incolis quid qualiter ei acciderit
et apostoli uirtutem medicine suffragium prouenisse conclamant. quid
plura? collaudatur atq magnificat a fidelibus et ab infidelibus beatus
Jacobus apostolus ut pote patrocinator clementissimus. profitentur omnes
in publico apostoli Jacobi per dei gratiam mirificam potentiam, et dignum esse
eum preconijs. Demum hismaelite inquiunt sicut fama nobis retu
lerat. magnam eius huius apostoli clementiam in archiepiscopi uiri solu
tione et in sodalis mi apostemate mirificam quoq uirtutem uidimus. cer
timonium perhibemus merito accipiamus transpireneis et cata orationis
gratia requirit. Merito tanta deuotione accolarum multitudine exora
tur. merito patronus et protutor a scpianis appellat. et habetur, mirabamur
quid est. peregrinorum euntium atq redeuntium frequentiam. Mirabamur
tantam in terris huic apostolo collatam gloriam, Mirabamur non mi
randa, obtupebamus nonnulla. Merito igitur occidentium tanta apos
toli Jacobi silentio claudere miracula. fient profecto istam galleciam uniuer
sam nationis nostre prouinciam et huius apostoli in gente nostra narrabuntur
patrocinia. gloriam illius atq uirtutem longe late q uulgabimus, preconem
eius ueritatis atq eo q uidimus undique relatores esse remus prout dig

numest, apostolum Jacobum celebremus eius magnalia Euangeliste facti in dei omnipotentis magnificentia et in apostoli sui clementia. O quanta dei pietas. qui per apostolum suum cham infidelibus miracula potentie sue exhibet. O quanta dei benignitas qui misericordiam suam fidelibus et infidelibus tempore necessitatis non dedignetur largiri. de qua scriptum est. Speciosa misericordia dei tempore tribulationis quasi nubes pluuie in tempore siccitatis. Quam misericordiam nos quoq; presto habere mereamur. ipso propitio qui est fons misericordie. Amen.

De castello Ybaro recuperato.

Interea Archiepiscopus licet in maximum prepedine detineretur negotiorum utpote tantarum tempore tribulationum: ad nasciscendum beati Jacobi castellum Ybarum nomine intendit animum. Nempe admodum utile animaduertens, recuperatis iam aliis et hoc recuperari. Quod regina dolose machinando olim eatum serat abeo et adiutorio quod exercuerat in archiepm comendauit cuiplam suorum principum. Qui tam decretio precipiente regina sacramentum atq; Romanum fecerat archiepo, silicet idem castellum. se propatre, et offe quio beati Jacobi fideliter retenturum. non multo temporis intervallo Vere mundus, pet' consul. filius cepegat, eundem dominum, et possessorem castelli proditione. Quem compedibus undiq; dura captionis coercuerat pe naut castellum abeo extorquere hac iniuria. Cumautem ille castelli protelaret deditionem tale pectori eius superposuit machinis castellum sibi reddat. oculorum effusionem, uereundus ei profecto minat. Sicq; proditione uoti sui compote. Petrides predictum acceptus et castellum. Quo agnito archiep's modo multa polliceri uereundo cepit modo multa minari. ut sic beati Jacobi abeo habeat castellum, at uero uereundus nec pollicitis archiepi nec minis accomodat animum nec spiritalem nec materialem eius metuit gladium. quippe tantum tale municipium retinere ultius opinatus. Tandem archiepiscopus ut iubet Vereundum a proditoria castelli usurpatione nullatenus desistere, coadunato exercitu ad castelli tenditobsessione. Quod ut acium quaq; innotuit. Ferdenandus. eiusdem v. frater et Munio consul leuri ipsius. ambo uidelicet municipes archiep et fideles: admit archiepm. ineunt cum eo colloquium de uereundi reconciliatione et de castelli redditione. Sinceram cogebatur eos sanguinis propinquitas. Sine archiepi obsequialis fidelitas atq; utilitas, multo quidem atq; diuersis in archiepm etuereundum disputant colloquijs ut ille reddat castellum. et archiepiscopum habeat sibi retributorem et amicum. Quod tyrannica

uerem undi audatia penitus remit. ob hoc archiepc multo magis uersa est ira
peratus nisi ei castellum sibi reddat cinius absq dilatione possessionem.
minatur et parat usq ad depositionem. Quid plura? uere mundius mi
nitus atq coactus reddidit castellum archiepiscopo et ipse dedit hoc
ad custodiendum cuidam Ecclesie beati Jacobi archidiacono cui
nomen Petrus patronomicum aut tresconides uere mundum si quidem iam
sibi reconciliatum fredenando fratre eiusdem munione consule eiusdem
ceuio causam illius cum archiepiscopo pertractantibus ei proco interpe
llantibus dedit datu[m] aliisq[ue] presbimonys. Deinde archiepc consilio
sabito eam canonicis dedarat idem castellum fredenando eiusdem ue
remundi fratri. Sic archiepiscopo ut putabat multine princeps obsequie
batur et abeo plurima sabebat presbimonia. Juravit tamen idem fre
denandus et hominium fecit archiepiscopo ut dicet castellum sancte
pro beati Jacobi iure et obsequio sabitaum et archiepiscopo ac canonicis
postquam postularent absq contraversia redditurum. Demq[ue] idem fre
denandus cum adiret portugallia comendavit idem castellum comi
ti m. ceuio sub excepta abeo quod postquam recepere redditurum d.
absq aliqua contradictione archiepiscopo ac ceus canonicis redderet
post hoc temporis intervallum processerat. et ad recuperandum castellum
archiepc propensius anselmo tamper litteras quamper nuntios
predictum fredenandum iam consulem in portugallia sollicitavit de
castelli redditione. Qui iurisiurandi et hominij quod archiepiscopo
fecerat nō ut memor comiti m. Jussérat reddere castellum archie
piscopo. verum ille castello privari utpote tali municipio mo
lestus tullit. Demum archiepc intonat comiti q. qui abeo plu
rima et largiora presbimonia sabebat. aut castellum reddat
sibi remota protelatione aut archiepm sabeat inimicum ablata
sibi beati Jacobi presbimoniorum ubertate quod immanissimi cau
sa efficiens damni ei fieret, propterea comes cor ei. nollens im
mo invitus atq coactus reddit castellum archiepiscopo ar
chiepiscopus vero comendavit hoc cuidam proceri suo. sicq[ue] pacti
est urca castella que in captione amissérat et cetera post delibe

rationem suam predictus acquirerat opitulante beato Jacobo ar
chiepiscopi sunt Juris et proprietatis beati Jacobi ⁊

De concilio compostelle celebrato.

Concilium Compostellanum

Eodem tempore predictus archiepiscopus et sancte romane ecclesie lega
tus. licet in quibus undique persecutionum tumultibus. bracaren
sis et maritane prouinciarum Epi⁹ pos et abbates uocauit ad con
cilium ut pote ad dei ancelus seruicium et ad consolandum sancte
ecclesie statum Suc itaq; concilio interfuere. auriensis Epus a. tuden
sis Epus. c. colimbriensis Epus. h. portugalensis Epus. m. mindoniensis
Epus. s. aulensis Epus et eorum abbates Salamanticensis Epus expulsus
erat a sede sua cuiusdam Rex namq; aragonensis expulerat eum et
in eius ecclesia idolatrae et ecclesie sancte inimicus erat in ciuitate
ree. qui Salmanticensis cum predicto diuino compostelle moratus
archiepo eiusdem licentia per Sendie cum regina discesserat acceperat
quoq; cena ab archiepiscopo et capellam ad celebrandum pontifi
cale officium. Lucensis autem Epus qui eodem tempore obsequeba
tur regine in urbe sua commorante misit ad concilium abbates
et clericos sue diocesis qui eius excusarent absenciam. Interfue
runt omnes abbates et clerici astoriensis priuan pastore. nuper enim
pastor eorum pertransierat in humanis, bracarensis archiepus quoni
am circa id tempus in numancie moerabatur finibus nec Suc po
terat concilio interesse. direxit Suc abbates et clericos sue metro
poleos et ibidem de ecclesie sue finibus cum portugalensi satis
discretauit episcopo. Celebratum est autem Suc concilium compos
telle consilio Regis et regine mediante quadragesima mcra
Ia. c. lxxxiij idus martij a predicto compostellane sedis archiepo
et sancte romane Ecclesie legato. Tanta cleri ac populi princi
pum q Gallecie conuenit multitudo quod uix in apostolica sedet
magne sit quantitatis continere ecclesia. In eodem equidem
concilio prosperius pertractatum est. de statu sancte eccle
sie propter persecutionum tumultus per nimium tunc nacillan

Hugo Portugalensis.
M Mindoniensis
S Abulensis.
Expulsus erat Salmanticensis
Lucensis absit.
Era 1160 = 8 idus Martij
X. 1122

te et depacis stabilitate ii.

Quod dominus liberauerit eum de manibus
sarracenorum dum adsuc esset in Juuentute.

Magna omnipotentis dei pietas magna domini qui nouit eos qui sunt
eius mdi qui compostellanum archiepm et sancte romane Ecclesie legatum
amanibus iezabel ut prenotatum est beato Jacobo apostolo patrocinan
te liberauit. Nempe potente dei dextera quamplures et difficilli
mos idem archiepiscopus euasit angustiarum laqueos ut supra patim
diximus Eadem quoq et cetera sub uno ad memoriam reuocare lope
retium arbitror, nollo inquam stilus meus inerte arguatur. Cum
igitur idem archiepiscopus ante Episcopatum. post primam uidelicet so
nou's beati Jacobi pposituram in procinctum cum comite. R. et cum op
timatibus Gallecie ad extirpandam nephariam gentilium. sa
racen collecta undiq turbis ppe olisbonam
circundantes. immensa de dauum bellatorum multitudine. tanta con
fluxerat incredule gentis multitudo, tanta conuenerant barbarorum
agmina a xpianorum pernicium impetum facturi. Denq cum xpia
norum a bor cederent alie uinculis mancipatent. Ipse licet inermis
protegente cum omnipotentis dextera atq grandine arrata san
guinis effusione immo abysis sarracenorum manibus liber
et incolumis euasit, illud igitur Dauidicum habuit in corde et in
ore. Dominus eripuit me de medio inimicorum meorum et illud
Salomonis in canticis canticorum de diuina protectione et ine fa
bili gratia domini Leuauit sub capite meo et dextera illius am
plexabitur me.

Quando alijs uentibus de opere beati Jacobi in se se sua reman
sit incolumis /.

Transacto quoq non modico temporum intcuallo uidelicet cum iam
episcoparet. quadam die consederat in fabrica Ecclesie beati Jacobi
super crates in sublimi cum copiosa populi multitudine. Dumq sibi
pluuimorum utpote in presentia Episcopi beati Jacobi diffiderentur cau
se inter cetera ipse Eps militem quendam reatu furti arguebat. Cu
ius namq naue participes precipue semper habuit exosos et a galle

cognominum.
Post preposituram S Jacobi
Rodericus

cis tale aucupium penitus resecare uisus est. predicto itaq; mili-
te ab Ego duto in causam et de furti cõmissione appellato subito era
tes nimio pondere eruunt in imd. Corruit ergo ipsa multitudo popu
li: alios semineces, alios fractis cruribus uel ceruicibus seu brachijs ut
pote tanto precipicio collisos uidet, Ego autem cum uno tantum so
cio sup quadam partem ruine quasi in accrescendens diuina cum pro
tegente gratia incolumis remansit. alij omnes collisi ruerunt. Ipse
uno tantum comite in sede sua resedit. Post hec appassibus scalis atq;
rebus. Ego cum suo sodali adima incolumis deducitur. cunctis q; admi
rantibus in tanto periculo stetit illesus. Miles quem superio in cau
sa pro furto ab Episcopo ductum meminimus collisus grauiter fracto
cruce atq; tibia adducitur ad Episcopum quem cum uidisset Ego pe
stima collisione flagellatum: diuina quit ultione actum est. Ego qui
dem pro furti calumpnia inte dum aduenire uolebam Deus autem Iustus
Iudex inte exercuit suam sententiam. aliter ut post diuinam inte ultionem Su
mani examinis flagello feriatis. Scriptum est enim non Iudicabitur bis
in idipsum. Cessa igitur frater ab hac nequitia, crude ait qui te hac co
rrectionis uiga percussit. consoletur te ut pote iustissimus pater baculo
paterne substentationis Gratias utiq; agimus deo de ineffabili consilij
sui magnificentia, me pijssimi patris clementia in tanto periculo conser
uauit illesum. de cetero ut ab incepta nequitia resipiscas in posterum
maxima dei pietas, maxima eius patientia qui neminem uult perire
sed omnes homines uult saluos fieri.

Quando apud iram uente palacio incolumis euasit.

Item quadam die idem ipse apud iriam in secretario residebat solio causas
q; publicas dictante Iustina examinabat, maxima quidem hominum
illic conuenerat multitudo ut puta ad tanti uiri presentiam, aliqut de
acceptis injurijs iustam reciperent satisfactionem alij aduocati ut satis
facerent ceteri ut legamet plebis scitorum diffinitiones et Iustine exercipe
rent exercitationes. miles quoq; quidam prepotens interat quem Epis
copus propter incestum consanguinitatis copulam gladio percusserat ana

thematis et a liminibus ecclesie sequestrauerat hunc Episcopus ut ipsum
dens a tanti incestus reuocare facinore Euangeli3abat ei verba vi
te et disciplinę hinc terrebat eum gehenne incendijs et nisi resipis
cat perpetuis cruciatibus mancipandum asseuerabat hinc si resipis
cat eterne vite beatitudinem celesti gloria felicem pollicebatur
mansionem Dum ecce aguntur et miles de consanguinitatis copula
apprehensi arguitur subito corruit solium. tecti atq; parietes solutis
compagibus ruunt omnia precipitium tabium tegulaarum ruina
ecce obruti collidantur tante ruine congerie alij fractis cruribus
uel brachijs alij toto corpore collisso semineces. fit confluxus
populorum ad tante ruine sonitum currunt ubiq; ad pontificalis
palatij precipitium, alij parentes, alij amicos alij notos premortuos
lando sub lapidum agere sub fragmiorum congerie reperiunt inuen
tos etiam semineces abstrahunt, pars autem illa solij in qua Epis co
lus in scamo suo residebat prima stetit atq; illesa, nec corruen
tis palacij strage aliquatenus labefacta ex constructione equidem
habetur Ecclie sancti Jacobi preminia bonoris excellentia nisi alius
habetur Epis aut rex aut alia excellens persona solium in sedili suo
intrasit Epis aut rex aut alia excellens persona solium in sedili suo
sedere predictus Episcopus ea die missam de resurrectione domini
celebrauerat. hunc ergo in tanto periculo sibi habuit propitium cui
laudes et orationes persoluerat sacrosanctum offerendo sacrificium
Diuina namq; protectus gratia conuente undiq; palatio celsiq; pros
tracto solus in sede sua illesus atq; incolumis permansit ac tan
tum solij salua parte in qua ipse residebat. Scriptum quippe est.
prope est dominus omnibus inuocantibus eum in ueritate. et cus
todit dominus omnes diligentes se. Miles quem supra memi
nimus postquam de ruine congerie grauiter collisus cuasit. mox
ut prostratus pedibus abrenunciat illicite consanguinitatis copule
et inquo prius incorrigibilis fuerat iam gerens penitudinem
rat atq; precatur dari sibi penitentiam, ad quem Epis nos ti

inquit fili charissime quanta cura cadis tui diuitiam usq
modo fuerit mia domini ipse enim peccatorem non vult pe
rire sed magis ut conuertatur et viuat. ipse quoq quem diligit
castigat, flagellat omnem filium quem recipit ut ergo fili sup
te peccatore penitentiam agente maius gaudium sit in coelo quà
super nonaginta nouem Justis qui non indigent penitentia, accipe
penitentiam et conuertere ad dominum deum tuum, et ipse conuer
tetur ad te. Ipse equidem castigauit te quia te diligit flagella
uit quia ut filium recipit. Hec sunt flagella paterne pietatis hec
sunt vbera diuine correctionis nolli expectare flagella iracundie
ne tibi irascatur deus tuus. Quid plura miles accepta ab
Episcopo penitentia ab illicita consanguinitatis copula reuocatur
hec dies bina nobis prebuit trophea bina contulit ecclesie gaudia
et de spi in tanto periculo in columitate et de militis ab illicita copula
penitudine

Qualiter ciuasii recaptione Aue Petili.

Idem quoq Episcopus post aliquantum temporis gallecia discor
die facibus accensa, quantum ad reformationem pacis anhelauerit
luce clarius patet. Cum enim post mortem reg. bone memorie domn.
R. quidam nequitie complices galleciam quemis tumultuarii si
trientes obsedissent in castello minei regem puerum comitis R. re
gine .v. filium et comitissam comitis .p. nutricij regis uxorem plu
resq gallecie obtimates sicut in priori libro dictum est. Spe eterne
absolute et pacis Jocunditatem reuocare intendebat. Ponno necessa
rium ducens inimicitiarum aculeos, conspirationum molimen
ta proditionum in cantina resecare. Verum enimuero cum predictis
obsessis abominabilis Aue petide eiusq complicum proditione
Episcopus captione mancipatus est. Quo capto reges principes duces
marchiones honoris sui primatum usurpare nitebantur plures

tam frodi rem⁹ autore⁹ p̄ceteri ad uendicandum sibi beati Jacobi
honorem animabantur, sed qualiter immensa dei clementia eius
munifica miseratio oppressorum proditorum manibus eum liberauerit. num quidem est mirum. diuine autem potentie est talia operari, ipse qui ait. confidite ego vici mundum eripuit eum de manibus inimicorum suorum et super inimicos suos exaltauit eum
superius quidem sic breuiter scripta sunt. Et cum ceteris hic annotari arbitror opportunum, ut uisa aquanti cum dominus eripuit
periculis. ceteri amplius confidant de misericordia domini.

Qualiter ciuitatem abeo deuastauit.

Deniq; soluto Episcopo ceteris q; demum solutis vnetvq; abeo predicta
puero compostelle in regem et sic gallecie pace confederata videm
Episcopus cum rege puero et cum gallecorum principibus properat in
procinctum nempe anon modica citra pontem gronij parte regni Regem Logroño
expellere Aragonensem quam uolenter atq; fraudulenter usurpauerat
iustum et sanctum fore arbitrabatur. iustitie etenim est. vnicuiq; attribuere quod suum est. Cuerum pas ad fontem de angos prope silicet postquam
Legionensem ciuitatem uentum est. adest eis obuiam aragonen cum copiosa militum atq; peditum multitudine bello utrimq; consero prostratis utrimque
vtrimq; quam pluribus gallecorum, alij interempti, alij capti, alij in fugam uersi sunt belliger aragonensis prius q; falanges sue bellum
conseruissent. decem audatioribus atq; fortioribus sui procinctus ad
negocij inuitauerat, ut circumspicerent et explorarent qua parte belli consisteret Episcopus beati Jacobi. Insuper addidit atq; indixit ut per se
quererentur cum donec caperent, sicum compostellane ecclesie Episcopus caperetur. Sperabat Aragonensis gallecian facille se inuasurum statimq; iuri suo uindicaturum quod m. Epc̄s gallecie tutor protector atq; patrocinator erat, Ceteris ad discordie tumultibus, ruentibus bella q; et seditiones concitantibus ipse reconciliator ipse pacis
iustitie atq; ueritatis amator constanter permanebat. Gallecie regnum

sicet ex parte diuinum consolacionis atq; consolidabat, id circo sis
qui omnia turbari somnia presumdari sicunt dicit. Habebatur cete
ris qui sys contraria sectantur ut pater et dominus diligebatur. Po
tito aragonensi triumpho victorie palma sicut quibus rex micuncerat
Epm vndiquaq; sollicitis regnicolis cum eius caphonem animos
ius uerent, ille tamen qui non desuit sperantes in se, qui diligi
diligentes se presto ei affuit. Verumtamen a fucibus stancium adentibus leonum more cum per medias hostium
acies per medias bellatorum falangas prepsos sequentium gladios pro
tegente eum diuina potentia incolumis euasit. Ei igitur a quo omne
datum procedit Epe tantum ascribens patrocinium aiebat dominus mi
hi adiutor esto ut despiciam inimicos meos recolens tandem sis a be
llo euasserant plurimis tandem amissis sicut in primo libro patet ad
propria reuersus est.

Qualiter euasit de incendio fratris et de medio inimicorum suorum.

Lapso preterea non modico tempore clerici atq; ciues compostelle in ipsum
conspirauerunt et coniurauerunt Epm. Sepius cum excelleie ab Episcopa
tu molliti sunt, sepius cum regina molimenta perditionis in eum ma
chinati sunt sepius Reges et Principes in eum insurrexerunt, sed domi
nus erat ei adiutor nec timebat quid sibi facerent homo. Cum autem cons
pirationis et coniurationis seditionarij complices iniquitatis sue cassis
penitus cassari dolluissent facto impetu insurrexerunt in Episcopum
et in reginam, lapides tela ignem in eos iacentes mortemq; omni modis
cominantes Et qualiter forte dextera Justi Judicis cui omnia possi
bilia sunt cripuerit cum ab obsidione et incendio furus qualiter
per medios hostium circumstantium cuneos cum deduxerit quali
ter ab ipsis insequentium sanguinem eius sicientium pugionibus eum
liberauit qualiter de medio inimicorum suorum per medium eri
am excubiarum eum extraxerit, qualiter deinde super inimicos

suos excelsum cum fecerit. humani capacitas ingenij non sufficit intelligere ne dum ad plenum describere. Verumtñ quantum ingenij mei situla capere sufficit dicturus sermones impiorum libro m̃ hoc erat verba domini sunt hec si habueritis fidem tamquam granum sinapis: dicetis huic monti transfer te, et transferet se. Cumenim justus ex fide viuat habens quidem omnia et habundans non est dubium quin viuat in eo qui dixit ego sum via veritas et vita, ipse viam seruorum suorum in pace dirigit. ipse veritatem sectantes fouet atq; custodit, ipse vita viuentes a dextris et a sinistris protegit. Ep̃s hanc viam tenuit hanc veritatem dilexit, hanc vitam desiderauit, ab eo igitur quem dilexit dilectus est, ab eo protectus est. ab eo superinimicos suos excelsus factus est. Regina quoq; in eundem etiñ Epis copatum et in archiepiscopatu plurima machinata fuerat. ipsa nimirum eccle sias vbiq; per regnum suum auro argento et quibusq; pretiosis expolias uerat, ciuitates / oppida castella villas ut ies vsq; in hodiernum diem os tendit pessundebat pacem et justitiam earumq; collegas effugauerat. Cumeius in deffessa veracitas regnum pessum dedisset sibertum restabat ecclesia beati Jacobi et eius honores in quibus predicta iezabel deprada ze ardebat idcirco interea m et huius ecclesie pastorem sepius pacis dizumpebantur federa. ipsa enim assidue ad rapinam et ad excidium anhelabat, archiep̃s lupinam rabiem a bouili suo arcere: heluinos dentes ab ecclesie sue corpore amouere uelut strenuus pastor utiliter laborabat. Sed cum mulierbris animi molimenta sepius cassarentur nec, nec dolo rabiem suam fera cibus sitire quiuisset, ad maiora regine argumenta intendit animum. scyphum etenim instanciá concupiscentie transuertit sensum. Demum tanto dilectionis federe regina confederauit sibi archiepiscopum tot tantisq; sacramentis obligauit sibi, omnia fraudis emolimenta crederetur abesse. sese etiam archiepiscopo ad modum exhibuit obnoxiam, archiepiscopus credens / amnem inimicitiis filicem a bca fundibus eradicatam credebat sibi. Nempe nerium est illud poeticum quie semel est imbuta recens seruabit odorem

testa dñi. obsequebatur ei propensius. opitulabatur attencius et
in gallecha et cham̃ portugallie finibus. Quod superius in hoc
libro stilo meo dilucidatum est Quid multis immorer dum redde-
rent a portugallia Regina tot federibus totq; Juramentis sp̃ersi
nec dominj nec homines ueriti nephandissima proditione cepte ar-
chiep̃m, et m̃clusis m̃ municipijs suis post ad rapinam et excidium
canonicorum atq; ciuium immo totius bonoꝰ beati Jacobi iam voti
sui compos animatur. nil sibi obstiturum esse capto capite, sed om-
nia in manibus suis forte opinatur. possuitur animus cuiue sacri
legio sceleratissime voluntatis spoliandi deum et homines aut
cum beatus augustinus perfecta voluntas faciendi reputabitur pro
opere facti, Item voluisti, sed non potuisti sic annotat deus quasi
feceris quod voluisti per furijs facinora conglutinat sacrilegijs sa
crilega accumulat. Sed qui tres pueros de camino ign̄is ardentis
liberauit. quiq beatum Petrum de carcere herodis eripuit ipsum ar
chiepiscopum abominabili captione regine abstraxit. Miro equi
dem et ineffabili modo. illa nolente illa remittente liberatus est.
Mirantibus quoq; his qui interfuere et absentibus qui audiere
modum solutionis illius ex improuiso ex inopinato uoluit sic fieri
diuina prouidentia ut octauo die a captionis carcere liberaretur.
nolluit quod summe tantum fuerat potencie humane ascribi au
ctori. miratus est ipse archiepiscopus sicut ab oreeius sepius
audiuimus dei uirtutem tam efficaciter tamq; celeriter sibi fuisse
propiciam non suis meritis sed diuine ascribens misericordie pijssimi
creatoris dominus quicum de tot tantisq; liberauit angustijs, no
luit seruum suum deserere in uinculis mulieris babilonie, nolluit
apostoli sui ecclesiam tali presule priuari, nolluit eam leonum atq;
luporum dentibus dilaniari, noluit sacra et non sacra apprime dilectissimi
perditum iri. Mirae et ineffabilis dei dispensatio qui seruos suos ab
impijs patitur premi et affligi ut ostendat in eis brachium superne

virtutis relaxat frena iniquorum ut augeatur fidelibus suis zelus
fructo meritorum. Crescente enim persecutionis pugna crescit et victo
rie palma unde scriptum est. non coronabitur nisi qui legitime certa
uerit, et in alio loco vincenti dabo edere de ligno vite. sortiet effi
caciam suis diuinis in solutione archiepiscopi, maximum
cognitum et abominandum piaculum in xpi dni talia fieri abomi
nabilius et execrabilius fierat hoc facinus. efficacius et admirabi
lius suis fuit ineo miraculum mirifici omnipotentatus, idcirco cum hoc
excellentiori atq admirabiliori patrocinio in nefandiori atq execrabi
liori piaculo: cetera que predicta sunt ad memoriam reuocare volui.
Omnis itaq quidem mia dni confidunt audiant et intelligant efficacem
superni patrocinatus circa archiepm magnificentiam et glorificent pa
trem qui est in celo et in terra.

De conductu aquarum que profluunt ante porticum ecclesie beati Jacobi.

Inter cetera predicti archiepiscopi et sancte romane ecclesie legati ope
ra quodam nobile et preclarum sopus obliuione non debet obnubi
lari, exigit enim ipsius operis admiranda vilitas ut quanto perse
iocundatur non inglorium tanto pcrme laudibus efferatur ad plenum.
Que digna sunt laude. dignum est preconando memorie commen
dare. Cum igitur archiepiscopus indefessa solicitudine pugil compisset
beati Jacobi peregrinos primam substinere aquarum inopiam pa
tema pietate compunctus indoluit, nouerat illud apostoli. Si com
patimur: et conregnabimus. Compatiebatur peregrinis qui ad apos
tolicam uenientes ecclesiam die ac nocte aquam ad lauandum in.
seu alios usibus necessariam requirebant. nec inueniebant, sepius ne
cessitas compellebat eos aquam emere ab hospitibus seu ab aliis
ussibus necessariam requirebant sepius necessitas compellebat
eos aquam emere ab hospitibus seu ab aliis dato precio et quod ad
uictus emphonem reservabant in aque vsum partim consumebatur.
Si uero quibus pecunie deerat marsupium. sepissime tolerabant

accerimam aquarum penuriam. Nimirum tanta ad beati Jacobi
ecclesiam confluit peregrinorum multitudo. Diu archiepiscopus ad
hibere remedium excogitauit sed arduum immo difficillimum erat Tan
dem hortatu et amonitu iussuet ostensu eius bernaldus ecclesie bea
ti Jacobi thesaurarius cepit aque ductus componere per miliari
um igitur fere cxta subterbium compostelle aque ductus atq; mea
tus subtranei componuntur. Magno labore maximo pecuniarum
erogatu aquarum cursus ad ecclesiam dirigitur, et cauato atq; com
posito alueo adducitur. Postq; autem uentum est prope ecclesiam
sancti Martini secus uidelicet domum Petri anaiade ab hinc ligg
nee canales ferro et plumbeo consolidate suscipiunt aquarum to
rrentem et partem eyciunt ante porticum apostolice ecclesie partim
claustrum sancti martini monachorum usibus profuturam. Ineodem
quoq; monasterio tanta subministrabatur aquarum penuria quod etiam
ad abluendum manus nisi alibunde afferretur aquam non habe rent
Harum autem aquarum tanta manat abundancia quet monasterio
sancti martini sufficat et ante beati Jacobi ecclesiam torrente impe
tu profluit: peripsas ligneas canales eliuntur in cauatum lapidem
mire magnitudinis quem ipse archiepiscopus olim ad hunc usum in
scisat sicut ad hunc quidem usum sed in alio loco videlicet in claus
tro canonicorum beati Jacobi indefesse namq; studiosus in agro do
mini operarius claustrum apostolicis canonicis preclarum et elegans
silicet opus edificare toto animi nisu desiderabat. et per subtraneos
meatus aquam adducere in claustrum ad opus canonicorum sicut
ante porticum ecclesie beati Jacobi usq; in hodiernum diem adduci
tur et profluit sed quorundam tumultibus prepeditus quin imo peri
clitabatur: quod tamen tempore suo construere ardentius sitie
bat: aquarum receptui exposuit lapidem illum utilemet necessari
um. pluribusq; profuturum. Recipit igitur lapis ille aquas per
subtraneos meatus adductas. et quorquot habent necesse indefici
enter prosinat. Tantarum aquarum affluentia admodum con

gratulantur peregrini; vocant eas aquas beati Jacobi quasi sanctificatas et salubérrimas et ad humanos usus diuinitus preparatas. Quantam autem utilitatem quantumque admirabilis spectaculi aquarum preterea excellentiam nisi qui uiderit quispiam nequit satis animaduertere. Que ut frigidior et limpidior emanet. fert cuius album archiepiscopo de uenire lapidibus et desuperiumo usque ad ortum fontis aquo deriuatur frigida itaque atque limpidissima emanans profuit peregrinorum saluti ceterorum ue usui utilissima. Habemus ex euangelio duo in segeto unus sumetur et alius relinquetur. Duo in agro. unus sumet et alius relinquetur in agro silicet in ministerio sancte ecclesie tamque in agro domini operatur qui tantam solicitudinem curam ecclesiam cui pre est exhibet. tanta agrum sibi comissum sollicitudine excolit. ut decet videlicet excolendo excolenda extirpando extirpanda renouando renouanda edificando edificanda talis professo / operatiue ut puta fidelis seruus et prudens aduemente nocte hoc est seculi aduersitate permanens in fidei constantia et bonorum operum exercitio aduitam assumitur etiam dum alijs decidunt et relinquuntur ad penam. predictus archiepiscopus et in ecclesiasticis et in secularibus quantum suam tenet. et quantum nostre capacitatis est. tantamet sollicitudinem ut agro domini utiliter excolto paterque tandem huius vite feliciter curriculo cum his qui assumuntur ad eternam assumatur et ipse vitam.

De edificatione ecclesiarum et palationum.

Construxit quoque idem archiepiscopus ecclesiam sancti Pelagij iuxta altaria secus ecclesiam beati Jacobi destructa uetustissima et ligneo bili ecclesiola que prius ibi fuerat. item in compostella fundituse nouauit ecclesiam sancti michaelis ecclesiam sancti felicis. ecclesiam sancti Benedicti superporticum etiam ecclesie sancti Jacobi per quam itur in uillare miliorum, edificauit altare in honore beati Benedicti beato quoque Paulo quoniam raro in ecclesijs hispanie eius memoria habebatur. et beato antonino et beato nicolao. Super porticu

que ducit ad torrentem. aque seus materiam altare construxerat
beato quid et benedicto et beato antonino honoris uice recompensare
satisfacebat. quorum altaria in quadam turri seus uetustam beati Ja
cobi ecclesiolam fuerant quod in precedentibus apertius scriptum
est. uetustissimam quoque ecclesiolam sancti Bone de ouria que
penitus ruinam minabat destruxit et aliam ibidem nouam edificauit
optima palatia ecclesiam autem quam ipse in eodem castello fecerat
quoniam humilis et planaerat et pedibus super muros castelli eunti
um conculcabatur diruit jussit, Deinde aliam ecclesiam maiorem
excelsam et eminentem ibidem edificauit. Vbi et congruum arbitratus
talem ecclesiam talia palatia in honesto edificari: in quibus bea
ti Jacobi archiepiscopus honorabiliter cum clericis et militibus suis
ut decet cum aliquotes conmorare. in tempore quidem guerrarum
honestum est quasi thesaurus et camera compostellani archiepisco
pi et canonicorum eius, Decebat itaq excelsaet insigna habitacu
la ibi fieri utet deus digne ac venerabiliter in habitaculo suo ado
retur et in ceteris edificijs beati Jacobi ministri venerabiliter pau
sarent. apud iuam quoq amplaet magna palatia ab antecessore suo
bone memorie Domino. D. Episcopo edificata habebantur, in bis
solebatet ipse archiepiscopus ante archiepiscopatum hospitari, sed
ingruente guerrarum tumultu crebescente per Galleciam prodicionis
muscipula reuocauit ad memoriam olim quendam Epm beati Jacobi
nomine gudesteum, dolo et proditione a principibus Gallecie ibi fui
se interemptum nimium ad uacandum et seruiendum deo liberius gra
dragessimale obseruabat iue ieiunium amilitibus et a familia sua se
gregatus intempeste igitur noctis silentio sceleratissima proditorum
manus inuens in dormitorium preter ecclesie parietes, ubi cum cano
nicis dabat membra quieti et nepias Episcopum diu gladiauerunt
si sic ad memoriam reuocatis archiepiscopus guerrarum temporibus du
xit opere pretium patronum conmeare ubi erat populosa domorum
multitudo sepius enim cum predicti hospitaret pedites alij milites

ac familia eius ad propinquas patroni conmeabant domos et domi
nium suum cum paucis clericorum et cum cubicularijs quasi in solitudi
ne relinquebant Exsto credendum est. multotiens cum eo ibi fui, et quod
scribendo perscribo uidi et sepissime pathum incursus ex improuiso for
midaui. Eapropter archiepiscopus sano potitus consilio patronum
conmeauit. ibique suam commutauit mansionem. et qm non decebat in
minus idoneis cum habitare edificijs construxit idonea palatia se
cus ecclesiam patroni quam et ipse quodam presbitero bone memo
rie Pelagio dispensante fecerat. in hijs palatijs archiepiscopus tum
pro cohabitantium multitudine uallatus suisque militibus stipatus usque
in hodiernum diem per dei misericordiam comite salute sepius habitat
sic habitet sic edificet sic ualeat deo donante diutius ///.

De conuenientia archiepiscopatuum Salagie Bisauces
tri sanctos Lauacengos et actos inter archiepm et Mun
dunien. Episcopum. I.

Inter predictum archiepiscopum Compostellane ecclesie canonicos et int
mundunensem Epm et mindunensis ecclesie clericos super quibusdam
archiepiscopis bitezahis uidelicet bisaucos Rasancos. Salagia La
uacengos questio temporibus silicet bone memorie Regis adefonsi
sepius fuerant uentilata. Compostellana namque ecclesia asserebat
sos archipresbiterahus ad suam pertinere diocesim, et Mundunensis
ad suam quia in re nostre archiepi ut adipiscerentur quod sue ecclesie
esse asserebatur frequenter clericos suos romam delegando nonnullo
dies expenderat pecunias. Sepius in presentia pape paschalis idone
gotijs probatum atque uentilatum fuerat sepius epi papa litteras su
ae suius rei causa ad compostellanam et ad mundunensem di
xerat ecclesias nec non ad comprouinciales Episcopos sicut in primo
libro plenius scriptum est. in multis quoque concilijs per hyspaniam ce
lebratis in presentia Romanorum Cardinalium et legatorum super hoc
multoties conuentum est. sed non discussum. Denique ex sententia Roma
ni Pontificis apud africam ad hoc diffiniendum compostellanos et
mundunienses conuenire clericos sancitum est. Huius rei iudicio

Burgensi Epi scopo predestinato. Judici sed mundanien sibus officien tibus et se a compostellana Ecclesia violentiam pati causantibus hac questio remanserat insepulta, verum tm compostellane eccle sie canonici Mundunien sem Judicio superatos et predictos archipresbi teratus dictante Juetitia se vindicasse asserebant. Cuius rei diffini tio inquietem per hyspaniam guerrarum tumultu multis tem poribus sopita remanserat, nunc compostellana pro Mudunien sis Sos archiepiscopatus vendicabat Ecclesia sed sepius compos tellana ut pote columna iustitie et ecclesiastice atq; secularis poten tie magis suffulta. Ipse quoq; clerus ac populus qui in hac dio ceseos parte habebatur. quodam inobedientie cuagabatur Supercilio quoniam geminam gloriabatur se habere matrem Tandem .u. compos tellane Ecclesie. Thesaurario mundunien si Ecclesia Epo lapsoq; non modici temporis curriculo inter nostrum archiepm eundemq; Epm predicti negotij cepit agitari questio. Sz archiepiscopus videns id negotij olim indiscussum diutius protelari atq; utriq; Ecclesie animarum damum mgi magisq; multiplicari paterna habuit in Xpi dispensatione, acce ssito namq; .u. Mundunien si Epo inconcussam imponere suis rei sta bilivit diffinitionem, et bene placito imo utriusq; videlicet compostel lani archiepiscopi et sancte romane Ecclesie legati eiusq; canonicor et mundunien Epi eiusq; canonicorum statutum est atq; conuentum ut compostellana Ecclesia quete et inconcusse habeat in posterum Sos duos archiepreebiteratus salagiam et bisaucos mundunien sis siue balibuen sis Ecclesia quiete et inconcusse habeat in posterum Sos duos archipresbiteratus afransaucos et lauacengos et arros. Quod ne quandoq; uel quomodo inquietetur aut concutiatur fami sima utriq; scripture auctoritate corroborari hac modo.

Conuentio inter archiepm et mundunien sem Epm.

Nos in presentia scripti videntes dominum Didacum compostellane sedis archiepiscopum et sancte romane Ecclesie legatum et dominum mu nionem dalibuen sem Epm diffidentes et inter se altercantes super quibusdam archipresbiteratibus scilicet salagia Bisaucos

et Transancos vsq ad Lauacangos et duos de quibus sepius uen
tilata fuerat querimonia inter dominum Didacum prefatum archie
piscopum et dominum Gundisalbum Mundunensem Epm antecessorem
predicti Epi domini Munuenci temporibus bone memorie regis Alde
fonsi bone memorie in generalibus videlicet conciliis nec non et in pre
sentia domini Pape paschalis diuturne fratrum fangationi et disse
sioni compatiende finem tanto negotio imponere optantium du
ximus ab ipsis siquidem et a suis canonicis rogati et multatinum
conuenienter Cor negotium fraterne dilectionis affectu discutiendu
coram consensu suscepimus Nostri enim officij est scismatis se
minarium destruere et barbaris plantarium studiosa sollicitudine
inter discordantes fundare pacis Igitur vtriusq ecclesie ratio
nibus huiusmodi conuentionem inter eos firmam in perpetuum stabi
litate facimus ut in posterum ecclesia beati Jacobi duos archiepres
biteratus videlicet Salagiam et bisaucos perpetuo iure habeat et absq
illa repentione possideat, et uallibuensis uel mundunensis in pos
terum archiepres biteratus videlicet Transancos. Lauacengos et anos.
perpetuo iure habeat, et absq ulla repentione possideat. Adjicimus
et iam in hac conuentionem vtile honore beati Jacobi uallibuensis uel
mundunensis ecclesia omnia illa vota que sunt in toto Episcopatu
vallibuensi uel mundunensi in perpetuum habeat. et quiete et libe
re cuo personi possideat. preter canonicam que fit. C. in Libranum per
Libram xx. solidorum quam annuatim ecclesie beati Jacobi exsoluat.
Similiter adjicimus quod uallibuensis ecclesia in omni composte
llano archiepiscopatu tributa ecclesiarum que terciam dicimus
decimus nullatenus exigat. Hanc itaq diffinitionis conuentionem
et Litteris nostris confirmamus et propriis sigillis munimus. et ab
hinc et deinceps pretaxata querella inter compostellanam et uallis
buensem ecclesias perpetuo silentio sopiatur. Si qua igitur in fu
turum ecclesiastica secularis ue persona hanc nostre diffinitionis
paginam sciens contra eam temere uenire temptauerit: secundo
tertio ue commonita sine satisfactione congrua emendauerit
potestatis honorisq sui dignitate careat. reamq se diuino iudicio

cxistere de ffectam iniquitate cognoscat. et a sacratissimo corpore
et sanguine dei et domini nostri Jesu Xpisti aliena fiat atq; in
extremo examine districte ultioni subiaceat, cunctis autem bo-
bscruantibus sit pax domini nostri Jesu Xpisti quatinus et hic
fructum bone actionis percipiant. et apud districtum judicem premia
eterne pacis inueniant. facta dissimilitudinis commemoratio sub
era. Mlxxx. lx. et qt v°. kl'arum septembris. Qualis est ista
Sit Sabbatum in Besalu uallibrensis Ecclesie.
Ego Stanio uallibrensis Ecclesie indignus uicarius hoc scriptum
propria manu confirmo. Ego Petrus archidiaconus uallibrensis
Ecclesie confirmo. Ego Arias signandi qui tunc temporis uallis
brensis Ecclesie archidiaconus erā m. Salagriam confirmo. Petrus
prior confirmo. Veremundus archidiaconus qualiscunq; pater cog no
minato absensus confirmo. Ego aldeuetus confirmo, Ego Petrus con
firmo. Pelagius confirmo. Martinus confirmo. Petrus pr confirmo.
froyla pr confirmo. Petrus pater primi clerus confirmo. Didacus
oduarizi confirmo. Julianus archidiconus confirmo Guido archi
diaconus confirmo. Petrus iosus confirmo. Petrus abba confir
mo /.
Pactum cr. uallibrensis Epi.
Ego a. Dei gratia uallibrensis Eps promitto vobis in fide Xpi. et mei ec
clesie Domino didaco compostellane Ecclesie archiepiscopo et san
cte romane Ecclesie legato ut ab hac hora in antea sim uester fi de
lis amicus defendendo uitam vram et membra et honorem quem ha
betis uel habituri estis. et de primo malum vestrum in omnibus
et personnis sine arte et malo ingenio secundum posse meum si
uero quod absit vobis exitium aliqua uim uel violentia aut expul
sio honoris euenerit. uel corporaliter vobiscum eam quo meum
uel iuxta consilium uestrum me disponam. et hec attendendam
vobis viuent dum vixero. adiuuante diuina gratia sic deus me
adiuuet et hec sancta Euangelia. Quidquid uero de hoc pacto fide
Xpisti stabilito absolueritis absolutum sit. Consilia que mihi
dixeritis non discooperiam ad damnum vestrum Ego cr. indignus
Epc hoc scriptum propria manu confirmo. Petrus uallibrensis

Cm 1160
X. 1122 =

archidiaconus confirmo. Arias Sis nan dñi uallibuensis eccles
et archidiaconus confirmo. Qui interfuerunt de canonicis beati Jacobi
Arias Gundisalui deo ti confirmo. Petrus Gusmdi ti confirmo. Petrus Elie
archidiaconus confirmo. Petrus cresconides archidiaconus confirmo.
Petrus anaiales confirmo. Petrus asturaides confirmo. Gnaldus ma
gister confirmo Bernaldus bernaldi confirmo. adefonsus hr confir
mo. Petrus stephanici confirmo. Petrus fileo confirmo. Petrus Pe
lagides confirmo. Pelagius munii confirmo. ⁊

Notitia uestimentorum libroꝝ aliorumq ornamentorum ecclesie q̃ fecit archiepc

Ea quoq; que ipse archiepiscopus ad interiorem ecclesie sue vsus atq
ornatus silicet vestimenta cocleraq; ornamenta emit fecit fieri acqui
siuit uel fieri fec suis operis serie commemorare nonest incongruo
dum que enim per se uel per auctorem lucis memoriale meretur obli
uionem sepelire argumentum est culpe. Multa equidem in adsibenda
ecclesie sue cura prout rec atq utilitas exposcebat acquisiuit archiepisco
pus expendit, plura uero atq maiora sicut rei ueritas testatur acqui
siuit ponsardum est quibus temporibus quotq; quibusq; persecu
tionibus ecclesiam suam beato Jacobo suffragante patrocinij par
ma protexerat quotet quanta ad expugnanda persecutionum argu
menta expendent quot et quanta acquisierit hec q̃ que sequens
patefacit series. Predictus archiepiscopus et sancte romane ecclesie
Legatus uestimenta atq ornamenta ecclesie fecit emi uel fieri
fecit videlicet quatuor cirtheas greco exercicio compositas, quatuor
capas pontificales et alias capas xij. sacro textu pretiosas. Duo
pania uestimentorum pontificalium cum omnibus que ad easpec.
tinent. Aliud uero dedit unum in pontegedensi Episcopio qui fue
rat olim ecclesie beati Jacobi archidiaconus. aliud dedit in mundu
mensi Episcopio eius dem apostolice ecclesie olim thesaurario ter
tium. in salmanticensi Episcopio suo suffraganeo, preterea duas
dalmaticas unam planetam nigram de purpura textis Evangelio
rum duos argenteos calicem aureum gemmatum deauratum ipse archi
piscopus restauravit, missale argenteum episcopium argenteum

Syon argenteum balteum aureum. capsas y argenteas inuna
rum ꝙ sibetur esse caput beati Jacobi aliam capsam eburneam ali
am metallinam deauratam mirio artificio cum vitro sculptam. alia
capsam auream satis pretiosam quam emit archiepiscopus tercen
le solidis et postea contulit domino pape Calixto, Lignum domini
argenteum quod dedit ei regina. v. regis adefonsi filia. Cucum
auream. quam ipse dedit Gosoni romano Cardinali et Legato et postea
in taurina ciuitate epo Calias ter argenteos et vnum aureum quod
pro utilitate ꝙ ecclesie sue dedit domino pp turibulum aureum quod
pro vtilitate ꝙ ecclesie sue impendit aliud thuribulum aureum ꝙ postea
in loco prioris & ppo restituit. Tres uasculos argenteos vnum antipsona
rium, vnum offitiarium et vnum missale tres breuiales vnum qua
dragenarium duos benedictionales. Librum pastoralem. Librum de
uita Episcoporum canonec. alium librum ex diuersis sententijs alium
librum de fide sancte trinitatis et de alijs sententijs alium librum
maiorem per totius anni circulum.

Has subsequentes litteras misit pape calixtus eidem archiepiscopo
ꝙ deliberatione. p. bracharensis archiepiscopi quem. t. portuga
lensis regina vinculis mancipatum captum tenebat.

Littere calixti Pape

Calixtus epc seruus seruorum dei. v. compostellano archiepisco po.
Salutem et apostolicam benedictionem peruen adnos per portuga
lensis regina. t. fratrem nostrum. p. bracharensem archiepiscopum
cepit. eumq adhuc in captione detineat. Vnde nostras et litteras
diligentes precipimus ut vsq ad proximum beati Jacobi apostoli
et Rome festum Librum illum cum hominibus et rebus suis que
tumq dimittat, alioquin ex tunc ingrauem et in scriptis eum ex
communicationis sententiam dedimus et in tota terra eius diuina offi
cia preter in fantium baptisma et morientium penitentias interdi
ximus donec fratrem ipsum dimittat et romane ecclesie de sac
rilegia satisfaciat. precipimus ergo fratri fraternitati tue ut ean
dem. t. per litteras et nuncios tuos commoneas. Et nisi iuxta litte
rarum nostrarum mandatum constituto termino eundem fratrem
nostrum

Thuresia capit Pelagium epm
copum. Brachatensem.

nium dimiserit congregans fratribus et coepiscopis illorum sanctam
nam sanctam ecclesiam quam ipsorum prædecessor auctoritate statuit et fir
miter obtinuit. Dat. anagnie viij. kl. octobris. Anagnię 8 Kal Octobris

Calixtus Episcopus seruus seruorum dei ven. fil. D. compostellano ar
chiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem. Frater iste quem adnos
mittimus. Giraldus uirum nobile uoce nuncium quod cum muliere quę
dam diu habuerit. post aliquantum uero temporis uxorem duxit
que priori mulieri consanguinea in gradu tercio reperta est. Quod si
ita causa sic habet statutis nris visum est. ut uxorem illam debeat pri
mus dimittere. Cum enim illicitas omnino contraxerit nuptias: licitum
postea potuisse contrahi matrimonium non uidetur. Dat. in tenitorio
tiburtino xi. kl. Julij.

Qualiter regina insidiabatur archiepiscopo.

Multa inter Archiepiscopum et sancte Romane ecclesie legatum D. et
inter reginam V. reconciliationis statuta fuerant, multa ut mos fuit et in
hoc consequenti libro scripturus est: pacis fœdera precesserant, Eguidem
postea regina tam detestandum facinus, quod nephas videlicet mittere
manum in Xpm domini quorundam flagitiosorum instinctu ausa fue
rat. miretur quod amicicie solebat imago et suspitionis utrinque nebu
la uolitabat; archiepiscopus tantum expertus piaculum. licet predicto
ipsi et regina confederarentur pacto nec regine tamen se usquequaque cre
debat nec cuius multimodis rationibus spem fidei adsidebat re
gie cure debitum et obsequium nequaquam ei subtrahebat. secundum Evan
gelium, Reddite que sunt Cesaris cesari et que sunt dei deo. Verum re
gina aut puta tam execrabilis noxe conscia suum reatum tuebatur. om
nimodis abolere cirographum. hunc verbis dulciflua nunc minis ar
chiepiscopum allicebat. missis Gallecie regnum cuius ditioni subiacens
consulens ac principes ipsius imperio subiugare. licet enim cum filio
suo Rege. a pacis fœdera iam iniisset licet eum cum omnipoten
tatu suo sibi obnoxium ut pote filium suum habet. archiepiscopi

tñ prudentiam admodum sibi necessariam animadvertebat. nec sine
necesse auxilio gallorum suo posse penitus frenare. impetu videbat
preterea comitem. p. fiorillum eiusq filios vinculis mancipaverat et
egebat precipue consilio et auxilio archiepiscopi ad vendicandum so
rores illorum compeditorum et castellum Lupariae in quo suae petu
ri rebellabat. neq hoc castellum obsidere nec ad deditionem cogere nec
ceteros gallicae conspiratores pessundare nisi per archiepiscopum poterat
quippe cuius prudentia cuius potentia alios eminebat. si regine adusa
ri inciperent tota fere sicula rebellione quatuerent. hac igitur causa
regina compulsa. ad occidentales gallicie remotiores partes. prius tra
men iterum atq iterum nuntios. silicet episcopos consules principe cum
dixit ad archiepiscopum in hec verba. Didici reverende pater quorum
dam relatione et quibusdam coniecturis animum tuum pro facinore
quod pessimorum persuasionibus inte presumpsi ame alienatum et pru
dentie tue excellentiam de fide mea diffidere, quae dere vero a pa
ternitatis tue gremium satisfactura et pro ut iuxta cui: noxam illius pri
culi abolitura, te patrem et patronum super omnes hesperie pontifi
ces ac prudentes mihi prepono. tuum consilium. tuumq auxilium. atq
quaq mihi necessarium video, nec nisi te amico et coadiutore gallo
cos proditionis ac rebellionis facta patrim suscensos. edomare possum.
hec itaq alia iterum iterumq immensis adornavit promissis. et tan
dem legatorum prudentia cooperante archiepiscopi animum aliqua
tenus lenivit. quid plura? consultior stabilitus quo foederis pacti
mouiatq suspitionis nebula ab archiepiscopo removeatur vel quo
modo preteriti facinoris columna depellatur. aut desimili regine
molimento deinceps cauere ac perhimescere archiepm opus non habe
tur. inter archiepiscopum itaq et reginam eorumq homines tantum
ac tale foederis sanctum pactum quod n archiepiscopum regine insi
dias vel machinamenta imposterum oporteat pertimescere nec

regina de archiepiscopi auxilio recuperare nequit si uellit regni sui
iuret animus mulieris. predicam archiepo ualeat intendere, omnesq;
Episcopos regni sui regina dat archiepo in fidei astrictionem hac vi
delicet conditione si regina violari aut machinari de incepsm archie
piscopum tentaret aliud quamm subsequenti scripto resonat aliudq;
in subsequenti scripto resonat. uel si eius personam uel honorem illius
inuadere presumeret predicti Epi in ipsam reginam cuiusq; regnum ana
thematis promulgare sententiam: diuinum penitus interdicendo cir
cumquaq; officium excepto baptismo et penitencia donec resipiscat
et archiepiscopo satisfaciat. omis quoq; consules ac principes regni
sui reginam hoc pactum iureiurando astrinxit hoc modo si ipsa
aliter quam in seguenti scripto patet m archiepm facere presumeret
oms cum castellis et municipiis et honoribus suis regine adherent
et pro archiepiscopo ad rebellionem commoueant. non regia satis
faciat archiepiscopo. sancendus hoc federis pactum: et finitum atq;
statutum est Episcoporum cartae uniuscuiusq; sigillo munitae addo
munum pactum ipsius federis seriem continentes deferri et scripto atq;
sigillo eius muniri. sententiam quoq; eius addendam quod quisq;
predictae federis fidem transgressus foret apostolica dona sa
tisfaceret multaretur sententia. qui uero ut habet federis series
custodiret et adimpleret perenni benedictione donaretur. hoc est
pactum federis inter archiepm et reginam.

forma securitatis quam prestitit regina archiepo.

Era i. c. lxi. quin vi. calendas aprilis Ego regina domina v. pro Era 1161. = 6 Kalend Aprilis.
mitto et a fio vos archiepm sancti Jacobi Dominum Dida cum per Xp 1123.
eum patrem omnipotentem et per omnes sanctos eius ut ab hac die in
vobis fidelis dominae et amica. sicut bonus rex suo bono archiepo
in tota vita mea in deprecando unum prode et dehonando vestrum
malum et defendam vitam uestram et membra et honorem quem sa
cietis uel habituri estis pro posse meo contra omnes homines et

per omnes homines sine arte et malo ingenio et neq; per me neque per meum consilium situ captue uel mortuus uel de uro honore expulsus. et manq; faciam pactum. cum aliquo homine ad detrimentum vestrum. et si aliquod malum fuerit dictum mihi de vobis uel non habeam inde curam uel vos ad rationem ponam et accipiam inde Judihum quod dederint mihi ish qui sint in hoc pacto et voluerint concordiam interme et vos de me uel vestris hominibus recepta et emendatione in loco et tempore conuenienti stem vobis in predicto placito et hoc totum compleam sine arte et malo ingenio et si qd absit ab aliquo fuerit captue modis omnibus nitar et intromittam me ad absolutionem vram et vii honorem et rerum vestrarum recuperationem. et ad hanc fidelitatem confirmandam do vobis comitem dominum p. gunsalui zi et miserius subscriptis ut ego non attendero hoc pactum ysi stent vobiscum cum honoribus suis donec correxero et si ish fuerint mortui uel expulsi qui succeserint dent vobis ad faciendum supradictum pactum.

Nos archiepiscopi et episcopi infra subscripti promittimus et affirmamus quod si regina quod absit non attenderit supradictum pactum stemus cum archiepiscopo ad detrimentum et damnum regine et excommunicemur eam illico et ceiuret et nemo ei teneatur episcopatus nostrum preter baptismum et penitentias. donec corrigatur &c.

Quecunq; actenus fuerunt interme et vos sunt condonata et absoluta deinceps. et quidquid de hoc pacto absoluerit sit absolutum consimile scriptum tenet regina.

Eps Munio palentinus affirmo

Epc alo astoricensis affirmo.

Johannes ramirii iuro Guterre borca iuro. Petrus Guterrii iuro. Johannes didaci iuro. Fedenandus Johannes iuro.

Cetera scripta atq; placita que inter archiepiscopum et reginam usq; ad hoc pactum precesserant irrita et cassa habeo diffinitumest.

hoc solum firmiter teneri. hoc solum fideliter custodiri sanctum est.

Littere Calixti Pape misse archiepiscopo super missione legatis.

Calixtus Episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri. D. sancti Jacobi archiepiscopo et legato Romane Ecclesie salutem et apostolicam benedictionem. perspectis lucensis ecclesie eiusq; Epi nunciis agnouimus dilectionem vram legationem vobis digne an nobis solim tradita nesciò quorum pfsorum impedimento minime fungi vnde valde dolemus et miramur nostram vestris partibus in tantam deuenire tribulationem. Quapropter eandem legationem sicut prius vobis confirmamus et quasi filium karissimum monemus ut nostra in vestris partibus peragatis et que corrigenda sunt: corrigatis emendetis suius sacre sedis licentia et auctoritate. vt.

Ego cardinalis deusdet sancte laurentij confirmo.

Johannes cardinalis ... Petrus cardinalis ... confirmo.

Data apud Laterannum ij ñs Marcij scripta per manus Vgonis subdiaconi.

Et accepsita per platum suas.

Dominus ac redemptor noster pvolens nre nostre operationis in offenso pede dirigere docet nos nequa ad exemplum bone actionis pastoralis cura ceteros debemus instruere: aliquando bona que agimus occultantes. Lucernam sub modio vacat communicamur abscondere nemo inquit accendit lucernam et ponit sub modio. sed ut omnibus lucerna que sub modio est: nullum alium locum preter eum in quo est illuminat sicut quidam bene operatur neminem preter seipsum exemplo suo ipse informat. Iterum nisi opera bona ab humanis presententur obtutibus quasi lucernam supra candelabrum positam ventus elationis extingueret arrogantiam declinare docuit. cum subiunxit cum omnia bona fecerimus dicite serui inutiles sumus Ex quibus colligitur quo docuit et quomodo docuit nec dere cupientes. si quid dignum memoria in Episcopatu vel archie

piscopatu nobis seu antecessoribus nostris contigerat, necnon etiam quantum vnusquisq ecclesie cui presumus prodesse mus: ne oblivionis fieret obsoletum fuligine dignum ducimus in huius libri serie ad edificationem sequentium compilare. Bene autem offert um huius libri cum etimologia sui concordat vocabuli cum suo hac de causa registrum quod rebo gesta uel res gestas continet apprime. Donec autem dominus nobis quibus vineam suam locavit agricolis ne sicut infructuosa ficulnea tam inutiliter occupantes huius districte animaduersionis sententia feriamur malos male per diem et cetera sed ut talentum duplicatum domino fideliter apportantes: ituuoce dominica consolemur. Luge serue bone et. Iam domum quod pnos nostra nouiter acquisiuit ecclesia sequens ne cessest. ut demonstret scripthaa v. si quidem deordinatione Hyspanorum regina domnee hereditates quas sibi domina regina contulit hereditario jure possidendas ecclesie nostre contradidit. ut quia tantum ac talem hereditabat apostolum peccatorum suo rum percepisset remedium huius facti emula dei emulatione predicta regina dimidietatem aliam quam sibi seruauerat huic simi liter ecclesie post mortem suam statuit relinquam &.

Acquisitio quorundam ~~litterarum~~ hereditatum.

Hec sunt nomina hereditatum quas regina domina v. et filius eius menii dant ecclesie beati Jacobi et vobis domino archiepiscopo D. bastianes dayan. nemines. ciriquites. dorna. guiugido. gandera sanctum Julianum. sandan ecclesiam. sanctum vicentium, monasterium de villarino quod est in ripa minei cum hereditatibus suis in salnes dominas terio de supratelio portionem nostram de sancta maria de nalegio de sancta maria dorendam. de sancho manieles de alamo. et alias hereditates similiter mando et dono vobis quas debeo habere pro alijs meis hereditatibus quas debeo habere quas vendidit frater meus Petrus enfemenis sine meo consilio et voluntate in salnes superata gui degomes et uuanes pro

quibus debeo ego in gratiarum emendationem mearum integrare exponere diuidere aliis cum statutis meis ordinibus Sylv. presulib. Ecclesiasticis
ego regina domina et dna regula damus et concedimus Ecclesie
b. Jacobi et vobis archiepo nris successoribus
Maxima rabinadis dedit beato Jacobo et domino archiepiscopo et
eius canonicis villam quandam cum hominibus et Ecclesiasticis suis
que vocatur Salcedes /

Sententiam regine quod credidit archiepo

Postq igitur venerabilem dominum D. iam tunc temporis compostellane sedis primum archiepiscopum nec non et sancte romane Ecclesie legatum regina dna. V. ps. nephas fecerat sub custodia detineri compostellana manus de suo pastore liberando solicita vnanimiter metebatur iteum quem illa male caperat uellet nollet dimitteret cuius insidias cum sibi multo ante intendi cognosceret nolluit tamen ab eius seruitio aliquatenus declinare sedemus iussis obtempe rans suo cum exercitu in portugalensem Coste sequitur proficiscam et sperantem quod quia illum in etera sua capere nonpoterat in portugallia vbi tot vrbes sibi non suppetebant licentiuo posset. Eo igitur ut diximus per dei misericordiam ab eius manibus liberato qm indignum fuerat ut carceralis mancipatus custodia cui deus contulerat potestatem ligandi soluendi q in celo et in terra, restabat in tercium et reginam pacem conciliari quam supra exposuimus soluendo se vim coactionis a suis hominibus pertulisse. Sopita demum inter eos omni discordia quam pro pacem quam ne fide media foret amplius suspicio conqueretur, vultus tamen tacite simultatis in abdito sui conseruabat pectus, q quis non credit quod tunc male femina sedet quando flere uidet. nec enim fraudia curat. cum enim aliquanto post aduenus gallecianum visitaret quosdam qui per archiepiscopi liberationem sibi vim intulerant, regie maiestati causabantur obnoxios in porte qui temerario ausu coniurationis in eam

non solum ab hereditatibus prescribi uerum etiam p̄ lesi debuissent
sententia capitali. Hinc quia iustum erat vt de quacunq; impetrem
fuit causa ad hanc illis viribus non deesse. Sed illic aegri
na violenter impetitis iuste defensionis scutum opposuit ut si qua
in eos intentaretur. sicut intenta hactenus aduersitas spicula iba
vnus pro omnibus parata excipiret. Tandem itaq; exilium pressu
tionem hereditatum et si qua sint similia que regia animaduersio
ad vindictam fieri postulat etc marcisset eo amplius de rico redi
mens ad amorem suum suorumq; reginaon studuit reuocare. Deo qui
gratia q; adeo illum intra gremium sue dilectionis ex tunc et modo
regina confoueat. et cui libentius consiliorum suorum committat ar
cana. quippe in quo potius confidat non habeat. Etenim quam in
oculis regum inuenire non nisi donum dei est. post confectam
interea inter eos pacem iuris iurandi robore stabilitam. A petrus
dux castelli Liparde qm̄ regina socer uxoris eius comitem domum
p. cum filijs et uxore in uincula coniecerat in rebellionem conuer
sus est. ad cuius castelli obsidionem dum regina milites suos circum
circa diffunderet quia non se fecde prebebat asultui. comitus
a facie eius castellum aliud statim obfirmare. Circa quod opus dum
argumentosa existeret, quatenus demilitibus archiepiscopi illum ado
colloquium. Sperantes camerga illum priorem animum non mutasse
Credentesq; se ph cius feminam inocentie virum firmissimum re
perire. Eringuiunt regina nisi hue deo placeat maiestati archie
piscopum illam. Semper huc voluntati contrarium captum dabi
mus uel occisum, quos totius uertu regina regnicene non solum
sacrilegij scelus execrantur auditum. Sed accitis qui aderant testi
bus unumeorum videlicet Petrum garcionem qui prolocutor est
erat que soli sibi dixerat. coram illis ut professo rem facerent
fatere compellaret qui conuictus exore proprie rem abominabilem

protulisse captus et catenatus atq in carcerem retrusue in foueam
in eidit quam pretendit ceteris quia id constanter negauerant Sa
tisfactioni militie reseruati. Inquisitus aut ab eadem regina quo
ordine id inordinatum fieri statuisset. minuat. Cumq inquit de cast
llo suo honesto regrediens paucis ut assolet comitatus tuam teten
disset. communi deliberauerameus assensu ut potius morti qm capti
ui eum manciparemus. Si autem eo in loco in quo sperabamus nec hoc
nec illud contingeret shamuitah nec inuindum tui huius rei cap cede
posco; Etenim circa noctis medium ipse et eius cubicularijs resolutis
in somnum. armata manu furtum per loca que bene noueram came
ram intrauimus, voluntati mee proculdubio compos existerem. post
quam ego tam detestandum facinus et quod amodo fieri debuit
set regina considerat. tu nec inquit quem nudius tertius maio
rem domus sue prefecerat. quem pre ceteris diligebat, cui tam in
tima consilia sua credere consueuerat, uere inimicus hominis do
mestici eius quia qui edebat panes eius ampliauit aduersus eum suppian
tationem. quamuis autem regina qui et quales aduersus mortem archie
piscopi conspirassent primo per Reinaldum Cancellarium nostre thesaurarium
et firmandum Petri i eiusdem regine cancellarium ei notificare satta
et firmandum Petri i eiusdem regine cancellarium ei notificare satta
geret. et ut sibi deeus prouideret iterum per comitem dominum. R. pie
tate solita comoneret beneficium tamen quod vnicuiq eorum archiepi
scopatus prestiterat decus talia credere non sinebat, quosdam enim ab ipsis
rudimentis infantie patrona dilectione usq ad proiectum militare alen
dos susceperat quosdam adultos etate armauerat. et que militare offi
cium exigit. equos arma contulerat quibusdam seipsum et curiam sua
eorum arbitrio disponenda commiserat, et qm bona pro malis perfecto
rum est reddere nec adhuc nos humana fragilitas ad perfectionem niteul
men permittit ascendere, ahamite tamen non declinauit Justitie,
qui mala pro malis voluit compensare. Dic enim aug. reddat deus
mala pro malis qm iustus est. bona pro malis qm bonus est bona

pro bonis qm bonus et Justus est. malapro bonis non qua'm'iustus
non est. temporalem iustitie vindictam in eos quantum licuit exse
cutus diram domos hereditates depopulando detuit destruxit q
funditus Erga hereditatum destructi non satisfacerent ultroni compli
ces et conspiratores tanti sceleris quos apprehendere potuit in carcerem
retudi fecit Lapsos uero fe fugam vsq quo satisfacerent an arbemato
vinculo colligauit

Ecce dum breui locus est studii causas eorum non una pretermisisse
me nemini, Sz hoc peccatum facile veniam meretur. quod peccatum non
esse uarissima ratione colligitur. Si uero peccatum esse constiterit ecce
Scrutus premanibus esset lingua cum animo dictantis pateret obsequio
ut sine deformitate status apponi possint que apposita non sunt
quamuis enim neuter eorum suo proprio designetur vocabulo nonnul
lus tam enormitas sceleris apud auctores vulgi eorum in famam sineret
promulgari. Ovinam nec tm scelus aggredi unquam voluissent nec
de se nobis tam lugubrem materiam prestitissent. Quantum enim incepto
prave voluntatis differre labeat operis effectione operis ex uerbis possu
mus colligere Augustini qui dicit voluntas perfecta reputabitur pro
opere facto. Si iterum qui secundum Johannem fratrem suum odit ad
mortem homicidij reatu constringitur quanto magis ish voluntatem
suam iam ad effectum quantum in eis est perducere cupientes duplici
us reatus macula offuscantur. quidem de patre patricidium et de fratre
notam fratricidij incurrunt. Dellim vbi si possim tantum dolorem
ad memoriam nolle reducere qui meet cetros qui recte sapiunt
cogit ingemitus et lachrimae prorumpere. quis enim non perfluis la
crimis hoc oculo transeat, cuius recolentis uerba singultus non
interrumpat in quo solo salus consistit patrie per quem status ro bea
tus Ecclesie ausu sacrilego nece sui domini quem piam pertentare.
Cuorum intentio Sunt rei exitum pretendebat iurgia nonerat alter
qui se murum pro domo ponere israel eo sublato pastore domini

cum gregem acapsalum inuenirent et dum homines continuare et hereditates suas propagare liberius possent. Quere vide similes qui si effectum secundum issent quo volebant in nullo prorsus peccatum esset dissimile vite quod ille dea si mortem hominu machinabantur. Ea pro autem vniuscuiusq causam quam quisq fuerit explicare quapleruncq interrogati se accusant. dum se cupiunt excusare, et sic eo magis viliores apparent quanto pro tam vili causa in tam excellentem virum necesse fuerint demoliri. Ponamus uero quod iuste consternati cor causa exstimulauerit quod famen non adest eorum iuste defensionis occasio qm ibi ius suum prodit Iustitia vbi contra legem. Iustitie manum suam inconsulte quevit extendere legimus enim quod pcuntes arcam domini cadentem nolluerunt erigere sed quia inconsulte manum suam apposuere bobus calcitrantibus pcidere. Si autem nonnisi temere deputati sunt qui cadentem salvare debebant erigere. quales sunt digni supplicio qui arcam dni frimiter stantem ad ruinam noluerunt impingere Eccedum prescrutande veritatis qui sententiarum pelagus euitare pertimuit figendaest ancora ne vitiis eloquentie mee cum volvero ad posthumenatare nonpatim. Cum igitur Petrus Garcio ut diximus ab archiepiscopo Tabecchia inter ceteros charissimus. qui et tanto pastoris fuit odio dignus quanto vltra spatium inter inimicos et amicissimo factus est inimicus. Ceteram que vocatur conclauium de manu archiepiscopi Suscepit in preeminonium qui a potestatem dum interesset dem comitisset et de substantijs pauperum dominum auaricie sue explere nullatenus potuisset videns quod nil proficeret amonitionibus cessq quas voluit archiepc. quamdiu ei imperium non esset oppressio pauperum nec mora sublato honore cepit inhumanius in sanie et furere, atq complices et coadiutores facinus indesinenter inquirere Comachus ergo tanti facinoris primi artegina capruecst deinde dno archiepiscopo procerum gallecie consilio et Iustitie regula exigente ab ipsa regina reditus in arcasiula. carcere honesti nomine condigna

eum et suos vsque ad Subiacum ab archiepiscopo missus et ad vltimum pactum dare cis macerationem duo millia solidorum domino archiepiscopo in suam redemptionem consilio et fide cum archiepiscopo. tali Juramento sibi reconciliauit. Juro ego Petrus gazio cum xy. iuratoribus in primis per omnipotentem dm per ipsum vulgatum vsum fidem exigit iuramenti quod terram regine domine vrrace. siue hominee dicto uel facto nullatenus impugnem. neq; terram presentis archiepiscopi dni in cuius potestate sum neq; terram fernandi Johannis siue fratris sui Petri mariscot uel eorum hominee tam terram populatam q; depopulatam et ab isto natali domini quod

On 1162

est sub era .m.c.lxxx. vsq; ad aliud natale anno videlicet completo non requiram nec habeam dominium alicuius qui in ram terram guerram moueat finito uero hoc anno a dnm habuero qui contra oms nos uel contra quemlibet uestrum guerram faciat et cum me guerra illa inuenerit. taliter cum domino meo contra uos veniam ut salua fide domini quantumcunq; potuero honorem et vtilitatem uestram sicut hominum sine fraude et malo ingenio pretendam. preterea do Johanni petrizi ad fidem ut si de predicto pacto periurus extitero ipse non recipiat meam terram suam si disturbans me adiuuet vos. Ego autem de incepso hm perizus et omnes qui mecum iurant eam super persolutam tria milia solidorum unde fide iussores eam dedi.

De confirmatione legationis

Licet archiepiscopus inter tot tribulationum turbines posset uersari et secularium negotiorum difficultatibus undiq; circumueniri. de profectu tamen et exaltatione sue ecclesie plurium sollicitus legatos suos. p. fulconis. et. p. Selie. alterum ecclesie beati Jacobi capellanum alterum uero archidiaconum Normanie cum sua benedictione quadrigentis solidatis et cum suis et ex parte regis et regine supplicatorias litteris necessariis munerib; sibi traditis destinauit et per

cos legationis sue quam .tc letemus petitionem confirmationem
Negeet regina supplicante et sua fame lianitate et ob sequeò subuenien
te huiusmodi Litteris adnā papa sibi missis impetrauit/

Incipiunt Littere.

Calixtus Episcopus seruus seruorum dei uenerabilibus fratribus et co
episcopis archiepō bracarensi Epō colimbriensi portugalensi tudensi
aueiensi valli bueiensi lucensi, astoricensi, auilensi salmanticensi
abbatibus plepositis parochiarum et bracarensem prouincias constitutis
salutem et apostolicam benedictionem antiqua sedis apostolice insti
tutio exigitet caritatis debitum nos compellit eos qui et propeet qui
longe sint posse uisitare et salutis omnium sollicite prouidere/
Quamobrem filij in xpō carissimi necessarium duximus venerabili
fratrē nostro .D. compostellano archiepiscopo imparibus vestris vices
nostras committere qui una vobiscum que apud vos fiunt ecclesiastica
negotia diligenter audiatet opportunitatibus vestris et ecclesiarum ues
trarum sedula substentatione prouideat. Dignamur itaq; vniuersitate
vestram et de precipimus ut eum tanq; vicarium nostrum reuerenter
suscipere uestis debita et humilitate obedire, sicut beati Petri filij procu
retis. preterea cum apostolice ecclesie vtilitatis exegerit ad eius
vocationem conueniatis et fideles cum eo conuentus ad honorem domini
celebretis. quatenus collaborantibus vobis corrigenda corrigere et con
firmanda possit prudenter confirmare. Dat. in burgo sancti fabiani
m nr decembris pontificatus nr anno primo.

Legatus dns papa tale preuilegium ypi
compostellano direxit per cuius auctoritatem ob beati apostoli Jacobi
reuerentiam et ob sui nepotis yldefonsi Regis precipuum amorem ecclie
ue compostellani specialem dilectionem concedit et confirmat beato ja
cobi ecclesiam metropolitanam emeritane sedis dignitatem huius sibi
ad tempus concessam quiete et absq calumnia obtinere. et perpetuo
possidere.

Ecce preuilegium de confirmatione translationis metropolitane dig

nitana que mactana sedis fuit in sede beati Jacobi translata. &
Calixtus Episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri. D. compos
tellano archiepo cuiusq successoribus canonice promouendis in perpetuum
potestatem ligandi atq soluendi in celis et in terra beato Petro eiusq
successoribus auctore deo principaliter et traditam illis ecclesiam ue
bis agnoscat quibus Petrum est dominus alloquutus, quecunque
ligaueris super terram erunt ligata et in celis, et quecunq soluer is
super terram erunt soluta in celis. Ipsi quoq et propriè sinitas et alie
ne fidei confirmare eodem deo auctore precipitur, cum ad eum dicitur
Rogaui pro te ut non deficiat fides tua Pethe et tu aliquando conuer
sus confirma fratres tuos. oportet igitur nos qui licet indigni beati
Petri residere videmur in loco, prava corrigere recta firmare, et omni eccle
sia ad interni arbitrium Judicis sic disponenda disponere ut de pulch
ri ad interni Judicium nullus prodeat, et oculi nostri videant equitatem fra
ternitatis igitur tue peticionibus annuentes compostellane beati Ja
cobi Ecclesie cuius in ea uenerandi Primum corpus est positum / ob
ipsius ado dilecti apostoli reuerentiam archiepiscopalis cathedre dig
nitatem quam ei ad tempus concessimus donec emeritana ci
uitas christianorum dominio redderetur presentis pagine auctoritate
in perpetuum obtinendam confirmamus ut eadem opulentissima
quondam et famosi nominis emeritana ciuitas que nunc peccatis
exigentibus ab impia Sarracenorum tyrannide patitur compostel
lane ciuitati sicut sue metropoli perpetuis maneat subiecta tem
poribus. omnem quoq pontificalis officij plenitudinem quam eme
ritane Ecclesie archiepiscopi antiquitus habuerunt compostellane pre
sul Ecclesie integre deinceps quieteq obtineat. Suffraganeos uero ip
emeritane metropolis compostellano archiepiscopo tamquam pro
prio metropolitano / obedientiam et reuerentiam pro suis ex sibeant
ipse autem illos consecrandi eorum Ecclesias disponendi eos ad sua
concilia conuocandi et cum ipsis Ecclesiastica diffinienda negotia

Semper Calixtus inesse corpus Iacobi Compostellane affirmat.

libertam somnino et quietam: salvat autē auctate sedis apostolice fa
cultatem.

Celebratio concilij.

Compostellanus igitur litteris domini pape. C. delegationis sue con
firmatione visis et acceptis exposcit abbates peremerinam et braca
rensem provincias constituit ad concilium invitavit, quibus omnibus
fratri bracarensem et colimbriensem ad eius invitationem compostellam
gratanter confluentibus concilium ibidem domino regi ildefonso cum
principibus et fere omnibus terre potestatibus presentibus mediante
quadragesima celebravit in quo nimium concilio ipse de proficuo et
honore sancte ecclesie iuxta datam sibi a domino facultatem fratri
bus venerabilibus astricen. valibriensi auilensi, lucensi salman
ticensi studensi collaboratoribus prudenter et laudabiliter inter bra
carensi vero et colibriensi quia nec ad concilium venire nec excusato
rias personas mittere noluerunt canonicas induciae infra quas
in suam presentiam satisfacturi de culpa venirent communi sepra
dictorum fratrum consilio et rogatu concessit, quod quia facere nolue
runt canonica eos sententia transactis ipsis indutijs multavit, et post
eguidem huius concilij et celebrationem: proxima pentecoste fre
status rex iam iuvenis novis armis ablatarat beati Jacobi compostella
no consulente et ipsa arma benedicente accepit: monitam honorij
quem ecclesia compostellana diu amiserat medietatem ipsi compos
tellano et sue ecclesie reddidit facto cham de hac medietate preui
legio propria manu roborato et super altare beati Jacobi oblato se
aliamedem ecclesie medietatem suo honore et suo prestre crescente
redditurum in manu domini compostellani et super altare beati Ja
cobi clero et populo vidente et audiente firmiter promisit. compostella
nus autem hoc dono a rege accepto x argenti marchas non inpratum
sedex sola salutare et dilectione ipsi regi hilariter largitus est. ip
sius quoq; regis consiliarijs qui suam partem in hoc negotio invue
rant et substentauerant magnum pecunie pondus munifica manu ero
gauit. contulit cham ipsi regi xxx^ta marchas argenti et mille soli

Concilium Compostellanum anno 1163.

anno quo Ildefonsus arma tus est in Ecclesia S^ti Jacobi.

Nos cum ipse bias optimus compatibus sed hoc scire occulte petere
reginam que tunc temporis eidem regi filio suo penitus deside
bat, metuebat enim ne ipsa regina suine modi largitionem sub oleret:
et inde sibi infesta civitas efficeretur. Interea eidem archiepiscopus me
tropolitana emeritane sedis dignitate sibi et sue ecclesie ad tempus
collata donec videlicet emeritana sedes christianorum potestati et do
minio redderetur, exemplo boni et discreti pastoris cepit secum tracta
re et sollicitus esse quo modo prefatam dignitatem sue ecclesie in
perpetuum posset vendicare et retinere. Reconsiderat enim in armario
lo sue mentis illud verbum sapientis melius esse omnino honorem
non acquirere q acquisitum perdere, diamet negligentiam amittere no
uerat etiam grauissimum et intolerabilem casum esse de prelatione
in subditionem de dominio in seruitutem de diuite cultu in nuditatem
et ridiculo metuens nesua ecclesia supradicta dignitate priuata et exuta
de metropoli efficeretur suffraganea legatos suos Petrum fulconis
cardinalem et Petrum Helie archidiaconum suum cum sua benedictio
ne quadringentis scil. aureis omnibus necessariis totiusque itineris eis am
bobus adplenum collatis Romam destinare dominum Papam per
litteras suas supplicit humili voce rogant quatenus metropolitanam
emeritanam sedis dignitatem quam compostellane ecclesie ut dictum est
ad tempus concesserat eidem ecclesie ob beati Jacobi reuerentiam
in perpetuam obtinendam et possidendam dominus concederet et concessam
auctoritatis sue preuilegio sanciret et confirmaret amicos quoq suos
et familiares quos tunc temporis Rome habebat litteris suis dedi
natis obnixe deprecatus est quatenus sui fautores et adiutores
in hoc negotio esse satagerent. Legati ergo post immensos itineris la
bores et multas anxietates Romam tandem peruenere et marci
one quadringentorum aureorum partem primum domino Pape pri
us porrexere deosculantes. Eum ex parte domini archiepiscopi D. su
militer salutantes presentauerunt. Deinde minorem partem cardi

nali haberet romane curie primoribus prout melius nouerant esse distribuendo dicti fuerunt. postremo qualem quantamq; dilectionem compostellanus archiepiscopus erga dominum Papam et Romanam ecclesiam gereret et quam deuotum et quam paratus ad eorum iussionem et voluntatem exequendam et ad exhibendam ei Romane ecclesie obedientiam esse viua voce exposuerunt, Ad hec litteras quas exparte ipsius compostellani ad dominum Papam secum tulerant in curia recitandas dederunt. litteris ergo recitatis et verbis legatorum auditis velle et petitio domini compostellani vniuersis innotuit, Erat autem illius velle et petitio ut prefata dignitas in compostellanam ecclesiam perpetua liter transferretur et translata apostolice auctoritatis preuilegio firmaretur et confirmaret dominus itaq; Papa consilio cum Cardinalibus et cum Romane curie nobilibus habito dominum compostellanum in suis petitionibus exaudiendum esse ob beati Jacobi reuerentiam et ob fidelitatem et dilectionem quam erga Romanam ecclesiam gerebat, communi omnium assensu decreuit. vocatis itaq; legatis quid consilij cum Cardinalibus cepisset talibus verbis seriatim eis apperuit. quantam dilectionem et quam deuotam voluntatem domine vestre compostellanus archiepiscopus nostri specialis amicus erga nos et romanam ecclesiam gerat, vniuersis Romane ecclesie curie personis satis manifestum est nam licet sit localiter a nobis multum remotus presentem tamen nobis et animi caritate et frequenti benedictionum exhibitione exhibet, unde apud nos exaudizi et petitionem suam quamuis arduam impetrare omnibus bonis romane curie vnanimiter volentibus et consulentibus profecto meruit Metropolitanam siquidem Tarraconensis sedis dignitatem quam compostellane ecclesie ad tempus concesseramus eidem ecclesie ob dei et beati Jacobi reuerentiam et eius amorem in perpetuum concedimus et istam concessionem auctoritatis nostre preuilegio communi fratrum consilio stabiliter et firmiter sancimus et confirmamus. Istud autem preuilegium ad dominum vestrum feretis dirigillatum, ea videlicet de can

sa ut ipse et sui boni clerici preuilegium illud legant et diligenter inspiciant utrum aliquid sit in eo addendum uel exludendum et meliorandum. Quod si quid in eo corrigendum et meliorandum viderint ad placitum suum corrigant et emendent. Postea dominus vir correctum et emendatum nobis remittere studeat. et nos preuilegium illud impressio nre auctoritatis sigillo sigillabimus supra memoratam dignitatem in cō postellanam Ecclesiam ap̄ca auctoritate perpetualiter transferentes. His auditis legati domini compostelani pedes domini pape humiliter osculati sunt. immensas eius maiestati grates ex parte dñi compostellani referentes et fidelem obedientiam cum reuerentia ex parte compostellane Ecclesie pro tanti beneficij collatione eidem pollicentes, postea paucis diebus euoluti promissum preuilegium de manu domini pape accipientes, ad patriam cum gaudio reuersi sunt et preuilegium dilegi fideliter domino suo leta mente presentauerunt. Cumq dominus Archiepiscopus super absentia sigilli non modicum miraretur, legati causam quare illud preuilegium dilegi sigillatum attulissent his uerbis ipsi exposuerunt Venerabilis pater dominus Papa te et tuam Ecclesiam sicut nos ex ipsius verbis plene perpendimus interne dilectionis brachijs amplectitur et te tanquam familiarissimos amicos suos, et spetialissimos filios sob vene tes familiarissimos amicos suos, et spetialissimos filios sob vene bolentiam et fidelem obedientiam quam sibi et sancte Romane Ecclesie studes exhibere pro certo habet, et ut tibi pateat ipse dilectionem percepit exhibitionem erga te ueram esse et sinceram ipsum preuilegium destinauit tibi dilegi sigillatum ut si quid in eo addendum uel remouendum unde firmius et stabilius efficiatur vi deris addi pro uelle tuo uel remoueri facias. Et postq̄ id ad libi tum tuum correxeris statim ei remittere studeas et quale ei remi seris tale tibi ob dei et beati Jacobi reuerentiam et ob tui precipuam dilectionem ab eo sigillabitur et confirmabitur. Hoc audito com

postellanus non modico gaudio repletus. clericos suos meliores et familiariores illico conuocari iussit quibus adeius inuitationem libenter confluentibus p̃ recepit quatenus diligenter inspicerent vtrum aliquid in eo preuilegio addendum uel excludendum esse videretur quo adito uel exclusso preuilegium stabilius et firmius efficeretur: illi autem illius precepto obtemperantes supradictum preuilegium legerunt et relegerunt. que in eo corrigenda et melioranda inuenerunt prout melius potuere emendauerunt. Correcto autem et emendato preuilegio quia dominus compostellanus domini Pape dilectionem et benevolentiam pro tanti beneficij et tante dignitatis collatione ergascet ecclesiam suam magnam esse cognouit illud Gregorianum memorie mentem recolens, probatio dilectionis exhibitio operis est. Hec enim sancti viri animum ipsi Pape, et ceteris Romanis suis familiaribus ex caritate et benevolentia direxit legatos quos suos P. fulconis cardinalem. qui preuilegium attulerat dissigillatum, et au sonsum petitum beati Jacobi canonicam Romam cum ipso preuilegio remisit benedictionem autem supradictam ipsius legatis comissit offenda. Sed potius peregrinis notis et fidelibus. metuens ne supsi legati eam secum deferrent incursso captionis in itinere periculo eam omnino amitterent.

Aragonensis quippe rex domino compostellano dne regine v. causa qua manu tenebat et cui amicabatur, hunc tempous mirabiliter inimicabatur et quoscunq de gallecia aut castellana patria in itinere deprendere potuerat omnes preter ilerdensolimitanus malectractare et expoliari faciebat et vnum peregrinorum xxvij vntas auri quas in capa sua deferebat cum situla cum ipsa capa alatoribus in itinere extus amisit. Quarum amissio maximo impedimento et maxime disturbationi legationis domini compostellani postea extitit, nam cum Romani peruenissent et supradictum preuilegium a domino Papa sigillatum esset et confirmatum, pecuniam illam quam a peregrinis saluam acceperant domino pape et aliis quibus distribuenda erat distribuerent. Sed vnde xxvij vntas que in itinere amisse fuerant restaurarent non habuerunt et quia ad dominum suum redire sine illis xxvij vntis restaurandis non audebant fere per vnum

tem sollicitiam xv Rome morati sunt dominus ci suus archiepis
copus per obedientiam cis minuxerat ut illos trecentas auri uncias dño
papeet alijs suis amicis integras impartient. Erant autem hunc tempo
ris duo canonici beati Jacobi p. abraidec et Pelagius Johanides in
partibus illis qui in apuliamet in ciciliam biennio iam transacto pro
fecti fuerant auxilium adopus ecclesie beati Jacobi a fidelibus petituri
Stilli equidem duo canonici finibus illarum prouinciarum gprezen do
quo dictum est. perlustratis nrpatriam suam reuerti iam dispposuerant
et reuertentes papiam usqpiam peruenerant. Quod cum dñi compos
tellani supradicti legati supradictm de causa Rome commorantes
compeiissent. indto consilio inter se statuerunt ut alterq eorum Petro ful
conis silicet Cardinali Rome remanente alter silicet anfonsus Pe
tridis adeos papiam ueniret xxvij uncias auri que sibi de trecentis
untijs defecerant mutuatorue uel aliquo alio modo abeis extorturus
qui cum ad prefatam ciuitatem peruenisset quam cito suos concanonm
cos ibi inuenit totam rem sicuti gestaerat et quare uenisset cis seriatim
narrauit. Illi vero nihil deeius verbis dubitantes constituerunt ut alter
sui cum ipso adefonso Petride ad supradictum cardinalem Romam ueni
ret qcq ipsi legati postulabant executurus et cum anfonsus Petridis Ro
mam cumipso suo concanonico reuersus esset. ipseet Petrus fulconis Cardi
nalis xxvij uncie auri abillo acceperunt, et eas domino Pape et alijs qui
bus erant distribuenda distribuerunt, et sic trecente untie auri quas domi
nus compostellanus domino Pape ex caritate et beneuolentia destina
uerat. complete sunt. Erant autem ducente carum de thesauro beati ja
cobi centum vero de facultate et proprietate domini compostellani dein
de preuilegium de perpetua translatione emeritane dignitatis in com
postellanam ecclesiam cum pallio ciusdem dignitatis de manu domini
Pape accipientes ad propria cum gaudio reuersi sunt est autem exemplar
illius preuilegij infra subscriptum bonodo (

Littre pape

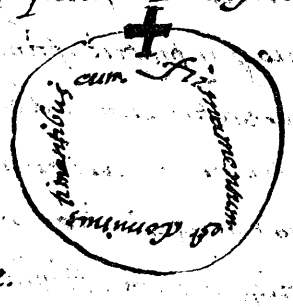
Calixtus Episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri. D. compostel

Iſano archiepiſcopo eiusq; ſucceſſoribus canonice promouendis in perpe
tuum potestatem ligandi atq; ſoluendi in celis et in terra beato Petro
eiusq; ſucceſſoribus a domino deo principaliter traditam illis eccleſiarum
bus agnoscit quibus Petrum est dominus alloquutus. Quecumq; ligaue
ris super terram erunt ligata in celis et quecunq; ſolueris super terram
erit ſolutum et in celis. Ipſi quoq; et propriè fidelitatis et alterne fidei confir
matio eodem deo auctore precipitur cum ad eum dicitur rogauit prote
ut non deficiat fides tua petre. et tu aliquando conuersus confir
ma fratres tuos. Oportet ergo nos qui licet indigni beati Petri reſide
re videmur in loco prauos corrigere recta firmare et in omni ecclesia ad
interni arbitrium Judicis sic disponenda disponere ut de vultu dei Judi
cium nostrum prodeat et oculi nostri videant equitatem fraternitatis q̃ue
petitionibus annuentes. compostellane beati Jacobi Ecclesie cuius ea
venerandissimum corpus est pignus ob ipsius adeo dilecti apostoli
reuerentiam archiepiscopalis cathedre dignitatem quam ei ad tempus con
cessimus donec Semeritana ciuitas Sarracenorum dominio reddatur pre
sentis pagine auctoritate in perpetuum obtinendam confirmamus. ut ea
dem opulentissima quondam et famosi nominis Semeritana ciuitas que
nunc peccatis exigentibus ab impio Sarracenorum tyranni de possidetur
compostellane ciuitati sicut sue metropoli perpetuis maneat subiecta tem
poribus omnem quoq; Pontificalis officij plenitudinem quam Eme
ritane Ecclesie antistites antiquitus habuerunt compostellane presul Ecle
sie integre deinceps quieteq; obtineat. Suffraganei uero Episcopi emeritane
metropolis Salmanticensis, Auilensis, Colimbriensis et ceteri qui olim
eiusdem emerite subiecti fuisse noscuntur, compostellano archiepisco
po cuius consecrationi ad Romanam tantum expectat ecclesiam tamq;
metropolitano proprio obedientiam et reuerentiam prorsus exhibeant. Ip
se autem illos consecrandi. eorum ecclesiae disponendi, eos ad sua concilia
conuocandi, et cum ipsis Ecclesiastica diffinendi negotia liberam omni
no habeat auctoritate sedis apostolice facultatem. Si qua igitur in fu
turum Ecclesiastica secularis ue persona huius nostre constitutionis te
merator extiterit nec post commonitionem secundam uel tertiam resi

pis cenè Similiter satis fecit ad cōmunionem sacratissimi corporis et sanguinis domini et ab ecclesiè liminibus arcebatur.

Datū Laterani per manum Dimerici sancte Romane ecclesiè diac. et cancellarij vij kl' Julij indict. vj incarnationis dñi anno millesimo centesimo vigesimo quarto Pontificatus autem domini Calixti pe Anno Sexto.

1124.

Ego calixtus Catholice ecclesie Episcopus confirmo

Beate.

Discordia inter Toletanum et Compostellanum.

Eo tempore quo supra memorati legati hoc preuilegiō sigillando et confirmando Romam profecti sunt: maxima dissensiō inter dominum compostellanum et dominum toletanum exorta erat. Toletanus etenim totius Hispaniè legationem diutinè obtinuerat, sed dominus Papa Calixtus ipsius legationis partem toletano subtractam domino compostellano sō beati Jacobi reuerentiam et ob fidelem obedientiam quam Romane ecclesiè assidue exhibuerat: tunc temporis contulerat. et uicem suam in duabus prouincijs Gallecensi videlicet et emeritana exequendas ipsi compostellano commiserat, unde toletanus nonmodica ira accensus et ve hementi merore affectus ita graues inimicicias in compostellanum exercebat ut et ipsius legationem quibus cunq modis poterat impugnando conturbaret, et emeritanam dignitatem a domino papa illi iam concessam uiolenter atq impudenter usurparet. Salamanticensem namq Episcopum cuius ordinatiō et consecratiō ad dominum compostellanum canonica institutiōne pertinebat quia ipsius suffraganus erat absq consilio et voluntate comprouincialium et contra sanctorum patrum instituta atq sacrorum canonum decreta consecrauit et ordinauit Episcopos quoq et abbates et personas ecclesiasticas domino compostellano ut legato et metropolitano obedire volentes neglecta iuste regula et inconsiderata ambitiōne interdicebat, Gallecensi etiam et colimbriensi litteras suas direxit in quibus utrumque ne domino compostellano aliquomodo obedirent omnimodo prohibebat. Ipse etiam compostellanus ne absq sua

consilio concilium celebraret p̄hibuimus modi litteras mandauit et interdixit/.

Incipiunt littere toletani ad compostellanum de interdictione concilij.

B. dei gratia toletane sedis archiepiscopus et sancte Romane ecclesie legatus dilecto in xpo fratri et coepiscopo compostellano domino. D. salutem. vre dilectionis litteras nobis delegatas vidimus. in quibus nos mediante xl. compostellane concilium celebrare dispossuisse, et consecratum nrum Salamantinum silicet Episcopum aduocasse nobis innotuisti. Miramur vnde ad modum super vestre caliditatis sensu tam̄ presumptuose uos agere p̄sertim cum uos ignarum no credimus litteras domini pape calixti archiepiscopis per hyspaniam constitutis atq; episcopis abbatibus et prepositis clericali et ordini atq; laicali generaliter destinatis vidisse in quibus nec vestri nec alterius personam excepit, ut mihi tam̄q; romane sedis legato et Romani Pontificis vicario /obedientiam et reuerentiam exhiberent et vocati ad Synodum utque emendanda essent nri consilio emendare vnanimiter accederent. Contra huius modi institutionis auctoritatem sacrum nullis a domino Papa decretum huic auctoritati contrarium recepimus. Videtur etiam nobis vos contra sanctorum patrum diffinitiones, et venerandarum legum sanctiones agitare et sacrorum canonum precepta violenter cassare quia quod vestrum non est nec etiam ad vos pertinet in nostre legationis catalogo non iussus non legatus presumitis vsurpare. Vnde beati Petri ex parte apostolorum principis nobis interdicimus utrabsq; nri consilio nrāq; iussione precedente generalem Synodum nullomodo celebrare presumatis Episcopis denique et abbatibus bracarensis ecclesie diaconi subditis nostre societatis participare volentibus. ne vre interesse Synodo/ omnino prohibemus, quia vestris inscriptis vos et ecclesiam vram vos grauasse ac iniuriasse de Salmantini Episcopi consecratione nobis imponitis nra conscientia ut in aliquo vobis forū fecissemus nequaquam accusat. Quod enim fecimus. Romanorum Pontificum auctoritate domini silicet. v. et p. nec non gelasij et dni. c. qui totius orbi spiritali modo presidet egimus qui inter cetera preuilegio nobis misso et dato inseruit sic affirmans. Illarum etiam ciuitatum diocesis. que sarracenis inuadentibus metropolitanos proprios perdiderunt vre dilectioni committimus vtque ad sine propriis extiterint metropolitanis tibi ut proprio subiaceant, et

obediam. Hac uero auctoritate fulti dictum Episcopum quia nostre potestatis erat. nullam uobis nec ecclesie uestre iniuriam facientes ad pontificij honorem sublimauimus, Constat nimirum uos multo maiorem nobis injuriam intulisse qui dum nostrum uos fingebatis amicum nostre ecclesie dignitatem et honorem totis uiribus clamet fuisse immi nuere et supersubripere et si possent. incert auffere operam dedistis unde Supectam Auilensem Epm iuri ecclesie nostre dedicum contra faset con tra legem consecrastis cuius Electionem sothlegam non canonice a cle ricis immo ab inerudit issimis laicis ac tam reffutauimus et canonice quas auimus, omnibue chompatet quantam in hoc subthmi mue injuriam proinde vie suggerimus et suggerendo precipimus sternitati ut de his omnibus nobis satisfaciue dominica prima post octauas pas che legionem ueniatis et pro primatu obedientiam quam sacri cano nes metropolitanis primatibus suis exhibere precipiunt nobis exhibeatis Si autem statuto die ad nos uenire contempseritis procul dubio sciatis nos canonicam in uos extorq uere sententiam ul.

His litteris ampulosis et arrogantia atq; garrulitate plenis dominus Com postellanus atramite ueritatis non deuiane, iustitie et rationis regulam solicite obseruans huiusmodi litteris humilibus et rationabilibus more probi et sapientis uiri Respondit.

Incipiunt litteze compostellani ad Toletanum de zeesponsione interdictione et aliorum sibi abillo obiectorum.

Fratri in Christo dilecto Dno B. dei gratia toletane sedis archiepiscopo et tem de romane ecclesie legato P. diuino nutu compostellane sedis archiepis pus et eiusdem sancte romane ecclesie legatus quę agenda sunt subti lius inspicere et inexpecta solicitius et firmius obseruare, litteras vestre prudentie diligentes inspectis quarto inconstantie atq; leuitatis uento uestri sensus maturitas agitetur, euidentissime deprehendimus. Come zarius siquidem uester dominus. P. cluniacensis monachus quae dam nobis ex una parte litteras quae adhuc habemus nuper dehuit in quibus continebatur quod quidem ex una parte nobis promitteret et abtueret pi certas habemus. Inse autem inter cetera que coram domina regina

et coram domino u. valibiensi Episcopo ex vra parte nobis nuntiauit
et nobis pro missit, duo precipue ipsis presentibus affirmauit uos. s.
de salmantini Epi consecratione minus canonica Juste et canonice no
bis uelle satis facere, ipsum salmantinum ad faciendam nobis de bi
tam professionem ut dicitur et delegante uenturum esse. Cuius lega
tionis dulcedine et etiam domini B. nepotis uestri qui cum in capella
no domini pape in uestram aut iam uenerat precibus sed maxime uestri
amore per quam: induciae ipsi consecrato de facta inkidikione usq ad
festum sancti stephani concessimus. Nunc autem aliae longe abilis
litteris diuersae et somnino contrariae ad uestro nuntio sus cepimus in qui
bus manifeste apparet vos non solum male acta et nidum penitere ve
rumetiam ipsa male acta importune uelle defendere. Quod quantum sit
vestre persone, et dignitati absurdum et regule Juste somnino
contrarium etiam minus eruditis clarius luce manifestum est. Unde sup
ra prudentia que et nram legationem supto dni pape edicto turbare
totis uiribus contendit: et nostre dignitatis iura usurpare non desinit
non irrationabiliter demiramur: cum vos non solum decollata nobis
archiepiscopatus dignitate uerum etiam de nostre legationis confirmatio
ne per dominum pape litteras dudum nobis delegatae: sepe numero
certus effectus sitis. Miramur etiam qua fronte de Auilensis Episco
pi consecratione cuius nos redarguitis mutire audeatis: cum et ipse
nostre Ecclesie suffraganeus sit: cuius electio a nouem Episcopis
et duobus archiepiscopis. nec non a Romano et B. qui Ecclesie Ro
mane legatus ad uos uenerat canonice discussa canonice inuenta sit.
et ab omnibus canonice approbata, Sis premissis pauca vobis de inti
dictione mri concilij non ampulose neq irrationabiliter respondemus
Cum Romanorum Pontificum domini. v. dni. p. dni. C. preuille
gijs et auctoritatibus. nos et Ecclesiam nram ab somni impetratorum
dictionibus soluit domini pape dictione excepta / absolutos et somni
no liberos esse constet, nos neq ut primati neq ut legato neq uter
Archiepiscopo vobis / obedituros esse procul dubio noueritis, Ad hec
ure memorie suggerimus. quod ad colloquium inter nos et vos dicta

R. mediatricē apud Legationem determinato tempore constitutum era
mus iterū cū pacem atq; pristinam amicitiam sapientium consilio vo
biscum reformaturi, & auditis litterarum vestrarum ampullis et fal
sis imposturis nec vnum colloquium adire nec vobiscum vllam amici
tiam reformare statuimus nisi prius de salmantini Epi confectio
ne: et de cæterus in huius que patentes sunt nobis satisfacerent studue
ritis. Harum autem nugarum et imposturarum culpam non vobis quitan
te discretionis, et tante prespicacitatis ante hac esse solebatis sed vrbis
consiliarijs vtam grauitatem ad illicita per ambitionem impellen
tibus merito imponimus, postremo vestre discretionis suggerimus et
beatorum apostolorum Petri et Pauli auctoritate nec non ex parte domi
ni Calixti pape suggerendo precipimus ne vllam legationem aut nostri
archiepiscopatus dignitatem conturbare aut vsurpare amplius presumat.
Eodem fere tempore quod dominus compostellanus supradictas litte
ras ad toletanum direxit legatos suos romam destinauit domino pa
pe. C. suis ipso toletano iubet et rationabiliter conqueritur: quod
sue dignitatis terminos in salamantini consecratione: contra sacrorum
canonum decreta vsurpasset, etm subtractione colimbriensis aliorum
Episcoporum atq; abbatum patenter et manifeste iniuriasset. Cuius litte
ris, et querimonia auditis dominus Papa Calixtus litteras suas
ad salamanticensem quanto citius remisit in quibus ipsi salamon
ticensi apostolica auctoritate mandando precipiebat. et precipiendo
mandabat, quatenus compostellane ecclesie tamq; sue metropoli
et compostellano archiepiscopo tamq; suffraganeus suo metropoli
tano dilectionem et fidelem obedientiam remota omni occasio
ne exhiberet: Litterarum autem adipsum salamantinum ado
mino Papa directarum exemplar infra subscriptum est.

Incipiunt litterę domini Pape Calixti ad salmanticensem
de obedientia dno compostellano exhibenda.

Calixtus Episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri .R. sal

manticensi Episcopo salutem et apostolicam benedictionem. Cum in Hyspaniarum partibus compostellana Ecclesia ob venerandum beati Jacobi apostoli corpus gloriosaet insignis habetur, nos eam ex apostolice sedis gratia consuevere, ctm meliores statue prerogatiuam decreuimus adaugere. Ideoq; dignitatem emeritane metropolis i eidem compostellanę Ecclesię perpetuis temporibus possidendam contulimus Tibi ergo dilecte frater qui emeritane Ecclesię subiectus esse dignosceris mandamus quatenus venerabili fratri nro D. compostellano archiepiscopo tuoq; proprio metropolitano tuo subiectionem et obedientiam sattagas exhibere. Dat. interamnis xiiij. Kl Julij.

Visis his litteris salmanticensis compostellam ueñ. et fidelitatem atq; obedientiam cum reuerentia domino archiepiscopo et beati Jacobi ecclesie ciuesq; rectoribus canonice promouendis super altare beati Jacobi promisit et propria manu his uerbis firmauit. Ego. M. salamanticensis Ecclesię Epc subiectionem et obedientiam cum reuerentia a sanctis patribus constituta sm̃ precepta canonum Ecclesię beati Jacobi ciuesq; rectoribus impresentia domini Archiepiscopi D. perpetuo me exhibiturum promitto et super sanctum altare propria manu firmo.

Alias similiter litteras colimbriensi direxit in quibus idem ei apostolica authoritate precipiebat ut fidelem obedientiam domino compostellano tamquam sancte romane Ecclesię legato et suo metropolitano exhiberet omnimodo sataget. Illarum quoq; litterarum exemplar hoc modo subnotauimus.

Incipiunt litteree domini Pape calixti ad colimbriensem de obedientia domino compostellano et legato et suo metropolitano exhibenda.

Calixtus Episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri C. colimbriensi Episcopo salutem et apostolicam benedictionem, qm in hyspaniarum partibus compostellana Ecclesia ob venerandum beati Jacobi corpus et gloriosa et insignis habetur, nos eam ex apostolice sedis gratia consuevere et in meliores status prerogatiuam decreuimus

adaugere ideoq; dignitatem emeritane metropolis eidem compostelane Ecclesie perpetuis temporibus possidendam contulimus. Tibi ergo de Lecte frater quem emeritane Ecclesie subesse dignoscebas mandamus quatenus venerabili fratri nro D. compostellano archiepo tamq; proprio metropolitano tuo subiectionem et obedientiam satagas exhibere Dat Laterani vijj ti July.

Quare archiepiscopus laborauit multum in acquirenda metropolitana emeritane sedis dignitate et quomodo compostellanos ciues adinuandam intima compulit.

Quantum autem dominus compostellanus in supra memorata dignitate ad vilitatem et honorem sue Ecclesie acquirenda laborauit et quot et quanta de proprio et beati Jacobi thesauro erogauerit autm Romano ibidem curie sui legati inrecuperabiliter amiserit: si cuncta singula explicare et ad memoriam reducere tentauero si maronis quidem tulliana facundia mihi inesset minime ad id sufficere posset multis enim difficultatibus circumueniebatur. quibus et in hoc et in aliis Ecclesiasticis negotijs impediebatur, Regis quippe Aragonensis guerra eum ineffabiliter disturbabat cuius metu ipse legati, nisi cum summo periculo et sumo timore Romam adire non audebat dissensio quoq; Regis. a. regine. v. in quorum seruitio eum multa expendere oportebat discordia eth ampro eorum Gallecie et deuastatio ipsius terre que totius honoris beati Jacobi reditus fere annullauerant, et quamus dominus compostellanus totetenus difficultatibus esset circumuentus, Ecclesiastica tamen negotia propter secularia nec secularia propter Ecclesiastica minime pretermittebat, sed vtraq; sicut sibi et sue Ecclesie utilia fore nouerat discrete et sapienter tractare et disponere vigilanti cura satagebat. videns itaq; compostellanam ciuitatem prauis et peruersis moribus implicitam esse atq; corruptam, et nisi aliquo dei remedium conferretur funditus periturum: obtimatibus clero atq; pupilo

illius ciuitatis in vnum conuocatis huiusmodi sermonem in eorum
presentia habuit. Ego .v. sicut indignus huius sedis primum Epc̃s.
deinde siue deo iuuante siue permittente eiusdem sedis multo sudore
et multo labore effectus archiepc̃s in regimine huius honoris diutine
laboraui, et multis quibus erat nocendum rationabiliter nocui multis
uero quibus erat subueniendum charitatis debito persuasus subueni
Indignos eham nobilitando et ditando dignoscendam ignobilitando et
deprimendo iuuentutis meam transgressus errauj vnde me in conspectu
diuine maiestatis, etsi vestri omnium presentia culpabilem esse con
fiteor. Nunc uero uellem prei meam vitamet mores meos in melius
corrigere et emendare, et Justitiam integram atq; inuiolatam obserua
re et manu tenere, Et quia hoc per me solum sine vestro auxilio fa
cere non possum vos omnium tam cleri quam populi vniuersitatem
obnixius deprecor quatenus me in hoc negotio pro uestrarum ani
marum salute et eterne vite retributione adiuuetis. et vos Justitiam
obseruaturos esse et manu tenturos sicuti ego vobis promitto in ma
nu mea promittatis et de illa promissione iusiurandum mihi scri
bi faciatis. Ideo autem volo ut vos Justitiam iuretis, et iura tamma
nu teneatis quia in deo fidem probitatem, et ceteras bonas artes
apostolis ciuibus euanescere, et video fraudes dolos rapinam violen
tiamet aliorum scelerum uirgas increscere que nullatenus extirpa
ri possunt absq; falce iustitie, audito hoc sermone compostellani
qui aderant tam clerus quam populus vnanimiter respondentes
se in hoc et in aliis negotijs que sibi utilia forent indubitanter assen
surum prebituros, et obeditoros, Jurauerunt igitur Justitiam et de illo
iure Jurando huiusmodi scriptum fieri fecerunt.

De Justitia in compostellana ciuitate seruanda.

D. dei gratia compostellane sedis archiepiscopus et Sancte Romane
Ecclesie Legatus uolens destruere et eradicare prorsus prauas con
suetudines que videbat fieri in compostellana ciuitate promittit
coram omnibus in rei veritate et in fide xpi ut iustitiam tenens et
obseruans comporkelle abea propter pecunias seu gratiam et odium

nullatenus declinet, et ut omnino hec Iustitia obseruetur mandat quod villicus ciuitatis iureiurando firmet quod Iustitiam teneat et ab ea neq; amore nec odio neq; pecunia neq; rogatu alicuius persone aliquatenus deuiet. Et similiter in detruncando et cecando et suspendendo prout Iustitia exegerit nullatenus deuiet sed equa lance et iusto iudicio vnicuiq; prout iustum fuerit reddat et hoc scriptum a domino meo confirmatum et alios bonos foros mee ciuitatis semper custodiat et in robore teneat. Similiter mando et precipio quod iudices loci sacramento super altare firment quod Iustitiam teneant, et bonas consuetudines ciuitatis obseruent, et a Iustitia neq; gratia neq; odio neq; pecunia deuient, et iudicium neq; personas neq; vultum potentis considerent, sed inter diuites et pauperes et minores equa iudicia deliberent. Si uero villicus ciuitatis uel iudices ab hac promissione ueritatis deuiauerint aduocati bis et ter digne satisfaciant quod si remanserint per iudicium incurrant et honore careant, et quod contaminauerint duplicitet componant. et hoc iudicium sit omnibus par ro Bianis et decanatus ecclesie beati Iacobi. id est mille marcarum ciuitatis

Circa 1163 – 18 Kal februarii

Noto die sub era M.ª C.ª LXXJ.ª et pt XVIJ.º Kl.ª februarij. nos homines com postelle iureiurando firmamus quod manu teneamus et defendamus Iustitiam domino nostro iudicatam, et ab eius villico et iudicibus ing; neq; pecunia neq; parentela a supradicta Iustitia deuemus et in iudicijs adiuuando uel disturbando adinuicem offensiones nullatenus accipiamus et similiter seniores canonice promittunt hec mea ueritate et mea fide Xpi salua sua ordine domini nostri et omnium canonicorum. Si uero nos homines ciuitatis ab hac promissione deuiauerimus post binam et trinam admonitionem emendemus. Si autem periurium incurramus, et quod contaminauerimus duplicitet componamus et huius promissionis consuetudo descendat, et omnes successores meos et nos in quod in perpetuum teneatur.

De sacrilegio comitis. p. in ecclesia compostellana
comisso et de satisfactione eiusdem

Comes Petrus ire feruore accensus comitem adefonsum ante ja

nuam altaris beati Jacobi diabolo instigante percussit et magnum de decus deo et ipsi apostolo nephario ausu intulit. vnde vestra exeni tentia duche in presentia domini archiepiscopi cum sua vxore venit et tantum dedecus quod deo et beato Jacobo apostolo intulerat et alia mul ta crimina que diabolico instinctu perpetrauerat illi manifestans. poc nitentiam et consilium ad salutem sue anime abeo exegit archiepis uero ipsius anime utilitati sagaciter prouidem cum dignam ei poni tentiam secundum sacrorum canonum decreta iniunxit, et ut aliquem honorem deo et beato Jacobo in remedium supradicti dedecoris et alio rum peccatorum conferret salubri amonitionem suasit, Ipse autem co mes et sua vxor ipsius archiepiscopi consilio acquiescentes monaste rium de coris pineto cum tota sua crezatione et tota villa beato Jaco bo et sue ecclesie perpetuo possidendum contulerunt et preuilegium inde factum iussuet consilio domini archiepiscopi propria manu co borauerunt ~. Aduentus Romani legati in Yspaniam.

Aliquanto temporis curriculo elapso, postquam Venerabilis archiepis copus plurimorum obsequiorum exhibitione et firme fidelitatis promi tione a domino papa Calixto impetrauit quatenus metropolitanam emeritane sedis dignitatem in compostellanam ecclesiam perpetuo trans ferret perpetuo transelatam authoritatis sue preuilegio confirmaret quidam Romane ecclesie cardinalis deuo dedit a latere ipsius Pape delegatus in partes Yspanas uenit Yspane regionis ecclesias solli citus visitauit et earum salutis atque utilitatis sagaciter prouisurus cui uenienti prefatus Papa Burgensis ecclesie legatos qui tunc temporis Rome aderant comisit et eis per obedientiam apca authoritate precepit ut burgensis ecclesie sue que pastoris sulcimento viduata in magno labore atq tribulatione diutine permanserat vtilitati prouidere et ipsius electum cuius electio iam quinquenio erat nec dum consecrare sattageret, cardinalis itaq supradictus Yspanas partes ingrediens ad burgensem ciuitatem, burgensis ecclesie legatis committentibus uenit et ipsam ecclesiam magnis persecutionibus atq tribulationibus laborantem et fere desolatam inuenit, vnde vehementi me rore affectus et exemplo boni patris pia compassione zeplenus ipsi

us ecclesie statum in melius mutare eciuo electum ad dei honorem
et ipsius ecclesie vtilitatem in epm consecrare precipere necessarium
duxit, sed quia ipsa consecratio Tragonensis regni qui ipsum elec-
tum impugnabat in partibus illis sicut non poterat ipse electo Com-
postellam ire ad domino compostellano se precipiente ordinandum in
iunxit. Ipse enim Cardinalis compostellam iturus erat, et de eius con
secratione et alijs multis negotijs ex precepto domini Pape cum
domino compostellano auctaus, et ecclesia quidem burgensi, cetalijs
que suo in regni adiacebant usitatis tandem compostellam peruenit
ne a domino compostellano benigne et honorifice susceptus est. et
per octo dierum spatium ibi commorans a domino compostellano egre
gie procuratus est. Cum ergo Cardinalis et dominus compostella-
nus in colloquium uenissent, et statu hyspaniarum ecclesiarum dili
genter egissent ipse cardinalis burgensi ecclesie calamitatem et miserie
condolens domino archiepiscopo apli et sua auctoritate precepit, et eum
caritatiue rogauit quatenus ecclesie electum in epm consecrare studeret
et causam quare hoc negotium illi potius quam alij a domino pp iniun
geretur insinuauit hoc et alijs negotijs compostelle deliberatis accepta
a domino compostellano benedictione. compostella egressus braccara
et per partes portugalenses in campaniae partes profectus est. ubi
Concilium Vallisoletanum. uallem olim concilium conuocatis prelatibus diuina preueniente gra
celebrauit cui in primum concilio burgensis ecclesie electus cum cete
ris prelatibus interfuit. finito autem concilio ipse cardinalis comitante
ipso electo septulie castrum adijt. ibique tales litteras burgensi electo
de sua consecratione ad dominum compostellanum tradidit tenores.

Incipiunt litterę cardinalis Romani dei gra
ad dominum compostellanum de consecratione
burgensis electi &c.

Deus dedit sancte Romane ecclesie presbiter cardinalis et hyspania
rum legatus .D. dei gratia compostellano archiepiscopo et sancte roma
ne ecclesie legato salutem et puram amicitiam in quanto labore
atq; miseria burgensis ecclesia hactenus fuerit nam prudentiam la
tere non credimus Qua propter fraternam dilectionem per obedientiam

quam

quam sancte ecclesie romane debetis. percepue nobis dirigimus ut aduocatis ac
pis fratribus nostris dominum simeonem burgensis electum eccleſie dom quib apls ubluerit
salua sanctę matris nrę romane ecclesię reuerentia ad qm in omnib burgensis eccliæ spec
tat quacunqs post die purificationem sanctę marię adnos uenerit in eam consecrelis
fidelitatem uero quemadmodum antiqua exigit consuetudo, suscipiatis. &c.
Visis huiusmodi literis dns archiepiscopus meliores et discretiones suę ecclesię personas in
cameram suam conuocari iussit. et ostensis eis literis et mandato romani cardinalis
quid sibi de illo mandato et de petitione burgensis electi consulerent, ab eis inquisiuit.
illi vō deuoti sapientes et discreti qi ipse archiepi in proximo concilium erat celebraturus
et laudauerunt et consuluerunt ut burgensem electum usqs ad concilium retineret et
epos ad ipsum concilium constituturos de mandato cardinalis et de eius consecrā consu
leret, quorum consilio dominus archiepiscopus acquiescens ipsum electum usqs ad ce
lebrationem concilij completę rectę retinuit, et eum in multis necessitatib munifica ma
nu adiuuit. postqs itaqs statuta dies concilij impleta est uenerabilib fratrib, asturi
censi, minduniensi, lucensi, salamanticensi, secmurensi, portugalensi, tudensi,
conuenientib dns archiepis concilium in ecclica mias dni completę celebrauit et hęc
capitula in eo sup ads fratrib assentientib et unanimiter collaudantib sanctę et con
firmauit.

Celebratio Concilij. Cap.

O dei qui compostellanę sedis archiepis et sancte romanę ecclesię legatus concilium in Concilium Compostellanum A.
ecclica mias dni conuocatis fratrib asturicensi, lucensi, uallibolensi, tudensi, portuga
lensi. secmurensi, salamanticensi, burgensi, compostelle celebrauit. et in eo de honore
sanctę matris ecclesię, iuxtam datam sibi adeo facultatem super dqs fratrib cum su
is abbatib xx vn. alqs religiosis personis et bonis cleritis unanimiter collaborantib
tractauit, et qm pccis exigentib regnum hispanię adeo turbatum uidit quod etiam
ecclesia deu destructa xpiana religione pene delebatur, et fere iam ad defectum redacta
esset. placuit ei et uniuersali sinodo pro cdig statu, pro regni tranquillitate hęc ca
pitula subscribere et subscripta confirmare. quandm q et aplica auctoritate consti
tuimus ut superna iuuare clementia. pax dei quę apud romanos et francos, r alias
fideles nationes obseruatur intoto hispanię regno ab omnib xpianis inuiolabi
liter teneatur. a primo uidelicet die aduentus dni usqs ad octabas epiphanię, a quin
quagesima usqs ad octabas paschę. a rogationib usqs ad octabas pentecostes, in ieiu
niis iiii temporum, in uigiliis et festiuitatib beatę marię, et beati ioannis et ap
postolorum et in festiuitate omnium sanctorum quę celebrantur Cal. Nou. ita ut
nullus omnium licet habeat cum alio homine homicidium. l. aliam quamlibet i
nimicitiam. presumat eum occidere, l. capere, l. aliquo m ei nocere, epi pbi ab
bates monachi et monachę, et omnis ordo ecclesiasticus ecclesię et res ecclesias
ticę et boues quarumcunqs fuit in omnib diebus in pace permaneat. peregrini,
mercatores, non capiantur, neqs pignorentur, nisi propria culpa, dies et contenta
tempora pacis sicubi determinata sunt, et per iuramentum confirmentur. qui vō
hanc pacem per iuramentum confirmare uoluerit excommunicetur donec iuret
et quicquam ualere presumpserit, epi cum tota episcopali sua eat super eum ad
destructionem ipsius et bonorum suorum donec satisfaciat, et dominus eius cuius

ipse fuerit auferat ei patrimonium suum, et milles alius deinceps cum colligere presumat
donec de ipsatione pacis iuxta canonicas satisfaciat. si autem aliquis decessit super
eum in hac penitentia mortuus fuerit, ita sit absolutus ab omnibus suis peccatis de quibus
iam penitentiam iam accepit l. accipit, ac si in hierosolimitano itinere mortuus esset
nisi excommunicatus sit. simili si aliquis armis abrenuncians pro obedientia et super de
pacis observatione ab inimicis suis mortuus fuerit supradictam remissionem habeat et
qui eum interfecerit homicidium hominis terre duplicet, et penitentia eius duplicet, et
nunquam in patria sua patiatur. si cat in exilium, et qui eum ceperit custauerit, execa
uerit ut aliquod malum fecerit quod prius patiebat in duplo componat, si vero aliquis
in tali peccato absque penitentia mortuus fuerit non sepeliatur. s. in domo sua. putres
cat et non inde abstrahatur. principes autem terrarum milites, l. pedites in su
pradictis diebus arma sumere non presumant nisi contra paganos aut patrie inua
sores aut supradicte pacis violatores, cetera capitula que in presentio concilio cons
tituimus. iterum confirmamus. Confirmatio electi Burgen. Cap.
in ipso quoque concilio omnes epi qui aderant super consecrationem burgensis electi
interrogauit literas dñi cardinalis eis ostendens et burgensis ecclesie labores atque tri
bulationes exponens. ipsi vero epi burgensi ecclesie quoniam diu uiduata pastore per
manserat consolentes. dño archiepiscopo unanimiter laudauerunt et consulue
runt quatenus illius ecclesie utilitati misericorditer prouideret, et eius electum in
dei obsequium et sue atque salutem in epm consecraret, quorum petitioni ipse condes
cendens burgensem electum in die post finitum concilium, astoricensi, mindunien
si, zamorensi epis coadiuuantibus mēpm solēniter consecrauit. ei que obedientiam
et fidelitatem sancte romane ecclesie, iuxta quod antiqua consuetudo exigit promittere
et propria manu super sacro sanctum altare firmare fecit, deinde ipse consecratus
accepta a dño archiepo licentia ad propria cum pace dño reuertit ~~~

Acquisitio.

Interea ipse archiepus de utilitate sue ecclesie sine intermissione sollicitus uillam
que dicitur finales que est secus stratam pinam denominate sua iura creauit et fa
milia non tam foram s. de tribus quartis medietatem ad nia auxodona diocesis pa
cho cum ea de medietate, alius uille scil lustris commercio qui medietatem in sua
uita tm teneret ad opus sue ecclesie satis solleret acquisiuit, ipse aut mortua illa
medietas deuen doam uilla ecclesie ubi iacobi hgreditario iure reformaretur.

Acquisitio. Cap.

Quidam prepositus nomine didacus pbr eiusdem uenerandi archiepiscopi uillica
tionem ap scam mariam de nauar tunc temporis tenebat, et tunc cum ipse pbr
iam ebedio uillicationis tenendę assiceret ad dñm archiepm spontanea uoluntate
uenit et cum eo statuit ut medietatem de omnibus rebus et hgreditatibus quas in ipsa
uillicatione acquisierat dño archiepiscopo et beati iacobi ecclesie in perpetuum pos
sidendam concederet, aliam vero medietatem iure hgreditario possidendam sibi reti
neret. acquisierat aut in supra dicta uillicatione ecclesiam sancti michaelis de zoguar
que ipsi ecclesie sancte marie de nauar adiacet, et alias hgreditates que in consinio

et circuitu ipsius ecclesie sunt, et ipse quidem archiepc solers et discretus has acquisiones stabiles et inconcussas permanere ubens caritas mechanices de ipsis acquisitionibz fieri ei eas abstulit qui huiusmodi pacta secum statuerant: ubi ait offitiali, et ipsas caritas in thesauro beati iacobi reseruari fecit.

Concordia Regis et Regine matris sue. Cap.

Concordia Regis et Regine

Eo fere tempore toletano archiepiscopo domnos cum quo dominus compostellanus eadem et diuinam constituendam pro sue ecclesie exaltatione habebat de fundo rex A. et regina dna v. eius mater qui ab inuicem diutine dissentiebant eodem compostellano cum suis amicis mediante et sedulo machinante concordes et amici facti sunt et facta equidem ipsa concordia breuis modi literas quorundam emulorum stimulatione, et machinatione adipsum compostellanum direxerunt.

Litere regis et regine ad dnm Compostellanum. Cap.

Literes Regis et Regine

A. et dna. v. dei gra hispanie rex et regina et sue romane ecclesie legatus. miranda dna sua regina domina v. et filio suo regi dno. x. sic terrenum regnum regere ut non amittatis eternum, literis nostre celsitudinis lata manu acceptis diligenter inspeximus. sic enim discordia que inter nos peccatis nostris exigentibz hucusq; emersit. fuit destructio pauperum ecclesiarum ita concordia que inter nos nouit dei preuenientia iam esse agnouimus. et firmamentu sancte pacis, et fundamentu christiane religionis, et q; hoc semper palam atq; optauimus. quod iam deo iuuante fieri nouimus. inde deo et beato iacobo qui nostros ad hoc inspirauit animos innumeras grates referimus. unde nos etiam nimium letare exultare et congratulare uia non dignetur dubitare clementia. ne diminutione aut tolletane ecclesie quam n nos uellemus nobis per easdem literas intimastis: deus nouit q; nec illius nec alterius ecclesie propriu honorem aliqua minui uoluimus: nec uolumus. q si nostri aut ecclesie nostre emuli nos lacerando et dilaniando ap nobilitatem nram de nobis aliquid ratiocinantur non facilis aures nostras morsibz detractorum uri qua commodare uelitis. s. si aliquid sentiendo aserunt in uram regalem discretionem inueniant, et nos sim uestrum consilium, eorum importunitatibz satisfaciemus, eorum etiam q; in per cetera que nobis regia ura prudentia dixit hoc se facturum spopondit. ad ecclesiam s. nostram nobis minuere. s. semper defendere, exaltare et augmentare nostri semper subsidii auxilio, et con. si aut nos. de romane ecclesie dignitatibz aliquid deo uolente habuimus, habemus, l. habitui sumus nostri semper subsidii auxilio et consilio. sciatis, et faciemus. suadio fidelitati nostre domus uestrum uobis mittimus, ut quod pliteris non continet excellentie nostre ore propio referat. per ipsum aut cor nostrum et uoluntatem nobis reuelare q; parati sumus omnia quecunq; nobis inuenerit. ppose nostro facere et adimplere, omnipotens deus amore et intercessione beatissimi iacobi apostoli personam nostram et regnum conseruet, et ad uitam faciat nos uenire sempiternam amen. e. lie car cis misse archiepo: ⁊

obtrectatores nri.

memento te

Literes Card Legati.

Eisdem fere temporibz sancte romane ecclesie cardinalis deus reddat uultumodi

literas ad dñm archiepm roma direxit. venerabili v. compostellano archiepiscopo ac fideli sancte romane ecclesie legato. v. tituli sanctorum laurentij. atq; damasi card'. indignus sue felicis prosperitatem inquisitionem. summa dignitas mea carissimo deprehendere sciat. nos diuina prospiciente clementia sanos et incolumes esse et presentiam nostram in seculio nostro dum iunxerimus prospera futura quam si quidem in proximo in ecclesia meliorande legatione clementissime, ac in renouandis pregulcoij nostris ublumus ut cognoscatis pro quib; nempe has dirigimus literas, ut fessimos adhec curanda romane curie per nos ilico delegetis medicos. pretera ea felicissime dñe pietatem indissolubilem nostram flagitamus ut casublam, de qua sollicitissime nos rogauimus per eosdem l. per alios fideliter nobis dirigatis nuncios quatenus pos nostro q; amicos in obsequio nro confer uti debemus obligare possumus. insup pijssime pater flagitamus ut ecclesiam deo deuotam congregationem ex nostra parte saluetis, et hunc cartule delatorem honorifice suscipiatis. /

Responsio dñi Archiepi ad prefatu Cardinalem de Supradictis lris

dño uenerabili et patri reuerendi dei gra sancte romane ecclesie cardinali deus dedit v. compostellanorum, humil' minist' fideles orationes. et deuotum obsequiu cum reuerentia, quod nostre industrie excellentia uiuit, ualet et diuina propitiante gra prosperitate, et incolumpnitate perfruitur ultra quam credi pot nro cordi gaudio est. et nostre equidem discretionis refert non dubitare, nos et nram ecclesiam de nostris tanq; de nostris propijs successib;. mera ueritate et remota omni simulatione gaudere et donoras diuine omnipotentie gras inde referre. nos n. et nostra ecclesia in uirtute sanctitatis, beneuolentia atq; dilectione. constat permanemus. et diuina auxiliante gra ita permansuri sumus ut nunq; ab ea aliqua occasione inridente auelli possimus. vram itaq; uenerandam cel situdinem obnixius efflagitamus ut nos et nram ecclesiam mutui amoris munere recompensare et boni patris atq; fidelis amici exemplo. nos deuote et caros atq; speciales filios habere diuino et beati Iacobi amore dignemini. ad hec uri memoriq; beatitudini suggerimus nram deuotionem uriq; ebdomade subsrinciolani. per legatos quos nuper romam misimus nostre sanctitati fidelz dilexisse. quos ut benigne et ut honorifice suscipiatis. et nostras uices ap'dnm papam sollicite agatis, uram discretionem summo opere deprecamur. de ca subtila aut cuius mentionem nobis per uestras literas per uestras fecistis, ad presens fieri non pot quod postulastis. qi quo uriq sanctitatis literis ad nos pro uenerunt legati nostri iam diu iter romanum arripuerant. uti qa ecclesie memores nostre non immemorum uestri. ualeat pater nitas vra.

De fabricatione galee cõtra Sarracenos in cursus:

post archiepi adeptionẽ idem archiepi amor eorum guerram. sue terre cicamarc tenias partes multum nocere annualim uidens de exaltationem xpianorum et deprehensionem sarracenorum solerti et ualde utili consilio usus est. hiimen namq; que uulgariter galea uocatur multo sumptu fieri fec factamq; cuida

iuuenis nomine fixeni pisana ciuitate oriundo probo et nautice artis peritissimo tradidit cum qua amoroop tra naupio inquietaret. pfat ita q iuuenis accepagaloa et fra fidelitate dno archiepo serram sarracenorum per mare in quietate cepit. et inde multa spolia multas q pdas cum captiuis diuina gia auxiliante adduxit et sic prouidentia et consilio dni archiepi tra maritima q sarracenis per singulos annos prius fuerat depredata et deuastata. penitus secura permansit. et sarraceni qui eius terre pdones et deuastatores annualim exhibebant xpianorum pdeda perdei gia fadasunt.

In tempore quoq sui epatus duas galeas eadem intentione fieri fecit s. patroniensium quib ad custodiendum ab commisse fuerunt. culpa et negligentia destructe et annullate sunt. an tam q destructe essent amoreis multa incommoda intulerunt xpianis p plurima commoda contulerunt.

Tunc tporis Romane ecclie cardinalis ydaco reuerentissimo ac gloriosissimo compostellano archiep. necnon romane ecclie legato. deus dedit sancte romane ecclie tituli sancti laurentij card desideratam in expo usitatam nem. hoc q uestra admirabilis pietas exime affectuose audire desiderat nimis studio significare. sciat caritas uta karissime sanum incolumen q esse. et beate memorie predecessor ex hac urbe honeste promptu bio migrasse quapp diuina pietas pdara. non multum suam ecclesiam pastore indutam sciuit s. honorium cilo in eadem constituit pdecessorem. ad quem uenerande amice consulo uobis honestos citius destinare legatos ut debeno immensus priuilegia utilia pme nostros q amicos renouare possitis. pterea clementissime patri magnitudinem ram capimus sollicitare ut casubilem diu anobis desideratam per eosdem legatos s. per alios quos amoueritis esse fideles nobis proinus mittere studeatis quatinus nim fidele s. uilium ad honorem nim et beati apostoli iacobi ommuon q canonicorum communiter ualeatis habere . . .

Deus dedit Romane ecclesie cardinalis.

D. has ras ad cpostelanu direxit.

Cpostelanus ad sup dictas ras taliter respondit.

Domino uenerabili et patri reuerendi dei gia maltis nig sancte romane ecclesie legato et cardinali. ydacus compostellanorum humilis minist desideratam pgrentis et futuram uite felicitatem cum gaudere. nos et nam ecclesiam uig langq nostre proprie saluti et prosperitati, mera ueritate et absq omni simulatione cum gaudere, et uestre aduersitati alicui tribulationi si adessent quod absit, eodem modo condolituros esse nia fert non dubitare, cum nam discretionem minime lateat qualem, quantam q erga sse dilectionem nra deuotio gerat. ex nos equidem in uia benenolentia alicui amore fideliter perseuerantes. aduentum seruitium alicui uestram uoluntatem posse nostro exequendam deuote accinti. clementiam uam obnoxius deprecamur quatenus non admi obsequij rationalem s. paruitatem potius ad pueri et ueri amoris impendium respiciatis. et nostras ex nig ecclesie uices. in curia et apud dominum papam maxime tanquam boni patris et patroni exemplo agere studeatis. de cetero nig memoris beatitudini sue gerimus nostram mediocritatem uram celsitudinis litteras nim nr aquim recepisse et leto et iocundo animo perlegisse. nos q legatos nos cum benedictione nia eius ebdomade tertie xv. diem ante pascha transacta romam transeramus. et de morte domini et patris nri uenerandi memorie papa x. iam audieramus. et ibi circo donec

obnixius

uestre memorie

illis legatis redeuntibus alios misimus uestre petitioni ad uos sensu consulere non ualemus. interim gia uestri erga nos paruitatis memor uestre dignitatis nuncios immoneris. ualeat uestra paternitas cura. ⁊. De fabricatione capanarum maiorum et minorum. ⁊

Interea uenerabilis archiepis de utilitate et honore sue ecclesie plurimum sollicito. ornamenta que sue ecclesie necessaria et honesta esse perpendebat, acquirere. i. emere uigilanti et indefessa cura satagebat. suam igitur ecclesiam bonis et competentibus sup nid indigere aspiciens. quendam magistrum Vultra portuensem significe artis peritia laudata et probata retinuit. et duo maiora signa duo ⁊ minora ad decus et utilitatem fieri fecit. discretum et sapientem uirum qui nunc secularibus negotiis emergentibus ecclesiastica neglexit nec secularia ad se pertinentia ecclesiastice sollicitudine postposuit

⁊ celebratio concilii ⁊

Item uenerabilis archiepis regnum hispanie ex discordia a regis et matris eius regno ut conturbari et deuastari non modicum dolens et utilitati atq honori sancte ecclesie materna sollicitudine prouidens epis. et abbatibus. et aliis religiosis personis inuitatis, comitibus quoq et principibus conuocatis concilio in urbe anno sui archiepiscopatus xv. in sancti iacobi compostelle celebrauit. in quo primum de ecclesiastici negotiis deinde de pace inter supra dictum regem. et suam matrem regnum ut et inter ceteros principes inuicem discordantes mouide et salubriter tractauit. postremo expeditionem sup mauros ad depressionem et confusionem paganismi et ad exaltationem atq edificationem xpianissimi nec concilio uiua uoce predicauit. laudauit et commendauit. et omnibus in eam expeditionem accepta gratanter ibuntibus. plenariam omnium suorum peccatorum absolutionem auctoritate omnipotentis dei patris et filii et spus sancti et beatorum apostolorum petri et pauli atq iacobi omnium q sanctorum concessit. cuius modi etiam cartam de illa plenaria absolutione ad reges et comites ceteros q principes admilites quoq et pedites direxit ut ea salubri plenaria absolutione in supradicam expeditionem ad dei obsequium et suorum peccatorum liberius remissionem et deuotius irent. archiepis quoq et epis atq abbatibus, ceteris q sancte ecclesie prepositis. hanc cartam omni populo predicare. laudare et exponere et eos ad sup dictam expeditionem omnibus modis animare incepit.

Hec est charta. ⁊ D. dei gra compostellane sedis archiepis et sancte romane ecclesie legatus uenerabilibus et dilectis in xpo fratribus archiepis epis, abbatibus, uniuersis ipsius q ecclesie prepositis nec non quoq comitibus ceteris q principibus et omni populo xpiano ita sobrie et juste et pie temporalibus uti, ut per ea iam gloria mereantur adipisci. fraternitatis uestre caritas olim audiit apostolum clamantem et nos ad somni de uitatione[m] sic uocantem: hora est iam nos de somno surgere. cuius uoci nos obedire equum et saluberrimum duximus quod in baptismate promisimus male uiuendo mentiti sumus. tum q nostre finem et diem districti iudicij appropinquare dicimus. ecce sponsus ad ianuam stans clamat si quis mihi hostium aperuerit intrabo et cum eo cenabo et ipse mecum. non q nostri cordis aures ad eius uoces aduremus. nemo ab eo fideliter et rationabiliter uocatus. uocari et requisitus pulsanti ab hostium aperire. abicientes

ilaq; opera tenebraum et importabile obliquum utiliq; opere studeamus et animas ci uxta apli monitionem unanimiter intuamur, et quemadmodum milites xpi er fideles sanctę ecclesię filij ꝛ ihrlimitanum multis labore et multi sanguinis effusio ne apuerunt. ita nos xpi milites efficiamur, et eius hostib; debellatis pessimis sarra cenis. iter quoq; per hispanię partes breuius et multo minus laboriosum est ad idem dni sepulchrum ipsius subuenientes pia experiamur. quisquis autem huius militię particeps fieri noluerit. omnium suorum peccatorum recordetur, et ad ueram confes sionem et ad ueram pœnitentiam uenire festinet, et postea acceptis armis ad cas tra xpi in dei obsequium et suorum peccatorum remissionem proficisci non differat. q si ita fecerit nos et nostri fratres, uenerabiles coepi, abbates et alię religiosę per sonę in concilio quod uxta domini papa editum xv. Cal' Februarij hoc anno hora componendę celebrauimus nobiscum residentes, eum ab omnib; suis peccatis quę a fonte baptismalis usq; ad hodiernum diem diabolo instigante perpetrauit. omni potentis dei et beatorum aplorum petri et pauli atq; iacobi omnium q; sanctorum auctoritate absolumus. illis v̄ qui his ꝛ castris interesse noluerint, vel nō noluerint dei obedientiam suscipimus et interdicimus ut nullum malum hui et honorib; si ue alys rebus eorum quandiu in dei seruitio permansuerint. temerario ausu infere inferre neq; eorum personas siue facultates capere aut aliq; inquietare. ullo modo presu matur. q si nostrum edictum in hac contempserint auctoritate dni patris omnipo tentis et filij et spus sancti et beatorum aplorum petri et pauli atq; iacobi eorum q; sanctorum eos excommunicamus anathematizamus. et a liminib; sanctę ecclesię sequestramus. ita ut si infirmi fuerint nonuisitentur donec satisfaci ant et si mortui fuerint non sepeliantur. et si quis princeps ut dis sublata aut alia beneficia eis contulerit dator et acceptor anathema sit. si quis autem illi ut famulis ad supradicta castra ire non potuerit. si sui posse summa armatos milites s. pedites dirigere, accepta ut supra dictum est penitentia eandem ei plenariam absolutionem in nomine dni concedimus. quicunq; hunc pręcep tum obseruantes athletas ꝛ in exercitum dni euntes s. inde redeuntes honora uerit. adiuuerit et manutenuerit in presentis uitę certamine bonę actionis hac fructum percipere tum percipere et in futuro eterne beatitudinis præmia mereantur obtinere. diuina omnipotentia benedictionis suę gra nos uisitet et animos uestros ad omnem hunc dei exercitum inflamet et inspiret ipso præstante cui est honor et gloria in sę cula seculorum amen. quicunq; sanctę ecclesię prelati sunt cum hanc cartam uide rint eam in dei obsequium et suorum peccatorum remissionem regib; comitib; cate risq; principib; militib; q; et pedit̄ una uoce prędicare. laudare et exponere summa cum sollicitudine studeant. hoc quoq; nos et synodalis concilium uniuersi tas mandamus ut quicunq; in hac expeditione tam intalem et tam salubrem pro sue anime remedia salute iuerit, absq; licentia et consilio pontificum et principum. inde reuerti non presumat.

Litere domini Pape Archiepo destinate:

post celebrationem concilij supradicti honorius romanus pp̃a uocans ad memoriã pp̃i calixti sui cõsacerdotis huius modi literas compostellano ep̃o destinauit.

Tenor literarum

Honorius seruus seruorum dei dilecto archiepo compostellano ecclesiq salutem aplicamq benedictionem uram si quidem filij orgsentia hunc sacerdotem bernardum noie uris de partibus ad nos usq perueniisse et de ub multa nob bona q̃m max rebulisse proculdubionos cat alq eum in orgsentia nr̃a a militibus salamantinis immo dei inimicis quidam ecclesiam quam ipse proposse regebat in humanuis inuaserunt et ei cuncta sua bona rapuerunt sone conquestum. Quo circa obedientiq iussionem nobis imponimus uosq ut pone nr̃um filium ropamus obnixe quatenus salamantinam ep̃m qu ubi suf fraganeus est aplica sententia ãmonere minime recusetis. ut p̃fate ecclesiq et huic clerico bona sua faciat restitui. i cosq rationes quod canonicum est exhibe neuliquam negligentes. quod si facere contempserit canonica ultione feriatur. uos aut ropamus ut huic ad tantam paupertatem producto aliquantulum. pro dei mia succurrere dignemini —. Quod inuasit. F. Ioannidem: et a Rege vocatus ad curiã eius iuit: Decurso post ea non longi temporis spatio f iohannes sancti pelagij delato dominus finarinica feritate ecclarisq primus incitatus compostellanq ciuitatis burgenses nequ banda perditione captioni mancipauit eosq in carcere retrusos diuersaq tormentoq illatione ad redemptione inhumanius et intolerabiliter coegere capit. quorum captionis quandam causam fictitiam falsam orgtendebat se uidelicet a compostellanis maximas iniurias et multiplicia dedecora pronisse quq aiebat se inulta relinquere non posse. eo rum ait captione compta dns archiepc in omnib negotijs tam secularib q ecclesiasticis peritissimus et uirorum illustrium celeberrimus missis ad eum bis et terq legatis discretis et sapientib uiris aut talem iniuriam et tantum dedecus beato iacobo et sibi intulisset a deo expostulauit. et per ipsos legatos ei mandauit. et obnixius ropauit ut pro dei et beati iacobi amore hominum et ecclesiam quam sibi facerat et iure uranos firmauerat ad memoriam reduceret. et terminis ultionq obseruatis captos suos sibi immunitus. et absq omni pretio solueret. ille aut ad eius mandata fre to et saxis surdior nec dm scelerum et impietatum ultorem timuit. nec reuerentiam beato iacobo aut ipi archiepo exibuit. q nec captos liberare, nec pignorata colligere uoluit. unde dns archiepc non modicum commotus inprimis ipsum, et omnes sibi subditos et bonum eius seruitorium et omnipotentis dei et omnium sanctorum auctoritate excommunicauit et omnia diuina pret penitentiam et baptismatis gratiam eius terram officia interdixit. deinde cum ipse diabolica fraude deceptus excommunicationem omnino contemneret, et eius metu nihil facere uellet dns archiepc reis et iustitiq defensor et manutentor in uso exercitu tam militum q peditum congregato honorem eius tia et marchas subito inuasit. castrorum munimina acerrime oppugnauit, uillas et hereditates ipsius et bonum honorem ad eum pertinentem igne et incendio funditus deuastauit. quo rum exercitum in tra eius tamdiu dietim et manere fecit. donec superdictus finarus necessitate constrictus pacem cum eo reformauit et quos captos tenebat abs

q̄ ulla redemptione libera et absolute abire permisit. ad hoc uelut hominum et uelocem amicitiam cum dño archiepo firmauit. et se in eius psentia ad satisfactionem uenturum esse compostellam usq̄ promisit. dum ipse archieps in tali expeditione. pro sublione iustitię et sui decoris uindicatione laboraret. iam de morte dñi regis v. per nuntios et per famam certus erat quę vij idus marcij debita naturę in Era. M.cc.lxiiij in campania poatibꝫ persoluerat ab illa si expeditione uelut sui compos et hostis triumphator compostellam reuersus de ipsius regis obitu certior factus est. ibi n. regales nuntios minduniensem s. epm et alios pro eos uiros in sua curia reperit mortem regis ueram esse nunciantes et se ex precepto regis obnixe et humiliter deprecantes quatenus maturato itinere legionem uisitasse retur ut ipsum regem ibi coronaret. et consilium de administratione et reconciliatione et dispositione regni ad honorem et utilitatem sanctę ecclesię ei conferret. legionensis enim ciuitas iam tum temporis regalis urbs erat qi eam consilio et auxilio ciuium et principum terę acquisierat. audito nuntio domini regis a. dns archieps quę itinere necessario nouerat fore omnibꝫ conuenientibꝫ et abundanter apparatis it legionense sua vij anteriamos palmarum cum maioribꝫ et honestioribꝫ sue ecclesię personis honorifice aggressus est. compostella igitur taliter aggressus adlucensem ciuitatem in die sabbati proueniens a dño petro lucensi epo et ipsius ciuitatis clero atq̄ populo in processione honorifice et decenter susceptus est. ibiq̄ dominicam palmarum solempniter celebrauit. Postea die lucensi ciuitate egressus cum ad asturiensem ciuitatem v sua dominica causa proueniret. ibi a domino alone ipsius ciuitatis epo et clericali atq̄ laicali multitudine sibi tum processione honorifice et honestissime receptus est, et chrismate atq̄ oleo consecrato eorum officium ad illum diem pertinens more ecclesiastico ipse complenit. asturicensi quoq̄ ciuitate. minduniensi. asturicensi. lucensi epis comitatibꝫ egrediens, in uigilia dominicę resurrectionis legionem tandem peruenit a dño ipsius ciuitatis epo et abouetensi qui ibi tum temporis aderat et clero et populo et totius fere optimatibꝫ cum insigni processione gratanter et honorifice susceptus est. ibiq̄ paschalem solempnitatem cum gaudio celebrauit. altera die uigilia ermisa pro aię regis domini v. quę sibi tumulata iacebat celebrata pontificalibꝫ et insignibꝫ ornatus ad sepulchrum eius cum crucibꝫ et tumulis ueniens. debitas obsequias pro remedio et salute eius atq̄ ecclesiastico more peregit. rex v qui cognite necessitate tum temporis legione aberat. audito eius aduentu ad eos suos ad eum q̄m totius destinauit summis et indefessis precibꝫ eum deprecans qualenus ad se usq̄ secemurensem ciuitatem ire dignaretur neue itineris labore aut longitudine grauaretur. legatione mi regis audita iij die dnicę resurrectionis ipse archieps cum epis. minduniensi. lucensi. asturicensi. ouetensi legionę egressus iter secemurense cum innumera militari et clericali comitatu est aggressus. et ad ipsam ciuitatem ita appropinquans. a dño rege. et toletano archiepo et ab omnibꝫ epis qui in curia regis aderant a clero quoq̄ et populo ciuitatis obuiam ei cum magna ermirabili processione. accuratissime et honorificentissime est susceptus. et in palacijs regalibꝫ ipso regi uicina hospitat. quippe ipse rex eum amoris priuilegio ut patrem spiritualem et patronum, et patrem spiritualem et suum coronatorem ita obligebatur suam honorificentiam ipsius honorificentię prorsus postponerat, et uniuersis suę cu

aliq ministris: illi maĝ quam sibi seruire et placere peciperet. in tanta ei gra et honore eum habebat: ut rarigz ad suam curiam eum uenire permitteret. S. potius ipse rex ad eius curiam [illegible]. l. ter quotidie veniret. et quamdiu in curia eius moraretur: rex ei sua propria palacia in quib⁹ hospitaret ubigz concedebat. et ut supradictum est causa reuerencie exhibende et negotiorum in eius presencia et iusta eius consilium et arbitrium diffinicendorum ad eum in suum hospitium semp veniebat. videtis quoq archiep⁹ et epi sepomenses. valentinus. salamanticensis, aulensis, et alij supradicti omnes ad ipsius curiam quotidie veniebant. tum qi sancte romane ecclesie legatus erat. tum qi ipse apud regem pro eis intercedente suas peticiones ad regem implebant.

Qualiter emit a Regina castrum de Cira

Hoc quoq supra dictis ne veritatem taceamus annotare curauimus. qd dns compostellanus litigium acerrimum et grauissimam discordiam cum regina dna v. post mortem eius patris venerandq memorie regis adefonsi. aliqũ occulte aliqũ manifeste habuit regia ei quorundam eius emulorum stimulis et consilijs inflata ad eius depressionem et depositionem latenter anhelebat. et alium ei in honore substituere et subrogare causa extorquendi pecunig, non modicum exhibat. ille v⁹ ab ipsius oblis et patrimonijs discretis et sapientissimi more summopere sibi cauebat. et ne illa in se aliqũ prevalere posset, amicorum et subditorum presidia circumsepire habebat. quib⁹ tam ab illa indesinenter vexarent. et inquietarentur. uir summe prudentie et mirabilis perspicacitatis ad honorem sue ecclesie augmentandum et ampliandum pugili et indefessa cura conabatur. videns inter alia quedam castrum nomine Cira cum suis appendicijs sue ecclesie utilissimum et oportunissimum esse ut pote in medio honoris beati iacobi situm et fundatum. multo cum amicis suis consilio castrum illud in hereditatem beato Jacobo et archiepo marchis argenteis ab illa comparauit et scriptum de uenditione et de empcione ipsius castri ab ea extorsit. quod scriptum ipsa manu accepta supradicta pecunia propria manu confirmauit et roborauit. postea litigio et dissensione inter eos ut predictum est dubius durante. regina castrum illud a dno archiepo in pheodum petiit cuius peticioni ipse condescendens municipium illud quod petebat illi concessit ea videlicet condicione et eo pacto ut cumipse. vel suus successor castrum suum recuperare vellet. ipsa regina dno archiepo aut suo successori quod sumserat, et quod emerat quietum et absq⁹ ulla rebellione redderet.

de eodem.

Post multum v⁹ temporis contigit dnm compostellanum legatos suos ad curiam romanam archidiaconum et alium quendam cardinalem in campanie partes ad regnum destinasse q illuc perueni entes tam admodum eo egerant et in pectore mentis posita inuenerunt ante etenim aduentum legatorum iam sue domui disposuerat. et recordans pactii quod cum dno compostellano dum ei castrum peteret. illud castrum beato Jacobo et dno archiepo postposita omni occasione reddi mandauerat. quę etiam legatos uidit. sum mandationę ratam et inconuulsam esse ut pote ipsos legatos pactos castro et suis appendentijs coram omnibus inuestiuit. per eos quoq legatos et per quendam militem johannis dictum qui tum

temporis in curia eius erat. ipsi ishni dicacq sub cuius iure et dnio plaxalam castrum
renebatur. mandauit. ut ipse ishnis castrum dno archiepo pacifice et absq; ulla aduersa
reddere. non differet. literis igitur ab ipsa regina ad ishnem didacidem sup tali lega acceptis
suma dicti legati domini compostellani ad dominum regem apud bim facturum uenerunt
et quod descendens castro et dehonore regina mandauerat ipsi regi seriatim et ueraciter
narrauerunt. rex v legatorum uerbis indubitans credens quod sua mater regina de illo cas
tro mandauerat libenti animo concessit et confirmauit. nuntium et cum suis literis ad
ishnem didacidem direxit, et mandans et obnoxius rogans quatenus sciense castrum iux
ta dominq regnq edictum dno compostellano incunctanter restituat. ipsi quoq compostel
lano per literas mandauit ut si ishnes didaci de redditione castri sibi presumeret aduer
sari congregato exercitu assultum in eum faceret et castrum ei uiolenter asserret. ishnes
v didaci literis et nuntio regis uisis nec edictum regium nec regis mandatum complere
uoluit. s. castro contra illius tenore regis et regine uoluntatem et dispositionem omnino
contempsit. unde cum dns archiepus uellet eum cum armata manu inuadere et eum in
ius uenire cogere. ipse ishnis hominum et fidelitatem dno archiepo fecit et promittens et
iurans se in presentiam dni regis iturum et supe rex perciperet. castrum dno archiepo sine
fraude redditurum. recepto igitur omnino et fidelitate abille. archiepus sibi placere nos
potuit q ipse in presentiam regis iret et se nunq; castrum uelle habere nisi ipse rex
uoluerit

de eodem.

eodem tempore q dns compostellanus ad imurtationem regis legionem profectus est ipsum
regem coronaturus et consilium de administra regni et dispositione ut supra dictum est
et daturus. ishnes didacidez eius precedens et in presentiam regis ipso compostellano
ignorante et absente uenient. ad rege. tam per se q per amicos suos impetrauerat
ut rex saiense castrum in pheodum sibi concederet, et omnium atq fidelitatem ipsi
regi pro eo castro iam fecerat iurauerat. unde dns compostellanus in presentia rego
postea ueniens magnum consilium et accrimum iurgium cum ipso rege et dicto
ishne didaci habuit. nam hic castrum quod suum erat et q dna regina mortem
beato iacobo et sibi reddiderat ad rege petebat. rex ei respondit se castrum illud ishni
didaci in pheodum pro le curia iam dedisse nec se illi amplius posse auferre q omnium et
fidelitatem pro illo castro abipso ishni iam recepisset. quo auxilio compostellanus mul
tas causas et multas raes et publice et priuatim regi obtexit. quib; beatum iacobum
et so inuriatum et grauatum esse. unuersis curie baronib; satis manifestum erat. pos
tea regem et per se et per amicos obnoxius rogare et deprecari cepit. qualinus diuina
omnipotentiam iniuriarum uindictam boni et iusti regis exemplo timeret et beato ia
cobo reuerentiam in suorum peccatorum remissionem exhiberet. neue ut et hamilia uerisimi
et multis prauorum consilio et suasione deuiaret. pulsabat bonus pastor ab hostium
ut suarum ouium pascha amplianetur. et alligna pacifice non deuorarentur. clama
bat ad hostium s. nequaq; exaudiebatur impediente consilio malignorum et cupidos
rex et illi ita clamanti et pulsanti respondit se nunq; militem suum ishnem s. didaci
illo castro ablato expoliaturum neq; se quod coram omnib; curie promisit fecerat in

constantis et leuis uiri more aliquatenus cassaturum. cognita et uita regis pusillanimitate et importunitate. compostellanus uehementi merore affectus cepit secum sedulo tractare, et rex copitare qualiter eorum cautela se inuolutum. posset emittere et euincere et a tanta

assedias, fortasse legendum

pertinatia reuocare a secretes igitur et proximos eius pecunia corrupit, et Mario, rino romus regis decem marchas. alij uero consilario eius et omnium negotiorum consultori et dispositori alias x promisit. ut sibi in hoc negotio fauerent, et se ad iustitiam conquirendam adiuuarent. quibus ita allectis et sibi deuinctis, regem simili pecunia agressus est et promissis ei x marchis argenteis supradictis saluo ius adiuuantibus et rogantibus iustam tantummodo de iniuria sibi illata ab eo posthabuit. rex uero partim pecunie promissione emulus. partim fautor domini compostellani supradictorum consilio et precibus inflexus. talibus ipsi compostellano respondit pater uenerande ego multum uellem dum iacobum et uestram scilicet iustitiam uiam habere. sed militem meum multum timeo offendere timeo et uulgi et totius curie blasphemiam. scilicet quod tam rudis institui, tam cito cassauero. si tu uia discretio tale consilium mihi posset dare. quo modo uiam iustitiam ubi possem restituere. et militem meum peccatis relinere libentissime facerem. diuino et beati iacobi amore. his uerbis regis dns compostellanus respondit. nos equidem diuina omnipotentia et beato iacobo. de cuius meritis confidimus adiuuantibus tale consilium uobis dabimus hoc dicto, consilium illud his uerbis illi aperuit, omnes pontifices et principes atq; totius curie optimates in presentia uram uenire crastina die uidebere et illis in unum conuenientibus. ego querimoniam meam sup uobis et idhne didaci coram uniuersis faciam, et iustitiam de iniuria uobis et abipso mihi illata exigam. facta aut mea querela et audita mea atq; eius ro, ipsos pontifices, cosules et curie potestates seorsum abire iubete ut ipsas uias rationes diligenter discutiant. et discussas ueraciter diu dicent. sic nimium iustitiam meam uobis inuitato potero ego habere. qz re uera me in ablatione castri inuenient grauatum fuisse. huiusmodi consilium regi placuit nonnullum et ideo postera die ab eo fuit ad effectum productum. cum ille clarus compostellanus rationem suam, et idhnes didaci suam coram plenaria aula reluctantes pontifices, consules, et principes. qui aderant. rege iubente seorsum abierunt, et rationibus utriusq; discutientes dum compostellanum a castro suo iniuste, et irrationabiliter exulem fuisse inuenerunt iudicauerunt unanimi sententia ut rex militem suum alio modo sedaret, et suum castrum dno compostellano omnimodo reformaret. hoc uotum regis satis placuit. tum qz iustum erat. tum qz se a milite suo iure calumpniari non posse audiebat. militem itaq; illum alio sibi honore in hereditatem collocato, et mille et quingentis solidis iacensis monete impensis sedauit et castrum suum dno compostellano in perpetuum restituit. in eadem ciuitate quandam uillam optimam et agricultoribus aptissimam nomine archilinos assensu regis infanta dna gloria rege confirmante, et laudante hereditatem beato iacobo, et suq ecclesie sua prudentia et sua sapacitate acquisuit compostellanus igitur recuperato suo castro cum suis appendentijs, et emulis atq; aduersarijs suis triumphalis ad propria cum gaudio remeauit. laudetur custos uirtutem dans sapienti

℣ Permutatio castri de Faro pro terra Taberioli

Eodem tempore dns compostellanus cum in regali curia rege moraretur, ipse rex eum ad. castrum nomine ferram sibi nixus deprecatus est. qualiter sibi facto secum concabio castellum sarum cum suis appendentijs. q̃ hã habebat cum suis antiquis terminis et honorib⁹ et attinentijs sibi conferret. compostellanus aũt inito cum maioribus suę ecclesię personis. quę secum aderant consilio petitioni regis assensum prębuit. tum q̃ castrum supra dictum. s. sarum. ab honorabili iacobi nimium remotum erat et nihil fere utilitatis ipsi compostellano excepto sólo nomine conferebat. immo eo custodiendo et vigilando plurima stipendarijs militibus unoquoq; anno erogabat. tum q̃ hãm habebat et ad eam pertinentia utilia sibi et oportuna ut portum beati iacobi honori adiacentia et aqua fluviorum ulica silua sciebat. et q̃ hã illa cum suis antiquis terminis, et suo conabio multo melior et multo maior erat q̃ illa quę ad castrum sarum pertinebat, et de huiusmodi equidem concabio scriptum a rege magno et rogabat habuit. ipsius regi manu coram universis curialibus signatum et roboratum. ~ ~.

Ecclesia quoq; est in terra Gentinis sanctam anastasiam nomine aucte munere petijt ipse compostellanus acquisiuit. q̃ ille varemundus pater comitis silvus illã ecclesiam beato iacobo et ip̃i compostellano in remedijs suę aię et retributionem uitę eterne in perpetuum concessit. ~ ~

Duas et hereditates in hã salvensi a dna maiora aũde sua. comitata habuit, quas ipsa dna in sua mortalitate iacobo, et suę ecclesię simili pro salute et remedio suę aię perpetuali tribuit. sup dictam v̄ ecclesiam et illas duas hereditates cuidam suo cardinali petro fulconis in pheodum ipse compostellanus munifica manu tradidit, q̃ ipse cardinalis in eius seruitio et in itinere romano multum et fideli laborauerat. ~ ~ Qualiter pernuncios visitauit curiam Romanã.

Longo temporis intervallo ante supradictum concabium decurso dns compostellanus legatos suos pelagium astoricensem et quendam suum clericum nomine Servandum in curiam miserat. quorum alter in itinere ignorans illuc proficere nequaq; potuit. alter v̄ postq; ad curiam pervenit ibidem diutine erogabit. ignorabit. et de negotio cuius causa missus fuerat nihil omnino impetrauit. Per enim curiam tum temporis inuenit contra compostellanum turbatum et q̃ eius emuli tolletanus archiepis et colimbriensis epis ibidem adeerant. et multa scelestia aug̃ falsa de compostellano auribus domini pape et per totam curiam instituerant. eorum ipsius ignominiosa et impedim̃ compertis ipse compostellanus alios nuncios petrum fulconis cardinalem, et capellanum, et pelagium diaconem canonicum, illuc cum sua benedictione remisit, qui curiam adierunt se simul turbatam inuenerunt. se tam multo sudore et multis labore et quorundam domini compostellani amicorum interventu. dnm papam, et totam curiam. sedauerunt. et ipsis sedatis literas huiusmodi ex parte dni pape ad ipsum compostellanum attulerunt. ~ ~

literę ro. pontificis

v Didaco

Honorius epis seruus seruor dei ven fri v. compostellano archiepo salutem et aplicam bñdcnem. Nuncios cum literis à tua fraternitate nobis trãsmissos qua debuimus charitate suscepimus. Ceterũ quoniã multa nobis incũbebant negotia et ꝓ nouitatem hiemis ꝓsentis non ꝓualuimus respondere ꝓquiscat aud discreta ꝓsentis tuę ꝓuidentiã, ut dignitate ꝓfati quod signum humilitatis est concessa tibi a sede tuis tuę ecclesię romana clementia, tibi studeas non abuti. vat latani ꝛ̃ idus ianuarij ~ ~

Has alias literas attulerunt alij legati ad ipsum compostellanum a antiochi lo impetrato redeuntes ~ ~ ~

literę romani pontificis ~ ~.

Hon epis seruus seruorum dei ven fri Didaco v. compostellano archiepo salutem et aplicã bñdcnem. Quis de persona tua sinistra quędam et superstitiosa sint auribus nunciata. qi tuam te deuotissimum romanę ecclesię profiteris, nosse uera ꝓtulimus diuersa charitate. et delatori alicui facilem de persona tua ꝓtulimus prębere auditum. ita humilis et deuote habeas ut ꝓtinanię gratiam tui patris et matris ualeas recipere. data latani ꝛ̃ idus iulij ~ ~

Istas v° direxit a. cardinalis romanę ecclesię et cancellarius. ~ ~

literę cardinalis.

Didaco

Charissimo ~ amico suo v. dei gra uenerabili compostellano archiepo a. ecclesię Rom di aé cardinalis et cancellarius s.l. frui pace salt. quas uobis tanq̃ patri et amico referimus pro exenijs nobis a uia paternitate collatis pro honore et seruitio laborauimus et usq̃ ad terminum quem postulastis iuxta posse quod nobis deus dederit laborare nullatenus desistemus. vale. ~ ~

Qualiter turrim Taberioli cepit.

mortua regina domina v. filio eius a. in regem sublimato et iam militaribus armis instructo, multi gallecię principes regales honores quos tenebant eo au ferente amittere metuentes contra i et fas ei rebellauerunt. omis tam excep so anię pestis qui supradicę regine ꝓditor et rebellis fuerat et ipsum regem in pueritia ꝓditorie ceperat, compostellano mediante et consulente ipsi reconciliati sunt, et ei omium et fidelitatem fecerunt. arias aũt postides in castro Suparia quod regale erat cum honorifice ad id castrum pertinente et in alijs castris. s. scõ iohne de penna cornaria et turre taberioli. qm ipse ꝓditoribi ibi construxerat. regi rebellare ꝓsumpsit. nequ ei ominium facere aut aliquod seruitium exhibere dignatus est. unde rex iratus qi maioribus negotijs emergentibus ad eum ꝓ domabendum in galleciam uenire non poterat. dum compostellanum suum patronum et fautorem fidelem quem ipse tenet gallecię ꝓ secrat per literas suas et per nuncios obnixius rogauit, omnibus quoq̃ dñis et baronum honore ꝓfati ꝓditoris concesserat. per literas suas mandauit et ꝓcepit, ut in suum ipsum ꝓditorem et nequam, unanimiter insurgerent, et ablatis ei honoribus quos tenebat munimina iam supmemorata comregalo loco suo posse tandiu

obsiderent, donec n. ad ueram deditionem compellerent et omnino destruerent et exhereditarent, audilis mandatis regis et uisis eius literis cum nunciis dis compostellanus et suppa dictus comes inito consilio unanimiter statuerunt, ut dis compostellanus turrem tabeirolí magno exercitu tam pedestrium qz militum congregato tam diu obsessam teneret donec eam caperet et captam omnino destrueret. ipse uero comes castrum capariam natura et arte munitum. et alia castra ita obsessione teret ut nec illuc aliqui intrare nec illinc exire siue cibaria aut arma introducere possent. compostellanus igitur uniuersis suis militibus et peditibus conuocatis, cum compostellanis et ciuibus adunatis et preceptis, quatinus huic negotio interesse non differrent, turrim tabeirolí uallo alti fossa munitam obsedit, dein ferro et flama accrimé impugnauit machinamentū etiam bellicum quod almigo gallus uocatur fieri fecit. quo ad turrim admoto ipsam turrim in circuitu subcauit. et inde lapides quadratos subduci iussit. sic ipsam turrim magno labore et magna difficultate ad ultimum cepit. captamqz omnino destruxit. milites aliqz pedites qui intus erant rebellantes. fugientes nō et sex omnes capti sunt. arma militaria, et bellicum et cetera quę ibi continebantur omnia militibus in predam facta sūt. sic compostellanus captatione uidor et compositori cum gaudio et letitia ad propria remeauit. in pace tunc dis compostellanus duos milites ex suis dilectissimis ualde nobilibus morte amisit. unde ipse dolens et tristis diu fuit

Ante aūt predicte turris destructionem duo castra quorum unum nomine Grauania comes. g. in ripa iusi fluminis ad impugnationem et deuastationem bonoris bri iacobi. alterum u comes f. comitis petri filius intra tabeirolí aprisionem eadem de causa construxerat. funditus et radicitus destruxerat. Grauaniam iesi in terra

De cursu aliquantuli temporis interuallo prefatus papa. s. honoriús huius modi literas ad dnm compostellanum direxit quarum ablationes fuerunt petrus fulconis cardinalis et capellanus et petrus gudesteides canonicus.

Littere summi pontificis archiepo misse

Hon epi seruus seruorum dei ven fri D. compostellano archiepo salutem et apostolicam ben nobilis et famosa compostellana ecclesia pro reuerentia beati iacobi apli archigiosis uiris et tam nominis amatoribus honoratur. qi igitur diuine dispositioni placuit ue ad tante ecclesię regimē conuocare fraternitatem tuam exortamur in domino ut ita sapienter mansuete et cum humilitate personam tuam regas et quę fuerint agenda pericias. qualibus deo et b̄io petro scę qz romanę ecclesię et populo tibi commisso gratus esse merearis. literas et nuncios nos paterna charitate recepimus. ceterum quid tuis postulationibus responderamus consilium nondum habuimus. Quia in portugaliam iuit cū imperatore: et eiusdē imperatoris ingratitudine erga eum.

Anno inbegno et dominio post mortem regine dnę v. transacto. ineza i. c. le mgt idus maij rex. a. illius regine filius iam xx. et unum annum habens. rege a ragonensium a castella ui expulso aliqz fugato in immensam cum sua amita pontu

ī elxuy habens immensam

galensi regina nomine. t: discordiam habuit. illa n. fastu superbiq elata terminos sui
ditionis excedebat. et nullum regi seruitium de regno quod ab illo tenere debebat. exhibere
dignabatur. immo uiris armis, argq opibus ualens fines gallecię armato exercitu inua
debat. et ciuitates argq castra portugalię adiacentia sibi dam s. et alia suo iuri argq
dnio indebite subiugabat. munitiones et noua in ipsa ptia ad inquietandam et de
uastandam patriam et ad rebellandum regi edificari faciebat. unde rex a. et fe
re omnes hispaniarum principes eius potius fauentes non modicum irati sunt. rex
ui ad partes gallecię accesit. et principes totius ptię alięq potestates in expeditionem
sui illam regiam euocauit. compostellanum quoq qui maioris posse q omnes gal
lecię ptis erat. obnoxius interpellauit. quatenus sibi ad sui regni acquisitio
nem et suorum hostium confutationem auxiliaretur. cuius rogationi compostellanus
zelo iustię assensum prębens, uniuersos milites et pedites qui sui iuris erat in unum
conuocauit, et compostellanos ciues partim ui, partim precibus adeundum secum
illam expeditionem coegit. congregato igitur magno exercitu regem a. contra p
falam reginam eundem in portugaliam comitatus est, ibi q per sex ebdomadas
uillas deuastando. castra et ciuitates obsidendo et capiendo cum toto suo posse in mag
no labore atq periculo moratus est. nec tam inde prius rediit neq exercitum quem
rediret permisit. donec tota fere tota deuastata fuit. et ipse concordiam inter re
gem et reginam suo consilio argq solertia reformauit. pacificata igitur tota ptia
et concordia stabili atq firma inter illos reformata. dns compostellanus cum magno
gaudio remeauit ad propria. regem quippe suum sibi amicum et familiarem esse
tum propter tanti seruitij, et multorum aliorum precedentium
mera ueritate et semota omni simulatione estimabat, tum propter tanti sui et mul
torum aliorum procedentium exhibitionem. tunc q eius patrimus erat, ereum in
regem unxerat, eumq in militem ante altare sti iacobi propriis manibus armauerat.
sed rex etiam compostellanus ita secum estimabat. s. rex aliter in animo habebat. nam susurro
nes et detractores malignitate argq inuidia ducti in compostellanum facta cons
pira unanimiter insurrexerunt. et cum mendacijs et falsis criminibus apud regem ac
cusantes ipsi regi consuluerunt ut eum imprimis caperet, capitaneum q eius honore et
omni pecunia expoliaret. deinde eorum ditius honorem in quinq partes diuideret
rex aut eorum perfidiam et malignitatem aduersum sum archiepm plane per
pendens, et eorum detractiones fictitias et falsas esse minime dubitans. consilijs il
lorum et suasionibus, diuino et bti iacobi timore noluit ex toto assentire. respondit n.
se nunq manus suas ad tantum facinus extensurum esse, nec aliam suam pa
trini sui et patris spualis captione pollutum ire. addidit et q nunq honorem ei in
toto uita sua auferret. nil tale quid aduersum se committeret. q quod iuste et rationa
biliter alicui honore primari deberet. quo audito susurrones illi et proditores nonnodum
contristati regi consuluerunt. ut immensum pecunię pondus ab eo saltem exigeret
quorum consilijs et suasionibus rex se assensurum promisit, non tam eorum instinc
tu q necessitate pecunię coactus. pecunia enim quę sibi ad pacandos milites stipendia
rios tunc temporis multum necessaria erat admodum indigebat. o inuidia quales et quan

ta facinora tu hactas er machinatis, nec lingua pot explicari nec mente cogitari. Inui
dia i homi dedem mortis intulit, unde apostolus, inuidia diabli mors introuit in orbem
tarum. inuidia stimulante iudei regem suum, s. $\overline{\text{x}}^{\text{m}}$ turpissima morte ausi sunt condemp
nare. inuidia stimulante susurrones er detractores uenenoso ore insurrexerunt.
in compostellanum nihil mali abillis meritum, quorum alij erant nobiles militer exna
ciuitatem manentes ipsius alumpni er ab ipso ordali er nobilitati, alij cures compostel
lani ipse iuramento astricti quib ipse multa contulerat beneficia, alij erant clici, et eccl
canonici, quos ipse in curia sua ut filios spuales enutriuerat, er enutritos in tpore
opportuno adhonores er dignitates promouerat. per illos p prouerbium promaleonis
in dño compostellano completum est, sunt colla facta multa pp bona sua.

primo homini

ore, fortasse legendum.

citati

ipsi iureiurando

Qualiter imperator pecunia ab Archiepo uel violenter extorsit.

Antea rex a portugalensi pace pudens et consilio domini compostellani ut dictum est ac
quisito et pacificato compostellam citato calle adiuit. quem ipse accurate er honorificere
cepit, uniuersis enim totius sedis canonicis er capis totius ciuitatis clericis er abba
tib cum suis monachis in unum conuocatis et capis sericis indutis pomposam et insig
nem ei processionem fecit, er magnam honorificentiam alq reuerentiam ei exhibu
it, et postea cum usq in huiusmodi diem splendide et abundanter procurauit. rex v tria
die sui aduentus in thesaurum sti iacobi cum paucis ueniens. huius modi orbem
ad ipsum compostellanum primatum habuit. pat uenerande industria uestra ut ego
bene noui et in aula iam sepe nu posthaui me a principio mei regni non modicum di
lexit. in me benuolentia alq amore remota omni simulatione constanter perma
nsit. mihi seruire er meis mandatis obedire statuit sollicite quos ego amaui amauit
er quos ego habui odio er ipsa habuit. quid plura, pes in arq oculos exiuit me qu
ritatis paterno affectu in omnib prouidit. unde maximas graces uestre magnificen
tie meritis refero er clementiam uram ut inh similiter perseueret obtatus et sollici
to. uobis et er summopere deprecor ut sic me hucusq adiuuistis er manutenuistis
sta m adiuuetis er de via pecunia in ao porgens conferatis. q magnis necessitatib
er ponderosis negotijs sum circumuentus, quq nequaq expedire ualeo n cum uestre
discretionis auxilio er consilio. postq resumem loquendi fecit dns compostellanus q
uius eum ficticia loquutum fuisse non dubitaret, er portionem superius taxatam pera
cos suos subleuasset, er benenole respondit, ait n. q in eius amore arq benenolentia
semp manere uellet, er q nulla occasione se ab eius fiducia atq seruitio aliqu auer
teret. deinde trecentas ei marcas argenti sim consilio promisit. quib suas necessita
tes releuaret. er sua negotia expedire. abhuius muneris oblationem rex diutissime
silui. interpositis tn multis er nullum uerbum, et tunc respondere uoluit q munus si
bi oblatum pro minimo habuit. interpositis tam multis sermonib tandem respon
dit q extra thesaurum exiret et consilio cum suis secretarijs qui nobis aduersabant
de oblatione illius muneris iniret, tunc dns compostellanus ipsius animum perpen
dens et regali dignitati reuerentiam exhibens cum talibet loquutus est. one rex si ung

Rex

ei

releuaret

r et nullum verbum ei sic
respondere voluit, quia
munus sibi ei.

r consilium

celsitudini placeat ego seorsum discedam et uos consilium cum secretarijs uestris inire quid mihi debeatis respondere. rex autem respondente id sibi placere. ipse compostellanus a thesauro discedens. chor. bti iacobi iuit. ubi q regale responsum cum quibusdã suq ecclesiq personis et alijs paucis iuris diu expectauit. tunc rex consilio cum aduersarijs et proditoribus domini compostellani inito ipsi compostellano per eos aduersarios mandauit q sexcentas argentei marchas sibi conferret. et si quos uellet de ciuitate capere permitteret, tunc dns archiepc per eosdem nuntios regi mandauit ut eos sibi nominatim exprimeret. q̃ cape uellet. ille aut nominauit dñm bernaldum bti iacobi thesaurarium et petrum stephanidem eius germanum et gundisalbum pelagii dem ipsius nepotem amicos s. et familiarissimos dñi archiepi quos ipse nullo modo capi permitteret nec consentiret. audibis eorum nominibs. archiepc non modicum contristatus respondit. q̃ nec illos nec aliquem alium de ciuitate, siue clericum siue laicũ nec uilissimum totius chori bti iacobi rusticum capi permitteret nec ei licentiã capiendi daret. hoc audito rex indignatus complicibs nephandq perditionis instigatibs illi mandauit q̃ mille marchis argenti sibi tribueret. s. torum bti iacobi honorem dimitteret. dixit tam se aliquam partem ex illis honore illi relictarum esse ubi bene uiuere posset et honorifice procurarent. tunc ipse archiepc omnes suq ecclesiq personas ad et canonicos ad se conuocauit. quibs regis legationem et petitionem seriatim reuelauit. illis aut stupentibs et mirantibs sup regali petitione dñs archiepc taliter loquutus est. Fres charissimi nam aduertite q̃ rex occasionem quãrit aduersũ nos q̃ nos habemus malignos et proditores in eius palacio. quorum instinctu et cõsilio uult nobis incomodare, et ẽ ab honore priuare, et uos scis amodo prouidere ecclesiq uestrq consulite. pastorem uobis eligite q̃ ego meipm ab honore deponam priusq̃ tantam pecuniam persoluam. q̃ nescio unde tm pondus pecuniq habere possem. dignitatem tam meam aut ordinem, neq̃ pro rege neq̃ pro aliqua potestate dimittam. immo omnipotenti deo in eis quandiu uixero seruiam. omnes astantes tam canonici q̃ alij ad ẽ uerba archiepi coeperunt flere et dicere. cur nos pater uis deserere. cur nos uis desolatos relinquere. lupus n. rapax tuum gregem inuadet et sibi diripiet manus suq crudelitatis in tuum ouile extendet aũ. et illud prorsus ab omnibs suis facultatibs exuet. do duobs malis leuius est ẽligendum, malum est te tantam pecuniam regi promittere q̃ pecus est te totum ab honorem dimittere. si n. honorem dimiseris quocunq̃ hucusq̃ nutriuisti et manutenuisti et ditasti omnes m ad nichil abunt. ecclesia tua destruetur. ab pone o temurũ pro domo israel. resiste lupo uenienti ne uidearis mercenarius esse et non pastor. labora pro unibili tuo. consolare ecclesiam tuam. labora pro iusticia, attende ipsam ueritatem in euangelio sic proclamantem. bti qui persecutionem patiuntur et cetera. attende ipsum hortantem negligentibs pastoribs sic communicantem. ve uobis pastores qui pascitis nos ipsos et non oues. accingere q̃ glaudio tuo pater, uiriliter age et confortetur cor tuum et sustine dnm. in eo quod dixit ego sum confidite, confidenter confidite

intrauit

mercem gratiam sue crudelitatis in tuum ouile extenderet, etc.

qi nunqz re adhue deseruit, et in suis magnis necessitatibz iam multociens tibi subuenit. pecuniam illam quę ad te expeditur promitte, nos omnes ad eam reddendam deo auctore tibi auxiliabimur, qi melius est ut partem aliquam de suo sponte et uoluntarie conseruamus qz ut totum per uim rege auferente amittamus. illis uniuersis hęc et his similia dicentibz, et suum dñm ad sui honoris retentionem animantibz aduersarij eius a rege missi in chorum uenerunt. qui exorsi dixerunt dñe archiepe aut cito responsum regi date, aut ipse legatos suos ad ciuitatem capiendam et sibi apprehendendam mittet. hoc audito dns archiepis animum suum cum omnium consilio et unanimi uoluntate mutauit et mille marchas argenti regi promisit, eo quod re. s. et eo pacto ut neminem de toto honore bituricensi nec de ciuitate caperet nec ei in aliquo incommodaret. tali pacto inter regem et archiepm iam stabilito et firmato aduersarij eius et proditores et tam clerici qz laici, sed precipuę clerici eum in honore remanere uidentes, et inde permaxime dolentes regem indomito cuiusdam bruxensis compostellani adierunt, et eum ad casandum pactum pactum compellere uoluerunt dicentes. dñe rex tu es deceptus et omnino delusus archiepi et sui consultores mira arte et mira calliditate te decauerunt, tantillum n. pecunię quod promisisti uno tibi momento dare possent, et tria tanta si uelles nostro igitur consilio acquiesce et pactum quod cum illo egisti festina cassare et nobis pro honore quem ei dimisisti tria millia marcharum puri argenti conferemus et in toto seruitio qz fidelitate deinde constanter permanebimus, quod si ita facere uolueris maximum proficuum inde habebis, qi adepta tali et tanta pecunia regnum tuum poteris acquirere et pacificare, milites tuos honeste pacare, superbiam et contumaciam inimicorum tuorum edomare et deprimere. illis hęc et similia dicentibz et regem ad cassationem pacti instigantibz ipse rex respondit. simile me modo. et consilium cum aliquo meorum fidelium inibo, quid uobis super hac tam grauissima petitione debeam respondere, adhoc illi. Respondetur cumque uiri tui consilium inierint omnes principes et potestates tuę curię magis fauent eius partibz qz tuę. magis elaborant ad eum de tuis manibz liberandum qz ad tum proficuum ab illo extorquendum, omnes quippe iam aut data pecunia aut promissa corrupit. et sibi ad suam utilitatem contrahere alligauit, sacq; siculinos tibi consulimus et accipe pecuniam quam tibi promittimus. ad hoc rex respondit qui quicquid uos dicitis uerum esse non dubito, uno tm consilio non acquiescam donec consilium ab aliquo meorum fidelium super hoc accipiam, hoc dicto rex discedens quendam comitem lemouicensem probum et honestum uirum secum uocauit eum qz per fidem et per amicitiam quam sibi debebat ei qz sibi secerat rogauit et monuit qualenus sanum sibi et rectum consilium super quodam negotium daret, ne ex hac inanitate uanitatis aliqua occasione deuiaret et comite quidem promittente et iurante regi sic foret, taliter rex locutus

expeditur
ei
es
cassare
inibo
inire
omnes
hominium
fore

est. ego iam pactum cum archiepo propter mille marchas argenti feci et totum honorem suum ei reliqui, sed sunt quidam eius aduersarij et malevoli qui ei inimicantur ut ego bene noui, qui me ad casationem illius pacti compellere conantur. et obliuiscia mille marcharum argenti petunt, ut eorum honorem tibi iacobi ei auferam et tibi conferam. ego autem illis respondi quod nunq illud facerem donec consilium cum aliquo meo fideli inirem, et me uelle ut tu meq utilitatis prouideas et in eo tuo consideres, utrum illud pactum casare debeam, an ita sit. iam cepi et promisit renecam. ad hec comes ille respondit. domine rex quale tibi consilium dat te dedecorare et infamem esse desiderat proditores illi. quod tibi consulunt non ut huq utilitati prouideant. s. magis ut archiepo incommodent cui multum nocere uellent si possent. nescit tu q̄ archiepm persequ. dm et beatum iacobum et eius ecclesiam persequ. ego matrem tuam reginam dnam v. uidi eum persequentem et multis modis inuriantem et captioni proditorij manupantem. sz deus et bus iacobus eum de eius manibus ipsa uolente extraxit, et de multis alijs periculis uisibiliter liberauit postea pene bonorum iconium suum ppr illud pecm amisit q̄ uidelicet manus suas ad tantum nephas extendere presumpsit. om q̄ ante oculos mentis propone. reuerentiam bo iacobo exhibe. pactum q̄ cum archiepo iam fecisti et firmasti, si potes emenda in melius et corrige q̄ certe minus honestum et intolerabile q̄ si emendare et alleuiare uolueris noli saltem deteriorare, q̄ timeo ne deus tibi irascatur et tantam inuriam ulciscatur. his auditis rex consilium illius consulis sanum esse et sibi utile perpendens et proditores contra archiepm inuidia alq̄ malivolentia estuare non dubitans consilio consulis acquieuit et pactum q̄ cum archiepo fecerat iuxta eius instinctum casare uoluit. immo illos proditores quasi iratus adijt et eos nephia sibi amplius suadere comminando prohibuit dicens. nolo iuxta eorum consilium facere, q̄ magis esset mihi ad dedecus et damnationem q̄m ad salutem et honorem. timeo dm̄ et beatum iacobum offendere et infamiam et blasphemiam tam nobilitatis q̄m uulgi incurrere. quiescite et uobis amplius tantum nephas ne suadere, compostellanus quidem conuentus ecclesiarum ac prouinciarum de propria facultate partim et de aliena ipsi regi contulit. a canonicis etenim suis ecclesijs partem quam habuit, quidam illi sibi in auxilium sue promouerant spontanea uoluntate contulerunt, surgentes quoq̄ aliam partem ei tribuere. sz alijs alijs, alij mutuo. ubi v̄ nec eius facultas nec canonicorum nec burgensium dona, aut mutua minima ad complendum millenarium marcharum numerum muneris non sufficerunt. ipse archiepis communi consilio et assensu

fim q ipsius numeri completioni defuit per honorem bti iacobi tam nobilib; qm ignobilib; petendo acquisiuit, et sic regi inteor promissum mille marchas argenti contulit. Ch aut fecit non q suq; persone; captionem aut suche nois commissionem pertimesceret. Sz q; metuebat ne ipse rex manus suq; cu delitalis ad nouum et inusitatum facinus extenderet. et ecclesiam bti iacobi inuadere et dissipare presumeret, et eius honorem laicis potestatib; secum proditorib; iam disposuerat, distribueret,

quali Archiepc Sup p̄missō excessu imperatori ad satisfaciendū induxit.

ante tam q̄m rex compostellana ciuitate egrederetur cum archiepo in magna tribulatione et graui angustia uersaretur q̄ pecuniam q̄m rex proditor instinctu absq; dilatione postulabat reddere non poterat, ipse archiepc regis impietatem et nequitiam in animo suo et consc uolues et considerans potius animaduertit. q̄ rex perpetuam suq; aiq; dampnationem incursus esset si in tali in tanto peco absq; penit[ia] et satisfactione debita nat persolueret. illud igitur dnicum perceptum. dilige proximum tuum sicut ipsum se oculis mentis reuocans penitus eius aiq; consuluit. tum q̄ eum a se bti calum semper dilexerat, et in regem unxerat et coronauerat. et postea adultum propijs manib; ante altare beati iacobi in militem armauerat tum q̄ regis accensi nepos et comitis rai mundi alq; regine dnę v. filius fuerat qui multa beneficia ante suum obitum archiepm contulerat. his de causis et q̄ncipue fraterna charitate compulsus, regem seorsum uocauit et eum penitr et se in melius emendare his uerbis obnixe monuit. peccasti in conspectu domini; magnum dedecus, et magnam iniuriam deo et bto iacobo astutia diabolica decipiente intulisti, ecclesiam beatissimi apli iuxta pessimorum consilia absq; ulla rōe uiolenter inuasisti et expoliasti. respice q̄so et age penitentiam q̄ nisi resipueris et errata correxeris perpetuum tuq; aiq; detrimentum digno dei iudicio patieris, nonne nouisti tu q̄ sicut deus est omnium bonorum retributor ita est omnium iniuriarum iustus et districtus ultor. His auditis rex timore percussus, q̄ id quod archiepc dicebat uerum esse et inconcussum sciebat. huiusmodi responsum dedit. dne archiepe quom possum ego penitere. pecuniam istam non possum dimittere q̄ius me non dubitem eam a uobis iniuste suscipere, si n. eam dimisero unde meas necessitates releuem, unde stipendiarios meos sedare possim non habebo, quom ego penitere possim nec uideo n uidere queo, a uobis n. et ab alijs ecclesiasticis personis audiui q̄ peccm non relaxatur nisi ablatum restituatur. ab hac archiepc. uenite in capitulum in mam (sm p̄sentiam et deo adiuuante) dabimus tibi consilium quod possis facere in tanti sceleris remedium. postera die rex in capitulum cum paucis suq; curiq; optimatib; et familiarib; uenit, in cuius et omnium sm p̄sentia ego et alij

Archiepc

porro incursurus ~~penitentia soluisse~~. precepti / sicut oculos

Raimundi Archiepo fraterna ~~allocutus est sic~~ in melius emendaret his uerbis etc.

releuem queo

authorati

uiri probi atq; authoritati, archiepm propijs auribus audiui taliter fuisse loquutum dñe rex ego re tui aui uenerabilis memorię ropis adsensi et comitis ramiundepris fuit ter matris tuę roginę domine v. amore semp dilexi et adhuc diligo et ide o recumtes sanum cpm̃silium tibi dare uolo. alij reges tui antecessores uiri timorati et religiosi istum locum et istam ecclesiam Cp̃alys omnib; Chispanię locis et ecclesijs diuino et beati iacobi amore dilexerunt et honorauerunt et exaltauerunt istam eccl̃am pr̃is et quales largonib; munifica ibi fecerunt. cast honorę, ulla et possessores eccl̃ę i di obseqũ et suorum peccatorum remissionem large ꝙ aurea et argentea uasa, cruces preciosas capas sericas, aulea serica et deaurata et alia ornamenta quę ad dei honorem et sę ecclesię ornationem pertinent quię ecclesię pro salute et remedio suę aię contulerunt. tu autem non solum eorum uestigia sequi et exempla imitari temerario ausu neglexisti, uerum etiam eorum elimosinas et beneficia huic ecclesię nutrici tuę. a qua et a me licet indigno et a patribus multa beneficia habuisti, uiolenter abstulisti, nec dominum ante oculos mentis proposuisti nec reuerentiam sti iacobi, cuius corpus uenerandum in hac ecclesia cumulatur exhibuisti. considera ergo et perpende quantam inferni ianuam tuę aię pateceris, considera quantum erraueris quantum q̃ sceleris diabolico instinctu perpetraueris, si in tanto scelere impenitens nec satisfaciens morte occupatus fueris nequaq̃m dñi facie a facie uidebis. in hac etiam presenti uita corporis tui dampnum diuina ultione inferente pacieris n pñs satisfacere deo et beato iacobo festinaueris. modo igitur consilio acquiesce. festina pñitere et pñitendo deum et sm̃ iacobum tibi reconciliare. et sic ecclesiam sti iacobi tanq̃ iniurię illatione dedecorasti, et ita eam honoram et consolare alicuius muneris, aut beneficij collatione. honora cum de tuo corpore corpus tuum in ea tumulandum tui patris exemplo nobis promitte et concede. si huic nostro consilio acquieueris et ita facere uolueris, nos et fris tantum scelus tibi condonabimus. et pro te ad dñm et sm̃ iacobum unanimiter intercedemus. v-

tunc rex archiepm uera loquentem et iusta petentem remora dubitę intelligens hoc m̃ breuiter respondit. si ego sciem et securus essem q̃ uos et ista ecclesiam talem tantam m̃ miam et talem honorificentiam mihi exhibere tis qualem et quantam m̃ patri exhibetis ego assensum uię petitioni libentissime prębeam et meum corpus et meam aiam ad corpus in uias manus commendarem. ac hęc archiepc̃s. quicquid honorificentię tuo patri quantum ad corpus, et quicquid beneficiorum et bonorum pro eius aia facimus. id totum tibi et pro salute tuę aię faciemus et eo amplius, q̃ maiora tibi beneficia sunt necess q̃ patri tuo. q̃uis n. sis iuuenis et forsan adhuc in hoc sęlo uixeris, maiora pecca tua leuitate incurristi. q̃ pater tuus licet in hac uita diutius mansisset. pater nanq; tuus bonus homo fuit et religiosus et sapiens, et in omnib; actib; suis deum timens et eius pręcepta adim plens. et ideo pro certo habeo q̃ ipse in sinu abrahę requiescat in paradiso. ipse n. sua peccata et in sanitate et infirmitate mihi confessus est et pñam dedi.

largitionib; munificè / possessiones argentea

elemosinas

tumulatur

Sicut honora eam

ecclesia

et sic tu maiora scelera fallenti diabolo comisisti, ita maiora beneficia sunt tibi ma
giis necessa quam illi promittimus ergo tibi. preter illud quod patri tuo facimus, tertia
partem missarum quas clerici ante et a meis successoribus ordinandi celebrauerint.
et q in generalibus sinodis tuq aliq mentionem faciamus. et pro ea oem specialem
ad om fundamus. et post obitum tuum missa t, in unaquoq ebdomada pro aliq tuq re
medio specialiter celebretur in ista ecclesia. hoc audito rex nimq gaudio ita respondit.
quicquid uos dicitis et promittitis bonum mihi et utile uz. unumquid tamen est sup
quo ego non modicum gauderem, si illud a uobis impetrare possem. uellem n. si
domo et bro iacobo et uobis placeret istius ecclesiq canonicus fieri, et in omnibus eius
elemosinis, missis, et oribus et aliis beneficijs, tanq unum ex canonicis et in uita
et in morte consors et particeps fieri. si n. canonicus huius ecclesiq factus fuero
meos emulos et aduersarios constantius et rationabilius confundere et deprimere po
tero et eius iura deo adiuuante defendere, tunc archiepis et canonici qui capitulo int
erant petitionem regis laudauerunt, et ei illam unanimi assensu tribuerunt. in illo q
capitulo factus est rex ecclesiq beati iacobi canonicus, et panem in canonicam et
ebdomadam in altari et cetera ecclesiq beneficia, sicuti quisq canonicoy habet.
ei concesserunt, Rex aut recepto canonicatu et ecclesiq beneficio corpus et aiam
suam in manus archiepi et canonicorum comendauit. et q corpus suum ubicunq
moretur ad ecclesiam bti iacobi tumulandum deferri faceret in manu archiepi
et coram toto capitulo promisit. hoc facto quidam canonicoy non ab archiepo nec
ab aliquo canonicoy admonitus in medio capituli surrexit et dixit. dne rex nostriq ec
clesiq in capitulo beneficium recepisti. ecce quasi unus ex nobis factus es. anniuersa
rium tuum annualim oportebit nos celebrare, si regulam iustitiq et sanctorum pa
trum exempla sequi et obseruare uoluerimus, cui quoq tui patris et matris, et ho
norum regum aliq principum qui corpora sua et animas suas personis ecclesiasti
cis et ecclesijs comendant, uestigia sequi et imitari acurate exempla debes. boni
enim reges et boni principes ecclesiq inquisiuit tumulandi, de suis facultatibus
sibi s. honorijs aliquid pro sui anniuersarij celebratione promittunt et conferunt. et
nos equidem uolumus et te deprecamur ut ad tuq aliq utilitatem et salutem eoy
uestigia sequaris et aliquem honorem s. hereditatem huic ecclesiq pro tuo anniu
sario celebrando pollicearis. ad hoc rex. simile mendo, uestram petitionem
iustam esse et rationabilem et m utilem esse uideo. ego consilium mecum et cum
meis familiaribus inibo, et habebo quid uobis et uestrq ecclesiq possim promittere, et
dare pro anniuersario meo et postea responsum uobis dabo. ~~~

qualiter imperator castrum scī georgij eccīa compostellanq donauit ~~

Iunc archiepis et alij qui capitulo interierant de alijs negocijs et de aliis causis agere
et multos ac diuersos sermones interserere sicut solet fieri in tali conuentu ceperunt.
postq aut rex illis ita loquentibus diutissime siluerat, a nemine conuentus, a ne
mine interrogatus taliter loquutus est, dne archiepe iam prouidi et mihi consulii

sicut

constantius

moreretur

honorum

in quibus sunt

anniuersario

quid ubis er uiq ecclq pro meo aniuersario annualim celebrando possim dare. Castrum beati georgij cum omnibq suis appendicijs ubis ob id promitto, concedo quiete et absqq omni calumnia in perpetuum tenendum atq possidendum, et comes rudericus qui illud castrum m̃ ame tenet omnium et fidelitatem ubis de illo castro faciat ut in manle mea illud ubis liberum, et solutum omimodo similiat. et si rudericus comes montium fuerit, l. castrum quoquo m̃ amiserit et alius princeps a me accepit, priusqq accipiat ouim et fidelitatem similiter ubis et uiq ecclesiq faciat, ut illud castrum ubis absqq ulla rebellione tradat, et si comes rudericus ut alium diabolus dante aliter fecerit quod absit m̃ et sui domini proditores habeantur. et pro uiris et proditoribq a cunctis teneantur. et ego uram paternitatem obnixe rogo ut eos excomunicetis et m̃ dilecticalis, et a liminibq sancte ecclesie tam diu sequestretis, donec totum castrum sic pactum est in uras manus, et in urm et uiq ecclesiq omimodo reddant. qd si metu excommunicã se corrigere et castrum reddere nolu fuerit, uos et amici uri congregato exercitu et posse uro eos inuadite et persequimini, donec supra dictum est castrum cum suis pertinentijs ubis ecclesiqq uiq reddent. ego aut notario meo testamentum ubis de illo castro facere precipiam. et factum scriptis manib roborabo et roboratum sup beati iacobi altare in uris manib offeram. altera u° die comes rudericus licet inuitus rege cogente omium absq fidelitatem de illo castro et suis appendentijs dño archiepõ fecit. postea rex iuxta suum promissum testamentum de supradicto castro ab eius notario factum et ipsius manib roboratum sup altare bti iacobi, et in manib archiepi cõ canonicis et multis alijs sbtulit. duo et scripta de corporis sui promissione et de canonicatu, et de beneficij ecclesiastici receptione fieri fecit, quorum unũ in thesauro bti iacobi cum preuilegio castri custodiendum tradidit, aliud u° in repositoria sua secum deferendum fecit. ~~

promissio m̃ dictatis tiq d montanis ~ ~

Facta huiusmodi de castro promissione, rex in eodem capitulo coram uniuerso conuentu talibus loquutus est. ego iam medietatem de tra montanorum ubis et uiq ecclesiq dedi et testamentum de illa integra ubis feci, nunc aut aliam medietatem sicut iam promisi, promitto, et illam ubis sicut aliam iam dedi dabo quam citius potuero, qi istam ecclesiam cuius canonicatum et beneficium iam recepi. et habeo pro omnib hispaniq ecclesijs diligam et diligo. et eam contra suos aduersarios et emulos pro posse meo defendam et manutenebo. postq archiepis a rege talia audiuit, benuolentiam regis erga se et suam ecclesiam magnam esse perpendens huiusmodi oratem habuit. die rex antequ portugaliam cum mo exercitu intrassemus sup reginam tarasiam iuimi, ego et uos colloquium intra tentorii seorsum habuimus, in quo uram personam, et uram domum in meum ius et in meam potestatem prorsus concessistis, ut quos ego uellem inde

accepcrit vel alius

Sicut ius omnimodo voluerit

reddat / precipiam

hominium

pre

abiceret abiceretur et quos uellem recipere reciperentur, aduersarios quoq; meos et meos dilones exhonorastis et eorum honores capellaniam .s. et cancellariam mihi auferre uoluistis reddidistis, et mihi nisi uiq; magestati displiceret. uellem scire, v. fidei simulatorisq; a mera ueritate et remota omni simulatione feceritis. ad hec uerba archiepi rex assensus respondit. quoquomodo tunc fecerim sine fide sine non fide quicquid uobis tunc concessi mihi gratanter concedo et confirmo regnum meum et domum meam pro uelle uio disponite et honores uirorum aduersariorum, s. capellaniam, et cancellariam habete, et cui uolueritis tribuite. tunc archiep's domino regi gras de tanti muneris collatione coram omnibus rebulit et capellaniam in suam retinuit. cancellariam v° dño bernaldo bri iacobi thesaurario et familiari suo contulit. ego quibec scripsi partim ea propriis oculis uidi. partim a dño compostellano et ab aliis probis et honestis uiris ueridico relatu audiui, et sicut tunc temporis gesta sunt fida meo stilo iuxta modulum meq; possibilitatis seriatim descripta sunt, nihil n. ibi ex mea parte additi, nihil de uisis, siue de auditis scienter pretermissi. ego quoq; et multi alij eum magni doloris et angustiq; gravitate oppressum, et pactio quodam rege de tanta pecunia fecerat penitentem postea uidimus. qi eam sicut promiserat reddere non poterat. semp et publice utilitati magis q; priuatq; studuit prouidere, unde a cunctis non modicum laudandus est, et a suis successoribus sollicite imitandus. ~~.

soror imperatoris sepultam in ecclesia compostellana elegit ~~.

Cum dns archiep's summis precibq a rege impetrasset ut corpus suum bti iacobi ecclesie tumulandum ut supradictum est concederet sororem ipsius regis infantam nomine doñam sanciam que tum temporis ad illum ueniebat honores ad se pertinentes acquisitura et recepturam adiit. eam q; obnixius rogauit ut corpus suum ad exemplum regis sui fris bti iacobi ecclesie sepeliendum concederet. cuius petitioni illa libenti animo assensit, q; illam petitionem justam et rationabilem et sibi maxime utilem esse intellexit. quodam etiam monasterium legionensi ciuitati adiacens opulentum et magnos honores habeas, scm .s. michaelem descalata pro tricenario et anniuersario suo beati iacobi ecclesie perpetuo possidendum et tenendum promisit. ~~.

promissio .t. regine portugalie de elnda sepulture in eccla compostellana ~~.

postq; archiep's duo supradicta alterum a rege alterum ab infanta eius sorore se impetrasse uidit, literas suas ad portugalensem reginam doñam .t. regis matertam in hec uerba direxit. uenerabilis regina nobilitati tue presentiam destinare innouerimus, regem nrum dñm .A. aliq; infantam eius sororem mro consilio suis animabq prouidentes, corpora sua beati iacobi ecclesie tumulanda concessisse, et partem de suis honoribq eidem ecclesie pro suarum aiarum salute et remedio promisisse. quapp tuam prudentiam monendo rogamus ut corpus tuum ad eorum exemplum supradictq ecclesie tumulandum promittas, et promissum concedas, ut sis his literis regina prefata archiepi petitionem iustam et rationabilem et

sibi maxᵉ utilem esse nonmodicum gauisa est. et quod archiepⁱ per literas abea petijt. gaudenti animo et leto multa unà cardinalium bⁱ iacobi presente et alijs multis personis illi concessit, et partem magnam de suohonore eidem ecclesię in morte sua se daturam coram omnibꝫ promisit. ~~.

de recuperaᶜᵒ monasterij sancti petagum de Cerceđo ~~

Compostellanus suę ecclesię honorem augere summa intentione uolens grauem et diutinum conflictum cum ueremudo sudriz et eorum adefonsum oduariz et eorumgentibꝫ habuit, de quodam monasterio sancti pelagij de cercedello, ueremudus enim et uxores monasterium illud pro hereditate habere et possidere uolebant, ita ut ecclesia bⁱ iacobi nihil iuris ibi haberet, archiepⁱ autᵉ noluit illis consentire, qⁱ sciebat illud monasterium ad ecclesiam bⁱ iacobi non ex toto sed partim pertinere, uenerunt ꝯ multociens in presentiam pontⁱᵒ et discretorum uirorꝫ tam clericonum qⁱ laicorꝫ ut illud negotium diffinirent et nunqꝫ diffinire potuerunt. ad ultimum tam archiepⁱ

noluit eos aliquam partem in monasteriis habere sentiens **uoluit** eos omnino de illo monasterio abalienare et grauare ut pote omnium sitientes. sed potius conuenientiam et concordantiam cum illis fecit medietatem illius monasterij et eius appendiciorum ipsis concedens, aliam vᵛ medietatem **ecclesiam** bⁱ iacobi in hereditatem retinens et super hoc bⁿ scriptum in thesauro ab illis factum, et roboratum, et ipsi abeosdem aliud scriptum factum et roboratum ~~.

ecclesię

priuilegium de bonis non occupandis decedente archiepᵒ.

Sicut ego quędᵃ scripsi a mio compostellano ñ semel ꝫ sepe nũ audiui qⁱ hispaniorum regum consuetudo fuit, ut mortuo ecclesię bⁱ iacobi epᵒ uicarios suos in compostellana ciuitate et per totum ipsius archi honorem constituerent, et electione successurij epi ad libitum suum ordinata. horum illum honorem triennium, ℓ. quadrienium, pontes tantum obtinerent, ipse equidem compostellanus sicut ego abeo accepi ecclesiam et totum honorem bⁱ iacobi quadriennium integrum ante suam electionem regis consentientibꝫ et uidentibꝫ non tiranice uⁱ sed canonice tenuit et rexit. regales vᵉ maiorini neglecta iustitię regula fas et nephas confundentes illas uiolenter deprędabant. pauperes et **egenos** contra ius et fas opprimebant. nobiles, et ignobiles pro uelle suo tractabant, et suis facultatibꝫ aliqⁱ hereditatibꝫ exspoliabant, quid plurᵃ, totam terram in suum ius et in suam potestatem redigebant, et redactam omnino confudebant. compostellanus hanc prauam et intolerabilem consuetudinem abolere et extirpare uolens in tempore dñi regis .V. per se et per suos amicos dando, pollicendo, seruiendo, et deprecando multum laborauit ut priuilegium de libertate ecclesię et totius honoris bⁱ iacobi ab illa extorqueret. illa vᵛ eius precibꝫ condescendens et multorum obsequiorum ab illo sibi impensorum reminiscens, cuidam cardinali bⁱ iacobi ecclesię nomine p. didacide illud priuilegium scribere iussit, ut scriptum confirmaret et roboraret, ꝫ antequⁱ scripti eet.

egenos

illa regina morte peruenta ẽt. erita compostellanus miuilegium illud in eius tempore preuenta
habere non potuit, in tempore quoq; A. regis reginę filij multa incommoda et multa
dampna pertulit et immensam pecuniam expendit ut p̃fatum priuilegium ab eo
extorqueretur. rex aũt eius intentionem bonam et justam esse perpendens eius pe
titioni multis de causis tandem condescendit. compostellanus. n. incomputabilem
pecuniam illi tribuens taliter cum assalus est. ego re tibi dedi et patrius nus sum et
fui. te in regem tempore opportuno unxi et coronaui, te in militem ante altа
re beati Iacobi propijs manibꝫ armaui, i a puericia tua usq; ad exaltationem
tuam fideliter seruiui. et tua commoda meis semp preponebam multorum inimi
citias pro tuo seruꝰ et fidelitate quam erga te habebam multocies incurri, horum
omnium more discreti et sapentis uiri debueres reminisci et in aliq; horum dium
more seruitiorum aliqũ recompensare, et si ego tibi nullum seruitium fecissem et ta
le qdd a te peterem in dei obsequium et tuorum peccatorum remissionem
et pro salute tuorum parentum istud a te impetrare debuissem. audita huius
modi reina compostellani tam justa et tam rõnabili re huiusmodi priuilegium
de liberalitate ecclesię et tocius honoris beti iacobi illi fieri iussit. et propria ma libertate
nu roborauit et confirmauit ~ ~ .

tenor priuilij .

Veneranda et gloriosa meoꝝ p̃decessorum catholicoꝝ regum uenerabilis memo
rię adefonsi mei aui, et aliorum liberalitate et deuotione eccl̃e beti iacobi apli di
noscitur esse fundata aliq; edificata et multiplicium honorum collata dilata
ta et exaltata, et in ius, aliq; posteritatem eorum et canonicoꝝ absq; ulla lai
calis personę participatione, i. dnio ꝑpetualiter tradita, sz qi temporibꝰ quorundam
parentum et antecessorum meoꝝ ea quę ad dei et beati iacobi honorem bene
instituta et ordinata fuerant. pp̃ quorũdas et pravas insolentes consuetudines des
truebantur. et canonici eiusdem sc̃i loci ñ nõ et sui honores pauperes et maxi
mum dampnum et suaꝝ rerum detrimentum patiebantur, et etiam quodde
terius erat, motuo eiusdem sedis epõ regis uicarius ab eo missus oms ecclesię
possesiones inuadebat et inmisericorditer destruebat. ideo ego adefonsus dei gra
hispaniarum imperator una cum coniuge mea regina donna berengaria
precibꝰ domni didaci compostellani archiepi et suorum canonicoꝝ rogatu longeuas
pravas consuetudines prorsus destruere et exstirpare uolens, et bona exem
pla et meorum p̃decessorum instituta non irrationabiliter sequens hu
ius priuilegij firmitatem ad dei et beati iacobi apli honorem propria uoluntate
non aliqua necesitate cogente in dei obsequium et animę patris mei remedi
um cuius corpus in eadem ecclesia honorifice iacet tumulatum et pro mee
aiq; salute et meorum peccatorum remisione, cuius corpus in ecclesia ipsa me
promittente constat tumulandum esse et pro omnium parentum meoꝝ
refugio et absolutione, quos deus in hoc delinquentes ab omnib; peccat'

suis misericorditer absoluat facere et firmare decreui, ut cum quicumq; archiepi nomine dictus fuerit quilibet eius successor debita naturę persoluerint, non ego autem aliquis alius meorum successorum aliqua secularis persona ullum ius aut ullam potestatem in ista beati iacobi ecclesia uel in suis castellis et honoribus ad eam pertinentibus habeamus nec aliquem habere permittamus sed tota ecclesia et omnis eius honor in eiusdem ecclesię canonicorum arbitrio et dispositione quiete et absq; ulla inuasione permaneat et consistat, donec digna et sancta atq; religiosa ab ipsis canonicis archiepi fiat electio. Quod si ego et aliquis meorum successorum huic nostrę institutionis paginę obuiare uel eam infringere presumpserit, omnipotentis dei patris et filij et spus sancti et beati iacobi apli atq; omnium sanctorum auctoritate excommunicetur. anathamatizetur et a sacratissimi corporis et sanguinis domini nostri ihu xpi participatione alienus efficiatur, et cum datam et Cabiron quos tridentinos absorbuit inferno sepelietur. et cum iuda domini sui proditore participes efficiatur donec resipuerit et ad condignam satisfactionem redierit. Orbus autem hoc obseruantibus sit pax, salus. et letitia, qualinus et hic fructum bone actionis percipiant et apud districtum judicem premia eterne pacis inueniant. Hoc scripturam supradicto mo nostra auctoritate sancimus et confirmamus per omnia secula seculorum maneat inconuulsa. Facta huius priuilegij scriptura apud secobiam mense c lxvj et q̃ vmo. tzt juni. ~~.

bone actionis

Ego adefonsus hispanię imperator q̃ fieri mandaui propria uolun conf.
Comes petrus delara conf.
Comes rudericus de asturias alferiz regis conf.
Comes berlandus conf.
Comes suarius conf.
Rudericus martiniz conf.
petrus lopez conf.
Rudericus ueremuiz maiordomus regis conf.
Ramirus froilaz conf.
Raimundus toletanus archiepus conf.
petrus segouiensis epus conf.
bernaldus segontinus conf.
berlandus oxomensis epus conf.
Sancius abulensis epus conf.
petrus didaci conf.
petrus braolis conf.
Rodericus braolis conf.
gulielmus ermeildez conf.
fernandus petriz conf.

bernaldus ecclesie bti iacobi thesaurarius et regis cancellarius conf.
Ciui testes, veldi ds, beldi testes. . . ~

Supradicto negocio demonasterio sti pelagij ciuitatensis inter archiepm et uere
mudum sicarii et alios milites definito, quidam abbas nomine uueremudus qui
illuc monasterium regebat. acceptis cartarijs suis presentiam regalem adijt
et sup compostellano et pfatis militibus grauiter conquestus est, se a suo loco
et sua hereditate iniuste et irrationabiliter eiectum esse coram uniuersis baroni
bus qui curie intererant uiua uoce affirmans. rex u quidam eum senem et de
bilem et multis angustijs circumuentum uidit. eius miserie compassus, huius
modi cartam ad dominum compostellanum de eo abbate in suum monaste
rium restituendo direxit. ut uidelicet in pace uita sua haberet, post mortem u
eius sicut iam fuerat diffinitum ita permaneret.

A dei gra hispanie imperator uen dno v. eadem gra compostellane sedis ar Didaco
chiepo salutem multam. sapietis qz uidi istum abbatem .v. cum grande tan Vuremudus
cura de sua hereditate et monstrauit mi suas cartas et ad meos barones
et uidimus qz magnum fortum ht. et m sapietis qz dedit m illam hereditā
tem et suo cartario et si uueremudo suarii l. alius calumpniat illam he
reditatem, ueniat ad me et habeat iudicium cum illo abbate et mecum, nunc
aut mitto eum ad uos ut recipiatis de eo pro cartario de illa hereditate in
mea uice, et mittite illum in suam hereditatem et uiuat in ea per totam
suam uitam et facite integrare de quātum ei perdiderunt, et amparare et
defendite eum de totis hominibus in meo loco et si uos uoluerit eumam voluerit
parare ego commendabo eum alteri qui eum bene amparet et suos pa
rentes et totas sua hereditates, et ista causa non fallat qz justitia est
si uos me amatis. vl. ~ ~

postea ipse abbas suffacti et suq querelle penitens a rege redijt, et in presen
tiam archiepi uaniens omnes cartas quas de illo monasterio habebat mo
archiepo contulit cum obnixius rogans et deprecans quatenus pfatum
monasterium sibi in uita sua concederet, et uinum et uestitum et cetera ne
cessaria ibi habere posset. illo u mortuo, id monasterium ad ecclesiam beati ia
cobi sic iam fuerat diffinitum rediret, archiepus aut accepto abillo omnibus
cartarijs dedit illi monasterium ut in uita sua teneret, et necessē inde habe
ret. post mortem u eius ecclesie bti iacobi solutum et liberum de eo et ab
omni parentela eius recuperet, et recuperatum quiete et absq; omni calum
pnia possideret, et sup tali promissione et conuenientia scriptum fieri fe
cit. quē qz propria manu roborauit, et roboratum mio archiepo in testi
monium et confirmationem talis pacti tenendum et habendū tradidit. ~

Hoc priuilegium fecit dns archiepis canonicis de suis anniuersarijs et communibus

Quoniam inglatores iustitię iura usquequaq exercere, et ad honorem omnipotentis dei et ad communem utilitatem cunctis bona instituta conseruare et augmentare et horum contraria exturpare et annichilare, id circo ego didacus dei gra compostellanę sedis archiepis et sce romanę ecclesię legatus, diuina disponente clementia propria uoluntate et inlepta mea prudentia cum cęt̄orum canonicorum consilio et assensu rationabiliter decernimus et firmitatis scripti phennitę in hunc modum affirmamus. uidelicet ut nos uniuersaq nostri canonici sibi suisq eorum facultatibq a nullo occupate uiolenter dissipentur, sed ipsi supradicti canonici pro suas mandationq nominauerunt ita pro posse conseruentur et a nullo uiolentur. de cętero quod anniuersale meum annualiter deuote celebrandum pro aię meę remedio canonice fr̄i iacobi attribui l. deo iuuante attribuero, l. ipsi canonici, seu burgenses, l. quilibet alij pro suis anniuersarijs similiter attribuerunt, l. deinceps attribuerint, pro ut canonicorum conuentus in capitulo ad eorum utilitatem competenter disposuerint, l. alienino canonicorum obtinere prę ceperit, remoto odio et amicitia, munere et parentella cum consilio archiepi et decani, ita dispensetur et incommutabiliter obseruetur, si forte reges, consules, seu principes, seu milites magnos honores uel ubi castella possessiones, et huiusmodi pro suis anniuersarijs ecclesię beati iacobi attribuerint. porro prius de eisdem honoribus canonicis annualiter bono pacto quod superfluerit per medium inter archiepm et canonicos equę diuidatur, eo pacto q si quis sayonum meus qm̄ regius quilibet hoc deo dicatum donum uiolare presumpserit, si infra mensem distulerit, et ille sua serit .x. solidos et nobis et nobis persoluat. si u̇ ibi mortuus fuerit nichilo minus eo persoluatur, si uapulauerit omnia lucretur. si de fonis protrue et sine reuocatione iustitię quicquam inuaserit lx solidos nobis et nobis exsoluat et rapuerit in duplum ꝓpoat. Et hęc pactum canonice firmum semper per manear et nulla impediente l. cogente persona ratum et inconuulsum persistat. q si nos seu successores nostri l. quilibet persona hoc scriptum ad communem utilitatem factum uiolare temptauerit, sui honoris periculum incurrat, anathemati subiaceat, et ab omnipotentis dei conspectu et hoc post partem dimoueatur, et cum iuda filij dei proditore pene damnationis supplicio in æterne phenniter supplicio multiplicetur et pro temeritatis ausu parti canonicę fr̄i iacobi sol' xx mille persoluat et quod in calumpnia miserit in duplo componat, et hoc scriptum phenniter in robore maneat. am fa i c mea z vn dioacus dei gra compostellanę sedis archiepis et sce romanę ecclesię legatus anno xx m cui pontificamus hoc scriptum proprio robore confirmauit.

ecclesiam quoq sancti marię de arzdlo iam delitam et ruinę proximam

alqz in loco non idoneo fundaram in locum competentiorem et meliorem hanc fulit et hanc aram a fundamentis edificauit et satis meliorem fecit ~~~.

Idem quoqz archiepc hanc scripturam firmitatis et cartulam donationis communi fratrum assensu et consilio fri iacobi hospitali fieri fecit de quodam . s. treno quod iacet in palatij romerio . ad construendam ibi ecclesiam in pauperum et peregrinorum sepulturam. ~~.

Ego didacus dei gra compostellanq sedis archiepc una cum eiusdem ecclesiq canonicorum conuentu ad dei et bti iacobi apli atqz omnium sanctoz honorem façimus textum firmitatis et cartulam donationis de quodam nrq ecclesiq treno quod iacet in romerio palatij quod spontanea uoluntate per hanc scripturam firmitatis damus et concedimus ecclesiq beati iacobi hospitali ad construendam ecclesiam quandam ad utilitatem et saluationem pauperum et peregrinoz qui iacent iam ibi sepulti et ad sepulturam aliox qui adhuc ibi sunt tumulandi ut ab hac presenti die et deinceps, prefati hospitalis pauperes tam presentq qz futuri predictam ecclesiam habeant et per cuncta tempora pacifice possideant. q si aliquis homo contra hoc nrm factum ueniat pariat parti hospitalis solidos mille, et quod calumpniauerit duplz componat. et hoc nrm scriptum semper firmum. facta scriptura die xm kl agusti, era a c a xvj, didacus prefatus archiepc quod fieri iussit robore suo cf. anno sui pontificatus xx vm ~~~~.

Finis secundi libri.

In nomine dñi nr̄i ihu xpi. Incipit prologus
tercius liber Archiepiscopatus domini com̄
postellani. Didaci.

Quoniam virorum illustrium gesta et probitates ab interitu oblivionis neq̄q̄ defendantur nisi per scripturam aut alio mō memorie commendentur, ideo dominus compostellanus registrum fieri iussit: in quo omnia que bene gessit, aut per industriam sue eccl̄ie acquisivit et maiori parte descripta continentur. Diviserit registrum illud in tres libros, quorum primus episcopatus liber. alij duo archiepiscopatus non irrationabiliter intitulantur. Illa enim gesta que ipse in tempore episcopatus, aut archiepiscopatus gessit vel adquisivit: in hoc registro ut dictum est descripta sunt, placuit ordo ibi, libros tres sic intitulari, ut si quis aliquid in eis quesierit: ex ipsa intitulatione facilius inveniri possit

commendentur

inueniri possit

De consilio clausturorum et officinarum edificandorum ab Archiepiscopo cum fratribus initio.

initio

Quadraginta et sex anni ab inchoatione nove eccl̄ie beati Jacobi transacti erant: et maior ipsius eccl̄ie pars, per dei gratiam iam exacta completa: illa tamen eccl̄ia nullum adhuc clausturum, nullam competentem officinam habebat, nec erat edifitijs ornata, aut decorata, sicut ultra pyrenenses eccl̄ie que minoris honoris sunt, et pauriores redditus habent peregrim aut tam eccl̄iastici quām laici. ad beatissimi Apostoli limina orandi causa confluentes, hospites suos et clericos. in circuitu gabant, ubi claustra et officine eccl̄ie beati Jacobi essent. In circuitu omne totius eccl̄ie vagabantur, explorantes ubi claustra et officine haberentur, et quia nullum clausturum ibi videbant, nullam officinam condecentem invenie bant: prelatis et dispensatoribus eccl̄ie palam detrahebant. Que res postquam adures compostellani pervenit: non immodicum inde contristatus, vocato fratrum conventu et capitulo convocatorum huiusmodi orationem habuit fratres, nostra eccl̄ia non mūs sed dei gratia et nostri patroni beatissimi apostoli Iacobi meritis maxim

in circuitione

fratrum conuictu et cap̄o

et celeberrimi est nominis et vltra portus et citra portus, ꝑditissima et
nullum / nullam nobilissima reputatur. Vlum tamen claustrum, ullam bonam officinam
adhuc habet. quelibet sedes vltra portus pulcriora et valentiora edifi-
cia habet, quam nostra: sicuti ego ante episcopatum et post: commodi
peregrè nostre ecclesie exigentibꝰ, pegre profectis minimis et diuersis locis pri-
pijs oculis vidi, et vos qui pegre profecti estis: quod ego dicio verissimum
esse; eque ut ego nostis, et certe tam sanctum locum, tam diuitem et
et officinis / dedecus tam famosum carere edifitijs et officinis maximum dedecus est qua
propter nostre fraternitatis dilectionem obnixius imploro: ut citius
vnanimiter consilium vna mixi meamus, quo modo claustra et officinas con-
uenientes ad dei et nostre ecclesie honorem edificemus: quatenus mi-
apud bonū seria diam ap. bene deum sperando citius consequamur, et ut negꝰ
auaricie negꝰ ab extraneis iusto ore minus pemur. Et eo equidem si
meo consilio acquiescere vultis: C.m marchas puri argenti ad illud opus
inciprendum promito quarum triginta propria manu m dabo alias
vero finito vno anno. et quibꝰ cunqꝰ modis illi operi adiuuare po-
perme siue per meos ami- tero: sive prome sive promissa amicos terminis vistinę obseruatis-
cos ad ui babo. in morte aut mea centum vacas quas habeo illi operi pro
remedio mee anime in perpetuum dimittam ad eas et earum fructus qui
ete et abqꝰ vlla calumia, habeat et nunqꝰ aliquo aufferendi imittat.
Postqꝰ compostellanus huiusmodi oxationem finiuit, totus conuentus
fratrum, eius animum et intentionem uno ore laudauit. Et se ad
illud opus inciprendum et peragendum libenti animo auxiliaturum esse
promisit. Tunc Archiepiscopus eorum responsionē uehementer gaudens:
scilicet duos ex illis probatos et discretos decanum. scilicet dominum petrum
hehē. et cardinalem et primi claustrum dominum petrum gundensindem
elegit: quibꝰ curam illius operis inciprendi et tenendi commisit.
illi autem prelato suo obedientiam hylariter exibentes: supra dictum
opus inciprendum et disponendum coram omnibꝰ susceperunt. hoc sta-
omnes tuto et confirmato omnis a capitulo letis animis digressi sunt.

Arias petrides venus extremus et nidestribꝰ gallecie militibus
exititit. non fuit tamen magne nobilitatis sed multum animosus &
fraudus ita ut candida nigrum et nigra nicandida. fuit
etiam

etiam dolosus et pessimus simulatorum et contra Regem et Reginam
et alios galletie principes semper prodictorie egit: et in eorum rebellione
permansit. Contigit aut filiam petri comitis domine vidonam in uxorem
duxisse cuius mater comittisa domina M. ipsi Arieso cum persolutis nature
debitis compostellam delata esset: honorifice tumulanda: supra dictos
alios inter ceteros principes et milites qui eius sepulture interfuerunt:
more gentis pullulatus mense. Quem cum Archiepiscopus qui ei suaniquitia pullatus
exigente semper fuerat inimicus, audisset seorsum vocatum. taliter allo-
cutus est: eum ad imitationem et correctionem sue dicte more boni et immutationem
providi pastoris volens imitare. Alia peridem pauca vitia sunt que pe- inuitare
tatis tuis exigentibus et diabolo decipiente non incurreris periurus fal-
sus testis. cupidus, raptor, subdolus, simulator. sacrilegus. flagitiosus.
extitisti, nimis voluptuose et nimis seculariter vixisti. quae recta erant
oculis mentis inspiciebas: et inspecta omnino negligebas. Timeo ego ergo
ne si talis ab hac vita discesseris, virtutem eternam amittas: et perpetuam
tue anime damnationem incurras. Et ideo non modicum, ut ea recipi-
cuendo et deo omnipotenti satisfaciendo, utilitati tue anime provideres
et ipsum deum tibi melioris vite conversatione reconciliares, qtenus et apud solicitus fuit ut fortasse
ipsum / misericordiam in fine tue vite consequaris: et vitam eternam ut eius misericordiam eis
habere merearis. Talia et consimilia ei suadendo eum tandem ad penitentiam fortasse reponendum.
et ad computationem animavit. qui iusta consilium dni Archiepiscopi cas- compunctionem / iuxta
trum S. Ioannem de penna cornazia cum suis appendicijs et medietatem
cuiusdam monasterij nomine arcbos. in salinensi pago stabilivi cum suis
pertinentijs: ecclesie beati iacobi in hereditatem pro salute et remedio sua
anime in sua morte reliquit: et corpus suum in cimiterio ipsius ecclesie
tumulandum. et cum sue anime in vita et in morte in manu dni remedium
archiepiscopi et fratrum commendavit. Partem ad hereditatem ipsius
monasterij in sex hereditates in presenti Dno Archiepiscopo dedit: ut
ipse archiepiscope, et sua ecclesia cum suis in ipso monasterio secundum
iustitiam ipso statica viuente habere inveniret. Et de his omnibus tam
desupradicto castro qm de monasterio. preuillegium fieri iussit: quod
factum propria manu roborauit, et roboratum super altare beati iacobi
contulit. Et postea in manu dni Archiepiscopi custodiendum tradidit.
Archiepiscopo aut preuillegium illud accepit. et acceptum in thesauro
beati Iacobi secuandum reposuit.

de morte comitis petri de viana et
relictis ab eo ecclesie ej

Petrus comes uir discretus et sapiens et magne potentie et eius uxor
comitissa domina .02. similiter sapiens et discreta mindumensis
ecclesie parochianj solebant esse: et suam confessionem illius loci
epo facientes pecuniam suam ab illo accipiebant. et illi mox subditos
obedientes sibi erant. helemosinas quoq3 et sua beneficia prefate ec-
clesie et eius epo disponenda, et distribuenda pro remedio sue
anime confessebant. Illud tamen contra sacrorum canonum autorita-
tem, et sanctorum patrum institutionem faciebant: quia testantib9
sacris canonib9 nec epo nec alicui presbitero alius epi ultra presbiterum
parrochianum nisi ex illius consensu recipere licet. Et quia compos-
tellanus supra dictum comitem et suam uxorem plane errare et matrem
suam compostellanam ecclesiam ignoranter derelinquere uidit: id circo
multa et diuersa colloquia cum illis habuit, et tam diu illis predicauit
donec eis mindumensem ecclesiam et eius episcopatum dolazinquare et
compostellane ecclesie parrochianos esse fecit salutifera uiaq3 dim compos-
tellani predicatione et admonitione, facti sunt filij compostellane eccle-
et sua corpora cum suis animab9 in manu ipsius compostellani com-
mendauerunt: ut ipse eis ad suam salutem et ad suam utilitatem con-
suleret. Accidit autem ut comes supra dictus ad mortem compostel-
egrotaret, et mortem sibi imminentem uidens. dño compostellano et
ipsius comitis uxore cum filijs suis presentibus domui sue disponeret
Illa uit dispositio et tota eius mutatio eius uxore et suis filijs positis
autoritatibus in manu ipsius compostellani firmata est, et pars equidem
illius mandationis in morte comitis completa est: alia uero pars usq3
ad mortem comitisse complenda restitit. Accidit aut ut ipsa comi-
tissa non .p. multum temporis debita nature pe solueret, in cuius
obitu tota comitis mandatio. sicuti ipse comes, et eius uxor comitis-
sa et eorum filij concesserant, et affirmauerant: prius completa est.
Reliquit aut comes et comitissa p suarum animarum salute et reme-
dio, uillas hereditates, ecclesias monasteria et multa alia in manu dñi
compostellani et petri gundisalui cardinalis. pro ipsius nulle
ambitio disponenda. et distribuenda. Sunt autem nomina earum
uillarum, et hereditatum, ecclesiarum, et monasteriorum; ibi eorum
mandationib9 quas supra dictus cardinalis uenit: scripta et denotata
Et qui sufficienter, et plenarie scire uoluerit quia et quanta supra
Petrus comes, et comitissa pro suarum animarum remedio in suam
de

distribui commendauerunt ad earum mandationes recurrere et ueritatem
inuenire. eorum autem mandationes siue libro motuu Volumus. ne
omnium pleniorem deuitantes. Comes autem prefatus. & comitissa
omnia supra memorate ecclesie beati Jacobi mi dei obsequium et
suorum peccatorum remissionem consequi uolebant. Dadus com
postellanus illud minus tum esse et oratione alienum uidens, illis sa
lubriter consulere, ut ecclesias et alia in minduminensi episcopatu ac
quisita minduminensi epo et eius ecclesie prosuarum animarum dimi
terent: que uero in lucensi epu acquisierant lucensi ecclesie et q
in auriensi episcopio, furiensi epo. simul quq in ficlensi parochia fide
si epo, et sic de ceteris. salute

Recapitulo depditor in Asturijs.

Post uenerabilis recordationis regis Adefonsi obitum multis tribulationis, et
multis discordijs per totus hispanie regnum ita abhorte sunt, ut ecclia ihu ihsus
conturbaretur; et de optima, et egregiosissima pacis, et flagitiosa con
uersatio. unde contingit, ut ecclesia bti jacobi honorem, quem in epatu
Astoricensi habebat, p multos annos amitteret, et nichil fere phau in
de haberet, postq uirt ibla calamitas in sanguinolentam humana pietate
conuersa est, ihs compostellanus ad illum honorem recuperandum, mul
tis modis enisus. e. quem denig multo labore recuperatum, iohanni ei
dij, qui monachus in burgo bti jacobi nomine. Ra Ramelos. comisit fene
dum et habendum p conditione hic scriptum.

In era c. c. xvi. regt iiii, nis. nouemb. ego ioanes dijs, et uxor mea maria
constantij, et filius meus guialabus ticus, ub dno. d. compostellang se
dis archiepo, et omnib ei ecclie canonicis, facimus pactum, et placitum
pscriptis firmissimum, ut in domib et curtis bti jacobi, uig ecclie here
ditates, quq in Astoricensi sunt epatu, qs nb datis, laborem, et edifi
cem, et plantem, et tam de uris, qs de nostris duabs hereditatib, rob
redo inferiem, et robboredo superiori, quas ubi et uig ecclesie iure hereditario
rio ppetuo damus, et concedimus, et de omnib alijs nis hereditatib
quas hodie habemus, et iniure nro sunt, de pane, et uino, et omnibus
quq ibi habuerimus, l. deo donante acquirere potuerimus, demus ub 3am
partem, duabs nobis partib reseruatis, et de uotis bti jacobi habeatis uas
duas partes, et nos 3as et teneamus pdictas hereditates in omni uita
nra, qudiu ub et uig ecclie dnig, absq alio domino pfectiua seruientes, obe
dientiam et reuerentiam exhibuerimus. si u nb defunctis, nr filius ad hoc
seruitium idoneus fuit, cms hereditates in uita sua teneat, pdicta ratio
ne seruata. de alijs u hereditatib, quas deinceps deo iuuante, acquirere
potuerimus, tam de fructu, qs de hereditate, ub, et uig ecclesie 3am partem.

phennie subuamy, et nō duas partes reseruemy, q si nos mentiosi fuimy, et hoc pactum excesserimy, pariamus pars ūq nos, et hoc scriptum semper stetturum. nos supius nominati, quod fieri iussimus, ppijs manib; confirmamus.

missio nūtiorū ad papā

Mortuo beatissimo papa calixto. ū. dñs compostellanus legatos suos ad eiy successorem nomine hō destinauit. q interfecto illo negocio, cuius cā ierant, regressi sunt, eos sn benigne et honorifice susceptis, et pillos dñō compostellano mandauit, q legatum de latere suo in hyspaniam dirigeret, q ad ipsius compostellanj uelle, et consilium, et secularia, et ecclastica negotia tractare disponeret. compostellanus v illum legatum ultra pmissum tempus morari uidens, alios legatos ad pdictum papam honorium, et ad cancellarium suum amicum A. dictū q huius modi literas ad ipsum compostellanū, ex parte cancellarij detulerunt.

litera cardinalis ad archiepm.

Reuerendissimo amico. d. compostellano archiepo, A. dictū cardinalis et cancellarius sal, sani dei grās, et incolumes sumus, status aūt dni papę, et scę romanę ecclię in debita solicitate pistit, nec animus eius aduersus nos e. mutatus. speramus v qm de latere suo in proximo ad partes uras legatum e missurus, q uoluntatem eius plenius ub. apparebit.

Hoc pręterea privilegium fecit compostellanus fieri hospitali sti jacobi pcuratori in testimoniū sue pmissionis, que pmissio continetur in ipso priuilegio sub scripto.

priuilegiū concessū hospitali.

Nonnulli ciues compostellanā ciuitatē commorantes p plm susurrauer me d. dei grā compostellanū archiepm, accepta pecunia pcuratoriam in hospitali sti jacobi, et ad libitum instituere, et ad libitum inde excludere unde multi illuc ratum ee. opinantes, suas elemosinas et beneficia ipsi hospitali multocies subtrahebat. ego aūt eorum suspitionē pr sus amena mota esse uolens, hos scriptū fieri facio, in quo diuina ōipotentia, et bte jacobo āpło, et omnibus sanctis pmitto, me nunq pcuratorē in ipo hospitali accepta pecunia positurum ee. aut excusurum, sed potius quandā psonam sapientē, que sit religiosa, et pcurationi pauprū necessē sit, et quorundam ciuium deum timentium, atq amantium consilio consyderabo, et eligam, in cuius manu et potestate terram ullam domū cum suis reditibus q die uixero tenebo, et pcurandam dimittam. et a modo instituo, et precor, ut mei successores, q bti jacobi honorie pr me rectori sunt, et dispositionis mea uestigia in hoc seq studeant, et nunq pcuratorē in supra dicto hospitali accepta, aut pmissa pecunia pmoueant, aut disponant, sed sicut supra dictum e psonam idoneam et religiosam eligant, q illi domui absq ulla

ssertione ꝓponant, si qua ꝙ ecclesiastica secularisue ꝑsona dblica fraude sacrēta
huic scripto, ac huiꝰ meę institutioni contraria audierit, sibi male cōscia, et ex
communicata, et a sacratissimo corpore, et sanguine dñi nr̄i ihesu xpi aliena esse
iudicet, et sententiam illam abbē petro simoni magno in electam, qua christi pecu
nia hic secum nō, in p̄sentia immediabili intrauit, et cum diabolo, et
abiron, quos terra, cuspis suis exigentibꝰ, uiuos obsorbuit, infernales ꝑpetuꝫ
sine fine sentiat, et etiam cum iuda sui dñi, et magistri ꝓditore consortiū
habeat in ēternū, et maledictum regnū satisfactione indifferenter amecū.
omnis aūt illi, qui meam hanc institutionem obseruauerint, et iuta fecerint,
illi accipiant benedictionē a dño, et mīam a deo saluatore suo, et cum abra
ham, isaac, et iacob, fieri mereantur participes in sclesti paradiso, et
hic fructum bonę actionis dño largiente ꝓpiant, et apud districtum iudi
cem regnia ꝑpetuę pacis inueniant. Istud scriptum et priuilegium supra me
morate institutionis A. rege uenerabilis memorię ducis raimundi, et re
gnaꝫ. filio in legionensi ciuitate, et apud toletum regnante anno d. compos
tellanę sedis i archiepō, in era ī c lx vi, 2 qt̄ kl̄endas decemb. erat aūt tum
temporis illius hospitalis ꝓcurator, domus ꝓbus aimulgo rex mancipium uo
catus d. p̄fatus archiep̄s, quod fieri iussit, ꝓpria robore confirmat, an
no sui pontificatus xx vm.

ꝓfectio ad cōciliū

Adefonsus hyspaniarū rex uenerandę memorię A. regis nepos, et illustris
reginę dominę v, et eggregij regis raimundi filius, totam fere hyspaniā p̄ mor
tem sui aui, et sue matris conturbatam esse uidens, concilium in palentina ci
uitate, prima ebdomada quadragesimę, era ī c lx vii celebrare disposuit. cōs
igitur hyspanię epās, abbates, comites, et principes, et harum potestates, ad
id concilium inuitauit, ut iuxta eorum consilium, et arbitrium, uxsoris
sceleum, quę p̄ mortem sui aui p̄fati regis, et p̄ mortem suę matris prę
dictę reginę in hyspania exortę fuant, fauce iustitię extirparet, et pua
indirecta comitteret, audita cuius inuitatione compostellanus, quę suo
itineri necessaria erant, cibus apparauit, et illis apparatis i quarto die ami
pauit. cumq̄ iam in ipso itinere esset, quorunda relatu audiuit concilium
supradictum usq̄ mediantem x. ee. dilatum, domum itaq̄ reuersus, legatos
ad regem direx, ut certum celebrandi concilij diem ab eo inquirerent, nun
tius aūt diuersis impedimentis in itinere detentus, diutine. morabis. e.
interea ipse compostellanus alium nuntium a rege habuit, qui sibi ex p̄ se
ipsius regis annunciauit, et obnixi rogauit, quatinus ad concilium remo
ta omni occasione ad palentiam ꝓperaret, ipse u audito nuntio regis nec
itinere p angustia temporis apparauit, qm melius, qm honestius potuit, et
ipsis apparatis, iuxta suam cum gaudio tenuit, et cum rex, et toletan
archiep̄s, et os epi, atq̄ abbates, consules, principes, et alij potestates
et totum concilium ipsius aduentum cognouissent, cum processione decreuerunt

faltum est

vniuersitas

falce

ipse aũt matutalo itinere incedens, ostongie, legione occurrens, et apud sanctum
cundum cum pompose processione, et magna honorificentia receptus e cum
acclamatione applingeasset, rex cum suis comitibus, principibus, uniuersis
q̃ potestatibus, et multa milium comitatu, obiam ei exiuit, et eum honori
fice, et accurate recepit. interim toletanus archiepus, et oñs epi, qui aderãt,
apparauerunt abbates, alq̃ alia insignem processionem apparauerunt, et cum gaudentes, et
exultantes susceperunt.

Cum p̃iam hospitatus eet, et rex ad suum hospitium ire uelles, compostella
nus ipsi dix, domine rex, ad uñm hospitium cum gaudio ite, et in pace
regesate. ego aũt sumpto prandio illucibo, et sicut uobiscum tractauimus
et disposuimus ea, q̃ in concilio sunt dicenda, et sancienda, cui respõ
dens rex ait, pater uenerande melius puto ego, et honestius esse, me ad uñm
hospitium uenire, q̃ uos ad meum uenire, q̃ uos m̃ uenistis fatigatus ex
itinere. hoc audito compostellanus respondit, domine rex, uoluntas
uña fiat, sumpto igitur prandio rex ad eius hospitium cum paucis uenit,
et cum pauca cum eo loquutus eet, tetuit concilium in manu, et in pri
tate eius commendauit, ut quicquid ipse tractaret, et disponeret, san
ctum et firmum maneret. iuncipse, toletanum, et alios epos, qui aderant,
ad suum hospitium inuitauit, et consilium cum eis de futuris actibus concu
lij iniit. postera die compostellanus regi ad se uenienti, consilium, quod
cum toletano et epis de actibus concilij inierat, illi reuelauit. rex u conũ sanc
tionem laudans, et confirmans, cum toletano, et alijs epis rogauerunt,
quatinus celebrata missa, sermonem in generali concilio faceret, et actus
concilij omnibus ppalaret. ipse tt iuxta consilium regis et eporum, totum se
dt, et actus concilij uniuersis insinuauit, q̃ actis in hac pagina continentur
subscripti.

decta pontificũ

Q̃ in ecta dei, et in populis ꝛ multa mala fieri uidemus, et regnum impato
rũ dom̃i A. filij comitis raimundi, et regine domine v. a quibusdam p̃uis
hominibus distahi, et minui, et diuersis modis corrumpi dolemus. id cir
co ego R. toletane sedis archiepus, et primas, ac sancte romane eccle le
gatus, una cum pontificibus, quorum inferius nomina scripta esse uidem, et
imperatore nro A. p̃sente atq̃ fauente, firmam unitatis stabilitatem
inter nos facere salubre duximus. in qua siquidem indissolubili uinculo
charitatis statuimus, ut deinceps, et uicissim concordi unitate, et ea salu
tem fidelium p̃duce laborem, et supradicti imperatoris nri, eius q̃ regni p
uida circunspectione, auctore deo inuigilemus.

P statu igitur sancte eccle, et totius regni salute concilium celebrandũ
patentes, inter ea cetera hec sequentia unanimiter statuimus, ut nullus pdi
torem publicum, et latronem, raptorẽ, piurum, et excommunicatum, se
cum habeat, l. apud se teneat. p̃cipimus. et ut nemo ecclam infra octo
ginta uir passus iure hereditario possideat, neq̃ ullam potestatem ibidẽ

prout decet

ex qua sine uicaria sui esp. oblationes excomunicatorum, et ecclesiarum non suscipiant
antistites principes terrarum sine uestro iudicio non exponant populum qui sub eis
est. eccl non dent laicis prestimonia, nullo modo concubinas aliorum manifeste
eiciant. eccl et hereditates et familias, que suorum seruorum uel ecc
nastaldi, ubi cunq sunt, eis restituant. monachi absq ullo pretio monasteria
reddere compellant, nec ea retineant sine uestra iussione. oblatum nul
lis excommunicatis ulterius recipiatis. dilectionem omnibus exhi
bere uelitis. ut ecclesias principum, ecclesiarum nec suscipiatis, nec pascatis
neq uicarii eporum consentiant. et epi nascentes eis canonicum debitum
sui officij compellant, clericos, monachos, uiatores, mercatores, peregrinos, infirmos
penitentes, et inopes sicut uos ipsos diligant. monasteria q exercitus reputent pro
facium nemo suscipiat, nisi in illis locis in quib; ea suscipere debet. terram regis
domini A, et eorum boues nemo rapiat, l. pignoret, l. firetur, sed sint
in pace in toto regno meo. regi oms sine dolo et pauo imperio meo cum alio
fideliter obediant, quod q non fecerit, excommunicetur. et eius nemo conuiuia
uitionem seu armorum gestationem, l. uiaticum, quod consuetudinem uis
exigere presumat. laici terras ecclesiarum, seu quas earum oblationes mul
ta occasione possideant, sed in dispositione eporum, cuius eccl ecclesiarum sunt, que
habeantur. de his, qui falsam menetam fecerint, excommunicent. et a
rege effusionem coltorum petant.

Celebrato ad concilio, et te deum laudamus uerba synodalem morem cantando,
compostellanus consulit. sin. a rege petijt, quatinus ea, que eius
successorum ius teremitana ciuitate pertinebant, ad dei et bti iacobi apostoli in Emeritana
sibi confirmare, rex ad eius petitionem iusta et rationabilia libenti animo con
descendit, et hoc priuilegium ei de illo donatiuo remissionem fieri precepit. Actum
in subscripta ciuitate confirmatum.

Qui ex deliberatione sancte romane ecclie supra dispositionis ordinem
in ordine patrui meus bti reconciliationis papa calixtus, meritis et uenerande
beatissimi iacobi apli, dignitatem archiepatus hemetanis ecclie in compostel
lana ecclesia habendam perpetuo transmisit, ad eius ego adefonsus,
dei gra hyspanie imperator, una cum coniuge mea regina domina berengaria,
archiepiscopum, eporum, ac principum huius consilio, qui presentes concilio in
fuerunt, ad dei et bti iacobi apli patroni nri honorem, et ecclesiam
sublimationem, salubre duxi, hanc seriem testamenti facere et confirmare he
metensi nunc temporis archiepiscopo, quam dei ordinante pro
patrem nostrum credimus habituros, deuicta et expulsa sarracenorum im
pietate spurcitia, in qua stabam serie omnia predia mea, que ab auolo
ius primum, ub uno de ubi quo compostellane sedis archiepo, et ab eius
ubi q successoribus, cum omnibus suis antiquis iuris et debitis ecclie eius
pertinentiis ius hemetanis perpetuo possidenda, pro remedio anime mee

auorum, pacemq; meam dabo, et ecclesiam meam firmo, et sicut aui, et pr
animei magnificis donis, uidelz ecclesiis, et aliis diuersis per totum
fecisti ecclesiam amplificare, et augmentare, ad saluten animarum suarum
summopere studuerunt, ab ipsa confessione ihu dei nia pdicatum, locum ap̃li su
blimare, et exaltare eos imitando cupio, et promitto si quis v̊ contra hoc sac
rum oleum uenire temptauerit, a sacratissimi corporis, et sanguinis dñi nr̃i
ihu x̃i participatione alienus existat, et cum iuda sui domini nr̃i ihu x̃pi
et magistri pdicti consortium habeat, omnib; aũt hoc obseruantib; sit
pax domini nr̃i ihu x̃i, quatinus et hic fructum bone actionis percipiant, et
apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniant, facta carta
testam. era M. C. xxvii. gr. vii. k aprilis. ego Adefonsus pfatus imperator
una cum coniuge mea, quod fieri mandaui, pprio robore conf.

recessus archiepi a rege

Hic pacis compositellanus rex quale facere, et reparare statim uoluit, sed rex
eum non modicum rogauit, qualinus se usq; carrionem comitaret. ille ů
eius uoluntatem libenti animo exsequens, carrionem cum eo adiit, ubi
cum magna et insigni processione a clero, et populo receptus, inde cũ gaudio
et lętitia ad propria remeauit, et in sabbato palmarum sedem suam cum
comitibus suis ilinoris, exultans, et honorifice intrauit.

Acquisitio calicis Aurei

beati iacobi actis thesaurarius, nomine d. ieziemi ire indei obsequium, et sub
excessuum remissione, disposuit, cumq; preparatis sibi necessariis ipsum ibi
aggressurus esset compostellanus suam ecclesiam multa detrimenta p
eius absentiam incursuram, uidens, et ipsius ecclie apus eius magiste
rio multum indigere non dubitans, eum abillo itinere reuocare, et reuo
catum retinere omnino decreuit, illi namq; consuluit, ut quicquid sancto
sepulchro, et aliis sacris locis ierosolimitanis adiacentib; pia manu erat collo
catum, totum illuc p fideles nuntios illuc destinaret, et de impensa, qm̃
in uia erat facturus, quidam ornamentum honorabile, et pretiosum ad dei
et bti iacobi honorem et seruitium emeret, et emptum in ipsius ecclesia the
sauro reponeret, eo uidelz pacto ut numq; inde aliqua occasione absha
beri, nec uendere, nec donare, et cum archiepi fuit consilio in tali ne
gotio laborandi contigit dominum regem A. quendam calicem aureum
honorabilem, et pretiosum, in quo septingenti marabatini continebant, quẽ
ipse rex A. toletano archiepo eminenter sibi necessitate acquirenti, per
quendam suum minus fidum nomine Albertinum, compostellam mittebat
dandum. hoc ei idea factum, qd nullum locum in tota hyspania, ubi melius
uenderet esse putat, quem calicem postq; compostellanus, dominum et
uotia sua esse uidit, prefato thesaurario consuluit, ut illum calicem addat
et bti iacobi honori, et in aui ultionis redemptionem emeret, et ornatum suum

tota

ipsius ap̃li ecclesiam inde decoraret, thesaurarius ei dominũ compostellani cõ
silium salubre, et utile ee uidens, illi non dissensit, sed eius precepto hylari
animo obtempans, calicem supradictũ centum puri argenti marcis emit, et
ecclam suam uxta dominũ compostellani, et sũm consilium inde decorauit q̃
facto, cum in plenaria conuentu abomnib; peccatis absoluit, sicut illi, q̃ in
ũsinere ierlimitano laborantes absolut solent, et totum ecclũ bti jacobi opus
illi in suorum peccatorum remissionem, tractandum, et disponendum, et
anteponendum comisit. o uirum quidem et uenerabilẽ, nec in ꝓsperitate, nec
in aduersitate honoris, et exaltationis suę ecclę unquam oblitus est, sed me
ra ueritate, et semota oĩ simulatione, et ꝓse, et ꝓ amicos suos ad eius huius
nem et honorificentiam semp conatus e. ~

Acq̃sitõ Acq̃manilis ~

Cũ supradictus thesaurarius in curia regali ante ierlimitani itineris dispositionẽ
dñi compostellani consilio moraret, et apud toletum eet, quoddam aquam anile
de xp̃istallo ꝑciosum, et optime laboratum in toletana ecclia uidit, et q̃ nouit
toletanum illud aq̃manile multum diligere, non est ausus illum a bello petere
metuens se suę petitionis repulsam, passurum ee. id circo auribus regis secreto
insibilauit, ut illud a toletano peteret, et sibi ꝓmunere conferret. rex at eius
petitioni libenti animo condescendens, aq̃manile a toletano petiuit, et habuit,
et habitum thesaurario, q̃ tum temporis ipsius regis cancellarius ꝓ domino
compostellani manum erat, gaudenter contulit. thesaurarius v̄ matiẽ suã
bti jacobi ecclesiam, supdã aq̃manili, et alius minoris, eiusdem in q̃ṁ col
latione in dei obsequium, et suę anim remedium decorauit ~ compostella
nus q̃q; quendam eiusdem gñis calicem pretiosum et laborabili optime. cuius
opus materiam superabat, eodem fere tempore sicut multa alia ornamenta,
prius contulerat, suę ecclę contulit

defuncto uenerandę recordationis papa calixto honorius in honorem curia
exigente ei successit. aꝰ quem emuli et detractationes, inuidia, atq; malue
lentia ducti, dñm compostellanum grauiter accussauerunt eum in suis indu
mentis et oblationibus ꝓgrinorum recipiendis, ap̃lico mare ati, impudẽter impudenter
astuentes. unde ipse aplicus ira commotus, et in compostellanum aliquã
tulum e. conturbatus. sed cognita rei ueritate, quam ipse aplicus ꝓcinos
epos compostellanę sedis adiacentes, et ꝓgrinos exploraut. ꝓnium et le
gatum ipsius rei acquirendę cã a romana ciuitate, compostellano ignorãte
compostellam direxit, et emulorum detractationẽ, eorum, et ipsius bea
ti testimonio, oĩ m̃ falsam esse, ꝓbauit, unde eius animus sedatus est, et
ab indignatione contra compostellanum habita reuocatus, cum at ipse
compostellanus, suorum aduersariorum figmenta, et detractiones, mul
torum relatione cognouisset, et se apud dominum papam ab eis quibus

accusatum coram ipso haberet, legatos suos canonicos, et cardinales, partim sui comitis, et marchionum publicem, partim, ut inuidiam illi facilius obuiarent, partim ex habitus Hispanie legationem a dño papa sibi postulaturos, q. legati in curiam uenientes, benedictionem, quam secum tulerant, ac tres, almonabitenos uasta preceptum dñi compostellani, sapientes diuiserunt. ducentes etenim eiusdem almonabitenos domino papę centum, et octoginta v in sedenda aulia erogaueriunt. et preter eandem supradictam apostolice benedictionem, et cuius sedalarium, decem et quatuor marchas argenti, et decem aureos, partim in pecuniam pfatorum legatorum, partim in reb; aedy

ficiis erogari et pertinentibus erogauit. cumq; sui itineris cam exposuissent, et imposturam delictorum omnino falsam esse multis modis ostendissent, dñs papa benuole respondit, multum sibi placere, dum compostellanum hyspanie legationem habere, sz ad presentiarum fieri non posse; ait enim ipsum legatum quidam cardinali romano in curia concessa fuit. et ipse cardinalis ibidem suum in hyspaniam, quamdiu auctoritas permisit, in eius cardinalis reuersione, sup domini compostellani postulatione consilium haberet, et inde huiusmodi litteras p supradictos nuncios ipsi compostellano destinauit.

Hec sunt littere dñi papę.

Honorius epūs seruus seruorum dei ven fri d. compostellano archiepo salutem et apticam benedictionem, sup eo quod nos et sanctam matrem ecclesiam romanam ecclam uisitasti, finitasti huc grates referimus, nuntios at tuos ad nos directos, benigne recepimus, et quod in tuis continebatur litteris, diligenter attendimus. uerum nos dilectum filium nrm. hu. cardinalem pbrum delate nro apostolice hyspanie missum destinauimus, et ei uices nras comisimus. tua q finitas illum benigne recipiat, honeste pertractet, et negotijs ecclesiasticis, et honorem dei et bti petri diligenter assistat. effectum cum ad nos dño psentante redierit, sup his, quę dilectus nr filius rex A. et nuntij sui p te postulauerunt, consilium habebimus, bacchalarensi at epo uel de presumptione, quam in consecratione columbrensis epi comisit, proxima dmica qua legitur ego sum pastor bonus, ad nram presentiam ueniat responsurus, p scripta nra mandauimus. Alias of litteras direxit regi A. q ipsam legationem sup scriptis suum ipsi compostellano postulauit, quarum exemplar tale fuit.

Littera pape ad regem.

Honorius epūs seruus seruorum dei dilecto in xpo filio A. illustri hyspanie regi salutem et apticam benedictionem, quanto affectu, quantaq; deuotione tuus filius illustris, memoris rex A. bti petri et sedem romanam eccam dilexerit, interroga seniores tuos, et dicent tibi, q. ob hoc uictoria sibi a celesti numine presta sarracenos xpiani nominis inimicos, sepe

ad

Sedanda.

prelandi debuit. quod aut ipsius inq̃renda uestigijs; ecclesiam ac ecclesias
tuas psonas ueneranda, et dilecta, gratiosam, et ut de bono in melius pro-
uehi pcipias, diuina clementia supplicamus, subditum Cardinalis pbri, de la
terra nõ ad partes hyspanie delegauimus, et ei uices nras commisimus, tua
q̃ nobilitas p reuerentia sã petri et nra, benigne recipiat, ut regia pat
fretus auxilio emonitalis regni tui sancte spe gratia cooperante corrigat, et quibe
ne sunt statuta confirmet. uerum cum ad nos nõ stante gratia redierit,
sup eo q̃ fide nõ, d. compostellano archiepo postulasti, liberius poterimus
habere consiliũ. p charitate aut tua prefato legato nõ mandamus. ut ostitu
riensi archidiacono, p quo rogasti justitiam faciat.

Bracharensi q̃q archiepo. p. p alias literas mandauit, quatinus ad medias ad misericordias Domini. i. Dnic
domini in cuia eet, de usurpata consecratione colimbriensis electi, respõ. secunda Quadragesime.
det paratus, supradicti etenim legati dñi compostellani sup eo coram u
niuersa curia q̃dam conquesti fuant, q̃ ipsum colimbriensem compos episcopum seu electum
stellanq̃ ecclesie suffraganeum, neglecta sacrorum canonum regula, et
contempto sancte romanq̃ ecclie priuilegio, consecrare p̃sumpserat.

Et ista sunt literarum papa ad bracharẽse.

Honorius epũs seruus seruorum dei ven fri. p. bracharensi archiepo salutem et
aplicam benedictionem. placuit romano pontifici compostellanam ecclam ho ecclesiam.
norare, et uenerabili fri nõ d. archiepo emeritanq̃ metropolitanq̃ suffra
ganeos concedere. uerum defuncto colimbriensi epo. c. p̃fate metropolitano suffra
ganeo epm in eadem eccla, post habita sedis aplice reuerentia, tua fratres
p ut accepimus, consecrare p̃sumpsit, et q̃ iniuriam uenerabili fri nõ d.
compostellano archiepo sup hoc irrogatam, et contemptum sancte romanq̃ ec
clesie, indiscussa penitus non possumus, fraternitati tue mandando p̃cipimus, qua
tinus proxima dñica, qualẽ ego sum pastor bonus, de rectis excessibus ad
nram presentiam uenias respondere paratus.

Ex q̃ dominus compostellanus ad pontificij culmen diuina disponente gra in
honoribus fuit, locum sanctimonialium aptum, et competentem, p totum bti jacobi
honorem, et p galleciam more discreti, et sapientis pastoris, studiose quesuit,
hoc aut ideo faciebat, q̃ nec in toto eius pontificio, nec et in tota gallecia
aliquod monasterium, ubi sce et religiose sanctimoniales habitarent, hunc
temporis habebat, et q̃ melionem et talem locum, q̃ sibi placeret, alias in
uenire non potuit, ecclam sancte marie de canogio, que erat parua, et
uetustate fere annullata, funditus destruxit, et maiorem atq̃ meliorem ec
clesiam de ppio ibidem redificauit, in qua scõniales boni testimonij
feminas, deo seruituras, collatis eis, tam ad uictum, q̃m ad uestitum oi
q̃ necessarijs in tempore sui archiepatus collocauit, ideo aut illum locũ
illis sanctimonialibus aptum esse putauit, tum q̃ ciuitati proximus erat, et
sub tela bti jacobi apli positus, tum q̃ ipsas scõniales benefitijs atq̃ tutela

elemosinis quiũ in urbe commorantiũ adjuuandas, et sustentandas esse cen
sebatis a illg. aũt scãmonialẽ supradcm monasteriũ, i era ᷑ ᷑ xvii com
postellano iubente in mense septembris ad dcm et bti jacobi honorẽ tholeuũ.

exactio pcunie fiã p regẽ

Postqm̃ A. hyspaniarum rex, nepos uenerande memorie regis dñi cum quo
compostellanus stabilem habuerat pacem, et fidelem amicitiam, mortua
sua regina domina v. defuncta, regnum hyspanie obtinuit, nunquam
compostellanam eccliam sue matris exemplo impugnauit, et ingestaretes
tisse. cumq; post ipsius ecclesie expoliationem, que supius plenarie descrip
ta est, a castellanis partibus in galleciam negotijs emergentibus uenisset, cõ
postellanum ita qui egritudine laborantem inuenit, ut nullus eum ab
ea egritudine estimaret amplius esse conualiturum. cupiditatis tñ stimulo
agitatus, et necessariorum indigentia coactus, pecuniam inf suos in
termunios, Albertinum legionense suum secretarium, et suum maiorinũ
uidelicet cum ueremundo, ab illo occulte postulauit. cumq; archiepus animũ
eius ab ista postulatione consumptis multis precibus reuocare non posset, nec
se aliter in pecunia ei collocata euasurum esse sentiret, septuaginta mar
chas puri argenti ei contulit, et postea tale pactum cum eo ad ultimum co
ram pfatis uiris stabiliuit, ut centum marchas annuatim ei conferret, ut
nec se aut suam ecclesiam impugnaret, aut ingestaret, nec aliquid amplius a
se postularet, et cum finitis omnibus querelis suum regnum secretum, et quie
tum haberet, omnem illam pecuniam, quam tali conditione ab illo annu
atim acciperet, ipsi compostellano si uiueret, et suo successori, et ecclesie bti
jacobi in pecunia et honore usq; ad breuissimum quadrantem restaura
ret. cumq; tale pactum inter regem et archiepm secrete firmatum esset, ipse
archiepus pfatum uirum Albertinum suum fidelem amicum in manu ipsius
regis statim posuit, qui ei de illis centum marchis annuatim responderet
et debitor esset. ideo aũt compostellanus tale pactum cum rege fecit, qm melius
et honestius ee. putauit, centum marchas argenti annuatim p̃ soluere
qm̃ dedecus, et expoliationem sue ecclie assidue sustinere.

Qualiter Rex Archiepm voluit priuare moneta, ut priuilegio ei cõcesso ad opus ecclesie sancti Jacobi:

eodem tempe predictus rex Arguendam pauorum consiliariorum instinctu com
pulsus moneta compostellane ciuitatis, qm̃ suus auus rex Adefonsus, sce
ecclie exaltator et patronus ad opus ecclie bti jacobi edificandum et pagendum p
sua, et suorum parentum animabus ipsum concessit, et publicum de illa
concessione bti jacobi eccle fecerat, et factum propria manu roborauit, robo
ratum in manu domini compostellani sup sacro scm altare bti jacobi ex
sua pte offerendo, ap segouiense ciuitate submissis possibus fugiendo, ei uio
lenter auferre ualuit. sed dns compostellanus eius pauam uoluntatem uidens
et lupe uenienti, non ut mercenarius, sed ut bonus pastor uirile resistens,
supradcm priuilegium, quod in thesauro bti jacobi repositum seruabat, illi ac

cum eunctis astantibus ostendit, et in eius presentia in ecclia b. Jacobi ecclia re
tit ari fecit. Ille vero visa et audito priuilegio, a puo ppario desiit, et sic mone
ta sub iuramento compostellani in adiutorium opis ecclie b. Jacobi totaliter
remansit, et priuilegium a suo auo rege A. latum et sanctum confirmauit et
ppa manu roborauit, sic contempto clamore compostellani ecclie in rege
archiepm habita fine capita.

Creatio Honorij pape, et missio legati in Hyspaniam, et celebratio concilij.

Defuncto uenerandi memorie papa calixto, mira inductus, et magna pturbatus
ira romane sedis efectum curia erigente obtinuit, et ille Hubertum uenerabi
lem uirum cardinalem et pbrm, a suo latere in partes hyspanas destinauit,
ut sibi in unum conuocatis concilium celebraret, et que bene statuta a
ueret, cum eorum consilio, et adminiculo confirmaret, prauaque in melius mutata
ad corrigeret. Hic cardinal compostellam ueniens, a dno compostellano be
nigne et accuriate receptus, et diligenter alijs honorifice pertractatus, ubique
ues et commoratus, unde discedens, portugaliam adiit, et sicco itinere cam
inum, ubi cum rege, qui p vocationes compostelle ad dnm archiepm mora
tus fuat, et cum ipo archiepo concilium celebrare prius statuerat, tandem pueni
et rex equidem et ipse cardinal primum p se ppio ore, et postea p suas ltas, et
nuncios, dnm compostellanum ad illud concilium inuitauerunt, et eum, ut ipsi
concilio interesse studeret, et magno ope deprecati sunt. Hoc aut ideo faciebat, q
concilium ipso compostellano absente, parum uel nichil ee pcuit. Ille vero compostellanus
qui egritudine tum temporis laborabat, unde clerus et pplus
uehemenr dolebat, et p ponderosa infirmitate detineret, q eum a calumpnia
conuicij satis excussare potat, concilio tam, non ra ppr inuitationem regis, et
cardinal, qm ppr sancte ecclesie honorem et utilitatem interesse decreuit, para
tis itaq, que sibi ee necess in itinere nouit, it cum optimatibus sui cleri, car
dinalibus, et archidiaconis, et alijs multis honestis psonis gaudenr arripuit,
cumq magna multitudine cleri comitante legionem appropinquauit, rex A.
defonsus de eius aduentu pfectores certificatus, cum consulibus et poes
tatibus, et magno militum comitatu obuiam ei exiuit eumq cum magno
gaudio, et magna honorificentia recepit. Interim legionenses eps, et subditi
apparuerunt, et archiepm cum insigni et pomposa pcessione receperunt.
finita v pcessione rex ad eum ad suum palatium ppio ore inuitauit, et ipso die
splendide et abundanter pranauit. Sumpto at prandio rex ipse compostellanus
quodam conclaue ambo soli ingressi sunt, et collogium de multis rebus habue
runt, in quo collogio rex dnm compostellanum obnixius deprecatus e. quatinus
consilium et auxm ad suum regnum acquirendum, et obtinendum conferret,
et cum archiepis, epis, et hijs potestatibus de testatu ipsius regni in concilio
ageret, et q se suam uxorem non legittime, ut pote ppinquam suam habe
re sciebat, dnm archiepm obnixius deprecatus e. ut si ipsius rei mentio in con
silio fieret, se et p suos amicos adiuuaret, et manuteneret compostel
lanus aut audita eius postulatione et prece sic fore pollicitus e. altera

cum q audio reuocauit, quem cleus et populus suę sedis cum in effabili exultatione. et facta insigni processione recepit.

Depositio quorundam episcoporum et creatio epi Salamancin.

In leonensi concilio a romanę sedis legato cardinali, et pbro dono Rubeno, archiepis, epis, alijs abbatibus hyspanię in unum conuocatis, Alfonsus dei gra rex regum, et multis comitibus alijs potestatibus psentibus, sollempnit̃ hes epũ, ut iam supius diximus, iuste et rationabiliter fuerunt depositi, oucensis, legionẽsis, et salamantinensis, qui bti jacobi eccle suffraganeus erat. et ne salamantinensis eccla uidualis, et inconsulta, et absq patrono diu pmaneret, rex A. et dns compostellanus consilium inierunt, ut ipsius uidualis pastorno affectu subueniretur, et pastorem ei ad suam gubernationẽ et ad suam salutem deputarent. Adefonsum igitur petitum bti jacobi apli canonicum pbum, et honesti testimonij uirum, regis et domini compostellani assensu, et toto synodali conuentu laudante, et consulente in epm elegerunt. cuius electioni salamantinensis clerus non modicum congaudens. cum q dominus compostellanus finito concilio, et facta illa electione, cum regis licentia, et amicitia, ad ppria honorifice, et exultant remeasset, ipse rex suas litas per suos nuntios ad eum in cunctant destinauit, eum obnixius rogans, et summo ope deprecans, qualinus pfatum electum in epm consecraret. compostellanus v audita regali petitione, et cognita eius uolũ, q salamantinensis electi, ut pote suffraganei sui consecratio ad eum spectabat, epos, mindoniensem, lucensẽ, Auilensem, portugalensẽ, tudensẽ, et abbates sibi pximos p litteras suas inuitauit, ad ei inuitationẽ eorum uniuersitas lęto et hylari aio compostellam uenit, in primis q electum illum epis, et abbatibus, innumera clerj alijq populi multitudine psentibus, in ecca, q legit ego sum pastor bonus consecrauit, et in sua consecratione metropoli suę ecclesię bti jacobi apli, et domino compostellano fidelitatem, et deuotam obedientiam, psentibus supdictis epis, sic ecclesiasticus mos exigit, pmisit, et sup altare bti jacobi apli coram omnibus ppia manu iurauit. facta eius consecratione postea die concilium incępit, quod tribus dierum spatio duraut. in q nimirum concilio omnia tarraconensis concilij acta, uiua uoce confirmauit, sancxit, et confirmauit. exp̃ea etiam sua multa ad honorem et utilitatem sę ecclę addidit, et instituit. quę omnia uniuersitas synodalis. conuentus, ut pote utilia, et honesta unanimit̃ laudauit, et authorizauit, finito v concilio, epi, et abbates, et clerici, q aderant, te deum laudamus, ghis animis, ecclesiastico more cantauerunt, et postea unusquisq accepta a dno compostellano benedictione, et licentia ad ppria exultant et hylarit reuersi sunt.

~~Depositio quorundam episcoporum et creatio epi salamantini.~~

quidam bti jacobi apli ecclesię archidiaconus nomine a. munincindes archidiaconatum suum in terris sc̃i georgij, riano et fenariis ad castra pertinẽtibus

captio Archiepi per A. comitem. et animaduersio Archiepi in eũdẽ quousq satisfaceret.

sub comite rudericō, pdi comitis filio, tenebat et grecterio et populo illarum
tiarum, q̄ erant idiotę, et fere in disciplinati; uecitatem austere p̄dicabat
et eos ut uiuebamus, et discretus, sacrę scripture p̄cepta instituere et illu
minare uolebat, multi ex illis hīs, tam milites, q̄ rusticī, dblō instinc
tu shamulate, in eum insurgentes, captionī mancipauerunt, et eum dehō
nestantes, et uerberantes, et aquis egestatis, et uestimentis cū suis
sequaciis priuantes, in carcerem inmisedit rebusenunt quod dīs compos
tellanus audiens, inde nimis contristatus inito capitulo cum suis ca
nonicis, et accepto consilio ab illis, oīs crucifixas totius eccl̄ie in terram
deponi p̄cepit, canonicos pullatos, et uehementi dolore affectos, et sedib⁹
suis descendere, et diuinum officium sub silentio in choro celebrare fecit,
terras illas sup̄ nominatis castris appendentes, in quibus ipsi malefacto
res habitabant, in tanti sceleris ultionem excommunicauit, et anathe
matizauit. comes aūt excommunicationem, et ipsius compostellani
nimicitiam ualde metuens, archidiconū captum statim solui et de oīb⁹
rebus, quas amiserat deintegrū p̄cepit, deinde compostellam uenit, se
de tanto scelere purgaturus, et iustitiam erga compostellanum, et p̄d⁹
dīm archidiaconum plenariam exsequuturus. cum q̄ in colloquium uenissēt
multis strigijs, et contemptionib⁹ de decore eccl̄ie illato, et de iniuria archi
diconi, inter se diu habitis, comes iuxta iudicium, et consilium uiroꝝ
illustrium, q̄ aderant, se archidicōm captionem, nec scisse nec consuluisse,
nec p̄cepisse sup̄ textum euāgeliorū in choro bti jacobi coram clero et populo
ppria manu cum alijs xi nobilibus. garsia pelitide. petro gutieride. petro diaz
co. pelagio cuzuo. saluatore muniz de, shia muniz de, petro muniz de.
martino sanchide. iohanne gutieride. nunu pelagide. sarraceno muniz
de iurauit, p̄misit et et similit iurauit, q̄ rusticos illos, q̄ facta captioni
interfuāt, et archidiaconum dehonestauerant, cum omnib⁹ suis possessio
nib⁹ et hereditatib⁹ in manum dīn compostellani haderet, ut ius ēt am ta
lem, qualem s placeret, de eis accipet, de militib⁹ aūt, q̄ erant nobiles
et potentes p̄misit, et iurauit, q̄ eis p̄ testimonia sua, qua ase tenebāt,
omnino auferret, et eos a se tam diu excluderet, donec plenariam iust⁹
erga dominum compostellanum, et suam ecclesiam exsequerent. hoc scō
comes et dīs compostellanus inuicem reconciliati sunt, et facti bonī
amici, et dīs eiusdem compostellanus tam aspam de comite, et illis
malefactoribus ustitiam accipe uoluit, ut ipse et sua eccl̄ia, et sui canoni
ci inde honorati essent, et ut alij p̄territi suas manus ad tantum scelꝰ
deinceps extendere non auderent.

~~: Capta Archiepi per Ñ comitem et animaduersio Archiepi in eūdē~~
~~quauis ratione facuerit.~~

Supradictus comes, s. rudericus petides, et alius comes sarriensis, no
mine rudericus ueyaz, a captione rudericī comitis asturicensis, hyspania

nobilibus

Ordinatio de statu terre facta per Archiepm, et Barones Gallicie :—

hyspaniarum regem, diu absentem, et vacante regno, quasi quo[dam] pe[rpe]tuo
dux, p[fa]ti comitis, fr[atr]es cum suis baronib[us] et aliis potestatib[us] in pg[ra]nde
curia campi stelle regia iubente, composite conuenerunt; quorum aduentu
audito et cognito, fr[atr]es inuidos p se, et socero suo comite Tholosie, ac multis
aliis illarum p[ar]cium principibus in unum congregatos sunt; quo nos cum ann[is] compositis
Ianus in sua presentia congregatos uidisset, oms. gallicos has crudeli seruitute
nimis oppressas, et aggrauatas, et uidens, et rubricas scelerum fabe iustitie
extirpare uolens, prudenter uis et consulit, et rectis modis ac rationibus ut
bene et recta p suas has constituat, et pua in melius conigerent, ut
oms. eius consilia et rationem acquiescentes, in manibus pmiserunt
et iurauerunt, q[uo]d ex hac eius consilium facerent, et q[uo]d in iuste et iniuste
facta suam, in melius emendarent. et hec eadem compositionis coram
eis pmisit, q[uo]d pl[ur]imam suam similit facta, et sup his pmissionib[us], et
iuramentis tale decretum cui assensu, et unanimi uolu[n]tate fecerunt, cui exem
plar inferius subsceptum. e.

Archiepis domus d. et comes. R. petrides. Rucia. comes. s. petrides fr[atr]o
hannides cum suis baronib[us], et potestatib[us] in curia bti jacobi apli constitue
runt, ut pignerationes et pdas, quo p hias suas iusle, siue iniuste facte fu
erant, p suos uicarios et rectores a billo die in q[uo] decretum tale a bille fem
fuit, usq[ue] ad decem dies emendarent, et reintegrari facerent, et de illis
pignerationib[us], quo a billo die in antea facte essent, directum p suos
sagiones facerent, et acciperent, et q[uo]d directum a b illis sagionib[us] peterent, et
ipsi sagiones ad directum eos applicare nouerint illi sagiones totam
illam calumpniam de suo ppo componerent, et eo formarent. statuerunt
et, ut q[uo]d a billo die sine sagione pignerarent, pignerationem totam duplicarent,
et lx solidos p[ar]erent. et q[uo]d sagionem petierit, si censu, et hoc
defuit ita inuestitus fuit, ut suum directum habere possit, sagio ad pigne
randum ei detur. si u[er]o instabilis et censu omnino uacuus fuit, fidatore
habuit, et si fidatorem habere negauerit, illa pignera in uicaria usq[ue]
ad nouem dies ponant, et ut unus q[uo]q[ue] directum suum plenarie consequat
addiderunt et ut mercatores p hias suas non pignerarent, in debitores
aut fidiatores ex p[ar]erent, et q[uo]d alit faceret, illa pignera dupplarent, et lx
solidos p[ar]erent, ad hec unanimit sancxerunt, ut si quis super rationem cogni
tum et comodum in cosa alicuius hominis cum suo p[ar]ri festatus
fuit, aut directum de eo faciat, aut de illa calumpnia calumpniant
respondeat, et si uillanus fuit, uicinos suos ad eum capiendum festinant
conuocet, et si uillanum illum habuerint suspectum, ipse uillanus sede
illa suspitione iuxta p[ro]borum uirorum iudicium purget, et si aliquis mi
litis filius, alterius militis casam cum furto, et rapina intrauit, dum de

capiunt, pars militū suos gubernatores a bello discessit, alii pars captiuata, et compostellam adducta, sic prefatus maximus, et compostellani accepta tanta uictoria cum magno et exultatione et gaudio redierunt ad ppria, et unicuiq; istorū, q̄ sua erant, dño compostel lano iubente. reddita, et confirmata sunt; ipse aut compostellanus sa ti uictoria uehementi congaudens. e. tum q̄ miseris institutoribus q̄ sua amiserant, multum condolebat, tum ppt justitiam, quę nuperrime ju rata fuit, et tam cito uiolata erat.

De acquisitio castri de Faro.

Eodem tempore, quo supra descriptum bellum gestum est, comes R. petri filij comitis, et domine maioris comitisse filius, castrum, quod faros nuncupatur, beti jacobi apli ecclie in dei obsequium, et suorum ex cessuum remissionem, domini compostellani exortatione, monitione et predicatione cum totis suis appendentijs constituit, eo tn tenore, et conditione, ut castrum illud in sua uita, quasi pprio debito ab ipso archi epo obtineret, in morte aut sua ipsum castrum liberum, et solutu ip sius apli ecclesie, ppetuo possidendum et habendum relinqueret. ad hoc adiecit et, ut si legitimum filium habere non posset, aliud castrum, quod zoelunca nuncupatur, eius ecclie, et eius archiepo semita possidendum, et habendum conferret, et de huiusmodi donatiuo priuilegium fieri iussit, quod roboris firmitudine munitum et confirmatu in alta re beti jacobi apli pręsente dño compostellano, et alijs multis ex canonicali conuentu, in testimonium suę donationis ppria manu obtulit. uicarium q̄q suum, q illud castrum tum temporis sub sua cura te nebat, hominium, et fidelitatem ipso casro facere compulit.

Visitatio monasterij sancti Pelagij de Ante altaria

Inter cętera honesta, atq laudabilia, quę dominus compostellanus in tempore sui archiepatus prudenter et sagaciter constituit, constituta q confirmauit, unum quod fecit, unde meus animus eum diuine disponentis sapientie placere non ambigit, monasterium et enim sui petit deuote ad stantia, mortuum deo, et uiuens mundo, a pueri, et nouimi uita, quam ducebat, ad honestam, et regularem uitam suę solertię acumine, et ingenij sedulitate conuertit. erat n. abbas p. nomine in illo monas terio erat, q dum adhuc iuuenis sub monachali habitu, et tri benedicti regu la satis ptus, et industrius fuit, et quę p bonam continentiam, quę ei in esse uidebatur, ad abbatię dignitatem conuentu uolente, et consu lente promotus fuit. adepto aut abbatię honore, nequam, et incompositus effectus est, fuit n. auarus bonis, mereticis largus, ingluuiosus, et adeo luxuriosus, ut filios et filias in monachali habitu, et abbatiali dignitate genuerat, suę monasterij, unde conuentus honeste uiuen

et sustentari debebat, qui tironis p̃ quam laude, et cõcubinis suis, p̃ earũ hactione dispẽgabat. cuius requisita cum dño compostellane nonnullorum ad latus esset compta, eius animã damnationis, et p̃dictam non modicum cõtinebant eum publicẽ, et priuatim, et p̃ se, et p̃ alias, et in generali capitulo usq̃ septies castigauit, et monuit, ut uitam suam tam fœdam, et tam infam̃ in melius mutaret, et emendaret. ille aũt quod dñs compostellanus exigebat, uerbo semp̃ promittebat, et nichil ad effectum ducebat. unde compostellanus cum omnino inconuertibilem, et intractabilem esse uideret, ex hinc uehemẽt dolens, generale capitulum in illo monasterio tenuit, in q̃ nimirũ capitulo cum p̃fatus abbas a legitimis, et idoneis testibꝫ publicẽ ẽet accusatus, et septuaginta concubinas habuisse conuictus, dñs compostellanus eum a dignitate abbatie, et ordine ipso se ipsum damnante, et indignum iudicante, priuauit, et p̃stimonium ei in honore ipsius abbatie, adnãta ei ecclia uille tribui p̃cepit. q̃ facto aliam monachum iuuenem pbum, et honestis et bonis testimonij uirum R. nomine, uniuerso conuentu laudante, et uolente eligi p̃cepit, et electum iurare coegit, ut ordinem monasticum, et ipsi benedicti regulam p̃modulo suę possibilitatis obseruaret, et monachos sibi subditos p̃ut melius posset obseruare faceret. deinde ipsos monachos ipsi electo fidelitatem, et obedientiam in sua manu iurare compulit, et q̃ nunq̃m peculiaria haberent, aut in regulares pileos, et in suis capitibꝫ solito more differrent. et tales, quales regulares monachos decet, deinceps ipsum electum in abbatem ante altare bti jacobi ap̃li consecrauit, et consecrato fidelitatem et obedientiam, p̃ ut ordo rationis exigit, sibimet iurare sup altare bti jacobi ap̃li fecit. sic dñs compostellanus p̃uas p̃fati monasterij consuetudines, et damnabiles enormitates extirpauit, et regularitatem, atq̃ morum honestatem in eodem seminauit.

Defuncto bone recordationis papa honorio duę electiones in romana ecclia facte sunt. una catholica et canonica, et alia uiolenta, et scismatica, et q̃ dñs compostellanus ipsius ignorabat, quis electorum eẽt catholicus, et canonice electus, nuntios suos, p. silconis capellanum, et cardinalem, et q̃ petrum et cardinalem ad curiam direxit, de p̃fatis electionibꝫ q̃ esset catholica inq̃situros, et illi eidem nuntij dñi papa innocentio uisitato, et salutato, cuius bona et justa fuit electio ad ppria reuertentes, p̃sentia scripta ad dñm compostellanum attulerunt, et eum ex p̃te ipsius papę benigne salutauerunt. ipse aũt letatus fecit dñs compostellanus, qa uolebat scire, q̃s electorum eẽt catholicus, ut eius parti faueret, et debitam ei obedientiam exhiberet. Innocentius epũs seruus seruorum dei, ven̄ fri. p. archiepo. salt. et apl̃icam benedictionem. fr̃s fr̃i n̄ri. compostellanus archiepũs q̃ut aduersum te conquerutur, q̃ uillas bti jacobi, quas ab eo in beneficium susceperis, eo

[illegible] et absq; molestia alicuius debeat, quodq; presentium debeat [illegible] repetitas, prolatam [illegible] publica [illegible] mandatum, qualinus illas, et alias bti Jacobi possessiones psalom. susceptas iam diu vom. fe. nia. rb. archiepo. absq; difficultate alicuius relictas, nre absentie [illegible] uos tranquillam [illegible] nre mandatum [illegible] et [illegible] bti Jacobi [illegible] antiquam consuetudinem absq; contradictione aliqua et [illegible]

Innocentius epus seruus seruorum dei, ven. fri. p. brachaensi archiepo, [illegible] Solet [illegible] fidelis memorie papa ho. p excessu, et [illegible] romanę ecclesię quę in consecratione olimp. epi commisera, ut [illegible] dnica, q [illegible] gibus ego sum pastor bonus, ad quam respondimus uenie res [illegible] fratrnitatem tuam p [illegible] scripta uocauit, tu nec uenisti, nec responsales, q cam tuam agerent, ad sedem [illegible] missit, et qi tantum excessum [illegible] non possum, in dubium, p [illegible] scripta mandando primum q [illegible] proxima [illegible] purificationem, sup his ad nam [illegible] uenias respondere paratus. Confirmatio regalis priuilegij facta per Papam

ne bona, vacante sedia, occupentur.

Innocentius epus seruus seruorum dei ven. fri. compostellano archiepo salt. et [illegible] benedictionem. [illegible] ecclia, quę ad morbum in spualibus [illegible] et macula, et scismate, in unitatis [illegible] splendore [illegible] in temporalibus nullis grauaminibus afficiat, nullius [illegible] phibeat, nihil debeat exhia exhinanium sustinę. expedit nre [illegible] ecclie in sui status [illegible] immobile psequeamur, libera, et immunis eb huiusmodi [illegible] ne [illegible] maneat [illegible] et in eam consuetudinem, q olim in compostellana [illegible] habebat ecclia, [illegible] pastoris mortem compostellani pontificis relictis [illegible] regios [illegible] usus, et huiusmodi pastore et p longa tempora compostellana uocabat ecclia, a [illegible] filio nro. Adefso rege dampnatam, et regalis dedit authoritate cassatem esse [illegible] quibus aut constitutum est ut [illegible] epo in ipsa ecclia non [illegible] sed libera fiat electio, laudamus, et authoritate apca confirmamus. [illegible] enue dum non [illegible]

iniquam

vacabat

Innocentius epus seruus seruorum dei ven. fri. compostellano archiepo salutem et apcam benedictionem. [illegible] et obedientia filio debito, et sancte romane ecclesie, a fundate sue [illegible] et exemptis eb [illegible] diocesana tua transmissis, dilectioni tue gratum [illegible] nos in [illegible] personam tuam, [illegible] in dno charitate amplectimur, et p. reuerentia bti Jacobi apli, et amore tui, libenter compostellanam ecclam honoramus, postulationes sigillatim tuas, p nuntios et archidiaconum, et [illegible] eb [illegible] exposuisti p tempora nouitatis nre, exaudiuimus, et ubi scriptum

apiis fuis, ac alia scripta direxim, ꝓfatum au. ꝓ plenu sug eccle capellanu
q ꝓ aliqbus ad ꝓmotu ecclie, suoq; seruitia, q̃ulimum habonauit. fin
talibq; attentius comendamy. Datum iaenice iii nonas agti
Priuilegium de cōsecratione patrie.
Innocatius epc̃ seruus seruoꝝ dei venerabilib; fratib; archiepis, epis, p hys
pania constitutis salutē et aplicam benedictionē. Reges, principes, reliq; de
fideles, ꝓ peccatoꝝ suoꝝ remissione, et animarum salute, bñ facere
uolauerunt; et ut absq; molestia soluerent, annuatim statuerunt; uos q
principes ipsius beneficij existetis, ꝓmptati uñ ꝓsentia scripta mādamy,
quatim ad ꝓfata uota soluenda, nullum impedim faciatis, sed
ub libere, et absq; molestatione alq̃ soluant, sm antiquam consue
tudinem ꝓmittatis. Dat iaenue iii non Augti.

Intrusio Anacleti in papam.

post obitum bē memorie pape hōnij maxa dissensio de substitutione alt
ꝓ in romana ciuitate exorta e. cum n. maior et melior pars cleri, atq;
populi in unum uenissent et quendam sū angli diaconum cardinalē
honestum, et ꝓbati testimonij uirum, et bonum ēlectum, nomine ḡnīa
communi assensu, et unanimi uolione in papam elegissent; ḡdam scis
maticus ꝑbr et cardinal, petri leonis filius, portuensem epm saltem
et alios scismaticos, tam ēlectos q̃ electores, ꝓ potentiam, et no bñ fatuam
suam, et patrum pecuniq; abundantiam, s̄ astutiis et assotiauit, quoꝝ
fauore et beniuolentia data et ꝓmissa pecunia acqsitis, se abeis in
papam eligi fecit, q ydolum formatum, ꝓfatum ēlectum arcuitate rece
pit, et in sede apca, quasi papa romanus, et q̃. plane ꝓuāle, dñm cōpo
stellanū fauorem, et beniuolentiam ad retinendum patrimonium sce sibi
necessariam, et p se et p eius consilium et potentiam, alias hyspa
niarum epos ad sui fauorem acqsiuit, huius modi litteras dep catha
ad eum ꝓpinquos nuntias, non segnes, neq; aliq̃ legatione ꝓmonitꝰ, de
cernens compostellanus aūs, eum scismaticum, et non canonice ele
ctum sciens, litteras eius omnino uilipendit, nec uisis ipsis litteris, a tra
mite ueritatis deuiare uoluit.

et ecce libas, quas dño cōpostellano supdcā de cā direxit

Anacletus epc̃ seruus seruoꝝ dei van. fri compostellano archiepo sal
et ap. bēn. communem mrem sanctam romanam eccl̃am, ꝑcipuis semp
studijs adiuuisti, et predecessoribus nris in suprema necessitate subue
nire attentius curasti. uñ dns et nubilem ñr. sancte recordationis
papa paschalis et alij past cum romani pontifices fraternitatem tuam p̃
teris dilexerunt, et preclaris ḡrum actionib adornarunt, nos q̃ et
meritorum tuorum uiamores, et uetustis amicitijs, q̃ cum genitore meo
ng memorie petro leonis specialiter habuisti, attentius recordantes, post

post apostolorum petri et pauli eccl̃am, principalius diligere, ac pestante dño
eupimus honorare. tua itaq; sollicitudo, more solito, ꝛ nr̃i ad bti
iacobi seruitium accingatur, et in ingressa electione, a.a. fidei constan
tia pseuerans, romanam eccl̃am amplius p nobis diligere studeat, et ppen
sius adiuuare. pono ad fin̄i tatem huiꝰ litteras misimus, actionē ordinis
nr̃i, et ppetrati a falsis filiis scandali continentes. rogamus q̄ ut earum
omnibus, qui in partibꝰ hiis sunt, publice legi facias, et ad partes alias
dirigas, hanc subendas. nuntios ingressa tuę fin̄i tatis, usq; ad nos dirige
re nullatenus differas. dat̃ rome apud sanctum petrum iii idus apil.

Has alias litteras de sue electionis actione eidem com
postellano direxit, ut p hȳ spanias destinaret eas legēdo

Vniuersus romanę urbis clerus et populus, compostellano archiepo. et
omnibus fidelibus, ad quos cunq; litere iste pueneriint salutem in dño, et
spem fidei, et int̃lligi. de obitu bone memorie pape honorii, q̄ ad uos fama
referente pueneriit, nr̃i tñ aliquo mentiente fallamur, et ne p certis dubia
recipere cogamur, seu quę post eius obitum in urbe contingerent, sicut uidim
et audiuim, dilectionē uę litteris duximus intimandum, ego tante sigde
fallaci iam dicto papa cum de eius morte magis q̄ de salute speiare possem, quo
rundam consilio ad monasterium sancti gregorii delatus. e. cum q̄ sermo- lateranī
nem ex hinc infinitatis fendere uideretur, communi cardinaliū, et ceteroꝝ
consilio statutum. e. ut si urbs multis erat odijs, et inimicis scissa, et cti inimicijs
corum omnium romanorum corda plurima erant amaritudine conturbata,
de substituendo si ille deficeret, romano debemus pontifice cogitare, quod
quidam consilium applaudentes assuebant iuxta sentam canonum, uiuente
romano pontifice, et eo de monte non sepulto, non debe. d. succedentis elec
tione tractare, cui sentę ego fim̄ pars necessitatem temporis, urbis odia, par
tium studia, ecclie discrimina pretendentes resultarent, dicentes oportē
p necessitate, et tempore cautiones temperari. tñ post hęc et alia subdis
tilo anathemate stabilitum. e. ab omnibꝰ ut in sepulto ppe multa de psona ali
cuius electione mentis penitus haberetur, sane die altera cum rumo
res multi, et diuersę hominum opiniones in urbe enormiter ebullirēt, cucur
rit pls ppls, estimans papā l. iam mortuum, l. tunc mori. conuenimus nos
in secretario monasterij eiusdem, et tractare cepimus, quid super his agere
deberemus, uisum demū fuit omnibꝰ. e. ut psonę octo eligerentur, quę
de electione tractarent, et sequentis deberent pontificis psonā eligere, illa tñ
q̄ si inter se de p.sona concordi conuenire non possent, aliqui de filiis adhi
berentur, q̄ eos deberent in psonam pręstante dño concordare, de loco q̄q
in quo fieri deberet electio, est dubius disceptatū. post multa itaq; intimos
colloquium. e. ut conuocatis filiis omnibꝰ, ad scm̄ Adrianū deberem cum elec

N

electionib⁹ conuenire, si municiones que iuxta ipsam eccl̃am sunt, in potestate cardinalium recidentiu missi sunt hinc duo de cardinalib⁹, qui p̃dictas municiones recipiant. Qz cum eas iam pgmanib⁹ haberent, a q̃bus dã epis qui dextra immo utroq; genu claudicantes in partem aliam tendebant, inhibitum e. quod utiq; fis nr̃i male mentis esse indultum attendentes, pars maior et sanior ad gregalicium monasterium non sunt amplius

quarta feria

recliue. obeunte itaq; papa, quanta fr̃i p̃ datos cineres crebris occasu, hostia omnia clausa s. et nullus cardinalium, extra eum in hac pmissus. mane facto in gregalicio secretario quatuor epi, quib⁹ nulla, l. minima e in electione potestas, et cardinales rarissimi conuenerunt, ibiq; utrum sub anathe mate statutum e. ut n̄ pius honorifice sepulto, et filio ceteris, max illis qui ad hoc electi erant, undiq; conuocatis, nullus sermo de electione fieret. et cum papam adhuc uiuere gregalicarent subito p laicorum manus mortuus miserabili deserta non deportitur feretrum, nec ulla ei obsequia funis, sz recto gradu sicut uilissima bestia in claustrum traditur, et in uilissimu sepulchrum immergitur. sic q; non coopto corpore, contempto iuramento, et anathemate, aymirici quondam cancellarij dolis et astutijs delniati cum nimia festinantia, sic inr̃ se condixerant, fraudulenter conuenunt, non conuocatis neq; interrogatis filio contradicente cardinali sancte susanne, p. pisano q tũ aderat, sensu sic scripturum e. colligentes, ad abstrue alium in tenebris, et male dictionis titulum

diaconi sancti

eligere uolentes diconu scũgli s in simulachrum, et in idolum seu temerario fabricarunt, et q nimirum a seculo non e. auditum, et inauditum e. horribile, quorundam laicorum paucitas subito de sepulchro abbatiae tum mortuum papam an phasmatum idolum assepe nominato monasterio sancte q̃ q̃ fugiens lateranũ deduxit, ita ut in basilicam saluatoris, mortuus et uiuus simul inhaberet, ibiq; corpore pontificis non sepulto, immo in uilis hemuli angustia sine coopimento et obsequio male dispositi, fabricatum idolum ad palatia miserima festinatione deduxit, ibiq; sps erroris tãdiu latuit, donec leo frangipane cum filio eius ottone, et hac cencio, facta fidelitate ad unitatem, et obedientiam romane eccl̃e ad seruitium dñi p̃ri nr̃i redijt, deo aut gras, q infestos illos q ex tunc in urbe apparere ausi non sunt, sz in pa hactenus miserime latitant. ceterum exceptis quing⁹ suum papam habere uolentib⁹, pniores cardinales cum reliquis cardinalib⁹, ad quos cum clero romano pontificis spectat electio, diacones cum subdiaconib⁹, et cunctis eccl̃e romane ordinib⁹, archipbr̃, abbates, cum omni romane urbis clero et populo, q ap̃ sanctum marchum conuenerant, obitu pape expectantes, ut eum sicuti mos e antiquum iuxta romani ordinis normam, honorifice sepelirent, audito q papa Honorius iam ẽet mortuus et sepultus deliberato consilio expetente populo, cum honoratoru consensu, pari et coi uoto dñm

pchum, filium petri leonis, cardinalem ꝑbum sibi calicati in papam Anacletū
jngstante dño unanimiter, concorditer, ac feliciter elegerunt, et ad bti petri apli
basilicam in hymnis et laudibꝫ, sicut consuetudo ecclesiastica ꝑcipit, ꝑsonaliter
duxerunt. atqꝫ in sacratissima sedis cathedram imponentes, secunda die xi
uenerabilis senex p. portuensis epc̃s, et solitus diuersarum regionum epi, eum
in romanum pontificem ad altare bti petri celeberrime consecrarunt, unde
sm antiquam romani ordinis normam, coronata ecclia, gaudia, lꝫtitia fuit incle
ta, exultatio in populo, miseris et oppressis dulce solamen, hunc itaqꝫ papam
canonice electum, regulariter susceptum, ecclia romana cognoscit, adimmes
cit, alium ꝓsus nō habet, et abdicato adhuc universitatis nostrum ee nolum
ip̃e dñs ni papa Anacletus cum fratribus nris p. portuen. epo, et alijs vicinarum
ciuitatum epis, nec non cardinalibꝫ, et universo clero romano in unum sedulus
conuocantes, illos quondam fris, qui auditum a nobis in romana ecclesia scā
dalum commiserunt, p honestas laicorum, et clericorum nobilium ꝑsonas, ad
matris ecclesiastici gremium, et fratrem unitatem, quantum uocaui, uenire illa incon illi
clis sui ꝓpositi, abstinato diu ꝑdurantes, non solum nra, et ecclie monita
contempserunt, sz ad scisma iam, et ad enormis dissensionem, quod hereticū
e. ꝓcessisse dinoscitur, p̃unde nos coadunato fratrum nostrorum epōrum cardinalium cū
omnibꝫ palatij ordinibꝫ, abbatum quoqꝫ omnium, et plebis qui rome sunt
cum archipbris, et cuncto clero, conuentu plenario, laudantibꝫ universis in
eosdem scismaticos, excommunicationis sententiam, spe sancti judicio ꝓmul
gauimus, monemus igitur uos, et stringimus bti petri filios et fideles exhortamur
ut eos tanqꝫ scismaticos, et excōmunicatos omnis deuitantes, quod a nb
et ab ecclia factum e. ratum habe, ac ingstante dño unanimiter seruare cure
tis, hi aūt

portugalensis infans, comitis filius nomine A. acquisita portugalensi
patria, et fernando petride, petri comitis filio, qui relicta sua legitima uxo
re, cum matre ipsius infantis regina tarasia tum temporis adulteraba
batur, et toti illi terre principabatur ablata, magnam dissensionem, et
magnam guerram cum rege A. raimundi comitis, et dnę reginę v. filio ha
buit. ipse etenim infans uitio superbię elatus, regis dictationi subjici uoluit. noluit
sz adepto honore contra eum arrogantiam firmauit. cumqꝫ rex in campanis, et
castellanis partibus, diuersis negotijs detentus, utpote contra sarracenos
sem regē, et comitem barcinonensem p. gundisaluum, q̃ cum matre ipsius regis
adulterium concubuerat, et ex ipsa regina adulterinos filios, et filias ge
nuerat pugnaturus, in galliciam uenire negret, ut eum expugnare dño
compostellano, consulibꝫ, principibꝫ, et cęteris terre potestatibꝫ p̃nuntios
suos mandauit, ut ei obuiam irent, et eum quibuscunqꝫ modis possent, im
pugnarent. comites q̃ et principes, et alię potestates regali edicto obtem

peranses, congregatis suis exercitibꝫ contra eum pfecti sunt, nec hi contra eum quorundam fraudolentia prohibente pugnauerunt. compostellanus u grauí infirmitate tum temporis laborans, in illam expeditionẽ ire non potuit. maiorinos q suo, et uniuersis militibꝫ suis pcep, ut cum comitibꝫ, et alijs principibꝫ in auxilium regis uenit. compostellanos quoꝫ ciues, et ex sua pte, et ex parte regis rogauit, et rogando pcepit, ut in illam expeditionẽ pficiscerentur, illi aũt rebelles extiterunt, nec eius, nec regis mandato obedire uoluerunt, unde rex non modicum in eos commotus e. et ualde inde reuersa sunt at illa expeditione, rex nuntios suos p dnũ compostellano et p comitibꝫ, et ꝯteris terre potestatibꝫ direxit, et eos ad se, ad legionẽsẽ ciuitatem conuocauit, ubi de statu regni, et terrarũ pacificatione cum eis ageret. compostellanus q uisis nuntijs regis, quę suo itineri necessaria nouerat incunebanti apparauit, et illis apparatis uiam suam cum maioribus suę ecclę psonis arripuit. cumꝫ legionẽ appropinquasset, rex de eius aduentu certificatus cum magno potestatum comitatu obuiam ei exiuit, et cum gaudentẽ et honorifice recepit. dom u. Alias legionensis epus, qui canonicus et cardinalis ecclę sti jacobi fuit, magnam ei honorificentiam exhibuit, et conuocato clero a toto populo, cum cum magna pcessione susceptus facta aut pcessione palatia sua ei euacuauit, et habitanda quandiu ibi cum rege moraretur, illi tradidit. postea die dnica compostellanus summo mane surrexit, et palatium regis cum magno clericum et militum comitatu adiuit, cumꝫ in presentia regis uenisset, ex aliquantulum commotus aut ille, pat uenerande ego debeo ad uos ire, et uestrum palatium uisitare, et uos uenire ad me, nunꝫ amplius ad palatium meum ueniatis, quandiu hic moratus fuero. ego n. ad uestrum palatium quotidie ibo, uos alloquar, et uestra aut secreta usuum, et quelle uos omnia dispositurus. ego n. uestram psonam debeo honorare, et amare, q meus pat et spualis estis, et me in fonte bpstimatis regenerastis, in regem unxistis, armis militaribꝫ decorastis, et multiplicia beneficia uestra sponte in nra ecclia m contulistis dns compostellanus audita regali uoluntate ad palatium regis nunqm ibat, sz rex cum comitibꝫ et potestatibꝫ ad palatium eius quotidie ueniebat ibi rex cum dno compostellano, et cum comitibꝫ, et alijs potestatibꝫ de suis negotijs, et de pacificatione terrarũ publice egit, et uniuersis q aderant firmiter pcepit, ut unusquisqꝫ iustitiam in suo honore teneret, et exerceret, ne ue pauperes, aut ecclias alicui m opprimeret, aut iniuriaret, quod si illud facto presumeret, n. qui iuuis esset, nec in honore suo permaneret, sz sicut pater ipsum honorẽ irrecupabiliter amitteret. hoc aũt edictum exijt a rege dno compostellano seorsum laudante, et consulente. compostellani quoꝫ burgenses, q. cum archiepo uenerant, in racionem regis, quam pro ne

reuersus autem ab illa expeditione

negligentiam pfate expeditionis incurrerant, consilio et rogatu ipsius archiepi promisit trecentis marcis puri argenti sedauerunt. quarum centum dns com- promissis
postellanus eorum ciuium amore, burcenses v ducentas sedatiros ee. pmi burgenses
serunt. his ita depositis, et confirmatis archiepi cum gaudio et lgtitia, et regis amicitia reuocauit ad ppria, que gaudet, et honorifice sua suscepit eccla.
interea quidam miles nomine. g. petrudes, et quam castru in tria bti jacobi gdi ficauit, quendam ciuem compostellanu captioni mancipauit, et illo in castro captum tenuit, unde compostellani non modicum indignati ad id castrum diruendum, ire disposuerunt. compostellanus v audita sui ciuis captione uehementer iratus fuit, et maiorino suo, et uniuersis suis militibus, et compostellani ciuibus pcepit, ut assultum in illud castrum facerent, et pugnando omnino destruerent, et captum ciuem liberarent. illi aut illius pcepto obedientes, et castrum obsidentes fam dii expugnauerunt, donec illud bel lando ceperunt, quod cum ceppissent lapidem sup lapidem in eo non reli querunt. unde tota ita lgrata fuit, et quam acriones dei eius nra huete diuinq omnipotentis retulit, ex illo in castro multa detrimenta, et mul famosa terre adiacenti quotidie inferunt, et pauperes in circuita commo rantes intolerabiliter opprimebantur.

iuxta humani deliberationem arbitrium uisum e illi q ueritatem mendacio arbitrij
fulciri uoluit, innocentium romanum pontificem post obitu papy honorij ca
nonica electione subrogatum fuisse, aliu v antipapam p. leonis filium, ambi
tionis, et inuidie stimulo agitatum, p uiolentiam suorum q plures raditores et ditiores
in urbe manebant, iustitie normam penitus negligentem, non honoris q
quietis cathedram arripuisse. q facto dominus innocentius malignantium
furori resistere non ualens, uniuersa fere comitante curia genuam nau
gio uenit. ibiq primu compostellani archiepi muniq benedictionem spontane
am. s. x marcas puri argenti differentes ei cum gaudio occurrerunt, quos ho
norifice susceptos eorum petitionibq benignam aurem accommodans iocunde remisit
misit. post aliquantum v temporis fluente sibi locuico, francorum regem uisis
et archiepis, et epis francie seruitio eius et obedientie deuotis, contigit eu
gallicanum partes intrasse, ubi sedo dns compostellanq p negotijs ecclesie suq
legatos ad eum destinare curauit. decurso aut cuiusdam spatij curriculo nu
tijs ad ppria redire uolentibus dns innocentius compostellano, tanq specialis
filio, et familiari aplice sedis amico statum suu, et totius curie pgrentis
literis intimare uoluit. brachariensi et archiepo, sup cuius injuria dns co
postellanq conquestus fuat literis suis, responsuru uocauit.

Has literas misit dns innocentius copostell archiepo.

Innocentius epus seruus seruorum dei, uen fri d. compostellano archiepo sal
et aplicam benedict. pgdecessores nri aplici uiri romani pontifices psona tua

et compostellanã ẽcclã, deuotam tbi petri, sẽq; qz romanq ecclq filiam dilexim et nos ipsam uestigijs nichilominus uolum̃ insistere; ac preces tuas in his q̃ possum et debemq admittere, statum q ecclq et nostrum t̃ tanq̃ catholico uiro, et familiari ap̃licq sẽdis amico diuiñ inclmandũ. celebrato itaq; solem pniũ ap̃ clarum montem p̃tis tbi martini octauis concilio. rs filius nr lo doulcus francorum rex ap̃ sanctum benedictum sup ligum nb lq fanũ occurrit et inde usq; adcuilatẽ stmeliensẽ, nos aũ iocundo deuex̃. post modũ v illustris rex anglorũ hen. ap̃ cannotum, pnsentiam suam humilit nb exhibuit, et suum consilium et aux̃m ad ecclq deliberationẽ pmittens, nb et fidi nris de bonis suis sollatia ministrauit. pactũ itaq; cum p̃fatis regibus, quq ad utilitatem dei spectare cognouim̃, leodum pperam̃. ibi n. gloriosus filius m. loth. romanorum rex de pace ecclq, et salute regni, cũ archiepis, epis, et principibus suis nobiscum disposuit phactare. bia charensi aũt archiepo, q fixa anb hã purificatione t. sẽq v., nec ad nos uenit, nec responsales misit, pximam tbi lucq festiuitatẽ, inducias dedim, communes v filios nros, p pbrm̃ ecclesiq tbi jacobi capellanũ, q jho none campastellanq ecclq plurimum laborauit, et c. eiusdem ecclq canonicum, tua fmitas p reuerentia tbi petri, et nra hãt cõmdatos. dat̃ catalaun. xiiij kls marty.

bnacharensi archiepo.

Innocẽtius epis seruus seruorum dei venãbilibus fris p. bnacharensi archiepo sal, et ap̃, benã. p excessu et contemptu sẽq romanq ecclq, qm in consecratione collimbriensis epi commisseras, fmitate tua p ap̃lica scripta nos p̃cepisse meminim̃, ut octaua tbe maiq purificationis, ad nram ueniret p̃sentiam rasponsurus, tu v. pecora ponis more papq ho. tam a nob, qz a pdecessore nro, felicis memoriq papq ho. euocatis, nec uenisti, nec aliquos ad nos, qui cam tuam ageret, transmisisti, p repetitas q litteras tibi mandando pcepim̃, quatinus. pxima tbi lucq festiuitatẽ, nro conspectui repsentes, de tantis excessibus respondere paratus. dat̃ catalaun. xiiij kls marty.

cluniacensium

eidem v. temp. s. iherlimitanq patriarcha, totusq; dnici sepulchri conuentus. p. p. cluniacẽ suum abbas, et scã eiusdem loci congregatio compostellano archiepo p beneficijs sibi iocundo et charitatiue ao sepe collatis, gras referentes, pnsentia scripta delegauerunt.

S. dei gra ierlimitanq patriarcha, totusq; dnici sepulchri canonicorum conuentus. d. eiusdem gra archiepo de sco jacobo fi, et amico suo sal, et ap̃l. benedictionẽ.

Paternitatis uram emeritas laudes et gras exsolum̃, de subuentione of

benefitio uño nb cantatue sepius collocato, sz et nunc pietatem uiag essla
gitam, quatinus huius pgsentiu latoꝝ aymerico fri et concanonico uño
uiscera clemenciꝫ uiꝫ aperiamus fris, eumqꝫ eum suis quandu ꝺ uos fu
erit, honorifice suscipiatis, illud n. p dubio sciatis, qꝺ quod aubbis huic
frem exigimus, ubꝫ et uiis, si opus fuit, rependemus, item rogam ut
ei eccliam denogueres, quꝫ in uia diocesi est cum omnibꝫ appendentiis
suis, nec non et elemosinas, quꝫ in affinitate nia uobis largiuntur
et salua reuerentia subtrahatis, atqꝫ eum maioribꝫ uiis, tam clicis
qꝫ laicis eum commendetis, uas p nb q ub oram orate.

Cluniacenses

Reuerendissimo pño d. compostellano archiepo fr p. cluniacensi ab
bas sal, et spuales ben. non put debemus, sed put possum iterum ac
sepe uiam reuerentiam salutantes, gras agim tante dulcedini, ta
feruentissimꝫ, tam p seuerantissimꝫ dilectioni, qꝫ nos nia qꝫ fratres
sustentatis, et con nim, et totius congregationis nꝫ magꝫ ac magꝫ
quotidie, uti amoris desyderio inflammatis, itaqꝫ uti p omnia me
mores non ee. sciatis, rogantes, ut et uos nri, et fris nri memor nos
semp sitis in dño, et solitamꝫ nis, quꝫ circa uos s, benignitatem
impendere non desistatis.

His u quꝫ supra taxata sunt pactis dns papa innocentius lotharium
romanorum regem, eiusqꝫ optimates, de pace eccliꝫ et salute regni al
loquutus, leo ꝺium ire non distulit. celebrato itaqꝫ solempni ibidem
colloqo p tractatus, et illi quꝫ ad utilitatem eccliꝫ et honorem dei spec
tare cognouit, cfam in galliam reuersus e. Hito deinde cum fris suis
cardinalibꝫ, epis cui consilio p unitate eccliꝫ seruanda, et scismate
resecando, generale concilium remis celebrandum indux, quapplꝫ indixit
dam romanꝫ eccliꝫ subdcm. c. note, qꝫ archiepos, epos, et abbates
ad totam conuentus celebrationem uocaret, delatte suo in hyspania
transmitte curauit. p quem dno compostellano tanꝫ catholico, et pru
denti uiro pgsentia scripta iterum mandauit, quia u indecens erat
romanꝫ eccliꝫ legatum, a tanti nominis uiro immune discedere dns
compostellanꝫ decem puri argenti marchas ipsi abeunti p expesis
charitatiue contulit. necessitates aut multiplices dni papꝫ consy
derans, eiusqꝫ angustijs oportune subuenire desyderans p supradm
legatum xx marcharum solami illi liberalit exhibuit.

Hec sunt literꝫ dni papꝫ ad compostell.

Innocentius epus seruus seruorum dei ven fri d. compostellano archiepo
sal, et ap ben. p unitate eccliꝫ conseruanda, et scismate, quod nuper

in sancta dei pulsauit eccla resecando, utile duxim consilio fim mor epom, et cardinalium, proxima bti luce festiuitate remis pgstante dño consilii eglebare. ideo fis, et filios nros, archiepos, epos, abbates, et alios religiosos, ac sapientes uiros, Alamanie, lothaungie, hantie, normanie, anglie, et hyspanie conuocare decreuim. p pgsentia q scripta et kanssimum filium nim. 6. sancte romane eccle subdiconum finitatie mandando pcipim, quatenus omni occasione remota, pgfato ho ad nram pgsentiam ueniat, ut suo, et aliorum fim niorum fieri consilio, ualeamus, et errata corrigere, et quę ad honorem dei statuenda fuerit suffraganea ipsius quę stabilire. pgdem v. filiu nim 6. quę paterne affectionis brachijs amplexam, i quę speciali diligim, attentis commendam, rogantes ut eum p reuerentia bti petri, et charitate nra benigne recipias, et honeste ptractes. dat beluaci xuii ks iunij

De Cancellario.

Rmo pat. d. compostellano archiepo, A. sce romane eccle diacon, cardinali, et cancellario sal, et dilectione. p sonam uram sicut a retro tempo ribus pure dileximus, sincera charitate diligim, et ad honore compostellane eccle et uram libenti animo intendem, huius uram charitatis fiducia inducti, charissimu nim 6. sancte romane eccle subdiac, quem dns papa p bti petri seruitio duxit, ad partes hyspanie delegandu, uris benignitati attentis commendam. ipsi namq uram benuolentia exhibendo mistorum, q sunt in curia seruitium habere poteritis.

De cardinali huchio liter.

Rmo et in oblimum dlco fri. d. compostellano archiepo hub. sce romane eccle pbr, cardinali sal, et dilectione. ad exortandam finitatem tuam tanto securiores, quanto tiam psonam arcionis charitatis brachijs amplexam. Rmm uram neporem nim, pgsentiu latorem. 6. sancte romane ecclę subdiaconum, quem dns papa de sua honestate confisus tanq familiarem ad partes hyspanie de latere suo transmittit, dilectioni uram attentius commendam, rogantes et eo in qui. e. int nos charitatis amore firmi obsecrantes, ut etim benigne tractetis, et honoretis, et quatinus nos diligatis, in ipso ut pgsumendo loquar, efficaci ostendatis. quic quid. n. honoris, et benuolentie erga eum exhibueritis, tanq nbis faciatis gratum habebim, et ipse ub. et eccle uram qm ibi charus habetur, bene poterit langiente dno deseruire.

Post obitum bone memorie regis A. dno d. archiepo compostellano sedi cathenam obtinente, sic in pcedenti uolumine scripsim, uiolenta sarracenorum many. gallicie fines piratico nauigio inuadere capit, et p ianuenses ligonis stadium non mediocriter labefactare annuatim consueuit. tanq afflictioni pdictus pr misertus condolens, pitos artifices non paruo pretio conduxit, et duas in re uelocitatis naues nimio labore et magno

mira

decumig detimento, apparare non distulit. quib⁹ diligenter instructis, & arionū hum
libas, uiribꝫ, animis ꝙ receptis illos frequentes hostium impetus uiriliter depu
lit, eosꝙ sepius impugnatione ꝓficiter expugnauit. post longum v̄ temporis
spatium, tum hostium in cuia; tum lignorum corruptione, nauib⁹ dissolutis
hostib⁹, furor eius insurgens, et peiora ponibus addens, & anum populū, tū
jacobi seruitio deuotum, nauali bello inquietare non destitit; partes nā
ꝙ maritimas fundus incursib⁹ aggrediens, uiros, ac fœminas, uniuersaꝫ
bonum sba direpta, partim occisionē hadebat, partim captiuitati mancipabat, fœminas quoꝙ tam uirgines, quam nuptas libidine stimulante
rapuit maculabat. uñ prefati uiri prudentiam, tantam inimicorū rabiem
auertē cupiens, iuuenem quendam, qui in construendis nauib⁹, cæteris ex
cellentior, tum temporis habebatur, a hispanis diuersarum regionum artifices, largo munere donatos arcessiuit, & nauem egregiam subtili artificio
compactam, excellenti pulchritudine pdictam, uentis, et fluctib⁹ aptā
cum omni diligentia pficere studuerunt. in cuius pfectissima apparatu dñs compostellanꝰ & marchas argenti purissimi p dilectione p̄ximorum, expendere non recusauit; multa tam et pciosa nauis instrumenta
gratis acquirere non cessauit. nauis itaq⁹ armis instructa bellatorib⁹, hostes fugauit, spolia diripuit, eorumꝙ regnum usq⁹ ad atlanticum
mare confidenter inuasit. innumera v̄ sarracenorum multitudine cap
tiuata, preciosis diuitijs, et auro purissimo mille .ℓ, septingentis mo
rabitinis, cæteraq⁹ magni pretij supellectile nauis honerata, incolumis ad portum p quam apli cum triumpho redyt. cum aūt ad partitionis regiam uentum.e. dño archiepo p decima parte, quam sm diuisionē
habitus erat, hedecim marchis argenti collatis sunt, quidam ꝑ nō
paui ponderis munera, q̄ tanti honestatis uirum decebant, pp̄ter so
cij sui honorificentiam, de communi oblata. Hausta fuere recepta.

Hec sunt litt⁹ bracharensi archiepo

Ven̄ dño d. compostellano eccl⁹ archiepo p. dei gra bracharensis eccl⁹ mi
nister, salt in xp̄o, et dilectionis affectum, quanto intimo dilectionis
affectu ueis diligim⁹, et comodum uru, honorem ꝙ amicorum augmenta
ri optam⁹, non sinit⁹ uobis explicare ualem⁹, cæterum si locus congruus, t.
temp⁹ congruum nob⁹ daretur, quod uerborum assertionē, semotis ambagib⁹ verbo tenus
in obsequio uro complacentie. qm̄ bracharensis archiepatus uota deuotio
nis dono d. p. ferdinandi, uiroꝙ canonica comisistis, nos satis diligim⁹ ac
iocundum, et summo opere laudam⁹. hoc pretermisso quoniam v. ugra
de hā ferdinandi memindis quondam in beneficium a nob⁹ susceptum, sum
taxato. p. cum cæteris uotis comendatis, an uos habere uelitis, quod inde
nob⁹ ursum fuit, uris literis nob⁹ remandate, quippe uota illa de hā ferdinādi

manûdiçi nunçq̃ habuit portugalensis epc̃s. val[illegible]
transacto interim parui temporis spatio p̃fata nauis piratica, quę uulgo galea dr̃, quam dn̄s archiepc̃s diligenti studio, et magno preçio constituit, et apparari fecit, shemus armata iuuenib⁹ ad poenas sarracenor⁹ expugnâdas remenso equore ppererunt. captiuata v̄ hostium multitudine, immenso auri pondere capto, sericis indumentis, cęteris q̃ nonparui pretij spolijs, uictôr ascensis cum triumpho, et gaudio ad solitum hyspanię portum Nacolumis redijt. facta aũt iuste, et regulariter p̃duisione, dn̄s archiepc̃s xx v marchasargẽti, et unum marcum magno pretio redimẽdum p̃ parte sua iuxta ęquitatis regulam habuit.

p̃ quintias.

Innocentius epc̃s seruus seruorum dei uenerabilib⁹ fratrib⁹ d. compostellan archiepo, A. legionensi, et p. lucęnsi, epc̃is sal⁹ et ap̃ca ben̄. inspectis fraternitatis uestrę litteris uehementiam, atq̃ inobedientiam illis ouetensis manifestę cognouimus, q̃ nimirum gr̃ã p̃cm peccô adicere minimè formidauit, et cõr̃ int̄dictã sn̄iam p̃mum p̃ legatos nros meum mandatum, et postmodum uestra auctoritate firmatam, epale officium celebrare tẽptauit, nos eum auctoritate epc̃ali excõicationi subicim⁹, et ut abeo tanq̃ ab excõicato abstineatis sollicitudini uestrę mandando precipim⁹ de cętero sup amore et reuerentia, quã erga scam̃ romanam eccl̃am, et nos ipsos gratis, mltimodas ub⁹ gras reflectentes, uestram experientiam p̃sentib⁹ litteris commonem⁹, quatinus ad ea quę bro petro expedire nouerit⁹, prensius intendatis, et p ipsis seruitio tanq̃ boni et deuoti filij efficaciũ laboretis, dat̄ pisis ix̄s martij.

litteras p̃ quintias.

Innocentius epc̃s seruus seruorũ dei, ven̄ fratrib⁹, archiepc̃is, epc̃is, et abbatibus p̃ yspaniã, gallęciam compostellanq̃ quintias constitutis, sal⁹ et ap̃ca ben̄. dilectionẽ uestram nolumus ignorare, q̃m in A. ouetensis eccl̃ę occupatorẽ pro quod contra phibitionẽ legatinã consecrationem suscepit, et p̃ suspensionem p̃ nuntium sedis ap̃licę in eum factam, et a nobis p̃ modum confirmatam, cęlebrare officium epale tentauit, excõicato fim̃ nr̃orum consilio excõicationis sn̄iam promulgauim⁹, ideo q̃ uestram p̃sentib⁹ litteris duximus cõmonendam, quatenus uos ab ipso tanq̃ ex excõicato sollicite custodiatis, et subiectas uias ut ab eodem pęnitentiam se obseruet, nr̃his moneatis. dat̄ pisis ix̄s martij.

d. dei grã compostell. sedis archiepc̃o uel ad regem. et aprurium hoc priuilegium impetrauit.

Regiam condecet magestatem ecclias dei defendere, munerib⁹ ditare, benefitijs ampliare, p̃sonarum dignitates reuerenter, quapp̃ ego Adefonsus dei grã hyspanię imperator, meorum antecessorũ consuetudinẽ nominatio nobilis sequutus, una cum coniuge mea regina dn̄a berengaria ub⁹ dño.

ecclasię bti jacobi archiepi, omnibꝫ qꝫ dñs, et senioribꝫ eiusdem ecclę canonicis tam
psentibꝫ qꝫ subsequentibꝫ ob reuerentiam gl̃iosissimi jacobi ap̃li, et remedio
aię mee, et parentum meorum, facio textum scripturę firmitatis. s. ut pso
nam̃ dignam reuerentiam, nemo temerarię impetendo decorare psumat. domos, et uillas, quibꝫ assidue moramini, nullas uiolare, aliquidue
diripere audeat, anniuersaria quoqꝫ canonicę uitę, et communes honores, si
quorum qꝫ pręstimonia nullus inuadere, aliquid inde auferre tentet, ꝫ hoc
aduersus archiepm̃ cam̃ iniurię, siue et a quolꝫ ciuium, s. militum, l. a
qualibet alia psona maxima tolet̃ iniuriam, prędictos fam. canonicorũ ad
ibus nullatenꝰ inuadere, l. spoliare audeat. si vꝰ quisqꝫ aliquid horum siꝰ
pradictũ infringere tentauit, sm̃ quod comiserit canonico correptus iudicio
iniuriato, ecclę qꝫ quingentos solidos psoluat, cęteras omnium canonicorꝫ
reditibus, l. possessionibꝰ abꝰi sudditione sagionũ excipio, res ꝛ. et facultates eorundẽ nemo rapere psumat, ꝫ sit debitor, aut fideiussorꝫ n̄ prius
semel, et bis publice aduocatus ad iustitiam uenire contempserit, aliquin
quod rapuit, l. añ aduocationem publicam pignoranti p simplice duplum
componat, et insup iniuriato. lx solidos psoluat. testamenta et prędaces
sorum, et parentum meorum, et mandationes consulum, militum, seu quia
cumlibet psonarum, qs ex ppio, l. ex meis regalibꝰ in sfatu suo ecclę bti
Jacobi contulerunt, l. contulint, p omnia confirmo. facta seue testamẽti
aꝑ palentiaꝫ die 8 aprił. era. m. c lxx i. Ego A dei grã hyspanię imperator
una cum consensu archiepi domini. d. eiusdem ecclę, cęteroꝝ qꝫ hyspanię prę
sulum, et omnium consulum, atqꝫ principum ppio robore confirmo. d.
ecclę eiusdem ecclę archiepo ppio robore conf. Q Auriensis epꝰ conf. p. palẽ
tinꝰ epꝰ conf. A. legionẽsis epꝰ conf. p. lucensis epꝰ conf.

Quando archiepꝰ fuit ad curiam regis dni A.

Contigit dnm̃ didacum compostellanę sedis archiepm̃ regis Adefonsi curiã
ndire, quatinus cum illo ecclę suę negotia ptractaret, dum qꝫ apud eum
cannone morarent, inter eundẽ archiepm̃ et bernardum regis cancellariũ
prędictę sedis canonicum, et thesaurarii discordia hutusmodi emersit.
asserebat namqꝫ bernardꝰ se honorem illum cancellariam. s. p seipm̃ et
regis donũm A. non p archiepm̃ adeptum fuisse. archiepꝰ aꝰ econtrario di
cebat se a rege duplici honore capellanię. s. et cancellarię libertate dona
tum. ee. bernardum vꝰ prędictæ ecclę canonicum, et thesaurariũm, dig
nitatem illam de manu sua pręcipue, et principali tenere. deinde dñs
bernardꝰ in psentia sm̃ suorũ archidiacorum. s. cęteroꝝ qꝫ qui aderant
concanonicorum a dño suo archiepo benigne et amicabiliꝰ conuentus ab
illa iniuria desistere noluit. tamẽ habito in psentia regis concilio, p
sentibꝰ hyspanię comitibꝰ et baronibꝰ, audientibꝰ et canonicis, et ciuibus
collatis utrinqꝫ rationibꝰ, dñs bernardus juste, et rationabiliꝰ conuictus ab iusto

proposito destitit, et dñm suum archiepm rege presente, et annuente, q̃ tenisq̃ iuste quantifauentib⁹ de honore illius iure inuestiuit. postmodu archiepc̃ cocato fm suorum consilio dño bernaldo clico et canonico suo sm uoluntatis suę bene placitum dignitatem illam cancellariam .s. adtã po comisit, et sic controuersia illa finem habuit. postea rex ingressus suos et baronib⁹, astantib⁹ et qui in comitatu archiepi erant canonicis et ciuib⁹ ut.unq̃ honorem capellaniam .s. et cancellariam, sic iam dño archiepo cõcessãt, ubi sui authoritate ueterum concessit, et confirmauit, sub era m.c. lxxi, et q̃ idus martij anno sui pontificatq̃ xxx m

hoc decretum e. datum

hoc e. decretum, quod canonici sancti jacobi apli, et judices, atq̃ ciues compostellq̃ p authoritatem, et confirmationẽ regis domini .a. et archiepi dõni .d. delectis omnib⁹ malis sonis, et reductis bonis temp. conseruandis te

de vino castellano

nẽ statuunt. idest de uino castello bono in ciuitate uendato, non minꝰ vm quartis detur p marcha, et de alio uino bono p barchas albato, non minus .xv. quartis detur p marcha, et ille qui emerit de uno ꝓ marchatq̃ unam quartam lucret. ceteras q̃q̃ sine aliqua admixtione uẽ dat fideli p mensuram a concilio eis instituta, de uino de uña ha, qui uoluit emere, det p incarrega magna .s. uii. et nobis sine aliqua admixtione uendat .iiii. p duob⁹ solidis, et sibi lucretur mediam quartam. Rusticus, l. ciuis qui duxit illam siceram sine aliqua admixtione uendat p se, et det .iiii. canadas plenas p illam canadam foriadam sedenandi uel lasci, l. per simile, et de sicera bona de cuba de istaciuitate det, hoscanadas p numo, et nemo psumat tabernam facere de illa sicera in cubaq̃ l. in cantaras. C. magulanes et iniquitarij intus et extra dño phiciat et non compareat in piscatum, nq̃ carnam, nq̃ manscum, neq̃ pulpos, neq̃ locustas, nq̃ lampadas, nq̃ ystes, nq̃ poma, nq̃ fructum, ad hoc ut lucretur et uendat, sq̃ fm ut comedat, et ipse q̃ duxit, cõit uendat p se, et mercatores huius uille, q̃ ierint ad illas marinas, et fosses p quos piscato, nõ uendant ad illum magulanẽ, n ipse p se uendat publice tam ciuib⁹, quã aduenis. simili et ipsi qui abierint p illas tias p uaccas, et porcos, et p diuersis carnib⁹, non uendant ad alios magulanẽs nisi ciuib⁹ aut carnibazys, et ipsi carnizarij emant p concilium, et mactent p diem in foro, et uendant sine malo ingenio p pesum uerificum, a concilio eis instituti, sm ueterem consuetudinem pt̃ boues, quos non concedim mactare pt̃ uetere, et aratro inutiles. adicim et q̃ caballos et equas, boues, et asinos nemo audeat emere de saionib⁹, l. latronib⁹, l. raptorib⁹, l. de incognito hoc ab q̃ fore iussore. C caseos, et manteiga uendant p pesu sm antiq̃ consuetudinem. C. dicim et de piscib⁹ ut non mit v magnos uesugos, l. mugiles

pro numo

uendant p numero, et de minimis x. m. tenã grandẽ p numo, locta p numo pulpum grandẽ non amplꝰ duob⁹ denarijs, mediocrem bonã numum non amplꝰ nec

pexotas recentes, l salsas non minores p nũ. ostreas magnas nonmin̄ x
sardinas non minꝰ cꝫ. congium d vin̄, palmis non amplius vi denarijs
medíocres bonos non amplꝰ tribꝰ numꝭ, lampredas non amplꝰ tribꝰ numer
incim maximum non amplꝰ decem numis. endauium bonum cum pelle alba
non amplꝰ sex denarijs, esso latum bonũ p tribꝰ numis, galinam, mara
cum, plicen p singulis numis, leporem bonũ p duobꝰ numis, de auis non
minus xxx p numo. cabritum bonum cum pelle non amplꝰ tribꝰ numis. an
sarem bonam non amplꝰ iiii numis. carnarium optimã non amplꝰ vn̄
numis. C. panadarij v̄ q̄ hꝫ habuerint domos, l. ppnefate ad complendũ
suum officium, comparent p illam stam ueridicam, et sin̄ fraude faciat
bonum panem, sãgatum et limpidum de numo ano, l. menalia, p pe
sum a concilio eis datum, et completos suos fornos, non amplꝰ lucretur
quation numis. C. albergarij, mõ genestarij, et cambiatores, et ues non ha
beant marchas falsas, et libras falsas, et pesas. et albergarij non ha
beant panificas in domibꝰ suis l. extra. C. ceram v̄ pigmentam, cumi
nos et incensum uendant p libras ueridicas. fabri ferrarie cauallarie
et mulares optimas non amplꝰ uendant duobꝰ numis p pariolo uno, me
diocres v̄ tribꝰ minutis, securem bonam non amplꝰ iii numis, ligo
nem bonum non amplꝰ iiii. aradorium optimum non amplꝰ tribꝰ medi
ocrem duobꝰ, falcem badonem optimam nõ amplꝰ tribꝰ, mediocrem
duobꝰ falcem secturam p nũ, saxium faucinum p singulas et manecu
las. C. de calciamentis socos optimos, cabrunas sute fraudulenter ampli
v̄ vn̄ numis. osas bonas non amplꝰ duobꝰ solꝰ. Zapatones muliarũ
optimos xii numis non amplꝰ. Zapatones bonos burnis p bunganes
non amplꝰ v. numos, et ceteros alios iiii et tres sm̄ suum ualorem et opti
mas suffurcas p tribꝰ numis non amplꝰ. rasegnas p nũmo x tribꝰ obul, l.
duobꝰ numis sm̄ suum ualorem. Zapatones cabrinos barbos optimos no
amplꝰ xii numis. C. iubemꝰ ꝑ, et q̄ad confirmam̄ ut cones de boues
et de uaccas, et de pelles de cabrones, et de cabras nullꝰ ñr̄ mercator
uendant ad illas baricas, salones latrones, et malinantes uiandam in cau
sis discutiendis accusatos, et ad offensos cum singulis, p tribꝰ annis sin
ad complendum iuditium, l. faciendam fideiussionem an̄ iudices l. uicarij
ciuitatis decedat, nõ sin̄ suum in negotio ecunueniat iudices v̄ si res exe
gerit aduocent sibi in auxilium, de ciues l. ualeis, quos uiderint utiles ad
tenendam l. aequirendam justitiam. C. albergarij non extendant termi
mine in omni supradicta uendicione, l. comparatione nullus faciat fraci
am l. fraudem uendendi, faciam dico inuentariam, et tam empton q̄ uendito
qui contra supdictum decretum egit. ambo v̄ v̄ solidos p soluant, et uendito
res rõ habeantur digni uendendi, et careant officio. dignꝰ et confirmamus

ubiuslibet rei publice reum nulla casa. l. cautenearius. omne consilium eligit ido neos uiros, uhes ad ponendum mensuram uini. s. pelagium asturicū cum pelagio albo, Aloyrum cundanaria, et stephanū plz, ad estimandum panē froilanī rodasindici, michaelem mnz, ariam gunsadici, et ducant ullam estimationem panis et ponem illum pesum similē et de illa carne pelagium asturiam, fernandum fastilaci, stephanē Arias, pelagium uili ulfici let sm estimationē panam illum pesum et ullam peram de carne de porcho, et de uaca, et qñ necessitas fuit augendi. l. minuendi, neq augeatur neq minuat nisi consensu et pceptō, alīs archiepi canonicorum, iudicum, et ciuiū, alīs rectoris ciuitatis sub era o. c. a xxi. qt nō maij

defuncto bone memorie Auilensis eccle epō dono s. ppls ciuitatis has litas dono archiepō misit.

d. dei grā compostellane sedis archiepō, omne Auilense concilium tam clicoꝝ q laicoꝝ. sal et deuotam subiectionē. Auilensis eccla filia uia, pontifice suo uiduata, et ppe hac in mestitiam deiecta, uig expectat consolationē paternitatis, uig q implanat auē authoritatis. nam sepulto presule nro dono s. omnes unanimiter archiepiconum nim donū enecthonem, q aliquanto uie sue quo in uia innocenti militauit eccle ap epatū ub confirmante electum regis q, et principum assensum quesiuim, q oms concesserunt, nosq ad uim patrocinium misserunt. igitur omi cum humilitate oratiā, ut in adsit assensus et confirmatio, et eum quem nos nb necius cognouerim, sine dilatione consecretis, et nb assensum, confirmatione, et temp consecrandi renuntietis, mistica uq consolationis uig moueat uiscera pietatis, ut eum nb quamtotius consecretis, nec tot oues uro iussu subditas diu sine pastore esse sinatis, nam et ueteris testamenti pagina testatur, ubi de panibus ppositionis aliis auferen, citissime alius reponere fas, val, et si nam diligitis sal, quadenos ecclissime eligim eum sine mora consecrate.

Has etiam litas misit Auilensis eccle electus compostellane archiepō. d. dei grā compostellane sedis archiepō. et auilensi eccle in dim eius annuente authoritate eius electus, fidele seruitium, et debite subiectionis obsequium post qm pastore nim dominū s. deus abbas seculo uocare dignatus est. conuentus oīs cleri me ad epatum elegit, ppls petiuit, rex annuit, laor si uig com dat authoritas iudicij, et qm unus. e. deus, unū bbaptisma, una ecc, et qz omnes unanimes esse, et unitatem in electione mā seruare cognoui, electioni eorum si uig adsit consensus gratus, consentiu. igit uig paternitatis pe to consilium, authoritatis uig aie subsidium, qtimus in psentiu temp pgscu batis, in quo ad compostellanam eccle matrem mam ueniatis, et i uig com datus iudicio sapiā cpale dignitatem ordinis adeo ub mediante recipiam. vl, et quid uig placeat scitabi, m rescribe.

Responsio dñi archiepi clicis et laicis Auisensis ecclę filijs

d. dei grā compostellanę sedis archiepūs tam clicis q̄ laicis Auisensis ecclę filijs, sal, auxiliū, et in xpo dilectione. pspectis uīg beniuolentię uīis, quibꝫ ecclam dei, matrem uidelꝫ nīam, orbatam ppuo fore pontifice, conspectiuiq; repsenta vestiam
re minime neglexerūt, quantum dolonis et mēstię nīę pietatis uiscam pul viscera
satis uobis expedire nequīt, sic n. filij et consrī nī sancte pontificis uitā nō
minimum nīę patrimonij ac dilectionis ardorem in psoniam suam habebat
et retinebat, sic eius mors sine nimia nī cordis compassione a nobis tolera
ri non ualet, quam plurimū nanq; labrem, immo maxīnas, nec diūsa
calamitates p ecclā suā constanter excepit, et ad quantumcūq; statum
eam unā sublimauit. ferme omnib; e. emptum ac diuulgatum, sed q̄m nī
subsidij authoritatęq; humili expositis, nī q̄ etiam solaminis pietate di
ligenter reficī deq; decetis, ubertentib; quod iustum et rectum uisum fuit
non rationabili denegare ualem, iuxta illud euangelicum petite et acci
pietis etc. nec dignum duximus ouesnię dilectioni adeo concessas, sine du
cis regimine diu remanere, nos ut cum ad nos a legato eius quantum e.
p nīi archiepatus consilia opi q̄ nō omni congruit, ad laudem, et dei ho
norem indesinenter deuidabamq. quapp̄t q̄ ad tantam rem sic subito pa
gendam, psonam nīam non tunc temporis expedita habebatur, summa
cum beniuolentia ub̄ pręcipim quatinus ad bti jacobi festum, q̄ viij K agti
pręcipuę celebratum, cum auctenticis uīę ecclę clicorum ac laicorum psone
ecclę ac pręsentię nīę p̄ut decet pręsentetur. nec hoc ub̄ molestiam inferē
do pręcipim, sed ad uīę ecclę decus, et ipsi et nobis donecum interim tem
pus ppanare congruę ptelam. omnipotens deus intercessione bti jacobi, et meri
tis uos custodiat, et ab omnib; aduersitatib; muniat, et defendat. Am.

Responsio ad electum

d. dei grā compostellanę sedis archiepūs filio suo dilecto et auisensis ecclę electo
bum sal et paternam in dno dilectionē. gm̄ germanū uīm Auisensis ecclę
pastorem, et filium nīm in uita summe dilexim, eius obitum nonmmia
cum tristitia toleram, uīn q̄ psona uīa uita et monib; maxime decorata
a nb eam duplici dilectione fouei minime dubitetis, illius nanq; pręconia
alis affectus, quam ei dum uixit exhibuimq, nos exortem fieri non op
tamq, itaq; de electione uīę psonę si ita e. ut fertur ad nīam pręsentiam
destinare sonant, et literas late assertę non modicum congaudem
nos q tanq; speciales nīę ecclę filium exhortamur, et in dno monemus
quatinus ad bti jacobi festiuitatem q̄ viij K agti summa cum reuerentia co
ram, cum quadam uīorum canonicorum et bonorum cleri p te ad matrē
uīam compostellanam ecclam, et nīę psonę conspectum nullatenus uenire
deferatis, nos autem inter agendum hīs, et cętera nīa simul nos simus, ut facultas
fuerit conuocabimq, ut eis conuocatis, et sine inconueniente amore consulte

ob ꝓfatã dis et tempoꝝ dei annuente cõsecratio ei fieri debet, iuste canonice fiat.

Has litteras misit rex Adefonsꝰ patri dñ electi dño archiepo

A dei gra hispanie imperatꝰ veñ patri dño. d. compostellanꝝ eccle archiepo, in xpõ uiuere. sanctum Abulensem epm̃ mortuũ ee, ab in ei⁹ episcopio fieri ei⁹ nomine enechonem a clero et populo electum, mi q̃ ꝛepsentatũ, di lectioni uꝝ notificet, quem uꝝ scrutinio dilectionis confirmatũ, iustitie cã et mei amore, multum n. in ꝛsenti subditis suis eam utilem, ecclesiꝝ cã regendi eos ee, agnouimꝰ; consecrare non differatis, uale.

Hac electõe a clero et populo Abulensis electi fãa

Hic e titulus electionis, dñi enechonis Abulensis eccle archidiacon adeptus dignitatem pmoti. cum a pnsule segouiensi dño. p. et magne ticonũ, laico cum q̃ collegio sancte ei⁹ honorifice fuisset humulatꝰ, isti absq̃ contradictõe uarii⁹ consensu amnium qui pnsentes aderant, e. electus. nam omnes ctici de ipsa ciuitate, et multi alij ex puntialib⁹, qui ad pastoris sui se pulturam conuenerant, sensum coadunati studiose, diligent q̃ cepert abinuicem scrutari et inquirere, si in eorum cõuentu reperiri possent qui ideneus foret in antecessoris defuncti locum succedere. Sz p multa et diuersas op̃es, tandem gra dei omnipotentis concedente, oñs unanimit sup pgrdõ. e. fã sunt concordes, idcco q̃ digne et laudabiliter archidiacõ ng officio fungebatur, et uite religiose, morum q̃ sublimitate pcgteris ꝑposse uidebatur, dignum q̃ existimarunt, ut bony fr imitas laudabilez uitam boni fris, illi q̃ pontificali successor existeret dignitatis, hec electio a cticis primitus facta, ualde complacuit omni populo qui erat congregatus in ecta, et nemo extitit in tota concione plebis, q̃ contdiceret, et contraret constitutioni electionis, sz oms illum uelle, illum desiderare fieri sibi pastorem et epm̃ uno corde, una uoce pariter conclamauerunt, et cum clicis te deum laudam canentib⁹, summa deuotione manib⁹ ad cꝙlum extensis dei ꝯipotentiaz, et miam congaudentes glificauerunt

de consecratione eius

Post obitum bone memorie s. Abulensis epi clerus et populus habito consilio, ennethonẽ defuncti uiri siem, archidiaconatꝰ officio in eadem ecta fungentem, regis assensu, et compuntialiũ epoꝝ consilio, ad eiusdem ecclie regimẽ unanimit elegerunt. ipsum q̃ concordi uoce et pari consensu ab⁹ electum dño. d. compostellanꝝ sedis archiepo ad cuius metropolim pertinere dignoscebatur, sic decebat, consecrandum pnsentauerunt. metropolitan⁹ illius electionem diligent exigens, eam q̃ legitimo pnsentiꝝ testimonio et sol absentium scripto rationem et canonicam. ee decernens, regis et asse su literis cognoscens, epos fris suos, et canonicos, munione S. ualibiense p. lucensem, o. auriensem, p. tudensem adipsi, electi consecratione inuita

inuitauit. ipse v̄ p̄ bti jacobi reuerentia. et archiepi honorificentia ad p̄pcuam
ciusdem a̅pli festiuitate, q̄ vij. id agti. celebratur, libent̄ conuenire nulla
tenus. dissimulauit. his itaq; sibi compositis, atq; ad̄ archiepm habito
cum eis sermone et religioso colloquio, in ipso festiuitatis die p̄ngs factum electi iux
ta canonum institutia, sollempniter, et honeste consecrauit. consecratus aut
debitę subiectionis obedientiam, tanq̄ suffraganeus metropolitanus subditę
plato, sic debuit p̄mittere non recusauit, et se ipm in mgdonum eiusdem p̄sen
tia, omniumq; qui consecrationi interfuerant, subscripto fidelitatis suę
to fidelis, fiumus astim xiste.

Hoc e. iuramentum.

Ego ennecus sancte Abulensis ecclę nunc ordinandus epc̄s, subiectionem et
reuerentiam, et obedientiam a sanctis patribus constitutam, sm̄ p̄cepta
canonum ecclę bti jacobi, rectoribusq; eius in p̄nsentia dom̄i. d. archiepi p
petuo me exhibiturum p̄mitto, et sup sanctum altare p̄prią manu confirmo.

Omnis clerus salamanticensis ecclę has litas misit dno archiepo.

dno uenerabili, omniumq; patri primo compostellanę sedis archiepo. d. cis
clerus salamanticensis ecclę obedientiam cum fidelis seruitio. ecce nos tui fa
mulj, tuę magnificę pietatis, reuerende pater obedire mandatis para
ti sub importabili anxietate possibili, discretionem tuę dignitatis, simpli
ci corde, humili uoce rogam̄, ut nobis miserearis, nos ingebeiuuere pa
tiaris. modo a̅ue pie p̄ris tuę ad̄mi. de xmo. munionis aduentu, quādo
de egitania ueniet, uoluimus denuntiare. tali cum pacte recepimus
ut intra paucos dies aliqui ethiopū cum ymjs marsupijs, atq; cum eo usq;
in hui p̄nsentiam uenirem, id circo de eius electione quid laudares uide
remus, quod sibi placuit. ipse v̄ nobis nescientibus clam recessit, q̄ huc
uenit, si discedes a tua scitate, se coram nob et laicis litas tuas et
benedictionem dixit adepisci, nob ut uerū tuę patrnitati dicam̄, displicuit.
q̄ aliquem xm̄ non ut cum eo peregrinum aduocauit, alq; sociorum quidam
ut rectum ome disposuimus, non pegisti dixerunt, sz xm̄ sine aliquib
non romam petas. ipse a̅ut nob incognitis cum solo quodam armigero recces
sit, q̄n v̄ retinuit nos honorem ac dignitatem parabolis portare certifica
uit, se q; liberum nullusq; imperio submissum, n̄ tm̄ apostolico, n̄ius ub nullius / nec ius nobis
demonstrauit, nec mora multos ecclarum benefitijs barones munuit pq
pit, quo sclare auribus nris insinuato cum non ee concessum salamanti
ne sedis legatibus p̄fatuimus, quadam v̄re ad eum uenimus, p̄mulgium
ac dignitatem ecclę q̄ssiuimus. quo audito ammonitiua, magis ac magis
ethicos et ecclas in ypatulo sub tancorum manib misit. hec scias n. ca unuq
non inflatione superbię non aliquo odio hęc de eo dixisse, sz tantum defe
mentum sanctę dei ecclę pati non posse. neq; bone pat nos uelut gregem

pastore carentem relinquas, sz nostri potius miserearis, et accipe consilium et ab infamia, quid de rebz ecclesiz angustijs agas, nam quicquid filij ecclesiasticalis fuisse, in ne ueritate fideles accersos, ut ipsos filios nouit, val.

de restauratione canonicz in melius qz diminuta erat.

Omnibz discretionis oculo euentus rerum intuentibz certis ac manifestis pr indicijs, qz solicito et diligenti animo donus ecclesiz compostellanz sedis primz archiepis. ecclam sublimare quam, et ad gradus altioris dignitatem extollere studuit. si n. recto comparationis modo pgrentis instantia conferre uelimus, prudentiam ipsius, et facta laudare pr inuidentes nullatenus desistemus, sed qm longum et difficile e omnia ipsius benefacta narrare de quibz saltem unum posterorum memoriz tradere non recusemus. paulo altius itaqz inchoantes, cuscanium epm pgdecessorem suum, uirum famosum, et nobilitate pgclarum, qui tempore regis fidenandi sthemacs in militia floruit, ad memoriam reuocamus. cuius tempore qz compostellana ecclia diuitijs pollet, honorib abundaret, solitam septem canonici in ea seruientes, nullius ordinis regulam, nec saltem habitu obseruantes, nec pr tonsuram coronz habentes, nec barbam deponere uolentes minus canonice degebant, et ut et ppinguius in medium pferam exemplu dom didacus pls epis, qui tempore pie memoriz regis A multum claruit et postea eiusdem honoris dignitatem meruit extitit xpi canonicos ecclesiastici officij penitus ignaros in ecca ipsa constituit postea v dom d. eiusdem sedis primus archiepis xpi canonicos literaru studijs eruditos, ecclesiastici officij pitos, uita, et moribz ornatos ecclz seruitio impetrum mancipauit, communes qz uidelicet uictum, et uestitu sufficientes, et honorifice habentes, in eorum potestate, et prudentia pmisit. quibz ita statutis, et firmit ordinatis, uniuersz canonicorum conuentui, cibus s. neccis sb patentib inpacem et securitate diu pmansit. decesso v diuturni temporis spatio, pgdem cois commodi statum, partim malorum auaritia partim egentium inequalitate abillo optimo, et iocunde statu paulatim dissolutere cepit, et cois uictus diminutus, et fere ad nichilum redactus fuit quo cognito pius et benignus pastor, qui saluti omnium in temporalibz et spualibz consulere et prodere debet, zelatus cum fratribz ex more conuentus tanti seminarii scandali de medio tollere, diligenti curauit. habita qz pr. cum decano et alijs maioribz, utili et honesta deliberatione pp panem panem, et conuersantia, et alia qua frequenti canonicis charitatis studio conferri solent ad quotidianu coquinea paratum xpi mathas singulis mensibz clari constituit, et instituit, et in melius profectuum sin tempo confirmauit, et sic destituta ex parte cois detrimento mm et scandalum, qd quotidie fidem offendebat concordiam, penitz

etiam

pollicet

cessauit era ℔ c ~ xxx q ~

de clausho consumando ~~.

In ipso ~ festiuitatis dia, in quo dñs archiepc̃s, Auilensê epm̃, ut prędixim̃, consecrauit, et statum canonicę in melio cõmutauit, consulta psentiũ epõrũ diligª de clausho inchoando et consumando, concordem, et unanimẽ cum filis suis deliberationẽ habuit. ipsum nanq; opꝰ tandu quorundã fim̃ pudẽtiũ suscipiendum inuitexerat, sꝫ aliꝰ causis impedientiũ neglectum, et interimissum fuat. hinc aũt ꝓpensioni cura, et ampliori diligentia, eidem opi intendere, ouans duob⁹ filis archidcõno. s. p. prescõ, et cardinali dõno. p. gundesindo, quorũ consilio et sollicitudine fieret, uniuersi conuentꝰ authoritate inuncxit, et ut tale consultum opis exhibitione firmaret, dõnus archiepc̃s ad ipsius claustri fabricam ē marchas se daturum, sm̃ diffinita temporis spatia charitatis studio ꝓmisit, de quib⁹ pollicitis ne tanti opis differatur inceptum xxx marchas simul dare in ꝓsenti non distulit ~ inimexerat

de restauratione ecclę, et canonicę pbendis ~.

notum omnibus et manifestum remoto ambiguitatis scrupulo constat ap̃ compostellanam sedem ante apli corporis inuentionẽ ap̃ in ea antiqꝰ fundata, et constituta fuisse, sed postꝫ gloriosissimi bti jacobi corpus temporibus teodomiri epi diuina ꝓmonstrante gra inuentum fuit, ꝓgdicta sedes, quę tunc temporis hyriensis appellabatur, regis priuilegio, et epõrũ consilio, totiusꝫ populi assensu, ap̃ compostellam, ubi pretiosa repta fuerat dogma dagma, non immerito translata. e. facta at ex eoꝝ consulto sedis mutatione, ipsa hyriensis ecclã, tanti honoris dignitate priuata usq; ad successionẽ dõni. d. primi archiepi, et a religionis cultu penitꝰ deflexã, et in temporalib⁹ multum diminuta fuit. ut tantã nanq; paupertatis angustiam locus ipse decidat, ꝙ pauci clici ibidem commorantes, clicale ofᶠij penitꝰ exptes, q̃nagesimali solum m̃, et dñici aduꝫ sus tempora uix ꝛ paupem uictuꝫ coũber habere poterant, dolens v archiepc̃s ipsius ecclę destitutioni compatiens, qm̃ in summo honoris culmine positus clamerat, eam exple destituere conatꝰ. e. ibiꝫ xii clicos cum prione suo, et ofᶠijs sui exercitio competẽt instructos, ecclesiastico cultui celebrando deputauit, eisꝫ redditꝰ tomus eibis et indumento sufficientes pio charitatis studio dedit. hoc itaq; diligenter consumato, qm̃ bonum in melio semp ꝓficere debet, aliud uirtutis opꝰ aggredi non destitit. ecclesiolam nanq; paupertinam et parua in fronte stantis hospitalis, ubi gloriosum ap̃li corp̃ in eggressu nauis depositum fuat, ꝓ tanti hospitis uenẽratione cum summa diligentia restituendam esse decreuit, et quoniam bene incepta iocundo exitum pagi solent, ipsius ecclę corpus cum his capitib⁹ consul- tomus

consulta benignitatis sue industria fundari non distulit. tria nanq; altaria ui & dyscanda, et honorifice ylebeanda, modum. ad honorem gloriosissimi jacobi ap̃li, cuius corp̃ ibidem hospitio receptum fuãt, reliq̃ v̊ duo anglana, unum beate mariq̃ matri sue, alterum fi sue filio joanne ap̃lo, euangelistq̃ sig devotionis affectum fixit quibus diligenti instituit ecclam̃ ipsam candelabris optimis, paliis, ceteris q̃ ecclesiastico cultui competentib̃ ornamentis honorare et decorare pio charitatis amore studuit, et qm duplex bonum simplici preualere solet, donus archiep̃s utriusq; ecclesie rectoribus, hyriensis, s. qm̃ pie restituãt, et ist̃is q̃ postea edificandam decernãt, rectarii sionis regula distribuens unicuiq; ipsarũ xij canonicos ad honorem dei seruituros, addixit, et sic utriaq; ecclia et in temporalib̃, et spualibus congrue restituta, soli religionis cultui deinceps uacare studuit.

Hanc facto itaq; paruo temporis spatio ꝑ dom̃ archiepm̃, et comitem ferdinandum fedus amicitie firmatum inuicem obseruantes, grauis et inexorabilis discordia emsit. contigit nanq; quendam archiepm̃ militem ipsius comitis, cui amabile quem comes quarundam crimmationum arguens sine conscientia archiepi fece
ceput cit, et captum in uinculis posuit. q̃ audito dñs archiep̃s p̃ sancto dedecore, ira commotq; duos ipsius comitis milites captos in custodia detineri iussit. hisitaq; pacis congratus consul furoris impetu ductq; quendam archidiaconum p. erasconi adam, cuius prudentia ipsius comitis dig regiam̃ commissum erat, violenta inuasit eumq; captum et in uinculis posuit, in quodam castro suo finitimo. tenuitq; post q̃ v̊ tam execrabile facinus archiepo et ecclie sue notuit, iuxta canonum regulam prefatum̃ comitem, q̃ting de tanta iniuria satisfaceret semel et iterum et tercio uocauit, sed qm̃ locutus uocati satisfacere contempsit, dom̃ archiep̃s cum uniuerso conuentu publicam excois sniam in illum p̃tulit, quo facto comes pnia ductu tandem respuit, et habito cum archiepo colloquio archidiaconum quem captum tenebat, reddit. postea v̊ in conspectu archiepi, et omniu canonicorũ satisfacturus ad matrem suam ecclam, quam offenderat, humiliter uenit, primum p compositione sacrilegij obsides sm̃ modum pactu dedit deinde p humilitatis exhibitione se ipsum in potestate archiepi, et omnium canonicorum, quasi captum humiliter obtulit. hinc v̊ ad amplionem satisfactionem, dom̃s archiep̃s cum uniuerso conuentu comitem ipsum dnio et potestati archidiaconi reddidit ipse et consul ne amplius tale quid committeret coram omnib̃ iureiurando firmauit restabat etiam int̃ eos quodam indiscussum negotium de hominib̃ creationis q̃s pndecus comes int̃ uiam et famam regiebat, un̄ non tm̃ int̃ eos, sz int̃ cons pnes discessiones q̃dam contemptio sepissime fuat, illa x ca ut aiunt pncipua exhibit, quare eps̃ dom̃, quidam q̃rũdã uiolentorum manu ap̃ uiam pempti fuit. multi q̃ nobiles ppt eandem eam buncati sine ferro pempti dampnum corporis et pecunie detrimentum passi sunt, et ne tanta odij seminarium amplius pullularet, dom̃ archiep̃s contentionem illam pgnitq; diffinire uolens, canonicorũ consilio et regis assensu, uillam quandam q̃ Huure uocat̃ pndeco comiti fa

tali tenore concessit, ut nec ipse, nec aliquis de ipsius cognatione, l. eius hæredum
ationem illam, siue eius ius, siue hæreditatem ſñr ullam seruandes cum
2. hominib⁹ in honore bti jacobi ulterius exigeret. hoc aũt conuentionem legitti
mo scripto, et robore regio in ppetuum firmatum.

Tunc temporis v dum ulla superficta generentur scisma, quod in eccla dei iam
diu pullulauãt, nullatenus defluxãt, sed de malo in peius incrementum susceperat
pessimus nanq leonis rogerij ducis fauore, partim suppba sua generis potestate pri
mę sedis cathedram obtinens, multimoda uerborum compositione causę suę
filiam arguere conabatur. altera v innocentię ab urbe uidelicet expulsus, pisis
habitabat, aduersarij partem attenuare, et suam uerisimiliter approbare nouerat
Tebat. itaq aũt partem suam fuerit contendens, dño d. compostellano archiepo
qui te testimonio p repellenda sarracenorũ rabie ap̃ castrum honestum cũ mag
no exercitu militum, et infinito nũmo peditum manebat, huius modi litteras dilec
tis nunciis, quorum alter de altero ignorabat, eodem die simul delegauerunt.

Innocentius epc̃s seruus seruorum dei ven fri compostellano d. archiepo sal, et
ap̃ ben. de prudentia et honestate tua plurimum confidentes fraternitati tuę statu
tum breuit duximus intimandum. post discessum itaq pmi filij nri lotharii impera
toris augusti, nos qui subiectis ouibus pauere debemus, ne forte eadem lupis ra rapacibus
pantibus uiderent exponi de diuina prouisionis segnitie magis quam humani auxi
lio confidentes, cum ipsis in urbe mansimus. unde factum e. ut fidales nri ad
uersus hostes ecclę fortiores effecti, in tribulatione et nra fidelitate, firmius persue
rent. denig postq eos nra corporali presentia aliquandiu defensauimus, ut filij
nri ad nos facilius et facilius patuerit, accessus et laborantes opportunis solatijs
consuere possemus, urbe egressi pisas uenimus. ibiq cum filijs nris commo
rantes, quę ad honorem ecclę pertinent, prouisionem nram, minam aũt, qm delapso ta
to tempore de statu et incolumitate tua nullam nobis certitudinem tradidisti,
ut et tuę dilectionis affectus erga matrem tuam ecclam romanã appareat, p
exhibitionem ep̃s id ipsum studeas demonstrare. ad hęc filium nrum latorem
presentium, Aymaldum, qui sanctę dei ecclę admodum fidelis extitit, dilectioni
tuę attentius commendamus, rogantes ut p dei pietatem reuerentia, et nra cha
ritate, benigne recipiat, et ei in quibus opportunitatis fuerit, auxilium subministres. data pi
sis v. nonas maij.

Anacletus epc̃s seruus seruorum dei ven fri d. dei jacobi archiepo sal, et ap̃ ben.
ppter nimiam charitatis dilectionem, qua personam tuam diligimus, et ab cunctis
cupimus diligi nihilominus credimus, sedis ap̃licę litteras tuam frequentius destinauimus
fiduciam de te talem habentes, qui et tuis non segnis ecclis et nuntijs uisitato
re deberes. uerum tu fri in xpo karissime quo tempore defecerit nulla ante
alicui suscipere rescripta meruimus, unde nos hi in his plurimum admirante
aliquantulum doleamus, in tam desiderijs qui ut frater te nobis liberum uisitem
et de his quę penes nos acta sunt, tibi agnitum certiorem reddamus sicidem

post discessum lothi, quem sic iam te credimo accepisse diuina ob uindicacoem non sine multa strage suorum ignominiose satis ac turpiter redire coegimo heresiarcha. G. quem intra pmonit̃ domos in primo factionis sue nido intrusit, clero in eum et populo reclamante. qm̃ in urbe manere non potuit, nauigio plsas de nocte confugit, ubi uiuens utcunq; miserimã habitat nostr dei gr̃am cum filiis et filijs nr̃is, epis, pbris, cardinalibus, clero urbis uniuerso et populo, q nob sic ab ini facta indiuidua charitate cohgret, sanct et pspere sum, sollempnitates pascales antiq̃ pdecessor̃ nr̃or consuetudine, in laterane palacio, in omnib ciuitatis nr̃e patriarchijs, cum aliis anni festiuitatib quiete ac pacifice, honorifice ac deuote pegimo. basilicas sancti pe anio, et sancti paul ap̃li cum quibusdam municiuitatis alijs, quas nductu lothi inimici nr̃i inuaserant, et de quib multum gr̃abant, mp recepim, et in potestate nr̃a tenemo. illos pnos nr̃os capitaneos et unum hem eiusdem qm̃ ferius pmptiose ad omne flagitium audacissimus cum uiris bellicosis fere numero sexaginta subruina cuiusdam eccl̃e campanarij, qm̃ de nocte sub fouerant, obruim. e. et extinctis, fidelium nr̃or pcipue k̃ri filij nostri R sicilie regis auxilio, de medio eccl̃e piculi q̃m fundit extirpare disponim. nam ita eos inclusos uiriti obsidem, q aut se de pximo nostris manib reddat aut sic eam diximo radicit intribuim. in his q omnib dilectissime fr, largitori bonorum omnium, dño nr̃o cum pari gr̃ates dignas exsoluens, et inimicor mandata p data tibi sapia respuens, dm omnipotentis exores, ut impfectionem nr̃m uideant occli nr̃i, et statum tuum, et bonam quam erga nos uoluit et animum geris, huis ad nos missis et platona pgrentib pacificant epis, et per alios nuntios diligas, ne iuxta dictum ap̃li magis diligere quam diligi uideam. dat latani x k.

de captione b. et decani et de solue eor̃.

notum et quam plurib manifestum e. dom̃um. d. compostellanq; sedis archiepm bernaldum et petrum helie a gouerno magna cum dilig nutriuisse, et eruditisse et eos tanta dilectionis gr̃a amplexi, quod alio S. bernardo adiunctis multis utilib et honestis eccl̃e bti jacobi beneficijs, et honorib thesaurario cõstituto, asteriũ v̊ petrum s. helie, et archidiacoñ, et pndcãe eccl̃e ex inspato ordinauit decanum, sz ut paucis multa res fungant, tm erga eos exhibuit dilectionis affectum, gr̃ q pdc̃ fratres, l. dictum eet, eorum spuali consilio, et arbitrio committere festinabat bernaldo. x. quem p alijs mirabl diligebat cancellariam, consilium, familiaritatem, pacem et amorem regis dñi A. comitum q̃q et eius principum conseruit honorifice ut haberet, spuali uelut̃ confidens spuali patre in filio, pgratio etenim archiepo tanta ab omnipotente deo erat collocata potestas, q et capellaniam et cancellariam regis possidendam obtinebat et de om̃i curie clericatu p uelle suo ordinabat. qui cum in tanto dignitatis et honoris culmine se. ee. conspiceret, statu superbie tumescẽ

humescentes, quibusdã machinationib decanꝫ in urbe, bernaldꝫ in regis curia amicꝫ consanguineꝫ omnibꝫ quibuscunq potãtiis suis quibusdam contrariis et inconuenientiis deordinãtè machinati sunt, iam contra eum collationũ colla crebrio erigentes, ut ãut archiepũ famexecrabꝫ machinamentis facinꝫ paulatim pallidando contec pisset manifestatione innotuit, quã toleranter, eorũ postꝫ studiis et manibꝫ contrariis opinionibꝫ quibꝫ cognitis, et sæpissimè aliũ remotius quotidiè expectabat considerans eo stam honestissimũ nutrimenti et accepti beneficij memoria ad emendationẽ, et correctionẽ leuiter reuocari, si qꝫ diabolica uersutia hominis ad suadendum blandiri nondesinit, eorum prudentia frequentiꝫ ac manifestiꝫ excreuit supbia. Hispaniã gallis contingit archiepm ad regem cum eo degẽtem, quẽ s emsãt phactatorum, carionẽ iuisse, ibiqꝫ bernaldo consulendo præcepisse, ut cancellariam, qꝫ ei p fidelitate et seruitio tenendam decreuerat, si sine dilãe præberet, et ad ecclam bti jacobi quẽ eundo itinãtur, et honorarũat reges, omnipotenti deo et pfato apõlo cum cæteris p̃sonis fidei seruire studeret, hocẽ rẽ et cordis eius abscondita et fidelitatis debita iam penitꝫ patefieri cupiebat bernaldus ꝰ malꝫ opinionis conscꝫ, et tantꝫ fraudis, ut erat cõmentor hoc audiens, tristissimè fuit, et ab eo indutias ad accipiendum consilium, quid inde faciꝫ dẽt, postulauit, iam apte demonstrans qꝫ postea rei euentꝫ experimento ueritatis comprobauit. interea tium dieũ indutijs habitis notos et amicos suos summo ope rogitauit, ut eorum consilio et auxilio a rege impetrarẽt, qꝫ et cancellariam et omne quod sibi dederat archiepꝰ contra eiꝫ uolle possideret, solideo et regi qrũm actiones relatum. interuentibꝫ quorũ rex aliquantum assensum impliens, ad archiepm duos legatos, Albertinũ s. fernandum iohannidam eum ex parte sua rogatibus continuo direxit, qtin bernaldo cancellariam non auferret, et eum qꝫ meliꝫ amore dilexat, deinde diligeret. archiepꝰ ꝰ pudꝫ ut erat suꝫ subdolas bernaldi machinationes a pte ac manifeste iam compiens, eis huiusmodi dedisse phibetur responsum, quod si regi placeret dignitati cancellariam quã bernaldo tenendã cõmisit, recipeꝫ, et de ea quod competens et honestum iudicetur iuxta consiliũ et uelle suum postea ordinaret. rex ꝰ uidens archiepm constantiꝫ actibus hamitem prosequentem, se ad eum iue ad claustrum sci Zoili ipso die pmisit, bernaldum ad satisfactionẽ et ad eius amorem et seruitium ducturũ. constituto qꝫ die rex comitibꝫ ac prouinciis suis gloriose comitatꝫ ad archiepm sic pgressus, uenit, et eum benigne accreuerit ad rationẽ posuit, ut pote cognoscere diligenter affectas, unde quod int eundem archiepm, et bernaldũ discordiꝫ seminarium ee uidebat euitãt, ipse n. ordine conꝫ deratis quæ a ipsa puenitia erga bernardum archiepꝰ exhibuat, et qꝫ p eiꝰ amore suspiciat non modicũ miratus, ũ int eos huiusmodi dissensio tã inopine subrepserat, cui archiepꝰ ipse rei ordinẽ qꝫ prudẽs dissensio oriretur, seriatim aperire uolens, quodã s de bernaldo n. auribꝰ recipienda, nec dum credenda ee dicta mostrauit, quæ cum dulcit

vel sine scandalizatõne expiri, et eum ab errore ad viam salutis, et emendationis re
ducere vellet, nullum tam utilem et sine offensa expientiq et emendationis modum
eligere arbitratq. e. q. data in eius manu cancellaria ad ecclam suam reuersus,
deo, eiusq gloriose apli devotamente famulatur. enim cum rex archiepm tam iuste
ac rationabiliq loquutum fuisse cognouit, bernaldum seorsum duxit, et eum ut rex
postea confessq. e. aliis fertur verbis conuenisse, quanto dilectionis vinculo archi
epm sibi amplexus fuit, quanto dudum amore educauerit, et quia ei exigente ex
hibuit, et quq p se huc usq tolerauit, nulli hyspaniarũ anguli ignorat. quapp
justum et consequens. e. se ei semp humili obedire, et absens seruitio, et fidelitate
nunq occassione aliqua velle eum removere. eia q ad prdictorum eius memoriam
revocans, redi ad integrũ, et ad seruitium, et voluntatem ei exequendam, humi
lem et obedientem, ubicunq poterit se prsentet, ego n. qr tanto et tam hones
to viro libenter consuli, sine causa auferre, et se contra eum nullo m̃o valeo ma
nutenere. bernaldus undiq se rationabiliq eductum, et quod pectore versabat
multo aliter quam putabat euenire cognoscens, cum rege ad concilium unde exi
erat, non modicum tristis reuersus. e., et dnm suum compostellanum archiepm in
prsentia regis, eius q comitum, et baronum, quindecim q̃q eccle sti jacobi ca
nonicorũ, q ibi aderant, illius honoris cancellariq. s. une primus investiuit. dei
de archiepũ sic iuste et honorabiliq investito, communicato sũ suorũ consilio
eidem bernaldo prerogatiuam illam cancellariam videlicet ad tempo comitis, et sue
controversiq illi varietati p quelle suo finem imposuit. ~

de eodem ~

ita q de inimicis victoria et regis gra habita dns. d. compostellanus archiepus ad
propria honestissime reuersus. e. et bernaldo et multis alijs suq eccle psonis pul
chre et alacriter secum reducentibus, rex interim sic iam consilio suorum baronũ
disposuit, cum magno et innumerabili comitatu, principum, militum quoq, et pe
ditum exercitu, sup sarracenos in expeditionẽ iter suum impiavit direxit. qui deinde
poez singula raminiscens, quq bernaldus contra dnm suum egisset, quibusdam
eiusdem bernaldi inimicis suggerentibus p iusto et s nimis utili, bernaldum
ee. capiendum censuit, quarum qr contra dnm suum quit errauerat, superiora
ut sui moris et superbiq prefium cognosceret, partim rerum ab eo quod videbat ha
bere totale expoliaret, quod ad effectum ductum in quantocio optans, archiepq quenda
suum nuncium et potestatez fernandum ishamidam statim p̃misit, ut bernaldũ
sine dilatione capi, et omnem eius pecuniam s facerez prsentari, p tam p̃ te ecclq
honesti castelli, et omnibq bonis, quos ipse habebat cum sua inte
gritate in manu dni archiepi deditis. huic et addidit, qr si quod inde archiepo contin
gat incommodum unq accideret, ipse sustineret, et huic rei quam fieri mandabat, ac
tor et concessor semp existeret, timens ne hac occasione inuenta, quod fieri ius
serat archiepus facere negligeret, quod cum archiepo ostensum fuisset, molestabat

et illud se.ee. factum omnino negauit. rex. at ubi ens quod fieri pceperat, in nullo
completum fuisse, hes nuncios singulis uicibus succedentes ad archiepm. misit, id ipm
quod quon dixat, et affirmauat, iam acrius et magis efficaci dicentes, et affir
mantes, quod tz audiuissent, et de eorum relatione iussu eius rex sibi patens / audiuisset / iussum eius velle
innotuisset, tm nihilominus q̃ppon missos fecerat, bernaldo fecisse ostensus. e. quod pro priori
non post longum denq̃ temporis, rex ubens quod fieri mandauat, neq̃uaq̃ stm
fuisse, nimia commotus ira ad archiepm iterum legatum ñ longe p̃ quos miserat
quorum remisit, iam non solum m̃ pcipiens, sz et terribiliter, quod subsequimnas
hos sciz, q̃ n bernaldum eorm q̃ p nuncios suos quinquies etiam insinuauat
captum in custodia poneret, omnem eiusdem bernaldi pecuniam, usq̃ ad nouis
simum quadrantem ex suo ipse psoluere. et aliud forsitan peius incurre
re non dubitaret. ut aũt archiepis sibi et suq̃ rebus magnum et sine remedio
periculum, et detrimentum cognouit imminere, n regium primo exsequi erat eo
quantum fuisset in eo nimis inuitus, bernaldum et cum eo decanum eius
consanguineum capi, et captos honorifice et reuerenter sicut custodiri. notabile
fm decanum non alia de causa captum fuisse, tz latens, et in quibusdam
manifeste multotes contra dñm suum egisset, n q̃ de eo tempore ciuitas, quq
aliquantulum turbata erat, eius consilio et machinatione magis turbaretur
et contra dñm archiepm impetuose commoueretur. postq̃ n. conpa se nullum
ciuium impetum de eorum captione ortum fuisse compit, decanum primo soluit
et eum honore, et honoribus, et oibus suis rebus integre, et laudabiliter inuestiuit.

Ite de eodem.

Interea non multis exactis diebus dñm guidonem romanq̃ sedis cardinalem, et le
gatum accidit compostellam uenisse, et archiepm eum magna indignatione
ad rationem posuisse, ut pote scire ustantem tam iniquum, et tam piculo
sum quis culpq̃, fieri primiserat. pnq̃sertim cum forma et exemplum alijs esse
debuat. cui archieps huius culpq̃ sic erat expers, libera respondens fronte
id facti cuius cardinali arguebatur, non suo sz regis consilio et instinctu, si
cut supradictum. e. factum fuisse, et a nullo n ab eo emendari posse in pnq̃sentia
cardinalis coram omnibus affirmauit. demq̃ utriusq̃ partis sermonibus inter se collatis
ad regem se iterum iturum primisit, et cum eo p posse laborare, ut bernaldus
a captione solueretur, quod cum regi dixisset, et eum ut bernaldum solummo
daret multis precibus rogauisset, rex multum irat iussit bernaldum in manu
munionis uallisoletensis epi ilico hadi et fideli custodi, assumans nec parthi
epm. nec p cardinale, nec per aliquem alium, n. p se ipsum urgm solutum in
ipse. n. timore et in honorem putabat, rogatu et precibus alterius illum. ee. solue
dum n sola sui gra, qui eum capi iussit, ubi aũt iussum et uelle regi, ilasse
ipse pcepisse factum fuisse, non longe elus a pnq̃fato cardinali, et legione
concilium celebratum. et in eo ubicatum gtum dñs archieps bernaldum oibs

qug in captione amisãt, inuestiuit, et sic inuestitum p canonico et clico suo iuste
et canonice in ecclia sua iudicaret, quod simul ibidem uelut iudicatum, et lau-
ad datum fuãt, archiepõs plenum complauisset, ꝙ omnem bernaldi pecuniam qug
et ablata fuãt, rex callide et ingeniose habuisset, tamẽ sic pius, et misericors
pr̃ bernaldum ꝑ conciliarit, ac omnib illis q sim pceptum cardinalis, et ei
concilij inuestitu debuit, cum fidei ac integre sensibꝰ integritatib huiꝰ denigꝝ rei
sic fine habito omnis controuersiq uarietas, omnisq discordia, atq contan-
tio qug int eas fuãt, ut supdem e. sedata, atq sopita e. ut ex ipse bernal
dꝰ nullum post deum patrem ac dñm ꝑ cognosceret, et affirmaret, ꝑ dñm
didacum compostellanum archiepm, ut pote ad memoriam reducẽte oia, qug
ꝑ prouidia archiepõ exhibuãt beneficia ~

Carta contiamutationꝭ.

Ego fredenandꝰ comes filꝰ comitis domi pelagij froilaꝭ, et dñq urrachq froilaꝭ, er
omis vox mea ub domo d. compostollang sedis archiepo et clicis, ac canonicis
ciusdq eccle facio scripturam commutationis, et textum fiambaile, et cambi-
arionis de mea portione eccle sancte marie de transmonte, et et de alia
portione sancti pelagij de leones, un iam habetis aliam portionẽ de sorore
mea enxemena petriç qm ꝑ remedio animq sue cum filio jacobo apla. dedit, quã
siquidem prg ductam nram octauam cum omnib adiunctionib, et testationib
earum ubicunq inuenire poturis ꝑ ds suos antiquos thas, et cũ omni
creatione in transmonte, et in amaca, et inualeyron, et in terra de nogio
et in nauari, et in pistomarchos de scõ Jacobo usq ad mare qꝰ habeo de
successione matris meq dñq urrachq, et de auo meo comite dño froila Assiaꝭ
et de abauo meo Assurfedonꝭ, et duisꝰ cum filꝭ meis ueremudo petriç, et
comitissa dñã luua, et cum sobrino meo sancho sanꝭ, q accaperunt sua
portiones, et duisiones in alijs terris, et ego soꝰ accepi totam istam, et m
corã oi concilio prg sanctiꝭ illi concambio uobiscum, et contiamuto ab oi integ
tate ꝑ uilla uã ppria, et hereditate, uocata sancta eolalia de lubre, et scõ
tyrso, et sancta marina, et scõ petro decemales cum omnib adiunctionib
et appendentijs suis, pr̃ ã homines uillanos utriusq sex, quos in retimo ad
populandum illam meam sauardes, ab hac prgsenti die et deinceps habe
atq possideatis, et omne uestra uim de his omnib, qug uobis do, faciatq
uos et omnes successores uri impetuz, si quis aliꝰ quod fieri minime credo
contra hanc scripturam comutationis, et textum concambationis ad irrumpẽ
dum uenit, huenero, quisquis fuit pariat l. pecuniam ub archiepo domo d.
et clicis ac canonicis eiusdem eccle l. uoci uiq eandẽ hereditatem et creatio
nem duplatam, l. triplatam, et sit excõicatus, et maledictus, et exsoluat ub
l. uoci uiq x.m aurũ talenta, et hoc meum factum semp sit firmum, facta charta
la comutationis iii ns octob. era i c xxx. ego fernandus comes, qꝰ sponte do
et contiamuto, et concambio, ppio robore confirmo. comes dns munio plz conf. co

comitissa dñā lupa p. conf. veremudus petriz conf. sācius sanchiz conf. vrracha petriz conf. comitissa dñā geloyra petriz conf. iluara petriz conf. abbas dñs suarius dacines conf. abbas dñs martinus de moyrama conf. petrus gutierriz conf. Iohannes gutierriz conf. froila afanci conf. Sanacenus muniniz conf. fruas muniz conf. gunsalus menindiz conf. Rudericus abbas monasterius añ altaris conf. petrus abbas monasterij sancti martini conf. Iohannes abbas monasterij sē pecti de foris conf. petrus abbas de mosoncio conf. veremudus uallibrensis archidiācus conf. gunsalus prior de nemenio conf. Aloitus abbas de uillar romaz conf.

Hoc. e. postea iudicium sup scriptas et colmelos s. m. d. transmōte. partem placiti

Era ōi c lxxi. 2 qt x v. kls nouemb. ego comes fredenandus filijs cum meis et filiabz et omi uoc. meam uos dono Ih. dei grā sē jacobi archiepō, et cliis eiusdem eccliz, l. uoc. uiz facio pcm et placitum firmissimū sup scripturas et colmelos de scā maria de fransmonte, et de scō pelagio de lenes, et et demarcationa ibi fransmonte, et in amahea, et in ualeyron, et in scā yana de noya, et de pistomaros, et de scō iacobo usq admare quę in euenerunt in diuisione, partitiona q inter meos fis et sorores, quos nob iseum conhamus tam et concambiauī p hereditate et ecclesius et creatione de suis, pt a uisl lamos, q̄s in reseruo ad populandum meam uillam de sauardē, unde damus ubi illas scripturas, quas habem, et de sup facio hoc placitz, ut si magis inuenire potuero dem uobis fidelz, et si inuenire non potuero, et ibi aliquo tempore inuenta fuīt, aut ubi dentia aut inualide conhamus hāt, et sine robore consistant, q si mentiosus fuero et placitum non complauero, pariam ubi l. uoc. uiz, quod in contentione misero duplatum, et desup x.ta centa auri, hoc scriptum semp sit firmum. ego comes fredenandz et omnis uox mea hoc mm fem conf. petrus gutierriz conf. sanctz sanchiz conf. tomes muninz conf. comitissa dñā lupa petriz conf. veremudus petriz conf. suarius abbas ciniensis monasterij conf.

de pecho infantione.

iuxta idem q tempus dns compostellanz quandam portianam eccliz sē te maria de fransmonte, uidelz de duabz partibz quartz vi integram ad del et suz eccliz honorem a petro infanzone tum temporis iturio certimā puide et sagaciē impetrauit, et p confirmanda testamenti donatione vii marchaxuri argenti ei in robore charitatiue et placitū concessit, sub era oi c lxxv 2 qt vum kls debri.

de monte bernaldi

pacificato itaq compostellano archiepō cum bernaldo, et finitis inī se uniuersis culpaarum odijs, pt omnia q bernaldo fuānt, sic pauloiam supius mamorauimus uni suo restituta, et fideli integrata, statim ipse campanias in auspicato intrauit partes, et statu superbia sic prius tumens, dnm compostellanū oibz modis

Non tam impotenter et inuerecunde deuiro venerandę predictis de cuit dicti.

occulte clerum adiurisabat. si tñ omnia quę bernaldo de archiepō odiō ferebat. pau
dubiō omnē falsa, et non uera esse existimant cumq; clericus burgos ueni
ss, adhuc erga archiepm̄ corde turbato, in eadem ciuitate diuino interueniēte
iudicio p hoc dolen morbo debitum persolut.

dñs compastellana hūc temporis misit nuncios suos
romam et hanc litēas dñō compostellano inde detulerunt.

Innocentius epūs seruus seruorum dei. ven fri d. compostellano archiepō salt ebdā
Gen. qi filius pius matris suę in necessitate posite obliuisci non debet, mira
ri nos non destitimus, qm̄ tanto tempore sancte romane ecclę ministra
re solatia dilectiōi. uenerūt in qm̄ diuersis occupationibus intentum te fuisse
accepimus, quod eam uoluntate sed necessitate factum. et ex aplica mansu
etudine indulgemus, credimus n. qm̄ tanto. tempore seruorū eius succedimus, ut si tem
pus et facultas tibi subpeteret, procul dubio nihil deesset romanę ecclę, quod tua
liberalitas non suppleret. affectum q; tuę charitatis pprietatis attendentes
pexenijs a deuotione tua nobis transmissis grates referimus. magis etenim
uoluntatem q; facultatem attendentes, predecessorum nostrorū inhęrendo
uestigijs personam tuam ueram in xpō charitate diligimus, et ut illum hono
rare, et si qua forte emerserint, qm̄ mundus in maligno positus. et hoies
pui sumus, qui honori tui jacobi, et personę tuę contraire uidentur, nos p
facto parati sumus, et quę tibi aduersantur aplica auctoritate repellere, et eos
qui eundem locum tui jacobi diligunt, affectione paterna fauere tua etiam
interest, ita in tui pectoris secessu et amorem pscisere, ita deuotum, et humile
tui pectoris filium in oib exhibere, ut magis ac magis in tuis opportunitatibus ex
audiri a sede aplica, et honorari merearis. dat pisis.

Hęc sunt litę salamanticēsiū electi ad dñm compastell.

Reuerendissimo dñō suo d. compostellano archiepō electi salamanticēsiū
et populus sal. ne uiam lateat q; in faciem prudentiam, ut notificare rechum
ee. berengarij archidiaconi et impatoris cancellarij sal et obediētiam.
notum sit paternitati uę, me a salamanticensi clero et populo hono
rabiliter susceptum, et iuste canonicęq; electum fuisse, uolente archiepō to
letano cum duobus epis segouiensi. s. ac scemorensi, quos mecum impator
illuc misit. restat q; ut die certo ad uos ueniam ordinandus, et consecrandus
aut si forte negotio aliquo exigente ad partes mas appinquauerit, li
teris uris in notificare curetis. uale.

Hęc sunt litę electi et nunq; postea salamanticēsiū
ecclę ad compostellanū destinatę.

Reuerendissimo dñō suo d. compostellano archiepō electi salamanticenses et
populus sal. ne uiam lateat q; in faciem prudentiam ut notificare rechum esse
duximus, nos dñm berengariū archidiaconum et impatoris cancellarium elegisse
iuste et canonice, quem ab impatore misit cum toletano archiepō et duob

epis, segobiens. s. et segmorens. istud aũt idc fecimꝰ, qm̃ ille vehus in electõne
sua minimẽ confidere auris defectib, eundemq ecclesiã regendã inutile prius
ee cognouimꝰ, in cuiꝰ quoq berengarii iustã electiõnẽ iamdudum ãs concor-
des fuimꝰ, et legionem ipm̃ imperatori, cardinali, toletano archiepõ petiuimꝰ,
quam concessum nobis illi habuerunt. Et quod comitis mehi lugi timorehi
adhuc non fuimꝰ, m̃ miserante diuina pietate effecimꝰ. Sine q uãq mit-
timꝰ paternitati, q tinus illum benigne suscipiendo ordinatis et consecra
tis. ual.

Rdo ppitio utinam primas hyspaniarum, toletana sedis archiepꝰ cum
cõcilio p. segouiens, et b zamorensi, domõ d. compostellano mehoporis
salutẽ. et affectionẽ. quid actum sit in uniã salamantinensi ecclia sub
testimonio et exgentia nr̃i, et quasi possessam tam longam miseram
labilem uiduitatẽ, eam uisitauit orionis exercitꝰ, nechum ea. dixerimꝰ, uiq
dilectionẽ significare, quippe cum uiq speciali suffraganeq et tam necessi-
puenti, specialiꝰ nos oporteat congratulari. scribo itaq q nulla inter
pretatione uerboꝝ satis nos exprimere possumꝰ, in qua calamitate
sub qua gemebunda oppressione inuenimꝰ, illam uiam ad eam cum uenis
sem̃ ad eam delegati ab imperatore, q auditis hinc et inde in commo
dis illius ecclie misit nos ad urbem cum electo berengario, quem ipsi sa
lamanticenses elegerant in urbe legionensi. palatio nuntios. s. p ar
chidiacõnẽ, p priorem, et archidiaconum, et cum consensu imperatoris, et cum
assensu b romanꝰ legati, suscepto illo ainec archidiacõnẽ azar. adduximꝰ
electum ad urbem, susceperunt eum honorifice pmodi electorꝰ. et tam
salamanticense concilium, cum hymno ambrosiano, p ducentos ad altare
excepto quodam homine absolute simplici, tali et tãle in hoc exone
re non quirimꝰ, et excepto quibusdam p paucis complicibus illius, qui cum
sub umbra et imagine cuiusdam pacis et sacrilege electionis in
cathedralibus erant, et sub tali occasione bona, et patrimonia ecclie possi
derent. Et eo quꝰ maior et sanior numerꝰ ne dicamꝰ pars
ipsi sibi assistebat, quod nos maxime optaramꝰ, totam ciuitatẽ intelligit
concordare uidebatis. insuper quibus cognouissemꝰ illam pacificam et manu
nariam electionẽ nr̃ omnino ni immutare. ee. et falsitatis tam uir satis
facerem̃, intrusoribus laicis, et absolute simplici inhuso porrexissemꝰ
ei iudicium in uiã l. in romana curia. cumq ipse in primo conuentu res
pondisset se ad audientiam egressurum. q. p annum. et ee amplius se
occultauit. ad ultimũ tñ penitꝰ defecit. quod cum uidissent clerici, et
ciues illo rapto, susceperunt istum, quem elegerant, unde ipse q tam
totam ex toto cognouimꝰ, uiq consulimꝰ dilectioni, ut istum suscipiat, et

et qug nobis incumbit necessitas, ordinetis, et consecretis. val sigillo sçmonê sis signauimꝰ, has litteras, qꝫ non habebamꝰ ibi nim~

Litere — Libras impatoris, archiepm destinatas.

A. dei grã hyspaniarũ impator, vẽ patri dõo d. compostelli archiepõ sic occupatione detinerj maithe, ut possit oratiom uocare manig. audishis sepissimẽ salamanticensis eccle, et diutinã oppssionẽ et calamitosam, ppij pastoris uiduationem, quod non alibum ac meã ac uĩã certum est contigisse negligentia concilio n. legionensi cleri salamanticensis, et posth elegantiores aloy consensu dõum berengarij archidiõnj ecclesq sug rectorem in cardinali, ctcolletano archiepõ demũ perduxerunt, quem nos ipsis libenti aio concessimꝰ. qa vsplanariam aes hinc efficaciam non habuit, impediente comite p. lupo tandem miserandũ illis eccle, quã pat me, gdificauat, clamorẽ pstitit ãplis minimẽ uolens, pdem berengarium familiarem ut nostis, et cancellariũ mm salamanticã misi, uirum honestum ac discretu, cui ipi reformãdi et regẽdi eccq ut ex ipsio indole ppẽm potat, utilem, cum q a salamanticensibꝰ iste, etcanonice electum uĩq mitto discretioni ordinandum et consecrandũ. uos aũt ps et a quo mittat consyderando, ipsum benigne et honorabꝰ suscipiatis, et honorabꝰ remittatis, qm cum in collegio uro manẽ, modicũ gaudere no debetꝰ hec sunt noia eorum subscripta, qũ in eo consecrã in ecclia bti jacobi huc temporis inter fuerũt cũ dno. d. archiepõ .g. lucensis, p. tudensis, c. aulensis, d. çamorensi~

Hec est imaginis sup altare bti jacobi quod ipse fecit

Ego berengarius sancte salamanticensis eccle nunc eadianus, epus, subiectionẽ et reuerentiã, et obedientiã a sçis patribꝰ constitutis sm pceptia canonũ eccle bti jacobi rectoribꝰ qꝫ eius in pntia dni archiepi d. ppetuo meo exhibiturũ pmitto et sup scm altare ppria manu confirmo~

de tabula retro altaris fda~

dns compostellan, honorem sug eccle summa intentione augere, et decorare tam in pspectabile, qm in aduersitate uolens, quandam retro altaris bti jacobi tabulam pciosã et optime quantitatis laboratam, cuius opimam supel, sic alia multa ornamenta pij eidem eccle contulit eodem tempore mirabilit incepit, et mirabiliꝰ consumauit~

Litere Roma destinate — Litas roma destinatas compostellano archiepo~

Innocentius epus seruus seruorꝰ dei ven fri d. compostellano archiepo sal et ap benedm. nouerit tua dilectio qꝫ et personam tuam finã charitate diligim, et tuis petitionibꝰ cum honore et eccle benigne uolum, impitu assensu. uarum sciendũ e qꝫ sic sedis apca aliis eccliis sua iura non quiuit auferre, ita et quę suasu non debet amittere, qꝫ q sacris canonibꝰ continetur, ut a primo metropolitano

quisq̃ suffraganeus consecret, equum ce cognoscat, si hoc ipsū in psona legionēsis
electi suo ordine consecreat̃ psertim cum ſ nā R. toletano archiepō, p eo q̃ A
liam legionen sē epm̃ absq̃ mandato sanctę romanę eccl̃ę cuius erat suffraga
neo consecrare psumpsit, fuit ab eo epali suspenso officio, et eadem consecrato
p eadem offensa in manu uia epalem p insignia pontificalia refutauit, et quamuis equanimiter
nit̃ g̃ ferat hui⁹ finitas si huiusmodi difficultatib⁹ iuris sibi pretii minuendo, matu materiam
riam minuere non uolum⁹. de cętero filium nr̃m p. fulconem eccl̃ę tuę capellanū
qui p tuo honore atq̃ seruitio in romana eccl̃a sępius laborauit, ſ q̃ valde fidelis et
deuotę existit, tua benignitas attentius hat comendatum, cuius rei exp̃imentum
in hoc ad q̃ sens uolum⁹ compbare, ut tu dęs ea quę de redditib⁹ capellanię suę
ſ sunt a filio immunita, sic per te et ipsos et nr̃os esse p̃missum, ipsi absq̃ maio
ri dilatione q̃qua recompensatione restitui faciat, nos aut̃ de his quę eidem con
sulisti deuotioni tuę grates referim⁹, et ut ceptam erga eum benuolentię lętio
et melioi p̃ficiat, pariter exhortam̃. dat̃ pisis vj ſ. januarij.

Litas cardinal⁹ rom⁹ q̃ archi destinatas.

sanctę romanę eccl̃ę cardinali, diaco ãpłicę sedis legato, von fili, et amico d. compos amico
tellano archiepo sal. q̃ frequent̃ et quam deuote p. fulco eccl̃ę tui jacobi capella
ni sic boni et utilis filii p tuo seruitio laborauit, et nos apte cognoscim⁹ et
tu per exhibitionē op̃is uoluisti plenius exp̃iri. q̃ igitur ratio postulat ut
quod gratum alicui impenditur obsequium, dignum ab eo p̃cipiat et beneficium
dilectionē tuam rogam⁹, quatenus eundem p. quia

de conspiratione fca

interea incommoda suę aduersa, quę in suis pastorib⁹ deo iugiter seruientib⁹
compostellana p̃tulit eccl̃a d. uenerabilis memorię diuina clementia archiepis
moribus decorato, nec non litteris ornato sustinuit pressura, et max̃ a. xxx
ano sui archiepatus et supra, q̃n omnia membra sua exhibebat deo iustitiam
mancipare unde quam philosophus qui studijs impiorum uiuere conatur dissimilem
ubi immundo ualent̃ ee quietes, et felices. hic itaq̃ eccl̃am suam adeo festiuam in mundo
decorauit, et moribus, ut quanto luna stellis lucidior existit, tanto eam p̃ter
romanam uniuersę eccl̃ę in hac peregrinantis ecclam, et quę alias huic consi
miles in cunctis dei gra clarissime exaltauit, nec non et canonicos, quos
sine bona moderatione et omni sale sapientię conditos inuenit, inculpatas eorum mentes umbra doctrinę rigauit, et quosdam ſ acquirendę imbre
doctrina et operatione conspicuos diuina clementia reddidit. hęc aut̃ incommo
da suę aduersa p̃decessor archiepi illata idcirco memorię et litis mandauit
ut quoniam p̃re fragili poterant memoria, uiuaci conseruent̃ littera, et
successores sollicite ſ caueant, q̃ sm̃ gregorium mimi feriunt iacula
quę ante sunt p̃spicua, non manet ambiguum, immo plenius declaratur
eo q̃ quidam canonicorum simili zelo seducti patriarchaj contra frem̃ suum

L. iudas contra xm̃ quendam egregiū archipresulem dñm eorū, et patrem spāleṁ
ponere, nulla exigente ratione machinati sunt. hij aūt non de quibus libet
canonicorū fuerūt, uerum hi precipue quos pater uenerande memorie pfilys
adoptauāt, et adeo honorib ac dignitatib puexāt, quod in pspitate tem
porali nemo eis suis ordinis in hyspania equipollebat, de eis peulubio cta
debatur, quod nulla ungm̃ adesset status humani mutabilitas, nulla tempo
ris ḥ fluxi adesset diuturnitas, p quam memoria eorū, eius excederet benig
nitas, et uelut una orbis morbida contaminat ggē, sic prauis consilijs
et nefandis minorum canonicorū fere corrupunt societatem, et gm̃ hec quq
sub lingua dolose uolucbant sagittare, et pficere non poterant, allicientes
blandis, et fraudulentis uerbis, magnam partem ciuium, more sirenū ad
uersus dñm et xm̃ rite iudeorum et gentium in unum conuenerūt, ut q hij
maiores consilio disposuāt, ciues effectum consumarent, et sicut in xp̃i
tu pditione sacerdotes et iudeq consilio processer, et post gentes consilio cō
sumauerunt, q pharisei gladio linguq dñm horaq crucifixerunt, et gentes ope
hora vij sic illi maiores muneribus et consilio processerunt, et ciues facto pe
gerunt, quod postea rei pbauit exitus, sic seriatim dicetur in sequentib,
hunc pessima iura, et rectas institutiones subuertentes, leges q iustū
rias urbi imponentes, quendam ciuitatis uilliceū amouerū, ut quod suum
erat et iusto iudicio datum non acciperet, nisi illi communi consilio decre
uissent, et in unoquoq die ueneris ad eccliā auctarū pulchrorū antiq
uocitatam, armata manu euntes cum diuersis telorū gnib reos innoxi
os censentes uulnificabant, et colla innocentiū premebant. hoc aūt ideo fa
ciebāt, q̃m sic iuramento conspiratenati erant, ut non solum capitalem
sniam ullicum subire fecissent, uerum et dñm et patrem reuerendum
sm̃ conspiratione aduersus eum factam, unanimit lapidarent. post hec
iuramentum in platea palatij comuicum, et omnib modis resistentem
dedare coegerunt, ut decreta sua, et iustitias eorum leges non fran
geret, et in tempore suo manenda firmaret, data condicione ut si ciues iu
ra et omnia ptinentia uiolent retinerent bina. v. terna aduocatione
archiepi in concilio fca si se emendaret, pecuniarum et corporis dampnum
incurrerent, et omnia quq eum deceb ullicus sine eius aduocatione
exigeret, et econuerso, si summus pontifex iuramentum scriptum non ser
uaret, ut quq eorū eent retinerent uinculis pinus non careret. summus aūt
pontifex iuramentum omnim custodiens, a primo exhibit immunis, et illi
periurij sunt conligati uinculis, quoniam non plurib decursis temporib
sua iura ac debita deinceps sic pius retinuerunt, et sacramenti iuramti
datum fregerunt, et sic in deteriu exigentib mitis, iuste inciderunt, sic dicit
scriptura, qui in sordib. e. sordescat adhuc, quos pater clementissimus ut

ut doçet bonum vastorem lucris animaꝝ inhiantem decies adiugies in con-
cilio aduocauit, atq; ad rationẽ posuit, ut tanti iuramenti memores eẽt, et
sua. ei sicut iurauerant, non denegarẽt. ipsi aũt nomĩ sua latinauerunt,
ueru ab iuramentum fiangentes difficillime precauerunt, quid dura, an
chiepal nomine signatus erat, et honore a liano manebat. his damum p
actis sceleris ad impatorem cuntas occulte cum eo colloqium habuerunt
et quod horrendum. e. cogitatione, nedum admittendum actione immensa
munera. s. hos mille marchas argenti impatori fraudulanter uouerunt, ut
eam illustrissimo, et multorum indigentium baculus, honorem amitteret, et
ppetuo exilio relegaret. q audito impator succensus plurimo auri, argenti
metalo arcessitis optimatib, et curie sue comitib de eius abiectione et
honoris priuatione qualit et quom, et quib auxilijs eum expellere
posset, diu sollicite tractauit, tunc comites et ceteri presentes impatori
consuluerunt, ut p cardinale. s. guidone nomine legato romane eccle
quem iam bene nouerat, et nonadum biennio transacto hispaniam uisi
fuerat, et cui non erat credi impes hyspanie per decem annorum decur-
sum uenire, et sine mora, et remota omni occasione diligeret. hisp
actis cardinalis apostolico suggerente iussu impatoris ueniens, occidentã
lem actam uisitauit. quem impator in curia sua honeste suscepit. et
de honoris expoliatione, et fraudulenta archiepi dispositione, con
uocatis curie sue familiaribus sedule tractauit, et nocturnis atq; diebus
longum consilium cum cardinali duxit. tunc cardinalis ppendens sibi
se hoc negotium fieri iuste non posse, nisi apostolico precipiente, et fa
uentibus maioribus romane curie dixit q in tantam, et tam honestam
personam non auderet manum mittere, qm nullam cam depositionis
signam adhuc inueniret, et q inueniret papa ignorante s commisso
non erat. hoc audiens impator moleste sustulit, et eum cardinale co
siliarius fuit, ut quendam suum eticum sacundum boso nomine in nu
cupatum apostolico et suis nobis romam dirigeret, sermoni ei acqeuit
et ut cardinalis dixerat sic fieri confaudauit. interim impator cardina
li intimauit, ut donec boso romam rediret, uniuersas hyspanie eccle
pacaret, et pastores regimẽ animarum tenentes, ut interẽt con
cilio admoneret. cuius consilio cardinalis assensum prebuit, et ponti
ficalibus, atq; archiepal, nec non et abbatias, circuire cepit, et post com
postellam cum magna pompa et longo ordine famulorum intrauit
ibi q xv dierum spatio mansit, et archiepm serenissime memorie dig
nos et innumeris epulis, et regalib farculis eum humilit, et cum mag
na reuerentia peruauit. quidam aũt canonici spurcissimis cogitatio
nib ortam, et edacet liuore sẽpulsi adeo animis cardinalis diu, nocturq

decies, ac vigesies

sup archiepō susurrabant, q̄ uix legatum romanę ēcclę sumere cibū sine
q̄nt, et oīs amici archiepi stupebant, quid hęc tanta consilia, tam
diutina portendebant.

de uastata ēcclia

interea habeundę cardinali quidam sayci consilio quorundam canonicorum
puocati, quos int̄ cęteros canonicos dignitatib⁹ et honorib⁹ ut pręcdēm est
adornauāt, et ut filios p̄mos deputabat, qui iam conspiratione dū me
meditatam diatam aduersus archiepm̄ fecerant, cum iam amplius pestiferum consilium
a pręfatis canonicis exortum eglare non possent, quod non sine magna
pditione abhominabili consiliati fuerunt abhominabilib⁹ opib⁹ eructauerūt
posteris et successorib⁹ nefandū exemplum relinquentium, et in hęreditā
tem dei .s. in ecclesiam bti jacobi uenerunt, et templum dei uiolando
polluerunt, et q̄ deberent. ee. ecclę exaubatores, atq̄ defensores, fā
suntęius dastructores, atq̄ inuasores. quadam n. die dum pręfatus pā
q̄uatq̄ egritudine, et senio, finito mandato, sub quarto id⁹ mensis agti
in era ī c lxx v, in lecto sm̄ morem quiesceret, iulielm⁹ siginides huj
pditionis maxim⁹ incentor, existimans q̄ dormiendo eum ignorantem
cum alijs nefandis suffonare posset, nec in ciuitate ēcclę, qui facto con
epulonum. iuratione resisteret, coadunata epulorū et glutonū, et ebrionum īma
nitate, et magna ciuium parte armata manu insimul cum ōibus
alijs cum ąculis, fustib⁹, et gladijs, et innumeris telis uenit p medium
ciuitatis, et intrauit in ēcclam fulminando, et lingua et manu terrē
do. quidam uāt canonicorū ignorantes, ad quid armata manu ueni
rent, et ad quid faciendum anhelarent, pturbati tanto strepitu ueni
entium, et impetu armatorū, q̄sdam eorum interrogauerunt, et respō
dentes dixerunt, q̄m congregati fuāt in curiam archiepi uiolanti inua
derent, et eum dormientem et sue pernicie ignorantes lapidauerūt
et oīs sibi fauentes in ore gladij pderent, et domos fauentū fun
ditus diuerent. tunc quidam repente ueniens illum a somno exci
secandum tauit, et corpi suum .aa. dilaçerandum, et gladijs secundum n euaderet
nunciauit. at ille animaduertens illos carnifices, et sanguinem suum
sitientes voluit sciantes nunq̄ legisse, omnib⁹ q̄ modis eis pfuisse, non tm̄ n nunti
anti credere noluit, uerū et uerbis redarguit. iterū alter anhelando
post se uenit et sermonē priori similem narrauit. q̄ deo celeriter rediens ianuā
vincens posse claudi pręcepit. hunc redeuntē pr̄gdcūs iuliel⁹ magni dñi com
mentor nequissim⁹ ultra portam inuenit, et crinib⁹ eius manus iniecit un
cedentium ciens, capillis ordinati gladio pcussit, et uulnerati et paussus uix pr̄
manib⁹ sese edentium ad altare bti jacobi aufugere potuit. tunc ad ia
nuam palatij cū securib⁹, et ascijs, et ensib⁹, et oī gñe armor⁹ accedē
tes adeo impellendo et portam tuntendo pcusserunt, q̄ subdones ad instar

fluminis manare cgperunt, nec ingredi unq̃ potuerunt, unde non alit̃ aduersus uenerandum patrem hiemebant, et dentib⁹ stridebant, q̃ leones quib⁹ gam famem patientes, in cauernis clausi, et ferreis ulnculis colligati, uisis animalib⁹ ululant, et carnib⁹ animaliũ fauces rapleas desyderant. ar v̊ per inferiorem palatij portam ubi ingredi non potuerunt, p̃cellam b̃ti Iacobi ascendentes, ianuas palatij sagitores cum hippenis et ensib⁹ hegerũ et descendentes in domos solerattas, ibi ꝓpondere, et armatoꝝ multitudine hemendo sonuer̃ solia, ut sonant fulgura et max̃ cgli tonitrua tonitrua fuisse quidam canonic⁹ supna clementia allatꝰ, uir reuerendus archiepm admonuit, ut fugam iniret, i. ad altare b̃ti apli confugeret, a liogm a carnificib⁹, et ebriosis in eodem die in acerrimum gen⁹ montis subiret q̃ dicto, uelocit̃ exsurgens, et stipitib⁹ pedum subtus ambulantiũ audiens canonicꝰ gregatim, et alijs similia nuntiantib⁹ fidem adhibuit, etur in lecto pcumbebat, tantum m⁹ eiusdem canonici capa coopt⁹, et inmanib⁹ duorum canonicorũ fultus abiit cgpit inuitꝰ. illi aut̃ ignominiosi membra, et esca diaboli facti archiepm habentes, et fugientem p platteam uidentes oms in solijs desup stantes unanimit̃ pieçerunt in eũ lapides, et usq̃ ad altare b̃ti Iacobi introitum insequuti sunt senem uenerandum cum densitate lapidum et multitudine saxorũ cumtanta. si quidem crudelitate et feroc aspritate lapidas et saxa postanthi pgustem q̃liosũ a manib⁹ scelerator̃ uolabant, q̃ lapides thoi b̃ti Iacobi collidentes, et frangentes in arenam redigebant, quorum nefandoꝝ unũ in scapulis religiosum patrem pcussit, hicbi cuius a manib⁹ canonicorũ se se deficientium sathimabl cgcidit, quem scalerit̃ plangendo eleuantes, ad altare b̃ti Iacobi uenerandum, ubi corp⁹ eius .e. recondit̃, q̃liosum et mirificum ubiq̃ tm̃ archiepm deferebant, cum q̃ subcim bono archiepiscopum altaris ponentes, ianuas altaris fortit̃ clauserũt, ibi q̃ obsessus et clausus formidabat, aut tam̃ inde mia sagacit̃ fidebat, q̃ non immemor illud agustini in manuale cordis recondebat, quidquid uestis rogatus ab iniq̃ no c. poena cumine sed examen uirtutis, nam bonus .e. liber q̃ seruiat malus .e. seruus, q̃ uoluntatem quandoq̃ suam ꝓfitiat.

de rapina indumentoꝝ.

Inter hec agendo q̃dam ꝓditorum in cameram archiepi descendẽs, et inuenta sua, et canonicorum cum eo manentium rapuerunt, et cgtera ad solaxandum archiepm sub altare b̃ti Iacobi prexũt, hoc aut̃ factum cum ita complantes, et manib⁹ plaudentes, cordaq̃ lgtantes ad portam altaris ꝓuenerunt, postq̃ aut̃ cum omnib⁹ armis ante januas ferreas altaris cuncti congregati fuerunt, et inuenientes portas obseratas, et habilib⁹ firmit̃ clausas, nusquam nos ad altare introgredi potuerunt furentes, et dentib⁹ stridentes sup opus eiusdem eccle ascenderunt, ut quem inferij occidere no

poluerunt, lapidas supius emittendo in mortem precipitarent, qui cum sub altari obsessus manaret, quidam burgenses concordiam simulantes de pditione sua se dolere ostendentes clementissimum patrem pgmissis honestis canonicis, qui cum eo in morte erant, ut ad portam ueniret rogauerunt, ut colloquium de pacis tranquillitate, et tanti belli sedatione cum eis haberet. tunc archiepc̃s interuentu et consensu bonorum de morte sua dolentium ad portam ueniens colloquium cum eis habuit, et eos blando et mestifluo sermone rogauit, ut impetus pditorum, et ias eorũ quolibet m̃ mitigarãt, et pacis concordiam pgnũ extorqueret. archiepc̃s ꝟ dum eos humilit alloqueret, quidam nefandorum dolosa uoluerum cum occidere cum pugionib⁹ et telis, int̃ ferrea hostia altaris, hoc archiepc̃s uidens inde celeriũ reduxit, et sub altari occultari uoluit, quem ꝟ uidentes nefandi redeuntem supius in ope, stantes postremum lapides emiserunt, et auriculam ueneranda series pcussernt. hoc pacto refugiũ ad altare petijt, et int̃ pannos altaris, nec non eius ara, plangendo, et flendo, et amaros singultus emittendo, se sa occultauit. quo occultato imbres lapidum ex unaquaq; parte sup archiepm̃, et altare, et in circuitu ciecer̃, et pfam cimbonij ueneranda aplī, et eiusdem ara, et indumẽta altaris pegerunt, in tempore hyemis euo flante, et barea comitante non densiones aq; spissiones gutte, ab⁹ fundunt̃, qm̃ suũ altare et summũ pontifice, et cimbolium lapides fundebant̃. illi aũt qui cũ archiepo̅ erant non habentes ubi latitarent, et actus, et precipitia lapidum, ubi uitarent. aterum corpus hictib⁹ et uerberib⁹ exponebant sanctum m̃ capita occultabant, nunq; patrem pissim⁹ in circuitu altaris requiem habere poterat, ubiq; mons lapidum et saxorũ aderat. si quã ta et cuncta uellem texere, quanta secerunt aduersus archiepm̃ uel sibi pditor nefandus, et multitudo puersorũ, dicus. e. in testis qnõ est maior textꝰ psalmorum, et actuum aplorũ. quid aliud dicam sola dei clementia cunctis pitia, cum p quosdam canonicos de pditione sua mestificatos pterit, et amanib⁹ inimicorũ pterit, et eripuit, et qui si aplī intercessio cuius eccl̃am a pnũ uitq; suq; dilexit, et plib⁹ modis comperenit̃ decorauit.

de euasione eccl̃q; qũ archiepc̃s euasit ab eccl̃a.

int̃ magna pars ciuium, nec non et canonicorum qui non consenserant consilio, et actib⁹ pfanorũ in eccl̃am intraueranꝫ, et humanit̃ cum coniugatis et uiduis amarissime sup psequtione egregij pastoris flebant, et deum flexis genib⁹ plorantes, atq; pectora tunit̃ pcutientes rogabant ut eorum mansuetus pastor, et orfanorũ, et uiduarũ mirificus consolator a manib⁹ aduersus eum insurgentiũ eripet̃, et tanto impetu illesus conseruaret̃, quibus consummatis bello et impetu lapidũ in circu

in circuitu altaris bti jacobi de sup uolantium semetipsos deposito pauore
opposuerunt, et carnificiũ eius sanguinẽ scientes lamentantes dixerũt sitientibus
qm hẽc impietas sup eos redundaret, et diuina pudentia in semine eoꝝ
ustionem tam corporalem, qꝫ spualem exerceret. Hoc n. dicit dns ppha
uindicabo peccã parentum in filios usqꝫ in 3as et quartam gnationẽ. hic
coacti planctu et merore canonicoꝝ et ciuium de monte pauis sal dolen
tium, et multum ab intimo corde de longa suspiria trahentium, abin
uicti et defessi qsauerunt a iactu lapidum et de ope bti jacobi descen
dentes, et singulis et clamores p diuersas partes ecclẽ ab uniuersis au
dientes ab ecclia exierunt, et fatigati de psecutione uanezandi senis
quasi de uictoria magni belli in domos suas redierunt, dolentes, qꝫ
semiuiuum et non occisum, et flusbatum diuisum relinquerant, sicut fustat fustatim
apud se dolose disponuant, lętantes et exultantes, qꝫ nemine resistẽ
te uictoriam obtinuant, et pene desyderia sua pficientes impunia in pꝫ
senti peccauãm, qꝫ maxime ira dei a sanctis reputat, sicut Agustin
testatur nihil ẽ infelicio felicitate peccantium, qua nutritur penalis
impunitas, et uelut hostis robor mala uoluntas. postꝫ aũt carnificeꝫ
uentis stridentes a domo dei recesserũt, subito pagelciues, et eorum
religiosꝫ coniuges cum quadam parte canonicorum ferreas portas ad
fanis appauerũt, et archiepm in curiam suam honorifice deferentes
et deum magnificantes collaudauerũ, qui suum custodiam a morte con
seruauerat, et cũ multitudinẽ lapidantium expirare non pmisserat.

de concilio celebrato.

In qua siquidem ciuitate modico tempore a psecutione requieuit, qm tempꝫ
gnalis concilij appinquabat, quo instante quedam ex clero canonicoꝝ
comitata, et omnibꝫ maioribꝫ suę ecclẽ prono assumptis honestis ęstiuꝫ
Hispanię epis adpꝫ finitum concilium Burgis celebratum infirmus, et a
celerosis in altare sanctissimi apli lapidatus detenuit, ut eorum malias
et turpissime facta imperatori notificaret, et legatus sancte romanę
ecclẽ una cum ceteris epis hos criminosos excommunicaret. In pmo aũt
die concilij quidam canonicorum exsurgens, et manu silentium indicẽ
cens sup uilielmo et ceteris carnificibꝫ ecclẽ sancti apli lapidatoribꝫ lachry
mabilẽ pclamationẽ fecit, qui archiepm senem reuerendũ, baculum eius
et pauperum alumnorum sustentatorẽ et corpus et altare gloriosi apli la
pidauãnt, et quosdam canonicoꝝ uulnerauãm, et aram altaris pari
cum panis et cibarijs pegerant. pclamatione aũt facta, archiepi, ponti
fices, et abbates et cleri, et omes comites cum militibꝫ in concilio pgsen
tes de tanto sceleris illato tantę psonę quiẽ condoluerũ, et sine mora ue
locit contra imperatorem exsurrexerũt, et una cum legato romanę ecclẽ
non tm uilielmum huius nequitię principium, et furibam in quem exci

excõicatiõẽ, ucrũẽt quicunq; eos grauis rõibꝫ muniendo defenderent, aut cibum cum eis caperent, seu consortium haberent, l. in consulendo, l. quo libet in adiuuando nisi ad satisfactiõẽ peccõrũ ꝓdessent, et mlẽ hoc edi ctum nullo m̃o frangendum int̃ se constituerẽ, ut ꝫ quandoq; penitere uel leret, n. ꝓgnoscente morte nunq; ad satisfactionẽ reciꝑe ꝓsumeret ꝭ ut dicebat audientiam romanam cum literis compostellani archiep̃i de tanto crimine exhibuerunt, postq; aũt ꝓhibitionem eleuatis manibꝫ et ceteris aĩm̃ respondentibꝫ fecerunt, uilielmum sedukinam nequissimum et suos impellendo et excommunicando a concilio turpissime expulerũt et impatorẽ alacrit ꝓcepunt, ut quod suum erat nullatenꝰ facere declinaret, l. ut uindictam corporalem daret, et non sunda aure sermonẽ sancti agti attenderet, quod non ualent sacerdotes coniugẽ, rigore sermonũ hoc ꝑficiant potentes seueritate ultionũ, ꝓfatꝰ aũt uilelmꝰ diabolica ũsutia pditꝰ cum quadam parte sacꝰ legoꝝ lateri suo ubiq; cohgrentium in concilio affluit, et ut se excommunicatum, et sfauẽtem populum, et insimul cum omnibꝫ aliꝭ expulsum turpiter ꝑspexit, non se fecisse pœnituit, sꝫ iam ex sps fcõ peccauit deterius. de quibꝰ salomon impiꝰ cum uenerit in ꝑfundum malorum, contemnit, sic et ipse postea excõicationẽ capit ampliora ꝓmittẽ, et in ꝓposito pditionis gnẽ inhantio inhgere, insequenti v̊ die oĩs sñ nozem concilio intoꝝ fugerũt, et simi lem excõicationẽ, nec non et asprone de uilielmo et ceteris fecerunt in eodem aũt die finito concilio, ecce quidam pontifex et prior cluniacensis fulgore scientiq satis imbutꝰ, et moribꝰ decoratꝰ, et ꝑsonis honestꝰ aduenerũt, et quasdam literas a cluniacensi abbate delegatas, archiep̃o ignorante romane cardinali occulte dederunt, ut ꝓ cluniacensis cenobij pastorem et eius congregationẽ, archiep̃m compostellanũ dñm̃, et consortium eorum, et oĩbꝰ, et benefactis receptum, honestissime tracta ret, et amore et eorũ dilectione int̃ ceteros magnam reuerentiam cum humilitate exhiberet, alioqui ꝓclamatione sꝫ eo papa faceret, et beniuo lentiam et obsequium non solito more exhiberẽ, et deinde alias literas simi lem mãm continentes, archiepiscꝰ penitꝰ nesciente impatore ꝓtulerunt postq̃m aũt impator et cardinales literas s directas, toto corde anxiati, et furore magno commoti legerunt, ꝓdictꝰ boso q̃ a cardinali, et ab impato re nudum fuat missus cum literis sigillo papę impressis aduenit, ut archi epm̃ sic afflictum humilit attenderet, et omnia in concilio sñ ei cõsilio disponeret, et remota oĩ occassione, consilio, et auxilio adiuuaret, q̃ placitis coram impatore, et cardinali, uehementissime sunt indignati et in mente conturbati, quoniam eorum consilia, pluribꝰ diebꝰ et nocte dilatata, et utilit fuerabantur, et immensam pecuniam a pditoribꝰ ꝓmissam minq; consequerentur. his pactis quosdam de suis familiaribꝰ

ꝓclamationem superet nisi beniuolentiã ut

impator archiepō suc patruo dnex. quibꝫ directis salutē cum colloquium ex parte eiusdem habuerunt, et immunerabilia consilia sibi, et cardinali sup eo esse relata a pditionib dixerunt, quo audito archiepūs surrexit dicens, q nullo mediatore nisi facie ad faciem cum impatore loqueretur. cum uenienti impatori assurgens honeste suscepit, et remotis oibꝫ quę cumqꝫ s de eo dicta fuant, ordine nunciauit, et q sibi ter mille marchas argenti spopondenat. ut eum ab honore et deponeret, et pprio exilio relegaret, qꝫ ipse met facta recusauat, q multa bona fidia illi impenderat, et in fonte baptismatis cum regeneraat, et coram sanctissimo patre armaat, et ad ultimum suo dnō tota hyspania pacum subpedi faat, qꝫ q maxima bella et exercitus quotidie imminebant, quę sine copioso pecunię thesauro pfici non potat, q facultas placandi milites aberat, archiepō ex dilectione supplicabat, ut in anno stipendia q libet m adiuuaret. tunc archiepūs ut hęreditates ab auis suis tto jacobo cō cessas piuilegijs litterar confirmaret, ut non honorem, qui potius erat sarcina amitteret, qꝫ ut tranquillitate et pace hyspaniam pfecerat quadragentas marchas argenti pmisit. pt hęc iam securus, et cum impatore pacificat, et unum cor et aia fes ad hospitium suum ast pfect.

de indulgentia ab archiepō data.

in octabis v die suis canonicis comitatus, et pditionib postergum sequentib ad ultimum diem concilij aduenit. hos aut pditionib archiepm sequentes cpi cum clicis, comites cum militib cum uiderunt, his uocib exclamare cęperunt. ecce lupi agnum sequentes, ecce pharisęi xm crucifixerunt et ex omni ecce hęretici pditores sup patrem suum minaria pmittentes. his auditis obstupefacti, linguę eorum faucib adhęrebant, et ex sardines, et ex omni parte inimici ad concilium ibant, quos exclamantes et undiqꝫ pditiones inuitantes benignus pat redarguebat, et ne eas ob latarent, humilit exorabat, qm si peccauane emendari et corrigi potuam. hi v canonici pditores, uidentes se turpit dedecoratos, et suis cō sibis delusos, ad impatorē et cardinalem, cum qb nefandam pditionē tractauant, finito concilio uelocit cucurrerunt, ut pacis archiepm interpellarent, et pacem cum eo firmarent. tunc uaneriandus pat odium reseruare nascens, interuentu cardinalis et impatoris pacis, et pacē cum eis firmauit data conditione, ut non amplius ei derogarent, nec iam talia et hmodi in eum facere excogitarent, quod si rursus fecerant, pfatus non obliuiscens, dignam pditionis sibi iam amisso honore rubuit.

de reditione compostellano

Postea hec cardinalis supplicando, et exorando seorsum a ceteris .e. archiepm, ut qui omnib ad se uamentib necessitatem patientib consuetam porrigere manum, et indigenti non denegaret auxilium, et de cuiusdam largitate aliquid in eum extenderet, ut suffragio eius honeste in romanam curiam rediret, tunc ad romanam ecclam decorem, et ut semp magnificaret compostellanam sedem, et qui nunq cessauit, a largitatis bonitate depprio. s. de recentis auris cardinalez adiuuit ex charitate, et sic adiutus, et filij ex dilectione et obsequijs ei a patrib hyspanie necessitatis omnib usq decursis, et hostib pcharis, et q calcaneum aquam confectis cum decore et honore et inimicoy conculcatione nec non pompa et magnifica gloria archieps in sedem suam felicit remeauit.

de consecratione.

Cum aut sinodus celebraretur canonici saragocensis ecclie, q fuant absq a suo pastore supplicantes cum electo, coram cardinali romanq eccq astiterunt, ut electum quem inter se canonice ut elegerant, pontificalem ordinem subire concederet, et archiepm compostellanum adiret, et una cum ceteris archiepis et pontificib deuote rogitaret, ut ad sacerdotalem ordinem electum pmouet. tunc archieps cardinalis et impatoris precibus commotus supplicationi archiepoy et pontificum acquieuit, et electum in concilio cum honore et reuerentia in suburgensi sede honestissime psentib epis, nec non compluribus clicis suis potentib, et optimatib consecrauit.

Et contigit equidem ut antequ generale concilium fieret, quidam pisanus ad limina bti jacobi ueniens de peregrinatione rediret, et q pprijs oculis in altare bti jacobi uiderat, et auditu pceperat, de altare bti jacobi p sequutionib, et sui pastoris lapidationib, et de conspiratione quorundam ciuium sua aduersus archiepm, sine impatore archiepm deposition mediante, auri argenti q magnitudine papq p ordinem notificauit. papa u conuocatis cardinalib et romanq curie maioribus non sine magna contritione cordis a[illegible]palam cunctis eodem ordine declarauit. His ita dictis cardinales, et ceteri maiores uisa quam plurimi dolenerunt, et flentes et suspiria habentes exclamauerunt cum papa dicentes, Hactenus romana ecclia innumeras aduersitates, et erumpnas pertulit, et nunc adultimum brachium dextrum amisit. pt hi cardinales de hyspania reuertentes, hec eadem que dicta fuerant papq et omnib romanq curie seriatim narrauit. tunc aduersus impatorem, et eosdem pditores papa terribiliter insurgere uoluit. Et q tunc temporis romana ecclia psequutionib coacta erat in aduersitatem scandalum maius euitare ecclie distulit facere, ut cum opportunum tamp imminueret terribilem ultionem excoicationis exigeret, ueritas nag

ut dicit scriptura, quando g. e. occultanda, ut uberiora suugant semina
nam ppositus damasci paulum apprehendit, sz a filio g multum in sporta
submissus euasit, et ut euangelista testatur. uidens ihc iudeoꝝ furbas
aduersus se g ueritate commotas, semet ipm abscondit, et a templo exiuit
sic et papa in psequutione romane ecclie recusauit iusta sua fluctus excoi
care, ut post in tranquillitate uobis posset excoicatione fluctuosa facere.

Hec sut littera dni papg directas ad archiepm

Innocentius epc̃s seruus seruorum dei ven fr̃ d. compostellano archiepo sal
et ap̃ ben. uniuersa romane curia et ecclie fideles nr̃i ptatore pgsentiu
ad la communi filio nro, et eccl̃ie sedem apl̃icam supplicit exoraueꝝ. nos
g eoꝝ precibꝫ diligent annuentes fñtatibꝫ g eadem apl̃ica scripta di
rigimꝰ, rogantes mandando, ut beneim benigne suscipiat, et g ꝑ ubi pchi
et nra reuerentia ecclesiasticum beneficium cum pgrua in compostel
lana eccla in ꝓximo concedat. dat in bibione v id̃ ks marcij

Hec sunt litt̃ cancellarij et cardinal ad archiepm miss

Primo pat et anno d. compostellano archiepo, capellanis, et archidiconibꝫ
et aliis sancti jacobi canonicis A. dei gra sancte romane ecclie diac̃ car
dinalis et cancellarius sal et ap̃ benedictione. a tempore dni pape
calixti, ex quo pgressione dno romane ecclie militaui, qua ad honem
compostellane ecclie spectare cognoui, gratanter pegi, semper ista non esse ex
optandꝫ, sed charitatem mutuam renouantis. decet aut honestate uiaꝝ
ut nris postulationibꝫ ꝓportionabiliter respondere curetis, p pgsentes g a
pisces unanimitatem uram rogamꝰ, quatenꝰ ad latorem pgsentium
qd uos reddituram, g apud uos honestate conuersatus ee cognos
cit, p charitate nra benigne recipiatis, et certum beneficium im honeste
possit uiuere eidem p nro amore donetis, ut de uno impenso beneficio du
os .i. me et ipm obnoxios habeatis.

Item litt̃ cardinal .G. ad archiepm miss

Primo fr̃i et amico d. compostellano archiepo, capellanis, et archidiconibꝫ, et electis
canonicis sancti jacobi, quando sancte romane ecclie diacon cardinalis sal
et dilectione. charitatem uram nolumꝰ ignorare, qm̃ latorem pgsentium fra
p eo quod in partibꝫ ytaliq bene e. conuersatus, tam ab amicis nris, g a
nobis ualde diligit, et charꝰ habet, de quo nimirum plurimum gratulam
tum p ipsius amicitia, tum et g in uia e. enutritus eccla. ipsum g dilectioni
uram attentius commendamꝰ, rogantes gtenꝰ eum de cetero habeatis inter uos
charum, et ut in uris negotijs cum opportunitas exegit, nr̃m et amicorꝫ
nrorum consilium, et auxm ꝓpensius faciatis p nr̃as intercessiones precibꝫ et pq
cipue dni A cancellarij, qui g eo rogat, eidem certum beneficium in compostel
lana eccla concedatis.

post solutionem q̃alis concilij, et regressum dñi d. summi et incomparabilis archiepi circulus unij anni nondum transierat, et infans portugalensis qui coniurationem aduersus impatorem cum rege garsia stagonensi fecerat. postq̃ impatorem ab eodem rege garsia uexari audiuit, ac ei magna negotia imminere cognouit, regno portugalensi contemptum ce. non pstitit, parato suo exercitu terram impatoris intrauit, et bellica manu tudẽsẽ ciuitatem uolentẽ obtinuit, et quedam castra furtim p̃ quendam comitẽ accepit. hunc qdam dux impatoris fidissimus, et omnis pditionis ignarus, uidens tam impatoris depredatam, et castra pditione capta, et infantem regnum eiusdem impatoris deuastantem, et maiora adhuc facere conantem, ad impatorẽ celauit iens, quecunq̃ facta fuerant ordine nunciauit. q̃ audito impator continuo it diebus et noctibus agens a cemorensi ciuitate in tudensem cum p̃ anno nũ suoy. militum tribus diebus intrauit et comitibus et regni sui principibus legatos destinauit, ut cum omni agmine equitum et peditum q̃m citius possent. uenire nullatenus differrent, q̃tinus in primo metendi, et temporis estiui tam portugalensẽ intrante, totam p̃ annitus deuastarent. comites aut et principes iussa impatoris paruipendentes uisis eiusdem nuntijs q̃m cito discesserunt hic, q̃m potius letant̃ quenam immente q̃ pacis et tranquillitatis tempore. pgrede aut̃ legati compostella redeuntes, archiepm̃ cum omni equitatu pgredi sollicite admonuerunt, et expensam ad op̃ impatoris exegerẽ. tunc p̃ea egregius uidelz archiepus duo millia solidorũ ad expensam impatoris p̃ eosdem nuntios delegauit, et principes et equites suos ad faciendum exercitum stipendijs placuit. in sequenti v̊ die quo se itinerum disposuerat quidam legati impatoris ad archiepm̃ uenientes dixerunt impatorem p̃ pacem cum infante firmasse, et magna dilectione et uinculo concordie legatos. ce. omni tempore uite sue et in eodem die impatorem compostellam uenturum fore. q̃ audito senex uenerandus saluti amicorum et inimicorum quidam ab expeditione requieuit, et pulsantibus signis, et sonantibus cimbalis, totus ciuitatis abbatibus, et monachis; deinde sacerdotibus et canonicis fulgentibus auratis in aureis, et purpureis, sericis q̃ uestimentis impatorem cum magna pompa, et summo gaudio, et animi exultatione uenerabiliter compostellam receperunt, et illum splendidis et delicatissimis cibis, magnoq̃ extipendio uidelz quinq̃ marchis argenti in singulis diebus p̃ xiij dies exceptis epis. comitibus, et principibus copiosissime ministrauit, quantam nanq̃ benignitatem, et totius condicionis immanem dilectionem, et amicitiam impator patrino suo q̃ppe exhibere, tenuitas mei ingenij non ualet exprimere, magna siquidem int eos erat amici

amicitia. de qua summus philosophus sicaro logr in suo libro, amicitia oms humanas res exçellit, dissociata congregat, congregata conseruat, et cõ seruata in melio augmentat.

de pmissione impatoris ad archiepm

His pactis quodam die dnico residente archiepõ ex more in capitulo et ogtis canonicis et idoneis et honestis eccle psonis, impator comitatu regni sui comitibus, nec non et principibus subito affuit, et clara uoce spuali patri suo seni uenerande, omniumq indigantium baculo cunctis audientibus pmisit a nullo et consilio suo nullatenus declinare, et p latam galleciam facta quacquid reuerendi pr sibi ipsi consuluerat dninda hoc quod non est silẽtio tegendum, sz in sequentibus tegendum, pmissionis suq impetum manendum remoto omni scrupulo adiunexit. in suis equidem temporibus hec nefanda consuetudo et detestabilis inoleuat, quq eccias gliosissimi apli et ubiq dnum reuerendi turpissime dedecorauit, uidelicet quod tempe immineret pecuniam impatori annuatim archiepi psolueret. hinc impator animaduertens compostellanã eccliam, sceptrũ, et eap sui imperij tanto pdere nefarie consuetudinis oppressisse, et quam decorare exaltare, reuerenti q imõ ogteras eccias hyspanie debuit tractare mirum in modum conceuit causisse, et in diebus suis uilificauisse penituit ualde, et in pnsentia comitum, procerum ue principum imperij sui audientibus cunctis huius eccle canonicis diuina grã commotus, et dilectione archiepi compunctus, pmisit plain ceps consuetam pecuniam abeccla non exhinquere, neq semel eius aliqd ab ea exigere, pmissione aũt facta capellum cuiusdam comitis accipiens, manuq patrum suum deosculato, capite flexo, illud in confirmationis signo archiepo humiliter pbuit, et tria montanorũ, qm̃ bto jacobo abstulerat, se redditurũ in proximo penitus concessit, et quod uerbis pmisit executione opis deuote pegit, et ut s diuina clementia detestanda consuetudine indulgeret, ducentos aureos sponsorie, se daturum p singulos annos ut clausum tibi apli fieret. hoc audito archiepus animo intus exultans magnificauit, et ineffabili gaudio gaudere cepit, sũ qdam deus p suum senem et animarũ pastorem compostellanã eccliam in eode die maxime sublimauerat, tum qr impator de tanta scelera deo instigante recessarat.

de expulsione malefactor

His ita transactis impator reminiscens tanti sacrilegij exsecrabilis dictu et auditu horribilis contra archiepm comissi in altare gliosissimi, et reuerendissimi apli de carnificibus ultionẽ exãuit, quosdam et acceptis donis nec non hereditatibus cum semine eor ire coegit in exilium, et qsdam turpit capros, possessionibus, et omnibus bonis expoliatos relegauit, alios uero copia auri, argenti affluentes hostiatim mendicare pmisit, et oculos

et locupletes, pauperes, et inopes facit, et diuitis penurijs afflixit, q̃ v̊ fluuia
fugam inierant, omnib⁹ impijs sui uaronijs inuncxit, ut q̃ prius ab eis
inuenirentur nullo precio redempti omi genere mortis acerrimo punirent
coacti l. coapti adeum ꝓducerentur. posthec impator ꝑpendens oms eue, a cul
pa sacrilegij non esse immunes, qm quidam carnifices facinus detesta
bile pegerant. eglesi aut inquisita et consilio sacrilegorum consensa
defendere et archiepm lapidari ꝓmittentes, cum possent defendere, non liberauit
et sic uitiq̃ rei erant, qm quidam lapidantes, alij aut non defendere.
Paulo attestante, qm qui faciunt, et inigrati consentiunt, morte digni
sunt, uoluit, ut burgenses, qui ? sacrilegio actu, et consensu eius consor
tes et pegna fierent participes, cum aut oms ad rationem ponerent, et ne
queuntes semet ipos alig ratione defendere, infinitam pecuniam ab eis ex
torquere uellet, ecclia archiepi aduenit, et impatore suppliciter uotis rogauit
ut eis indulgeret, et illi mali precepti, quod t nouus facere alteri ne faciat
memor esset, et hominib⁹ siluanis, et montanis, et nulla ratione degentibus
et omi sensu priuatis miam et clementiam exhiberet. quid dicam p singla
quanta uir ses pn uenerand, posset mia illi semet ipm p omnia exhibe
bat discipulum, q in cruce p carnificib⁹ his uerbis exorabat dm, pat ignosce
illis. quia nesciunt quod faciunt. tunc pgdes impator intercessione et
patrini sui sermone ad miam flexus eiusdem inuitis pepcit, et quos medicare
disposuerat, ab omni pecunia intactos reliq̃. his omnib⁹ ita decursis, et hosti
bus archiepi contritis a planta pedis usq̃ ad uertice capitis impator insolu
bili uinclo dilectionis cum archiepo unitus, et unum cor et una aia cum eo
hennit fes compostella felicit recessit.

Quib⁹ transactis impator a compostellana urbe recessit, et discedens cona
comitib⁹, et hys spanie principib⁹, et bti jacobi canonicis cunctis assistentib⁹
nec non eiusdem eccle cardinalib⁹, et cpis de quib⁹ longum e memorare de singlis
reuerendissimo pat, d compostellanq̃ eccle archiepo fauissime ꝓmisit, atq̃
concessit, sic pgdes series dictaminis resonauit, uidelt q in toto uiq̃ suo spa
tio aliqua adulatione a patrini sui dilectione numq̃ remoueret, nec q̃q̃ inimi
corũ pessimi patris suggerentes, pgdem pectus frangere. sz fere biennio non
dum facto postq̃ in partes campanonie puenit, omia ꝓmissa, uerbaq̃ dulcissima
obliuioni, et uentis tradidit, qm ꝓfanati carnifices et urbani iniquorũ antiq̃
membrorũ ad consilium et osculum recepit, quos romanq̃ eccle legatus in sino
de damnauerat, et oms cetus archiepor, et scor epor, pariter abbatũ, et
et omnium ortodoxor, repudiauerat, et uinculo anathematis fecerat, et idem
impator cum dedecore a concilio ciecerat, sz nec mr pulcrius legatus sm cano
num sniam edixerat, ut quicunq̃ non tantum m osculum, sz et consortium, et
quilibet auxm impertirent, l. quib⁹ epor, l. archiepiscopum ad pacem admitte presumeret

sententiam excõicationis admittentes, et consortium habentes subiãt. ꝫ sic
ait scriptura facta maiorum sunt exempla posteris, et ãpls. cum in com
patiatur unum membrum, compatiuntur cetera membra. quis tanta auda
cia existens cruentos pdictores abiceret, cum idem impator eos ad ypriam
curiam adiocaret, et consilium et auxm ablibitum eorũ pberet, et sus
ronibꝫ et detractoribꝫ gliosissimi ãpli senis uenerandi aures quotidie sine
intermissione apponeret, qui eum lauacro sancte regenerationis effuderat,
et cuius patrinus ad sacros fontes extiterat, et coram altari gliosissimi ãpli
jacobi ignibꝫ armis decent. et inclite armauerat, et diadema capiti imponẽs
in regem unxerat, quid amplꝰ, adeo gratuito corde, et ulhonea, et sponta
nea uolũtate inflamatus amore pecunie audebat eorũ suasionẽ audire
uelut religiosus homo cui in cglis sm spũm e. conũsatio, asseret insatia
bili auditie melisflua uerba diuine scripture, q̃ nihil e. ei chariꝰ subsole, aut
rangꝫ scripte, omne cap languidum, et omne cor merens a planta pedis us
qꝫ aduerticem capitis non e. in eo sanitas, hij aũ pdictores tam
de laicis qꝫ de clicis aggregauerẽ s quosdam, qui habebant ubiqꝫ archiepi fa
miliares, et una ad impatorẽ sine mora pgentes, ut ab honore et dignitate
eum pmouarent, et amicos, et unusquosqꝫ consanguinitate coniunctos
suppeditarent, infinita munera, s. duo marchaũ milia pmiserũt.
quib idem impator pleniꝫ auditis non min, gstuans amore pecunie q̃ eas
sus dictator romanꝰ cuius erat conditio, quoscunqꝫ captos p pecunia extor
quere, et iustitiam p auro et argento uenundare quendam uicarium suum
compostellam archiepõ uelociꝰ delegauit, ut altaris munera, et arca bti
jacobi intacta conseruarent, et eo absente nullatenꝰ apirẽt, de qua eiusdẽ
ecclg opꝰ incessat, consumabatur, quod a nemine auorũ suorũ, scilꝫ A de incessanter
fonsi regis uenerandę memorię fęlicis et comitis raymundi patris sui nũqꝫ
fm fuisse memoratꝫ, quod cum reuerendissimo seni seorsum eet intima
tum extruꝰ hylarem multum simulauit, sꝫ intius ut ab eo cognouimus
maxima calligo tristitię animũ eius occupauit, tum qꝫ bti ãpli opꝰ mag
nificũ deficeret, tum qꝫ turba romanorũ, et peginoy bti jacobi limina
pcrentiũ, hac de causa minime conuenire denegarent, et de diuisis elmo
sinis et munerib, unde ipsemet cum canonicis, pariꝫ cum egenis et uiduis
et pupillis affluenter degebat, et uictum, et uestitum ad cõem commodum
habebat, uisitare denegarent.
His discussis unũsis canonicis in capitulo congregatis de impatoris legatione
fca ad conculcantum et detrimentum sue ecclg non absqꝫ modico gemituer
animi dolore seriatim eisdem notificauit, et ut sibi consulent erga facultа consulerent
tem et possibilitatem sue discretionis unicuiqꝫ benignissime pcepit. inter

dum hec negotia consiliorum transirent, paucis temporis spatio decurso quam imperatoris legatus subito ad archiepm intrauit, qui imperatorem in proxima composicionem aduenire, remoto omi scrupulo nunciauit. His discedens, alios appinquans non dissimilia archiepo narrauit. deinde sine mora accelerans omi ambage postposita eundem imperatorem composicionem fore uentur, et quacunq archiepo sup omnibus negotijs suis, pacit qs eccle sue se de patrocinium coram multis astantibus penitus confidunt, pat aut religiosus, et clemencia, et mansuetudine pcipue, tam suis, quam exteris benignus, et cunctorum ordinum cleroq erga uniuersos clipeus et fortis baculus imperatorem ut dnm, et suum regem in omni obsequio parati benignissime sustinere non differebant, eius uniuersa quae sibi non liberent honorifice cum summo gaudio et reuerencia p parabat, pfatarate v gaudis commodos, et erga patrem suum p beneficijs ab ipsis fere cunabulis ab eodem s impensis, quotidie ad aures imperatoris, comitum, principum ue ubiq derogantes, et de archiepo susurrantes, candida in nigra, et nigra in alba mutantes fraudulento et subdolo ingenio intra se dolum sub lingua et in lingua machinantes ppenderunt, qm archiepo ab honore, et dignitate sua remota ueluti ipsi consilio disposuant, et imperatore paulo ante consuluerat, si alter in loco eius succederet, ipse non sm in detrimentum incurreret, uerum unusquisq eorum honore et dignitate, et diuitijs ab ipso de eccla collatis uel locis amitteret, et semen eorum de die in diem de patrijs bonis lugeret, et maledictionem diligentes, et benedictione fugiet, sup eos ueniret, psalmista de juda, et similibus teste, et dilexit maledictione et ueniet ei, et noluit benedictione p longabit ab eo ~~.

sup his negocijs et nefandis consilijs edictu necdum et actu, quod e detius fugiendis, ad imperatorem iterum fugientes, calide, et fraudulent suaserunt, ut archiepm reconciliando pacificare, et concordiam, et indissolubilem amicitiam cum eo pterim habendam firmaret, dicentes archiepm in omnibus, et cum omnibus, et pomnibus carnem corruptibilem gestantibus, cum sincera, et absq simulatione, ut dnm, et regem et imperatorem suum fortit dilige, et hucusq in conspectu suo placita forent, fidei pagere, et si eum uiolent ab honore uellet priuare, neguaq id fieri posset, nulla exigente cone, absoluit illum, et totum regnum, et imperium suum cum epis sibi suffraganeis uinculo anathematis et iusta excoicationis accenime ferret, et pegrinos, et diuersas, et exteras gentes in remissione peccor, tm jacobum usitante penitus remouerat, et neminem defunctum sepia suscipet. imperator aut ad commodum honoris et dignitatis sue eos s consulere pfim intellexit et consilio eorum acquiescens fidem, et opam adhibuit, tunc cupiditatis et auaritie fascibus accesit, et amore pecunie insatiabili inflamatus, eosdem, et quendam suum uicarium familiare archiepo suadendo destinauit ut eis

uisceribꝰ largitatis affluenda sibi ad opꝰ suorum militum, et regni sui impium acquirendum aliquid impetret, et bti jacobi archam iam diu intactam et a uicario suo interdictam aperet, et magistros et artifices in opꝰ bti jacobi iugiter insudantes, de muneribꝰ et ecclie elimosinis desolidata pulso exigebat, largissime placaret, et de redditibꝰ ecclie, et eius honore tamen quam extra suum uelle ut genius uestis disponebat ap se potestate ubiq; exerceret.

de consilio s dato.

Hac aut legatione audita cardinales et ecclie maiores, et inferiores in capitulo aduocauit, et quecunq; s missa fuant, non sine doloꝛ, et cordis inte contritione p ordine intimauit, et ut s consuleret, unicuiq; pingeny sui facultate, et eoꝝ ratione dulcissime commendauit. Hꝫ aut ipsi audientes, et consilium intius sollicite inuestigantes, ei consuluerut, q. tm impatore, et eius honorem, et suam metropolitanam ciuitatem asperrime excoicaret, et ecclia sua tot psequutiones nulla iustitia cogente ultius quotidie ab impatore eodem non toleraret. ipsi v° omnia sua relinquentes, ubiaingz ire uellet, l. romam, l. in exilium, ut iustitia super hoc negotio acqueret, ei unanimiter adhereret, et in morte eum non dimittentes animas suas cum eo insimul ponerent. ipse aut de duobꝰ malis minus sollers, et sapiens eligens, animaduertensq;, et in memoria, et cum maioribꝰ suis ecclie diu assidue euolens, qm si regnum hyspanie regnum gladio excoicationis peuferet, ecclie inde detrimentum incurreret et omis turba fidelium bti jacobum causa peginationis usitate recusaret, et qui cunq; defuncti inhumati humi sine commendatione iacet, et deteriora in hyspania insurgerent, que uix cuncta enumerare posset et uirida cum siccis, et sicca cum uiridis pient, pudem speuit consiliu sue sui et suorum puor, et discretione et sapientia floreꝫ, meditans q; quod uulgo solitus e dicere, q ira regis nuntia e mortis, sanius, et consiliu utilius elegit, uidelz ut impatoris fauces aurum et argentum assidue siccientes immensa pecunia sedaret, et post hec ecclia quodam tempore qui esceret, non immemor ei fca redemptionis condebat amaurolo petroq; nam cum iudei lapides tollerent, et in xm in ecclesie uellent, semet ipsum aspectui eoꝝ subtraxit, et de templo exiuit, putens q; si ibi se moꝝ p mitteret, tanta messis fidelium, tam de iudeis q; de gentibꝰ, ut postea p dicatione eius non asurgeret.

euoluens

de pecunia

dum aut huiuscemodi diuortia cum suo capite paterer compostellana ecca eosdem archiepi aduersarios, nec non alios suos familiares impatori dis finauit, et per eosdem magnitudine pecuniq; de ppio et possesione sua eccle uidelz quingentas marchas argenti ad indigentiam explendam, et ad tolli

impij pacem reuocauerat, q̃ toto dari p̃misit. hoc siquidem tenore, ut de equali
fatione et honore sue eccl̃e, quam q̃ dignitate sue p̃sone ubicunq̃ sollicite tra
taret, et quoscunq̃ tam ꝺ aduersarios et eccl̃e sue ĩte perspicaci et ratõ fideli
quolꝫ tempore ppenderet. hos ꝓ posse et facultate sua subuerteret, et ꝺ mee
et eccl̃e sue gr̃a et auxˢ sui comitante uirtute subpeditaret. Hꝫ p̃fatis p̃missis
p easdem inmunctios dum impator solleũt audiret, recolens q̃ beneficia fere
apmodum suo, ab archiepõ, et patre suo ꝺ exhibita, et in opportuno tempore
semp ꝺ collata, ultraq̃m dici põt hylaris effecto, et animo, et corpore q̃ ma
xime lętatus, indissolubile amoris uinculum erga se ipm̃, et ecc̃a et ciuitatẽ
suam ꝓpetim firmando p̃misit, et hꝫ temporũ intervallo, et locorũ spatio cor
pe ab illo separaretur, tam ĩte dilectione, nꝫ adulationib̃ neq̃ discordię
seminationib̃ nunq̃ ab eo segregaret, et de regimine imperij sui, et de dis
positione honoris sui consilio, et ꝓuida discretione et sap̃ fretus cum eo
ulterius uigilanti meditaretur, et animo eius amplius ꝓficeret, q̃m mens sua
ꝓ eo indesinenter uigilaret, quod aũt p̃fatis legatis sermone et uerbis
p̃misit, ut certius fieret quodam int̃nuncio suo has subsequentes litas
destinauit.

Has litas impator misit archiepõ

℣ Dei

Venerabili compostellane sedis ꝑsuli archiepõ Adefonso, eadem gr̃a hyspaniarum
impator sal̃, et dilectionis copulam. quanto amore uos nr̃i amplectat̃ animus
nec penna scribere, nec uoce dicere possumus, quoniam n. uestrę ꝑsonę, uestrę
q̃ incolumitatis nuntium audiuimus, nichil e. quod nr̃is auribus possit accidere
lętius, et ꝺ tanę dilectionis uinculo copulamur, ut fidei ꝓmittimus, q̃m uos et possessiones uestras semp manutenebimus, et ab hostium
incursione ꝓposse nr̃o defendemus, et malefactores uestros ad dignã sa
tisfactionẽ ultionis formento uenire cogemus, non n. ꝓ uestra deuasta
tione possessionũ, uobis q̃ contrario mirum dolemus, q̃ si quis uestram ꝓpriã hꝫ
reditatem, nr̃am q̃ serenitatem deuastaret et disturbaret inimico, sic q̃
animus nr̃i quietus, et toti exps anxietatis, q̃m meus nr̃a sollicitudo ui
gilabit ꝓ uobis, ad colloquium quod in palentia infesto sancti Lucę euan
gelistę factum decreuimus ꝓpter ꝓpinquus imminens, et longi itineris q̃m labo
rem non ueniatis, sꝫ in uilla uestra, q̃m ad nos in ꝓximo uenturi sumus, expec
tetis. ũli.

mens

quoniam ad uos uenturi eti.

impator misit has litas conciuibus.

A. gr̃a dei toti hyspanię impator omni cętui jacobi canonicorum conuentui
et omnibus eiusdem uillę burgensibus, et sal̃, et amoris, et fidei augmentum
has litas dilectionibus uestris ut uenerabilem archiepm̃ donum ꝺ. me toto af
fectu mentis, toto corde diligere non ignoretis, mittere curauimus. huius rei
gr̃a ꝓ imperialia iussa ub̃ ꝓcepimus, ut erga eum tales uos habeatis, ne fidẽ
et dilectionẽ q̃ q̃ ub̃illi debetur uiolatis, et ut ei semp in omnibus, et pomia

Arrianus contra regem francoy. cam̃ non bonam haberet, rogauit mirũ ut cũ eo contra regem francig ad neumasũ ciuitatẽ ꝓperaret, qui congregato ex̃ citu abijt, et ꝓfecit ita ut conuenerunt secum rege francig, et cum rediens, in uia obijt memorabilis et inclitus rex mirus. Tunc leonegildus occupauit gallitiam, et inẽ ea uexatus febribꝫ, et cum audiret leander, archiep̃s ꝗ constantinopolitano concilio uenerat, facta amicitia cum gregorio romanꝫ urbis dcõno, abijt ad leouegildum, et ꝓdicauit ei, ut relicta stultitia, cu deret in scam trinitatem, et ipse obduratus non credidit ei, sꝫ tradit ei

Recaredum filium suum recaredum, quem baptismatis unda ꝓfuderat, ita ut quo d ipse leander diceret, et ordinaret, filius eius libenꝫ consentiret, et post obitum eius filius eius eleuatus in regno, et in concilio toletano fuit sedis ep̃s yliẽ nomine dñici, et qua antea in hyspania hgresis ariana pullulabat, et in gallitia prisciliana hgresis multum regnabat, ea de causa leander hyspalensis archiep̃s ad constantinopolitanã urbem ꝓfectꝰ e. et cum authoritate tocius concilij redijt, et hgreses illas destruxit, et om̃s earũ seguaces, et conuertit totam hyspaniam ad fidem catholicam, sub quo fuit. e. ap̃ toletanam urbem concilium lx vij epoꝝ. regnante gloriosissimo, et sanctissimo rege recaredo, ubi interfuit sedis ep̃s, dñici, hispalen ecclie, dem sisnandus rex in regno successit, in cuius concilio samuel uj ep̃s yriensis interfuit sub

Cintila ysidoro yspalensi archiepo, defuncto sisnando, cintila rex gloriosus in regno constituit, in cuius concilio quinta uj hyriensis ep̃s fuit, mortuo cintila recesindꝰ rex in regno eleuat, sub quo sinagis dictꝰ in uocerune

Egica ra uincibilis epi ecclie yrien v fuit, sub cuius rege in concilio toletano sexto yrien ecclie vj ep̃s fuit, et sub exiga ndilissimo principe, inera dcc xx vj. in concilio toletano ultimo, cognomento felix iriẽ ep̃s vij fuit. Egica defuncto vitiza eius filius non bonꝰ solum patris ascendit, in era dcc xxx vnꝰ sub quo seruas vij hyriensis ep̃s fuit. vitiza defuncto, rudericus per ante

à Gothis rione a cotis in regno eligitur, sub quo leouesindꝰ vnj iriẽ ep̃s fuit. huc ingressus. e. rex sarracenor. nomine zaneb hispaniam, in era dcc xl vj, et interfectꝰ. e. Rudericus ultimus rex gotorum die v. fria, in era dcc xl vnj, cuius corpus sepultum. e. in ecclia inbisensem ciuitatem, ubi scriptum. e. eius epi taphion, hic requiescit Rudicus ultimus rex gotorũ. Tunc palagius filius Asturias inuasit sub emilena yliensis x ep̃s fuit. postea regib nominatis

Viseo asturias obtinatib, scilꝫ eius filio fafila, et Adefonso pet, aulcis filio, et froila filio eiꝰ, et aurelio, et sirone, et mauuregado, et uereminndo cunctis defunctis Adefonsus castꝰ in regno eligitur, in era dccc xx vnj, post emi

Emilenam Romanꝰ lam romanꝰ xi ep̃s fuit, post romañ Agustinꝰ xij eps fuit, post Agustinũ honoratꝰ tredecimꝰ ep̃s fuit. tempore regis Adefonsi casti, post honoratũ

Hinduſus xus epſ fuit. poſt Genoiſtus, theodomirꝰ xus epſ tempore regis Adefonſi caſti. ꝙ cum deus uoluit reuelari et notificari ſepulchꝝ bti ſmi jacobi apli, theodomiro nobili uiro et ſcissimo, notum fuit regi Adefonſo clariſſimo uiro et ſcissimo, et ſola ſponte cum reuerentia uenit cauſa oris ad bm iacobum apl̃m, et ibi cum lachrimis et aſſiduis oroib⁹ multa obtulit dona et in captum et facit p̃ ſtaoniam, et p̃ leſetum, et p̃ uillam aſtuicti ſetus eccl̃am ſci michaelis, et inde in famare in honorem et dignitatꝰ yliensis eccl̃e bto iacobo, et theodomiro, et ſucceſſoribꝰ ſuis ꝑpetuali contulit, et poſtea conue narunt ſapientes uiri et dixunt adinuicem quo nomine uocaretur locus iſte quidam dixunt locum ſcm, quidam habeũ dnuꝫ, quidam compoſtũ teſtis a quo dr compoſtella, et qui uoluerit dicere yriam dicat pp yrin, et qui uoluerit dicere yſſiam dicat pp fluuiam hoiani oriundi, et qui uoluerit dicere bisriam dicat pp duo flumina, ſare, et uliam, et theodominus xus fes eſt ſexto pontifex in ſede bti jacobi apli, diebꝰ caroli regis franciꝫ, et Adefoſi hyſpaniꝫ caſti regis. dem Adefonſus caſtꝰ in aſturias receſſo ufuderat ſe cum carolo magno rege franciꝫ, matꝝ.e. cui in regno ſucceſſit dagne miꝫ filius uenemudi principis nepos ſuus, filius frauis ſui proiꝫ. cuius tempore defuncti. e. theodomiꝰ religioſꝰ uir, et ſucceſſit ei Adefſus ſcts uir, et ordinatus. e. ſcds eps in loco ſco, defuncto nanamiro filius eius or donio eleuatus. e. in regno. in cuius diebꝰ afaulfo mortuo, alt afaulfus bo nꝰ uir conſecratus. e. uꝫ eps, qui accuſatus a uꝫ ſeruis familiꝫ eccl̃e dno p̃gente expiauit, ſe ſano feroce relinquente connu in manibꝰ ſuis in platea cora rege, et oĩ populo, et maledicens regi ſeceſit in Aſturias, et defuncta. e. eo tempore c naues normanoꝝ in gallatiam uenerunt, et p̃ fidelium dd ppia ſunt reuerſꝫ. ordomo defuncto filiꝰ eius Adefonſus uir nobilis et clariſſimꝰ eleuatus in regnũ, qui cum uxore ſua exemena regina nobili, et cum filiꝰ ſuis, Garſia ordomo, nanemiro froila, et gun diſaluo dño in locũ ſcm uenerunt, et eccl̃am mirabilem conſtrui p̃ceperunt qui detulerunt ſecum ſuum capellanũ nomine ſiſnandũ deleuana, et or dinatꝰ. at uꝫ eps in loco ſco, et iam conſtructam eccl̃am, et bene ordinatã in era dccc xx vi, 4 ns maij conſecrauerũt pontifices ſiſnandũ eiusdem loci epm, Maurus colubian, eccl̃e, ceſaraugustan, Argimiꝰ, lamecenſis Recaredus lucenſis Gomadiꝰ egidan, theodomiꝰ uiſen, jacobus auienſis. et tam eccl̃e qꝫ pontificiꝫ innumera obtulerũ rex et regina munera et do na, et teſtati ſunt eccl̃e, et uenerabili epo ſiſnando, et cl̃is eiusdẽ ſedis. dem ſupradictus ſiſtando pontifex uir religioſꝰ ac caſtꝰ ordinauit omnia bona, quecunꝫ potuit ſcire et intelligere in eccl̃a ſua tam de clero qꝫ

maledicens

ordonio

Diacono

ſecundo Nonas Maij

de familia, et de omni benitate, et ꝺ fecit monasteriuꝫ ante altariuꝫ sub ab
bate Araulfo, et monasteriuꝫ de pinario sub albate, Guta ubi nunc e. ecclia
Lobium scī martini, et Lobiuium ad susceptionē paupum, ubi nunc ecclia sancti sylv
pis. e. constituta, et sedes ad suscipiendas paupes de familia, tam uiros q̄
fẽminas int turres, et de redditib ecclȳ p posse sustentabat eos rex v̄ cū
coniuge et filijs in asturias rediit, et tandem ibi mortuus gesalc, cuiꝰ fili
us q̄sia in regno eligitur sub era. dccc. x vij. defuncto garsia ordonio
fr eius in regno eleuat in era dccc. xi. hunc joanes reuerensis pontifex, q̄
rexit post bīm petrum centesimo. xicesimo. primo romanam rex ecclam, cognita
sibi nanoi antistitis scīa q̄ fama literas ei ꝑ ppium pontificē direx, ut eo
bīm jacobum precib peteret, quatenus eius precor in isto et in futuro sa
culo ēet. ad quem iam dēs sisnando, pontifex ppium sacerdotem nomine Za
gratiarum nellum cum gratiarum actione direxit, etiam et ꝑ eundem ordonio princeps
eidem dño papæ munera et dona transmisit, qui Zanell ꝑ spatiū uniꝰ
anni in romana curia honorifice moram egit, qui collecta multorum li
brorum multitudine cum gaudio ad ppria rediit. postea v̄ uenerabilis uir
scissimo sisnando epī effectus senio mortuꝰ sepultus in pace quadra canen
tium anglorum multitudine, et dicentium ueni electe dei, et intra mgau
d. t. post cuius obitum q̄desindo nobilitate ꝓbꝰ, dimissa militia tñ secu
laris, totius connubij nescius, v̄ in sede bti jacobi consecratur epūs in era
dccc. x vij, ordonio v̄ rex catholicus, et ortodoxus post assiduas uicto
rias, quas de sarracenis eg, et post diuersas populationes uillarum et
urbium ab eo fcas, et q̄ epatū primitus eleuatos, s. minduniensem et
restauratas legionensem, et multas ecclas restauratas, et dictatas, omni ꝓbitate
defuncto conspicuus, ueumantiq̄ ꝓuinciq̄, legioni moritur, quo adfuncto, fr eius froi
la succesit in regno in era dccc. x x vj, qui froila rex monasterium bti
jacobo dedit, mortuo quidesindo epō in sede bti jacobi apli ermildus co
secrat v̄ epūs, qui ut fert lumbos non habuit ꝑcinctos, et si lucernā
oeconomus ardentem cū manib habuerit, deus nouit, cuius egonem, a quadam
coquendam uid dua vid filios habentem, uacam tulit, et coquinā cocidendam dedit, qua
cum lachrimis ad edes pontificis se iecit, sz nullam mīam consecuta
e, de cuius carne ultimo morsu accepto strangulata miserabiliter obijt.
froila defuncto adefonsus sup dcī ordonij filius regni gubernacula suscepit
q̄ tenuit ānis vij mensib vj, et assumpto monachali habitu apicem regi=
minis sponte sua reliquit fr suo Renemiro ordinato, fuit sub era dccc
lx vij, cuius tempore abdirahaman cordouensis rex cum oī exercitu suo
fugato, et uicto. e. qui rex ante accessat ad bīm jacobum cū oīb, et ob
tulit ibidem uota usq̄ in pisonga ut singulis annis reddarent censū apli

ecclg, et deus magnam dedit ei victoriam, post armigildum sisnandus iam
dcns ordine functus mendi comitis filij in ordine in loco sõ vij consectus
epõs, hic nobilib⁹ ortus natalib⁹ cum parentum celsitudine diuitiar⁹ q opulen
tia q̃mplurimis extolleret, sui ordinis immemor et canonicq censuq exps
cum rege sancio accepto consilio pp hostilitatis diram, seuam q incursionẽ
normanor⁹, ac hispalensium pgdarũ dispendio, gallaeiam sepe affligentium
ne fonte blissimi jacobi ap̃ veñ corp⁹ ab illorum hostium occupatione su
bito caperetur, largita architectis munificentia, ac plebis labori implicitq
circunq eum locum scõrum thuumq munitione ac profundis uallo⁹
fossis, a qua circunfussa ut locus scs futus erat summope cingi pcepit
q cum nimium sclaris et potens erat, familiq ecclg suq oppressione imposuit
ut sua palatia et monasteria, alia cimiterium ac supatum, caneta⁹q
structurẽ condenti, ast opes ecclas male distrahendo potentib⁹ inuncta
et immoderate largiret, et cum cuncta regi sancio nota fierẽt, sepe ab eo,
et a dnis loci sancti monitus fuit, ut resipisceret, et se emendaret, q qui
supbus et alti sanguinis erat, emendari contempsit. his regiq clamentiq ra
uolatus, illum capit sanctus rex, teneriq precepit. cuius loco scissim, uir
et illustri cognatione pgenitus R. odasindi, in sede apostolica vij leuatq epõs. sancti
q rex multas ecclas et villas, et castella populatq.e. pgliamulta gessit, et
victor extitit, q cum portugalen regionis comitib⁹ sub iuramenti nunctio
firmq pacis fdus constituit, quidam gunesalius, consul inter cetera epula
rum fercula, pestifer ueneni poculo infecta paxa in sumendam escam stau
dulinẽ regi, qua sumpta uenenu se sumpsisse psensit, q cum legionẽ ten
deret in uia moritur, et in monasterio de castello uxor sua dna regina,
gudo in aspa mingi, et honorifice sepelitur, ibiq cum alijs ad uota efficitur
q cum die sabbati assidue depecaret dm ante altare stans, ecce sanctus
rex uir suus pgsentatus ei duabus cathenis uinctus, et a duobus diabolis ter
tus, qui dicit ei, benefacis, et perseueras sicut fecit ipsa p xl dies, et in le
tunio, et fletu, et in elemosinis largiendis, et post xl dierum spatium
cum ipsa altero sabbato recitat, et stans ante altare iteum uir suus desce
dit ante eam uestitus albis indutus, et patta qm̃ cuidam sacerdoti ipsa p eius
dia dederat, capit se gliari, q iam liberatq erat a potestate diabolica, et duxit
multa de paradiso et inferno, q cum ipsa uoluit eum amplexari, et non
ualuit, q partem pellis tulit, qua delata ad monasterium scti stephani de ripa
desili tm inuenerũ mini de pelle sacerdotis, quq ab ipsa regina ei fuat data
quarum ipsa defulit ad monasterium, uidente abbate, et cunctis monas
terij filijs, et hoc fuit magnum miraculum, et ad sbitum regis sisnandus
solutus, et in uespe ntillis dñi ad sctm jacobum uenit, multis armis et turmis,

et nos imus ubum ante altare oioem fecit annon, sed baculo enseuiolenti in
hanile dormitorium ubi rudesindo epō cum alijs dnis, et senioribz dormiendia
cebat, sz enim spiculo ensis cooptorium intrare leuaret. Rudesindus epūs uir scūs
expgefacto, et timidus maledixit ei dicens, q gladio opabiō gladio peribis
et eleuatus abijt ad monasterium suum cellā nouā, et ibi quieuit usqz ad obitum
timidus suum. tunc sisnando timido et eleuato ad ppriam rediit sedem, et cum ibi mo
raret die mediante xl dnica, ecce ante cum uenerunt nuntij dicentes, q nor
mani, et flandenses, et gens multa inimicoū uenient deiūcanij suscipez
re adiram quoscunqz homines et mulieres in itinere inuenirent, ducebant
captos, et tam uastabant et pdabant. q audito epō sisnando ut insanus
armis indutus cucurrit post eos usqz in fontenos, et intrans p media s acies co
quinquennij cidit, post obitum sancij filij eius memimus, qui cq quinquennij puer in tanto
regio / hic eum sublimat regia, in era ap. v. hic e. paganij pacem habuit, corpus beatissimi plagij
mus postulans quod receptum in maximo honore facis argenteis fecit
recondere pcepit, mortuo sisnando plagius lucensis epūs, iudici comitis filij
in locum scī vij admūs, et senioribz rogatus adducit qui secularis, et non
solene scīq conscij; maiores ab honoribz deiciens, iuuenes, et pastores honō
ribz cepit sublimare, spīa senium sapientium societate, et honores et digni
tates cepit destruere, et ad nihilum redigere, sz cum comitiua et potestate
galletiq patiem ñ bñ rectum, nec filium flore iuuentutis adultum erga se a
micos non senserunt. tunc accepto consilio Veremudum iuuenē ordonij regis
inclytam filium quondam ap̄ inoitam bti jacobi urbem educatum, in regiminis
/ excellentiam sublimare conanti, in era q hic ecclesiam scī benedicti in ha
nia ppria ecclā nig cum familia sedis fecit, et alia multa in congruaq̄ sibi
qui ueremudo rex accepto maiorū consilio pdecm pelagiū iudici comitis fi
lium a sede pecit et in loco ipsius epūm cuiusdam martini filium mo
nasterij mosontij sapientem monachum, ante altaris archistegij abbatem ue
nerabilem, et honorato a cunctis senioribz loci scī digne electū epm in sede
ap̄lica consecrari pcepit, qui honores et dignitates, et familias ecclā, et reddi
et recti reduxit tus, et uota, et omnem honorem, et bonum statū et rectum fecit, sz cum ra
nemirus rex q omnia audisset, congregato omi exercitu disposuit se uenire
ad galletiam. quo audito a ueremudo rege, et ipse adunauit totam galletiā
et simul de utraq parte conuenerūt ad pontiliam de stenas iuxta montem
rosum, et dimicauerunt ibi, et postq dimicauerunt, et fuerunt separati,
Ramirus rediit in legionē, et post xv^m sui regiminis annos uitā finiuit.
Veremudus v pfectus. e. antea ad almezor regem magnum hismaelitaz, et
cum rex audisset obitum ramiri uocabit ueremudū, et petiuit ei ut si suo adiu
torio possz recuperare regnum suum quod daret ei aliqd seruitiū, et concessa
innumera paganoz multitudine restituit eum in regno suo ~~———

Finis.

Estos annales hize trasladar de vn libro harto antiguo que era del archiuo dela ciudad de Toledo, yen diuersas partes del parece como se escriuio en Toledo. Y contiene principalmente lo que passo en tiempo del Rey don Alonso delas Nueue hasta don Fernando el Santo. Aunque tambien tiene otras cosas muy buenas fuera desto. Tambien sonee muchas vezes, como se van escriuiendo estos annales en el mismo tiempo que las cosas sucedian.

y mucho anse de sacar de la historia de Toledo.

* Excesion dela mon taña demala guana E binieron Hasenda Era dcc x.x.vj
* Murio El Rey. sancharuaa. Era. dcc. E xl. E vj
Pobló. alcon El Rey. hordoño. Era. dcc E xl E vj.
* Vinieron los moros. En espana En tiempo del. Rey. Rodrigo. E prisieron España. Muy nombrada. Era. dcc E Le vj
* Fregerunt corduben sanctus. viriam. Era. dcc lx vj.
* Pobló. El Rey. ordoño. v... ciudat Era dcc lxx vj.
* Murio. El Rey don Alfonso. El casto. Era. dcc lxxx vj
pobló. El conde don Diego á Burgos E otra Era. dcc.
* Vino carle Magno. En espana. Era. dcc.
* Murio. El Rey don sancho. El mayor Era. dcc. x vj
* Pobló. El conde Rodrigo El Maya Era 920.
* fue batalla. de Roncesvalles. que Mataron los. X. ypa rey. Era 925
* Murio carle Magno Era 949

Osma

2 Pobló nuño Nuñez A Do da. Egonzalvo ~~Zebo~~ E cozin
Eclunia. Esant Ssiuan cerca dedicov. Era. 976.

clunia

1 Vinieron. Moros con El Rey. Eflaman aset. mancbas
Era. 978.

2 pobló. El conde Don fernand Gonzalez Asepoltura
Era 979

2 Murió El conde fernangon çalluez Era. M. Vm

2 Vinofor domadi Acampos. Epuso garcia fernandez
condado. Encastilla Endia dedo Mungo Era 101[illegible]

2 Pun dieron. Moros. A Gor Maz. Era 1021

Vinieron. Moros. seat manchas. Era. 1022.

2 Mudaron El cuerpo de. S. fmā de Ag. A. cid dast de
Ss moros que Abie nombre Vcetain Elacuez
de. S. tuajo Vega. desan Juan delapeña. En El mo
nej teno. V. Ra Es Amchs. Era. 1022.

2 Vinieron Moros asepulcuega Era. 1024

2 Murio Vermudez, or donez. Rey padre delRey
Alfonso. Era 1025.

2 Vinieron Moros Atienza Era. 1027

2 Vinieron. Moros. A. osma Salvada. Era. 1029.

4 Recebb sancho Garcia conla tra Asup Elcon
de Garcia fernandez. Era 1032.
Estos fizieron El monej a nos que dizen Gau
naj Era 1032.

2 Pun dieron Moros. Asan. Ssteuan Eclunia En
dia de sabbo XVo Ra Eg Julio Era 1033.
Vinieron Moros Al conde Garci fernandez E
Murio. en. ij. feria 4 Ra Eg Aug.to Era 1038.

7 fue la. A San cada. De Leuera. sobre El Conde Don san
cho. garcia Egarcia Gomez. A quien aij son Leyes las
del Rey. Bzemundo Edela Reyna. Vebuuca. En El mes
de noviembre Era. 1043.

2 Duro sancho. Garcia condado. En cajrilla Muno El
seguiente dedos Ramiro. sanchez de cib dat.
dia desouse. VI Ras ts julij. Era 1046

2 Muuio El Rey Bzemundo Era. 1047

2 En tro El conde Dn tue Ra demoroj. hasta la cevitad de
Vizcaina. Ecebando Lato Re. de Acenca. Era. 1049.
En El mes de noviembre Entro El conde dongarcia. En
2 Rademoroj. hasta Toledo. Efue hasta. oraca Epu
so de sumano Rey Zuleyma. En El Regno reconduca
Econgran bengancia. Vrnose Acajrilla Sujeta Ra
Era. 1051.

2 En El Mej de noviembre Nazo El Infant. fijo del
Rey. don sancho por n. Garcia sanchez. Era 1054

2 Muuio El conde Don sancho. El que dos. los buenoj
fueros. Era. 1055.

Matauon El Infante don Garcia En Leon. Era
1057

En El Mes Deagosto. A Sancada sobre los. Era 8.
en clunia Edizeron. los moroj A falsia Alfonso
sancho. garcia sus cajas fasta. A Gormaz Ehos
Ma Esantes tenan. Elo traj cosas En Estre Madu
ra Era. 1059.

Muuio El Conde sancho. Garcia Era. 1064

2 Regno El Rey. sancho a Astorga. Era 1073.

Muuio El. Rey. Donsancho Era 1076.

Estremadura Llamo
aquella tã dessa
mia por ser subcesa
de Duero. De dõde pa
rece claro ser menda
dela la interpretacio
de Cunita.
)

Mataron Ala. Condesa Doña Y Ram. En cuesta. reuoy Era. 1076.

Mataron. Al Rey. Veremut. En El Valde Damaron. Era 77.

Murió El Conde Don Fernando. Era 1087

2 Mat. El Rey. don fernando. El Rey don Garcea su hermano en Atapuerca Era 1092.

2 Murió El Rey don Ramon Vngrado. Era 1101

2 Murio. El Rey. don fernando de Leon. Era 1102

2 Murió la Reyna doña sancha. Era. 1105.

2 Murio El Rey. don sancho. Era. 1105.

2 Pusieron batalla Dos. hermanos fillos. del Rey don fernando. El mayor aviendo El Rey don sancho. El otro. El Rey don Alfonso Y Lidiaron sobre Ello de pesuerga. Y Venció El Rey. don sancho. El Rey don Alfonso. Era. 1109.

Muerte de don Sancho sobre Zamora

2 Mataron Al Rey don sancho. En zamora Era MCX

2 A Rancada sobre. Almoy mun Rey de Toledo Entonces dia de Jueues XX y dos del mes de Junio Era. 1114

2 fue la A Rancada. de Huesca Y Vino El Conde. Garcia hordoñez. En ayuda del moztacon Contra Moros. Lidiaron con El Rey don pedro Era 1118.

2 Murió El Rey Garcea Era 1120 hizo don Alo

Toledo tomada. Rigo El Rey don Alfo Toledo de mozo. En XXV. Dias han dado. de mayo En dia de domingo dia de S. Vrban Era. 1123

Murió El Rey Don sancho de aragon Era M. CXXm.

2 Fue la batalla. Dalacdon Gfez garca. Exmenezcon
los. Morof Era 1124

2 Ordenaron Al azpo. Donbernaldo Snp b. dajf de
nouembre Era 1124

A Rancaron Morof Al Rey Don Alfonso En
Zagalla Era. 1124

2 Fue la A Rancadas. De Rueda Sobrelas Cuniof
Era. 1124

2 Cacsidad. Dejego Era fuemuchof tienpof zuma
T. Rejf pues Sobraron la Era 1126. segunda pollada

2 El Rey donsancho pobló d. Montaragon Era. 1126.

2 Rifo y Moncon El Rey donpancho e El Rey donpe
dro. fue fello Era 1127

2 prijeron Cuniof. senon de Morof Era. 1130.

2 Risomió Cit Valencia Era 1132

A Rancada Sobrel Reydon Alfonso l'interrj
no deconsuegra dia de S. abbo d'dia de S.ta
Maria de agosto. Vnido El Rey don Alfonso in
Consuegra Cercaron lo linos Almoradaf
Vm. Diaf d'fueronse Era. 1135

Dejo Almo. auctor aja nieto deyucaf. fallo de
te Xefin En S. Seruando sobre lodo. Conseruo
nada Rifo Asenguega. En El mes de jenio. Era
1137.

Muerto Sayn fant. Gelboca Era. 1137

Muerto à Reyna dona V Rau Parientadel.
Rey fernando d'dela Reyna dona sancha Era. 1139

11

El Rey Don Alfº Dexo de vita. Yalença en El Mes de mayo Era. 1190

2 El Rey don Alfº Manio. ffaçer el muro de toledo. dey de la batalla q̃ cid el Rey de yuso de la puent de Piedra vita. â otra de tajada q̃ uba Al Rey. Indereche de S. Esteuan Era. 1139.

2 El Rey Alfº Diso. Armaina celebri en El Mes de julio. Era. 1162.

2 El Arçº. don Bernaldo. Perçebia Remanjo. que el fer. Imi Auer Ha pal co de Seuilla Era. 1183

Fue âquejte de malaga que exuon los moçara Vey de Malaga. Era. 1187

El Rey don Alfº fillo del Conde Don Rey mondo Et de Dona Vrraca fillo del Rey don Alfº nacio primera dia de marco Sant Desenicuit Apareco en Cielo vna Estrella cuenta da. Era. 63 por Rey Sta diaf. que nõse bollera 1199

Nacimiento del Emperador don Alfonso.

A Rancada de Valey. Se Selebro en Mes de Mayo. Era 1196.

Matauon. Alyn Sant. Don Garcia Perez de Vbeda. Don Pero Ponçe de Cabrera don Blaj que ria dona Vrraca Reyna con El Rey. don Alfº. de leon Sobrino fillo Alyn Sant. don ordono El que mataron Lacon dona Dona Maria. caso con El Rey don ordono dona. Sancha Caso con El Rey Ramiro Caso dona Blaj garcia con El conde don Munio. de Cega ya.

Adelante cinco hojas. Porque dexo aquello el escriuiente por error, y puso esto aq̃, que ha de yr

Reyno El Rey San Esteuan X X. Anõs. El Muno.

E Reyno. Su fillo El. Rey Don Garcia. Enuio
gar E fue muy buen Rey. Leal E franco. Enuio
y forçaba E fizo muchas batallas. Con Moros.
Tuuo dos Mujeres. quando Abe Granada tem blaua
ua. E que ayc Alguns. nuebos. grandes. E quando
se amatauan Cantaba dentre ellos mas grand. Mer
ced. E por Ende Retigeron. El Rey don garcia
El tercero Reyno que Rey. don Garcia XXX.
Anos. E muño. El Rey no Su fillo El Rey don sancho
El Mayor. touo Por mugier. la filla del conde
don sancho. de Castella. E ouo dos fijos. fue
ron. don Alfonso. hermano del ynfant Garcia que
Mataron En Leon. E ouo della dos fillas. El Rey
don fernando El. Rey don Garcia de Nagera
E dos dos hermanos. Cibdaron. E en Alta pueca E.
Mato El Rey don fernando. El Rey don Gar
cia. E Rey don garcia dexo dos fillos. El
Rey don sancho. El Rey sancho. El que mato
ron. En Peñalen E ouo fillo El ynfante don
Ramiro. El. que mataron En Rueda A tray
dor El. ynfant. don sancho. fillo del Rey don gar
cia de nagera. E ouo fillo El ynfante don Ramj
ro. E. ynfante. don Ramiro touo por muge
r. La filla de mio cid el Campador. E ouo della fillo
al Rey don Garcia de nauarra. Alguc dexaron
garcia remiez. Muno el ynfante don Ramj
ro. E Reyno su fillo El Rey don garcia E touo
por Mugier. la Reyna doña. Margerita
la bruna del conde de Tolosa. E ouo en ella

Fillo Al Rey Donsancho. de naçian Sla Reyna
de Sezilla Rr Reyna dña blanca Mugerde
Rey donsancho. de Sezilla Rey donsancho. de
nabarra dmo por mugeꝛ. la fillia del Inp.r de
cayrra Clovo Sndlla felix Al Rey donsancho
Salyn sant. don fesanch Sla Reyna Al Engla
terra Slayn santa dña blanca Slayn santa dñ
Costança que murio Sntaroca Agora bnemj
Alteri onde vene Al Conde delos Reyes de Ara
gon Sna barra

Al Rey Donsancho. Al Muy onrrado felis dñ. Rey
don garcia Stremblope Slaue fue Rey de navarra
Daragon Sfue semnor. Hapa portugal, ó vo Sofais
de sotra mugeꝛ que ouo nombre Alyn sant donRa
Mro 2º fue Muy bueno. Smacho Sforçado. Sl
Alyn sant donSancho por Al salua.m. que fue
Asu Madastra. la Reyna dña Slucia Mugeꝛ
del Rey donsancho. Sspadre dcolla. Rey Al
Sfonsolay. Al Rey. Sloro. Al.no. de aragon. Sfue
Rey Sfe Rey donRamiro. hubo Machaj Vesp
con Muy Suencelay. rey puy Sn Despeis de mo
rto vino sobre Rey donsancho. Castilla con
grand poder de Mouj Sconbd. Hpo demanda
que era de Mouj Sde Sdalatierra. Sbrecon Al
Al. Asobrance Sdespaysonse. todo Sacella Sun
no dsi Con Alay. Smadrona. Sdespaday Sfe Rey
donRamyro. ovo fillo Al Rey donsancho. dara
gon que fue Muy buen Rey Real Sforo
Machay. Sacenday. Con muoj Suencelay dey.

Muej Conde Attuesta Guerra demouj Sperdiendo
con vna Sierra Espfizo Jurar Asuj Reies omi
Espu fallo pedro sanchez Spfizo Jurar ibel. que
num des Senorio de Attuesta Sata. que la pusiesse
los leuantados Ben Sin de por fuerza

Muerto El Rey Donsancho Cio de Ramon
Co. de muet Aragon Sdej muej Catanonia Sant
Joan. delapena por medio delej mouj El Rey
donpedro Sus cuñada, Attuesta Sbmetion
Grandes poderes demouj Sabas. Sn El Sor
no con Sluj. Monde con Garcia demagra.
Sel Rej donpedro. Sido Con Sluj Malcuas
de Lant. Huesca Sbonco Cuadrilla Sllaomu
chuf dellej. Spfizo, Monde con Garcia.
Sme todo Sugu preson. Sb. Mo Sadilla.

Muerto El Rey Donpedro Sdej no Sabes
El Rej don Alfonso que fue Muej buen Sdej
Muej leal. Smuerto. Sforzado Smuej buen
Xpiano. Sfizo, Muchaj cauallej con Morosj
Yen cro dej. Sam pecio Sganagoza. dellej
Sdarca Sen Labjeso Spu detuzpona Spuede
borga Studela. Sotras Sotraj Muchaj.

Muerto Gz Rej don Alfo. sn non dexo fillo mgu
no. Muj sanaron Sus herm. don Sancho. demo
gra. Sfizeronle Rey. Sdezonle por mugersla
neta del Conde depoytou. Sbuo della Vna fi
lla. que fue nombre Sona Perona que empeon
Sondl. Conde deBarna. Sfue El Regnadesen

Gon E El Rey don Ramiro de nose Alamongo
Slande de Bar.ª Vodneisa Mugier fillej Al
Rey don Alf.º daragon. Salande Bryan
Sn. Elamagaer del Rey. d. sancho. de pórte

Gal
El Rey Don Alf.º daragon Sposo por mugier
la filla del Enperador de castella. la Reyna do
ña sancha Vouo En Ella tres fillej Etres fillj
los fillej Souerun. n.º El vnō El Rey donp.º de
Aragon que tues por Mugier la filla de d.
Guillen de mont peller Eouo En Ella vn fillo
que ouō n.º don Jamej Quej ag.ª Rey de Ara
gon El otro hered.ro del Rey don.p.º ouo n.º El
Infant. don pancho. Fue Conde de pamp.ª
El tro ouo n.º Infante don fernando. que
fue abbat. de mont aragō. delaj fillaj la vna
Casaron Conel Rey de castella. La otra Conel
Conde de tolosa. Laterceira conel hijo del Conde
de de tolosa.
Este Es El. linaje de los Reyes de franca Q.
fueron Can Rej de carlos Maynet Elos pueden
Carlos Mainet
En franca Vo vn Rey que ouo n.º Mouaje
fija del Emaje del Rey Pepinej. de teoya Esta
Mro Rey ouo fillo a Ludui. Eldeuelo ouo
fillo Acho du Rej Alfre Eotro Rej. Cazeyolo.
Sant remyes Efrā lo ocano Que han Rej pagano

Cua. de Ludwig. (o Yo fells Achtarés Christi
(o Yo fells Achil petit chilpeus ou fells A
Clot.e 2l. 2.e Clotario. ou fells adagouart da
Gouer / ou fells Achs Ludwig 2l. 2.e Clotaire
Vs) 2l. 2.e ou fellis de Sta Batilde Ladey
na 2l Vni dui x.e Clotario. Ugouan. 2l. otro
childeric Meroueu Ferm. Ege terr / ou
fells Archibert childert / ou fells Adagouart
2l Jouen terra dagouart. 2l Jsaben. ou fells a
2l Dni 2l Jouen. tEmnio ou fells, Aclotario 2l 9.e
dui pues que paso Jn generacion de Clotario
2l. 4.e 2l Rey albert / ou fells a Arnoldum a Ar
noldum / ou fells ayant Arnolfo 2 otro fells
Menciensen 5.e m Sant Arnolfo 3 o fells A.
anchises anchises / ou fells Apepin 2l mayer Ege
Pepin Acarle marte. Charle martel / ou fells
Apepin Apetit Pepin ou fells Acarlemane.

Carle Mane Elmp.e (o Yo fells Ludwys. Lud
ys / ou fells Acarlo calbo carlo celuo / o Yo
fells Ludwys Elsegundo Lodwys / ou fells A
Carle Elsmple Carlesmple / ou fells A
Ludwis 2l. 3.e Ludwys ou fells Aclotario. ou
fells Ludwys 2l 4.e. Mario Ludwys Enoridego,
fells mnguns dui nobley franceis Cuantown
Rey Aygondric fells de Ygon Elgrandric
Ege Rey Ygon / ou fells A Rey Dulcet
Rey Roucet / ou rei fells Rey Ygon Eg
tue Mey bue no Much Amado Cott
Rey Ente Saldut Dotatt de Gogonia El Rey

Enrr. Isabell Roberta y Vosotros Al Rey D. Filipe E
Al Guardyan el Rey Philipe, ouo fillo Alfonsy
yo el Rey Ludys Vno. V. fillo dela Ilta. Reyna Dª
Bta. Elprimº. ouo nº. Philipe el 2º. Ludysa
3. Enrr. el 4º. Roberto. El. S. Philipo otro Philipo
el mayor guardya Rey. Ounaide mano por la
sron. ynsida de Suprado. Reyno. Ludys sobre
Mano Lawros El Aptago. Imidencia. Cola cib
dad de Rems. y el Rey Ludys. ouo fillo Al Rey
Philipo que agora es Rey de franca

Del Linage del Canpeador

Este es el Linage de Roydaz Elquadrgeiron Mio
cit Elcanpeador Como bino de recha mysnt del Li
naje de Layn Calbo que fue Conpanero de nuno
Rasuera y fueron Cauallos Judezes de Castella.

De nro Rasuera

Del Linage de nuño Rasuera Vino el Conpe. del
Linage de Layn Calbo Como mjo cit el Conpea
dor Layn Calbo ouo dos fillos Fernan
Laynez y Bremud Laynez. Fernan Laynez
ouo fillo Alayn fernandez. Bremud Laynez ouo
fillo Al Roy Bremudez. Layn fernandez ouo a
nuño Laynez. Roy Bremudez ouo fillo Al fernan
Rodriguez. fernan Rodriguez ouo fillo Alfonso
fernandez. y vna fillo que ouo nº. Don Elvi
ra Laynez. Como por Mugger Alfonso. Como
fillo della Alayn nunez. Layn nunez ouo fillo
Adiego Laynez. Padre de Roydaz Elcanpeador
Diego Laynez. fue Mugger. la fillo De Rodrigo
Alvarez de Cas turon. que fue Muy bon ho

Mar Muy gr home E. Yo En Sta fee
Ro Diaz que Muno Lego la rey padre de Ro y
diaz puso El Rey dongancho de caſtella A
Ro Diaz dado E fizo cauallero E fue con
vn sobrinaja E que dio El Rey dongancho
con El Rey don Ramyro En grados monte
ros Mejor Caualler que Ro Diaz de a su tra
mpa El Rey dongancho Acometella Con Muy
chos A Ro Diaz Cho de su alferez E fue my
gr cauallero E que dio El Rey d. sancho
con El Rey d. garcia su hermano En santan
non hi no Mejor Caualler que Roy diaz E se que
dan suso En que Lidiaban luego E pusieron El Rey
d. garcia Roy diaz E sus conpañeros E que
dio El Rey dongancho Conquerno El Rey don
Alfonso En Golpeiera Acerca de calonia mon
he nos Mejor Caualler que Roy diaz El Cam
pe de Rada

E que Cerco El Rey D. sancho Asuhcna En ca
Mora. Alli se combatio Muy bo Roy diaz E des
Varato grand Conpaña de caualleros E puso
Muchos de dos E quando Muro el Rey dongan
cho Salio, todos fueron El Roy diaz ha
cho Salir, todos fueron El Roy diaz ha
ta que lo metio Vn la puerta de la ciudat de Cam
ora Dio a vna lançada de ſus ſe rompio
Roy diaz por su mano El Rey don Alfo Onde
Men garcia de to de Roy que Sea Muy bue
Vn caballero Mas plogo, todos que dos Roy
diaz a Vna gorra ~~Despues de combatio~~ Roy
pues se Conbato Roy Diaz Con El Moro

Hanij Vno Por Cobo En Valencia Cerni Cuenco
o Reij dez y Mabla pero que sea Vno
Muij buen caualler dejpuej q he cho dejcha
Ra El Reij don Alfo y El Reij dez Agrau me
cho que no lo merezco Muj fue mejtrado
con El Conde Asalid dejde Cuella Reij pue jo
ydaz Suyo por Grandej traua Xij Epozga
dej Aben tuay dejpuej se an bato Reyde
az Sn vocat con El conde Barna quedo Gran
dej podezej Eh ave dij dicho dejde pacabla
Cuenco o Reij Muj Reij Edjquando Eh Suyo o gran
Compaña de caualleij Eh Reij hmij Muj pia
Muij Grand combat que Auie Mio cit Sol
Eh Vodij dejpuej Ora Mio cit Aualencia
fujo So Cuella Muchaj Vatallaj Cuenco dejpuej
Suej ayuntaron se Grandej podezej domuio
delendmas Eh a cuendmas Eh meun a caller
Vala que nea cerca da Mio cit Sfue to n
ni Xiij Reyej Eh otra gent mun a Vxie
Enta Eliaw Mio cit En Muij Cuenco
Eh Suyo Valencia
Muno Mio Cit El Campeador En Eh Vlaj de ma
Yo dij aya Se Alma Ca dupue mi Bj Seij ma
Sa Reij de Alla de ualencia Eso de Dawnb En
. S. peaw de Cardeña Cerca de Burgoj
Este Mio cit El Campeador ouo por Muger
Adona Exemeña neta del Reij don Alfo fo
Cha del Onde don diago de Reij turezj Como
de Cha En fello Sdoj fillaj El fello Co V.

nonbre Diago ferz. E Mataron lo Bermu
Gra. q̃ Moriz delos fillos Ayna ouie
don̄a crijtina la otra dona Maria d
so dona crijtina Con El. yn fant don Ramj
no Caso da Maria con El anda decarelo
na El yfant don Pedro Menendez de Cr
dena fillo Al Rey don Garcia de Nauarra
Algun dizen Garci Ra Nuñez El Rey d.
Garcia casso por Muger ella Reyna Do na
Magelina Sou de la fillo Al Rey don San
cho de Nauarra Ese Rey don Sancho casso Pero
Gzez la filla del Emperador despan Con
ella fillo Al Rey don Sancho que acordes
Rey Dena va Ra

Annotation: Alias. parantener muy de
uenas por fabulosso lo de
los infantes de Carrion.

Danuj. Rey de Roma. Enbio Amonmone la Bruto sus
Jana que buiesen El mejor logar. En que fiesen
Jamegor cibdat. que fuese cauza del pana Tuda
E fecesen Toledo.

Dejdil amenainy.o del Mundo fuja quelacio
dat desedes fue fecha Primeram. Son quatri
Mil. 2. L. 2X. Erej Annos.

Muño S. Ammijo de Selos Era. M. C. Vmj
Reijno El Rey don Sancho Ramirez Enarragon E.
en Leon Gorja. Este Sobredicho Comieuo Cart
de Roma Enbia del papa Alexandre El
cardenal Enju Legno En pay Epuscopos en la
Ley Jo mana. En El monjt.o de S. Joan De la
pena Enj anno Legno M X j. Haso. Aplic. la
Segunda. Semana Luna Eletra Jeu bra

Son Calej Tiberiana. En la xvi xta dgiaun la Roma-
na. Yra. vlt. c. viij.

Nacio Iesu Cō. -felis dichos in Bethlen Iuda En
xxx viij

El Rey Herodes Manda matar los yn ocen.

Estuj hay cōla nabidāt de Iesu Cō cuentanpe
S. Matheu la en xl ij.

El Rey Herodes, manda degollar a S. Iuan
Baptista. En la fiesta que hazen el dia de su
cumple. En la xl x

El Rey de Aragon En xiij dias

Esto se continuo conto de cinco hojas atras.

Dongarcia cerca vclez iij Dia Kalendas. de junio Era. 1146.

Mataron .Vlos judios Enabdo dia de domingo Vespera de ta. S. Maria de agosto. Era. 1146.

Muno Mo ent. Alcanpiador En Valencia. Era 1147

Muno El Rey don Alfonso Eglesmo Arcebo demoz dia de marzo Et postremo dia de junio. Era 1147.

Muerte del Rey Don Alfonso el Bueno q tomo a Cuenca.

Eyeron los de Madrit Et Abda Guadalaxara Era 1147 Et fueron cercar Alcala que la demoro Era. 1147

Entro los de Madrit parece Alcalde Hena ret, y fue diversas ve ces tomada y perdida.

Dno El Rey Alfonso bre Toledo Et ouo la cercada. Vnj dias En Era 1147.

Muno El Rey Almoxaren En Valencia Era. 1147.

El Rey daragon En Xiiij dias Kalendas dema yo entro En Toledo Et regno Era. 1147.

Alfz. Cuenca tomada por Alvar Fañez.

Alvar hannez priso Cuenca demoros En Almez de junio Era. 1147.

El Obispo Don pelayo fizo la Eglesia de oreb Et guar neceo la Era. 1151

Muerte de Alvar Fañez.

Los de Segobia despues de las otauas de pascua Mayor mataron a Alvar hannez Era. 1152

Cobrezon los moros la sagra Et leuaron mas de. D. cabtos de pecoras Et de yuaças Et dema gan En dia de marzo miercoles primer dia de julio Era. 1152

Alfonso Raymondo Entro En Toledo Et regno En XV dias Kalendas de deciembre Era. 1155.

Fue presa Muella de Cuianos Era. 1153.

Homes Alcala tomada.

El Rey don Bernaldo leuo ses homes a Alca la guera demoros Et Cercola Et priso la Era 1156

El Rey de Aragon con ayuda de los de Sos Et de Uncastillo En. Vnes de mayo poso Azara

Jora Demoros Era 1157
Quando la Reyna doña Vrraca fuecera
da en Castro Rey de Leon Era 1157
El dia de .S. Paulo en mes de Janero ordenaron En
segouia a don pedro El primero bispo que hi fue Era
1158.
Fue la batalla de Colanda Era. 1159.
Fue En XX
dia dabril Era. 1159.
Descendio grand nieue sobre la latiena chel
mes de Janero Era 1160.
Entro El Rey de Aragon con gran huesten tierra
de moros de Valed e Vencio a X Reyes de moros
En a Dancull Era. 1161.
Pasaron los mo caraues a mar Rueco ambedos
Era. 1162.
Fue presa Peña cadiella Era. 1163.
Murio la Reyna doña Vrraca filla del Rey. d.
Alfo. madre Del Emp.r Era. 1164.
Muerte de la Reyna Vrraca
Murio El Arz.o Don Bernaldo En El mes dabril
Era. 1166.
Mataron los moros al Bispo Don Sancian E a
don gaston El Bezconde Rodrigo Era. 1167.
En tro El conde Rodrigo gonzalues con gran
hueste a Xaraf de Sebilla E lidio con los mo
ros E bencio los E mato al Rey omar En Azare
da Era. 1170.
A Ranada sobre los cāianos En mas batalla
En El mes de Julio Era. 1170.
En tro El Emp.r con El Rey Cefardola En tierra
de moros Era. 1171.
Fue la batalla de fraga que fizo El Rey dea

rason con aven gamia Dea de s^ta justa y justina
e fue vencido el Rey dara gon e perdio se ali
era. 1172.
El Emp^r. el conde de uala^a prisieron Almaria Almeria tomada
era. 1172.
Mataron los podestades en Huesca era. 1174.
Prisieron Aroesa los cristianos demoro en el mes
de setembre era. 1177.
Puso el Emp^r. acoria e fue lo[illegible]teano con huy
de sobre tur. demoro e vino vn porcomontese
firio al Emp^r. e tornaron se de ssi huesca era
. 1180.
Entro Don R^o fernandez entra demoro en si lue za de
Xo mas[illegible] x. mil cauallos era. 1180.
A Ranca da Salcañazar en el mes de ag^to era. 1180.
Lidio Munio Alfonso con mora Emato a los Reyes. Fue a Rey de de Toledo.
dellos el vno ouo n^e. Azoque el otro Auencita e
duxo vascauez a bleco. Estando ssi en la fiesta del
Rio que dezen Alpriendas demanzo dos
pues el primer dia dea g^to lidio Munio a el Rey
Abi Alfase en Mora e mataron le a mu
nio Alfo e leuaron su braço a cordoua era. 1181.
Fue presa Mora en el mes de abril era. 1182.
Entro el Emp^r. con pu huest contra demoro en tod
so todo Andaluzia era. 1182.
Fue cabdola leuantaron a Abenthomdin Rey
en cordoua en el mes de manzo era. 1183.
Lidio cabdola con cristianos e matarom lo en el mes
de febrero era. 1184.
El Rey Abengania se co al Rey abenthamdin
de cordoua en el mes de febrero despues en
el mes de Mayo. puso el Emp^r. acordoua e despues
despues tomo la Abengania era. 1184. Cordoua tomada.

Cuco hade dezir Cordoua
porque lo somo dos nueue el
Emperador el Rey como aqui
parece Coria hade
dezir.

Puso el Emp^dor Alcalatenga demoros en Almeyda ja
nero. Era. 1185.
Dieron al Emp^dor baeza Era. 1185.
Pisieron Cruzes Genueses Almaria en Almeyda
otubre Era 1185.
Fue presa Xerbera Era. 1186.
El Rey Abdelmumen pso Marruecos e degollo
los almorabedes Era. 1186.
Dio Auengama al Emp^dor que fuese con el
Adalid a Jaen e que lo prendiese. Alcayde
fue con el conde don manrrich, e pisieron la cita
e otros Ricos omes muchos con dalia yen mas
despues murio auengama e los que los que
dauan dieron les demano. Alcayde yaben
los otros Era. 1186.
Murio la Emperadriz en Almeyda febrero Era. 1187
Lluvio sangre sobretina destrema dura i on te
va demoros en Almeyda abril Era. 1187.
Fue presa Fraga e Lerida e Mequeza Era. 1187.
Murio el Rey. D. Garcia de nauarra Rey
pra. de Sta Seruilla Era. 1188.
Murio el bazo pdor don Rey Mendez en Adalid
Merola en. 19. dias andando de agos
to Era. 1188.
quando fue quemada la Eglesia de San
Andrey Era. 1188.
Cera el Emp^dor en cordoua Era. 1188.
Puso el Emp^dor. sobre Jaen. M.CC.LXXX.IX.
Puso el emp^dor sobre granada Era. M.CC.LXXX.
Fue fecha la tuy con sobre los ca valleros

Trayción de Abenga
mia

Cordoua tomadas segú
Anales.

De Roye jaen ses Enora dias Dats. de
janeyro Era. 1190.
Fue fecha la dezeyb. Era. 1191. Andujar.
cerco el emp.or Amadeus e matanronha
feliz Euenes. Era. 1192.
Pero el emp.or Apedeo cf. Era. 1193.

Nacio. . . . . hora demar Parece que hade ser
nas mercoles, hora nesceent Endias de s. el Rey don Sancho.
dos de VS Apostol e Euangta. Era. 1193.
nacio el Rey. D. alf.o Enochede. s. Mun e fue El Testo del Rey don
dia de beernes Era. 1193. Sancho y assi hade
gel adeuxeron. el brazo de san Ey Genes a to dero de ser Fernando.
Era. 1194.
Fue el emp.or con guerte a tra. demoros e Muerte del Imperador
se fin de En XXj. dia dagosto e Vspues de nue
ra dal Enuerio Era. 1195.
Fueron los de auila. a tra demoros a sus
vencieron al Rey a ben gran mas e mataron. al
Rey. filo del agen del Rey a ben ganar
Era. 1196.
Muerio el Rey don sancho filo del emp.or Muerte del Rey don
el por Iuenes dia deagosto Era. 1196. Sancho.
Pusieron Crus en la yglesia de santa len
dor de Moros Endias de sanct. bap.ta Era
1197.
Vanada de dommenio Era por Enel
mes de mayo Era. 1198.
Mandada Imposicio de la fi gueira sobr
los Cristianos En el mes de nouembre Era. 1197.
Fue tan grand yelado gue se non lauraz

que. Mataron en 8 dias de mayo era. 1195.
Murio el Rey Dn Sancho de Castilla en Granada é mataron a pedro Garcia é a Juan Era. M.cc.
El Rey don Sancho mando fazer el Monesterio de Sancta Maria de Huelgas era. 1200.
Escureció el Sol en XXVIij. dias de Setiembre era. 1200.
Murio Mahomat de Baeça era. 1201.
Mataron Mahomat Mamarich en 9. dias del mes de Julio era. 1202.
Fue la batalla de Alcaraz era. 1203.
Sancho Ferrandez Rey de Leon fizo Cortes en Toledo en 26. dias de Março era. 1204.
Murio el Rey Don Juan de Castiella. era. 1205.
Entro el Rey Dn Sancho en Toledo era. 1206.
Vernia en el Mes de Agosto que viene Dia de S. Ysidro en Toledo en XX. dias de Deciembre. era. 1206.
Estremeció en Toledo en 18. dias de Febrero. era. 1207.
Dio Rieron los muros el Castiello de la Calatraua de S.ta Maria Magdalena en Jueues 6 dias. era. 1209.
Murio el Rey D. Dn. era. 1210.
El Rey de Marruecos Abenjacob vino

Aqui comienca lo del Rey don Alonso el de las Nauas.

car Aguepte Sidro bar fue en ora de pper
der Sevilla porsed, mas Sidro desantases
Se fue en brio leg dios aguardecio quanto ovie
on menester Sele la vtgua tan grand que
dguarato leg Sentes del Reymoro Serall
Cas de Soma Sn todo Sdaungrandes sol tu
tas Sayuntacion se todo los despan Sfue
on En acuerdo Sallegaronse ynos condes Sel
nombraron Sfuese Sl Reymoro Magistro
ma la quesijo gano Sl Mesnes del Rey Sep.
Sra. 1210.
Murio Sl conde D. nuno En Sl mes de
Junio Sra. 1215.
Matoron n. D. gonsal Tadon Sl Sp.o su
hez.no los moros Stue grande Sl Rancada
sos los cristianos Sdia de mercoles. iiij. dias
antes dagosto Sra. 1215.
En Sl mes de octobre Preso Sl Rey D. Sl Sp.o Cuenca zomada.
a cuenca Sra. 1215.
Sconuerso Sl sol Sra. 1215.
Murio Sl chanzediano. D. I.o Sl m.o Sel Sp.o.
D. Juan En. X. dias de setembre Sra. 1216.
Murio la Reyna denauarra fillas del con
de. Sn.to Sra. 1217.
Murio Sl Sp.o don Sicelebrum En. 12. dias
de mayo Sra. 1218
Murio Sl alcalde don Sl Sendo Capo de Sestay mencion enpre
En mayo Sra. 1219. nilegios.
Avenida del Rio de Sesso Sn dezembre

Allego hasta .s. ysidro era. 1219.

El Rey. D. Alfo Enbio comigrande huest
Entro demoros & puso asiet fula Era. 1220.

Fase filha jornada. El Rey. D. alfonso preso alaxarquia Era. 1222.

Aranada sobre El Rey. D. alfo ensoberuio Era
.1223.

El Rey. D. alfo Priso a mjesta Enabril Era
.1224.

Priso El Rey Zalahandria setiembre Era. 1224.

Murio El Rey. D. alfo de portugal Era
.1225.

Reyna jornada. Priso El Rey. D. Alfonso Reyna. Era. 1225.

Murio El Rey don fernando fijo del Emp. Dn
.1226.

Fue El Emp. a de alemanna El Rey Ricarde no
yn grabatera por prender a certin Enoia
pasaron Era. 1226.

Reyna y Mgrzela. Priso El Rey. Alfonso a El Rey de Baeza a
Reyna Emagarela e Baeno e otros cay
(Fillos muchos e bonos e de aquy se
Edes pues fueran dun bos fijos Reyes En
gente alaxarch e alcanzaron Atalamar
E prisieron aca lasseda Era. 1227.

El infante don fo Vasco Olymfante. don fernando En mes
Corres dia de San saturnino a nacient Era
.1227.

Murio El arz. don gonzalez En XXX. dias de
Gosto Era. 1229.

Fue yelado caso denpart. En part. Era. 1229.

Efue fanbre En la tierra Era. 1230.

Murio el Rey don sancho de Castiella era de
1232.

Reyando sobre el Rey don alf. en Alarcos Alarcos.
dia mercoles en X.j. dias de julio era. 1233.

Murio el Rey don alfonso de aragon en Jueves
6e era. 1234.

Priso el Rey dema Ruecos a Montanches Trugillo.
cuz e trugillo e Plazencia e hermosa per
batalla e cortaron el obeias e el morisco
o el lia e espalona el
dean. Magueda e Monla presero
e Meneron en carbolelo e cortaron las bias
elas barbas e el nariz. dias en Mayo
junio era. 1234.

Otro año bino el Rey dema Ruecos para ta
lauera e por magueda e por bolelo e por ma
drid e por alcala e por orella e por velez.
e por xp vepte. e por cuenca e por alarcon
e de sus fues por la y ha de dios era. 1235.

Priso el Rey don alfonso a Coria era 1238. Coria lomnda.
Avenida de taso sangrid como las otras
avenidas el postrimero dia de febrero era. 1238.
Murio el conde. D. pedro en sanchuela.

M. cc. x.

Murio Mn. lopez de alcaleda en sanero
era. 1240.

Fremio la tesla dalend. mar el pezuyo
se sus ebellinas e grand partida. de aie
e saphet e grand partida. de alalien. del
la mar era. 1240.

Avenida de taso que leuo la puente de

Infante don Enrrique.

Es el que mataron en Sevilla en Palencia contra Sa.

Cordua. Denabridad Endia. sabbo. Era. 1291.
Nacio el ynfante don Enrrique hijo del Rey amanaciente En X iij. dias de Abril Era. 1292. Año M cc iij°
Abenida en el Rio de Tajo que derribo el Pilar de la puente en fe 62 Era. 1293.
Fue gran fanbre En Castilla. Era. 1295.
Eclypsi. Eclypsi el Sol el Sabo primer dia de febrero a Vispera de Tercia hasta nona Era. 1295.
Abenida de Tajo que cobrio la puerta del almofada Espoyo y [illegible] sobre dicho dia Sabado terzero dia de enbernal Era. 1295.
Murio D. Belenguer Natencia en mayo Era. 1296.
A dos meses del Sabado de D. Belenguer murio Garci Hortiz Era. 1296.
Murio la Reyna doña Sancha Hija Sobrina del Emp.or Sobre dicha en la Sinjoria Era. 1296.
Murio el Arzobispo D. Martin En XXVIij dias de Agosto Era. 1296.
Muerto don Estevan de Villamar.
Murio Gil Velleyllan Alcalde de Toledo noche de S. martin Era. 1296.
El Conde Don Fernando Sobrino del Rey de Leon Vencieron R. Vj. con ese[illegible] del Rey de Leon Era. 1297.
Abenida del Rio Tajo que derribo el Pilar con ya la puente en fe 62. Era. 1299.
El Rey don Alfonso Sepulto el Ynfante

D. fernando. con las gentes demadrid de
guadalajara de toledo. de cuenca y
de xelq. fueron a laxara. sabado
llegaron a mar en el mes de mayo. e to
naron se. onde dixieron bien el Rey tiene mu
chos moros de tierra de marruecos
y fueron sobre tarifa. e pusieron cerco
en pulio cuadro. hi ouo fasta setiembre. e pelea
ron hasta que viniesen al Rey don alfonso
que yaua en la sierra de santo biente con
sus compañas. e non lapudieron auer. e tor
naronse a los moros. era. 1249.

Estando el Sr. D. Alfonso. e el ynfante
don fernando con todo su pueblo en la sierra
de santo bizente fue el ynfante. D. ferra. Ferrfado.
do. fonsado con todas gentes. e con
Gillo yamon don chez. e Bruno de aza. que Trugillo.
fonsado de su padre en el mes de agº.
era. M.cc.ii.

Muerio el ynfante. D. fernando. en
bizeno. en luno che. en xiij. dias de
octubre era. M.cc.vi. El infante dō fr̃do.

Fue el Rey don Alfonso con la gen.
de madrid e de guada. e de
de guete e de cuenca. e de xelq. e
con sus ricos oms. e pusieron aso. Torquem.
ro. en las puebas. e la cerco fue
llos era. M.cc.ii.

Despues selua era. en bzo el Rey
don alfonso el Arº don Rodrigo. Arz.
ço de toledo. e las posadas fueron

Mar. Este el apostolugo a tal sobtura f. todos
Mando que fuesen todos sobtiles y pecados
Este perdon. fue por que el Rey de marruecos d
Xo que venia con grandes poderes. Adoraban. cruz
En todo el mundo Conuirtiose los del tra pue
Rey y vinieron a todos Indias de Conquista
Volbieron todo todo y mataron dellos pueb
dellos muchos y harmaronse los cavalleros
de I.to defendieron a los suyos Cayeron
ocho dias Entro el Rey don. Alfonso el Rey
dan con Ihu.to Cayuntaronse grandes gen
Rey de toda España Cabeça de la Christiandad
y cortaron a la puente del Rey y a la
del todo fueron muchos al Ihu.to Tuvie
ron si mucho despues mobieron los Reyes
con las gentes y pusieron y mataron
y España y lidiaron mucho cruelmente
en que sedieron y pusieron alcaçar y
naue y piedra buena y Carnel y
saron y puerto del muro del pusieron
A se Dar y vino el Rey de marruecos con
todas su gente y rio la cosa y nom los de
sana paso y desbaratoron la siesta y
pasaron y fueron posar en la praya de la
cosa y para el Rey moro y sus gentes de Reyes
de los cristianos xiij. dias y dio y grandes y
nes y el uey amanecio y paro se
Don diego lopez con todos sus parientes y
todos los Reyes y de los cristianos y la
prim.a fue dada el Rey de marruecos y a

los cristianos diestra el Rey Dezagon
la delas sierras. El el Rey de Castilla tenie la
laga, con todas las otras gentes del mundo
Pero el Rey moro se fue a Espinalaz
Diego de los Reyes mouieron los moros a la.
a Espina el Rey denarra sobrellos y nom los pu
do sofrir Espino el Rey dearagon sobrellos y nom
los pudo sofrir mi los pudo matar despues fizio el
Rey de Castilla con batalla gan Esplogo vitor que
se com los suyos a Ramados. Entraron hi to
dos y nom los que escaparon por priedad. Esfu
ron con los de Baeza Cidoña Vilas muchas por
Cubeda. Esfueron los Reyes cuiaos prender
da Esfirieron muchos cauallos en la cuba. Mas
de. Lx. mil despues pobloel Rey abilch. Cauos
blos. Esferat. Cubeda esta fazenda non
adertaron. hilos. oms. de Vitas puertas que se
uernaron dende hana Rey daron prender
toledo Esmyzon. Mayo. xxj. ciera
on las puertas demostrandolos Emal ma
endolos. Esdamandolos de la ley Esmetedor
Esdeseu mulgados. Esdespues mulos Reyes para
on bien Esdelibrar mismo buena zonse de aque
ste. Esesto fue en xvj. dias de Iunio Esmes
ra. M. cc. L.

Despues bino el Rey de Jaen. Esel Rey de
Murcia. Esel Rey de Cordoua con grandes gen
tes de moros Esbinieron. a Baeza Esbeda Es
Cerat Esmompudieron. hi. facia nada Espu
sieron cerca abilch. Esdiez nueue dias
estouo hi xxvij. dias Esvino dende Mardo

Al Rey. D. Alfo. E en su Aso con Ferla. D. Gonça
lo nunez. E martin nuñez, con todo Ledo p.
ones caualleros e vasallos e los de madri
dejos de guete. E fueron los Reyes delos mo
ros E los cristianos, fueron, Aco zer e adelgiçe
gran ganancia E fue en el mes de setiem
bre era. 1250.

E fue guerra de moros a Alaxar E pusieron
sus cercos. de en la era. 1250.

Despues fue el Rey. D. A. enbiar con los
de madrid e con los de guca de la xara e con los
de guete e de cuenca a la vega e a la xara
E prisso Alyecubes E Alcala en febrero era. 1251.

Fue el Rey. D. A. enbiar con sus de T. e de ma
queda e de Ecalona. E con sus Ricos omes. de
Arella E prisso, e aspril de dios e al castillo de
Benxora medio Marco dejo zerco Alca
raz E Tiriola con con almasa negue E bazo
E salieron los moros E guerraron los bezinos E
lidiaron el castillo Muchos dias E murieron
Mas de dos mill e tres E pusieron el aspre
llo E prisieron dia de ramos en. xxj. de
Mayo En este año fizo Elada en agosto E en
noviembre E diziembre E enero E febrero E mar
cos en marcio mes en abril en mayo e
En enero enero. ten, Melano fue, Enrico
Gemot pan migera E fueron los cristia
nos E cercaron las aldeas de Tole
do era. 1251.

A Demanda sobre cccc. peones sesenta caualle

Alcaraz comunda

Alfo. Como se cerco
un esso en el tpo q
fue dio.

ros Dcañara Alende Guadalquil cerca de Sevilla
ron Ganaron Ende Sinopcos primeramente de Jueb
Era. ı 2 5 ı.

Ranfrida sobre concejo de Talavera ffueron
era Vallero[s] Ecaleferos alende guadalquivir cer
ca de Sebilla qfueron Ganar con Ende Sinon
muy pocos fueron. viij. dias de Jueb Era. 1251.
Vinofillo del R. y decordoua con al galaua Con
algodes Con andaluzes Emuchos peones adraga
dos Ipasaron taso Ecogieron Epusieron muchos
Ricos Entrias Emucho ganado Exij Elapelido
lo vedo peones Ecaualleros Ecaleferos Ealcanta
ros En fega bien Elidiaron con Ellos E. matauan
alos mozos Ingredieron la ganancia Mayos muy
mataron alos cativos Edieron fuego Alexaron E
que mazon muchos mozos Ladexaron a Toledo
Muchas soriga[s] Emuchos mantos Emuchas mue
ras dec ibe mercoles En X. viij. dias de setenbre Era
1251.

Fue el Rey Daragon con sus Ricos omes a Ayu
dar al com de. Debolosa Elidio con el conde De
Monafuent Emataron hi. Al Rey daragon En
el mes de setenbre Era. 1251.

Al Rey D. Alfonso de castilla E. el Rey de leon fi
cieron paz Eficieron pleyto que fuesen cada no
En guest sobre moros por su soltura Elidio el Rey
Don A. Al Rey de leon diago lopez Elup. dalca.
ra. cavalleron a bien grey sa dispuesta Efue Alcantara tomada
ron Epusieron Alcantara Efueron Ende A.
cancia Enom la prisieron pres. derechamo
sel Rey de leon con su gent Efueron se
diago lopez Elopez dalca con su pan valle
ra Epusieron Al Rey Epusieron Al Rey

D. A. el Rey de L. que sea yen baeça en
Mecordoua Sevilla allende Guadalquiuir e
nom bino hi. el Rey de leon uerom en algara
e binaron aquella tierra e mataron y muchos
Moros e metieron moros en ella e ganaron gran
ganancia esto fue en el mes de octubre
e duraron tres semanas de enero so bra
Baeça e non la pusieron e murieron hi. cauall
dos. e muchos e malos e hapnos e omizos de
gentes e despues murieron las gentes de
sanbre e fue ora que cesto el almuedan
la zeuda. ix. saltos e binose la gente para
Toledo e luego la sanbre en el Reyno hasta
Cuaresma e murieron las mas dellas gentes
e comieron las bestias y los pellos y los cuer
e los mos que podian fuera e esto fue en
dos e duraron. viij. almenas. De enero
a 9. era. 1252.

Muerio Pedro fernandez fijo de fernando
en marruecos en xbrij: dias de 9bre era. 1252

Muerio el infante fijo del Rey de leon
nes en agosto era 1252.

Muerio diego lopez fijo delconde don Lope
en. 26. dias de setiembre era. 1252.

Muerio el Rey don Alfonso en Vi
lla de Cala fija de don Pedro nuncheo en
dias de octubre era. 1252.

Muerte del Rey don Alonso.

Muerio la Reyna doña leonor muger
del Rey don Alfonso biernes espartieme
dia de octubre era. 1252.

Fezo grade piedra despues grande cubra e ena
fanse e santa cruz era. 1290.

Santa Cruz.

Los Reyes delas tierras pusieron. A maca

tero gran priesa despues q̃ grande lobo en to de
lo Real qual sepultaron Rodrigo yen tes
pues en Sadamona. 27. de junio Era. 1253.

El Rey don Enrique recelando consumo[r]se
vino a morir con una piedra enlazada q̃ un Muerte del Rey don
dor sagrado en medio Ende. vj. dias de junio Enrique.
en dia de martes Era. 1255.

Vino gran fuego en bosques por sobre manera
tales q̃ non entendian ser. Salieron dellos
Reyes de Portugal Los
Reyes D. los otros Reynos sayen fuera de los
Reyes Los moros de toda Vanda les declaro
on los cristianos Lo cercaron los cristianos, Despues
se Entraron Muy de setenta mil moros.
Mayo de Setenbre Era. 1255.

Fizieron cruzada los freyres de las hordenes
de España con las gentes del Rey de Castiella e
del Rey de Leon e de los otros Reynos juntos
los juntaron Don Fr. Alvarez de Salas
Leon con muchas gentes de gascona e fue
on yentes con el, e Vadi Azohla e Montalva
ieron gue[r]ra con los Sarracenos que
ponsieron Fr. duran Esto fue mediado Nov
enbre e duro hasta cerca de Abril e Janeros
sende Era. 1256

El Infante don Ro[d]rigo Alvarez fizo cruzada e fue
a los Reynos e a sus tierras Mas de cien Caballe
ros mill e ciento a Vila de Janeros despues de
pascua de S. Mateus Evangelista Sey[n]t Rey
de Castiella sitia Tarifa e mida despues
a Pascua de S. Miguel Vadi Azohla
con almaianes e con algaretes e con de Vila
e de Ronda e Jaciban e con de Sevilla

ran Rendir hi murieron hi May dellos mo
eranos Et tornaronse Elas de. S. martin
.1257. Aqui comiençan otras annales differentes ejayen
dos algunas cosas delos passados, y otras demenos.

El començamiento delhezandelos mozos fue en
Juebes en xv. dias de julio E en esa sazon la hez
del aranbre Abie. Dx. lx. anos. E despues que es
proseso falsa fuesela to mezaE comiençe
y su hera Eteaxo de dez a nos complio se
subida de. lx iij. anos. E despues comenzo se
da hatacan son. Dx. xxij. anos

Faze que Enonzen vinieron a Andaluz era. lxxxx
Fillos de Abnumea parentes de mesa mat liaron
Ebencicon Alrey Alhabez era. 132.

Abdezame a dar Enbo labandaluz era. 13
Murio Abnabuamer El que allego co sepode
hata santiago era ttt lxxx. iij

Levantos Abe Jabar so bre sancho el mio se
cho E media manzana dio la otra media
su hermano ab del mole E murio en Sla E 2
ttt lxxxx biij.

Murio Abdalfez a deal mey mun Rey de to
do era ttt xxxx b.

Murio Almeymo Rey de toledo era ttt lx
Enmoriz af fillo de ese fez in Calenda luz Ab
re abdabet El Rey era ttt lxxx iij.

Fue terremotus Enesta deber nes En. v. dias
Andados de se tenbre era. M. c. L. j.

A Ranada so bre el cuna En maza tuyo
era. 1107.

Algarada sobre Huarte Iranez en Almodovar era 1130. Alvar Fañez.

Algarada sobre el conde D. Enrrique en Malagon a 16. dias de setiembre era 1178.

Algarada sobre Gutier Suarez en Sotello en el mes de mayo era 1113.

Pusieron Moros talauera 14. dias de agosto era 1117. Talaueralos.

Sucedido Alvar Fañez en Monte santo era 1151. Alvar Fañez.

Auenida de tajo que cubrio el Harrodela puente del Almoadi en dia de san Lucas y en la tarde era 1151.

El Rey Moro Abmudali puso cerca era 1151.

Fue el terremoto Martes dos dias andados de Abril hora de completa era 1151.

El Rey moro Almazdali vino con Toledo era 1152.

Escureció el sol veinte y nueve dias de Marco era 1152. Eclypsi.

Algarada en Talgar sobre Rodrigo Gonçalez veynte y tres dias andados de mayo era 1152.

Algarada sobre los almorauides en Talauera Almazdali enuio con Muchos de los Almorauides en Janero era 1153.

Fue guerra en Toledo en 29. dias de mayo era 1154.

Algarada en Polan sobre Alcalá en 21. dias de agosto era 1154.

Pusieron Alcaçer abzeit Abenhazet y Peñacorada en Talauera era 1154.

Rodrigo Diaz alcaçer Valencia y cercolo era 1154.

Vendio se el trigo el Mayo en Toledo a la fanega por 14. sol. era Almazaneda 4. sol. era Mayo 1155.

Algarada sobre los de Iº en sant Esteuan-23 dias de julio Era. 1155.

Mataron Abendehuel los Moros de Murcia en julio Era. 1161.

Mataron nazar Adalid medrado abril Era. 1163.

Vino el Rey de Leon con Grande gueste dalmanzores y puso cerca y puso el Algarbe ferrandez Emato. LXX. oms. y puso barcas Emato. 80. oms. despues vino a Seruanda Emato. 20. oms. Era. 1165.

Mataron Gutier Almirdez Era. 1169.

Andusar tomado. El Emperador puso Andujar Era. 1183.

Algarada sobre los cristianos en Talauera Era. 1185.

Movio se el conzejo de toledo y prendaron a dep. Abazil sabado. 9. dias de mayo y quemaron de Dizion suyas Era. 1187.

El Rey D. Alfonso. nieto del Emperador y el Rey de aragon entraron con sus fonsados en nauarra y la ganaron toda y pusieron Alcaydes y fueron Era. 1213.

Venida de Papa que vino a S. y sido Era. 1226.

Fueron los Almanzores en toledo Era. 1225.

Eclipsi. Escurezio el sol dia de domingo Era. 1229.

Vino sancho fernandez fijo del Rey don fernando fijo del Emperador a toledo y dixo que el Rey su padre le mandaua que viniese a dar grandes Alvaras y Cauallos a muchos cristianos y muchos Judios mas de XL. mill. mr. y puso con ellos que fuesen con el a Sevilla y que los pagasen. Era.

El infante don Fado de quien. mando el 080.

E fueron con el Infante de la Mayor de Guzmán
E fue ganada Uceda mas fallo yermo E poblolo
E fizo muchos mal Andamos E lacerianos E fue
Un dia Martes amuent otrosi un ofo matado
San cho fernandez Caterzeda Buey bueno El
Rey debaldredo con grand. poder de mor
E puso cinamero Caspalleso los de Rey E fue
En XXV. dias de Agosto Era. 1256.
Ardieron los Alhaleres Entoledo dentro. E vn
dia Era. 1256.
Nacio el Infante don Alfonso fijo del Rey don
fernando de Castiella E de Toledo de Leon. E Galizia
de Cordoua E de Murcia E de Jaen. Martes dia de S.
clement En XXiij. dias de Nouembre este Infante
fue fijo de la Reyna doña Beatriz fija
Del Emperador de Alemaña Era. 1259.
Fue de Remotus En Toledo En dos dias de Febrero
E otro dia Alano che fizo Grand. delleuio Red
Con che Ecrieron Muchas casas. E con Almenas
E con Casores Muchos Logares E fizo Delanpagos
E todos Era. 1259.
Estos dos Vedados limon con Ebasa fueron se
Midos por Juditio de dos En El mes de Decem
Bre En la Vispra de Christe Era. 1259.
Sagro El Arzo don Rodrigo de la Yglesia de S. San
Roman En Toledo En 20. dias de Febrero dia
de Domingo Era. 1259.
Su Mio se Betom Maestre del Calonbardeia
En guerra vn Caballero A otro preso. E ma
Tolo de sanbre. E vuso Aseuelto E matolo A sen
Su carne E dio la Alomer Alfadre. E por este
pecado fue la cibdad Sembrada Era. 1260

Cannmero.

Nacimº del Rey don Alonso el Sabio.

El Rey Aleon fizo cruzada por aquesta demanda
Esue zeron cautivos y fueron hi. Rey de Castrey de
Despaña. Egran dey fueron pedir paña El Rey
la con almaynes de Leon Aleman. Ede Rusia con el
Rey Lacitanes. Estauan en Sora dela prender mas
adubar. El Rey dema Ruecos. con El Rey de Leon
por grand Aber que le prometio. que dezera
se Lauda Enom En trase En tierra. demoros
fizo Assi Estauan Muchos cruzados Emu
rieron Muchos sin guerra. Muy despues
El Rey Moro salleció de los. X. que prometio En
.1260.

Entraron Romeros De acre sobremar Arribaron
En la hisla de Chipre. Enom los quiso mingua de
Leer En Serraz ni dar mezcat por dos. hi. mu
raron hi hey sed Manay Egazein En Cosquatro
Eso Lay Alay delos Leyados. Despues metieronse
los Romeros. En la barca sobremar daile Azen
sum En. 12. dias demayo Equando fueron abon
gados. quanto quatro milleros. oyeron gran
de Roydo Elleuanty grande bzento En lamu
Eviaron grande bz mente que la cividad
don de ello hexieron sumio la boca Lavie
nom bre basa. Esallo En de tal fedor queados
Ro meus Alamyo Enom sieuan por oyuan
Eborna zonpe Acia. Edixieron los Gentes
como bos Brnaste. Ellos Respondieron oymos
Gran Ruydo diemos grande bz mento Egra
debeerito. Egran fedor Enom saben que se E.
enfermaron dem fedor Emurieron. X. dellos Em
biaron mucr que fuera. Esalieron. Basa. sum
da. Lavie dende Acerca la hisla de Chipre dia
Emedio poraguera. 1260

Et acibdat Dña Em Lombardia fue sumida E. Marco Era. 1261.

Lobatrella Amancilla Em Roma. S. Jermadas de Pedro. De Roma. Un marzo dela de sanbinx a. Era. 1261.

Bino El Rey. D. fernando. Ab Leon. E onfo Rome hof (oms. Leo Rio muerto Encalderas Era. 1262.

Vino El Rey dacre dalend. Enar. pue. Ab Leon E Recibio lo El Rey non fer nano. E fizo cerca de Ab Loro Enleon. E fue bazar Era. S. de labaz. De S. fuel Armaig. Elesubericio con la hermana del Rey Hespaña Era 1262.

Era minneradem uerte que daua Sufrabre el Rey de Leon a algunos malhechores, como don Lucas de Tuy de los escrine.

Fue El Rey. D. fernando. E. el barzo bispo don Domigo Enguese Fuelta demoros Enfetan bze Espo Siguenca L. vj. castellos Sacó Vna Algara dela guepe. E lidio con los Moros en bere E mataron Mayde. mill y quinientos dellos En Ilmes de otubze. E adelgazaron. Muchos catebos Enlibay E binieron sende poza fiesta de. S. martin Era. 1262.

Ab abdela Mozo mato Enlucio Muchos de Segouia Era. 1252.

Oziel Ffernandez fue Alcanado Enporgaliza 1252.

El Rey. D. fernando Reno. Aseson. E. Cosa Era. 1263.

El Rey. D. fernando Puso en pedaço. 1263.

Muno. D. sandoval. Alcalde de Toledo en xj. dias Andados de dezenbze Era. 1272.

Cayo helada en marzo E queamo los barcos E las Vinas E lamaza apuez dela Vendimia

.i.o. Llagra nada y soldo Lel benbre dio. rj. solidos
Lidefe de la seitada de Abila faza. toledo non o.
uo. o leio mm q? Vale Lalmuradel Lyj sol
dos Era. 1242
El Rey de leon pugo Merida e monta cha Lo
1262.
Llyn fant. D. Alfonso con Lleon Lyren
cieron Avenuc Era
M. cc. xxxv.
El Rey don fernando Pugo Obeda Era. 1271.
Los freyres delas hordenes Lel obispo de pla
Los freyres y rey delas hordenes Lel obispo de pla
Obispo de Plasencia Trugillo tomada. zencia pusieron a trugillo dia de con
vespo Sancti
vespo fiesta parvlo. En Sancreso Era. 1270.
los freyres delas hordenes pusieron Medel
lin Lelfense Lsanta cruz Era. 1272.
Medellin. Los freyres delas hordenes pusieron Almaza
Lla en febrero. Era. 1273.
los freyres de santiago pusieron Almontel
Era. 1271.
El Rey don fernando de castella Edelo lede.
leon Ldegalezia Edecordoua. tomo cada Ldel
Cordoua tomada Ano Mcc xL vj. Jaen pugo cordoua. Dia de S. pedro. domingo
los dichos por ante dar de julio Era. 1274.
En cordoua en Ellmes de marco Vale o Lafanega
del trigo. x. ß Lafanega de Lepobada. mj.
ß. Era. 1276.
Escaneció Lel Rey leon de. xj. Lañes vn
pieça en de. vj. Lx. Espedio Ludes se fue cerca
Lfuego e como no cle Lpaue cieron n Lfuella
y aguantas. Ldesde Lanecio Elsol Lluego. no
Agrad. pieça no torno en fu fuerça despues
de bro se fue cerca como Lafoz Lia aber. Era. 1277.

Don Jaymes Rey de Aragon puso Alcalenyà de Morof. Vij. días Andados de Julio Era. 1275

El Infante don Alfonso fijo del Rey don Fernando Gano Almaçan Lo hos Castiella Murchos Era. 1281.

El Infante don Alfonso fijo del Rey D. Fernando Gano Alvira Villena Era. 1282.

El Rey D. Fernando puso Aragona. Escalla Lae otros Castiellas Murchos. Era. 1282.

El Rey D. Fernando puso Alcalá Medina Abril. Era. 1284.

El Rey D. Fernando puso. Sevilla Era. Cavimenn za. Lo hos Castiellas En El Mes de Enero Berbeo. En El dia de S. Climent Era. 1286.

Muere El Arzo. D. Rodrigo Cinsenio Era. 1286.

Muere El Arzo. D. Jean Cinsellé Era. 1286.

Fino El Arzo. D. Gutierre Cinteneca Vigilia de Sant. Lorenç En El Mes de Agosto Era 1286.

Yuçef Aluentexefin En Las Enclisparia Era. de 1094.

